Аԥсны
Аҳәынҭқарратә
шәкәҭыжьырҭа

Мушьни Миқаиа

Иҩымҭақәа реизга

III-томкны

Аԥҳәынҭшәҟәтыжьырҭа
Аҟәа -2008

Мушьни Миқаиа

Иҩымҭақәа реизга

І-атом

Ажәеинраалақәа

Аԥҳәынҭшәкәтыжьырҭа
Аҟәа -2008

84(5Абх)6-5
М 53

М. Миқаиа. Иҩымҭақәа реизга. Актәи атом. Ажәеинраалақәа. Аԥҳәынҭшәкәҭыжьыртә, 2008 ш. 516 – даҟьа.

©М. Миқаиа

АРҚЫРАМҨА

Иахьа сышлеи сықәи аилаҩоымҭаз, саахьаԥшны санԥшылоит 75 шықәса знызгаз споезиеи спрозеи рырҟырамҩоа. Ааи, 75 аапынра мра ашәахәа аныԥхалеит, хынҩоажәеи жәохәынтә иқәасит изысит, уи гәырҩоеи гәаҟреи зғымыз амҩоа хҵәрыра.

Раԥхьатәи сажәеинраалақәа рдоуҳа мҩоахәасҭа, раԥхьатәи сажәа, раԥхьатәи сашәа лбааит схәычра иациз, сцыхәтәы мыш иацԥсуа, сыхҭыс мышқәа зегьы цәашьы иатәаны ирыцу, ашацәа ртәарҭа Тур ихәы аҟынтәи. Абри ашаеҵәа еиԥш х-қыҭак ирыбжьаршәу ахәы ԥшзаҿы инхоз аԥаимбарцәа рлакә дунеи салцит сара. Абарҭ нцәара зықәзамыз Тур ихәытәи ашлақәа ражәабжьқәеи, рлакәқәеи, ражәаԥҟақәеи, рыцуфарақәеи, рытәхәақәеи рцыс бызшәеи, рыци-рышәи ирыцраазаны ирҳәоз, азхьамԥш зыршуаз раԥсшәеи, рқьабзи, рыламыси рхьы мҩоахәасҭа санысит саргьы. Убырҭ аԥаимбарцәа рдоуҳаи рҳақи роуп иахьатәи споезиеи сыпрозеи ԥсыс ирхоу, гәыс ирызҭоу, шьас ирылоу, уасхырс ирыцоу.

Ес-иша ихәлацыԥхьаза иҿыцхо схәычра аԥыхқәа ааицамкзакәа, мшаенеиԥш, сгәалашәарақәа ирыцшоит ирыцхәлоит. Иахьагьы имҩоашьахуа сыбла ихгылоуп еиҿашуаз ҳкәасҭхарамцаҿы, ныркә-аарцә зҿеиҩҿаны итәаз ашлақәа. Слымҳа итаҩуеит жәҩахырла азын цыхқәа иргәыларҳәоз алакәқәа рышьтыбжь. Сыбла ихгылоуп архышьна иахьызсаны ахәыблы иатаԥсоз акәасҭхарамца ацыԥхьқәа. Ирыԥхны аеҳәа ахаҿы ахацқәа ирхаԥсаз аҭамҳа. Абыржәгьы сԥынҵа ҭнашьшьаауеит, ицыцашха, арасаҵәы иахаҵаны, еицыртәо, аеҳәа иеҳәадырцәиуаз ажьҵаа афҩы. Уажә убырҭ изхьоу иԥсхьоу азын лакә цыхқәеи, иаашарккаанза зашәа еихымсыгъуаз аҟармаҵари, аҵых згараз арҩашқәа рыбжьи, «ҳар, ҳар, ҳар» ҳәа ахәылбыеха цаазырҟәрылоз ахәылԥы даґьқәа рыбжьи, схәычра амышқәа ржәҩангәашәԥхьара ачараҳәа иаадыртуеит. Тур ихәытәи ажәҩани, азын цыхқәеи, аԥхын цыхқәеи иахьа

сшырцәыхароугьы, иааицамкзакәа сыбла ихгылоуп, зҭыԥ аамԥсахзакәа ауаҩытәыҩса иразҟи илахьынтеи иԥазхәоз, есуаха ахьтәы ԥьар еиԥш, еихык-еицыкны, жәҩангәы агәацаҕара иналпыкҟоз аецәа ԥьарсахьа.

Иахьагьы иԥьасшьоит, илакәысшьоит, уажәрааназа зҭак сзыҟамҵац, гәаанагара гәыҩ-ҽыҩоқәак ракәымзар, ишцәалоу иаанхаз схәычра иакәлоу зцаарак.

Ашәҟәыҩоцәеи афольклористцәеи, аетнографцәеи – аԥарауаа ишеицгәарҭахьоу еиԥш, Тур ихәы макьана зымаза еилкаам ажәҩан иацыршәаз лакә дунеиԥәҟьоуп. Сара уажәы зхы скыз маҷк сшаԥәхьаԥуагьы, иамҩаны исыԥхьазоит, абри ашацәа рҭыԥ азы еилкаам зцаарақәак рзаатгылара. Наҟ, ԥьара Тур ихәы азы ишазгәасҭхьоу еиԥш, еиҭасҳәарц сҭахуп ахәы ԥшза иамоу даеа ҷыдарақәак. Наҟ уныхшәар, Ҭоумышь аҳабла уналагылоит. Ԥанаҩ ахәы еиқәаԥәақәа рганахь унхыҵыр, Ԥьгьарда ақыҭа ахы еиқәуҳәалоит. Мрагылара аганахь, ахәы аԥыхәа қәнакаауеит Кәтол ақыҭа. Оумашәа иубаша, Тур ихәи, абарҭ зызбахә сҳәаз ақыҭақәеи, еихшәа-еизшәа километрк-километрк рыбжьоуп. Ахәы уаҳа иазааигәаны азәгьы дынхазомызт. Нырцәи-аарцәи азәыкҩыԥьак нымхозар, гәыла ааигәа дҳамамызт. Ахәы иқәынхоз бжь-ҭзы заԥәык ракәын. Дара урҭгьы хыжәлантәыкны ишан: Касланзиааи, Мқаиииаи, Басариааи. Абарҭ дара-дара ракәзан ласы-лассы еиҭаниааилозгьы.

Хыхь зызбахә ҳҳәаз ажәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәа хыцхырҭас иахьыҟаԥәкьаз саншьцәа Касланзиаа рҽакәын. Иԥьоу-шьаша, абри агьыжьыра ирҳәоз ажәабжьқәеи алакәқәеи реиуа, шьахәа-шьаҽа ахьыбжьамыз Басариаа рҽыцәкьагьы иупыломызт. Дара Акасланзиақәагьы ԥшь-ҭзы заԥәык ракәын ахәы иқәнакаауаз. Есуаха иааиԥмырҟьазакәа, ес-мра аԥсымҭазы, Касланзиа Шьардын, сабду иҩнаҭаҽы акәын аешьара ахьеизоз. Иналаршә-ҩаларшәны акәымкәа, ари аҩнаҭаҽы есыуаха алакәқәеи, ажәабжьқәеи, еиуеиԥшымыз жәлар рпоезиеи реиҭаҳәара системаны иҟалахьан.

Ишысҳәахьоу еиԥш, нҵәара зқәымыз ажәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәа абри ахәы иныкәырхәацәоз реиуа-зеиуоу Ԥьгьардагьы, Ҭоумышьгьы, ҳара Кәтол ҳшатәызгьы,

цьара иупыломызт. Саранцьцас, ажә ачачеипш еиласаз, еиуеипшымыз ажанркәа иреиуаз жәлар рҽапыц хәамтакәа ххәаҽы иааныханы иҟан. Еитасҳәахуеит, абарт аҳәамтакәа абра мацара аанхашьас ироуз, Тур ихәы, Тур ихәы захьзхалаз, иахьзызцаз атәы, иахьагьы уи амаза зтазу ашә-чыкьмацьак, ашә-цапхак рҽоуп. Хәылҟьа-ҽылҟьала акәзаргьы, ҳара ҳабдуцәа рҟынтәи егьрытнымхеит. Иртынхазаргьы, еитагылаз абипарақәа ирзышьтымкааит, ирзеиқәмырхеит.

Хәыжә-хәытцәа ҳәа иааркьаҽзаны исҳәозаргьы, сара сырҽиара амҩахәастә ахытцхырта ахьынтәааua сҳәарц стахуп. Ишысҳәахьоу еипш, споезиеи сыпрозеи доуха мчыс ирымоу, ҳакс ирыцу, иахьа сырҽиара амҩаҽы акыр сзыҟацазар, акыр сызныжьзар, изыбзоуроу, абри ахәы пшзаҽы инхоз апаимбарцәа роуп. Рыпсата ахьы ахьыршо инеиааит.

Ааи, мышьта бзиала, сзаазаз рынасыпи рхақи сыманы сылбаait абри алакә хәы. Кәтол ашкол аҽы ауп сара рапхьаза ажәеинраалақәа ргәыбылра ахьыскыз. Кәтолтәи ашкол аҽоуп рапхьаза алиткружок сахьалалаз. Сара имзакәа исымҳәар сыпсата цәгьахап, рапхьатәи сажәеинраалакәа рыбзиабара сзыркыз, аҩора салазыргаз, апсуа бызшәа ҳзырцоз ҳарцаҩы избахә. Цьота Тапағәуа иаҳзеиҽикааз алитературатә кружок ауп, иахьа Кәтол иалцыз апоетцәеи ашәкәыҩоцәеи зегьы еитазаазаз. Рапхьаза акружок аҽы еиднагалаз Анатоли Ацьыныцьали, Шьота Чкадуеи сареи ҳауп. Убри ашьтахь ицәырцит, ацыхәтәан, ршәымта иантагыла, зырҽиара амҩаҽы баҩохатәрала изеипшымхаз, хтак изеицтамхысыз апоетцәа рацәаҩоны.

Аа, абыржәыцәкьа акәушәа сыблакәа ирыхгылоуп, 1948 шыкәсазы Алыкьса Нестор-ипа Цьонуа иакәын усҟан Аҟәатәи арцаҩратә училишьче аҽы апсуа бызшәа ҳзырцоз. Убри рапхьаза акьыпхь зирбаз сажәеинраала иахьагьы ахәшәыц еипш итацәахны исымоуп. Абар, уи ажәеинраала рапхьатәи ацәаҳәақәа шалаго:

Илаша-лашо ицырцыруа,
Ашьха иавцны амра гылт.
Апсаатә ҽыхан ичырҷыруа,
Апсабара ишаз иапылт!..

Аԥхыз цәгьеиԥш иахьагьы ҭаха снаҭом, убысҟантәи аамҭа еиқәаҵәақәа раан иаҳхаагаз хҭыс уаҩеимшхарак. Абжьааԥнеиԥш аены аучилишьче иҭаз аҵаѡцәа зегьы ҳаизаны, аԥсуа бызшәа ҳзырҵоз Алықьса Џьонуа иааѡоналара ҳазыԥшны акласс аҿы ҳтәан. Абжьааԥнеиԥш, ҳарҵаѡы ижуранл кны данааѡонала, гәыгьырҭа хлаҳәас иҳамаз иара азәзаҵәык иакәын. Есымша еиԥш зегь ҳѡеибаргылеит. Аԥсшәа ааҳаиҳәан, ҵаса еиԥш акәымкәа, дзыхь-ԥсыхьха, деихазԥшшәалаха истол даахагылт.

«Анаџьалбеит, имыччакәан имцәажәоз ауаѡы рыцҳарас дзықәшәарыыз?» – аасгәахәит саргьы сеиҵаҩгәа сахьгылаз. Аҵаѡцәа зегьы ашәзанз рхьыссы ҿымҭ-ԥсымшьа иааилагылт.

«Шәгәы кашәмыжьын, ишыдыдуа қәа ауам. Аԥсуа жәлар рҳақ дууп!» – иҳәан, шәымҭақәак илабжышқәа наихәлаҵәан, иҿааиқәикит. Нас, ихы инапаҿы иааиган, абасгьы нацицеит: «Иахьарнахыс, аамҭала, уаҳа ҳаибабом. Арҭ алақәа аԥсышәала аҵара ҳаҟәырхит. Аха ишысҳәаз еиԥш, ҳара ҳамрагьы гылахра иҟоуп, абзиараз! Шәгәы кашәмыжьын!» – еитеиҳәан, деишәара-еиҵараха дындәылцит. Абри ахҭыс, аԥхыз цәгьеиԥш иахьагьы сгәалашәарақәа ишрыцыц ирыцуп.

Аҵәгьеи абзиеи цәи-мҵи реиԥш еицрыхон. Сара сырҿиара амѡаҿы зны схалон, зны сылбаауан. Санын апоезиа арҟырамѡа. Истахын схатәы мѡахәаста ылысхырц. Истахын сдыԥшыламкәа схатә хәыцра, схатә гьама, схатә ҟазшьа, схатә бжьы сымазарц. Истахымызт, гәы зцам, хы зцам арифма еизга ҵѡызаақәа рыла аеырԥшзара. Есымша сгәы исыцанаҳәоз сазызырѡуан, сгәы исыцанаҳәоз хасцон, агәра згон. Убри ашьҭа акәын сызхызгьы, убри амѡоуп иахьагьы сызну. Иахьагьы уахагьы схы иаџьысшьоит, апоезиа азхыцраҿы азәгьы сахьиехьнымлаз. Азәы иѡышьа форма, иманера, иажәартәашьа ахьымцасмырсыз. Ихшыѡцак, иҳәашьа-иушьа ахьыстәысымтәыз.

Сырҿиара амѡаҿы сажәеинраалақәа зегьы лахьынцала еиԥшымхеит. Раԥхьатәи сажәеинраалақәа формалагьы, цакылагьы жәартәашьалагьы агәыр аҵа икылуршәон, иԥшқарахын, иласын. Ԥсыхәа ахьынзамаз арԥшзара

арласра сашьҭан, аха уи системамхеит, аамҭала акәхеит. Сҽара иашьашәалаз сқәыцшра аҧшалас иацҧыруаз сажәеинраалақәа, суаѡорахь снеиуа саналага, сыкәреиҧш ихьанҭахо иалагеит. Схәыцшьагьы сгьамагьы рҽырыҧсахуа иалагеит. Уажәрааназа шкәакәамзар еиқәаҵәак здысымбалоз аамҭа азхыцра аееиҭанакит. Сажәеинраалақәа уажәрааназа еиҧш изыласымхеит. Уажәрааназа исызгәамҭоз, аҧстазаара иацыз ауадаѡақәа, аҧстазаара иаҵаҵәахыз агәаҟрақәа, аиашамрақәа рзыхшьах сыжәло иалагеит. Саргьы аҧстазаара шыҟаҵәҟьаз исҳәарц, изѡырц ҁтаххеит. Сылагырз шкаҧсоз ашәа сзымхәеит. Убри иахҟьаны сажәеинраалақәа реиҳарак, рыччабжь аиҳа, рмыткәмабжь еиҳахеит. Избанзар, сара мѡа мариа санымсзеит. Сыҧстазаарае сгәырґьара аиҳа сгәырѡа еиҳахеит. Шәахәа зламҧхаз сымышқәа сзымырхәагамтәит. Исыхьуан иахьсыхьуаз снаҵәа ақәыскит. Ажәакала, снаскьацыҧхьаза сеилкаареи сгәырѡоакәеи еиҳа ихьанҭахо иалагеит. Уажәрааназа сгәыгра ашәахәацқәа срылҧшны исзымбоз, ушьҭа избо исаҳауа салагеит. Абри зегьы споезиа инамыцхәынгьы ианымҧшыр амуит. Аха сара уи, хыхь исҳәан еиҧш, игәырѡоазгазом. Схы иаҵысшьоит сыхҭыс мышқәа шыҟаҵәҟьаз, имзакәа аҧхьаѡ игәы аҟынза иахьсызнагаз.

Аҵыхәтәантәи ахышықәса аҧшьышықәсақәа рзы изѡоыз ажәеинраалақәа, ууанзатәиқәа излареиҧшым рацәоуп. Раҧхьатәи сҽара иақәлаз сажәеинраалақәа зынза даҽа ҟазшьак рыман. Ишысҳәахьоу еиҧш, урҭ сырҧшзар ҁтахын, абжьы ҧшза, абжьы лас рхасҵар ҁтахын. Аҵәаҳәақәагьы аидара лас иатҵан. Урҭ ирныҧшуамызт агәкаҳара агәырѡа, агәеиҵахара. Сажәеинраалақәа зҭагзаз аҵәаҳәақәагьы кьаҽын. Аҧсабара аҧшзарала ихыркын, игәыркын. Аеҵәақәа, раҧхьатәи азаза, ашьыжьтәи асы, аапынтәи аҧшалас, амза атәымҭа, нахьхьитәи ашьхақәа инархыхәашоз ашьыжьтәи ашәахәақәа уҳәа, сахьиз, сахьаазаз алакәҭып асахьа, сахьатыхѡоык иеиҧш сажәеинраалақәа иргәыласыргыларц ҁтахын. Инхышхытҵәоз сыҷкәынра абзиабара иазкын раҧхьатәи сажәеинраалақәа.

Иазгәасҭар ҁтахуп, раҧхьатәи ахәҭа иатҵанакуа сажәеинраалақәа ирымаз даҽа ҷыда ҟазшьақәак. Тур ихәаҽы ашлақәа

ирҳәоз афырхаҵаратә жәабжьқәа алегендақәа, алакәқәа, жанр рацәала еиласаз еиуеиԥшымыз жәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәа ирылхны изѡоит апоемақәеи абалладақәеи. Урҭ еиҳарак рҭыԥ ааныркылеит раԥхьатәи сажәеинраалақәа рҽы. Убырҭ апоемақәа раԥхьатәи слирикатә жәеинраалақәа рылымкаа еиҳа сгәы рзыбылуеит.

Ажәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәа ирызку наҟ-наҟтәи сажәеинраалақәа рҽгьы игәыгәтасмыжьит. Урҭ ржанр иахьа уажәраанзагьы рахәыц ҟаԥшьны споезиа иагәылсуеит.

Жәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәеи жәлар рпоезиеи санрылацәажәо, имзакәа исҳәар стахуп, нҵәара зыкәзамыз жәлар ражәа хьыршәыгәкәа ианаамҭаз абри ахәаҽы иахьыгәцаракымхаз. Убырҭ зеиуахк уаҳа иҟамлоз, жәлар рыци-рышәи ирыцыргоз аҳәамҭақәа, усҟан ақьаад ранҵара зылшоны иҟаз, ацыхәтәан илегендахаз, уи аҭоурых хәы ԥшза иаазаз Арушьан Касланзиеи, Леуарса Касланзиеи ракәын. Аха урҭгьы раниашьа рхаҵашьахазар акәхап… Тур ихәытәи рабацәа рбызшәа цқьа заҵәык ԥсраенынза ирзынхеит, абжьарак, уи ахәаҽы инхоз ашлақәа рҽаԥыц ҳәамҭақәа, дара рхаан ирҳәоз зегьы хнырҳәышьа амамкәа ибжьазит.

Сара санахьзагьы ҵѡа змамыз аҳәамҭақәа ирысакьаҳәамҭан. Быжь-шыкәса анысхыҵуаз инаркны, ѡажәеихәба шыкәсанза абри ахәаҽы исаҳаз жәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәа роуп сара иахьагьы сажәеинраалақәагьы саргьы ԥсыс иаҳҳоу, лакә дунеисгьы иҳамоу. Егьырҭ ҳаиҳабаҵәа дукәа ирыцагылаз абиԥараҽы, аҵара ду зҵаз аҵеиҵәа, аҵарауаа иреиуоуп Владимир Касланзиеи, Алиоша Касланзиеи, аха урҭгьы абри ахәы злашаз, излаҟаз алакә ссир рзышьтымкааит. Хыхь зызбахә сҳәаз реиԥш, рабдуцәа рбызшәа цқьа заҵәык рцәажәараҽы ирзынхеит.

Сара агәра ганы сыҟоуп, сажәеинраалақәа рыԥсы рхазҵаз, Тур ихәаа рбызшәа мацара заҵәык шакәу. Са сгәаанагарала, макьанагьы ихьшәамзар ҟалап, иахьа макьанагьы ҭабара зқәымлац, даеаҧьара зеиуа уԥымло, абраҟатәи абызшәа наукала аҭцаара. Абри акыр зҵазкуа аус ду хьшәашәааназа, уи ахәы иқәнакааз ауаапсыра макьанагьы ишыҟоу, иахьаҵәҟьагьы нап арктәуп.

Иахьа сара сырҽиара амԥеи сбызшәеи санрызхәыцуа, еиҭагьы агәра згоит, зегь раԥхьа дыргыланы, иахьатәи сбызшәа еиқәзырхаз, изырбеиаз сан лбызшәа шакәу. Сан лбызшәоуп иахьа сара ҽаҕәҕәала сзырцәажәо, бҕасгьы исымоу, шьамхысгьы исыҵоу, споезиагьы сыпрозагьы анархаа рызҵо, сышьҭамҭа змырзуа, насыԥсгьы доуҳасгьы исыцу.

Аиеи, хәыҷык стема хада сшацәхьаҵызгьы, сазыхынҳәыр сҭахуп, ԥаԥхьа споезиа алахьынца.

1961 шықәса инаркны 1977 шықәсанза иҵсыжьыз, раԥхьатәи сажәеинраалақәа ҳәа исыԥхьазоит. Актәи ахәҭа, раԥхьатәи сымԥахәасҭа ахацыркырҭа ҳәа сахәаԥшуеит. Абарҭ ашықәсқәа рышьҭахь иҭыцыз сажәеинраалақәа – аԥбатәи ахәҭа, раԥхьатәиқәа ирыдкыланы урыхәаԥшуазар, акыр реырԥсахит. Ишысҳәахьоу еиԥш, реырыԥсахит зегь рыла. Уажәрааназа сажәеинраалақәа аԥшалас иацпыруазтгьы, уажәрааназа акәтаҧ цымҽзакәа ибылгьозҭгьы, дгьылижәԥани рыбжьара кашырразтгьы, абжьаратәи ажәеинраалақәа рҿы схәыцрақәагьы сыкәреиԥш ихьанҭахеит. Сцәаҳәақәагьы рееиҵырхит, реидарагьы хьанҭахеит. Сыччеи-сыхәмари, сгәырԥеи, схәыцра хьанҭеи ирыԥсахит уи системамхазаргьы. Сырҽиара амԥаҿы, споезиаҿы иалкаау аҭыԥ ааннакылоит апеизаж. Аинтимтәи аграждантә лирикеи споезиаҿы ихадароу аҭыԥ ааныркылазом. Урҭ атемақәа ирызку ажәеинраалақәа шмаҷымгьы. Сажәеинраалақәа ҽеила ирныԥшуа ҷыысшьоит жәлар рҿаԥыц ҳәамҭақәа ирылху аԥымҭақәа.

1978 шықәса инаркны, 2002 шықәсанза споезиа иааду-балартә аҽамԥсахзеит. 2002 шықәса инаркны, иахьа уажәрааназа изԥоыз сажәеинраалақәа, раԥхьатәиқәагьы абжьаратәиқәагьы иреиԥшзам, агәкаҳара амотив шыҟаз иаанхеит умҳәозар. Иреиԥшзам, еиҳарак формалагьы, шәага-загалагьы, шәагаалагьы. Афилологиатә наукақәа ркандидат Валентин Коҕониа абжьаратәи сажәеинраалақәа реизга ашәҟәы азы ииԥоыз астатиаҿы абас иҳәоит:

«Мушьни Миқаиа иаԥцамҭақәа лирикатә поезиоуп. Аха иарбан лирикоу? Изеиԥшроузеи уи цәаԥала, ҟазшьала?

Аԥсуа литератураҿы ишьақәымгылац атермин ала иаххәозар, Миқаиа ипоезиа (лахьеиқәцаратә, гәтахәыцратә, гәжәажәаратә лирикоуп, даеакала иуҳәозар, уи амедитативтә лирика ҳәа иалкаазар ауеит. Жанрла иара зегь реиҳа иззааигәоузеи ҳәа уцаауазар, аелегиа акәхоит».

Сажәеинраалақәа аѡбатәи ахәҵа медитативтә лирика-зҵгьы, зегь реиҳа аелегиа иазааигәазҵгьы, ахԥатәи ахәҵа, аԥыхәтәантәи сажәеинраалақәа ус еиԥш иҟоу агәаанагара узрыдымкыло ԥьысшьоит. Аԥыхәтәантәи сажәеинраалақәа рцәаҳәақәа иаабац-иҳаҳац ашәага-зага иҵагзоуп. Сара сыгәҵыхақәа, сыгәҵынчымратә-гәжәажәаратә лирика иааузаҟәымҵхо дала-шьала апеизаж иадҳәалоуп. Сара сгәырѡа амза иацуп, азаза иацуп, ашәахәа иацуп, ашара иацуп, арѡаш иацуп, амзаҿа иацуп. Абарҵ апеизажтә ԥсабаратә цәырԥракәа рхала иҟазам, ҟалашьагьы рымазам. Апеизаж сара стәала гәырѡада-гәырчыда схаҿы исзаагазом. Урҵ зегьы сара схәыцра рхәыцроуп, сгәырѡа ргәырѡоуп, уахгьыҿынгьы исхуп исыҵоуп. Ауаѡи аԥсабареи еиҟәыҵханы сызрыхәаԥшзом. Слирика амотив хада, ишырҳәахьоу еиԥш, алахьеиқәреи агәҵынчымреи роуп. Убри алахьеиқәра сара исыԥсуаҵлоуп, исгәыҟажагоуп, исыгәҵыхаҳәагоуп.

Ахаҳә шкәакәа хәтәааныза акалам кыха сазаргьы, схәыцреи сгәырѡеи рашҵа сыштац сҭазааyеит, аԥсҭазаара агәырѡа ацнаҵы. Уи исыциз, исыцԥсуа споезиа алахьынцоуп, избанзар, убри зегьы ахылцуеит, мзызсгьы иамоуп ареалтә ԥсҭазаара. Сара издыруеит алахьеиқәратә мотив ахьыхҵаскцәо шьоукы омашәа ишырбо, хас бжьшәа ишраҳауа. Аха зԥа дымԥсыц уԥа диумырцәуан. Анцәа иԥьшьоуп, шьоукы рыкәтыцәкьагьы хьшьы иамгазац, ишцәалоу иҟоуп… Аԥсҭазаара ахәагьы дахшоит аҿашагьы.

Иашоуп, сара сгәырѡеи, схәыцра еиқәарақәеи зынза исистемам. Зны-зынла убыс анцәа дысзыхашоит, абри адунеи зегьы сарґьа ԥьыба иаиркуеит. Зны – абри адунеи аҿы зра-ԥсрак ыҟоуп ҳәа сыҟазам. Адунеи сақәлахо ԥьысшьоит. Адунеи зегьы сгәыдсыгзаландаз сҳәартә агәалаҡареи, амч ҷыдеи анцәа исатәеишьоит. Аха убырҵ шәымҵақәак роуп. Ус еиԥш иҟоу ацәаныррақәа реахьсыддырхало,

нас инархадахоит. Ирацәоуп сара споезиа аиҿыхарҭақәа. Ирацәоуп, ихьанҭоуп иаҧыло ауадаҩорақәагьы. Еиҭаҳәашьа-еиҭаҧсашьа амазам уи иаҵаҵәаху ашә-чыкьмаҵьак ирҭатцәаху ауаҩытәыҩса ицәалашәарақәа рымаза.

Ажәақәак сҳәар сҭахуп сыпроза алахьынҵа азыҳәан. Ааигәа аҧхьаҩоцәа ирыдызгалаз, инеиҵыху апрозатә ҩымҭа, шықәсқәак рышьҭахь нап асыркуеит ҳәа сыҧхыз иалашәаргьы ихасҵомызт. Ихасҵомызт, сыгәгьы иҭашәомызт, избанзар, саагылазаргьы, цәгьа изҩы бзиа изҩы, ажәеинраалакәа ракәын снапы злакыз. Иаамҧсахзакәа, иахьа уажәраанзагьы ажәеинраалакәа рымҩахәасҭа санылаҧы сааиуан. Иҵабыргуп, иналаршә-ҩаларшәны акәзаргьы, ажәлар рҽаҵыц ҳәамҭақәа ирылхыз ажәабжь кьаҿқәа скьыпхьлон. Убырҭ ажәабжь кьаҿқәа еидызкыло «Апслымз шаха» захьзу шәҟәы хәыҷыкгьы ҭсыжьхьан. Аха зегь акоуп апоезиа аҳәаақәа сара сзыҳәан иҭшәахо, сыҽсызҭамгзо салагеит. Игәҩарамкәа избарҭахеит, сбызшәа аиҿыхырҭақәа зегьы харҭәааны сажәеинраалакәа рҽы ишсызцәырымгаз. Абызшәа ацәыргара адагьы, исызҭымхуа сгәаца иҭахеит, сара сахьиз, схәыҷреи сажәреи рымҩахәасҭақәа ахьеиҧылаз Тур ихәы иқәнакааз аҧааимбарцәа рбызшәа абеиара, аҧшзара. Иаазымҩыр ҧсыхәа жәла смоуа сҟалеит, усҟантәи сқыҭа аҧсҭазаара уаҿеимышхара атәы. Изымҩыр амуит са сызхааныз аибашьра аан суаажәлар зҭагылаз арыцхарақәа ртәы. Сгәы исызҭамшьит 37-тәи ашықәсқәа раан сқыҭа уаа зҭагылаз агәаҟрақәа ртәы. Исҳәар акәхеит Кәтол ақыҭа ихырцәаны иааргоз гыртәылаа руаажәлар рҭоурых. Урҭ зегьы уажәы абра иаҳзеиқәымпхьазозар акәхап. Абарҭ роуп сроман «Ахҟа» цәырымцыр ада ҟазшьа замоуз.

Хәыҷык сажәа сагәылахацәозаргьы, исҳәахьоу иацысҵар аҭахуп, сара сзыҳәан даараза ихьанҭаз абри аҩымҭа саламгар ада ҧсыхәа сымамкәа сҭазыргылаз. Цытҩык ишеицырҳәахьоу, ишеицгәарҭахьоу еиҧш, «Тур ихәы х-қыҭак ирынцәахәыцәкьоуп» ҳәа иашьҭан.

Схәыҷра инаркны сышлара ашҭа сынҭалаанза, уахгьыҽынгьы срылагылан ҳхәаҿы имҩаҧысуаз ажәытәзатәи аҧсуа

қьабзқәа: аԥсрақәа, аԥсхәрақәа, аиныхрақәа, аимҭахарақәа ишымԥоаԥыргози ирымԥоаԥгашьази. Ҽеила сырхаанын аԥоыжәлантәык аиҕара баапс зыбжьаз еиныршәашьа формақәас ирымаз, еинзраалоз абыргцәа. Издыруан, избахьан ашьа ԥса ахәпҳа дшылырхуаз. Издыруан, абра избахьан анышәынтра ишасасуаз, изасасуаз. Издыруан урҭ рымԥоаԥгашьа апроцесс шымԥоаԥысуаз. Избахьан, исаҳахьан ахҟа зыбжьаз аиҕацәа еинзраалоз абыргцәа рдоуарақәа, рцәажәашьҭыбжьқәа. Исаҳахьан ашьанҵа еиԥоызхуаз, ахаҳә зыршәҭуаз ашлақәа ражәа еихырҽиаақәа. Абри итҵаам ажәԥоан аҟәырҷаха аҭып маза иаман иара ахатәы фольклор шамаз еиԥш, ахатәы етнографиагьы. Урҭ аԥ-жанркгьы ажә аҷаҷеиԥш еиласан. Урҭ иахьагьы ҕәгәала ирныԥшуеит ажәлар рдоуҳатә культуреи, рматериалтә ҭагылазаашьеи.

Аԥсны жәлар рпоет Баграт Шьынқәба абри ахәы ԥшза аҵыхәала, абас иҳәахьан: «Сара быжьшықәса слабҷашь кны, ажәлар рҽаԥыц ҳәамҭақәа реизгаразы ақытақәа соурылахымыз. Исгәалашәоит, мшы маншәалак аҽны, Кәтол снапсын, Басариа Шьагә игәарабжьара сныбжьысын, Аҭара аԥсуаа рахь схаларц Тур ихәы итганы инагаз Ҕәадеи, Ԥьгьардеи, Ҷлоуи, Аҭара аԥсуааи еимаздоз амԥаду саныланы сышнеиуаз, Касланзиааи, Мқаииааи ахьықәынхоз ахәы аҵаҟа саннеи, саатгылан, ашыцламҭә иҭалаҳаз хьаца тәрыпса еихиаак амҵа сыпсы ааиҭаскит. Сахьынаԥшуаз избон рацәак инаҳаракымыз ахәыԥшза иқәыпсаз ҭызҭыпқәак. Ԥшьбаҟа хәбаҟа ҭызҭыпрак әхарын убри ахәы иқәнакаауаз. Арирахьтәи ахәаҽы, ԥьарак-ԥыцьара лԥоаҵәқәак ԥарышьтуан.

Уажә абри ахәаҽы схалоит, аха баша сымԥоа зынсырхозеи. Уеизгьы-уеизгьы изымбац-исмаҳац жәабжь ҽыцс исаҳарызеи. Убрахь ахалара иаԥсамзар ҟалап ҳәа аасхәыцын, уахь уаҳа ахалара сеазымкыкәа, Кәтараа рызлагара снаҳнысын, Ахьажә ахәы сынкыдлан, Аҭараҟа сцеит. Санаауазгьы убри амԥоала акәын Ҷлоуҟа сышцозгьы. Иуан Кәаҵиа инхарҭа санаавала, Тур ихәы уаҳа сазымхәыцкәа, аиԥхаа сныбжьысын, Ажьи Чмыт инхарҭаҽы сыԥхалеит. Убрантәи Амҷаа рхәы схыцны, Багаԥшьаа снарыцысын, ҵаҟа амԥаду

снангылеит. Ушьҭа сгәы нкаршәны, Ҷлоуҟа схы рханы сҽынасхеит. Абри зегьы зхысҳәааува Тур ихәоуп. Убри хәыҷыншьалан, иҟәыншьаны сахьхамлаз ахәаҽы акәзаап жәлар рҽаԥыц ҳәамҭакәа рыхаара-бзаара зегьы асараԥь еиԥш, кьыс рымазамкәа икақәханы иахьыҟаз. Шәҟәыѡѡоык ма фольклористк, етнографк ишьапы ныкәимыргылазакәа, убри амышхәыбзазара, убырҭ ҵыхәаԥҵәара змамыз ажәлар ражәабжьқәа, егьырҭ рҽаԥыц ҳәамҭакәа рбеиара зегьы Мушьни Миқаиа изынхеит. Убри ҭабара зкәым азыхь ауп иахьагьы ихито. Сара иахьагьы ихьаазгоит убри ахәы сынхаланы ахьы зҽыҵышәшәоз ашлақәа сахьзырмаҷәажәаз».

Ароман ахы инаркны аиқәҳәаларҭа аҟынза иагәыслуа афырхаца хада Ҳараз Мқанба – саб иоуп. Ҳараз (Ирод Мқаиа) иқәыԥшра инаркны, иԥсҭазаара аҵыхәтәантәи амш аҟынза ихигаз агәаҟрақәа зегьы иаша ѡаҵоуп. Ҳараз 37-тәи ахаз аамҭазы ихигази, Аҵьыԥьтәылатә еибашьра ду аан дзыкәшәаз арыцхарақәеи, сара ишсызцәыргаз сыздырам акәымзар, иара идҳәалоу егьырҭ аперсонажкәа рҟазшьахәырақәеи инадыркны ихҭыс саашьақәа зегьы-зегьы иаша ҵабыргуп, реалтә хаҽсахьақәоуп.

Ҭемразгьы дпротатипуп, абжьарак, инахәашьым-иаахәашьым сабду хаҭаҵәкьа иоуп. Убригьы иҷкәынреи иажәреи знигаз илахьынҵа амѡа хҵәрыра гәаҟ-ҵәаҟрыла инарцә мѡа инҭеигалеит. Ҭемраз Мқанба ихаҽсахьа, сара егьырҭ аѡымҭа злеибарку афырхацәа хадақәа зегь раасҭа сгәы изыбылуеит, сгәы дрыцханашьоит. Избанзар, аѡымҭа ахы инаркны аҵыхәтәанынза, аамҭа иарҟьаш-ҟьашаз ашла акырԥьара сиҵҵәуеит, сицгәыргьеит. Иԥсҭазаара ахҭаҟынзагьы сиҵныҟәеит.

Аѡымҭа афырхацәа хадақәа иреиуоу Мысагьы, ус хҭыс хартәаагас, хытҳәаала иҟаҵоу хаҽсахьазам. Мыса ихаҭагьы, иара идҳәалоу ахаҽсахьақәагьы реизыҟазаашьа зегьы ԥсҭазааратәуп. Хьаҳәа-ԥаҳәа змам, аргама, иҟалаз-инылаз хҭысҟәоуп.

Ароман ахыҵхырҭа инаркны анҵәамҭа аҟынза, ахҭысҟәа зегьы ԥызас ирымоу, имѡакәызҵо, шәаԥьҳәаѡысгьы,

гәыргьаз еитаҳәаԥоысгьы, ааԥхаԥоысгьы-нацхаԥоысгьы саби сареи, абжьы мазеи ҳауп. Иара Адгәыр ҳәа аԥоымтаҿы гәырԥоеи-гәаҟреи ирылагылоу, зегьы збартоу, зегь заҳартоу сара схата соуп.

Аԥоымтаҿы, иныкәхәа-ԥоыкәхәаны акәымкәа, жәлар рҿаԥыц ҳәамтакәеи, аетнографиа аҟәыцәакәеи акырԥьара схы иасырхәеит. Схарта зду ароман, изаҟаразаалакгьы мацәазк атәарта-зтәартоу дунеи кәыкәыблак аԥхьаԥ иузаанартуазар, уара иуцәыхароу, иузааигәоу хәыцракәак узцәырнагозар, аԥоымта аԥсышәала исзырцәажәазар, усҟан сара дгьыли-жәԥани рыбжьара насып ссир зоухьоу среиԥьны схы сыԥхьазоит.

Иааркьаҿзаны акәзаргьы, абас еиԥшьхеит споезиеи спрозеи рлахьынҵа амԥа. Абас схы итамкәа, сгәы итамкәа, споезиеи сыпрозеи рымԥахәастакәа еиԥылеит хымԥакы ахьеихагылаз.

Абри ашәҟәы ианыло ажәеинраалакәа рыбжеиҳарак, жәашықәса сызҿыз ароман аԥора саналга ашьтахь изԥоыз роуп. Сара сгәы излаанаго ала, анцәа ду имч ала, ешьеи-иаҳәшьеи споезиеи спрозеи еиԥырхагамхеит, еитамшьыцзеит. Уимоу дара-дара хеибартәааз ԥьысшьоит.

Ҳәарас иатахузеи, сан дгызмалуп ҳәа азәгьы имҳәазац. Дасу иашәа ҕарыҕатәа ҿарпын бжьушәа иаҳагәышьоит. Абри зхысҳәааua, ууанзатәиқәеи, ацыхәтәантәи сажәеинраалакәеи, сара стәала акыр реырыпсахит. Реырыпсахит формалагьы, шәага-загалагьы, жәартәашьалагьы, ласышьалагьы, ԥакылагьы. Сара стәала, ацыхәтәантәи сажәеинраалакәа ҟазшьалеи тематикалеи, гьамалеи даеа хырхартак аархәеит ҳәа сгәы иаанагоит. Амала, уи споезиа ахатабзиара иахьынзацхраз, иахьынзаҳаранакыз, иахьынзаланырҟәыз аҳәара сымч акәхом. Урт ажәеинраалакәа рыгха-ԥхакәеи рыбзарзи ацыхәала, ажәа имоуп зегьы збартоу зегьы заҳартоу аԥхьаԥ.

Апоезиаҿ акәыз, апрозаҿ акәыз, сыла иамбаз, сҿы иамбаз, схы сызмырхьыз, сгәы сызмырхьыз, ҳәоу еиламгашақә, ҿырԥшзагас егьсымԥоит, егьызԥоуам. Амала,

иҟалап, ҳәарада, «сцәуацәозар», аха ҽырцәуа ҟасымҵеит. Иахьсыхьуаз снацәа ақәыскит. Иҟалап знык исҳәаз суаз, сыгәҭыха еиҭасҳәазар, аха убригьы санажьтәызар ҟалап, избанзар, ауардын иахьақәыгәгәо ауп иахьҽыжуа. Арҭ исҳәақәо хҽыхгазам, мамзаргьы хырқьиагазам. Амц лаҕырз цааҳәазам. Иахьа аԥхьаѡ дузжьазом. Агәы иахылҵыз, аԥсы иахылҵыз апоезиагьы рбарҭоуп, ҽырцәуа ҟазцазгьы дырбарҭоуп. Апоети ашәҟәыѡѡои рзы разҟыси, насыԥси, нархаси иҟоу аҳамҭакәа ракәзам. Аамҭа ауази амыткәмеи рыбжьы зхылҵуа аѡымҭа згәаҟынза инеиуа аԥхьаѡцәа роуп. Са исыздыруам уи аѡыза анасыԥ сара хацхә ссирны анцәа иахьынзасаҭәеишьаз. Амала, игәѡарамкәа издыруеит сѡымҭа хәычқәа сгәи-сыԥси ишырхылҵыз. Убри аҵкыс еиҳау насыԥгьы саҳәазом.

Мушьни Миқаиа
2007
Аҟәа.

Ажәеинраалақәа 1961-1978

Ашәҟәы «Ашацкыра» аҟынтәи

СААМҬА АҨАХӘЫ

Рымшира рытаѡзам сара сажәеинраалақәа,
Дара рхала ирҳәааит раамҭа зеиԥшраз.
Дара рхала ирҳәааит ргәалақәа, рыгәҭыхақәа,
Заҟа ихааз, заҟа иашаз сымшқәа исызшаз.

Заҟа илашьцаз, заҟа илашаз амышқәа исхысыз,
Заҟантә сара сылабжыш сгәаца иҭаԥсаз.
Иахьылбааз иахьхалаз сразҟы мѡа сызнысыз,
Схы зқәыстцаз, сгәы зқәыстцаз, схәычра амышқәа шцаз.

Ирҳәааит зегьы-зегьы, акымзарак аанмыжькәа,
Ирҳәааит азы шыцәаз ишызымбаз амѡан цьара.
Сышгылаз, иахьеивтцаз ацәгьеи абзиеи рышьхәа,
Есымша гәыԥрак ацәаара шсыцыз сара.

Ирҳәааит сышықәсҟәа азыблара ишалаз,
Зны ишылашоз, зны ишкьаҭоз сгәыгра ацәашьы.
Зынгьы ԥхыз цәгьак сшарҽыхоз ашараз,
Зны шьыжь амрагьы ишаҽалоз ашәшьы.

Ирҳәааит амѡа сшаныз сара сымацара.
Ирҳәааит уахык сышрылашәаз алашәагагьы.
Ирҳәааит, сажәа сҽыцҟьаны аимгеимцараз,
Жәа ҭынхак шиасымҳәаз азәымзар-азәгьы.

Ирымзааит зынгьы сыбыз сҽырхырц ишалагаз,
Сбызшәала сцәажәар, шьоукы ркьатеиах шыԥцәоз.
Ирҳәааит, сара сшиѡызаз азыблара иалахаз,
Сыга-сҽы амырҳәазакәа азхыԥра сшагоз.

Ирҳәааит зегьы-зегьы, ахәагьы аҽашагьы,
Ирҳәааит сашәагьы смыткәмагьы ҭкааны.
Ирҳәааит ицәырган сыԥсырзгьы, сгәыргьаҽҳәашагьы,
Слахьынҵа ашьҭа ҭгәыхаа иргааит ицқьаны.

Ирҳәааит зегьы, сышьҭа ихылаз дымѓьаларц,
Сызлагәыргьаз, сызлатцәыуаз иарбан аамҭаз.
Ирдырааит сара мчыла абранза сышхалаз,
Сшьапы амса абҕацамкыраҽ ахаҳә шархәашаз.

Рымшира рытаѡзам сара сажәеинраалақәа,
Дара рхала ирҳәааит рыԥстазаара зызкыз.
Дара рхала ирҳәааит ргәахәақәа рыгәтыхақәа,
Иахьынзасҳәаз, иахьынзасзымҳәаз саамҭа аҽахәы!

САРА САԤСУОУП

Иахьа зегьы-зегьы ыѓоуп сара сзыҳәан.
Снапы еинысѓьар, сеишәахьча иқәлоит зегьы.
Азәгьы мап сцәимкзац макьана сзыҳәаз,
Макьаназы сгәы асра илымшац азәгьы.

Сара иахьа шә-дунеик рхачҳара сымоуп,
Амрагьы амзагьы са сзыҳәан илашоит.
Сгәалаѓоуп, схалаѓоуп, амч ҳәа исылоу,
Абзиаразыҳәан уаа-шәѡык ирызхоит.

Сыда гәыгьырҭа амазам абри адгьыл,
Абри адгьыл сатәѡаншьапуп саргьы.
Еихык-еитцык, иныкәха зқьы-шыкәса царгьы,
Ахааназы сара сзыҳәан иѓоуп иаргьы.

Абри адгьыл аныршоз, сымцахәгьы ацыршеит,
Схәышҭаара ахаҳәгьы адырсит хазы.
Сдаракәац исзынрыжьит изушеи исҳәашеи,
Сара схы хьымзгысшьо сыѓазам аказы.

Уасазқь анысуеит сара ссар рымѡа.
Зқьы аазаны, шәкы абна илазцоз среиуоуп сара.

Среиуоуп сара аиаша цәырызгоз ихымҩа,
Сара среиуоуп изылшоз аламыс абла аҭаԥшра.

Саԥсыуоуп сара дала-шьала – зегь рыла,
Аԥсыуаҵас сыегәара ҟамч еиҩырҽаны искуп.
Саԥсуа кәымжәы сыҵаеырбоит акалтқәа хиаалан,
Ԥсраенынза аԥсуа иламыс раҳаны искуп!

ШЬЫБЖЬЫШЬҬАХЬУП УАЖӘШЬҬА

Амышгьы сыԥхьеит, аҵыхгьы сыԥхьеит,
«Ҷьым, утәашьа упсышьоуп», – рҳәеит зегьы.
Саргьы сгәы ҭзызан, атҳарцәҳәа сҽыхеит,
Сзырҩоит, аха бжьыҟам, шьҭаҟам ԥьаргьы.

Адәахьы снаԥшызар, ашәтқәа кыдхәашо,
Амахә ааныжьны ҵаҟа икаԥсоит.
Ажәҩан ахь снаԥшызар, амра кыдлашо,
Мраҭашәарахь ашьшьыҳәа инаскьоит.

Аҳауа иалоуп апҟа заҵәы караха,
Иаапсан, аарла амҵәыжәҩақәа аҟьоит.
Аха ицоит ишзахәо, амшцәгьа агәҩараха,
Избоит, иаҳа-иаҳа уи амч каԥсоит.

Ҩаԥхьа амшгьы сыԥхьеит, аҵыхгьы сыԥхьеит,
«Цәыкьа иҳәа уҽахәы, умшқәа ԥхьазоуп».–
Адәахьы адгьылгьы ҽыхеит, абнагьы ҽыхеит,
Ҵҭацк зхыршәылам ажәҩан каххаа илашоуп.

Аапынтәи ашәҭыц сыжәҩахыр иныкәшәеит,
Схәычра асахьа сыбла иныхшәалеит еиҭа.
Сзафа сыздырам, сафеит слаԥыкәшәа,
Амра снаҵаԥшит.
Иашоуп, шьыбжьышьҭахьуп уажәшьҭа!

ДЫРМИТ ГӘЛИА

Ашьхақәа ршьауардын, ацаҟьаш дгылоуп,
Дгылоуп ашьха еибаркырақәа рк әалзы.
Уи есшара дкаххаа ашара дапылоит,
Уи игәы еитамсыц ахаангьы аказы.

Дгылоуп ауаԥытәыԥса иҳашҳатәарахаз,
Дгылоуп Аԥсны анасыԥ зыхьчаз.
Иахьатәи амш амԥасԥы икарахаз,
Днеиуеит абааш амцахь иԥсы ишьарц.

О, ахра, ахра цәцаш, уцеицәа рныхамца,
Амилат хәыҷы рбызшәа атоурых агәацәа.
Ашьамԥа зҽысхьоу сыԥсадгьыл аҽыханца,
Зшьаркәаста аҽыргахьоу адгьыл ашьоуцәа.

Зи-мцеи рыцәкәырпақәа ихырцахьаз,
Абылра аццышә иалцыз адунеи аҟәырҷаха.
Ԥаԥхьа са сымцахә еиқәызцаз ицәахьаз,
Сыжәлар рбаагәара, стоурых ацаԥха.

Адыд, амацәыс, азы-мшын зхызгахьоу,
Афартын иазрыжәхьоу амилат рынцәахәы.
Шәынтә амца зыцралахьоу, шәынтә идырцәахьоу,
Сбызшәала сзырцәажәаз, исзырҳәаз сҽахәы.

Дгылоуп ахраш, сыԥсадгьыл иагәылсыз,
Аԥсреи абзареи ирыбжьызхыз ахҟа.
Дгылоуп, шә-аамтак реихац икылсыз,
Адгьыл иақәлахаз аԥсуа хаца ибаҟа!

АԤАЖӘАТӘИ АШӘЫШЫҚӘСА

Шә-абиԥарак рмилат иеиуоу соуп ицәажәо,
Узырԥы, ци-шәи ирыбжьахаз, адунеи ихәаҽу.
Ахарта аԥсыртахоит, иалшоит ихьшәашәарц
Адгьыл, алакта лаша кьатарц иаҽуп.

Ашәышықәсақәа рыхраш сықәгылоуп, зегьы збартоу,
Жәларык рлахьынҵа – ажәлашәаҟьа саԥшуеит.
Ахҽа азнеиуеит, ауаԥатәыԥса, адгьыл иахьагартоу,
Аԥажәатәи ашәышықәса агәараҳәа еилашуеит.

Адгьыл агәы иалагылом сабдуцәа рыбаԥқәа,
Урҭ аргәаҟуеит сыԥсадгьыл уаҵәтәи аҵеиԥш.
Адгьыл иагәылсуеит ажьакца иафахьоу аҳәақәа,
Иҟалашазы аеыхәагьы зызымкуеит аԥшеиԥш.

Ашьха рԥаш цәырҳаны иҽыхоит ашамҭазы,
Азхьамԥш ыцәазом, ицәар, итабар ҳәа ишәоит.
Ацаҟьаш изаламгылаз ахаҳәқәа рыпсымҭазы,
Рызқәатыԥ ылырхырц адгьыл аҵахь еихоит.

Аԥажәатәи ашәышықәса, ауаԥатәыԥса дырцҳашьа,
Аԥажәатәи ашәышықәса анумҵан ахыц.
Адгьыл иқәумҭәан ауаԥытәыԥса иқьиа-шьа,
Макьана амра ҭамшәац, цқьа улахьынҵа уазхәыц.

Ахҵатәи аибашьра феида алызго азәгьы дыҟазам,
Абза аԥсы дитҵашьыцуа иҟамлааит, ҳаҭеиҭа.
Макьанагьы, макьанагьы ауаԥатәыԥса, уагхазам,
Уара унапала иааумган адгьыл ауахҭа.

Утҟәац ауаатәыԥса рҳақ, адунеи азыхкыра,
Адгьыл иахыбаау асаби иҽаҳәатәы ҟаҵа.
Дақәиттә ауаԥатәыԥса гәырԥада анхара-анцыра,
Ахааназы ицхахә еихаршәы абԥьар ҟазҵаз.

Аԥажәатәи ашәышықәса, ауаԥытәыԥса дрыцҳашьа,
Макьана амра ҭамшәазац, цқьа улахьынҵа уазхәыц.
Адгьыл иқәумҭәан ауаԥатәыԥса иқьиа-шьа,
Аԥажәатәи ашәышықәса ианумҵан ахыц!

АҨСНЫ

Уара ухьзала ак зымҳәац поетк дыҟазам,
Уара ухьзала ацәажәара ргәыгъхьеит зегьы.

Сара сахьубо сааихьеит, аха ҳәа сымазам,
Узлеиҭасҳәаша ажәақәа срышьҭоуп иахьагьы.

Шықәс ԥынԥажәа уара умԥа санысит,
Шықәсы ԥажәа сашьҭан, ухҭыс сыԥшаауан.
Уара иухааныз абаашқәа сырхысит,
Шеи-шықәсеи снықәон, ушьхақәа срызцаауан.

Срызцаауан арԥашқәа, ахрақәа ирҿысуаз,
Анышә иафахьаз аҳәақәа срызцаауан.
Шә-абиԥарак ирҭысхьаз улакәқәа,
Азын-цых иахьагәыларҳәоз саҳауан.

Зегь цәажәон, уҭоурых сарҳәон иалалан,
Зегь цәажәон, рыбжь ахра еимдырҟьон.
Сара уҵеицәа ршьаркәасҭа схылан,
Ашәышықәсақәа рдунеи ашҟа снаскьон.

Снаскьон, исаҳауан аҳәақәа рхьеԥбжьы,
Арцәааҳәа игон ар рҵыхәа ҭызгоз ибжьы!
Са сқьыԥаха ашьха саақәгылон ашьыжь,
Усҟан иқақаза игылон схәы-сжьы…

Ахаҵарашәа саҳауан ахрақәа ирҿыԥны,
Анацәа рмыткәмабжь нхызлон амшын.
Ауоубжьы гәыҭкааган аԥсҭа ашҭа иҭыԥуан,
Аԥсуа хаҵа иеы ашәы ақәыршә иԥшын…

Абарҭ зегь срышьҭан, абарҭ зегь срышьҭоуп,
Уабиԥара ршьамԥа еилыскаарц сҭахуп.
Уадгьылаҿ испыло зегь ударакәац рышьҭоуп,
Издыруеит сышхымҟьо урҭ рышьҭа сызху.

Уҵеицәа ухьзала ирымҳәац егьыҟазам,
Ирҳәахьоугьы егьыҟазам.
Иаартым дунеик уаԥызоуп уажәгьы.
Саргьы сахьубо сааихьеит, аха ҳәа сымазам,
Уламыс ахыцхырҭа сашьҭоуп иахьагьы.

УШЬҬА ИЗДЫРУЕИТ

Ушьҭа издыруеит сара аԥсҭазаара закәу,
Иахьынзаҭшәоу, иахьынзаҭбааy, амҩа сызқәу.
Иахьынзашоу, иахьынзахааy – алеишәа закәу.
Сара издыруеит, аԥсҭазараҿ сыԥсҭазара зызку.

Аԥсҭазара ауаа шеилнахуа агәра згахьеит,
Иалнахыз далнахит, уи имҩа хиахеит.
Аԥсҭазара иԥнашәаз, лашара инарбом,
Аҭахызар диашаз, дразыз, зегь акоуп.

Уи шзыбларoу аргама избахьеит,
Шьоук ацәцахьеит, шьуок хнаҵахьеит.
Урҭ зегьы гәасҭахьеит, издыруеит зегьы,
Аԥсҭазара слаԥшықәцан самоуп саргьы.

Самаз, агәаҟра сара уажә исымбеит,
Аха аԥсҭазара саҵәшәаны ганха сымцеит.
Сышиашоу снеиуеит, макьана сыҕәҕәоуп,
Сымҩа хьанҭазаргьы, ицқьоуп, илашоуп.

Сарԥысра сҭагылоуп, сыҷкәынра сыхьчап,
Сыԥсҭазараҿ егьараан сцәуап, егьараан сыччап!

СИЕҴӘАХӘ

Амза ҩеиуеит аԥсабара арлашарц,
Хыхьынтәи ашәахәацқәа аҿуп аԥхара.
Сгәы каршәны, сиеҵәахә, цқьа суаҵәажәарц,
Уахатәи аҵых ҭынч алысхит сара.

Сынҩаҵшәа, сиеҵәахә, абри амҩа санылеит,
Абри адгьыл аҿы еихызгеит сшьаҿа.

О, усҟан егьараан скаҳаит, сгылеит,
Аха сиеԥәахә, укыдын ужжаза.

Азыблара сымԥанарсит уи нахыс,
Салашәеит аԥсаҭзаара ацәқәырԥа…
Сара мчыла схатәы мѡа ылысхырц,
Схышәҭ-ԥышәҭуа санылт амѡапа.

Уи амѡаҽы зны амаг сашьаҳаит,
Алаԥшыцәгьа-аҽаԥшыцәгьа дыспылт.
Аха сымѡа лашоҟ, сырзымкәаҳаит,
Усҟангьы, сиеԥәахә, укаххаа уаркын.

Сыбзиабара хышхыԥаан сахәаҽуан,
Сшыгәырѡоз аԥыхқәа неиуан имѡас.
Усҟангьы, сиеԥәахә, усхылаԥушан,
Урҭ аԥыхқәа уа уакәын ирымаз шаҳатс.

Зны сҳаирплан каҳауан ажәѡанаҽ,
Ажәѡан сшалаз саҽын абылра.
Укыдымшәеит сиеԥәахә, унеит, аха аларҭаҽ,
Ухҳаза нахьхьи уаҽын аԥхара.

Шықәс ѡынѡажәа ҭит, сшықәыз абри амѡа,
Макьана сыҷкәыноуп, исымоуп алша.
Сара исҭаху рацәоуп абри амѡаҽ,
Исараза.
Укыдымшәан, сиеԥәахә, ҳамҭак улаша!

АКӘАРАСА

Сҽаԥхьа игылаз аԥла еилачыра,
Атыртырҳәа амԥәыжәѡақәа аҟьан.
Иалпраait ҟәарасак. Аԥыхәа ҕрақәынра
Аарла снахьԥшит. Ицеит исыхҟьан.

Ицеит уи аҳауа аҽагәылыршәан,
Агәы рҭынчны иннажьт аԥацәа.
Уахьынтәи аҕьара агәаларшәан,
Инхаԥрын, ихтәалт игәырҕьацәа.

Ахәда ныхшәа-аахшәо икараха.
Еимдо инхылеит аҟәараса.
Адгьыл иазымцәахыз, имацараха
Аԥшыцқәа уаҟа икаԥсан.

Аԥацәа рхәы ишашьҭаз аенынтәарак,
Амла иаргәаҟхьан оумашәа.
Ақьышә иныкәкны аԥсы ахаара,
Аԥшыц инахаххит иццакшәа.

Иаашьҭнахит аԥыц ибжьаршәны,
Ус, аԥықьҳәа ахысыбжь геит.
Иҭынчза ишыҟаз агәы каршәны,
Аҽааицнахын, инкашәеит.

Ашьапы ҷрыхәқәа агәыҷаԥса,
Аҟәараса ахәда акәаршә ишьҭан.
Ашьацмақәа агәыҷәкьа ицаԥсаз,
Ахәы ԥшқа икыдырхыз каԥсан.

Аԥацәа рхәы рҽацаха иахьымзеит,
Ишаҽакыз иахыцит аԥсы.
Дара макьана рыҭраҷәкьа изхымцыц,
Урҭ ран рызнеиуа ҷьыршьоит ласы.

Иара,
Амцәыжәѡақәа акәаԥса аҕьара ихыршәылоуп,
Еиҭымцәа гәарҭак аҷла иаҽаԥса…
Изыхурҟьазеи, ауаѡы, аԥсабара зырԥшзоз,
Зуы уамшьуаз, зҳәа уамшьуаз аҟәараса?

АПОЕТ ИНЫШӘЫНҬРАҨЫ

Иуа инышәынҭраҿы стәоуп сара схала,
Ахәылпаз аԥсымра каԥхоит иҭааза.
Еихьыс-еиԥысуа сахьақәак схалан,
Сымҵарсны идәықәлеит шә-хәыцрак сыхьзан.

Исаҵәажәоз исахьа збомызт хыкәкыла,
Ибжьы заҵәык слымҳа иҭаѡуан абас:
– Иҟоузеи сашьцәа, зегь шәеинҭәыла,
Шәхыԥхьазара рацәоума аҿар изызҳаз?

Хы-цхык еихаларгьы, ҳашлақәа ргәаҳәо,
Ҵасеиԥш алакәқәа рҳәомашь иахьагьы?
Ҳхәыҷқәа цәажәома аԥсышәала ахьхьаҳәа,
Рабацәа рқьабз ссир шьҭырхма зегьы?

Ра ԥшзак ҳазгылан, сқәыԥшра зыдҳәалаз,
Схьаа цәгьа схаршҭны, ԥшак сыннадарц.
Ҳраҵла ашәшьыраҿы снытатәон ԥшьаала,
Икаҳама, игылоума, иубахьоума ахабар?

Москва санықәцуаз, ѡымҭақәак нсыжьын,
Ирхылаԥшда, сеидроу, сырԥырҵны санца?
Исыҵамккәа исаҳәа, суҳәоит, усмеижьан,
Издыруа зәыр шәыҟоума урҭ рлахьынца?

Иудыруеи рхивкаҿ асаба ихнаѡазар,
Мамзаргьы иҭынхадаха ишьҭазар ԥьара?
Ма мышкызны азәы лашарак дирбазар,
Абаапс сиеҵәахә кашәмыршәын шәара!

Еихаххаа игылоума ҳахьа жәытә кәасқьа,
Мшаенеиԥш иҭаԥхома ҳашҵа ашәахәа?
Мра ҽаԥхасҭаҿ ақәаца еиҵарцаз анкьа,
Икыдҳан иҿалоума ажь азахәа?

Шьҭа убжьы нҭыганы усзаԥхьа жәеинраалак,
Уҿара абжьы хаа акеѡҳәа исырҳа.

Еилыхха ашьха рҩаш еиԥш еинҭәалан,
Са сгәы иныкәхаҽеап шәаамҭа ашәахәа!

Сқыҭа ашаецәа, исызгәакьоу хаҭала,
Ақәрахьымза дсацәажәоит ибжьы гәыкза.
Апоет инышәынтраҿ стәоуп сара схала,
Ахәылԥаз аԥсымра каԥхоит иҭааза!

АШЬАУАРДЫН

Ашьауардын ажәҩан ишалаз,
Иаалырҟьан иасит аԥша.
Еилаҩ-еиласит аԥҭа ихалаз,
Еицакит ажәҩан аԥшра.

Иара ахҿеиԥш аҳауа иалан,
Мҵәыжәҩала аԥҭа хнацон.
Жәҩаҭыхла афарҭын иаҿалан,
Ашьауардын шзахәоз иқәԥон.

Иқәԥон уи ажәҩан иахьалаз,
Ажәҩан ауп раԥхьа изызнеи.
Иаагылазар ажәҩан аԥсалан,
Ажәҩан акәын иамаз дунеис.

Аҵыхәтәан,
Амч алзааит, гәашьамх азҭамкәа,
Амҵәыжәҩақәа уаҳа ишамыхәоз абон.
Аха адгьыл ахь ахы мырхакәа,
Ашьауардын
Дырҩеиь ажәҩан ахь еихон.

АЛАШӘ

Ашла даазқәылаз зынза дхамбахеит,
Адунеи лашарак уаҳа ибазом.
Агәырҩа еиҭагәырҩа ианадамха,
Есшар иԥхьарца шьҭыхны дтәазоуп.

Аергьашәа ааҷәыригоит ибжьы нытҵакны,
Аккаҳәа иациҳәоит ашәа аҧхьарца.
Усҟан иаҧсуа шәакь инаҷәа наҵикуеит,
Бҕабк хланҵы инҭалоит икәкәаза.

Аҧхьарца иаҿыѡоны иѡохалоит ахрашәа,
Иуапа ҧхьаҳәан храгәыла дҧыруеит.
Еибарҵысны агәгәаҳәа жәѡан ихалошәа,
Урҭ ашьхақәа рышьҭыбжь гауеит.

Алашә дышрылоу иҷкәынра асахьақәа,
Дырѡоегь ахыц инаҿысуеит «Азар».
Иҭарчеи ишашьҭоу ҿцәа-шәѡык еиламхакәа,
Иеыбҕа иеаласа деиҵамхакәа,
Абар, егьигзам амбаҿ дназарц.

Ашәақәа еимырдоит аҿара амшқәа,
Аҭацаагарашәа агәарҧаҿ ишуеит.
Раҧхьатәи ибзиабара зҵысыз аҟамақәа,
Нахьхьынтәи алашә рхьеѡобжьы иаҳауеит!

* * *

Илаша-лашо амра цәырҵит,
Ақыҭа ҿыхеит иҧшзаза.
Аҧҭа зшәахҵас жәѡан ихыҵын,
Ашьха иркыдтәалт хараза.

Ҧшахьык асуеит уарла-шәарла,
Азаза аҳәиҵәҳәа икапсоит.
Қәыпсҳак ҟалан, иѡоеижьза, ахала,
Атҵла ахыцәқәаҿ аҿазоит.

Аҿарпын еиҧш абна цәажәоит,
Атҵла инықәтәеит аҵыс аҭра.
Ахьшь гәаҭеиуа аҧсаатә ирхаѡоит,
Аҳауа иалоуп иҧыруа.

Иатҽа бгьыла еиԥынчылан,
Зехьыныҵьара аҽа ҭысуеит.
Рыхқәа шьҭыхны еикәагылан,
Асаргьы ашьхарахь иԥшуеит!..

АШАЦКЫРА

Ашацкыра акасыш ахнаршәан,
Аԥсабара лашеит икәеи-кәеиуа!
Ашәаԥыцьаԥ рыбгьы еилашәшәан,
Ибзары-бзаруа ажәѡан иазнеиуеит.

Ацарақәа еихырҳәаалт ахапа,
Абна уарганцас ицәажәоит!
Нахьхьытәи ашьха, иахых ахҭырпа,
Ажәѡанахь ихаларц аеашәоит.

Аецә реиԥш, азаза еикәаԥхо,
Аҳаскьын-ҽа ахәда иахаршәуп.
Заа зусахь имѡасны ицахьоу,
Ишьҭақәа ашьацраҽ икаршәуп.

Алѡатҷақәа рееицых, нахьхьи, шәахәацас,
Икахәхәа аҳауаҽ икнаҳауп.
Ххьа рахәыцла амра иқәнатҷаз
Адгьыл разы агәы раҳатуп.

Ашьха ԥша хәыҵ-хәыҵуа ирхьысуеит зегьы,
Иахьагь ашьыжьтәи амра сацгылт!
Абри амреиԥш сҭәуп, сыԥхоуп саргьы,
Уа шьжьыбзиа, сымш, Сыԥсадгьыл!

АЗЫРКӘИҚӘА

О, ацыхқәа зыршәтуа азыркәиқәа,
Схәычра амышқәа каххаа исзырбо.

Аеҵә реиԥш, усҟантәи аҵыхҟәа,
Иахьагьы шәрылызбаауеит сахьтәоу.

Исгәалашәоит, азыркәиқәа,
Снапы шәыҟәсыртәон,
Шәеицралан шәлашон х-ԥыргык.
Снапсыргәыҵа х-шәахәацк ныҟәыршан,
Ашьшьыхәа шәныҟәҵны шәцон шәԥырны.

Шәеиҭаскуан. Аха лассы шәоусыжьуан,
Ацәеиԥш шәымҵәыжәѡаҟәа зытыр ҳәа сшәон.
Снапаҿы амца шәкын азыркәиқәа,
Аха сыжәбылзомызт, ус шәлашон.

О, азыркәиқәа,
Уаха сцәашьы сцәыцәеит.
Сышәхашҭны шәниас шәцома – сымба!
Схәыцра ахьзала ажәазатҵәык – сшәыхәоит.
Шәаангыл!
Ҳамҭак алашара сшәырба!

ИУДЫРУАЗЕИ?..

Са саазқәылаз сқыҵа хҭаскит,
Иахьагь убрахь амѡа сыҟәуп.
Изулакгьы аамҵа еиҿаскит,
Ласы снеиуеит сыԥсы ахьыҟәу.

Ашьха ихыпраан аԥша спылан,
Сыкәа, смаҕра инҭахәмарып.
Акәаазҭхарамца иахылҵуа алѡа,
Афѡы сҿарсуа, ахцәы кьларып.

Снеип сышколаҿ схәычра зҭысыз,
Схәыча аҟәардә сныҟәтәап ԥшьаала.
Лацәарзасрак еиҳа зхымҵыз
Саамҵа ныҟәцан исшәап схала.

Сеиҭагылап абаҟа амҵа,
Сқыҭа аҵеицәа надзбалап.
Абыржәыцәҟьа ирҽыкәхәхә амца,
Рыпсы анҭаз еиԥш рашәа халап.

Ампыл цкәага алаба еиҽасып,
Азә днарылҟьап ибга еицыхны.
Адгьыл рцысны еилаѡ-еиласып,
Ашҭа иныкәлап рымч хыцны.

Хәыцра гәарҭак сгәыдыхәхәала,
Уаха ҳамҭак стәазааит ҳашҭаҽ.
Ажәѡан аецә кыдбыҷгала,
Илашалааит ажәѡан ашҵаҽ.

Арѡаш абжьы сыегараҵан,
Ҳамҭак сылацәа неихызѡап.
Схәычра амшқәа зегь гәараҵан,
Иныҵакзаны ашәак рзысхәап.

Зегь збап, зегь сгәалашәап,
Егьоурым, нас, амза мҭәыцзар,
Аԥстазаара шоуп акалашәа,
Иудыруазеи,
Уаҵәтәи амыш сара истәымзар…

* * *

Анаҟә хыцит аԥсабара,
Ашьыжь цәырҵит ихааза.
Аԥсабара амра ԥхара,
Акәа инҭалеит иԥхаза.

Апытҟәыр гәылҵын, ашәҭ аҽалеит,
Амахә илнагеит аҟата.
Ихәыҭ-хәыҭуа аԥша хылеит,
Ҽыц иаақәхәхәыз амхырҭа.

Имҳәа-мырза аҵла ахыцәқәаҽ,
Ажь иналашәеит аҕырла.
Ҵшьаала-ҵшьаала ажра ахықәаҽ,
Ашьынка ԝежьхоит мазала.

Адгьыл разы шьҭоуп иҭынчза,
Ишьҭоуп адгьыл, аҵсы ашьоит.
Ауал нагза, ахәы аҵынҵаҽ,
Ҵшьаала иҭашәоит илахҿыхза,
Амра акыр-кыр иччоит!

АҴЬ

Шықәсы рацәа ирхаанхан игылан,
Аҵь-ҵла ашьха ашьапаҿы.
Уи аагылазар гәаҟрак иапылан,
Ахы ланамырҟәыцызт акаҿы.

Аԝоызцәа зегьы хыршьаан еихала,
Иргеит урҭ аҵсҭа иҭганы.
Иара заҵәык еиҭымхеит ахала,
Аха иҟамлацызт игәынқьны.

Аҿарҳеиҵш игылан ишгылац,
Агәырԝоа агәаҵшьаҿ итәахын.
Иаҳа-иаҳа ахәажәцәа иаҟәнылаз,
Аргама аблақәа ирхын.

Аха, ҿенак, абрыгьы азмырхакәа,
Ахаҭаҵәкьа ныҵкаа инкарыжьт.
Зегь акоуп, аҵь, ишь мҳәазакәа,
Икажьын амахәқәа еилышь.

Уи ашьҭахь ахәархь инаҿаркын,
Еихыхны ишьҭарцеит аушәақә.
Уигьы ачҳаит иахьышьҭаз, абжьакәым,
Иара усгьы иамҳәеит ажәак.

Аха аԥь иалԥыз амахә ааҽыԥсан,
Агәыԥәҟьа ианаларԥа асал.
Аах, аҳәан иҧызит аԥсымҭаз,
Назазагь аееиԥых ишьҭалт.

АХӘЫЧҚӘА ХӘМАРУЕИТ АДӘАҼЫ

Ԥьаргьы идыдуам, имацәысуам,
Ажәѡан иаҽам аԥҭа еилачы.
Инапқәа ашьацра инахьырсуа,
Ахәыҷы дыхәмаруеит адәаҽы!

Ажәԥар дгәаҭан иҷыр-ҷыруа,
Уа амахә иқәтәоуп ихаҽы.
Ибла еиқәара агәыргьа рныруа,
Ахәыҷы дыхәмаруеит адәаҽы!

Ԥша ҟәандак насуеит уарла-шәарла,
Ихахәы нықәнаԥсоит ихы-иҽы.
Уи иус даҽуп иара итәала,
Ахәыҷы дыхәмаруеит адәаҽы!

Ааигәоуп адгьыл даннықәгыла,
Адгьыл шьалҭоуп ишьапаҽы.
Уажә ашәтқәа ҟәшәо хкы-хкыла,
Ахәыҷы дыхәмаруеит адәаҽы!

Ԥьаргьы имдыдуаз, иммацәысуаз,
Ари ажәѡан цқьазааит ахаҽы.
Ргәы ҭынчны, ргәы мытрысуа,
Ахәыҷқәа хәмарлааит адәаҽы!

СҚЫҬА

О, сқыҭаҽ есуаха ишәҭуан ажәѡан,
Иԥсҭаԥаган аԥхқәа цон икашьшьы.

Уаха шаанза аҵлакәа еицәажәон,
Уаха шаанза сгаран аршаш рыбжьы.

Акиҳәа ашамҭаз арбаԍьқәа еикәҽыртуан,
Шьхатәыла ашьшьыҳәа ишарккон.
Уа акасы ԓшқеиԓш анаѣкә хыҵуан,
Азаза разнышха ашәҭқәа ирҽапсон.

Ашықәскәа, ашықәскәа,
Икыдхәашаз бԍьыжәцас,
Шәахәа шкәакәала ишәрысит схахәы.
Иахьа сқыҭа гәхьаазгеит сабиҵас,
Игәхьаазгеит ҳашҭа, ҳқәаца, ҳа ҳхәы.

Аҭаҳмадцәа, са сқәыԓшра зыдхәалаз,
Азын ҵхоуқәа лакәла изыршоз,
Ажәшоан иналпраан, адгьыл ианхалаз
Шацәак реиԓш, рсахьа саԓхьа илашоит.

Мшы ссирк аҽены инсыжьит са сқыҭа,
Абарҭ зегьы нсыжьит, инсыжьит хара.
Урҭ зегь усҟан ҽеишәа ирызхәыцда,
Сқәыԓшра сымҵарсны сагеит ҽаԓьара.

Уажә ахьхьаҳәа исҽаччоит ага цәқәырпара,
Ахыуҳәа илагоит ақалақь абжьы.
Иххаза ирылызбаауеит афымца лашара,
Зны ҳԓацха хәыҷ зырлашоз, ҳцәашьы.

АМШЗЫРҲАГА

Ажәшоан аца зыжь ԓштәалоуп,
Ҵаѣка икаҵәоит амырхәага.
Акырр-акырр, аҭынчра шаҭо,
Абжьы аашоуеит амшызырҳага.

Хәыҷы-хәыҷла имҳәа-мырза,
Ааԓын шәҭышха ҳашҭа иҭалоит.

Хәыҷы-хәыҷла имҳәа-мырза,
Амахәҽиаа аматҷә ҽалоит.

Аҳаскьыныҽа нытцкәыр-аатцкәыр,
Адгьыл ианылт рахәаазаган.
Иԥрит ашьхыц ашәҭ иналкәыр,
Ицеит ашьхымзахь, ацхарпа аман.

Ауаатәыѡса нықәлеит адгьыл,
Илахҽыххеит ашьха ага.
Хәыҷгьы-дугьы зегьы еихатцгылт,
Зегь еихатцгылт урҭ гәырѡада.

Ажәѡан ацә зыжь ԥштәалоуп,
Ауаа ирхаԥхоит амырхәага.
Акырр-акырр, аҭынчра шаҭо,
Абжьы аа҂уеит амшзырҳага!

* * *

Мрагылара ашәаԥшь ацралеит,
Ацәцыхәақәа кыдлеит ажәѡан.
Амра лашо ашьха ирхалеит,
Ҧҳацк убарҭам иауан-иашәан.

Шьыжь шәаԥшь шьыбжьаанза,
Хәылԥ шәаԥшь жәаха-жәымш.

Амра ѡхалеит шьыбжь агәыҳәцәа,
Аԥҳа рагәа жәѡан ахыбит.
Ахыр-хырҳәа ақәаршѡы нкыдцәан,
Аҽеыр-еырҳәа аѡарқәа хытцит.

Шьыжь шәаԥшь шьыбжьаанза,
Хәылԥ шәаԥшь жәаха-жәымш.
Иираст аԥҳа еихала-еихытцны,
Ацәыкәбар рықәырш ацла рымахә.

Илаша-лашо амра цәырцны,
Инарылаԥхеит арахә-ашәахә.

Амра нзаалеит мраҭашәара,
Еҵәак цәырҵны иԥхеит ахала.
Ашьха асыԥса ахаѡазара,
Хәылԥ шәаԥшь нык ҽнаршеит ихалан.

Шьыжь шәаԥшь шьыбжьаанза,
Хәылԥ-шәаԥшь жәаха-жәымш!

* * *

Асы рыԛәуп аҵла рыбны,
Аеҵә хьшәашәаза икаԥхоит.
Бырлаш-бырсан абна хыбны,
Цәымза шкәакәаны илашоит.

Еилаарцыруеит аҵх шкәакәа,
Ажәѡан каххаа аԥсы ашьоит.
Ахәырд-ахәырд еихык-еиҵыкуа,
Асаҿ сышьҭаҟәа каԥсоит.

Сшьапышьҭыбжьоуп аҵх иалоу,
Уаҳа шьҭыбжьык гом ҷьаргьы.
Уахатәи алакә ссир салоуп схала,
Абри аҵхаҿ слакәхеит саргьы.

Асы рыԛәуп аҵла хыбны,
Ахәхәаҳәа ашәыбҟәа каԥсоит.
Бырлаш-бырсан аҵла рыбны,
Цәымза шкәакәаны илашоит!

* * *

Сышәыбҵас ибыбышза ишәҭит аҳәасамахә,
Аҳәасашәҭ асырхәеиԥш ҵаҟа икаԥсоит.
Иҟаԥшьза абырҷман нахьыҳәҳәит амаҕ,
Ашьхыцкәа аҳәиҵәхәа ашәҭ иаҿаԥсоит.

Џьара адәы џшза хыршлаауп шәҭы хкыла,
Аҳаскьынқәа рыхәда азаза рхаџсоуп.
Сыблақәа назхьысуа зегьы еинҭәылан,
Сыдгьыл разы агәыртлан ишьҭоуп.

Сгәы каршәны салаџшуеит ашьыжь шара,
Ҳкәара ахәыцаччабжь саҳауеит харантәи.
Сылаџш иныцашәоит насыџ лашарак,
Иагәылпраан иахьнеиуа амш иахьатәи.

Иахьа амҭәыжәԥоақәа сымам, абжьарак,
Аџшалас саларшәуп, избарҭоуп зегьы.
Са исыкәыршоуп адунеи зегьы баагәаран,
Адунеи сақәлахо џьысшьоит саргьы.

Сгәы каршәны салаџшуеит ашьыжь шара,
Ԥынԥоыкәра сыԥказаргь исымоуп аҳәатәы.
Зехьынџьара џшзароуп, зехьынџьара лашароуп,
Зҽаҳәатәы ҟаларц зҭаху, уџенџьыр аарты!

АСЕИ АЏШЫЦЕИ

Аххаҳәа еибакуеит ацәымзеи амҿымцеи,
Ахәыблы инаҵаџсоит аџыргыцқәа ҿырпы.
Еихалоит-еихыцуеит асеи аџшыцеи,
Даҽасуеит ашьха ԥхәызба асырҭы.

Аҳаи ачышьеи ирылкәрааит амарқәа,
Амарқәа амарса агәыцаршә иагоит.
Еилалоит еилыцуеит арахәыц ларқәа,
Аҳаи ачышьеи рхацқәа еихаџсоит.

Ашуқьаҭ ашьшьыхәа ианылоит алыра,
Лзара иахакәашоит аџхәызба лыхцәы.
Имырзакәа аџхәызба хәыцрақәак дрылоуп,
Ашаеҵәеиџш лыбла дыхгылоуп азәы.

Иныцхахаз лгәыгракәа амарса инанылцоит,
Уи апхәызба лхәыцракәа агоит, иаанагоит.
Лҽара ашәагьы ныцакшәа цшьшьала инхылцоит,
Аҳаи аҷышьеи рхацкәа еихапсоит.

Ацых гәырҽыгьга ашьшьыхәа имѳасуеит,
Лхьы напкәа аҽасуеит апхәызба лсырты.
Гәыгракәак цәырцуеит, хәыцракәак бжьазуеит,
Жәѳангәашәгьы макьана ла лзыхәан иартым.

Стәоуп сымала, апсымра аташәамтаз,
Цшаласк нхыпрааит спенцьыр иартыз.
Далызбаауеит изхьоу, ипсхьоу цхык апсымта,
Ашьха цхәызба лшьамхы ианыслоит асырты!

АРАШӘЫГАҚӘА

Бара ҽеила ибгәалашәома, сԝыза,
Уи аухатәи арашәыгақәа рыбжьы?
– Иалшозар, уахатәи аԥшзара ԝызар!..
Ишԥацои аԥхыз еиԥш уаха аҵых кашьшьы! –

Аҵых бналаԥшын, сԝыза, бҟәыԥсычҳаит,
Ҳԝыцьегь жәа мҳәазакәа, ҳамҭак ҳаԥшын.
Цәак налшәан икашәеит, аҵәаҵла икыдҳаз, –
Баргьы саргьы ҳхәыцрақәа нхызлон амшын.

Арашәыгақәа рыбжьы гон уи ауха,
Иааҟәымҵзакәа урҭгьы ирыхьуаз рҳәон.
Хнырҳәышьа змамыз ҳаԥын ҵых ыҟәҳа,
Ацгәы шьаҽа неихыхуа, ашарахь еихон.

Уи ауха баргьы-саргьы зегь ҳаман,
Агәырԝагьы ҳаман, анасыцгьы убас.
Аха уи аҵых цеит, ицагәышьеит аргама,
Цқьа збаха ҳмазаз аԥхыз еиԥш имԝаст.

Уахагьы арашәыгақәа рыбжьы ааԝуеит,
Аха схала заҵәык сгылоуп сеиҟәшьшьы.
Игәыԥшаа-хыԥшаа слымҳақәа ирҭаԝуеит,
Убри ауха ҳақәҽызҭыз ҳанасыԥ абжьы!

ААЦЫНТӘИ АСАХЬА

Хара ашьха аҽызқәа аҧҭақәа ныкәсын,
Иқәашырпыҟҡаз амш каххаа еилгеит.
Ашәҭ еиԥш амрагь ажәԝан иагәылцын,
Ашәахәақәа карцәо цаҟа инкаԥсеит.

Аԥсаатә еилаԥрит, еилахынҳәит игәыргьан,
Ашәахәақәа рыерыцаԥсан акәараҳәа инахәеит.

Зытрақәа ааныжьны ацарақәа ихыцхьаз,
Рымцәыжәҩа неицыхны аҳауахь еихеит.

Ашәҭыц инахьысуеит ашьхыц амцәыжәҩа,
Аԥсы ахаара ахац нахыхны иагоит.
Иԥыруеит ашьхыцқәа аԥша ахышәқәа иркылшәан,
Аҳәҳәыҳәа ашьхымзатра аҿышәҭа иҭаԥсоит.

Ацхарпа ақәнашьуеит ааԥынтәи азаза,
Аԥсра иахәшәу аҳаскьын гылоит адәаҟны.
Амра иацәыбналан, ацәашь еиԥш еишьылза
Абгьы иагәылатәоуп цәыкәбарк аҿзаны.

Акыркырҳәа дгьыли-жәҩани еихәлаччоит,
Ашәахәа каҳәуеит ашырз еиԥш, ауаа рыгәра аган.
Адгьыл иҩыцхахеит анасыԥи агәамчи,
Икаххаа иҩагылоит агәыгра ду ахан!

* * *

Амра ашәахәа амшын иныхшьылан,
Ԥшьшьала, ашьшьыҳәа ихнаҩеит ацәқәырԥа.
Нахьхьи, ԥта хаҿерак аееицых инхылан,
Ажәҩан икыдхалт – ахҭырԥаш ахаҭа.

Уаха аԥсаа рашәа уадышххыраха,
Дгьыли-жәҩани рыбжьара икаԥсоит.
Ишаҟьо хратцла амахәқәа ирылахаз
Амза зса-зсо жәҩангәы ашҭахь еихоит.

Ашьхымзатра иҭалеит ацыхәтәантәи ашьхыц,
Ашьхагәара иахыцәоит ашьхыцә рыбжьы.
Асыԥса цыры-цыруеит ахәы ԥшза анхыц,
Бырфын цахан инкаԥыруеит ԥшаласк кашьшьы.

Аҟәынцькәа ирыцралаз амцабз хиаала,
Алашьцара кылкаан агәы амца анаркуеит.
Дгьыли-жәҩани рлакә дунеи салоуп са схала,
Шә-гәыграк рынасып рышә-гәашә атуеит!

АЦӘАҠӘА

Шьыжь шәаԥшь хәыцыԥхан, мрагылара ашәуеит,
Ашьшьыхәа ашаеҵәа нҽыцәаауеит шьыжьымҭан.
Ажәѡан агәырѡашьҭа, ацәаҡәа азажәуеит,
Алакә цәашь еиԥш ахы ныкәцан арѡаш аԥан.

Шәиԥхьыз зқьышә иныкәххыз ибыз ихәлашәеит,
Идыруан, иҽы неихыԥхьар, ишкашәоз ихаԥыц.
Ахаԥыцоуп ацәаҡәагьы зиааиуа, абжьарак иныҵашәа…
Шыкәсынаҡьак иҡазам уаҳа ихынхәырц.

Иахьа ажәѡан агәырѡашьҭа, ацәаҡәа азажәуеит,
Бжь-ԥштәык зхаԥхо ацәаҡәа абжьас еиԥш иҩроуп.
Ашьха рѡашқәа рыцәкәырԥакәа еиласуеит-еилаѡуеит,
Зегьы ацәаҡәа гәылшьап аҽы иҵалоит, аха ишәазом.

Ацәгьаҳәацәа зегьы рҽы адыркит иахьатәи ашара,
Зҽы еихазымкуаз ателефонқәа, иахьа рыбжьы газом.
Рыбзқәагьы зымцысуа ибжьахеит ци-шәи рыбжьара,
Цааи-цышәи еиқәзмыртәоз, шьоук рҽы рзартзом.

Нас иахьагьы ҳамҭак азажәлааит ацәаҡәа,
Иахьакгьы уҳәан-сҳәанда инеихашәы ихәлап.
Иахьакгьы ҭынчраз абри ажәѡан ду аҵаҡа,
Иахьакгьы абри амрагьы ашьшьыхәа иҵашәап.

Хҽа-зықь ацәаҡәа ахыц ҡаԥшь ианыԥсалан,
Цаҡа алацәгьа еибазырфо ирықәкыуп, абан.
Агеи ашьхеи рымцәыжәѡақәа еиқәҳәалан,
Ацәаҡәа азы ажәуеит ахы ықәцан аԥан!

* * *

Уаргьы саргьы ҳаиқәлацәоуп ҭагалан,
Уаргьы саргьы еиѡааго егьыҡам уажәшьҭа.
Саргьы снеиуеит хылаҕьарак сҭалан,
Имѡашьахуа сҭаԥшуеит ажәра алакҭа.

Саргьы ушәаԥыцьаԥ реиԥш сеилышлааит,
Сгылоуп убгьыжә реиԥш схәыцраԛәа нкаԥсо.
Сгәыгра абааш гәашә аарлаҳәа иныцрааз,
Гәалаҟарак нҭыԥрааит, исыздырам иахьцо.

Исыздырам заҟантә, ҭагалан, суԥыло,
Заҟантә иаасыртыша умаза ацаԥха.
Заҟа мшы, заҟа цхы са сзыхәан инкылоу,
Заҟантә ихыблааша сымцахә акәазҭха…

Урҭ зегьы абасҭаху уаҵә иҟалаша,
Иахьатәи амыш уареи сареи иаҳтәуп.
Са сашьҭам уаҵә избаша исаҳаша,
Иахьа мшы мышла, цхы мышла ҳҭәуп.

Исыздыруам заҟантә, ҭагалан, суԥыло,
Заҟантә иаасыртыша умаза ацаԥха.
Заҟа мшы, заҟа цхы са сзыхәан инкылоу,
Заҟантә ихыблааша са сымцахә акәазҭха!

АЗЫН ЦЫХ

Шәалҟьамзак нкылыԥхеит, аԥҭа неилыцын,
Ашәыб рышәшьыра хьшәашәаза икаԥсеит.
Илаҳәыз шәахәацқәак амза инаҽысын,
Цаҟа асы шкәакәа ххьала ихдырҷеит.

Игылоуп ашәаԥыцьаԥ сыла иҷыѡны,
Урҭ ирыкәшан амцабз шкәакәа лашоит.
Уаха асы маалықьцәа зегьы еигәныѡны,
Ауаатәыѡса рынасыԥ нықәцаны иршоит.

Иаҳа-иаҳа иаатуеит жәѡангәашәԥхьара,
Аԥҭақәа ԥхеибаҵа ицоит рыҽзаны.
Ихьы рѡашха иныкәнаршоит амза лашара,
Асыԥсақәа цырцыруеит ашьхақәа рханы.

Ашьшьыҳәа ицәыцрааyеит аҵых ԝаскьара,
Лашбжьык ҭахәаеза игоит ахәаны.
Нахьхьи ԝ-цҭа цәышҳаҭак рыбжьара,
Еҵәак қыць-қыцьуеит иҽшәар ҳәа ишәаны.

Уахатәи аҵых ахи-аԥси еизыжьуп,
Ҳәҳәабжь ыҡам, ччабжь ыҡам, ашәымҭа ццакуеит.
Ажәԝан ахышәаҽ цшь-еҵәак еихышьуп,
Цшьԝык рынасып цшь-еҵәак каххаа илашоит.

Еиқәыцәашь ишьҭоуп асы еилашыԝкра,
Ашәыб наҽыхәашоит амахә ааныжь.
Мазала афарҭын аԝуеит аҭынчра,
Уаха азыжь ихыԥсалоит аеҵәа рцыць!

ИҲӘА НАС, АҴЫХ, АҴЫХ ҬӘЦАРА

Адәы иныкәлеит алашьцара,
Ажәԝан рыԥхны ацәашьқәа акуеит.
Ажәԝан саркьа, мза лашара,
Ахышәқәа ҟьаҡьаза иаанартуеит.

Адгьыл рысуп ххьа шәахәала,
Жәԝангәы ашҭа аеҵәа ҭаԥсоит.
Аҵых иалԥраа, ихыхәхәала,
Шьха рԝашушәа цшаласк зсоит.

О, амаалықьцәа, аҵых иалоу,
Маҵәыс еимҡьарак шәцәырҵ уаха.
Ес-ишаргьы зхәыцра салоу,
Слахьынҵа амаза сшәырҳа.

Иҳәа нас, аҵых, аҵых ҭәцара,
Саԥьал алоума ааԥынрак?
Ма ианар мза ашәырҵаара,
Ма амра акатҵәамҭаз цхынрак?

Сзырԥуеит сгылан, слымҳа кыдҵан,
Аха аҭак ҳәа саҳауам.
Зегь рылымкаа ашә-гәашә ныдҵан,
Еҵәак аблақәа ҭаауан…

Дгьыли-жәԥани рышьхәа еивҵалан,
Адгьыл алахьынҵа рызбуеит.
Исҳәо сҽамшәо ԥьара акала,
Аҵых ҵада ашҭа сҭаԥшуеит.

* * *

Иахьатәи амш акымзарак сгәаҳәазом,
Сҽара амшқәа сыкәшан, сыхҭаркзеит иахьак.
Слахыҵәҟьа саабуам, сыгәгьы акалазом,
Зҵаара гәарҭак сыкәпсоит, исызрытом аҭак.

Ашьхатраҽы ихәмаруеит амырхәага,
Ашьхақәа идараԥуеит, игыларц ртахуп.
Ицәырҟьа-цәырасуеит схәыҷра хага,
Иахьак испыршәазом, сыблақәа ирхуп.

Схәыҷра ахьырԥаш салахеит, сҭаслымхан,
Аԥхыз хаа еиԥш саманы ицоит сырԥошьны.
Са сҽара амышқәа рдунеи зегьы ҿыхан,
Мҵәыжәԥада ажәԥан сналарҵоит сԥырны…

О, ишԥасҭаху, ахааназы схәыҷра амшқәа шылашо,
Мшаенеиԥш, ԥсраенынза исыцзарц сара.
Сгәыԥшаа-хыԥшааула сылаԥш шакәашаҟьо,
Сқьышә иныкәххыз ашәеиԥш испыршәаз схәыҷра.

СЫКАНАТЦ

Сиит сара мышкызны, ԥхны мшы ссирк азыҳәан,
Ирҳәоит амзаҽа агыламҭазы сиит ҳәа сара.
Ҳажәла ҳашьҭамҭа азҳарцазы сабду дныҳәан,
Дхысит. Ашьшьыҳәа шьхатәыла анаҽыз ашара.

Сиит сара аеԥә заԥә еиԥш ахәы иқәыршәыз аҳаблаҿ,
Анцәа ихазыҳәан иалихыз адунеи агәҭа.
Абра сҭаԥшит сара аԥсуа хаԥа иламыс абла,
Абра сҭаԥшит сара аԥсуа ҭаҳмадак илаҟҭа.

Абра исаҳаит аԥсуа лакә азын ҷых иахьагәыларҳәоз,
Аброуп ахыб икылшәаз аеԥәа сыкәа иахьҭашәаз.
Аброуп сара бзиа дахьызбаз ашла еиқәышлаҳәа,
Ԥсраенынза исахьахәра сгәаԥа иахьҭаԥхаз.

Аброуп сара аԥсра иахәшәыз аԥсшәа ахьысҷаз,
Аброуп аиҳабы ихаԥгылашьа ахьысҷаз сара.
Аброуп иҷәгәаза адгьылгьы сышьҭа ахьанысказ,
Са сиеԥәахәгьы ахькыдлаз жәԝан гәаԥаҿ хара.

Аброуп сара сцыха зыхь ахьыцхәрааз ицәырԥны,
Аброуп сара сымцахарагьы ахьеибакыз илашо.
Аброуп зегь ахьсуозгьы, зегь ахьысцәызуагьы мышкызны,
Аброуп сара сызқәатып, слахьынԥа амаза ахьынԥәо.

Сара сыҟанаԥ исхаԥашьахоит саниашьа,
Сара сиеԥәахә макьанагьы хыхь ажәԝан ихуп.
Сара сыҟанаԥ, ауаа исдырԥоит анхашьа-анԥышьа,
Сцыхәтәымшазгьы аеԥәа аԥсышьа соур сҭахуп!

* * *

Дгьыли-жәԝани ргәы зыреыхо.
Аапын иацу ашәахәа.
Ашьха ԥхәызба шьыжь данеыхо,
Уара ухьышәахәа дархәа.

Иреых арха, ашьха, аҳаԝа,
Агәашԥа унытаԥса акәасаб.
Ааигәа-сигәа иара иахаԝо
Азәгьы дшыҟам агәра агап.

Шьыжь уныкәпха ахәы акәапраҿ,
Ԝыцьа ашлакәа рҳаҭгәын.

Зыбзиабара ажәразгаз ахьатә кәасқьаҿ,
Зынарцә гәашә иҭазгалаз згәы.

Ирҿых ицәазар ҽынла азиас,
Аԥхыз иахьынзалаз иазхоуп.
Илтышахәаша ицааит иниас,
Иахҭыгәло иудыруеи дзеиԥшроу.

Иныкәпалап ахаҳә ашәыгәра,
Абҭәа налышәшәан икаԥсап.
Ашьха зыхь ианысуа асыпра,
Аҭыԥха цқьа леиԥш инахәап.

Ушәахәа иҿырша игароу агара,
Асаби, зыбзада зыхәлам.
Шьыжьык дхаларц аѡадара,
Х-цьалк дырхыԥарц, ԥсыхәа змам.

Дгьыли-жәѡани ргәы зырҿыхо,
Аапын иацу ашәахәа.
Аԥсуа ԥхәызба шьыжь данҿыхо,
Раԥхьа ухьышәахәа дархәа!

* * *

Доуҳак рымоуп, издыруеит, абарҭ ашьхақәа,
Адоуха, ашьха ҭәцашқәа рхы лазмырҟәыз.
Ахааназы адгьыл иалазҳаз здашьхәақәа,
Ахааназ ашьхатәыла ашә-гәашә азыртыз.

Издыруеит, доуҳак рымоуп сара сышьхақәа,
Асыԥсақәа анрытцаԥҭәоз рқьабз еиқәзырхаз.
Мышкызны, аҕацәа рҿаԥхьа имхырхәакәа,
Ахрашәа ахатцарахь акаѡоҳәа идзырҳәаз.

Аҳәагыла иазназцоз агәашьамх рызҭаз,
Ан лгәыԥхәыхш еицазымкыз адоуха.
Иҿаҳәатәы ҟазцаз зны апсуа хатца ҽазҭаз,
Маҭарбагас ахызацә лызҭаз аҭыԥха.

Издыруеит, доуҳак рымоуп сара сышьхақәа,
Сабду ибызшәала сыга-сҽы азырҳәаз.
Абри ажәытә дгьыл ианызмыхыз са сышьтақәа,
Сара сашьцәа ирыхьша ашәышьханхыц изгаз.

Акаамет аеынгьы азы-мшын хызмыжьыз,
Амцахә змырцәаз жәларык рыхәштаара.
Ахааназы сабиԥара ршьа тазмыжьыз,
Рхьызрацара азбахәгьы назгаз хара.

Издыруеит, доуҳак рымоуп сара сышьхақәа,
Урт зра-ԥсра рықәымкәа абри адгьыл ианхалт.
Сышьхақәа сшыртаауаз дыррак рымтакәа,
Рдоуха амаза еилыскаарц иахьа рашта сталт!

ЛАХӘА-ЦӘЫХӘА ҬАСТ

Ԥсаатәкгьы мҽыхац иахьала,
Азазаш рықәшуп адәқәа.
Ԥшахьык асуеит ихыхәхәала,
Аԥсабара агәы хыркуа.

Исыкәаргьыжь иснҟьоит сыҽбыга,
Рымцәыжәԝа рыкәашәоит атәа.
Сыҽбыга инаҽысшьуеит ахыга,
Иснҟьоит ԝаԥхьа аебыга картәа.

Икахәхәа атәа радқәа шьталоит,
Ихәыцыччоит сыебыга атәарта.
Ԥаԥа Мацәкьыс дшәазызан дыбналоит, -
Ахгьы иақәитҳоит амхырта.

Иснҟьоит, еитасҟьоит сыҽбыга,
Амхы гызмалцәа рыхқәа каԥсоит.
Са сабду иманы днеиуеит иныга,
Ашьшьыхәа ҳажә акыкақәа ԥшьоит.

Сара, лахәа-цәыхәа тасырц,
Бжьы-мшынк ирхысцарц хара,

Еиҭа лаԓра-цәԓра ҭасырц,
Уи лаԥшык ахарамхарц цьара,

Атәхәа сатәхәоит ус саатгылан,
Атәхәа, зны ашла исирцоз.
Ажә ҭынчза сабду ихагылан,
Ахш ахәхәаҳәа аныга итатәон!

* * *

Ҽаҳаи-дагәеи уаха зегьы ыцәоуп итаххаа,
Зегьы злазо атых гәатцәажәпагьы ццакзом.
Нахьхьи, апоет ицәашьы затцәык каххаа,
Атых еиԥонахуеит, лацәааихьшь аузом.

Апоет ихәыцра бжьагьежьуеит ци-шәи рыбжьара,
Шәынтә дыҵалахьеит, дыҵыцхьеит уаха.
Аҽеацә шьамхыла ахра иаҿеицалт акатцәараҿ,
Хәыцрак даԥуеит, хьаак ицралоит имцаха.

Амза ашәахәа апсаҟьоит, атых агәы шьаркыцуа,
Атых иалоуп агызмалцәа зегьы рцыхәа шәаны.
Апоет уаха апсреи абзареи рлакҭатцәкьа дҭысуеит,
Мцхәарҭеи цаҳәарҭеи зегьы истол икәуп еизаны.

Уаха апоет игәы еитцакьны итцәыуоит бжьыда-шьҭада,
Уаха апоет иуаз ажәа аҿыцышәшәоит икалам.
Азәгьы ибарҭам илабжыш алкьасоит атых, аха избада,
Аха избада, атых ҽаҳа-дагәа ада шаҳаҭ дызмам.

Уахатәи атых цыси-ҳәыҳәи рашәа ҭынчуп,
Уахатәи атых ҳашҳатәра агәырԥеипш ихьанҵоуп.
Апоетгьы дкарахеит, ушьҭа уаҳа имчым,
Аха зегьы рцас, ацәашьы зҿыршоу апенҵьыр лашоуп.

Илашоит уаха ацәашьы затцә, атых ашьана,
Илашоит уи лаԥшыцәгьеи ҽаԥшыцәгьеи зегьы рцас.
Уара уеиетцәахәгьы жжаза икыдуп цьара макьана,
Адгьыл иакәлахаait, апоет, уиетцәахә мраҵас!

* * *

Схәыцрақәа сырзызырԥоып, снатәап уаха ҳаштаҿ,
Сҿара мышқәа исхысыз срыхьцәыуап хәыҷык.
Схәыҷра ашьтақәа еихык-еицык икаԥсап ашьацраҿ,
Сыԥоып, сыԥап, схәыҷра аиқәагьы ҟәыҷып.

Сныҽеҳәатәап акәастҳарамца, аххаҳәа иахьеибакуа,
Ахәԥҳаи абзыцәашьеи рлакә цәыригап сабду.
Амцабз иахибаҳәап ацыԥхьқәа рҽеибаркуа,
Ҳхәыблы еиқәатцәа инатцаԥсап алԥоа зцачу.

Ҳаҽеҳәа иакәшаны инатәап уаа гәарҭак,
Уаа гәарҭак рлымҳақәа кыдцан изырԥоып.
Икаххаа инатцаԥшып жәԥангәашә еимкьарҭа,
Ашаецәа кыдыршәан, ахҿа заԥә хынҳәып.

Уи ахҿа днатцаххны, аҳауа иналиԥаап,
Бзоу ашьхәа итаргьежьны, ԥшаласшәа дыпрып.
Жәԥангәы сакараҿ еԥәыш ссирзак рыликаап,
Уи аецәа инапы иқәтцан, адгьыл ахь дхынҳәып.

Адгьылаҿ Сасрыҟәа иашьцәа амца рызнеигап,
Ахааназы аԥсуа имцахәгьы еибакып ижжаза.
Зыԥсы ҿихыз иашьцәа рчарҳәара гәнигап,
Иԥсы ацамҭаз ергьашәак иҳәап ихааза.

Агәырԥоацәгьа ззымчҳаз асыԥсагьы тҟәацып,
Хыхь ахра еиԥоыцәрақәа агап ирхәаша.
Ашьхатәыла уазырып, ашьхатәыла гәамцып,
Ԥшьынԥежәи зежәԥоык Нарҭаа рнапы еикәырша,

Инхықәгылап ацаҟьаш. Рыччабжь хыш-хыцәо,
Ахра рыԥхрақәа нырцә-аарцә еимдырҟьап.
Аԥстаца аҽеаҳәа зи-мцеи еиқәызтәо
Сасрыҟәа, шаҳат дызмам цыхәтәажәак иҳәап…

СБЫРФЫН БЫРСА, БААЗЫРԤЫ!

Издыруеит, бара ибылымшо егьыӷазам ибҭаххар,
Бара быԥшзара азхьамԥш ахәараҳәа иаршуеит.
Сара салашәар ҳәа сшәазом быблақәа рҭакар,
Ибҭаху сызуы, исызҳәа, зегьы-зегьы сычҳауеит.

Сара зегьы-зегьы сычҳауеит, сҭаслымхеит уеизгьы,
Цәыкәбарк сыбла ихшәаргьы, гәыргьа лабжышуп сҳәалап.
Сгәы сбырхьыр, сгәы иҭазуп, исырзарым ԥьаргьы,
Ус гәыжьжьага хәыцрақәак рыкаҭа сҳалап.

Гәыграқәак рцәаара сыԥсы ахац иантҵаны
Исымоу, нҽшәаны, акәаԥҳәа инкашәааныза ҵаӷа,
Гәырԥашәакгьы ныҵакны исҳәалап, сыбжьы ныхҵаны,
Суаз ззымчҳаз аеацәгьы халап ахрақәа ԥыӄӷа.

О, ижәԥантәым, о, идгьылтәым, бара ажәеиԥшьаа рҭыԥҳа,
Быбла ихыбхуа шәахәа хаарак сатәашьа иахьа.
Сыԥс иахылҵыз сыбжьы инаԥуа сбыҳәоит ибырҳа,
Сыбла аԥыцькәа мырҵысзакәа сыбла бхыл ԥаԥхьа.

Соуԥшәыл хьшәашәа, сбырфын бырса, баазырԤы,
Згәыгра хәыҷы азы ихшәалаз ҵыск абжьы гоит.
Избоит, ихирым, ус цәаныррак самоуп сеикәарҳәы,
Ахшҵеиԥш ихыҵын, ашьыжь шарагь аарла еимыггоит.

Аха зегьы-зегьы сычҳауеит, сҭаслымхеит уеизгьы,
Цәыкәбарк сыбла ихшәаргьы, гәыргьа лабжышуп сҳәалап.
Сгәы сбырхьыр, сгәы иҭазуп, исырзарым ԥьаргьы,
Ус гәыжьжьага хәыцрақәак рыкаҭа сҳалап!

АЖӘҴЫС

Ашәышьханхыҵ иԥрит ажәҵыс,
Ажәҵыс кәыкәблан ажәԥан ихшәалт.
Адыд иаҵысит, ақәаршԤы иаҵысит,
Аԥша иаӄьеит, иҭалт ихалт.

Амҩоа ишықәыз иқәасит изысит,
Ажәцыс ахьҭа иакит, илаҳәит.
Ацыр-цырҳәа ихысит, имацәысит,
Апҵа рымцәыжәҩоа еикәаҳәит.

Аха ицоит аҧсаатә амцәыжәҩоақәа еибгазар,
Ахьҭеи аҧшацәгьеи идырҧьеҩозеит еиҵа.
Аха зегьы-зегьы ачҳауеит, избанзар,
Ажәцыс ҭаҧшуеит ааҧын алакҵа!

АЄЫУАҨ

Ашьха зиас леиуеит ихыш-хытцәан,
Ацәқәырпақәа хытцны иаҿасуеит аҟәара.
Ацырцыр имацәысуеит ажәҩан кылцәан,
Ахразагеиҧш икыдцәан иаҿуп ақәоура.

Амҩоа дықәуп еыуаҩ хаҵак иееибытан,
Дытҟьа днеиуеит, иҩгьы-икәаргьы неилаҧсо.
Ишьҭахь, иаҧхьа, ҷьаргьы иҟам хытцакырҵа, –
Дныҿангылеит азыблара хытцны иахьцоз.

Ибеит аеышьҭа ҿыцза азы иштагалаз,
Уи акәхеит. Уи днатцаҟьеит иееиқәа.
Нас ишиашаз цаҟа аҧан инхықәххылан,
Аха наҟ иазҭамгалт ашьапқәа.

«Еи, аеыуаҩ, уара баша угәы уцоумырсын,
Цқьа уазхәыц, ԥхьаҟа шьаҿак ҟоуцарцы.
Аеышьҭа азы итагалоуп ҳәа уеы уамысын,
Изеиҧшра ҿу ирыз иудыруазеи уи азы!»

АШАЕТЦӘА КЫДНАТЦ

Ацәылашара иқәнакит ажәҩанаҿ аецәа,
Мацәазк атәарҵа ажәҩан кылнаблаait иара.

Аҩызцәа ацрызааны ицеит – аимҩалацәа,
Иара зацәык аанхеит жәҩан хыцәкәаҿ цьара.

Са сылаԥш мрагылара иакәшаҟьоит ашараз,
Ашаецәа шыцхахо гәастарц снаԥшны.
Агәра згарц, иаҳхылаԥшхәу ииецәахә жәҩан сакараҿ,
Мшаенеиԥш иахьагьы итәны, иԥханы,

Иххаза ишылашо уаргьы-саргьы ҳзыҳәан,
Уаргьы саргьы ҳзыҳәан ацәашь еиԥш ишзытуа.
Ауаҩаԥшь мышьҭацәгьа думыҳәарц аказыҳәан,
Аҿаԥшыцәгьа дуԥымларц уфеида згауа.

Араси-амаԓи умзырха-ашҭа итамларц,
Аенышьыбжьон умҩа еихнамцәарц аԥшза.
Раԥхьатәи ужәынҭыгьла ачабаа аҿамларц,
Ахҭаҟынза уламыс ажәроугарц ицқьаза.

Са сгәы каршәуп, схы каршәуп, сыҟоуп ишыстаху,
Снарыцаххны иааныскылоит сабиԥара рышькыл.
Издыруеит дшыҟоу саргьы исхылаԥшхәу…
Ирҳәоит: ашаецәа кыднаԓ, дыҟоуп Абрыскьыл!

АҬХИ САРЕИ

Уахагь аҬхи сареи ҳаизынхеит ҳамала,
Лагәи-лацәи реиԥш, дгьыли-жәҩани еивҬоуп.
Уаха аҬых иналазсоит ҬшаласыԿ хиаалан,
Аецә рԥыргы блаԿәа ажәҩан иаҿаԥсоуп.

Саргьы уаха абри адунеи дузза сагәыларшәуп,
Сгәыр-заны уи азыхшьах саларшәуп цьара.
Адгьыл аҬыхәан насыԥ хәыҷык икаршәу,
Сшашьҭаз, сназааныа, снеиԿәышлаҳәеит сара.

Сыԥшуеит уахатәи ажәҩан ахра схалан,
Аха уи анасыԥ ацәаарагьы збарҭам цьаргьы.

Асар рымҩа, нахьхьи, аҟәыцәакәа еиқәҳәалан,
Жәҩангәы сакара иаҵамзырц ишаҟьоит иаргьы.

Уаха зи-мцеи ахьеилатәо сгылоуп са схала,
Уаха дгьыли-жәҩани шьхынҷсылан, акы иазыҷшуп.
Еҵәаҵьаа рееибаркны жәҩан хәызқәаҿ ихалан,
Ихьшәашәаза шәахәац-разак алашьтра иаҿуп.

Сара азә заҵәык издыруеит уахатәи аҵых амаза,
Сара азә заҵәык издыруеит иахьҭазу аҵаҧха.
Аха сыҷсы иахырзааны уи амаза ангәарасҵа,
Сҳашҳатәрахоит аргама, издыруеит уаха…

Абри адунеи хызаҵә хәыҷы ажәҩан иахьалоу,
Ҭынч тәарҭа-гыларҭа амоузаҵ иахьагьы.
Згәыгра заҵәы згәыцакны уаҵәы ашара иаҧыло,
Мци-ҵабырги рыбжьара сыбжьаршәуп саргьы!

* * *

Исцәызыз сыччаҧшь сашьҭоуп уахантәарак,
Уи гәырз-шашәаз иныҵашәаны ицеит.
О, аҵых, исзаарт уаха жәҩангәашәҧхьара,
Аҵых уналҧхан, сыччаҧшь, укәеи-цеи!

Укәеи-цеи аҵых самсал агәы неиҩыхны,
Уаҵәазыҳәан гәыгра ссирқәак сгәы итаҧса.
Сыҷсы еивызгап саргьы убысҟан сеынеиҵыхны,
Сгәырҩа хьшәашәагь наҟ инкасцап иҧхаҵа.

Адунеи иныкәхаеап ашарагьы рҩашҵас,
Иразнышха исыкәҭәап ашьыжьтәи ашәахәа.
Сыччаҧшьгьы ныҵхахап насыҧ лашахарцаз,
Ццышәцас иныкәбап абжьы слымҳа ҵызхуа.

Дгьыли-жәҩани рыбжьара ахьтәы фаитон бжьалап,
Ахьтәы маалыкь, ахьтәы фаитон анасыҧ икыз.
Дгьыли-жәҩани рымала инымхарц рхала,
Сыччаҧшь аҵәашьы лаша каххаа иаркыз.

Сгәырҩоа амца зырцәо сыччаԥшь лашара,
Аччаԥшь, ауаҩыҭәыҩоса игәыгракәа рхац.
Зны исыциз, зны исыцпсуа, сыччаԥшь гәкыра,
Амҩоабжара снумыжьын, ҳамҭак устҡаз.

АԤХЫЗ

Ԥхызла избеит асы ҩамгылах ауны ишьҭазшәа,
Асы шкәакәа иларшәызшәа етҿак жжаза.
Са сшәазызеит сиетҿахә жәҩоан иҽшәазшәа,
Сылабжышқәа сзамҩоа иаҽысуан иԥхаза.

Снапы иануспҵарц ҵахын сиетҿахә шьҭыхны,
Уажәымзар-уажәы уи кьаҭар ҳәа сшәон.
Уажә исызкра ԥьысшьон снапы неитцыхны,
Аха ашәахәа насгәытцыршан, иара наскьон.

Сеихон, саргьы, уажәы-ушьҭан снахьысырц,
Аха сыга-сҽы азҳәом, сеиҭаргом сшьапқәа.
Истаххеит дгьыли-жәҩани еимаҵәан ихысырц,
Сгәаҡит убриаҡара, сгәы аҭаԥ иазкуам.

Агәра згаҵәкьон уи сиетҿахә шакәыз,
Иҽшәарц егьагымшәа збон сыԥсы ахац.
Сиетҿәа аҽаԥхьа сҽаҳәан, исыздырам иззакәыз,
Истахын сара арцәааҳәа сыбжьы сыргарц…

Адгьыл сытцашьшь ицозшәа быжьрабыжьтҿа,
Ҷьаҳаным агәы еиҩоыххаа слеиуан хланцы.
Усҡан са сиетҿахәгьы цазшәа збеит инхәытцаҿа,
Иқьалықьашон, адунеи иазкуамызт са сыԥсы.

Ишьҭан адәахьы асы ҩамгылах бырлашха,
Еимагыланы асоура еиҭалагарц иҡан лассы.
Сара снапы шьҭыхны снеиуан сқьыԥаха,
Азытра иаҽыз сиетҿахә ыларшәын асы!

АТЫ АБЖЬЫ

Атыҩарҩар абжьы гон убри ауха,
Убри ауха ацых агәы еиҩонашахьан.
Аеҳәаҷ дтәаны дцәыуон са сан Хәыхәа,
Аты абжьы ахьгаз, азә дыԥсуеит ҳәа лаҳахьан.

Сара саб аибашьрахь дыќан усҟан,
Ишәќәымҭагьы ҳмоуижьҭеи акыр цуан.
Убри ауха амацәыс аԥҭақәа иргәылќьан,
Ажәҩан агәы еиламгыло идыдуан.

Ацых лашә иалыҩҩуан атыҩарҩар абжьы,
Сан ашә ахьхылхуаз лылабжыш лцәахуан.
Ҳгаз-цәашь лашон аарла алҩоақ аҷашьшьы,
Сабду жәа мҳәазакәа аеҳәахь дыԥшуан.

Атыҩарҩар абжьы гон иԥсҭыхгаха,
Уи аухатәи ацых ушьҭа агәы еиҩонашон.
Сара хәыцрақәак сзааиуан еишәара-еиҵараха,
Саб изы аты шәаҵьҳәозшәа сгәы иабон.

Аххаҳәа еицралон акәастхарамца,
Архышьна иахьызсаны аԥырҕыцкәа каԥсон.
Сабду ашьшьыҳәа, ашьшьыҳәаза дымгәамцкәа,
Игәы дынҭаҕызны, ииарҭахь днаскьон.

Илахьи иҵьымшьи изатәуан ацыхәтәан,
«Анцәа, сыцкәын заҵә ичамҩахә ќаҵа»… -
Сабду илабжыш изамҩа инықәтәан,
Игәырҩашьҭа нкыдыхәхәеит ихьанҭаза.

Арашәыгазаҵә абжьы гон атҳамцахь,
Аарла-аарла ацәашьы абла ҭаауан.
Игәыԥцәагаха иҭыҩҩуаз ацых агәаҵахь,
Саб иԥсырзы акәызшәа аты абжьы саҳауан.

РАҧАРБААМЗА

Уаха арашәыгақәа ацых дырцәажәоит,
Раҧарбаа амза иҭагылоуп ушьҭа.
Ахьхьаҳәа ҧша каканқәак налышәшәоит,
Иҟәашза ашьацра инылаҧсоит еиҭа.

Арашәыгақәа рыбжьы гоит ирҩышьыган,
Арашәыгақәа ррапа игәылырхуеит акакан.
Акакан иамҵаҧсоит акаканқәа блахкыган,
Хыхь амзагьы нхықәгылт, ацых еиҩонашан.

Арашәыгақәа ашәа рҳәоит иааҟәымҵзакәа,
Ацых дыршьаҳаиҵт арашәыгақәа рыбжьы.
Ацәашь еиҧш ацла ахьгылоу имҵысзакәа,
Арашәыгақәа рыбжьы иалоуп еиқәшьшьы.

Аеышьҭыбжь ацых иалыҩуеит апыҟҡаҳәа,
Аеышьҭыбжь ацых агәаца иҭаҧсоит.
Ашьацра инылаҧсоит ашьҭақәа аттаҳәа,
Аеыхәа иаҵәа ацых ҵәца иалазсан ицоит.

Инеиуеит алакә рашь шзахәо, еицасны,
Ахәда иқәлашоит ацырцәқәа еикәареы.
Уаха иара заҵәык ахала абҕа еицыхны,
Амзаҭәымҭаз адәы ҧшза иакәшоит аеы!

АМШ АНҴӘАМҬАЗЫ

Уаха ireицәа-ireиҳа акымзарак сазхәыцуам,
Машәыршәагь гәырҩашьҭак схыҧшылом ҵьаргьы.
Абар, амшгьы мҩасуеит, ушьҭа дук ахыҵуам,
Сара сгәы каршәны, сымала стәоуп уахагьы.

Схахьы амзаҿа цәырҵын, ажәҩан агәы ахәит,
Амшын инхызлеит ацыхәтәантәи ашәахәа.
Хәылп шәаҧшь бзары-бзаруа сыблақәа хнахит,
Жәҩанкалҭаҿ ихәмаруеит алҩацә кахәхәа.

Аеҵәақәа каххаа икыдлеит уаха ажәѡан,
Быжьѡ-еишьцәа еҵәаԥьаа жәѡангәы ашҭа иҭапхеит.
Қәрахьымзак иеҵәахә ишызбоз инкыдшәан,
Ахьышьтра заҵәык ажәѡан иныҵганы иҭашәеит.

Уаха амши аҵхи еилыҵуеит шәыда-чгада,
Уи шә-гәырѡак, шә-гәыргьарак мҵарсны иагеит.
Аҵых амҵәыжәѡа еиҵнахит гәата-бгата,
Ахәылпҵаракәа рдунеи ҟьаҟьаза ишеит.

Стәоуп сымала, са схәыцракәа неиқәхәало,
Ахьы шәахәеиԥш аеҵәа рылабжыш сыхьшуп.
Хыхь – ажәѡан, цаҟа – адгьыл, уаха сгәы ак алам,
Амш анҵәамҭазы насып ссирк сзыԥшуп!

* * *

Ԥсы зхоу зегьы ыцәахьеит уахала,
Цәгьагьы бзиагьы аҵых агәаҵа иҭаҳәҳәоуп.
Ҳшымҳа иныҵасуеит ԥшаласк хиаалан,
Аҵых еиқәырхха аҭынчра ҿаҳәоуп.

Еихык-еицык акәтқәа аҵла иқәтәоуп,
Ашьшьыхәа икаҳәуеит азаза апсата.
Амза ашәахәақәа адгьыл иқәтәоуп,
Абри аҵых лакә ссир сыпсы алахеит еиҭа.

Асар рымѡа – схәыцракәа рзырѡаш,
Са слахьынца аеҵәа ашҭа иҭатәоит.
Ушьҭа, лассы апҵақәа ашаеҵәа хырѡаш,
Амза ашәшьыра адгьыл иқәланы ицоит.

Уахатәи аҵых зегь мазоуп сара сзыхәан,
Ашаеҵәа агәы еиѡыхны иҭаршәуп слахьынца.
Сшьаҿа еихызгоит алашьцараҿ адгьыл ныхәан,
Ажәеиԥшьаа рҭыпҳа ажәѡан дналпраait хараза.

Уахатәи аҵых еиԥш ихьанҭоуп сара схәыцракәа,
Аҵхи сареи ҿаҳаи-дагәеи реиԥш ҳаидхалт.

Аеԥə ԥьарсахьақəа рымцахə мырцəакəа,
Ажəԝан агəацаҿ аххаҳəа инеицралт.

Уахатəи ацх абгыз ацхь иаргəаҟуеит ԥьара,
Атыԝарԝар абжьы ааԝуеит харантə…

АҬЫСҬРА

Аҕьыч хылԥеиԥш аҬыстра аҬла иаҿаршəуп,
Иҕьҕьа-изəзəа ахəыжə аҟьахьеит.
АҬыхəтəантəи абҕьыц амҬаҿы икаршəуп,
АҬыхəтəантəи ауасиаҭ амахə иазынхеит.

Уи аҟəараԝа илашəаз анасыԥ иаԝызоуп,
Аԥшадаас ацрасуа икнаҳауп ԥьара.
Ихыԥрааз аҬар ԥшԟа уаҳа имԝахыҬзом,
АҬыстра ахала иныжьны иԟəҬит дара.

Алԥхынрак агəыргьара зхыҬəоз аҬыстра,
Алԥхынрак зыхшара згəыҬаҳəҳəа итəаз,
Уажə еиԥшхан аҳəыстажə аҭəархыста,
Акымзарак аҭнымхазеит урҭ рцынхəрас.

Урҭ зегьы рцынхəрас иԟəасуеит, изысуеит,
АгəаҬа кылблаа икаҭəоит аҬəыкəбар.
Ирԝа-ирҬəаҬəа ахьҭа наҿысуеит, –
Иалшоит аҬыстра зынза
АҬла инаҿшəар.

Усҟан ҕəгəалагьы инасып аԥшаҬəгьа,
АҬыстра злеибарку аҭəыцкəа еилышəшəап.
Ԥҭада-ԥшада зны иҟьаҟьаза ишаргьы,
АҬыхəтəантəи аҭəыц хəыҷ ашьшьыхəа икашəап.

Иахьатәи амшгьы гәырҷыгьган имѡасит,
Иасуеит аԥшаҵәгьа, ас дугьы ҳзауп.
Ардәынак ҷыкә-ҷыкәуа ѡ-ҭлак ирыбжьазит,
Аҭла ахыцәқәаҷ ихьшәашәаза аҵыстра какәуп.

* * *

Снеиуеит схәыцрақәа рышьҭа схыланы,
Сара слакә кәаркәашьагьы цоит икәырны.
Исцәызхьоу схәычра асахьақәа спыланы,
Са сгәаҭа нҭарлаҳәны, ицоит иԥырны.

Са скәаркәашьа кәаркәашьоит ишзахәо,
Арахәыц-хаҵ снаҵәкьыс иакәыршаны искуп.
Скәаркәашьа сашьҭоуп гәыгракәак хахо,
Гәыгракәак рцәашьы макьанагьы иаркуп.

Асыршѡоы ниасуеит схахәы нхыршлаан,
Шәымҭаҵас сышьҭақәа сышьҭахьҟа икаҧсоит.
Схахьы жәѡангәашәпхьара ахышә нцәыцраан,
Ҭлакашәара сшәалҟьамра шылаҟәхьоу збоит.

Ахәхәаҳәа скәаркәашьа ианыҵуеит арахәыцкәа,
Лабжышла сымшқәа саԥхьа изыҵхьеит.
Ахҷақәа ирныҧсалаз слахьынҵа ахыцкәа,
Маҵәыск еимҟьар еиԥш, реиҳарак ҭҟьахьеит.

Аԥсҭазаара салаԥсны искуп напхыцла,
Уи уаҵәы сцыраҵас инасымпыҵабар ҳәа сшәоит.
Изхьоу, иԥсхьоу иахьа сҷарамшқәа спылоит,
Иныҵакзан, ԥшьшьала, гәырѡашәакгьы схәоит.

Сгәы иҭамшәац, схы иҭамшәац,
Цәаныррак сылаҷуеит…
Сылаԥш ныцызгоит жәѡан гәаҭа неиѡша.
Ѡ-хра ҭәцашк рыбжьара ибжьахәаҷуеит,
Иахьатәи аҭынчра зызхымгаз аԥша!..

АҨСРА АХӘШӘ

Издыруеит аҧсра ахәшә аатҵраҿы ишыҟоу,
Есымша ауаҩ ибла ихгылоуп, аха иабазом.
Издыруеит, зегь зымчу, ԥьара акыҟоуп,
Аха ауаҩытәыҩса ибарҭам, иара ага-аҿы аҳәазом.

Аҧсрахәшә ауаҩытәыҩса иааҵраҿы игылоуп,
Аҳаскьын хышәҭ хәыҷ, аҧсабара аҟәырҷаха.
Нас, ауаҩы дзырлашәуа арбан, иблакәа ирхыло?
Аҳаскьын хәыҷ изаҩшәоит илаҧш ганха?

Аҧсреи абзареи ирыкәшәиз дарбан мышкызны?
Аҵәы ԥҵәаны иакәзыҧсада ауаҩы илахьынҵа?
Змаҟа казыршәда нас, аихац дынкылсны?
Дызуста, ауаҩ хҿыхшьа имҭакәа, инышьҭаба ицаз?

Ашәибжьы бжьысуеит дгьыли-жәҩани рыбжьара,
Еҵәак нкыдлашоит, аха икьаҭахуеит нас.
Амцеиԥш еицралоит ауаҩытәыҩса игәыҭкьара,
Уи иахьатәи амшгьы аҧхыз еиԥш имҩаст.

Дыҧсуеит ауаҩытәыҩса, аҧсра ахәшә аатҵраҿы ишыҟоу,
Ауаҩи аҳаскьыни баша еивысуеит есымшагьы.
Издыруеит, зегь зымчу, ԥьара акыҟоуп,
Аҳаскьын хышәҭ хәыҷ аатҵраҿ игылоуп иахьагьы!

СИШЬ!

Ҽаҳа-ҽымҭроуп аҧсабара,
Иаасыкәыршан шьҭыбжь газом.
Бҕьыц еицарсак аназара,
Ԥша шәышәыкгьы иарҵысзом.
Саркьа ххыран, бжьыда-шьҭада,
Аҵла ирхьызсоит ашәахәа.

Мацкьа-шьацкьа аҭынчра шаҭо,
Ашәҭқәа гәылцуеит мазала.

Аҭынчра мшын акәа сҭаршәуп,
Цыск амцәыжәҩагьы арцысзом.
Жәҩан цаула атлаз зҽаршәу,
Зыжь цамцамроуп изеиԥшроу.

Сишь! Дызуҵа аҭынчра еилазгаз?
Слымҳа кыдцаны сзыркуеит.
Иныцакны зҽара гәхьаазгаз,
Ҭаҳмадак иашәабжь саҳауеит!

АИБАШЬРА АГӘАЛАШӘАРА

Ахысбыжьқәа аҵых иалыҩуан убри ауха,
Убри ауха аҵых ацәа иҭыҵсаауан.
Азәгьы дақәшәомызт акы аҳәаха ауха,
Ахысбыжьқәа нцәомызт, ахысбыжьқәа гауан.

Ахысбыжьқәа аакуан ашьхақәа ирхыкны,
Ҳгаз лампа аарла аблақәа ҭаауан.
Алашьцара иаларшәын аҵх шьаркыцны,
Аԥшқа дахьгараз дцәырҳаны даапшуан.

Азәымзар-азәгьы ҳмыцәазеит убри ауха,
Дгьыли-жәҩани ирыбжьахәаеуан аҵых аԥсы.
Аҵых иагәылаԥсон ахысбыжьқәа цыххаа,
Аҵых-лашә мҩасуан ашәеиқәацәа ахьыссы.

Ишызбоз иццышәхон аеҳәаҿы акәицқәа,
Ишызбоз ицәон аҵыхәтәантәи акәазҭха.
Азәы игага икыдшанхалоз аҭзамцқәа,
Ишәазызо сыбла иныцаххуан уаха.

Цсырзык еиԥш ахысбыжьқәа гон убри ауха,
Ацхь иаргәаҟуаз абгыз шәацьҳәара ауан.

Ацых уалуашон, иамамызт аԥсыха,
Ҳацәазамызт, уаҵәтәи ашара ҳазыԥшуан.

Аҿҿа алгон ауха ҳахьатә кәасқьа,
Адәахьы саашьак ҳԥызбаауаз ҵәыуон аԥша.
Са сееикәарҳәны сылаиан сиарҭа кьакьа,
Зегь зымчыз сиҳәон еибгала иҳазшарц.

Уи аахыс акыр шыкәса рҩашҵас имҩасит,
Ушьҭа шлацла еилашыҩокит сара схахәгьы.
…Арбагь хәамзам ацых агәыҵәкьа еиҩонахит,
Ихымкәазо ахысбыжькәа гоит уахагьы!..

* * *

Ҳахьатә кәасқьа абарҵаҿы стәоуп са схала,
Жәҩан икыдшәаз еҵәак ашьҭа снахьыԥшуеит.
Уаха аҭынчра салазҩооуп, акымзарак салам,
Ацых зымҽхазкыз арашәыга абжьы саҳауеит.

Сзырҩуеит ацых агәеисра сыԥсы адкыл,
Избоит уахатәи аҭынчрагьы иамоушәа гәырҩак.
Уажәы-ушьҭан акы аҳәара ҷьысшьоит адгьыл,
Акы аҳәара ҷьысшьоит, иадамзаргьы ажәак.

Уаҵәы иҟалаша акы або ҷьысшьоит са стәала,
Уаҵәы рыцҳарак иԥеиԥшу ҷьысшьоит ауаҩы.
Изҭынчроузеи нас абасҵәкьа? Ихьаазгоит сгәанала…
Са исхымхәыцуа азазашгьы ԥсатоит икаҳәҳәы.

Сшьапсыргәыҵа инаҵаԥсо амза ашәахәацкәа,
Ашьшьыхәа, ашьшьыхәаза снықәлоит адәы.
Уаха маҵәыси ҷшаҵәгьеи рыла имгәамҵуа,
Акы зыгәҩарам ашәаԥыҷьаԥ гылоуп еиҵатәы..

Сшьаҿакәа еихысхуеит ашьац иаҵәа шаҭо,
Уаҵәтәи сара сгәараҭа еиҳагьы иԥшзахарц.
Азәгьы ибарҭам ахьтәы рахәыц ацых иалдоу,
Ҷысҵәар ҳәа сшәазызоит адунеи аԥсахац!

* * *

Иҟоуп аԥьалгьы, иҟоуп анасыԥгьы,
Аха зегьы ԥьалуп ҳәа уеатәаны умтәан.
Иҟалоит уеиқәымшәар, абҕа урԥысыргьы,
Аха убысҟангьы сыԥсып ҳәа умшәан.

Згәыҕра зԥәызыз, инасыԥгьы иԥәызуеит,
Ацәгьагьы абзиагьы рзыҳәан ухиаз.
Иудыруаз, атәыуабжь аччабжь ахылԥуеит,
Уаха ԥхыз цәгьак убаргьы, бзиак иазҳәаз.

Уҟаз хатаԥас, егьаѡ егьа рҳәаргьы,
Аԥстазаара зыбларoуп, уаҽагыл, уқәпа.
Уатәы амра кыдшәоит ҳәа уаҳаргьы,
Убла иамбазар, ихоумԥан лабҽаба.

Акы ахьырҳәо, ак шыҟоу убри удыруаз,
Бга ахьтам, алатәкьагьы фѡышәаны ицоит.
Цәгьагьы бзиагьы узеиԥшны иуныруаз,
Аԥьал ахьыҟоу, анасыԥгьы ҟалоит!

* * *

Азеиԥш итынчуп уахатәи атыхгьы,
Уаха цыси-ҳәыҳәи рашәа еиқәтәахьеит.
Итынчхеит азиас быжь-хаҳәк ирхысызгьы,
Цхыбжьонуп. Хынтә арбаҕь акиҳәа ҽнатхьеит.

Быжьѡ-еишьцәа рк әашымца кыдлашоит ажәѡан,
Быжьѡ-еишьцәа риеԥәахә каххаа илашоит.
Сара акымзарак сазхәыцзом иауан-иашәан,
Лакә дунеик шеибгоу са суадаҽ избоит.

Уахатәи ацых хьыԥәцаш сханҽаны салаԥсоуп,
Сыблақәа хызкыз аԥшзара сыга-сҽы снарҳәом.
Уаха, маалыкьцас, ажәѡан зымшын салазсоит,
Аха исыкәҽызтыз сынасып ашьтамта сзырхом.

О, аҵых ссир! Аҵых ссир! Слахьынҵа амаза,
Сҵыхәтәымш ахьҭаршәу иабыкәушь, иаба?..
Уахатәи аҵых сгәы акымзарак алазам,
Уаҵәтәи ашарагьы ԥшзала исырба!

* * *

Иацтәи амш ушьҭа сыԥхызгьы иалашәом,
Иацтәи амш ниакәкәан ицеит ишцара.
Иацтәи амш амахә иԥнаҵәазоуп исгәалашәо,
Абжьарак, кәыркәа мыш наӄза исԥырцит хара.

Кәыркәа мыш, кәыркәа шоура, амахәҽиаа ԥызцәаз,
Кәыркәа мыш кәыркәырны, акәапҳәа иташәеит.
Иацтәи схәыцраӄәа, абырфын рахәыц хызхуаз,
Сгәыргьара ахьы махәҭа цәыкәбарҵас иҽшәеит.

Уи амшгьы цеит, маҵәысшәа инасҽалашан,
Аҳәахаҵәӄьа смазазеит ажәак иреицәаз.
Усҟантәи сыгәтыха сышәӄәы ианхалашаз,
Исзахьымгзеит иацтәи амш, зшәахцас инцәаз.

Ԥша шәышәык нықәнатәҳәеит, аԥсра ахәшә еиԥш,
Адунеи уаара аԥсы ахәага – аԥша.
Иахьак цыс ҕрак схаҳәаҵәоит, иаҳәашеи?..
Сгәыгра заҵә ацыԥхьӄәа сгәаҵа инҭырша,

Ҵчаԥшь лашак насҽыкәлоит ус иналаршәшәа,
Рҳаи рҷышьеи еилысхуеит, схәыцраӄәа иԥытлаз.
Сылаԥш итԥшәазом иац ахьаца бҕьы иаларшәыз,
Кәыркәа мза кәыркәа шоура амахә иԥнаҵәаз!

АҴНЫШ

Амшын иалаччоит ашьыжьтәи ашара,
Арыдш еиԥш амшын ахаԥыцкәа лашоит.
Сылаԥш нахьысуеит аҵәӄәырп еимӄьара,
Ахьхьаҳәа, иӄәашза, ахаҳәӄәа еикәапсоит.

Азы ацыԥхьқәа хәашоит мрашәахәан.
Ауаҩы разы игәеиԥш, аееиԥых ишьҭоуп.
Амшын иагәыларсуп имҩашьахуа,
Ашьанеиԥш, ацаѣьа згәаҵа еиҩшоу.

Ҷныш заҵәык ықәтәоуп ацаѣьа ашәыгәра,
Ахәда хәыш акәаршә инхьаԥшлоит зымҩа.
Иқәтәоуп уи ҭынчза, иамазам гәыгра,
Ажәҩан иадызбалоит аԥныш агәырҩа.

Ацәқәырԥақәа асуеит аҳашҳатәара,
Амцабз шкәакәеиԥш инахыҵәоит ашәах.
Ахаҳә иқәтәоуп аԥныш иаапса-икара,
Абрагь ацәқәырԥақәа ҭаха арҭазом еиҭах.

Згәы кыдгылаз аԥныш нықәпраait ишызбоз,
Зымахә кыдхааз агылҩеиԥш, иҩохалеит зназы.
Еилашуан ҵаѣа азыблара, зегьы звызбоз,
Аԥныш иацын сылаԥш, исыздыруам иззы.

Ицон иара, аарла амҵәыжәҩақәа неихыхуа,
Ицон игәыҩ-ҿыҩоха, ахы ахьынахаз ԥьара.
Аԥныш ишашьҭаз сылаԥш еихьыс-еиԥысуа,
Ашьыжьтәи ашәаԥшь иналазит хара!

* * *

Иаргамамхаз ԥхызҵас сыбзиабара бжьазит,
Иаргамамхаз ԥхызҵас иприт са сҿара.
Ꭴынҩажәижәабантә са саапынра гәылцит,
Схәыҷра ашәҭыц мҵанарсит аԥшалас хара.

Сзиас инхызлеит сара сҵыс иатҵәа,
Сзыжь иатҵәа инхәыҵазит схәыҷра апсыз.
Илеиуеит Лаҕәашь апаҩқәа ирхәыцатҵәа,
Лаҕәашь, схәыҷра ашьҭа, сыҷкәынра апхыз.

Ԥша шәышәык насуеит, шәымҭақәак сгәаларшәо,
Схәыҷра азиас иаваԥсоу сышьҭақәа шәҭуеит.

Снеиуеит ус, сгәы акы алоушәа, иаламшәа,
Схәыҷра амышқәа мҵазырсыз имҩоа сшәиуеит.

Ҵәаныррак сгәаҵахь, ҵьара, аҵыкьҳәа ихысуеит,
Убасҁкан сҷарамшқәа каххаа ихынҳәуеит.
Еихьыс-еиҧыс снапкәа схахәы инахьысуеит,
Схахәы иалаҧсоу ашлацкәа снаҵәкьаракәа рбылуеит.

Убасҁкан са сзиас инхызлоит сҧыс иаҵәа,
Ахааназы сыхьтәы ҧсыз нхәыҵазуеит азыжь.
Илеиуеит Лаҕәашь аҧаҩоқәа ирхәыҵаҵәа,
Игылоуп схәыҷра аҵлакәа рымахә еилышь!

* * *

Сыкәнагалт сара машәыршәа,
Машәыршәа иршаз адунеи.
Убри аахыс адгьыл агәшәымшәа
Аҳәара саҷуп иахьеи-уахеи.

Ҭымра-ҭымра сыпсы неиҭакуа,
Са схәышҭаарамца неихәлаҵа,
Снеиуеит ахааназы еицамкуа
Машәыршәа исазаз слахьынца.

Зны, уаҵәтәи амш азы сымхәыцкәа,
Стәоуп аҧта ашәшьыреиҧш сеихашьшьы.
Исзышьтымкааз са сыпхызкәа,
Ашара иналазуеит шьыжьы.

Иахьатәи сынасыпгьы машәыруп,
Сгәырҩоеи сгәыргьареи иара убас.
Зегь машәыруп, зегь машәыруп,
Адунеиаҷ акгьыӄазам уаҩоцас.

Адунеи сыкәлеит саргьы алакә еиҧш,
Алакә еиҧш сшыкәҵуагьы хаҵа.
Са сахзызоит сыпсапареиҧш,
Машәыршәа исазаз слахьынца!

* * *

Ажәԝан ҳаракуп, амрагь ҳаракуп,
Ашә бгьы тлазха, ргәышцақәа артуп.
Цәгьа-мыцәгьас иҟаз зегьы сԥырцит хара,
Амц мцурашақәа реырзеит ԥьара.
Иахьа сыбла иабо зегьы насыԥуп са сзы,
Иахьа сгәы стагәырԝом ус аказы…
Азыни аԥхыни еилыԥуеит, избоит,
Зыжь иатәак аԥтақәа ргәаԥаҿ еимҟьоит.
Аԥта инагәылшәан, шәахәацк қашә-каҷо,
Са сыбла иныхшәалеит ахьыбла каҷҷо.
Схәыҷра аштә аапын каххаа стаԥшуеит,
Схәыҷра аапын быбышза ԝаԥхьа ихынҳәуеит.
Ацыхәтәантәи сышәтыц аҿуп апытра,
Илацәырзасроу гәыграқәак ныцхахоит ԥьара.
Аеԥәеиԥш, адунеи зегьы таршәуп са сгәы,
Сықәпшуеит алакә еиԥш сынасыԥ ахәы.
Аԥхыз еиԥш аԥшалас сышьтыпраа сагоит,
Ԥхызлеиԥш аԥшалас сымԝа қәнацоит.
Адыдбжьы рхагьежьуеит ашьхақәа ԝаԥхьа,
Азыни аԥхыни еилыԥуеит иахьа.
Ажәԝан ҳаракуп, амрагь ҳаракуп,
Сара адгьыл иақәлахо насыԥк сазыԥшуп!

СԜЫЗА

Иудыруаз, саргьы абри адгьыл хәыҷ сшалоу сыбруны,
Сара сыла ишеибарку агәра га ҳаԝонатә.
Саргьы ҳаламыс сшаԥсацартоу уҟаз идырны,
Убри азыҳәан сыцумыршәан, сԝыза, улактә.

Уахгьы-еынгьы уламыс еиԥш са усыхзызаа,
Сара сыдлаԥса ԥсуатла шумам дырны сыхьча.
Илашьта-ҳәашьтахап ҳабдуцәа рашта ҳантызаар,
Азәгьы нахьхьи дцәыцагылан, игәазхара дыччап.

Сара сзыԥсахуа, исеиуоу абру узыԥшаарым, сԓоыза,
Узаҵәза аҟәарашра ушыларшәу иҟьаҟьаза ишап.
Сара суҵәызыр, мышкызны, адунеи зегьы ырза,
Ахааназы иҭаҵәза, аблаҭыԥ еиԥш, сышьҭамҭа уҵәынхап.

Амшын ҵадагьы зыччада ишхәарҭам удыруаз,
Ҽа шьахәар нарсны, ҽа ваҵысла ааида умшышын.
Уаҵәтәи амш иҟалаша, сԓоыза, иахьа иудыруаз,
Есымша зхьамԥшла ухы мацарагьы умҽышын.

Абри ҳадгьыл зегьы-зегьы ҳаҭахуп, сԓоыза,
Ахәагьы даҭахуп, аҽашагьы – иара убас.
Алақәа еилыхны атәан рырҭахьеит акырза,
Абри хамышҭыхәны, ахааназы угәаҵаҽы иҭаз.

Сара сзыԥсахуа абру хәыч узымԥшаар, сԓоыза,
Зны узаҵәза аҟәарашра ушыларшәу иҟьаҟьаза ишап.
Сара суҵәызыр мышкызны, адунеи зегьы ырза,
Ахаангьы иҭаҵәза, аблаҭыԥ еиԥш, сышьҭамҭа уҵәынхап…

АҚӘА ЛЕИУЕИТ

Ахьаца саҵагылоуп уажә сара схала.
Икыдхаҽа илеиуеит аапынтәи ақәа.
Сыҵаҟа азиас хышхыҵәоит еинҭәылан,
Азиас азыршьҭра иазкуам.

Аҵәыкәбаркәа аразоит аҭынчра хразага,
Аҵәыкәбаркәа азы ихыԥсалоит еивҵаԥса.
Ахьаца инадысҵоит сарҕьа жәԓоа наган,
Ашыцламҭә аԥхарра сныруеит иԥхаза.

Сара сазызырԓуеит аҵәыкәбаркәа рышьтыбжь,
Сылаԥш кыдхалан срыхәаԥшуеит дара.
Азиас ихыскаауеит аҵәыкәбаркәа рыччаԥшь,
Аҵәыкәбаркәа рдунеи сыԥәнагалт сара…

Азиас агәыҵәкьа дрыҕҕоит аҵәыкәбаркәа,
Агәалашәареи агәхьаагареи рҵыхәа ҵҵәазом…

Ацәыкәбаркәа азы ихыԥсалоит еибарԥо,
Амахәқәа ирхьызсоит, ааԥын-қәа хкәазом.

Иасхьоу сахьақәак сыблақәа ирхыцзом,
Иасхьоу сахьақәак ацәқәырԥақәа ирхәаеуеит.
Сара ахьаца садгылоуп, сеиҭатцзом,
Сыблақәа кыдхалан, азиас ҭаԥшуеит!..

САЖӘЕИНРААЛА

Аԥсуа лакә еиԥш апоезиа ԥсра ақәзам,
Суҳәоит, шьха зыхьшәа уҵхәраа сгәаҽы.
Исыздыруам иззакәу, иахьа сара сакәзам,
Сдәылҵит иахатәи аҵых ԥыххааса иԥены.

Сгәы уҭачча, сгәы уҭахәмар, амра каԥхара,
Иахьагьы, споезиа, са сзыҳәа ухаша.
Сгәы иалоу, сгәы иҭоумшьын, ԥшзала исызшазар,
Са сзыҳәан ухьы шәахәан иахьакгьы улаша.

Споезиа, аҳәаха сараза сара сгәы иалоу,
Сыгә иалоугьы уацгыл, уацкәаша ҳамҭакы.
Споезиа, сыхәцыш аамҭа, сцыхәтәажәа зынхало,
Исыҭ уара умҵәыжәѡа, сышьтых, сҳаракы.

Ажәа заҵәык сҽыцаршәа уара иуқәлахо,
Аԥсуа ажәа заҵәык сышьҭамҭа иртынхаз.
Сара убасҡан сиеиуахом адәныҡа иавахо,
Убасҡан ахҭаҡынза исҳәеитоуп са сгәы иҭаз.

Аԥсуа лакә еиԥш, споезиа, амреиԥш уԥхазар,
Иахьакгьы, иҡалозар, са сзыҳәа ухаша.
Сыгә иалоу, сгәы иҭоумшьын, ԥшзала исызшазар,
Сара сзыҳәан ухьы шәахәан иахьакгьы улаша!

СЫҧСАДГЬЫЛ

Сыҧсааит мышкызны сышьхақәа рыцаҟа,
Сгәы иныкәыѡолап арѡашқәа рыбжьы хаа хцаны.
Сгәы иныкәҧырлап ҧшьшьала, аҧшалас гәалаҟа,
Сахьцалак усыцыз сыҧсы ахац иантҧаны,
Сыҧсадгьыл Аҧсны!

Шьалҭа гәабанхап абра са сызқәаҭыҧ,
Сызқәаҭыҧ инаҵаҧсап снышәнап разны.
Ӡшәахцас абри адгьыл разы снықәзыҭып,
Аха уара устынха, кьаҭара зқәымло цәашьны,
Сыҧсадгьыл Аҧсны!

Саргьы лассы снышәнап гәакьа снеиуахап,
Ҵьанаҭ гыларҭас исоуп зегьы рханы.
Аха сыҧсацара абри адгьыл иақәлахап,
Исықәҧхап есышьыжь уара умра хааны,
Сыҧсадгьыл Аҧсны!

Нас ашьшьыхҳәа ашьха аҳауа сналазѡап,
Ашәҭ бгьыцқәа ргәаҵа сҭалап ҧсатаны.
Амза ахыцгьы аҧҭа рхаера иналыхҳәҳәап,
Шәахәац хьыршазла иноухысып укәабаны,
Сыҧсадгьыл Аҧсны!

Сыҧсааит мышкызны сышьхақәа рыцаҟа,
Сгәы иныкәыѡолап арѡашқәа рыбжьы хаа хцаны.
Сгәы иныкәҧырлап ҧшьшьала, аҧшалас гәалаҟа,
Сахьцалак усыцыз, сыҧсы унапы иантҧаны,
Сыҧсадгьыл Аҧсны!

ҬАБАЛ АШҬАҿ

I

Аҧсра иахәшәу азыхь сашьҭоуп ариабжьарак,
Азыхь сашьҭоуп, ҳамҳаԥьырцәа иадыркыз.
Сеимдо срықәуп ақьаҧҭа заҵәқәа рашҭа-хкаара,
Мышкызны иххаза аҧсуа имцахә ахьакыз.

Сыԥсы ашьшьыхәа инеиҭаскуеит Ҵабал арамцаҿ,
Сишь! Лаԥштцашәарак адгьыл иналыххаз закәи?
–Ҳаи, дадхеит, аԥсыуа хатцак, сашҭа аԥынцаҿ,
Ухы схыбаан, ушԥаатгылеи, исызуаҭәамшьеит уи! –

Деихых-еитцых ашҭа даакәлеит аԥсыуа хатцак,
Ихахәда цәыца рак иҭыхны сышћа дааскьон.
Игәы каршәны, ишьха жәоан ихы-иԥсы атцак,
Ашьха рҩаш еиԥш ахьыр-хьырҳәа уи дыччон!..

II

Ихьшәашәаза ԥша баапсык асын,
Ара амахәқәа еилауазырт схахьы.
Слаԥштцашәарақәа еихьыс-еиԥыс инымҩасын,
Ҩаԥхьа аԥхыз еиԥш сеиҭанықәлеит ахәахьы.

Еихык-еитцык ахаҳәқәа ахьышьҭаз ахәы аназараҿ,
Сшьамхы нарсны снахагылеит адамра.
– Аԥсра иахәшәу азыхь сашьҭоуп ариабжьарак,
Амаша, ахабар ҳәа акрудыруазар ԥьара? –

Зыԥсы ҭоу иеиԥш сацәажәон иҭаеылахьаз амаша,
Аха аҭынчра адамра ахаҳә еиԥш ихьанҭан.
Мцабзк еишьылза адамра ахаҳә инықәлашан,
Ак санаҳәеит, аха уи са сзыҳәан имазан…

III

Са снатцаԥшын уахатәи амза лаша-ҩаша,
Аетцә рышьхытцә инаргәылакны, сазцааит абас:
– Зегь ирхаану, зегьы збарҭоу, амза шаша,
Иудыруазма аԥсра иахәшәу азыхь ахьхаз?

Уара иубахьазма абри ашьха азыхь хәыч,
Ацәашьы иатцәеиԥш итхәрааны ианкатәоз?
Уара иубахьазма абри азыхь лхы-лҿы ианықәылшь,
Аԥсуа ԥхәызба мра лашаран дышкаԥхоз?

Иубахьазма ахызаԥә зыкәшәаз абқәа рԥыза,
Ахра ҽкьара ахаҳә рыԥхра неиҽыкькьа,
Ианааи аԥсра иахәшәыз азыхь аҟынза,
Уи азы ашәымҭак аб ахәрақәа шаргьаз? –

Аԥштәы нахҟьеит амза лашара,
Ашәахәақәа аҽыкәаҳаиԥш иакәшеит зназы.
Уи гәаҟит, итәаҟит, хыхь ажәѡан сакараҽ,
Аха амҳаԥьыр имаза азымхәеит игәаҕьны.

IV

Снахагылеит амҳаԥьырцәа рыбжьныха,
Снапы ныкәтԥан ихьшәашәаза аԥсынгьыри.
Са сцәицәыԥсуа ажәѡан снатаԥшит схы сѡахан,
Сыԥсы неиҭакны, сҽынеитысхын, исҳәеит абри:

– Сшьамхнышгылан сара суҳәоит, Ҵабал ныха,
Ҵабал ныха, ахаҳә еиҟәызжәо, жәлар рҳақ.
Схы здыруазар сыргәаҭеиуа исымоу гәтыхас,
Ашьха аѡыԥа итәахны иамоу азыхь амаза сырҳа.

Адгьыл дагәоуп, ажәѡан дагәоуп, иамам ҳәашьа,
Даахәан суҳәоит, ужьаҳәа згәыцакны иқәыз.
Исырҳа, аԥсра иахәшәыз азыхь аԥсышьа,
Азыхь мышкызны амҳаԥьырцәа иадыркыз.

Ахрақәа ргәаԥшь ахь асыԥсақәа тҟәацит,
Ацыкьхәа ихысит, ашьха жәѡан газгеит.
Ажьаҳәа ахала игылан, аԥсынгьыри иқәсит,
Аныха-мца аҽырҳәа уи амҵа икаԥсеит,
Уаҳа са суазыр аҭак смаҳазеит.

V

О, ашәарах рынцәахәы, Анана-Гәында,
Ашьха зыхьқәа ззышхәоу, уара, ақәасаб,
Са суазыр нарыѡны, сышҟа ууаԥшында, –
Усҟан сцыхәтәажәагь угәаҟынза иназап.

Шәарҭ сышьха ҵәцашқәа рымаза здыруа,
Аԥсуа шәарыцаѡ шәақь ԥынцала дзырчоз.

Ашьха дгьыл алахьынҵа ҷәала изныруа, –
Ижәдыруама аԥсра иахәшәыз азыхь ахькаҭәоз?

Ашьхауаӧы згәырԥоа мцабзха ихыҵуаз,
Дыбԍама, нас, анцәа дитҵаԥшны хыхь?
Ма адоуҳа ƙаитҵама амҳаҵьыр данықәҵуаз,
Ахааназы ахрақәа ирыҵазырц азыхь?

Цаƙьашума хлымӧас азыхь иахаиршәыз,
Нас ишьала ишьиркыцма мышмыждак аҽны?
Анана-Гәында, ибдыруама азыхь иршәиз,
Иарбан быжьрабыжьҷәоу иахьыҵоу итҷәахны?

Иагәылƙьеит ахаҳә ахра агәыҵәƙьа еиӧыхзан,
Абжь-шьхак, абжь-храк ирызцеит ашәарах.
Абахәаԥшь иаҽахаҳәхеит арӧаш шәазызан,
Сҳашҳатәраха ақьаԥҭа ашҭа снықәхеит еиҭах.

VI

Арацәеиԥш аҽахы еиқәатҷәахеит аҭынчра.
Ҵабалаа рашҭақәа ргәы аҭҳараҳәа еисуан.
«Зны иубарц уƙоуп ишыцәоу арӧаш азхыцра,
Убасƙан аԥсра иахәшәу азыхьгьы ыƙоуп ицәырҵра»,–
Бжьык ашьхақәа ирҽыӧны, аарла исаҳауан!

АРБАҴЬ

Ҳарбаԍь кәчышь сықәҽнатуеит ариабжьарак,
Самбазошәа сара исышьҭоуп сахьцалакь.
Сара арбаԍь абжьы иснаҭоит гәытƙьарак,
Баӧԥсык сылшәоит уи абжьы ангалакь.

Арбаԍь кәчышь сықәҽнатуеит ариабжьарак,
Ҵсырзума, бзарзума, изакәызеи исзыԥшу?

Схы-сгәы инҭалашеит насыԥ еимԥьарак,
Аха, хаз хәыцра еиқәарақәак сгәаҵа иҭашуп.

Нас саақәхоит сгәыѡ-ҷыѡоха, сзеиуоу сзымдыруа,
Гәыграк арахәыц инанысцоит сыԥсы ахац.
Цааѡы-ԥшааѡык сишьҭалоит гәаныла, сныгәнысуа,
Изулак, исҳәалак, ԥьара бзиарак саҳарц.

Арбаҩы кәчышь сықәҷатуеит, ҷааихак амазам,
Арбаҩы кәчышь иаҳа-иаҳа сышԥка иааскьоит.
Аха уажә сара сгәы акымзарак алазам,
Изқәысцара егьсыздыруам, баша сгәырѳоит.

Сҭаслымхан сахьгылаз арбаҩы аҷаԥхьа,
Аарла, аарлаза са сҷы насыртын:
«Арбаҩы хәамзам, ика ԥаԥшь, суҳәоит зегь раԥхьа,
Абзиара уҳәозар даҽазнык ҷыҵы!» –

Уаҳа ҷнамҵзеит арбаҩы кәчышь акыҳәаҩы,
Ҷымҵ-ԥсымшьа, уажәымзар-уажәы сзырѳуан.
Ашәымҵақәа хаҳәраҳатәха ииасуан ашьшьыҳәа,
Арабаҩы кәчышь ҷымҵзакәа, игылан изырѳуан…

* * *

Ашәах еиԥш инагәылхәраан алашьцара,
Адәахьы ишарккеит ашьыжь шара.

Нахьхьи, ажѳоан хымаа анҵәамҭаҷ,
Ашарԥиеҵәа еицралт ашамҭаз.

Ихәаԥштәалахаз амза шьада,
Агәы ҭнаршәааит ажѳоан ҵада.

Ашара ацәырҵра дук ахмырцкәа,
Шьыжь шәаԥшь ныкәаххит ашьха рызкәа.

Адунеи гарлеит аԥсаатә рашәа,
Сқьышәгьы иныкәаххит сзышьҭаз ажәа.

Агәырҕьаҿхәашеиԥш амзырха анҵыԥ,
Инасҿаҧҷеит
Аԥых ихнахыз ааԥынтәи ашәҵыц!

АПОЕТ

Ԥхызлагь лабҿабагьы акы дашьҵоуп,
Акы дашьҵоуп, уаѡ иимбац, имаҳац.
Уажәымзар-уажәы… дхыуп акы ашьҭа,
Ашәак ашьҭа, ажәак ашьҭа, зда ƙамлац.

Уи ашьҭа аҿысуеит абҕацымкыра,
Уи ашьҭа ҭысуеит итѡадоу амшын.
Уи ашьҭа ҭалоит жәлар ргәы азыхкыра,
Зны уи ашьҭа лашоит ахра агәаҿы.

Дхылан днеиуеит апоет иразƙы ашьҭа,
Апоет иҿаҵахьа, апоет игәыҕырҵа.
Дашьҵоуп апоет илахьынҵа ашьҭа,
Ԥьара лакә дунеи хәычык агәҵа.

Уи ахьача сырма хҵырпҵа дашьҵоуп,
Дашьҵоуп дгьыли-жәѡани ззеиԥшу рашьк.
Ачеиԥьыка анцәахәы – еишәахьчак дашьҵоуп,
Дашьҵоуп аҧсра рыцха иахәшәу ччаԥшьк.

Уи ибарц дашьҵоуп азиас шыцәоу,
Иƙамларгьы иуцәкьом иҿаҳәатәы.
Иахьа, адунеи зегьы абԥьар зхыцәоу,
Иԥшзахарц ауаѡытәыѡса итцыхәтәы.

Уи, иахьа акәымзаргьы, уаҵәы – идыруеит,
Иаԥьал шрылаҳәоу ѡ-мѡакы…
Зегьы идыруеит, зегьы иныруеит…
Днеиуеит, игәыҕра ацәашьы ԥшза аркны!

АШЫШКАМС

Аидара иаҵаланы иаауан ишзахәоз,
Ашышкамс иаҡараз аидара шьҭыхны.
Ихәлеит ишеит уи аидара ишахоз,
Ицон ишиашаз аԥсы ахаара ҭыхны.

Алымԥанык ахаҳә-мҷыхә аԥылон,
Аха иаҵысуан, иахысуан, иахчнысуан.
Ԥсеивгарак аарла аԥсы аманы иааҭгылон,
Нас, ԥаԥхьа ашышкамс хшьырак иҭысуа,

Ишнеиуаз, агәаҽанзамкәа, машәырҵас,
Ԥьаргьы изеиҭамҵуа иаанхеит ашьшьыхәа.
Аҵәыкәбар иалахеит, иамышьҭит ашышкамс,
Аҵәыкәбаргьы мшынхеит ашышкамс азыхәан.

* * *

Иахьак сеыԥонаскит сара суада,
Схәыҷреи сажәреи еиҷаԥшуеит лахә-лахәы.
Схәыҷра сыстол иқәуп аҽырхаган,
Сажәра азыԥшуп аҵыхәтәантәи сҷахәы.

Урҭ ахаангьы ирымазам еинышәашьа,
Схәыҷра аԥшалас мҵәыжәԥада иԥыруеит.
Сажәра хьшәашәа ахаҷы нықәлашан,
Аха сқәыԥшра иахьахәаԥшуа, агәы ԥшаауеит.

Аиреи аԥсреи рдунеиқәа еиԥылоит,
Сара сықәреиԥш схәыцрақәа хьанҭоуп.
Нахьхьи, ашьха абга ԥҵәаны амра гылоит,
Акан ахәыз схәыҷра азамԥа иаҷаԥсоуп.

Сқәыԥшреи сажәреи ацха ирыбжьыздаз,
Са схәыцрақәа срыманы иқәуп иахьа.
Сықәра шкәакәа имчыдоу, ибжьыдоу,
Ччаԥшь шәахәацқәак идырҷыхоит ԥаԥхьа.

Иахьак сеыԥонаскит сара суада,
Схәыҷреи сажәреи еиҿаԥшуеит лахә-лахәы.
Схәыҷра сыстол иқәуп аеырхаган,
Сажәра азыԥшуп аҵыхәтәантәи сҿахәы!

АҴЫХӘТӘАНТӘИ АМԤА

Анатоли Аҧьынҧьал изкны

Днаскьаргон апоет аҵыхәтәантәи имԥоахь,
Аҵыхәтәантәи имрагьы ашьшьыҳәа илаҟәуан.
Заа икьаҭеит имцахә, уаҳа анымызт илахь,
Ихәаԥштәалаз ан мыжда амыткәма лҳәауан.

Еишәара-еитцараха иԥоызцәа ихагылан,
Апоет иажәеинраалақәа ирыԥхьон еимданы.
Иԥоызцәа зегьы ихәаԥшуан аредактор дахьгылаз,
Аредактор игәы иқәжьын ихахәда хжәаны.

Дгылан уи маҳагьаҵас, адгьыл ишьап амкуа,
Аҧьар ирылԥоԥоны игон апоет иуаз…
Апоет иажәеинраалақәа гәцәа рхамкәа,
Имкьыԥхьзакәа, хәышықәса ихынзырҳәуаз.

Ирыԥхьон апоет иажәеинраалақәа,
Апоет изымкьыԥхьыз иԥсы ҭанаҵы.
Дгылан иара, иахьагьы игәы акы аламкәа,
Иара уаҵәгьы имра гылон иԥхарцы.

Апоет иажәақәа ааԥуан икараха,
Урҭ уасиаҭцас апоет ицыхәтәажәа рҳәон.
Дгылан иара, аргама иҳашҳатәарахаз,
Апоет иажәақәа хызаҵәцас игәаҵа иҭаԥсон.

Дықәырҵон апоет аҵыхәтәантәи амԥоа,
Ажәлар рызхыцра ашьшьыҳәа игазгон.
Днаргон ҳара ҳԥоыза икәыба хымԥоа,
Аҵыхәтәантәи аԥсымра апоет иҿаԥхон.

* * *

Цхызла сцыруазшәа збон иахантәарак,
Иахантәарак сцыруа геи-шьхеи срыбжьан.
Ауараҳәа ашә аасыртыхит жәԥангәашәԥхьара,
Еилаарцыруа ашта итагылахын анцәа ихан.

Сара аарла-аарлаҳәа схәы еинышәшәылон,
Исыздыруамызт адунеиаҿ арыцхара захьзыз.
Смаалыкьын сымцәыжәԥакәа еихытцуан, еихалон,
Акараҳәа исзеиԥшәон хыхь ажәԥан сызхыз.

Сгәыргьон, сара, даеа дунеик сахьыкәыз,
Гәнаҳас исымаз зегьы ахьынсыжьыз зынзас.
Зегьы-зегьы ахьысхашты, исхараз, исгәалаз,
Ахааназ цьанат ашта ахьсоуз лахьынцас.

Сҿаҳәатәы ҟалон сара жәԥангәашәԥхьара сталар,
Аха аҳтынра акаруаса сыблакәа хнакуан.
Сгәаҟуа савахеит аҳтынра ашта схала,
Жәԥангәашәԥхьара агәашә баша иатуан, иакуан.

Апша затцәы сарҿыхеит ашьыжь, ашамтазы, –
Анцәа икаруаса схы итагьежьуан уажәгьы.
Сара ажәакгьы сзымҳәазеит сыԥхыз апсымтазы,
Сыԥхыз апсымтазы исзымҳәазеит акгьы.

УАРЕИ САРЕИ НАСЫҬ ҲАМОУП, СԤОЫЗА

Иудыруама, сԥоыза, уареи сареи насыҬ шҳамоу,
Зи-мцеи иргәылсыз ҳбызшәала ҳахьеицәажәо иахьагьы.
Иахьагьы ҿаҕәгәала иахьаҳҳәо ҳгәы иахәо, ҳагә иалоу,
Ҳчарашәагь хмыткәмагьы ахьаҳҳәо есымшагьы.

Иудыруаз, уатцәгьы, уатцәашьтахьгьы, цохәгьы, цабжьгьы,
Адгьыл ахаангьы, уи зра-цсра акәлазом уажәшьта.
Уажәшьта уареи сареи ҳбызшәа цырхахьеит агәаԥшьгьы,
Уареи сареи ҳбызшәа шәынтә итаԥшхьеит апсырта алакта.

Иҳәаԥсеитәырц, илаԥсеитәырц иакәикхьеит агәымбыл,
Зынгьы иадыркырцгьы иалагеит ҳа ҳҽы неихаршәа.
Аха уи азхыҵрагьы иазымгеит, амцагьы иазымбылт,
Иахьагьы ацаҟьа еиԥонахуеит уареи сареи ҳбызшәа.

Иудыруама, сԥоыза, уареи сареи насыԥ шҳамоу,
Аби ҷеи аԥсышәала иахьеицәажәо имшәа-имырҳа.
Насыԥ ҳамаҷәҟьоуп, сԥоыза, иахьа асаби игароу,
Уаҵәы аԥсышәала дахьрацәажәо иуа-иҵынха.

Уареи сареи ҳбызшәа абри адгьыл иакәлахеит, сԥоыза,
Уареи сареи ҳбызшәа адунеи иалаԥсоуп иханҽаны.
Уареи сареи ҳаԥсадгьыл ахи-аҵыхәеи ртытызар,
Ҳабдуцәа рбаԥоҷала ирысуп зехьынцьара ихҟьаны.

Ҳара ҳбызшәа быжь-хык зхагылоу адауы иԥоызоуп,
Ак анхырцәа, шәкы ахагылеит уи алакә-цла ашьаҟьар.
Иахьа уаргьы саргьы насыԥ ҳамаҷәҟьоуп, сԥоыза,
Уареи сареи иҳашьҭанеиуа ҳбызшәа еиқәдырхар.

Иудыруаз, уаҵәгьы, уаҵәашьҭахьгьы, цохәгьы цабжьгьы,
Адгьыл ахаангьы, уи зра-ҷсра ақәлазом уажәшьҭа.
Уажәшьҭа уареи сареи ҳбызшәа ԥырхахьеит агәаԥшьгьы,
Уареи сареи ҳбызшәа шәынтә иҭаԥшхьеит аԥсыртә алакҭа.

* * *

Уахатәи аҵых цәца аԥшаҳәа сангылоуп,
Ҷсзык еиԥш аҭынчра аҳәҳәабжь гауеит.
Сахьдәықәлаз, сахьааихьоу, сахьгылоу,
Сшәымҭақәа рышьҭыбжь слымҳа цырхуеит.

Аччабжьи аҵәыуабжьи рзымшын салоуп,
Исхысхьоу сымшқәа рааны икаԥсоуп.
Зегь рыеҭыхны игылоуп, исхарам, исхароу,
Издыруеит иԥсыз, изыз сымшқәа зыԥсоу.

Аха шьҭрақәлашьа змамоуп амшын ихшәалаз.
Иаҳауеи, ихьаԥшындаз скәыԥшра игәыку.

Аҳәаха сазарын усҟан сгәы иалаз,
Аха сажәра ашәгәашә ыцашьых иаркуп.

Кьанҽаак сыбжьаршәуп дгьыли-жәԥани рыбжьара,
Схарҭа зду, зхарҭа сыду сԥызцәа рацәаԥхеит.
ԤОапхьа сыҷкәынра сзыргьежьуам, абжьарак,
Иҽырҳасымҭаз сшәымҭакәа азеиԥш ицахьеит.

Уахатәи ацых лаша аԥшаҳәа сангылоуп,
Ԥсзык еиԥш аҭынчра аҳәҳәабжь саҳауеит.
Сахьдәыкәлаз, сахьааихьоу, сахьгылоу,
Сышьҭакәа рышьҭыбжь слымҳа цырхуеит!..

УГӘЫҬРА УЦЫЗ, СԤОЫЗА

Есымша угәыҬра уцыз, сԥоыза,
УгәыҬра уцнацы, умшәан.
Зны икьаҽхаргьы иуқәу ухыза,
Уԥсҭазара уи ала иумшәан.

Ахра уаҽахар уаҽызхуа,
ГәыҬроуп иҟоу, дад, уеизгьы.
Азыцәгьа уҭахар иугәҭасуа,
Уфеида иҽоумҭан азәгьы.

Ауаԥытәыԥса угәы ихымшәан,
Аирак дрылцыргьы хәахәак.
Зегь ианажь, иҳәа игәшәымшәа,
Уԥсҭазарагьы инацлап мышқәак.

Уаха аҕ леиргьы илеиматцәан,
Уатцәы амра ацәырцра уазыԥшыз.
Умцахарацәкьагьы леихәлацәар,
Убасҟангьы угәыҬла, уԥшыз.

Атцәыуабжьы ахьгаз, аччабжьгьы гароуп,
Усоуп апсҭазара аҟазшьа.

Са сзы иладароуп, уа узы иԥадароуп,
Аха убригьы насыԥуп ҳәа ишьа.

Мызкахь амзагьы баша еиҭасзом,
Уаҵәтәи амш каххаа еилгоит.
Акымзарак баша имԥоасзом,
Амш ԥсыргьы ашәаԥшь аҭынхоит!

АҬЬАР

Уахагь ҭынчроуп анышәынтра акәша-мыкәша,
Мшаенеиԥш ацәашьы заҵәы алабжыш каҭәазом.
Мышкызнеиԥш уаха лнышәынтра днакәшаны,
Ан рыцҳа лыхцәы ыртланы амыткәма лҳәазом.

Уахь абгьы дымԥоахыҵзом илабжыш неиқәҳәало,
Уа ашьаҟа иенадҵаны даатгылазом ԥоаԥхьа.
Ихаҿы ҵла заҵәык гылоуп ашәтыцқәа зҿало,
Анышәынҭра агәы иныкәтәоит азазаш иахьа.

Ушьҭа, амшаԥ аеынгьы иҿахрахәы ыкәырҵом,
Уи иматаҵәа рматаҵәагьы ииасхьеит уи аахыс.
1905 – даныԥсыз ашықәс заҵәык абааш ианыҵзом,
Абжьарак, длашьҭа-ҳәашьҭатәны аамҭа неихыст.

Еикәареы ашыцламшә рыкәлахьеит ахаҳәқәа,
Аҵла еихиаа ыкәиаахьеит ауаԥытәыԥса игәы.
Ииасуагьы, ииасуеит ажәа заҵәык мҳәакәа,
Аҳатгәын аамҭа иаԥонахыз ыкәыршәуп ахәы.

Акызаҵәык есыуаха аеҵәақәа ихалашоит,
Мшаенеиԥш игәы иныкәнаршоит амза ашәахәа.
Ес-зынра аҳатгәын асы шкәакәа нықәнаҵоит,
Ес-ааԥынра ԥша хаак нықәсуеит икахәхәа.

Ауаѡытәыѡоса ихьз анархагьы ҿхәаралоуп,
Нас ашьыжьтәи азазеиԥш инықәбаны ицап.
Иахьагьы анышә иазымфац, хынааны игылоуп,
Аԥьар,
Атцыхәтәантәи ауаѡотәыѡоса иԥстазара акәап.

ЗЕГЬЫ СРЫШЬЦЫЛАХЬЕИТ

Сара мѡа иашагьы, мѡа хәахәагьы срышьцылахьеит,
Ацагьы ахьшәашәагьы зегьы акоуп.
Сышьхәагьы сшьапԥынтцагьы срықәгылахьеит,
Са сзы ашәагьы амыткәмагьы рықәра еиҟароуп.

Сара зегьы-зегьы сыблақәа рышьцылахьеит,
Сара дызбахьеит иҳәаԥсахаз, илаԥсахаз.
Алоура зуаз игәырѡашьҭагьы схылахьеит,
Зхала зхы ззымшакәа, зынасыԥ зыцәцаз.

Сара абри амѡаҿы зегьы-зегьы срышьцылахьеит,
Абзиабарагьы ацәымграгьы сгәы цырцәахьеит зынза.
Зхы ара-гәаԥшь ианызҟьозгьы дыспылахьеит,
Ауеимадаҳәа албгьыла итцәыуозгьы – убас.

Сара зегьы-зегьы сыблақәа рышьцылахьеит,
Сара сырҿаԥшхьеит аԥшзагьы, аҿаастагьы.
Абри адгьыл рыцҳа абарҭ зегьы рышьҭа анылахьеит,
Аха макьана зегьы-зегьы ачҳауеит иахьагьы.

Сара мѡа иашагьы, мѡа хәахәагьы срышьцылахьеит,
Ацагьы ахьшәашәагьы са сзыҳәан зегь акоуп.
Сышьхәагьы сшьапԥынтцагьы срықәгылахьеит,
Са сзы ашәагьы амыткәмагьы рықәра еиҟароуп.

* * *

Ажәѡан лашьца иналԥхан, изыхь-ԥсыхьха,
Иналакьакьеит адгьыл азынтәи ашәахәа.

Хыхь, ашәыб хьышьаш амахә аԥсыԛәхан,
Аҵлаш икынхалеит азыԥсы ахьыхәхәа.
Нахьхьи, ԥьара, ажәѡан аѡуеит алѡатә кахәхәа.

Аҭлаѡеиԥш аԥҭакәа жәѡангәаҵахь ихалоит,
Адәахьы аҵаа-ҵарҷҷан, ахьҭаԥшь аҿалт.
Ахьшьыцба заҵә шаќьо аҵарақәа ирхаѡоит,
Аҵармақьеиԥш иҵшәааит адунеи зегьы акалҭ.
Илакә ԥьанԥьыхәаха икнаҳауп ашьашьал.

Аҵә иахаиз амыш, аҵәы инахаԥсызшәа,
Шьыжьаахыс аԥша ҵәыҵәы аныҵуам ахыц.
Адыдбжьы ааѡуеит ашьхақәа инархыкшәа,
Иахьа азыни аԥхыни еилыҵуеит ҿыц.

Сгәаҵа инҭахьшәашәоит аҵыхәтәантәи абгьыц.
Аехыбаѡ кнаҳауп ҳамзырха аҵыхәаҿ,
Аԥсы ахыхны иҳавызгаз алаԥш иацтәи.
Ушьҭа амрагь ашьшьыҳәа ахәда накәаєт,
Амшын аєналаршәны, ишызбоз аєахәаєт,
Аԥхыз цәгьеиԥш иниасит амыш иахьатәи!

* * *

Уахатәи аҵых ҵәылашьца,
Аҵәылашьца, илашьцоуп.
Ага ԥшазаҵә хьышьашза,
Аҵла рымахә ирҿыршоуп.

Амза аԥҭа аԥсы алахан,
Иҳәыԥы-зыԥуа хыхь иахшьуп.
Уаха аҵых иашәаз, карахан,
Ашәаԥыцьаԥ ҭынчза иԥшуп.

Иќоу сеидроу ныркәи-аарцәи,
Игоит арбагъқәа рҿытбжьы.
Аҭынчра аҵых зашәа иарцәиит,
Аҵых мѡасуеит ицәалашьшьы.

Стәоуп сымала жәа мҳәазакәа,
Игоит арашәыга рҷыҷмаса.
Илаша-лашоит амцабз шкәакәа,
Ацых иалашәҭыз аҧхәса!

* * *

Изакәызеи иахьак сыблақәа зкыдхало?
Амѡахәасҭа, исзааугарыда нас уаха?
Уаха гәырҕьаҽҳәашоумашь сашҭа иҭало?
Ма, баша, сахьақәоу схәыцрақәа ирҭынхаз?

Исгәалазыршәаз арбан исаѡсхьоу ашара?
Ашьыжьтәи азаза, аҟармацыс абжьы?
Изса-зсо иҭагылаз аеыхәа ҳахкаара,
Шьыжь аҧсылѡеиҧш ихыцуаз анаҟә рышәшьы?

Сыхҭыс мышқәа сыкәшаҟьоит, сықәра сыхьзама?
Сыгәгьы маҷхо салагеит уажә еиҳагьы.
Сишь! Аарла адәахьы ишарккама?
Ишарккама ҧшзала иахьагьы адәахьы?

Изакәызеи иахьак сыблақәа зкыдхало?
Уажә сгәы изацралазеи исаѡсхьоу гәырѡак?
Изхьоу иҧсхьоу сахьақәак сыҧгало,
Схәыцрақәа ниасны изцозеи зымѡа?

Акы ахьырҳәо акы ыҟоумашь здырхуада,
Цәалашәарак нытҳахоит сгәаҵа ҭшьааua.
Сылаҧш наласҵоит жәѡан ҵада гәыҕрада,
Хәылпиеҵәа аарла аблақәа ахьҭааua.

Амзашеиҧш еицралахуеит еиҭа сгәыҕрақәа,
Ииасхьоу мшык рҽыхо иҳәацәоит аҧхьарца.
О, жәѡан калҭаҽ ишьхынҧсылаз схәыцрақәа,
Жәлар рзыҳәан шәнасыҧ шкәакәан адгьылаҽ шәкаҧса!

СҬЕИҬШ

Иахьагьы еиҭахсыртлеит сара смацакәа,
Уаҵәтәи сҬеиҬш азы иқәсыҬсоит еиҭа.
Абас сеиқәзыршлаҳәаз ахьаҬшха сымҭакәа,
Истахуп стаҬшырц са сҬеиҬш алакҭа.

Адәахьы амш ҽи-лагырзи еиқәнахуам,
Аҵлакәа ирхьызсаны икатәоит аҵәыкәбар.
Ҽеик аҳәарц мацак аҽы неихнахуам,
Исаѡосыз амшқәа реиҬш икаҬсоуп харбгьар.

Адәахьы акәа инцәылоит схәыцракәа ҵхеибаҵа,
Сгәыгракәа акәа арахәыцкәа идрыҵхуеит абра.
Зны блак иамбац, ажәѡан ҵада аерылазан,
Схәыцракәа ирылҵхоит дуней ҽыцк ҵьара.

Аха убригьы сылаҬш иныҵшәоит лаҬшҵашәаран,
ѠаҬхьа каҳада-Ҭеыдаснатәоит сеиқәшьшьы.
Слымҳа инҭаѡуеит зны иааҬса-икара,
Схәычра аатра итаҬсоз аҵәыкәбаркәа рыбжьы.

СаҬхьа аххаҳәа акәастхарамца еицралоит,
Нцәахәык иеиҬш аеҳәа днагәылсуеит сабду.
Аҵыхқәа еихыҵуеит, аҵыхқәа еихалоит,
Ҵшьшьаала, ҵшьшьаалаза игәырѡашәа халоит,
Ачамҳа лабашьа ҵыршашәа изку.

Адәахьы амыш ҽи-лагырзи еиқәнахуам,
Аҵлакәа ирхьызсаны икатәоит аҵәыкәбар.
Ҽеик аҳәарцаз мацак аҽы неихнахуам,
Исаѡосыз амшқәа реиҬш икаҬсоуп харбгьар.

СѠЫЗА

Ан. Аԥьынԥьал изкны

Ҳа ҳҳәычра амшқәа зегьы гәаратцан,
Ҳазнысыз амѡахь сынхьаԥшлоит иахьа.
Нас схәыцрақәа рзы-мшын аеналазан,
Мшаԥеиԥш усахьа ааԥәырцуеит ѡаԥхьа.

Ушызбац уҟоуп, уеумԥсахзеит, сѡыза,
Абжьааԥнеиԥш улахь еиқәуп иахьагьы.
Иахьагьы гәалак умоуп, ԥьаргьы имырза,
Зегьы ирыцоукуа, соуҳәом саргьы…

Ателефон абжьы гоит шьыбжьышьҭахь,
Издыруеит, уара, уоуп исзасуа есуажәааны.
– Ушьҭа ас уаақәла, Мушьни, ҳаԥсшьарҭахь,
Саргьы асынтәи суԥылоит сылбааны. –

Стелефон нықәцан, саргьы сындәылцуан,
Ункахәыцуа асқьалаҽы ушгылаз сухьзон.
Еикәаԥсоз ацәқәырпақәа улаԥш нархьысуан,
Иҭынчмыз амшын агәеисра уԥхьазон.

Ҳѡыцьагьы акыраамҭа абраҟа ҳгылан,
Жәа мҳәазакәа амшын ҳхыԥшылон ҳара.
Аԥра зацәы шкәакәаза амшын ихылан
Иахьнеиуаз, аарла игәаҳҭон хара.

– Уаѡ изымдыруа гәалак амоуп амшынгьы,
Ауаѡ иеиԥш имыцәазо амцаԥшь ацроуп.
Уареи сареи ҳашьҭахь шәышықәса цыргьы,
Уи аргьажәѡа иқәиан ицәарц ҟалом… –

Абас уаацәажәеит зныкыр, улахь неицыхны,
Уинахыс уара уцәажәон, сзырѡуан сара.

Зызбахә умаз уҩызцәа ракәын уԥсы ҭыхны,
Уҩызцәа зламыз ажәак уҳәомызт ус цьара.

Амра акәапаҳәа инҭашәааанза мраҭашәара,
«Ҳшеидашшылоз» ус, ҳнеиԥырҵуан есуаха.
«Ҳапсы шьаны» уаргьы саргьы ҳаапса-ҳкара,
Ҳаблакәа ирҭумбаауа ччапшьк ацәаара,
Уаҵәынза ҳәа ус ҳнеиԥырҵуан хәылбыеха.

Абас мацара, сҩыза гәакьа, уҿара мҩасит,
Иааукәыршан уаамҭа рыцҳа алоура шауаз.
Угәтыхақәа бжьыда-шьҭада наҟ имҩасит,
Ахра шәыгәра иадԥыххаалеит, сҩыза, ууаз.

АШЬХАҚӘА

Рлымҳақәа кыдцаны изырҩуеит ашьхақәа,
Ари адгьыл алахьынҵа рызбомашь цьара?
Изакәызеи изыршанха рысасцәкьа сгәамҭакәа,
Изакәызеишь рхәыцрақәа мцазырсыз хара?

Ма рцеицәа ргәырҩоома амшын ихыԥсалоу,
Иахьаеноумашь азыблара ианхырҵаз дара?
Ахрақәа рылабжыш рҩашхан, еинҭәыло,
Асыԥсақәа ирытцхәраа иаҿуп ацара.

Урҭ бжьыдагьы шьҭадагьы итәыуеит иахәҭазар,
Урҭ ашәагьы амыткәмагьы аҳәашьа рцахьеит.
Урҭ аума рычҳаит азы, ишгылаз ихаҳәхазар,
Уареи сареи ҳзыҳәан ргәы ацәеиԥш изытхьеит.

Ес ишаргьы ацәашь еиԥш адгьыл иахалашоз,
Уажә ччапшьк ацәаара ҭубаауам рлакҭа.
Иаалыркьан гәырҩоа цәгьак ргәаца италаша,
Даеа рыцҳарак ашьтыбжь раҳамашь еиҭа?

Ҭынчроуп, ҭынчра гәыҭҟьароуп шьхатәыла,
Ахрақәа рлымҳа кыдцаны изырԥуеит,
Ажәытәзатәи цсуа хаҵак бжьы гәыкыла,
Аарла и-Ергь ашәа гошәа раҳауеит!

* * *

Жәык атәартоуп инхаз абри адәы цшзара,
Мышкызны еигәышә цынҵала илихыз анхаԥы.
Зны иахьҵәуоз, зны иахьыччоз иашҭа-игәара,
Зны цеицәа гәарҭак агәашә иахьҭыцуаз еитаԥԥы.

Дгьыл ҿаҵак итынхеит ауаԥытәыԥса ацыхәтәан,
Убригьы иакәшоит хәычы-хәычла абна амацәаз.
Азшәах еиԥш дныкәцит иԥхзаша ныкәтәан,
Ауаԥытәыԥса рыцха, згәыгра зҭынхаз.

Хәылԥ-шәаԥшь ацралоит мраҭашәара,
Са сгылоуп сымала хәыцрак сыԥнашәан.
Слымҳагьы инҭаԥуеит, ашла изы ихьанҭараз,
Зны ацәмаҭәа иашьҭеиҳәоз икарахаз ашәа.

АГӘАЛАҠАРА

Ианакәым ҭачкәым ҳәа, иабасҭахыз,
Абыржәы икыдхаҽаны илеиз ақәа.
Уажәрааназа схәыцрақәагьы абаҵәахыз,
Сгәалаҡара агәашәқәа азыркуа.

Ихкәазом ақәа, ажәԥан алабжыш,
Есымша агәырԥеи агәҿыгъреи зцу.
Исҭахуп жәԥан еимҡьарак снытцаԥшырц,
Аха иԥҭа самсалхан итҵәахуп.

Адәахьы ақәа леиуеит ахырхырҳәа,
Аԥенџьыр иадгьазкылоит ацәыкәбар.

Ицоит, иаауеит, исԥырҵуам акыҳәагь,
Уажәы-уажә схәыҷра асахьа ныҵхахоит абар.

Илеиуеит илеи, ашәҭқәа рынасыԥ,
Дгьыли-жәѡани ргәыргьаҿхәаша ақәа…
Абас ишқәашрыпҟҟо, мышкызны сниасып,
Абас ихааза ақәа шкәакәа шауа.

Аԥсреи абзареи сыцрыҵуам рызхәыцра,
Исыцрымшәазо наурқәак сышьҭоуп иахьак.
Ақәа леиуеит, аѡаркәа рызхыҵра,
Сгәырѡа ашьҭеиԥш, ҳашҭа иныкәхаееит ѡаԥхьа.

О, сҿара амышқәа зегьы гәаразцаз,
Аапынтәи ақәа, схәыҷра асаркьал.
Са слакәқәеи сыԥхызқәеи урылазаз,
Ес-шәҭышәтын, угәыргьаҿхәашан сашҭа уҭал!

* * *

Уахатәи амза аԥшра сылшозар,
Издыруан аргама ба бгәы иҭаз.
Аха аҿыкәаҳа цәырцны иакәшазар,
Бареи сареи азы-мшын ҳабжьалт.

Аеҵә рышьхыҵә садаԥ ҳәынҵәран,
Амза азыжь иаҵәа инхыԥсалт.
Быхьз аԥша заҵәы иналасҳәан,
Са сқәыԥшра агәараҭа сынҭалт!

СЫЗИТЦАШЬЫЦИ?

Сыбла кыдхалан, ашәышьханхыц рыжәѡан саҵаԥшуеит,
Гәыгра гәѡарақәак рышькыл бжьы уантәи исаҳауеит.

Абранзагьы сааит, сыхгьы акырза сналԥшхьеит,
Аха, каҳада-ԥеыда, уаԥәтәи амш сазыԥшуеит.

Стәоуп ашьацраҿ ашьшьыҳәа амырхәага сеаҭан,
Ашәахәақәа рыхәытхәытбжьы саҳауеит…
Ԥшаласк ниасуеит ԥшьшьала, аҭынчра шаҭан,
Апытҟәырқәа иргәылхәраан ашәҭқәа пытуеит.

Схахьы аҳауа иалкәраа ашьхыцқәа еилысуеит,
Ашьхыцқәа рынасыԥ – иргоит амати.
Изхьоу-иԥсхьоу сахьақәак сгәаԥа инҭысуеит,
Избоит ԥхызԥас иниасуеит амыш иахьатәи.

Сыԥшуеит нахьхьынза, адгьыл сылаԥш наҟәыҭхан,
Дгьыли-жәѡани рҳәаа сылаԥш накәҟьашеит еиҭа.
Ԥсра ахьыҟазам ашә-гәашә снылаԥшуеит сгәы ҿыцхан,
Ашәымҭаказ, адгьыл сақәлахаз ԥьысшьеит схаҭа.

Уажә сгәыԥрақәа ирхылԥыз слаԥштԥашәарақәа,
Рхьы напсыргәыԥақәа сышьҭыхны сыргон.
Дгьыли-жәѡани рыбжьара са смацарамкәа,
Схы-сгәы зегьы насыԥла асараԥь еиԥш ихыхәхәон.

Азәгьы иныҳәаԥхьыз сыцзам, исышьҭазам ишәи,
Иацеиԥш, иахьатәи амышгьы хааул алакҭа.
Адгьыл еиԥш сҭынчуп, схы-сгәы касыршәит,
Гәырѡак ахаангьы сымԥын иқәлазом ушьҭа!

СГӘЫ ЗҬЫНЧЫМЗЕИ?

Иахьагь ашацкыра снаҵагылан,
Сныҳәа-ныԥхьан сдәықәлеит сара.
Аласба ԥшҟеиԥш ԥшаласк спылан,
Инҭаҳәы-аатаҳәит сыкәа-смаԓра.

Ашаеҵәа ашьҭа жәѡангәы ианыҵуан,
Ашара инагәылкьасон арѡаш абжьы.

Аҳауа цқьаза ахшцеиԥш ихыцуан,
Касы ԥшқан анаѣкә каршәын шьыжьы.

Ашьацра илаҳәҳәын ашьыжь заза,
Шьыжь шәаԥшь асыԥсақәа ирхаԥхон.
Уа иаԥакьатоз, хыхь жәҩангәаԥаҷе,
Амза ԥшьшьала аԥштәы ахыггон.

Арха, аҷаҩа, ашьха, азиас,
Иахьа сарґьа уаҩаҷы икәашоит.
Дунеи иаакәыршаз иѣоу бзиас,
Зегьы мра каԥхаран илашоит.

Ашьацра снылаиеит ицқьа-шәқьаза,
Са сынасыԥгьы абжьы саҳаит.
Уажә сназхәыцит,
Аԥсуа иажәеиԥш,
Аҳаскьын ԥсра ақәзымцо доуҳак!

АԤСЛАҲӘ

Ицқьоуп ажәҩан ԥта цахашак хымкәа,
Ахра шкәакәагь сышѣа иаахьаҳәт.
Ныркә-аарцә еиқәҷыртуеит акаԥкаԥқәа,
Агәы каршәны азыхь ажәуеит аԥслаҳә.

Инеилыбзаайт бнакәтык амцәыжәҩа,
Инасхыпрааит ацыхәа кахәхәа.
Ашәымтак са сыблақәа неихызҩан,
Ашьхақәа рлакә ԥхыз сналалт стахәхәа.

Ацаѣьаш инаҷалашоит ашьха рҩашқәа,
Асыԥсақәа рыцаԥцәоит ахра аханы.
Сыԥшуп стаслымхан жәа мҳәазакәа,
Ԥстҳәак рхашаѣьоит ашьхақәа рханы.

Асалдаҭ икаска абахә икынхалаз,
Ашьанеиԥш мраҽаԥхасҭаҽ,
Ҩ-хаҳәык иркуп.
Уа, уажә иҧырҧыруа жәҩан ихалаз,
Ашьхарҵыс ихнахыз аԥшқақәа хыуп.

Ицқьоуп ажәҩан ԥҭа цахашк хымкәа,
Ахра шкәакәагьы сышћа иаахьаҳәт.
Нырцә-аарцә еиқәҽыртуеит акаԥкаԥқәа,
Агәы каршәны азыхь ажәуеит аԥслаҳә!

* * *

Амра ҷыххааса азыжь ихыԥсалоуп.
Уажәы-уажәы азыжь иҭыԥоит аԥсызқәа.
Ажәытәгьы аҽатәгьы неихыншьалан,
Иқәсцоит-иқәсхуеит ииасхьоу хҭысқәак.

Абгь ҩежьқәа срылатәоуп са сымала,
Ацә сҭаԥшуеит азыжь иаҵәа кылтҵәаны.
Азыжь ыцәоушәа иҭаиоуп гьамала,
Ахи-аҵыхәеи еилаԥса, агәы ыртланы.

Са схәыцракәа азыжь ацә иҭаршәуп…
Илашоит Ҙызлан-заҳкәажә лқаруаса.
Алакә уарҳал лашҭа аԥынҵаҽ икаршәу,
Днақәтәан, днытцпраait уи жәҩангә аҵахь…

Аарла, са сықәра аидара шьҭыхуа,
Стәоуп,
Избоит сҭаслымхеит сажәра аҽаԥхьа.
Азыжь ихыскаауеит еихьыс-еиԥысуа,
Изхьоу-иԥсхьоу бзиабарак асахьа!

АМЦӘАДАРА

Еиҩонашахьеит уаха аҵых агәы,
Адәахьы аҵәылашьца илашьцоуп.

Џьара лашбжьык ныкәыҩоуеит ахәы,
Уаха ҩызара сзызуагьы убриоуп.

Сценџьыр заџә абла ҭаауеит,
Гага еиқәаџәак кыдхоит аҭзы.
Схәыцрақәа рышьхыцә цоит-иаауеит,
Игоит аџых иахьшәаз сҩызак иҧсзы…

Иџааѓәрылаз аҕбажә еиҧшуп уаха,
Изыхь-ҧсыхьуп суада сзыҩноу.
Гәҭыхак сыцрыхоит уахак имцаха…
Зегь сыхьз ҳәаны ҿыртуеит, изхьоу-иҧсхьоу.

– Уара, шәарбанқәоу уаха сыхьз зҿахаз?! –
Аџенџьыр снахан, снаҧшит адәахьы:
Уаха зыпсы ыкәхаз иеџәахә иҿшәаз,
Жәҩангәаџа иныцхахан нахьхьи,

Аџыхәтәантәи ашьҭа нытцганы ицеит.
Алашьцара иахәаеуаз ҧша шәышәык ҷысуан.
– Иудыруаз, аира зшаз, аҧсрагьы ишеит, –
Аџых лашә иалыҩоны бжьык саҳауан.

АИХАШЬҬЫБЖЬ

Саб иҧсадгьылаз аибашьрахь ианиҧхьа, –
Нас иҧсадгьыл азакәын дызиз, –
Ҧшьҩык ахәычқәа ҳаихымѣьа-еиҧымѣьа,
Ишҧеиурыз, ҳан ҳалзынижьт.

Амшқәа мҩасуан илаҕырзышо,
Иччомызт анаџәа рлакҭа.
Лхала лакәхеит, аха илылшоз,
Илмырзыр акәхеит аҩнаҭа.

Аҳәыста дҭалеит ацәмаа нкылан,
Ацәмаа нкылан, сан дцәаҕәон.
Ҳара ҳзыҳәан ацыруа дхылан,
Ҩааны азыҳәан ажәла лҟьон.

Сан абжьымра лхы иҭацеиуа,
Лкасыш хәыҷ нықәыршәны лхы.
Иҷыцза иакәҳәҳәыз иқеиқеиуа,
Аԥхзы лҷашы илрашәон амхы.

Зны хаҵа маҭәала лҷеилаҳәан,
Абна дныламон леиха кны.
Зегь аамҭалоуп, ус снеилап ҳәа,
Сан дхабыхацон зегьы рзы.

Ицеит уи аамҭа наҟ, хынҳәрада,
Аамҭа иарзуеит агәырԥа.
Дхынҳәит сабгьы деибга-дызԥыда
Иԥоны дынхоит дынцуеит дырԥагь.

Ушьҭа исхашҭуеит урҭ амшқәа,
Хара урҭ асахьақәа зытуеит.
Аха акызаҵәык исхамыштуа,
Иахьагь бнагәынтәи имԥашьахуа,
Сан леихашьҭыбжь саҳауеит.

* * *

Аеҳәаҷ акәастҳарамца еиқәуп,
Ахәхәаҳәа азы алцуеит амҷаза.
Зегь рылымкаа игылан иԥшу,
Алԥа быбла ихылеит, аҭаца.

Иныҵакны бнеиҭаҵуеит шьаҷак,
Быԥхашьан, бахьцара быздырам…
Аха базымгәаан алԥа рацәак,
Аԥшза алԥагьы дадыруеит.

* * *

Апҭақәа рееѡҽан иѡохалан,
Аеырҳәа еимарҭәеит дара.
Атцла, абаҳча, иааи иаархалан,
Ақәа нҭахәмарт рыкәа-рмаӷра.

Аҽы аанартит ашәҭ аргама,
Абгьыц ԥшқақәа нцәылт ақәа.
Азахәа ракәа хама-хама,
Икахәхәа еитцырхит рнапкәа.

Иныткәыр-аатскәыр ашьац гылеит,
Ақьышә ныланакт атцша.
Акарпыжә хәычқәа катта ихылеит,
Икатта ихылеит аҽа!

Апш алапҟьа ацәа иҭыцын,
Абырфын ԥаца аҽапсеит.
Сынтәа раԥхьа зытра ихытцыз,
Аҟармацыс хәычы ашәа атцеит.

Рыччабжь хцаны акыркырҳәа,
Апхын-қәа ицәуп ахәычқәа…
Иаулааит ақәа ахырхырҳәа,
Амала, ихымтцаит азқәа!

* * *

Абас сныкәлап иахьагь ԥшьаала,
Схәычра амѡа санысны избап.
Схәычра амшқәа неихыншьалан,
Хәычык сгәырѡап, хәычыкгьы сыччап.

Схәыцра сыман ахәыԥшза схалап,
Избац ԥшахаак сҽасып хыхь.

Сымнеижьҭеи, ахьхьаҳәа, ҩохала,
Иудыруазеи ицәыргзар зыхьк.

Абна снылсып иқәрымхыцзар,
Ҭыск зықәтәаша ҵлак збап.
Аҟармацыс ашәа иаҟәымцыцзар,
Абжьы хаа нылкәраан исаҳап.

Ашла ишҟа сымҩоахыҵып,
Раԥхьа алакә ссир ахьсаҳаз.
Иԥсы ҭазар, ипацха ддәылҵып,
Дгәыргьап, дысгәалашәан сахьааз.

Ашьха ҭыԥҳагь ҵьара дысҵылап,
Рееиҩоҽан илыкәумашь лыхцәы?
Игәаҕьны иласҳәап лнапы нкылан,
Дызбарц шыстаху уаҵәы.

Абас снықәлап, снықәлап ҵшьаала,
Схәыҷра амҩа снанысны избап.
Урҭ амшқәа неихыншьалан,
Хәыҷык сгәырҩап, хәыҷыкгьы сыччап!

САБ ИНЫШӘЫНҬРАҨЫ

Ҭынчроуп зехьыӈьара, икаԥхоит аԥсымра,
Ацәазыз нагәыҵыршо ибылуеит ацәашьы.
Ушьҭа ласы азазагьы каԥсоит аҳаскьынраҿ,
Ашьшьыхәа иниасуеит ԥшаласк кашьшьы.

Саб, ухаҿы дтәоуп сан лнапқәа лгәыҵаԥса,
Уажә мазажәак уалҳәарц шылҭаху збоит.
Лыбжьы ныҵак иуалҳәааит нас лгәы иҵамзаз,
Сара аҳаскьынҿа узысыҟәшәарц снаскьоит.

Шәеицәажәа сани уареи, анкьеиԥш, шәгәы рҭынчны,
Шәа шәымаза хәылԥ шәаԥшь ада дамамыз шаҳаҭ.
Икаԥса сан былабжыш быблақәа инархыжьны,
Саб ихьзшьарагьы сызиаҳәа азәгьы дымшаҭ.

…Унарцә мԥа уаныкәлоз, ухәԥоы ԥацәа ҳаизугеит:
«Шәнапы еикәшәырша» – уҳәеит, исгәалашәоит уи.
Нас, сан лахь унхьаԥшын, улаԥш налхугеит…
Аха ажәак мҳәазакәа, ублақәа науркит.

Издыруеит сан илоуҳәарц шуҭахыз ҵыхәтәажәак,
Аха ҳара уаҳцәыԥхашьан, ахраҭахь иугеит.
Ацыхәтәантәи акәиц аеҳәаҿы ихьшәашәон,
Аҳәҳәабжь налкьасан ашарагьы неимҟьеит.

…Са снавалоит ҳамҭак, ҳаскьынҿак еизызгарц,
Уи угәы иныкәсыԥсарц, иныҳәан уԥсаҭа.
Иахьа сан илаҳә нас, саб, усҟан иузымҳәаз,
Уԥсы иузахмырзаз ууасиаҭ, иузыҵымхыз улакҭа.

Ҭынчроуп зехьыиҵьара, икаԥхоит аԥсымра,
Ацәазыз нагәыҵыршо ибылуеит ацәашьы.
Ушьҭа лассы азазагь каԥсоит аҳаскьынраҿ,
Ашьшьыхәа имѡасуеит ԥшаласк кашьшьы!

* * *

Егьа иҳәаргьы, макьана цәыкьаз ԥьишьон,
Амра гылар иҭамшәоз ԥьишьон ласы.
Уи ахаангьы имбацызт азы алеишьа,
Иахьа иихәашаз аанижьуан уаҵәазы.

Ушьҭа ихахәгьы неилашыѡкит шлацла,
Аха иац акәыз ԥьишьон данықәлаз адунеи.
Иажәра иаҳа-иаҳа игәҽыгьрагь анацла,
Хәычы-хәычла акәазҭхарамцахь днаскьеит.

Аха, егьа иҳәаргьы, макьана цәыкьаз ԥьишьон,
Нырцәи-аарцәи рҳәаа хараз ԥьишьон иара.
Ныҳәаԥхьызс иќаз зегьы иара ихы ианишьон,
Аԥсра азбахә машәыршәагь иҳәомызт ԥьара.

Иҵыхәтәы мшазы, иԥсыҵәќьа анихыҵуаз,
Аргама, аԥсра алакҭа аќынза даннеи,
Убасҟан идырит абри адунеи дшықәҵуаз,
Дшықәҵуаз, изымдырзакәа дыззықәыз адунеи.

УАХЫНЛАТӘИ АСОУРА

Уаха алашьцара аеалазан,
Еимагылан илеиуеит асы.
Уаха ас-цырақәа еицралазан,
Мазажәак нахдырзоит рыԥсы.

Амахә ирхылҵуеит амцабз шкәакәа,
Уаха аҵых шкәакәаза илашоит.
Абарцаҿ сгылоуп жәа мҳәазакәа,
Сцәажәар, асы хкәар ҳәа сшәоит.

Алаԥш, алаԥш, алаԥш, алаԥш…
Аҵых иагәылаԥсо асы хьчоуп.
Аҵых еиқәара сеиҭаналаԥшт,
Уаха аҵәылашьца илашьцоуп.

Аха асы леиуеит еимагылан,
Ауаѳоԥшь лагәыҕрагьы дҵәахуп.
Шьамхсы леир, снылагыларц,
Уаҵәтәи ашара сазыԥшуп!

Асы хкәашам уаха акыҳәагь,
Ушьҭа сылаԥшгьы хнакуеит.
Асы леиуеит аҳәылыҳәа,
Сара сыблақәа сҵәахуеит!

АЕШ

Адәахьы афарҭын асуан инеимахәашан,
Аԥша хьшәашәа асыҭәҳәа еикәанарҳәуан.
Аеш схаҽы амахә иқәҭәан исыхәаԥшуан,
Анап хәычқәа агәыҵаԥсан, ахьҭа иакуан.

Уи ауаѳоытәыѳоса иеиԥш аблақәа цәажәон,
Иахьуаз, иаҭахыз зегьы аблақәа ирҳәон.
Араса аныԥсаланы снапы сѳоахон,
Избон, алоура ауан аеш, аха ишәон.

Сыгәра азгомызт аргама, сазыгәаҕуамызт,
Са сазыразын, снапы раҳаны искын…
Ишьахит смахәар, аха иласырҟәуамызт,
Аеш расацк снапы ианнахыр сҭахын.

Ус, ѳ-махәык рымахә неимҟьеит иаразнаказ,
Асы-шәыб ҷыххааса ҵаҟа инкаԥсеит.
Аеш аԥсырҭа иазнеиуаз ҷьнашьон азныказ,
Аха усҵәҟьа ишыдыдуаз ақәа мкаҭәазеит.

Ииазеит аеш са снацәкьарақәа рҟынза,
Снап аԥхара ақьышә инықәшәеит ираззa.
Нас агәы канаршәит аеш. Ацыхәа хышза,
Расацк мцарсны ицеит, ишзахәоз икәкәаза.

Ихалан иқәтәеит уи хыхь аԥла абжьара,
Агәы рҭынчны, аԥсы рҭынчны сышҟа ииаԥшуан.
Аха ииаанымгылт аеш снап аԥхараҽ,
Хатәы мца, хатәы ѡны, аҳәозшәа саҳауан!

АШАҚӘ

Абри ахәы ԥшзаҿы сааилоит хәылбыҽхала,
Схәычра иақәлоу аҟармаҵыс абжьы саҳарц.
Ашьхақәа ирхыпраа ԥшаласк хыхәхәала,
Схы-сыԥсы ыргәыбзыԓ сгәаҵа иҭашәшәарц.

Исаҳарц, мшаенеиԥш, абри ахәы иныкәыѡны,
Зны аҳауа иналасцаз сара сшақә абжьы.
Ѡаԥхьа сылаԥш нахсыжьырц, амра снацыѡны,
Нахьхьи иахьыкнаҳау жәѡан гәашә аҽахшьы.

Уа снапгьы нахьысшьырц аԥь ду хауара,
Икарахахьоу амахәқәагьы ирылгарц аҿҿа…
Зегь сгәалашәап усҟан, ҳҭахра, ҳауара…
Ашәахсҭеиԥш ажәѡан иналыггап амзаҿа.

Абри ахәы ԥшзаҿы сааилоит хәылбыҽхала,
Ахә иқәыршәу аҳаҭгәын иаҟәнысхырц аҟарма.
Амаша аԥхьа снагыларц ашьшьыҳәа схала,
Ихыш-хыцәан исыжәларц схәыцра ацәқәырԥа.

Аҭынчра ашьҭыбжь сназызырѡырц мчыла,
Сара уи аҭынчра ауаз ссырҳарц ичҳаны.
Ҳаԥсцәа зегьы рыбзара салаԥшырц гәаныла,
Рдунеи рыхраҭи рашҭа сҭысырц зегь баны…

Сааит абра, ахәы снықәгыларц сеынеитцыхны,
Ҩаԥхьа игәхьааганы сасырц схәычра ашақә.
Сыбжьы ахәқәа ирхысырц еимырҟьа-еимырсны,
Инымцәазо аԥхыз ссир салазарц иахьак!

ЗЕГЬ РЫГӘРА ЗГОИТ

Амахә инаҽшәан ацыхәтәантәи ацәыкәбар,
Саркьа ххыран, иԥыххааса саԥхьа икаԥсеит.
Уажә сқьышә иныкәххыз ажәа затцәык сҳәар
Стаххеит. Аха уигьы зшәахцас иныцаба ицеит.

Сгылан, адунеи сыкәнагалазшәа машәыршәа,
Хыхь – ажәҩан, цаҟа – адгьыл, зегь ҽыцбарах избон.
Сара сыда ибжьы змаҳауаз азә игәшәымшәа,
Схы-сгәы иҭалан, ашьха зыхь еиԥш сеимнадон.

…Цҭа цахашк кьларит жәҩангәы иатцәараҽ,
Уи са сыԥсы ахәага акәушәа збоит сахьыԥшуа.
Жәҩангәашәԥхьара иныламчоит цәымза лашарак,
Избоит сара сгәыграқәа рышә-гәашә ахьатуа.

Сара смаалыкьуп иахьатәи амыш азыҳәан,
Адгьыл акылҳара-акылҷараз смылҳамуп сара.
Иааины сеишәахьча ишыкәло здыруеит сзыҳәаз,
Изгоит ԥсы зхоугьы, ԥсы зхамгьы зегь рыгәра.

Сыԥшуп, уатцәгьы алашьцара иналахәраарц ашара,
Уатцәгьы амыш ҽыц анасып ҽыц сзаанагарц.
Сдаракәац ирымамкәа цьара гәынхарак,
Уатцәгьы аԥсуа игәарацәҽ аԥсыуа шәак саҳарц.

Илашарц адунеи, иҟаимцарц азәгьы гәнаҳак,
Ахаангьы иҽымцәаарц ауаҩытәыҩса икәастха.
Уатцәгьы асаби дкьаасуа дыркызарц драҳан,
Амра ашәахәа иҽнаршәарц быжь-зыхьк рцаԥха.

* * *

Исыздырам, абри аҳәасамахә сыхьзала
Ишәҭыша, икаԥсаша заќа аанры.
Сыздырам
Ианбанза абас, аԥсҭазара сықәцалан,
Алуҭаѡ сакәнаршаша снеикәарҳәны.

Аха, издыруеит, ашарккамҭаз,
Ма амра аԥсымҭаз,
Абзиабарагь ацәымграгь шныкәцуа мышкы зны.
Амрагьы амзагьы шыбылуа сыԥс ацамҭаз,
Жәѡан сакара ишналаццышәуа сиеҵәахә былны.

* * *

Шьха ԥшзак инахыԥхеит ашәахәа,
Гәыгракәак рыкәа сҭазыршәыз…
Адгьыл аԥсы – анаќә кахәхәа,
Ашьацра иныԥрааит схәыцра мҵазырсыз.

Аҵлакәа гылоуп абгъы-шәыб рҽашьшьы,
Амахә иканаршәит ааԥынтәи ашәҭыц.
Аекаршәны иасуеит ԥшаласк кашьшьы,
Бзиабарак гәыбзыгуеит сгәацаҿ иташәтырц.

ЛАШӘХӘЫК

Уаҳа акымзарак суҳәом, аԥсҭазаара,
Агәырѡа ансуҭоз, агәыргьагьы суҭеит – исызхоуп.
Саагылазаргьы самыҳәазеит мазарак,
Саагылазар сгәатеиуеит, есымша атәы сахоуп.

Уара схы аҟара сурбан, лашәхәык ауп исуҭаз,
Аха убригьы ҟәнысымшьеит, убригьы сызхеит.
Сара среиҷаҳаит зегьы-зегьы, уара иумҭаз,
Аҵәы сшахагьежьуаз, сажәрагьы сыхьзеит.

Аҧсҭазаара, ушьҭа уаҳа акымзарак суҳәазом,
Амра шеишеи суҭеит, схы-сгәы арԥхаларц.
Ушьҭа ахьҭагьы, ашоурагьы, зегь сылазоит,
Аԥша ласгьы сыцуҵеит гәыла сԥырларц.

Исуҭеит ѡыцьа, сара сышьҭахь инхаша,
Сымцахара змырцәаша, ѡыцьа, сыԥсы иахшаз.
Са исзымуз, са исзымҳәаз инаԥҵан изхәаша,
Нас урхылаԥш урҭ, ауаѡытәыѡса дызшаз.

Мши-ҵхи ирыбжьаршәуп сиеҵәахә караха,
Убригь ҳамҭак иумырцәан, макьана илашоз.
Макьана исымаз, нас, агәамчи анархеи,
Схәыҷра азазагьы, макьана, ҳашҭаҿы иҳәоз.

Иҟьаҟьаза сԥенҵьыр ахышәқәа иаартыз,
Ԥша хаак инылашәшәаз сыԥсы снаршьоит.
Ашьыжьтәи ашәахәа иациуеит ааԥын,
Амыш ҿыци аҵых ҿыци сара рыгәра згоит!

* * *

Ашьыжь шара сыԥсы алахо,
Дунеи ссирк сныҟәԥшит хара.
Ес-ишаргьы игәѡарахо,
Инцәырҟьа-цәырасит схәыҷра.

О, ишԥеиԥшу схәыҷра ашьыжь,
Ишаркказ ашьыжь иахьатәи.

Лабжыш хәыцрак сгәаҽы ихнажьит,
Гәхьаагарак сгәаҽы иҭәит.

Амахә иқәтәоуп схәыҷра аҵысԍра,
Инагәыҵыршо ашәахәа.
Заќа аапынра сеидроу иныслра,
Ихыҵт схәыҷра анаќәгьы кахәхәа.

Ашәҭқәа инарылаҵсеит ашьхыц,
Ашьацра илаҭәоуп ацхарпа.
Асыпса цырцыруеит шьханхыц,
Ишәҭуеит схәыҷра аапын лабҽаба.

Ашьыжь шара сыпсы алахо,
Сыблақәа кыдхалан сыпшуеит.
Схәыҷра есааира ихьшәашәахо,
Нахьхьи, жәԝан калҭаҽ изытуеит.

СЫМԜА

Заарах-ҳәаарахла адунеи сықәым,
Абри иубо ахәыҷы сара стәоуп.
Ицахьоу, изхьоу, иахьа искым,
Сахьцәуом, са исымоу сызхоуп.

Абга ҟырҟы иҭысхыз сышықәсқәа
Кәнысшьом.
Абранза сахьааизгьы ҭабуп.
Уаҵәтәи сымшгьы баша имԝамскәа,
Жәа ҽыцк сызҳәозар, убригьы разҟуп.

Ахылпа праал зхоугьы ситашьыцуам,
Иҳәҳәалааит ишиҭаху ҭәа збаз.
Исаԝосхьоу сымшқәа рзыҳәан схәыцуам,
Ицқьоуп, илашоуп са сымԝа истынхаз.

Ахаангьы сыцамгылац азә ишәшьыра,
Ижәԝахыраз азәгьы ихы хсмыркит.
Сызнысыз сымԝаҽ инсмыжьит шәышәырак,
Уа сара ахьшәашәагь скит, ацагьы скит.

Сгәы иҭаз сгәы иҭасымшьит,
Исҳәеит азәгьы дымшаҭа,
Уаҵәтәи сҟәардәаз сымхәыцит мышкгьы.
Схы азеиҩьшақә, азәы иԥсы апара гәаҭан,
Мардуанс дҟасымҵеит азәгьы.

Ахаангьы азә ицәгьа изқәа икыдсымҳәалт,
Иахьагьы цҳаҵәҟьас сизхалоит аҽеи.
Схынҳәит абыржәыгь скәастха нхәыцаҳәҳәа…
Абас мацара са сажәраҽы снеит.

Абга ҟырҟы иҭысхыз сышықәсҟәа
Ԝашьамкәа, абранза сахьаааиз ҭабуп.
Уаҵәтәи сымышгьы баша имԝамскәа,
Жәа ҽыцк сызҳәозар, убригьы разҟыуп.

* * *

Аҭынчра абжьы иацназго бжьы ыҟазам,
Аҭынчра абжьы гарашәоуп зназы.
Аҭынчра абжьы цәқәырԥацас ижәылазом,
Унышьҭпааны ԥстҳәашк иналалоит ҽазны.

Аҭынчра абжьы аԥхыз ссир иаԝызоуп,
Лакә зышхәаҵас узхара ҟалазом.
Аҭынчра абжьы – ԝызоуп, мԝанызоуп,
Аҭынчра агәы ацаԥха азәгьы изартзом.

Аҭынчра гәырԝоуп, зныхгьы гәыргьаҽҳәашоуп,
Иахьа иччаԥшьуп, уаҵәы илагырзуп.
Иахьагь ҭынчраҵәоуп, ҳәҳәабжьык саҳашоу…
Иахьагь амыш цәеицәыԥсуеит, акы иазыԥшуп…

Раԥхьатәи ацых, раԥхьатәи аҭынчра,
Уаха зыԥсы еилазҵаз ԝыцьа рымҳара.

Абомба тҟәацбжьы, азы-мшын ахытра,
Аҭынчра – ааԥын ашәҭыш апытра.

Аҭынчра, иахьеивцоу цәгьеи бзиеи рышьхәа,
Бзиа цыхәала, аҭынчра, укашьшьы.
Аҭынчра, жәлар рынасыԥқәа рышьха,
Аҭацаагацәа рзыҳәан иаркыз уцәашьы!

Аҭынчра ажәѡан агәы кеикеиуеит,
Икаххаа азә ииеԥәахә кыдлеит ԥьара.
Амш ҽыц, амѡа ҽыц саныланы снеиуеит,
Иахьагь ҭынчроуп.
Амышзырҳага абжьы аасуеит харантә!

АШЫҚӘСҚӘА

Иабаҟоу схәычра гәеиламгыла?
Снаԥшуеит, аха избомеи адәныҟа.
Абна иларшәу, адәы иатцәа,
Уара уҽы акәзар иахьыҟоу?

Аа԰ын, ашьац кашьшьы,
Ишԥашьацоу шьыжьы…

Сгәы, аԥашалас иацкәашоз,
Иухьи, иац еиԥш убылзомеи?
О, ацых хьанҭа, ацых еиқәара,
Уа уҽы инхама, егьуҳәазомеи?

Ишԥахьшәашәоу уажә абра,
Схәычра амца ахәышҭаара.

Сыбзиабара амшын ихшәалаз,
Ишызбоз ацәқәырԥа имҭанарсит.
О, ацых лашә, аҭых цәцара,
Ушҟа инеизар? – сгәы иааҭаскит.

Агәыгра рыцҳа, есымша,
Укаххаа цәымзаҭас улаша.

Схәыҷра иаҟәлоу, сажәеинраала,
Зыхцәы зхьызсоз аҭыпҳа.
Имҳәа-имырза уа уҽы инхама
Схәыҷра аҵых? – убжьы сырҳа.

Ахәараҳәа ишҧаши ласы,
Аихац иҭахаз азы.

Исыҟәпсаз сышыҟәсҟәа реидара,
Избоит, аҧхыз цәгьа еиҧш ихьанҭоуп.
Саҽоуп уажәгьы мардарак,
Зны иааигәоуп, зынгьы ихароуп…

Иҟало сеидроу уаҵә шар,
Ихьшәашәоуп ашьыжьтәи аҧша.

АГӘЫРҨА

Иуаҩуҳыз зегь лаҕырзгәышьоуп, аҩыза,
Ацәгьагьы абзиагьы еиҟароуп ргәырҩа.
Уара есымша адунеи уацыз ҷьушьон мҩанызас,
Есымша ашыҟәсҟәа увсны ицоз ҷьушьон зымҩа.

Уара узы аҵьал анцәахәы дыҟазамызт иахьанза,
Уара узыҳәан ҷшырҭак дыҟәтәамызт азәгьы.
Уара ишуҭахыз уназеит умҩа ахаҟынза,
Аха угәырҩа ахаҳә еиҧш ихьанҭахеит еиҳагьы.

Иуаҩуҳыз зегьы аргама иуҧылеит ицәырцны,
Уахьрылаҧшуа угәы збаауа ҳәа егьубазом.
Зегь уара иужәлоит азхыҵреиҧш ихыцны,
Уара уҳәыцы-зыҧуеит, баша умч хазом.

Уҧаҵа ах ианалагылоуп зегь ангәоуҭа,
Уҧстазаара ниакәкәа имҩасны ишцаз.
Уеикәаҳәа-еикәапса амҩа уаныҟәгыла храҭаз,
Угәырҩа иналаҧсеит улабжыш, угәаҵа иҽышәшәаз!

АԥСШӘА

Ашьха шьанҵа мышкызны инаҽытҵшәаз,
Аԥсуа ибызшәа зи-мцеи ирцәынхаз.
Ахра инаҽалашеит ааԥны мышказ,
Ҵсраҽынза аԥсуа хатҵа иҽахәы изырҳәаз.

Аҕа иабҧьар еибазмыргаз аԥсшәа,
Ахрагьы даҽнахит, ахра иаҽахаз.
Аԥсуа хатҵа аԥсышәала иҳәеит ахәрашәа,
Аԥсшәа кәалзы ѡацоуп сыжәлар иртынхаз.

Аԥсшәа аматаԥшь ашҳам аҽнаххьеит,
Аԥсшәа азхьампҵш ахәараҳәа изыршыз.
Аԥсшәа аҕа цәгьа иҳәатҳа ихнаххьеит,
Амацәаз ахы итацалан, ар еикәазырҳәыз.

Аԥсшәа, аԥсуа иламыс гәашьымхыс иатҵоу,
Изырԥшзо, изырцәуо ан мыжда луаз.
Аԥсшәа, дасу зегь анасып рызҭо,
Дасу иахьрыхьуаз рыхәрақәа зыргьаз.

Сара саԥсшәа знымаало адунеи акгьы ыҟазам,
Иалымшогьы егьыҟазам аԥсуа ибызшәа.
Аԥсуа аԥсуа ибызшәа ҽеила идыруазар,
Уи адунеи аҽы зегь имоуп ҳәа ишьа!

* * *

Атлакәа гәыргьатцәа рбызшәала еицәажәоит,
Итлаз ԥшқан апытҟәырқәа гәылтцуеит адәахьы.
Аха ихьшәашәаза амѡа ахықәаҽ игәжәажәоит,
Агылѡа затцәы – игәхьаазгаз раԥхьатәи абгьы.

Аҳәасашәҭ ихнаршлаait аҳаскьын иатцәара,
Ашьхыцкәа аттаҳәа ашәҭкәа ирҽаԥсоит.
Адгьыл ихәыцатцәоит амра каԥхара,
Ацхарпа афѡы хаа сгәатца итатәоит.

Иахьатәи амыш адунеи зегьы ҭацәызшәа,
Дгьыли-жәԥани рыбжьара аҭынчра газгоит.
Иахьак сара сзыҳәан хәмаргас иршазшәа,
Абри адунеи зегьы снапсыргәыцаҿ икәашоит!

* * *

Иахьагьы ахә иеиԥш еиҭашәеит шьхатәыла,
Амацәыс еиԥонахит ашьха жәԥоан агәы.
Ахрақәа ирҽеибаҳәеит ашәарах шьамхыла,
Адыд еилагьыжьит амцаԥшь аркы.

Рсыԥсақәа рыцаԥцәоит ахра еибаркыра,
Арԥоашқәа хышхыцәан аиԥохаақәа ирҭоуп.
Ицыцхашәарц егьагзам адунеи амаакыра,
Ашьха дгьыл гәаҭеиуа аҵәыцәҟьа иахоуп.

– Изакәи рцәа иҭамзаз ашьха ғьазғьазқәа?
Изакәузеи абғаҵәҟьа дырцыситеи зынза?
– Изқәымгәыгуаз иакәшәеит урҭ ргәыреанзамкәа:
Азыхь ԥшьаҿы иеикәабеит ашьха газак…

АН ЛМЫТКӘМА

Ан рыцха дцәеиҵәыԥсуан ариабжьарак,
Абри абжьарак уи лыԥхызқәагьы баапсын.
Илхыцуан, илхалон лыԥсы ахаара,
Лгәы ҭазызо, есшар амԥа даԥшын.

Лшьамхы инахысаанза лхәыцрақәа,
Ихьшәашәаза ла лгәаҵа ҭыԥсаауан.
Уахазны иҵәырылгон ан лмацақәа,
Амацақәа дрылан, лыхша заҵәы длыԥшаауан.

Аеҵәа даԥшуан, ан асаркьа даԥушан,
Лгәыграқәа аарла инанылҵон ахац.
Иахьагьы-уахагьы агәашә ахь дыԥшуан,
Аха иҭаҵәын лашҭа илбац-илаҳац.

Иԥсырзы шааѡохьаз лдыруазшәа ақыҭан,
Уи ахәаша даазқәылаз ишылуаз алоура,
Ҽнак, амыжда, лшәаԥьхәацәа, ашәырқыҭан,
Лашҭа иҭалеит, ажәымҭа цәгьа лара.

Ан неиҭамҳәа лыҳәхәабжь хытҟьаран,
Аеҵәа кыдпаа иканаршәуан ҵаҟа.
Иахьагьы аччаԥшьи алабжыши рыбжьара
Игылоуп,
Ихаҳәхаз ан рыцҳа лмыткәма абаҟа.

АДОУҲА

Сара издыруеит, афырхаҵа мышкызны,
Ифырхаҵара азыҳәан дышҭахо.
Аха афырхаҵа ар рҵыхәа ҭигарц дхысны,
Днеироуп иабаҵәа рыламыс еиқәырхо.

Ишьап адгьыл ианамкуазгьы афырхаҵа,
Иламыс ахаҵарахь иԥхьон есымша.
Ирхышьна неигәыцак ҭоуба иуан аԥсуа хаҵа,
Игәы иҽанын, иԥсы иҽанын есшар.

Зыԥсадгьыл зхы ақәызҵаз рыбаѡ баагәароуп,
Храшроуп, бҕацымкроуп, сыжәлар рдоуҳа.
Аха иахьагьы сыԥсадгьыл сра сзыҳәан игәѡароуп,
Ѡ-шәақь ԥынҵак ақәкыуп, ишәарҭахеит еиҳа.

Дунеи ҽатцак сықәыршәуп, леи-бгеи рыбжьара,
Са исыздырам слакә дунеи цыцхашәа ианцо.
Сҵәа-сжьы зысхыибаҳәо убриоуп сра еиҳарак,
Абжьарак, аз ицәоу сашьҭоуп, сҽаҳәатәы ҟазҵо.

Зқьы-шықәсарахь знык ицәо арѡаш сашьҭоуп,
Уи ԥсҭазарак ақәсырзырц егьсыгзам ушьҭа.
Геи-шьхеи зегьы сырхысхьеит сабдуцәа рышьҭа,
Аха араѡаш рынцәахәы дысзылԥхом еиҭа.

Са издыруеит, мышкызны, аѡ-храк рыбжьара,
Арѡаш каххаа ишыцәоу ишызбо иҭахәхәа.
Убасҟан сақәныҳәап ажәѡан еимҟьараҽ,
Алашәага змыхауаз сра сыжәлар рдоуҳа!

* * *

Уаха амра нзаалеит,
Ажәѡан хәаԥштәалоуп,
Аԥҭақәа самсалуп
Ажәѡан иахьалоу.
Ахкаарае аҟәыԥьқәа
Амцабз рыцралеит.
Ахәреиԥш амзаҽа
Жәѡангәаҵа икынхалеит.
Хәылԥ шәаԥшь ахьцәуоит
Уаҵәтәи ашара.
Иахьа амыш мѡасит
Инмыжькәа гәынхарак.
Ԥшаласк асуеит,
Абырфын кас рхаршәуа.
Аапынра цәырҵуеит,
Ауарҳал иаҵәа каршәуа.
Азыҿҵа хәыцаччоит,
Ҳаҵаҟа ахшьыраҽ.
Адәыкрын цәырҵит
Ҳахьаца ашәшьыраҽ.
Аҵәцәақәа рышьҭыбжь
Аҭынчра ианаало,
Ахәылпаз ҳарахә
Аѡныҟа игәарлоит.
Жәѡан калҭ инаҵазуеит
Дгьыли-жәѡани рышьхәа,
Азымшын инхылоит
Схәыцрақәа рышхәа…

АЛАХЬЫНТЦА

Инацәхарҟәара илабашьа амҳасҭа иныбжьеикын,
Дгьыли-жәԝани рышьхәа ахьеивҵаз дыԥшуан.
Иара изгәакьаз сахьак амацәаз ахы инҭеикын,
Аԥҭақәа реиҿыхыртаҿ ацәашь еиԥш изытуан.

Иԥсахара убри амацәаз аҵԝаҵәҟьа иҭакызшәа,
Уи асахьа иҵәымзырц, илаԥш акәыршан икын.
Аха иԥсахац зҭаршәыз азыжь хәыҷ неимацәарызшәа,
Аԥҭақәа ашла игәыҕра заҵәы хырԝарц иаҿын.

Аԥҭақәа рееибаркны ԥшьшьала ихалон, ихалон,
Еиҳа-еиҳа ашла игәыҕрақәа иҵабарахон зынза.
Аҵыхәтәан, азы зҵабаз аԥсыз еиԥш дынхеит ихала,
Цҳа зыхзамыз амшын дынхыҟәгылт дзаҵәза.

Ихьтәы ткьацха аԥҭақәа еиԝызхыз амацәыс,
Аҭаҳмада игәыҕрақәа рашҭа ԥьарсахьаны иахыст.
Убысҟан идырит абри адунеи ду уаҳа егьшизаламыз,
Иаԥьалгьы игәаҵахь, ԥьара, аҵыкьхәа ихыст.

Даҿеа знызаҵәык днаҵаԥшит ажәԝан ԝаскьара,
Абҕьы нзыжьуаз цәыкәбарҵас иқыць-қыԥьуан еҵәак.
Нас идунеи хәыҷ ырлашо инеицралан лашарак,
Иаацәыригеит иажәреиԥш ихьанҭаз ашәак.

Адунеи иакәлоу ахра ҟәыбаса ицаз еиԥш,
Ашла игәы дынҭаҕызын, аҳауа лбааидеит ҿамԝак.
Уи иҭахын иахьа иԥсҭазара каижьырц аидареиԥш,
Аҭаҳмада уажәшьҭа уаҳа имамызт ҿа мԝак!..

ДЫЗУСҬА ИЗЫБЖЬУ

Хыхьза аԥшырҭа сыкәтәоуп схалан,
Дгьыли-жәԝани реиҿыхабжь слымҳа цырхуеит.
Дгьыли-жәԝани ирыбжьаҟазоит уаха амза ахала,
Дгьыли-жәԝани рҳәаа шәахәацла ихнаркуеит.

Аҭынчра аҵааршә сагәылоуп сҭаслымхан,
Азахәаш дантәалоуп аҩыслаа деимассы.
Ишьхынҵсылаз агага сганаҷ еиҭымха,
Аҵаапс еиҵш, ихьшәашәаза иларшәуп асы.

Сара уаха ашәышьханхыҵ иҟоу сазхәыцуеит,
Уажә уа уахынлоумашь, ҽынлоумашь, мамзаргьы шьыжьу?
Акыр-кырҳәа ччаҵшь лашак азыхь еиҵш ихыҵуеит,
Дарбан уаха аҵых зыҵсы алахо?
Дызуҫтада изыбжьу?

Уахатәи аҵых аҳәыҫтажә еиҵш сагәылаҵшуеит,
Икказа аҳәыҫтажә еиҵш иҭаҵәуп са сыгәгьы.
Азәыр дыҟоумашь уаха аҵхи сареи иаҳхылаҵшуа?
Азәымзар азәгьы дыҟазам ҧьарамзар-ҧьаргьы.

Иҟоузеи нас иуҳәаша уахатәи аҵых ашараз,
Илашәуп, идагәоуп уахатәи адунеи.
Акы ахьыҟоу ауп акы ахьырҳәо, абжьарак,
Хҩык ҳаҟоуп уаха: аҵхи, сымазеи, сареи!

* * *

Сара сҽареи сажәреи рыцхаҵәры сахьыкәу,
Есымша цгәы хәҵышк икәнашьуеит ашша.
Сыкәҵәраарц аҭахыуп, исыздырам иззакәу,
Саргьы сшьамхқәа цошәа збоит еилышша.

Цәгьара азысымуц ахаан абри ацгәы хәҵыш,
Дгьыли жәҩани ыршаҳаҭны иасҭоит сҽаҵахәы.
Иауазеи нас инасхыҵыр, ҧьаҳаным сынхәыҵажь,
Сгәаҕс иамоузеи ацгәы хәҵыш, иҵызжәозеи агәы?

Ацгәы хәҵыш абз еиҵш иарпоит са сыцха,
Саргьы сыцҩа гәаҭаны еихызгоит сшьапы.
О, сыҵсы шҵаҵааy ауаҩытәыҩса рыцха,
Ҳапс ахац хәыҷ арахәыц ишҵану шьоукы.

Ацхаҵәры рыбжьоуп сара сирҭеи сыҵсырҭеи,
Иахьа уи ацха сахьыкәу сырхыҵоит шә-ҧьалк.

Сгәыгракәа сыцуп, аха сгәыгракәа исыртеи?
Ацәыршы сшахагьежьуаз, сыхра шла схалт.

Ушьта ахтаҟынза сназарц хәыҷык ауп исыгу,
Ацгәы еикәатцәа ашша акәнашьуеит сыцха ацыпцәаха.
Сара сыпсы тины иахьагьы абри ацха сыкәуп,
Саҳәоит дгьыли-жәоани рылыпха-ргәыпха!..

АНАСЫП

Амра нықәлашеит ажәоан ахықәаҿ,
Адгьыл иқәпсеит ашәахәа ашьыцәра.
Ашәтыц хәыцаччо адәы ацыхәаҿ,
Ацәашь еипш илпшуеит ашьацра.

Царцалыкьк ыкәтәоуп аҳаскьын гәырцынца,
Ашәтыц апсахац ахнахуеит ашьхыц.
Насып ссирк наган са сгәаҟынза,
Инасхыпраан ицоит апшалас шьханхыц.

Нахьхьи, аатцра ицаршәуп агәраха,
Ауразоуроу ажьакца аҿысхьеит.
Азәгьы итахзам агәраха ушьта уаха,
Зегь ҟазцаз, рыцха, дәылганы икарыжьхьеит.

Ацәамца ашәшьыраҿ дтәоуп тахмадак,
Иҳәоит уи ипсы иахирзааз жәытә ашәак.
Иҿара агәашә днылапшуеит, ҳамтак, гәыроада,
Иажәра зыхь-псыхьха ицоит иныцашәа.

Иахьатәи ацыхәтәы мшы анцәамтазы,
Ацәцыхәакәа, хыхь, ажәоан инхалоит.
Аптакәа иргәылҟьоит ашәахәа-мцабз,
Шәахәак кьатоит, шәахәак еицралоит.

Царцалыкьк ыкәтәоуп аҳаскьын гәырцынца,
Ашәтыц апсахац ахнахуеит ашьхыц.
Насып гәыо-ҿыок наган са сгәаҟынза,
Инасхыпраан ицоит апшалас шьханхыц!

БАРА БЫБЛАҚӘА

Рыгәра згоит сара бара быблақәа,
Быблақәа ирытцыцхо былапҵш ашәахәа.
Илашоит урҭ, маза ҵәахык рытцамкәа,
Бара быблақәа аразра хыхәхәа.

Бара быблақәа зегьы-зегьы сарҳәоит,
Мшы лашеи, мшы хьанҭеи зегьы ртәы…
Бара быблақәа сгәахәрақәа ҿарҳәоит,
Уаҵәтәи сымшгьы гәыҷрала ирҭәы.

Ба былапҵш анысхьысуа мра-шәахәан,
Шә-насыцк рыхраш са сзыхәа илашоит.
Усҟан, гәыҷрак ашьҭыбжьгьы мҩашьахуа,
Насыц лашан са сгәаца иҭапсоит.

Сара зегь сарҳәоит бара быблақәа,
Бгәахәагьы быгәтыхагьы сарҳәоит зегьы.
Ус, бжьыда-шьҭада, хәашьра аламкәа,
Бара быбзиабара цқьа – атәгьы.

Агәра згоит, ашьха сыпса тҟәацуанаҵ,
Бзиабара дук шыҟоу, ҵа змазам.
Зегь сымоуп, быблақәа ашәахәа раз рхытцуанаҵ,
Уаҳа адунеиаҿ акымзарак стахзам!

АЧЫМАЗАҨ

Ахәшәтәыртаҿ ишьҭан жәаҩык аҳәсақәа,
Урҭ зегьы рхы еиқәшәам ҳәа иҧхьазан.
Иргәапхоз, иргәамҧхоз, акгьы хрыҩ амҭакәа,
Иахьатәи ашара дасу русқәа ирҿзан.

Азәк дычмазаҩын егьырҭ зегь реиҳа,
Акрылфомызт, акрылжәуамызт, ус дыҟан лара.
Афатә илырҭоз лыргылон днахан,
Азәгьы усгьы илшомызт ажәак лырҳәара.

Шьыжьымҭанк аҳақьымцәа ааԥналеит луада,
Зегь рылымкаа ахьышәтҳәа дԥагылеит лара.
Аҳақьымцәа неиҿаԥшит, иаразнак игәарҭан,
Аҳақьымцәа рхада ашьҭахь иҭиит азцаара:

– Дабатәида, данбашьҭалеи абри аԥҳәыс абра?
Зегь рылымкаа дызгылеи? Еилыскаарц сҭахын.
– Ари ачымазаԥ абратәуп, дмаазеит харантә,
Иац дышьҭалеит, даԥсыуоуп, - иҳәеит аҳақьым!

* * *

Амза ашәахәақәа заԥсоу,
Аҵых иаздырзом иҭашәааанза.
Аҵәа махә аҵәа шлақәа иаҿаԥсоу,
Заԥсоу аздырзом икаԥсаанза.

Ауаԥ иԥстазаара заԥсоу
Издырзом, дҟәашза дышлаанза.
Ишықәсҟәа мԥасны ицахьоу,
Гәырԥашәак идырҳәаанза.

Ахытҟьара иацу агәырԥа,
Азәгьы издырзом итҟьаанза.
Абгьы еиԥхызуеит агылԥа,
Уаха азын ҵых шаанза.

Амра ашәахәақәа заԥсоу,
Ашәҭ иаздырзом иҿшәаанза.
Алакәгьы ҳхаштуеит ҳәа ирҳәазом,
Амра акәаԥҳәа иҭашәааанза.

Агәақьҳәа ашәақьгьы ҭҟьазом,
Аԥсаатә налшәан икашәааанза.
Нап иамгаз ҵьаргьы ицазом,
Аҭыпаҿ иҟоуп ирбааанза.

Адгьыл гәырҩоа агхан иҟалазом,
Адәахьы ишарккаанза.
Абла баша егьабазом,
Зны агәы еилнакаанза!

АҬАКӘАЖӘ

Асаркьал абжьы гоит игәамҵ-хамҵуа,
Асаркьал алабжыш аҳәҳәыҳәа икаҧсоит.
Алҩоа еишьылза ҧшьшьала изхылҵуа,
Ауахәамаҿ аххаҳәа аҵәашьқәа лашоит.

Дыхәҟьа-ҧсҟьа аҬакәажә днеиуеит лымала,
Ауахәамахь амҩоа дыкәуп, дыццакуеит.
Лылахьи лыцьымшьи лзатәуеит арымала,
Анцәа ду ихьы шьаргәыҵа лшьышьуеит.

Х-насыҧк реиҧш, х-цәашьык лкыуп аҬакәажә,
Анцәа ихьзала изытуазар акәхап ацәа.
Есақьырсҭа исахьа лкуп ихәда икәаршә,
Уаҵәтәи амшгьы лара илтәызарц диҳәоит анцәа.

Аттаҳәа ицысуеит аҬакәажә лқьышәқәа,
Анцәа иан Ахьациа-ҧха длыҳәоит лара.
Илхылымхыц лрыцҳара лхылхырц имцымкәа,
Илхылхырц лыгәнаҳа инлыжьыз хара.

Леимаақәа шьҭалҵеит ауахәама ашәаҿ,
Лылахьи лыцьымшьи лзатәит ҩаҧхьа.
Ауахәама иҩоныҩуеит анцәа ду иашәа,
Лара анцәа изыҳәан ашәа еиҭалхәоит иахьа.

Х-насыҧк реиҧш, х-цәашьык илку аҬакәажә,
Анцәа ихьзала азытра иаҿгәышьоуп ацәа.
Лмахәар дануп Есақьырсҭагь ихәда икәаршә,
Уаҵәтәи амш азы аҬакәажә диҳәоит анцәа!

* * *

Уаха ҳамзырха аштаҽы стәоуп сара заҵәык схала,
Сыхҭыс мшқәа рҟәыцәакәа еилалоит нахьхьи.
Ажәѡан акалҭ ҵдырхаауеит схәыцрақәа ихалаз,
Збаха смазакәа исыцәкьаҭаз схәычра аҵых сназхьит.

Ииасыз схәычра аҵых ашықәсқәа иҭарцаҧхаз,
Уаха аргама ихынҳәызшәа, икаххаа илашоит.
Акәастҳарамца еилацәқәырҧо ахәблы инаҵаҧхаз,
Ацыпхьқәа ахьызсаны аеҳәаҽы икаҧсоит.

Схәыцрақәа днаргәылсуеит сабду деиқәышлаҳәа,
Илабашьа иҧышьҵаргәа саҧхьа днатәоит.
Азшәах еиҧш аҧеамбар иҧаҵашла игәыҵаҳәҳәа,
Хыхь, амза аҭәымҭа днаҵаҧшын, абасгьы неиҳәоит:

– Игәоуҭома, дад, асахьа иану ани амза,
Иубома адау иныга кны дахьгылоу агәта.
Жәлар рбарақьатра зегьы аныга иҭархьоит иахьанза,
Убриоуп ауаатәыѡса рыхш-хырцәы – ргәыгырта.

Иубома, дад, уаха амза аеыкәаҳа шакәыршоу?
Жәлар рзы абзиа иазҳәахарцаз сиҳәоит анцәа.
Иаҳхылаҧшхәу иаҳҧибаауа арбану, сикәыхшоуп…
Иутозеи, дад, гәыбганс, дырхашҭит анцәа иҧацәа.

Ахра агәаҧшь ҟәыбасазшәа дқәыпсычҳаит ашла,
Ҩымҭакәа аҵых днагәылахәыцит илахь еиқәцаны…
Адау исахьа амза иананыцуа гәагла,
Ирҳәоит акаамеҭ ҟалоит ҳәа убри амш аены.

АГӘХЬААГАРА

Иахьа суада ахышәқәа асыркит иныҵаршәа,
Хыхь – ажәѡан, аҵҟа – адгьыл, акгьы збазом.
Амашьынақәагьы рыбжьы цеит иныҵашәа,
Ацәа рҭасырҭәеит слымҳақәа – егьсаҳазом.

Сееицыхны снықәиан, инхызԥеит сылацәа,
Иахьа акымзарак сазхәыцырц ҭахзам.
Аҟанҭаруаз еиԥш исыкәыршоу сгәылацәа,
Ршыкьбжьы газом, иҭацәуп, азәгьы дахзам.

Сгәы каршәны срылалеит ииасхьоу сахьақәак,
Ииасхьоу сахьақәак сышьҭырхит сара.
Саԥхьа иаагылоит гәахәақәак, гәалақәак,
Ҳжәытә маҷурҭагьы аацәырцуеит ԥьара.

Аххаҳәа аеҳәа иеҳәалашоит акәастхарамца,
Жьҭаала ихыбуп ахац, аеҳәа аханы.
Дтәоуп сабду ныркә, ахәшҭаара амҵа,
Ашьшьыхәа иҭаҭынжәга дԥахоит иҿахьы.

Акәац ҿхәаҷәиуеит саԥхьа акәастхарамца,
Акәицқәа ирықәтәоит акәац еицыртәа.
Ихааза ашша афԥы леиуеит сгәаҟынза,
Амц лакә еиҭеиҳәоит сабду еиқәыргыл-еиқәыртәа.

Мшаенеиԥш ҳгаз цәашь лашоит иҳалалза,
Ахәда ныхшәа-аахшәо иҭагылоуп атра.
Ҳхәыштаара ахаҳәгьы арсуп еилатәахза,
Ацәгьагьы абзиагьы ирхаануп иара.

Ицеит урҭ амышқәа азымшын иалазыз,
Ицеит аҳ иатәаз, илаа ираҭәаз – зегьы.
Сазхәыцуеит сара усҟантәи сабду иламыс,
Сабду иламыс саҵашьыцуеит иахьагьы.

Апхыз хаа еиԥш срылоуп инымҵәазо асахьақәа,
Инымҵәазо асахьақәа ашареиԥш еимыггоит.
Са сгәаҵаҿы ахаангьы кьаҭарак ақәымкәа,
Ҳжәытә маҷурҭаҿы, ҳжәытә цәашьы каххаа илашоит.

САААИТ АБРАНЗА

Сара сшыҟац сынхеит сҿарагьы сажәрагьы,
Сҿара инҭызгаз, сажәра инҭазгалт ԥапхьа.

Сеысыԥсахуам ушьҭа, тәым шьха тәылак сашәаргьы,
Абри амԥоала сышлацқәа рашҭа сҭалоит иахьа.

Уа мшыбзиа, нас, сара сынасыԥ шкәакәа,
Сажәра шкәакәа ашә-гәашә каххаа иаазыртыз.
Иахьанзагьы, цәгьа ҷыхәала сызбахә мыргакәа,
Мшаенеиԥш ицқьаза са сиеҷәахә шаркыз,

Сааит абранза,
Наԥоагьарак сышьҭа ихыршәламкәа,
Цәгьеи бзиеи рзымшын ахәараҳәа ишшуаз.
Ушьҭа нызбада имԥоасып исзынхаз сшәымҭақәа,
Сгәы каршәны снаҷаиап схәыҷра ажәԥоан атуан.

Цқьа сырзызырԥоып ииасыз сымшқәа рышьтыбжь,
Ахәы ԥшԥеиԥш ашьацра инылашәап снапқәа.
Еилыхха сыбла ихгылап сышыԥәсԥәа рышьыжь,
Аҷараҳәа сгәаҳәара ахышәқәа азыртуа.

Азхыҷра ирырц шьоук аԥан ианашьҭаз,
Сара шьапыла сҭалон, ус акәыз ԥьышьа.
Ахаангьы схымлазеит сара азә ишьҭа,
Бна-тоурала сымԥоасуан хаҷарас ишьа.

Аԥсраҿ зхы иасуаз зегьы ргәы былуаз ԥьысшьон,
Урҭ рылаҕырз иабылуаз ԥьысшьон зегьы.
Аха урҭ кылԥшны рԥаҷажәқәа дыршон,
Акымзарак ҟамлазеит ԥьарамзар-ԥьаргьы.

Сара анцәагь дхасҷон, аԥоысҭаагьы дхасҷон,
Абри ажәԥоан аҿаԥхьа сгылон сматанеи.
Сахьынаԥшлакгьы абзиа акәын игәасҭоз,
Хьзыла икәабаз ԥьысшьон абри адунеи.

Зегьы-зегьы здырит схы асы аныԥәнаҳәа,
Зегьы-зегьы еилыскааит санҭагыла алакҭа.
Аха ааигәа сажәра сзыԥшуп еиԥәышлаҳәа,
Сагхеит, сԥоыза, шьыбжьышьҭахьуп ушьҭа.

* * *

Амзаҽа атәыԥа инахаԥхеит хәылԥиеԥәа,
Аԥыхәтәантәи ашәшьыра ахәызкәаҽы изазоит.
Иахьатәи амыш лашагьы цеит инхәыцаҽа,
Аҳәыста агәтаҽы абарбанԥьиакәа лашоит.

Иҟәиоит, иҵиоит ԥыԥхтәи аҟәынԥькәа,
Урт рылԥоаԥакәа ԥеиуеит аԥаимбар иԥсеиԥш.
Ирылаз рылырхит, дара ирҽыцкәаз
Еиқәпсоуп аԥшлапҟьа, ауаԥы илахьынҵеиԥш.

Алашьцара иацкәашоит амцабз лашара,
Ибылуеит аҟәынԥькәа рымышра сызныжь.
Ццышәуп изыхтыгәло уаԥә ашьыжь шара,
Аха, ҳаԥхьа рагыдхоит, алапҟьакәа еихышь.

* * *

Аԥәылашамҭаз аԥенԥьыр икылпраан,
Са сгәы иныкәхәмарт аапынтәи аԥша.
Жәԥоан калтаҽ ашаеԥәа скылкаан,
Сыбла ихыԥшылоит ахьы шәахәа схьырша.

Аԥенԥьыр инхшәаз сылаԥш зегьы ирхьысуеит,
Игәасҭоит ашьшьыхәа амыш ҿыц шиуа.
Аԥәылашара аарла ашәах еиԥш ихыцуеит,
Аԥсабара аԥсы ахәага ашара каршуа.

Амш иқәнакыз амза, ахаԥоазараҽ,
Ииасыз ашәҭыц еиԥш, аԥштәы нахыггоит.
Еихыԥа-еицыԥо, хыхьза жәԥоан гәараҽ,
Аеԥә рышьхыԥә аҳәҳәыхәа итаԥсоит.

Азшәах еиԥш иныцабоит иаха сыгә иалаз,
Ушьта амрагь цәырԥып жәԥоангәаԥа хьзыркуа.
Аекаршәны, ашьшьыхәа, иасуеит аԥшалас,
Гәыргьаҽҳәашак сзааира ԥьысшьоит сахьыԥшуа!

СЫҨКӘЫН УАХЬ

Уара умаза умырзан цьаргьы,
Умаза, угәы иахылцыз, цәахыз.
Ԥсы зхоу зегьы улаԥш рхыз, –
Узыччозар учча, иацеиԥш иахьагьы.

Убз уаҕамхан, ци-шәи ирыбжьакы,
Азәгьы уфеида иҿоумцан иахьа.
Усҫан ашьшьыхәа угәахәрагьы ҕьап,
Упсынтцры инацца имѳасып мышкы.

Ԥшьшьала шәшьырак уеытцак шьыбжьон,
Абжь-мра ухы иҭоумыршын.
Зыхь ҿыцк ацәыртцра уазыԥшыз,
Уа умцахәгьы макьана илашоз.

Угәыҕрагьы еицамкааит иахьшәны,
Аҳәаха уазарц угәы иҭоу.
Уцала, макьана умѳа лашоуп,
Унасып уашьҭамлан ихьшәаны.

Уқәыԥшра еихаҳаны ишозар уаҵәгьы,
Усҫан еҵәышк укәа инҭашәеит.
Мыцмыцьцас ажәѳан агәы неиѳшәеит,
Уи амышгьы иунаҭеит зегьы.

Убас, умыццакыкәа, ашьшьыхәа уцала,
Унасып ақәҿумҭын, иалшоит ишәар.
Шьҭыхшьа амазам анасып кашәар,
Уаҵәашьҭахьтәи умшаз
Уиеҵәахә уаԥшла!

АҲАИРПЛАН АБЖЬЫ

Аҳаирплан абжьы гон иԥсҭыхгаха,
Алѳа шкәакәа ажәѳан иатҕаны иаауан.
Иаҳмоузеит азәгьы шьыбжьон ахныкәҵаха,
Хәыҷгьы дугьы ҳашьхынԥсылан, ажәѳан ахь ҳаԥшуан.

Игәырмаҵгаха абжьы гон иуазыруа,
Ҕьашьа змамыз аҳәра шкәакәа ажәѡан ианнаҵон.
Ҳабла ихыслон аҟама аҿеиԥш ицырцыруа,
Аҕа иҳаирплан абжьы гон шьыбжьон.

Ачаирҭа ҳхын ахәыҷқәа ҳгәыҭкьа-ԥсыҭкьа,
Ҳхаҿы ажәѡан агәы еиѡонахуан аҳаирплан.
Амца адыркуан абзарбзанқәа абыржәыцәкьа,
Дгьыли-жәѡани ашәи-қашьи реиԥш еилан.

Бамба сушәа, абзарбзанқәа ажәѡан рыԥхны,
Аеыкәаҳа еиԥш аҳаирплан иакәшан ипытуан.
Уажәымзар-уажәы – аҳаирплан кыдхны,
Хланцы адгьыл иазнеиуеит ҳәа ҳаԥшуан.

Аха ицон уи, иҕызы-ҕызуа ажәѡан иалан,
Цаҟа абзарбзанқәа амцаԥшь адыркзон.
Ахәыҷқәа зегьы ҳаблақәа ажәѡан иалан,
Уажәы-ушьҭан… аха аҳаирплан шцац ицон.

Аҳаирплан ашьҭа ашьшьыҳәа изытуан,
Абзарбзан хқәа ихырцон ажәѡан ашәшьы.
Хәычи-дуи ачеирҭа ҳахгылан ҳзырѡуан:
Аарла, ԥсзык еиԥш, иааѡуан аҳаирплан абжьы.

* * *

О, иауам, икәалым, ирѡа-ирцәцәа,
Мшаенеиԥш сыдәҳәыԥш хәычы снықәлеит иахьа.
Ашьацра инылаԥхеит ахьышәҭыц хьырцәацәа,
Жәѡангьы инаҿысуеит азазаш ѡаԥхьа.
Напы зхьымзо, шьапы зхьымзо,
Нахьхьиза, ԥьара,
Хәылԥ шәаԥшь иналыԥхан исҿаччоит схәычра.

Ҳәасашәҭцас иниасхьоу са слаԥштцашәара,
Аԥша заҵә иаԥсаҟьаз сынасыԥ хара.
Уажә схәыцрақәа ирылган схәычра ацәаара,
Иаҿуп ишзахәо сгәах амцаԥшь аркра.

Схәыҷра, ашәымҭак истааны, испыршәаз ушьҭа,
Сышлара сазныжьны, изысцәугеи улакҭа?

Сылаԥш кыдхалоит дгьыли-жәԥани ахьеивцоу,
Сгәыгракәа наԥазуеит ажәԥан акалҭ.
Зегьы сзеиԥшны срыхәаԥшуеит аԥҭакәа ахьеизо,
Цәалашәарак цәеицәыԥсуа сгәаԥаҷы инҭалт.
Напы зхьымзо, шьапы зхьымзо,
Нахьхьиза, ԥьара,
Хәылԥ шәаԥшь иналыԥхан, исҷаччоит схәычра!

САНЧАРА

Ишԥатынчроу иахьатәи амш ашьхатәыла,
Иахьаены аҷымҭра рҷаҭахьоумашь нас дара?
Иахьаеноумашь сара сашьцәа рабԥьар нкылан,
Санчара ашьхакәа ианырхалазгьы қәԥара?

Иахьаеноумашь ан лԥазаԥә ахы аниқәшәаз?
Иахьаеноумашь аҳәаха анимазаз иуасиаҭ?
Иахьаеноумашь итцыхәтәажәа аарла ианиҳәаз,
Са сқыҵа иалтцыз аԥсуа хаԥа – асолдаҭ?

Иахьаеноумашь алемсаа ианырҟьашь ашьха зыхь ԥшьа?
Иԥсадгьылаз ахьча аброумашь ахра ҷҟьара дахьазцаз?
Иахьаеноумашь Аԥсынтәыла ргаз анԥьыршьаз?
Рыхҵарақәагь убри азоумашь ахаҳә иаласан изцаз?

Иахьаеноумашь, аҕа ишьапы амкырц,
Ианыбҕалаз ахаҳә шьанҵа?
Иахьаеноумашь аҕа иҽимҭа, арԥаш ахра ианаҷабаз?
Иахьаеноумашь ԥшьшьала ианҷыцәааз ахьча иҳәымца?
Ацыхәтәантәи илакәгьы аарла ашара ианахьзаз?

Иагәалашәама Санчара ашьха ан лыуазыр?
Ҳаԥи-ҳаԥеи ҳашҳатәраны инзырхаз.
Нас иабацеи иахьа ашьха ԥшалас ныҵазны?
Ишҧеилагылоу ҳашьха ҵәыцашқәа ргәы хаҳәха?

Схәыцрақәа ирылызбаауеит жәԥан гәашҭа ицәырцыз,
Схәыцрақәа ирылызбаауеит сара сышьхақәа рҧеиԥш.
Аамҭа иахашҭхьоу аԥсыбаԥоқәа ирықәиааз,
Ацәхәыра аԥынцаҽы ашәтқәа лашоит ацәашь еиԥш!

ИАХА ҨХЫЗ УЗБЕИТ

Иаха ҧхыз узбеит, уара, ҽеиқәак уақәтәаны,
Аха ажәакгьы соумҳәазеит, улахь еиқәын.
Иухьи, саб, сан дшышьҭаз азәыр иуеиҳәама? –
«Шәан дрыцҳауп», – ажәа есымша иуҽакын…

Ма ухәԥы-ҧацәа гәхьааганы угәырԥоома,
Ма иҳагхаз акрыќазар иудыруеи, саб.
Ма рыцҳарак сшақәшәо хратантә иубома?
Мамзар, ҧхызла улахь зеиқәузеи, саб?

Сишь! Ана агәашәаҽ игаз, саб, уара убжьоума?
Схәы-сжьы қақаза ашәымҭак игылт.
Абарҭ зегьы схәыцрақәа ирхылцыз гәырԥоума? –
Уара уҭыпаҽ уеыхәа агәашәаҽ исҧылт.

Уахагьы ухаҽы игылоу аќәардә хәыч снықәтәоит,
Ашьшьыхәа угәыраз иныкәсшьуеит снапқәа.
Азаза шкәакәа унышәынтра иныкәтәоит,
Икыдышьшь илеиуеит ааԥынтәи ақәа!..

* * *

Сҧенҧьыр абла иҭазсоит уахатәи амза,
Сҧенҧьыр абла иҭазсоит уахатәи ацәашьы.
Еибакуеит уахатәи схәыцрақәа рымца,
Аҧыхгьы аҧысхә еиԥш имԥасуеит икашьшьы.

Сҧенҧьыр абла ихыршәлоуп амза лашара,
Сҧенҧьыр еилаарцыруа ххьа рахәыцла иқәкаауп.
Аҭынчра иахәаеуеит аҧых аԥсапара,
Ауаатәыԥса риеҧәахә жәԥан гәаҧаҽ еилќаауп.

Уаҵә жәлар ирҵеиԥшу уаха аҭынчра иадыруеит,
Уи бжьыда-шьҭада зегь ырзаны иаҳәоит.
Ҵәалашәарак шәазызо схы-сгәы иаҧыруеит, –
Зегьы акоуп, сара уаҵәтәи амыш агәра згоит.

Уаха амза ахьчоит аеыкәаҳа аеакәыршан,
Ишәарҭахамашь, нас амзагьы ажәѡан агәҭа?
Жәѡан иѡохашәалт схәыцраҟәа,
Лацәарзасрак иналыршан,
Ихирзам уахатәи аҵыхгьы ажәѡан алакҭа.

Аҵых иагәыларшәуп сабду ихьатә кәасқьа,
Уи ҵхы-зқь ирхаануп, игылан изырѡуеит.
Ахьатә кәасқьа, еихаххаа идыргылаз анкьа,
Аҭзамцқәа ирныѡоны, сабду иергьашәа саҳауеит!

* * *

Ахәгабз еиԥш сышыкәсқәа сырҽагыланы снеиуеит,
Сызҽалаз ахра агәы хаҳәык налшәар ҳәа сшәоит.
Зны Сара сқәыԥшразы ԥша ҵәгьак иасыз аиуа,
Иахьагьы уи харантәи слымҳа иҭашәшәоит.

Слахыҵәкьа смаабуа салагеит уажә саазқәылаз,
Дгьыли-жәѡани рыҵларкыраҟәа еиҽышәшәоит.
Уажә атлареиԥш иамацеит схәыцраҟәа исыҟәлаз,
Адуней кәыкәблагьы ушьҭа ахац хәҷы иҽшәоит.

Аҵәаҟәаҵәыс асырц егьагъам иахьа абри адгьыл,
Уаҵәы иҡалаша зегьы азқәа ишкыдгылаз збоит.
Ауаѡотәыѡсагьы ушьҭа аԥсырҭа алакҭа днадгылт,
Згәы еиламгыло амшын дугьы аҵәқәырпқәа еилатәоит.

Шҳамла инеиҵарҵеит адгьыл агәы неиѡыххаан,
Ага итысыз ашышкамс рхы ашьханза иназоит.
Иабыкәу рхы ахьдырхаз ашышкамсқәа еимбгьыжәаан? –
Адгьыл саашьак аԥырбаан, рхы ахьынхо ицоит.

Ииури иихәари ауаѽтәыѽоса адгьыл ахьаа,
Адгьыл аҵантәи исаҳауеит иуазбжьы ахьгауа.
Ибоит ицыцхашәа ишҵо дгьыли-жәѽани ркьанҷаа,
Ибоит дзыкәгылоу адгьыл аҵәашь еиԥш ишбылуа.

Ахраш иаламгылаз ахаҳәкәа леиуеит ибгалан,
Сылаҵәа нхызѽар, адунеи царашәа збоит ихәаш-хәаша.
Сѽеиуеит ахәгабз еиԥш сышыкәсҟәа сырҷагылан,
Исаҳауеит зны сқәыԥшразы иасыз аԥшаҵәгьа ахыԥша.

* * *

Схәыцрақәа аҵыхҟәа иргәылахеит саазқәылаз,
Уаҳа сгәырѽа амаза сзамамдеит ԥьаргьы.
Аҵых заҵә саҵәажәоит есуаха ҵхагәыла,
Агәра згоит аҵых заҵә, иаҵәыззом акгьы.

Еҵәаԥьаа рыкәа иҵасҳәоит сара сымаза,
Избанзар, сымышкәа рыгәра сзымгеит рацәак.
Стәоуп уахагьы сара схала, ҵәах сымазам,
Сышлацкәа ахаҳә еиԥш исыкәыгәгәоит уахак.

Игоит схәычра аҵыхҟәа рыхьтәы фаитон ашьҭыбжь,
Лашбжьык аѽуеит, аҵых аҟырҟы цәырҳәы.
Уаха ҳаѽнаргәы леиуашәа збоит исыцышьшь,
Сгәаҵагь хдыршлаауеит са схәыцрақәа рсырҳәы.

Саԥхьаҵәҟьа ахәарчыч хәыҵлашоит еицралан,
Аццышә шкәакәа рыкәнаҳәоит акәастҳақәа.
Уаха х-ҵхык еихалаз ԥьысшьоит сгәанала,
Уаха аҭынчра уҳәеит ҳәа иамам неихыркәа.

Аеҳәа иеҳәыпраауеит схәычра аҵарақәа,
Схәычра аеҵәақәа архышьна иаҷаԥсоит.
Аҵых иналԥхаз еимга-еимцарақәак,
Ихьтәы еимхәыцха сара сгәаҵа иҵаԥсоит.

Стәоуп амшын еиԥш схәыцрақәа схыцәо,
Уаха дунеи дук шхыбгалаз дамазам шаҳаҭ.

Ауах, ауах, ауах – абжьы гоит атзамц кылтцәо,
Ацыхәтәантәи сшәымтақәа наскьазго асаат!

* * *

Сыпстазаара абжа зегьы гәыԥ-ҽыԥла имԥасхьеит,
Сара схәыцрақәа гәаҟхьеит, итәаҟхьеит такәы.
Урт азымшын иххалахьеит, рыпсырзгьы наԥхьеит,
Изныкымкәа сгәыграқәа иршьаркыцхьеит са сгәы.

Игәыпжәагоу, игәыжьжьагоу сара схәыцрақәа,
Гәыгра ссирқәак рцьанат саркьа санзырпшыло зны.
Ҭынч, ччапшь лашак насҽыкәцаха сымтакәа,
Гәырԥеи-гәырчи рышьта схызго даеазны.

Сара сымшқәеи сытхқәеи рхацқәа еипызшьуа,
Азын цых имшазо, азшәах еипш изыршо.
Са сгәахәара шәапшьшәа мрагылара иаҽызшьуа,
Схәыцрақәа, шә-гәырԥак, шә-гәыграк зыхшо.

Издыруеит зны схәыцрақәа рыцәкәрпқәа схырԥаш,
Псраенынза хнырҳәышьа соурым зынза.
Аха убасҟангьы истынхоит схәыцрақәа рыхраш,
Ахаангьы адгьыл иакәлахо, зра-пспа зыкәзам!

САБ

Мқаииа Ирод ихьзнызԥылоит

Саб, пхызла узымбеижьтеи итзозеи,
Акы ахьырҳәо акрыҟазар, узысымбои, саб?
Ацыхққа хаарадан иниагәгәа изцозеи,
Уажәымзар-уажәы ма ушьтыбжь саҳап.

Аха, мап.
Ихьшәашәаза имԥасуеит сыпхызкәа,
Амш ҽыц адәахьы ашьшьыхәа ишарккоит.

Мшаенеиԥш, саб, усахьахәыра еиламскәа,
Ашамҭазы схәыцрақәа ишрыцгыло збоит.

Сылаԥш нылашәоит, саб, уншьан еиқәара,
Укәымжәыхәа ԥхьашьшьаа иқәуп акаруаҭ.
Зны амацәаз икылзыршәоз уара узара,
Уразны маѣка кәеицеиуеит, иҳазумҭаз ахарҭ.

Лабжышҭас аѣәынақәа ахьызсоит уҟама,
Уара усахьа налыггоит уҟама хәыш зны.
Сишь! Адәахьы, саб, убжьыраз саҳама?
Имцабзха цәалашәарак насхысуеит зназы.

Саб, ууасиаҭ еиԥш, уажәы-уажә ицәеицәыԥсуа,
Икахәхәа, ихьшәшәаза икнаҳауп уоупа.
Гәырԥа-зқьы зхугахьоу уаԥсуа лабашьа,
Игәхьаанагоит, саб уқытә амԥапа.

Ибаԥышԥсароу уезгьегь кәадыр амаха,
Уегәара ѣамч ахаршәуп, снаԥшыр.
Цангьы-мцынгьы уеызхоумкуаз шамаха,
Атҳамцаҿы икнаҳауп, саб, укәадыр.

Иахьатәи амрагьы жәхьан еиԥш иԥеихьеит,
Аапынтәи ашәҭыцқәа каԥсоит адәахьы.
Шьыжьаахыс заѣантә уеышькылқәа хьеԥохьеи…
Амыткәмеиԥш, уееиқәа заҵәы кьыркьыруеит нахьхьи.

* * *

Анцәа сыркьаҭ ҳәа адунеи уқәуп,
«Спа цәгьагь ҳәа дган дааргоит»…
Иухашҭит мышкызны аԥсра шуқәу,
Адунеи ушақәлахо агәра угоит.

Есымша ашәахәа ҭаԥсо ԥьушьоит уашҭа,
Аччабжь ҭыԥуа ԥьушьоит есымша.
Иахьа насыԥ лашәык ухыуп ашьҭа,
Ашәах еиԥш иумпыҵабо уаҵә ишар.

Иазууеи, шәиԥхьыз зцу иахьатәи амыш,
Мжәарбаҕьцас акакал зҽамлакәа ицаз.
Урҭ зегьы ахызаԥә еиԥш имѡасыш,
Иарбан, нас, аԥстазаараҿ узыхьзаз?

Акымзарак.
Иаанымхазеит цәгьарамзар бзиак,
Аха макьана иузгәаҭазом акгьы.
Ишцаз умышқәа, баша иниас,
Баша умрагьы шгылаз иахьагьы.

Зынза иухашҭит, иухашҭзеит, сѡыза,
Уара удунеи аԥахьгьы ԥьара,
Сара сқәыԥшреи сынасыпи хызѡаз,
Асы ԥшԥа цырақәа ишаҿу аира!

* * *

Аххаҳәа амцабз рыцралеит аԥҭақәа,
Аԥҭақәа рԥыхәа былуеит иццышәха.
Сыбла иаахгылоит азхәыцха сымҭакәа,
Хара исѡосхьоу ахәылпқәа рѡашәхак.

Хәылпҭ шәаԥшь гәхьаазго салагеит саазқәылаз,
Хәылпҭ шәаԥшь иахызго салагеит сгәырѡа.
Мшы харак ахаан иҟалаз, инылаз,
Жәабжь ссирк слымҳаҿ ихәыҵхәыҵуеит дырѡегь.

Еиҭаҳәашьа змам цәаныррак сыкәшаҟьоит,
Аччареи аԥәуареи сеимаркуеит уажәы.
Нахьхьи, ашәаԥшь мца ахәы иқәлашоит,
Ушьҭа мраҭашәарагьы цашт еилашәшәы.

Аԥхыз еиԥш азә иеԥәахә налԥхеит ажәѡан,
Ауаѡытәыѡса инасыԥ ҿыхеит схаҿы.
Сара сыда азәы изымдыруа иауан-иашәан,
Лакәа саркьак ианызбаалоит ԥхәызбак лхы-лҿы…

Икарахаз сылаԥш жәԥоан калҭ икынхалеит,
Иасуеит ааԥынтәи аԥшалас кашьшьы.
Амзаҽа шәахыстан жәԥоан гәаԥа ианхалаз,
Гәаныла днадызбалт сааигәа иҟам схәыҷы.

* * *

Иҭабеит арԥаш аиԥохаақәа рыбжьара,
Азышьтра ԥашза иҟәарашхан инхеит.
Ашьхақәа рсаркьал, арԥаш хытҟьара,
Ахраҟәа гаразцоз абжьы хаа нкабеит.

Иканзеит ажьынцәры, ихьыдхәаны изҽалоз,
Ахаҳә иқәхаз абжьынц ашәтқәа каԥсеит.
Иприт аԥыс иаԥәа, арԥаш ихтәалоз,
Аиԥохаақәа дагәахеит, аиԥохаақәа лашьцеит.

Ахраҟәа ирытҷабеит ашара зырҽыхоз,
Ашьхатәыла агәырԥашла иамаз шаҳатс.
Абзаласа цырцыруа арԥаш иаҽыхәоз,
Ашьабсҭагь цеит, азы ашьҭыбжь змаҳаз.

Аҟәараԥа илахеит ашәахәа шәа-зызо,
Ашәахәақәа зәашҳәаха ацаҟьаш иаҽоуп.
Азәымзар азәгьы дцәырцуам, иҟалаз зырзо,
Ҳапи-ҳаԥеи ҽыртуам, аиԥохаа лашьцоуп!...

АСАРКЬАЛ

Ашьыжь, асаркьал, убжьы налыԥуан ашара,
Асаркьал, убжьы ауаа ргәаԥга ԥнаԥәон…
Ҳәсеи-хаԥәеи неиуан еишәара-еиԥара,
Асаркьал убжьы гон, асаркьал, ушәаԥьҳәон…

Ауаԥытәыԥса акнаҳарҭахь днаргон,
Шьоук агәыргьаз рызноугон, шьоук – аԥсырзы.
Асаркьал иасуазгьы дуаԥын, игәырԥеигон,
Аха имчзи, дасуан асаркьал зегьы рзы.

Ауаѡытәыѡса ихадыршәуан ашаха,
Асаркьал, убжьы иаман иааруан аԥсзы.
Ауаѡытәыѡса имоузеит ажәа заԥәык аҳәаха,
Дыкнарҳаит ауаѡытәыѡса инхаз зегы рзы.

Асаркьал, ашәышыкәскәа ршәаԥьҳәаѡ,
Агәыргьаҿҳәашазы ирга ушьҭа убжьы.
Жәлар рзыҳәан ирга уара убжьы акаѡҳәа,
Аҭынчразы ирга, жәѡан ихымларц ашәшьы.

Абжь-шьхак, абжь-мшынк рынасыԥ рҿыха,
Абжь-жәѡанк, абжь-ецәак каххаа илашарц.
Ашьеи алабжыши ашәышьханхыԥ унаха,
Ауаѡ гәырѡада-гәырчыда уаԥә ашара дахьзарц.

Уас, ауаѡытәыѡса, асаркьал ашамҭаз,
Уас ашамҭаз, ауаатәыѡса рҿых.
Иахьа адунеи алашьцара ахаԥамҭаз,
Аҭынчра ашаеԥәа ашамҭаз иҿых!

ААԤЫН

Азыхь еиԥш апытҟәырқәа иргәылхәрааит ашәҭқәа,
Ааԥынтәи ашәҭқәа ашареиԥш еимыггоит.
Алыкә хәычы нылыршәан ааԥын агәашәқәа,
Амырхәага азхыцреиԥш рѡашшәа икаҭәоит.

Адгьыл агәы ыргәыбзыԥ иныцхахеит аԥхарра,
Ашьацра иныла ҳәҳәит ааԥынтәи ацәашьқәа.
Раԥхьатәи абзиабареиԥш амра каԥхара
Иԥнартлеит азын иаҳәынҷаз анапқәа.

Изытуеит асыԥсақәа ашьхақәа иркыдхәаша,
Арѡашқәа рҿалашеит ахрақәа ргәаԥшь.
Нап адыркит ауаатәыѡса ирыхәаша,
Ирхылеит ауаатәыѡса рыблақәа ччаԥшьк.

Ауаѡ инасыԥ даҳәоит ашамҭаз игылаз,
Иназарц хәыцра ссирк игәы иҭеикыз иахьа.

Илаԥш цәгьамзааит уи раԥхьаза иԥылаз,
Иахьагьы игәыҷра еиламскәа еилахәлаайт ҩаԥхьа.

Азәк дышәҩыкызтәыз диқәныхәаайт асаби,
Ахаангьы еицамкааит аби-аԥеи рбызшәа.
Амилаҭ рымцахә анмыцәаша нас ами,
Ауаҩытәыҩса инасыԥ жәҩан иҷумыршәан.

Ахаангьы еибакуаз аԥсуа хаҵа имцахара,
Аԥшәма илазаҵәы мууаайт шьыбжьон.
Ауаҩ иԥсы иахылҵыз ила имоуаайт гәынхара,
Азыхь шьашәа имбаайт кәыркәа шоура анкаҭәо.

Асаби иааиртуеит ихәычра агәашәқәа,
Иеҵәахә еиԥш дәыкакаҷк инапаҷы илашоит.
Азыхь еиԥш, апытҟәырқәа иргәылхәрааует ашәтқәа,
Аацынтәи ашьыжь ашареиԥш еимыггоит!

* * *

Сара иахьсыхьуаз еилукаарц уҭахызар,
Умыццакзакәа, сҩыза, сышьҭа ухыԥшыл.
Са сымҩаҷы ҷьаракыр иахьакәым сыбрызар,
Схы сзырхьыз, сгәы сзырхьыз – зегь неидкыл.

Зегь ршәшәа-ирқаца сышьҭахьҟа инсыжьыз,
Уара узхааным сылабжыш гәаҭ иахькашәаз.
Игәаҭ ублала зны амца ахьысхыжьыз,
Зны сшаеҵәа ахьгылаз, схәылԥиеҵәа ахьҭашәаз.

Усҟан сыԥсаҭа уҵәҳап, мамзаргьы иуныҳәап,
Саргьы адамра хыла сасып,
Ма сыԥсы цқьа гылап илашаза.
Абриоуп, сҩыза, уаҳа акгьы сумырҳәан,
Уқәыԥшра ҿеизааит, умрагь гылоз ихааза!

ЛАКҬА ЛАША

Лакҭа лаша мԥа авсзом ахаангьы,
Злакҭа лашоу, дад, инасыԥгьы лашоуп.
Уи ауаԥ иахьа анцәа ду дитәаргьы,
Арыцха дитәаргьы, иара изы акоуп.

Шьҭа авсзом ауаԥы разы иашҭа-игәара,
Х-еиԥырԥак даиԥымхыц азәымзар-азәгьы.
Ашәышыкәсакәа иргәылԥхоит имцахә лашара,
Имцахара еихсыгьра акәзам бзынтгьы.

Лакҭа лаша иԥоны ныхәаԥхьыз агзам,
Уи амшрагьы аԥыхрагьы ицуп есымша.
Насыԥ имоуп, имшкәа мшы лашак рыцԥа,
Уаԥәтәи амшгьы иара изы иҟьаҟьаза ианша.

Ауаԥы раз рыцха, аԥстазаара аԥәҟьара,
Ахҿа ҟьалагьы иқәшәахьеит уи мышкызны.
Аенышьыбжьон асыԥсагьы итаԥцәеит аҿҟьараҿ,
Абҕацамкыра дахькыдлаз агәра ганы.

Зегь акоуп, лакҭа лаша шьҭа ивсзом,
Мра игхазом, мза лашарагьы – иара убас.
Аразра ыҟоуп, ахаангьы ԥсра ақәлазом,
Адунеи цәгьа-мыцәгьас иҟоу зегьы рцас!

* * *

Сара тәыԥакын атәыԥа сзымкит, издыруеит,
Ацәхар анахыцуаз, сара снапқәа ҿаҳәан.
Абаԥохьаа еиԥш, сара абри иахьагьы испыруеит,
Имҕьазо ахәреиԥш исзынхеит абри агәырԥа.

Иҟасцаз шмачу здыруеит, аха сара егьысхарам,
Напхыцла ахра ԥашра салаԥсны искын.
Самҟьар, стышахәашон, наҟ ацалашә еимҟьара,
Аамҭа амарсеиԥш саргьежьуан, ахац еиԥш санын.

Саагылазар, адырдхеиԥш, алуҭаѡ сакәнаршон,
Уаѡоцас, сышьҭа нхартә, сзыкәымгылт сшьапы.
Зны гәыграк нытцхахан, мра цыԥхьык нықәнаршон,
Аха уи лаԥштцашәаран инкыдзылон ашьхарԥы.

Уажә сышьҭахьӄа схьаԥшуеит сышықәсқәа схытцәо,
Цәашьы шкәакәан, иххаза сышлацкәа лашоит.
Аха ԥсыуак дыӄанаҵ, са сымцахәгьы зыцәом,
Са сгәы иахылцыз сашәақәа ахьытцхахо збоит.

Азшәах еиԥш ҭаҳмадак ԥьара данысԥыло,
Саныхәыҷыз еиԥш иахьагьы игәхьаазгоит ажәабжьк.
Ацәҳәыра иқәхаз агылѡазаҵә еиԥш сахьгылоу,
Ашьшьыҳәа инаскьазгоит хәылпазтәи ашәаԥшь!..

ПИЦУНДА

Иҭынчхеит Пицунда амра аҭашәамҭаз,
Аԥсра иныцаԥсоит хәылпазтәи ашәахәақәа.
Ашәшьырақәа рееицырхуеит рыԥсымҭаз,
Ѡаԥхьа, ргыламҭаз, иҭынчхоит ацәқәырпақәа.

Ашәышықәсақәа рдунеи неимӄьоит ашәымҭак,
Сықәпшуеит аԥсуа дгьыл Пицунда аԥшаҳәа.
Сара сымшын иххалаз схәыцрақәа рхымҭа
Наргоит ацәқәырпақәа ргәаца иҭаҳәҳәа.

Саԥхьа икаԥсоуп зқьышықәсқәа рааны,
Ацәқәырпақәа еиҭа-неиҭас исарҳәоит рыхҭыс.
Ирҳәоит, сышьхақәа Иазон ихаан,
Уи зны «Арго» дақәтәаны абраӄа дшызхыц.

Исарҳәоит, ахьтәы уасцәа мцарсны ишигаз,
Лхы-лгәы зегьы ширҭаслымыз Колхаа рҭыпҳа.
Аԥсны анасыԥ – ахьтәы уасцәа – усӄан ирцәигаз,
Зны, Аеҭ иԥасдгьыл насыпда ишыннархаз.

Исарҳәоит, амшын шаҵааз Медеиа лылаҕырз,
Лыԥсадгьыл агәнаҳагь шылзымгаз хара.

Истахуп сара схәыцрақәа амшын иалазырц,
Быжьра-быжьцәа адгьыл иатҩахарц цьара.

Са схыкәгылоуп сымшын Еиқәа гәырҩала иеитцоу,
Ацәкәырпақәа насгәыцыршан, иныкәтәоит аҟәара.
Даацәырцуеит Медеиа дгьыли-жәҩани ахьеивтцоу,
Лыхцәы цыххаа дадызбалоит жәҩан калтаҿ хара.

* * *

Слахьынца сыкәнагалеит мышкызны,
Рыцхарала итәу абри адуней.
Сзыхьгьы нытхәрааи идәыкәлеит ихытцны,
Ажәҩан иналшәан, сиецәахә лашеит.

Убасҟан илашеит сара сымцахара,
Сыхьзала иадырсит схәыштаара ахаҳә.
Ажәеиԥшь исатәаршьаз, абгацымкыраҿ,
Аԥслаҳә каххаа ахракәа инарҿаҩт.

Акәаршҩеиԥш амра ашәахәа насхьызсеит.
Акыр-кыр инасҿаччеит схәычра ашәт.
Шьыжь ашьац инылаԥсеит иҿыцза
Сзазаш. Мраташәара ашәит хәылԥ шәаԥшь.

Исатәаз зегь снатеит аԥсабара,
Уи анасыԥгьы снатеит – агәырҩагьы.
Егьсыгым ушьта сназарц ахаҩазараҿ,
Схы сыгәҩарамкәа сымҩасит иахьагьы.

Са сцәа сызагоуп слахьынца азыхәан,
Са слахьынца ахарта исыду рацәоуп.
Сымҩа антәамтаҿы сгылоуп, аха акыхәагь,
Слахьынца азыхәан сгәы бжьажьом.

Цәалашәарак нытцхахоит сгәыграқәа иргәатҷоу,
Гәыграқәак гәыҩ-ҿыҩха сгәатца иташуп.
Сыԥшуеит дгьыли-жәҩани рышьхәа ахьеивтцоу,
Ауаҩы адгьыл дақәлазтәуа хәшәык сазыԥшуп!

АШЫҚӘС ҨЫЦ

Ажәԝан агәы неиԝошәан амыцмыць еиԥш,
Аецә зазашцас рыблақәа нтыԥхеит.
Ацых иналхәраан хысбжьык нхызлеит,
Ари гәыргьаҽҳәашоуп, ашықәс ҩыц ааигәахеит!

Ауаатәыԝса алоуп агәыгракәа рызхыцра,
Ашықәс ҩыц, анасыԥ ҩыц урт азыԥшуп.
Ацых дырцәажәоит, иаҽуп зегьы ахысра,
Шә-насыԥк лашак каххаа ргәацаҽ иаркыуп.

Ашықәс ҩыц, ашықәс ҩыц, суҳәоит исоуҳәарц,
Зегь зуҭои, зегь змухуеи рацәоумашь сынтәа?
Ма угәы иҭоума зегьы ргәахәарақәа ҩоуҳәарц, -
Ан думырцәуарц аҳәҳәыҳәа инеиматәа.

Иҩаҳәатәы ҟауцома нас аз ицәаз зырҩыхаз,
Ауаԝ ишьыга абԥьар цома ихәаш-хәаша?
Апсы ҭоума иацы ақәыцьма зыгрыхаз,
Ауаԝотәыԝса ижә оурыхә иахылцыз ацша?

Ахәхәаҳәа ахысбыжьқәа ацых иалԝуеит,
Шә-насыԥ лашак каххаа зегь ргәацаҽ ишәтуеит…
Згәашьамх еицнеиз ашәышықәса дациуеит,
Ари гәыргьаҽҳәашоуп, ашықәс ҩыц ааууеит!

* * *

Уахатәи ацыхгьы лашьцоуп – ацәылашьца,
Дгьыли-жәԝани рыцхаражәҳәаԝ – кыдцәоит ақәа.
Адәы ицәыршәлоуп уахатәи ацых хәылашьза,
Еиқәырхха уахатәи ацых ҩаҳәоуп анапқәа.

Апша сҧенцьыр иаднаҳәҳәалоит ацәамахәқәа,
Асаркьа иадхәраан икатәоит ацәыкәбар.
Сҧенцьыр ҧсырзык нылаҳәан, иныцашәкәа
Ицоит апша, ҳамтак иҟазам ахабар.

Аҵых ахә иеиԥш уажәы-уажәы еиҭашәоит,
Иуалуашоит, агәы еилагылом уаха.
Стәоуп ҷхыбжьон сымала сгәы ст̣ацәажәоит,
Сычҳареиԥш, схәыцрақәагь хыҵуеит имцаха.

Уаз ашәак налыѡуеит аҷәыкәбарқәа рышьҭыбжь,
Уаха сара схала исхәыцыз дунеик саҭоуп.
Аҵых-лашә изалымԥхаз аеҵәақәа рыччаԥшь,
Аԥҭа еиқәарақәа ртыша иҭаԥсоуп.

Сылаԥш сзылхуам сценцьыр аблақәа,
Уаха азә дыцәхалаз ҷьысшьоит ауеи.
Зынза атлареиԥш иамацеит схәыцрақәа,
Уаха шә-цәалашәарак сзеимаркыз иауеи?

Аха уахатәи асахьақәа маҷәыс еимѣьароуп,
Уажә сценцьыр ахышә инылаба ицоит.
Зегь схәыцрақәа ирхылҵыз лаԥшҵашәароуп,
Абжьарак, бжь-еҵәак абжь-жәѡанк ирҽаԥхоит!

* * *

Ҵҭа цахашк ыҵаршәзам ажәѡан агәаца,
Абыржәыцәѣьа иқәашырпыѣѣан, амш еилгеит.
Еилаарцыруеит амахәқәа ирықәшу азаза,
Хәылԥ шәаԥшь, жәаха-жәымш, нахьхьи иуаркалеит.

Ԥша хаак аекаршәны схәыцрақәа рымҵа,
Бырфын касшәа инасҽаԥыруеит сымала сахьтәоу.
Усѣан са исҵәызхьоу сгәыгра заҵә ҽыцза,
Ѡаԥхьа икаххаа иааҷәырҵуеит аҵәашь еиԥш илашо.

Алашәага реиԥш аҧҭақәа ыҵатәоуп ажәѡан,
Аеҵәақәа лабжышҵас жәѡангәы ашҭа иҭаҧсоит.
Аҵарақәа еиларыҧсоит аапынра ашәа,
Адунеи зегь ҭынчза уахакгьы аҧсы ашьоит.

Акыдлаха амҭакәа, азә иеҵәахәгьы кыдшәан,
Аҵыхәтәантәи ашьҭа нытҵаны ицеит.

Убри инақәырххны, ԥ-ажәак насҽыцшәан,
Сыбжьы ныцакшәа, абасгьы насҳәеит:

«Сиецәахә кыдуп,
Истахыу, сызтаху риецәахә кыдуп», -
Ажәԥан сацаԥшны, скьышәқәа цысуеит…
Уаха, ҽымт-ԥсымшьа, игәыдоу, ихыдоу,
Ацых шьшьылаҳа ашьшьыхәа изытуеит.

* * *

Ладагьы-ԥадагьы, зехьынцьара тынчроуп,
Уарла-шәарла аҽааанахоит ардәынак абжьы.
Иахьа аԥсабараҽ иќоу зегьы ҽыцроуп,
Амыш ҽаҳа-дагәа мԥасуеит икашьшьы.

Мќакәа-ча аамта ныжьны, азынра цәырцит,
Аҽара анасып бырлашха илеиуеит асы.
Ииасхьаз бзиабарак сгәатаҽы ицәырцит,
Са схы-сгәы нхышхытәеит ус азәы лзы.

Стәоуп сара ашьшьыхәа сгәаҳәара сеатан,
Инхәытцыцхаз сахьак сцәызыр ҳәа сшәоит.
Азәы лзымшын салоуп, схы-сыпсы лытан,
Уи лыпшзара лхытцәо, саԥхьа длашоит.

Иаасыкәыршан итазам азәы иԥсы ахәага,
Аарла ашәымтақәа рышьтыбжь саҳауеит.
Сгәы цыргыцк нтаршәны, имԥасуеит азә лыгага,
Сыга-сҽы амырҳәакәа зшәахшәа дзытуеит.

Снатәоит, игәырҽыгьгоу сажәра снаԥылан,
Иаалырќьан сгәыграқәа цыххаасан инталт.
Адәахьы аҳәҳәыхәа илеиуеит еимагылан,
Асы шкәакәа, асы бымбыл, сажәра асаркьал!

СЫШЬҬАҚӘА

Сышьҭахьҟа схьаԥшуеит иахьа сымшәазакәа,
Схыԥшылоит сышьҭақәа харантәи иааua.
Аамҭа иалаԥсоуп сышьҭақәа мзыҵзакәа,
Сара сышьҭақәа, сыхҵыс зегьы зҳәауа.

Сышьҭақәа иргәылоуп, са сыуаӷора, сыламыс,
Са сажәреи сҷареи рдунеи ауасиаҭ.
Сышьҭақәа ирхыубааuам сара исыламыз…
Ишыцқьоу, ишыразу иагьҭалоит ахраҭ.

Имаҷхаргьы сара сышьҭақәа рынарха,
Ахаангьы имԥсуа, имызуа истынхоит.
Урҭ мышкызны аихац икылсны зҷыназхаз,
Иахьагьы сышьҭамҭа еиламскәа иааскьоит.

Са сышьҭақәа ирхыршәлазам наӷагьарак,
Абнаршәыра арҟыра ылганы иааueит.
Сышьҭақәа ирылазам хагарак, ԥагьарак,
Иахьагьы сгәы каршәны сымӷахь сыԥшуеит.

Саныҟам мышкызны сышьҭа ихыԥшыло,
Игәеиҭап сыхәрақәа, сшәахстақәа ибап.
Сыцәгьеи сыбзиеи дрылаԥшып иԥыло,
Усҟан сыԥсаҭа иныҳәап, мамзаргьы ицәхап.

Сара сыԥсрагьы сыбзарагьы еиҭазҳәо,
Сара слахьынҵа амаза иамоу шаҳаҭс.
Ԥсынгьы бзангьы са сгәаҟракәа еиҭазҳәо,
Сышьҭақәа,
Ԥшаласцас иниасыз сынасыԥ шәамаз баҟас!

* * *

Ашара бырлашха амахәқәа ирыбжьаееeит,
Иҭахәмарт ашәаԥыцьаԥ рыкәа-рмаԓра.
Шьыжь шәаԥшь шәыры-шәыруа ашьхақәа ирҷаччеит,
Касы ԥшқан инкаԥрит аԥшалас абра.

Атыҩарҩар ҭалеит агылҩа агәаҩара,
Ахәылпҵыс аҽатҵәахит, ашара иацәшәан.
Ахьшьыцба хылеит аҵарақәа рхаҩараз,
Ицеит акьу шьапызаҵә, ажәҩан ихшәан.

Иҟьаҟьаза ишеит. Адунеи гәырпынҵа,
Амза хьшәашәа макьанагьы иԥхоит ижжаза.
Гәыргьарак, гәаҳәарак неиуеит сгәаҟынза,
Ажәҩан кеикеиуеит, ԥҭацк аиуагьы хзам.

Шәышықәса инеишагьы, уаҵәы иԥсышагьы,
Зегь ргәыграқәа ҽыцза игылеит иахьа.
Иахьа азә даазхәашагь, азә дызҭишагьы,
Ифҩышәо абри адгьыл хәычы иқәлеит ҩаԥхьа.

Иахьа зыхь ҽыцк ныцхәрааит ахәы аԥынҵаҽ,
Змахкгьы ԥьара адгьыл агәы ҭанарбааит.
Цәгьагьы бзиагьы цәырҵит ауаҩытәыҩса ихәыцраҽ,
Иахьа адгьыл ирхәашарц илшоит кьанҽаак.

Иахьа ашәеиқәа иалоуп адгьыл хазына,
Ашәеиқәа иалоуп ауаҩытәыҩса иразҟы.
Сара сгылеит сҽаҳәатәы ҟаларц азыназ,
Сныҳәаԥхьыз аминк иақәшәарц ԥьара акы.

Аԥша аҵҭақәа нанацоит ажәҩан икыдцан,
Ашаеҵәа абыз цаҟьаш иахьнашьуеит.
Сзыркуеит сара ашырпаз, слымҳа кыдцан,
Адәахьы ашара ашарккашьҭыбжь саҳауеит!

АҬӘАҴЛА

Икаҳаит адгьыл иақәлаз аҭәаҵла,
Иқәцит аҵла ашәышықәсақәа рдунеи.
Иахьанза адгьыл иаларсыз дацла,
Адгьыл иалаԥсит, икажьуп адоумбеи.

Амацәыс ашьҭақәа ануп ианпыҟҟала, -
Ашьашәы-абыжьныха ихҽақәа.

Зны аҩстаа дықәтәазар акәхарын дхалан,
Усҟан, хыхь ажәҩан иаҟьеит анапқәа.

Аԥшырта цкьа анцәахәы, адгьыл ашьана,
Уажә еихаххаа ишьтоуп аамта агәырҩа.
Абаҩԥсеиԥш авараҽы игылоуп макьана,
Арт шҽаз акәампа лазышьтыз агылҩа.

Ихаҳәараҳатәу схәыцрақәа
Ашьшьыхәа инасцырцуеит,
Сеишәара-еицараха сгылоуп уажә абра.
Сҽаԥхьа ауаатәыҩса рсахьақәа еилысуеит,
Атәаацла амцаҽы инеихьаз ԥхьара.

Саԥхьа ишьтоуп маза-зқьы ҳашҳатәарха,
Ашьха ашьауардын, инықәцыз шьыжьык.
Исаҳауеит, исаҳауеит икараха,
Зны атәаацла иннажьыз аԥшазацә абжьы.

* * *

Иахьа ашьха жәҩан ԥтацкгьы хыршәлазам,
Ацаҟьа ҽырлашаа арҩаш катәоит.
Акаԥкаԥқәагьы ҽааихак рымазам,
Иахьак атрышә иасуеит, цьара акы рбоит.

Ашьха сыԥсеиԥш ихьшәашәоуп,
Ашьха сыԥсеиԥш сыгәҽыгьрагьы хьантоуп.
Нахьхьиза, цьара, ашьха аҳәишраҽ,
Ҩ-бгацьмак зса-зсо ахра иаҽоуп.

Ашәышықәсақәа ирхааныз ахаҳә шьанца,
Аамта ицнашәаан, ибгалеит хланцы.
Ахааназ, ахтып еиԥш, ахаҳә тып ҩашза,
Имҩашьахуа ианхалеит ацаҟьа аханза.

Ахаҳәқәа ирытцхәрааз азыхьқәагьы еинтәалан,
Ацытәара иныла тәоит ацыпхь каршуа.
Уазашәак рҳәагәышьоит азыхьқәагьы рбызшәала,
Аха азәгьы дыҟазам избо, изаҳауа.

Ахьча иҭып заҵәы алѡаҵә ахылҵуеит,
Аҕьыч хылпеиԥш аҵәхәыра иқәыршәуп зымѡа.
Зны ашьхақәа ргәаҵахь асыԥсақәа тҟәацуеит,
Иналаршәны ихыҵуеит ашьхақәа ргәырѡа.

Нас ушьҭа ԥшьшьала амрагьы ҭашәома?
Нахьхьи, дгьыли-жәѡани рышьхәа ҵыблаауеит.
Цәгьароума, ма бзиарак иазҳәома? –
Быжь-саркьалк реиԥш,
Быжь-храк рыччабжь саҳауеит!

* * *

Иҭабаз азыхь еиԥш ҭынчроуп иаасыкәыршан,
Аҭынчреиԥш сгәыҕракәа шкәакәоуп уаха.
Адырдхеиԥш амза аеыкәаҳа аҿыкәыршан,
Жәѡангәашҵа иҵаршәуп, ихыш-хытҵәо ашәахәа.

Дгьыли-жәѡани рыцҳаражәҳәаѡ, шәахәацк зызымкуа,
Снапсаргәыҵа аенықәыршан, ашьацраҿ инкаҭәеит.
Жәѡан иаҵаршәыз амзаҿа, сыблақәа хымкк әа,
Ишнеиуаз, цҭа хаерак азара еихнаҵәеит.

Аеҵәа ҷьарсахьа, са сыжәѡан амҳәырқәа,
Амзеиԥш ԥшь-еҵәак цырцыруа илашоит.
Асыԥсақәа иргәылнагаз ашьха ажәѡахырқәа,
Нахьхьи, ҷьара иҟәашза сылаԥш рыхьсыршоит.

Исымбазакәа аччаԥшь рықәххуеит сқьышәқәа,
Нас, ашәымҭак, зазашшәа инасҿықәбаны ицоит.
Ишакхьоу гәастоит ииасхьоу сымшқәа рхышәқәа,
Аха аҵыхәтәантәи сгәыҕырҭа аԥенҷьыр лашоит.

Ушьҭа сара абри адунеи шыуаароу здыруеит,
Издыруеит иныкәпрыз аԥшалас ишеиԥшхаз сразҟы.
Цәалашәарак сарҭынчуам, гәырѡа мазак сныруеит,
Са сгәыҕра ахаҵ знысҵара збом ҷьара акы.

Иҭабаз азыхь еиԥш ҭынчроуп зехьыԥьара,
Уахатәи аҵых мҩасуеит ашьшьыхәа икашьшьы.
Х-ецәак жәҩангәаҵаҿ иныҵхахоит хыҵьара,
Исаҳауеит икарахаз сынасыԥ абжьы!

МЫШКЫЗНЫ

Л. Б.

Хәылԥазыла аԥсымра аҭашәамҭаз,
Сара снышәынтра агәашә ашьшьыхәа иартла.
Ахәылԥаз аҳәҳәыхәа азаза акаԥсамҭаз,
Сгәы иныкәцан ашәҭкәа рхаҿра ԥыртла.

Ҳамҭак схаҿы игылоу аҟәардә хәыҷ бныкәтәа,
Ахаангьы ибымҳәац сыхьзгьы уажә иныҵакны иҳәа.
Ахаангьы ибзыразыз сгәы былабжыш нықәҭәа,
Буаз ажәақәа налаҵан, мыткәмак сызҳәа.

Аҵәгьагьы абзиагьы зегьы-зегьы бгәаларшәа,
Ибгәаларшәа, иҳацрымҵуа иҳашьҭаз гәырҩак.
Бареи сареи ҳамшқәа ииасит акалашәа,
Аха урҭ зегьы аамҭалан, имҩасит зымҩа.

Иахьа адәахьы ааԥын шарккеит, иббома?
Апытҟәырқәа иргәылхәраан ашәҭқәагьы пытит.
Сишь! Нахьхьи иааҩуа акәукәу абжьоума?
Бааигәаҵәҟьа сгылоуп, ҳқәыԥшра хынҳәит.

Нахьхьи, мраҭашәараҿ хәылԥ шәаԥшь уаркалеиуеит,
Хәылԥазтәи аԥсымра аҿуп аҭашәара.
Бкасы еиқәаҵәа иналыԥхан былабжыш леиуеит,
Изхьоу иԥсхьоу сахьақәак цәырҵуеит ԥьара…

АЖӘЫТӘ АШӘА

Адгьыл агәы иҭыҩоны исаҳауеит жәытә ашәак,
Сыжәлар ршьаркәаста ашәышықәсақәа руаз.

Исаҳауеит ицәеицәыԥсуа уи ашәабжь ныцакшәа,
Уи ашәа, сабдуцәа рцыхәтәажәа здырҳәаз.

Ажәытә ашәа, ашьхақәа рымышмыхәла иалаԥшыз,
Аԥхьарца заԥә иаҿыѡуеит аамҭа агәырѡа.
Игәаҟуеит ажәытә ашәа иагәылахаз амца,
Излаԥахыу азынӷьырқәагьы хьаѡуеит зымѡа.

Ажәытә ашәа, ашьхақәа рымышмыхәла иалаԥшыз,
Абри ашәазаԥә шырҳәоз иҭаргалоз ахраҭ.
Ажәытә ашәа, ажәытә ашәа, сыдгьыл алабжыш,
Абжь-шьхак рашҭаҿы иҭарҳәоз ауасиаҭ.

Ишәеиқәара-зеиқәаран игылоуп ашьхақәа,
Абри ажәытә ашәа нарҿаѡуеит урҭ уажәааны.
Иахьа ахрақәа ирҿахаҳәхоит арѡашқәа,
Ԥьара аихац еиҟәызжәаз азыхь еиԥш иҭҟьаны,

Азыблареиԥш ихыцит ауаѡытәыѡса ичҳара,
Ажәытә ашәа еиқәышлаҳәа, сыхҭыс асаркьал.
Ар рцыхәа ҭызгоз, сара сашьцәа рыкәпараҿ,
Аԥсуашәа, бзарзык ацыхәала иахьагь сашҭа уҭал!

АҬЫС ИАҬӘА

Азиас леиуеит ахаҳәқәа ирхыхәаша,
Ахаҳәқәа рышҳауа ацәыкәбаркәа еилатәоит.
Азы ихыслоит ҭыс иаҬәак, лакәушәа иубаша,
АҬыс иаҬәа гәаҟуеит, аҬыс иаҬәа ак аҳәоит.

Ашәиаҟ ԥсыз хәмаруеит азыжь ацаҟа,
АгәышҬа шкәакәаза иналԥхоит азыжь.
АҬыс иаҬәа гәаҟуеит, иабоит ишаҬахаз,
Ашәиаҟ ԥсыз халазом аҕгара аҿахыжь…

О, сҿара амшқәа, зшәахшәа инықәбаз,
Лакә ԥхызшәа иниасны ицаз ишцара.
Ицырцыруеит сҿара алабжыш амахә иқәтәаз,
Схәыҷра асахьа цәырҟьа-цәырасуеит хара.

Аҵыс иаҵәа гәаҟуеит, ашәиаҟ ԥсыз иашьҭоуп,
Аҵыс иаҵәа гәаҟуеит, ашәиаҟ ԥсыз азкуам.
Аҟәарашра инылсуеит схәыцрақәа рышьҭа,
Ашьха зиас леиуеит, апаѡоқәа ирызкуам.

Стәоуп сара сымала схәыҷра азы ахықәаҿ,
Хәыцра ԥсыршьагақәак срылоуп сҭахәхәа.
Са саԥхьаҟа иниаҟьоит ҽыкәаша хьышьашак,
Ахаҳә шкәакәа иқәхәмаруеит саԥхьа ашәахәа!

АШЬЫЖЬ АҚЫҬАҨЫ

Ашәапыцьап ирхьыҳәҳәуп аҵар рашәабжь,
Апшалас адгьыл иахьнашьуеит амылҳам.
Икеикеиуа ицәырҵит аапынтәи ашьыжь,
Аапынтәи ашьыжь – ԥсы зхоу зегьы рхан.

Абгьы иаҵәа наргәылприт апытҟәырқәа,
Раԥхьаза ашәҭыц азаза аҿаҳәит.
Икыдхәашаз арѡашқәа рзыршьтрақәа ирзымкуа,
Аиѡохаақәа ирхәыцаҵәо, кәапеишәа идырҭәит.

Ашамҭазы зыхь хәҷык адгьыл кылнаҵәан,
Аҵәашьы иаҵәеиԥш иныцхәрааны икаҭәоит.
Ацыԥхь шәахха ашьацра иныларҵәа,
Азыхь разнышха ашьшьыҳәа инаскьоит…

Ақыҭа каххаа иҿыхеит илахҿыхза,
Аҵых иакәабеит иацтәи агәамсам.
Амза цьампыгехагь жәѡан хыцәқәаҿ ицәышза
Иаҿаршәуп, ччаԥшь шәахәацкгьы зҿам.

Абар, ушьҭа егьагзам амрагьы цәыцраарц,
Ашьшьыҳәа игылоит мрагылара агәаԥшь.
Сара уаҵәтәи адунеи аԥеиԥш еилыскаарц,
Саԥшуеит иахьа ицәырцыз ашьыжьтәи ашәаԥшь.

* * *

Са сгәатцаҿ илашоит сҿара амышқәа рцәылашара,
Са сҿара амышқәа рцәылашара иналыԥхоит еԥәак.
Аха сылаԥш шашьҭоу исцәызуеит сиеԥәахә ацәаара,
Асар рымѡа исцәанызлоит, исыдымхалакәа рацәак.

Сҿара амышқәа ирхьызсаны икаԥсоит асы-шәыб,
Сҿара амышқәа хнаршлаауеит ашьыжьтәи асы.
Ус, снышьҭасын, ибыбышза асыркәымпыл исыршәыз,
Ишкәакәаза, хыхь, аԥҭа еиқәатцәа инадызбалт лассы.

Ицеит уи, нас, ишызбоз, асы еиқәыцәашь инылашәан,
Ашьалҭа гәабан аҿы ашьшьыхәа инахыҵит аԥсы.
Саԥхьа асы ахәра ианысцаз сахәаԥшуеит акалашәа,
Изышьҭысхи, изсыршәи, изысшьи сара асы?!

Уаѡак асы аҭыԥ аҿы асы-лабжыш леиматцәан,
Ауаѡытәыѡса инап ашьҭа арацәеиԥш еиқәатцәахеит.
Иҟәашкакараза асы ѡамгылах ишьҭаз еилатцәан,
Ԥсраҽынза аԥшзара ашәахсҭа азынхеит.

Усҟангьы асыцәкьагьы рыцхасшьон сара стәала,
Асы анлеиуаз сахәаԥшзомызт, алаԥш акыр, ҳәа сшәон.
Егьаургьы имаҷысшьон, сахзызон, иахьлеиуаз ԥшьшьала.
Аҳәҳәыҳәа аҭынчра рцәыуо асцырақәа еикәаԥсон.

Усҟантәи асахьа иахьагьы мшаҽнеиԥш сыбла ихгылоуп,
Уи сылаԥш иныԥшәаны ицарцгьы иҟазам лассы.
Схәыцуеит, каҳада-ԥеыда сымала сахьгылоу:
Избан сара ашәахсҭа заныстцаз схәычра иақәлаз асы?

АШЬЫЖЬТӘИ АКӘЫКӘБАА

Уара хәыда-ԥсада анцәа зегь уиҭеит,
Ак уҭаны, ѡба умимхзеит, шьоук реиԥш.
Уахьцалакгьы унасыԥ уцкәашоит уиижьҭеи,
Абжь-жәѡанк риеԥәеиԥш илашоит уара уԥеиԥш.

Уара аенышьыбжьон иуирбеит азиас шыцәаз,
Аенышьыбжьон аргама иҟалеит уҽаҳәатәы.
Анаҟә амца анакы, абамба аҽажьны ишурцәаз
Наѡит. Уара утәада уаҳа ирымам ҿа ҳәатәык.

Уара уҽада ҽы мцәажәеит уаҳа убринахыс,
Убринахыс уныҟәоит ушьап шьац амыреуа.
Аегәара ҟамч алухын иныцхахаз амацәыс,
Уразныеԥырха агәыцҳәаны, урашь ԥыр-ԥыруа,

Аԥыр шьамхы нықәырсны Ерцахә акатәара,
Урашь аеыѡҳәа иныкәпалт ахрагә ахеиԥш.
Иахьеи-уахеи убылгьо уқәуп аԥсабара,
Акакал зҽамло амжәарбаҕь абгь еиԥш.

Анымеираҳ уаԥшуеит хы-мѡак ахьеихагылоу,
Ажәеиԥшьаа рҭыпҳа дуоурц уҭахыуп лахьынтас.
Улакә хәыцрақәа ԥыруеит уахьгылоу уара утәала,
Дгьыли-жәѡани урхыркыушәа уаха нцәатас.

Ахаҳә-мҽыхә ҳабжьажьуп уареи сареи, суԥашьыцуам,
Уара амцҳәарҭа уҟоуп, ацаҳәарҭа сыҟоуп сара.
Иупсхакыу рбоит зегьы, аха макьана улаҽырҭуам,
Аха ацәҳар ацәа анахыцуа иахыхзар еиҕьуп хара.

Иузгәатозар, ухра еилаҳахьеит, аѡыза,
Жәлар рцәыцәгьа укәшәарцгьы ушыҟоу еилкаа.
Лассы униасуеит иқәашырппҟҟаз ақәыршѡы уаѡызан, -
Ах, заҟа уеиԥшузеи амра абар иныкәзыҭуа
Ашьыжьтәи акәыкәбаа!

* * *

Мзатәымҭоуп, ҭынчроуп уахатәи ацых,
Икаҳәҳәы икаԥсоуп уаха азаза иаҳәаз.
Етәаԥьаа рҭыпҳа заҵәы амза лҽацых,
Ѡ-ецәак лнапы иныкәцан, ҳлахьынца дшаԥшуаз,

Уаргьы-саргьы ҳаецәахә лымпыцшәеит ишызбоз,
Уаргьы-саргьы ҳаецәахә ҭалеит хланцы…

Аҵых алакәа тыԥха дрышьҭалт ишызбоз,
Ишызбоз, сиеҵәахә лкит дахьзаны.

Уара уиеҵәахә дгьыли-жәԥани ирыбжьазит,
Уара уиеҵәахә ахааназы ицеит инҭакәкәа.
Уаха ҳашҭа сыԥәхеит сымала, сгәамҵит,
Сԥыза, аххаҳәа сгәы амца азыркуа.

Асахьаԥәа, схәыцраԥәа иртынхаз асахьаԥәа,
Сгәы азыхкыра ҷыххаа дгьыли-жәԥани ирыбжьоуп.
Угәазхара иузымҳәаз апоет уашәаԥәа,
Иахьагьы ухәычра ашьҭеиԥш ихьшәашәаза ишьҭоуп.

Сгылоуп уаха сымала, схәыцраԥәа неиԥәҳәало,
Амза лаԥҟьага лаҳәуеит са схахьы.
Шә-насыԥк зцу арашь еиԥш, ихиаало,
Ҽыхәак адәы ԥшза иакәшоит нахьхьи!

САБДУ ИМЗЫРХА

Хәашахшҵас инкылыԥхеит жәԥанаҿ амра,
Ашәахәаԥәа рымцабз налԥхеит илашаза.
Ашьҭа схыԥшылом ҷьара ҳарамрак,
Абызԥыц еиԥш ицԥьоуп сара сашҭа ԥшзаза.

Сыбла иаахгылоит ашҭа иакәыршоу аҵәԥанԥәа,
Урҭ рыхгьы-рҵыхәагьы ҿиҟьахьеит сабду.
Иахьагьы мшаҽнеиԥш игылоуп хәажәцәак рыҟәнымкәа,
Агәаԥшь аҵәԥанԥәа хәажә быцала ихыркыу.

Аԥды иаласоуп ашҭа аҵыхәаҿы амакьа,
Зны аҟәарашра илихыз Кәыдры аԥшаҳәа.
Арахәыц аҿихуеит сабду иԥыза гәакьа
Иеиха, инавцихыз аҭзамц агәҵаҳәа.

Ҳахьатә гәашә ду алыкә хәҷы нылыршәан,
Абар, ҽыуаԥ хаҵак дныԥәлеит ҳамзырха.

Иааҟрым-ҿрымит ҳлаԥшь, абжьы нытцакшәа,
Днеиуеит асас аехырԥарҭа ихы азырха.

Насыԥ имоуп сабду, иблакәа еихаччоит,
Асас диҭааит иахьа, амышра зцу.
Ашҭа иҭаҳәҳәу ашәтқәа рыфѡы хыҽеоит,
Хәылбыехатәи аԥша хаа аԥысхә еиԥш иласуп.

Ахьатә кәасқьа аршьиа иқәтәоуп ажәцыс,
Агәы каршә, аԥсы каршә – ашәа ссирк аҳәоит.
Амрагьы аԥыхәтәантәи аԥҭа инаԥыст,
Лассы акәаԥҳәа амшын аҵа инҭашәоит.

…Схәыцрақәа снарылтцын, слакә дунеи снықәцит,
Соуразоуроу цәаныррак саанахәеит сеиқәырхха.
Игәыҭшьааган, ихьшәашәаза саԥхьа иаацәырцит,
Ихьанҭыцьза аихаза зкәыршоу сабду имзырха.

ХЫ-МѠАКЫ АХЬЕИХАГЫЛОУ

Ииасыз сымшқәа сырԥыларц сааит сара абри аҭыпаҽ,
Мшаенеиԥш, амѡахәасҭа адәҳәыԥш агәахәара аннаҵоит.
Схәыҷра иаҟәлоу аҵлақәа гылоуп рыхәда рыкәаҽ,
Хәылбыехатәи аԥсымра ашәшьыра канаԥсоит.

Хы-мѡакы ахьеихагылоу сгылоуп иахьа сара сымала,
Алакәқәеи аԥхызқәеи срылсны сааит харантәи.
Аха убри адгьыл шыгьежьуаз сымбазеит арымала,
Азиас шыцәазгьы агәы аҳәынҵәра сзамыртит…

Сара сынаур сзахымпазеит егьа-егьа зундазгьы,
Абранза иааит саргьы сымѡахәасҭа сызныз.
Иагькьаҽцәазам сразҟы мѡа рацәак иауымзаргьы,
Еицамкаайт! Ахҭаҟынза ушьҭа сылаԥш ахыз.

Хы-мѡак ахьеихагылоу сгылоуп иахьа сара сымала,
Хы-мѡак ирнысыз х-насыԥк саԥхьа илашоит.

Еихытцит-еихалеит сара сымышқәа егьаруала,
Урҭ зегьы ршәахсҭа уажә игәоарамкәа избоит.

Ана-ара ацәашь еиԥш сыччаԥшьқәа нытцхахоит,
Иныҵхахоит урҭ, ргәыгракәа рымоагь хароуп.
Саргьы зны схәыцра хьанҭақәа ԥшьшьала снарыхоит,
Сыччаԥшьи сылабжыши зи-мцеи реиԥш еишьҭоуп.

Ииасыз сымшқәа сырԥыларц сааит абри аҭыԥаҿ,
Мшаенеиԥш, сымоахәасҭа сыдәхәыԥш ашәахсҭа аннаҵоит.
Маза-зқьы наҿахәыҵ-хәыҵуа аԥаоо аҿыкәаҿ,
Быжь-хаҳәк ирхысыз ашьха зиас ашьшьыхәа инаскьоит…

АЖЬЫМЖӘА

Ауаоы ацаѣьа шьанҵа иалицәаан ажьымжәа,
Дунеик еиԥш дахәаԥшуан, насыԥс иԥхьазон.
Уи лакә захәа ссирк иҿалаз ак акәушәа,
Ашьха ԥхәызба лыблагә еиԥш, ажьымжәа еилыԥхон.

Еилаарцыруан зыԥсы зхеицаз ашьанҵа ҷеыха,
Ибла хыркуан ажьыргәыцкәа ирхаԥхоз ашәахәа.
Уи, аѣаза ибзиабара иахылҵыз ныхан,
Гәҭыхан, ныхахәыран дахәаԥшуан, илаԥш ахьыхәхәа.

Инасыԥ цәыкәбарха азаза аҿаҳәуеит ашьыжь шараз,
Нас, амра иашазшәа, амра иаԥылоит есқьынгьы.
Алакә жьымжәа ахаҳә иаҿаршәуп иааԥса-икара,
Зны уи зымпыҵашәҭыз арԥыс дааилоит иахьагьы.

Аха асеиԥш иѣәашза ишлахьеит ихахәыгәза,
Анкьеиԥш еихаччазом уажә уи ауао ихы-иҿы.
Иҿара амышқәеи ацыхқәеи рхәыцракәа ахьызсо,
Рoашҵас, аееаҳәа икатәоит ишьапаҿы.

Шә-сахьак еилысуеит уи иблакәа рҿаԥхьа,
Хцәпаракәак накәшоит иҳашҳатәароу ажьымжәа.

О, усҟан Лара лсахьахәыра нкалашоит иаԥхьа,
Лыԥкы акалтқәагь неилацәкәырԥоит, ихыԥны ицарашәа.

Аха урт зегьы неиԥырԥны рҽынархоит зшәахцас,
Гәырз-шашәаз ихәцыш аамтагь цоит интакәкәа.
Иԥстыхгаха иаацәырԥуеит иԥстазарае иазаз
Аибашьра, иахьеи-уахеи имыцәазо амца изыркуа.

Уи иблақәа адхалан, дахәаԥшуеит ажьымжәа,
Илабжышқәа ихәлатцәоит, - ажьыргәыцқәа еилҟааун.
Агәырԥоеи абзиабареи иршьананы иҽалазшәа,
Ауаԥотәыԥса идунеи хәыҷ агәыцәкьа цыблааун.

АԤША АБЖЬЫ

Иахатәи ацых иааҟәымтцзакәа аԥша асы аԥуан,
Аптақәа акәкәуан аласкәыгә иахатцаны.
Иахатәи ацых ашамтазы ауасиат аԥуан,
Ашареи ахәлареи еилыцуан рыԥсы тины.

Иахатәи ацых аԥша иаԥыз анасып шкәакәа,
Ажәԥан лыхәта икылсны аҽаанахеит асы.
Итысха ԥсараха цаҟа адгьыл игәаҟуаз,
Асцырақәа накәпсоит ахьаақәа артәарцы.

Аԥаԥоқәа ирхәыцатцәо идәыкәлаз акәара,
Жәабжь ссирк мцарсны иагоит шьоук рзы.
Ахәычқәа рыччабжь хышхыцәо иныкәлеит агәара,
Илеиуеит ахәычқәа рынасып шкәакәа – асы.

Стәоуп сара сымала, зегьы-зегьы ззеиԥшу,
Азхыцреиԥш схы итагьежьуеит иахатәи аԥша абжьы.
Асцырақәа сыԥхьазоит еилыскаарц испеиԥшу,
Аҳәҳәыҳәа асцырақәа каԥсоит еилашьшьы.

Ус, схәыцрақәа рыката ардәынак наркылшәан,
Асы шкәакәа агәыцәкьа нкылнаршәааит нахьхьи.

Иаразнак схәыцрақәа рхац насымпытцшәан,
Сылаԥш абри ардәына алахьынтца иназхьит…

Зегьы-зегьы сзеиԥшны стәоуп сара схала,
Азхытцреиԥш, ажәѡан ахуҳәа илагоит.
Илаҳәыз аԥша хьшәашәа амахә икынхалан,
Акыркырҳәа, ишкәакәаза аччаԥшь каԥсоит!

АБРИ АДГЬЫЛ

Амырхәага зхьыршоу арха дгьыл сангылан,
Заа асы зыкәнаҳәаз ашьхақәа сырҿаԥшуеит.
Нартаа ашәѡык реиԥш ахрақәа еилагылан,
Хара, цьара, рлымҳақәа кыдтцан изырѡуеит.

Нас иааѡуа закәызеишь, цсырзума, бзарзума?
Изакәызеишь нас аишьцәа абас еилазырхаз?
Рышьхақәа ѡыстаа мусхәык иахьагьы ирхьыԥшума?
Ма ихьааргома аишьцәа рашьа дахьтахаз?

Сатанеи лмыткәма аума еишәара-еитцаразтәыз,
Ашьха агәыцәҟьа иқәырхан рыга-рҿы азмыртуа?
Ма аԥстаца итыѡуа Сасрыҟәа иуазыр
Аума, ашьхадгьыл аишьцәа ршьапы азмыркуа?

Мап. Аламала сышьхақәа рхы-рҿы хыртзом,
Ус, баша, аламалагь иахьрыхьуа рҳәазом.
Урт иахьа иѡагылан, жәа мҳәазакәа ҿыртзар,
Хымпада, аргама рыцхарак иазҳәоуп.

Схәыцрақәа ҿҟьаса зқьышықәсақәа ирылоуп,
Иахьа са схәыцрақәа рылоуп ашәеиқәа.
Аха урт зегьы баша исызцәырцыз цәанырроуп,
Абжьарак, еиларшәуп сышьхақәа рнапқәа.

Сыԥшуеит ахара, лахьынтца ссирк сгәыцакуа,
Абри адгьыл шсызгәакьоу ѡаԥхьа агәра згоит.
Аҿыхәеиԥш аԥтақәа ирылазсоит ашьхақәа,
Ажәѡан еимҟьараҿ шәалҟьа мрак лашоит!

* * *

Алԥхынрак игәыргьон абри аԥла,
Ишгәыргьоз мацара ихәлон, ишон.
Аԥла амахәқәа хыбын тлазла,
Есыены амырхәага ахьнаршон.

Ажәѡан иаԥагылан аҿыртлан,
Амахә ҽиаақәа аҽын азҳара.
Зынгьы апҵа рееибарк инхылан,
Ақәа нҵахәмаруан акәа-амагра.

Аха ицеит аԥла ахәҵыш аамҵа иамаз,
Иԥаарҷҷеит аԥх, амра аҿазеит.
Ааигәа абгьы иаԥәа аԥла иҽалаз,
Аԥәарҵәеиԥш аԥла амԥа икаԥсеит.

Игылоуп аԥла ашәыб аҽалан,
Асы аѡырц ахуҳәа ажәѡан лагоит.
Ицәоушәа, ицәамшәа аԥх иахьалоу,
Аапынра быбышза ԥхызла иабоит!

ПОЕТК

Поетк ажәеинраала даԥхьон,
Дизаԥхьон ашла аԥсышәала.
Зны ибжьы еиԥихуан, зны имаҷхон,
Иажәеинраала даԥхьон аԥсышәала.

Иара дтәаны дихәаԥшуан,
Дзырѡуан ихы-игәы зегьы иҵаны.
Аԥыргҳәа аеҳәа ихәыцашуан,
Рыцԥхь ѡеиуан ирхыԥаны.

Даԥхьеит апоет иажәеинраала,
Ашла илаба ахәа инылишьт.
Ҽиҵуам, ԥсишьом, дтәоуп ихала,
Анаԥьалбеит, ииҳәаз иаҳамашь…

АХЬАЦА

Зны абнаҽы, аенышьыбжьон, амҩа снанкылан,
Икыдҭәаны аҽаанахеит аапынтәи акәа.
Амацәыс шаҭәышаҭәуа апҵакәа ирпылан,
Жәҩангәашә иныпаҧсон хыхь ахҽакәа.

Абрыскьыл ихаҳәкәа еиҽахауан жәҩангәыла,
Ажәҩан агәы кыдхуа, идыдуан оумашәа.
Сара ахьаца снаҭагылт амхә аанкылан,
Ахьаца махә сыхәоз ҷьысшьон саншәа.

Анцәа иан д-Хьациа ԥхан, имҩашьахуа издыруан,
Афы шамысуаз, ишаҩсуаз здыруан иара.
Иаҳа-иаҳа уи аҧла апхаррагьы сныруан,
Абаа ду еиԥш ахьаца сақәгәыгуан сара.

Ажәҩан агәы еиҩонахуан амацәыс ҷьарсахьан,
Аҧықьхәа ихысуан, ҧлакгьы амца нацралон уажәы.
Аҧла дналшәон агызмал игәы ҭырхьахьа,
Дҭарбылуан, дҭарцаԥхон агызмал шьашәы.

Иаасыкәыршан ихәыҧлашо афымца шьҭасуан,
Са исхарахарц исышьҭаз аҩыстаа дбылуан.
Хыхь ажәҩан сыхзызо ашәиԥхьыз ашьҭуан,
Ҷьныши қаҷааи зегьы ахьымаара ицауан.

Ҩнак, аенышьыбжьон, амҩа снанкылан,
Амацәыс сыкәҟьашо аҧықьхәа итҟьон.
Сара ҭынч ахьаца амахә аанкылан сгылан,
Самҧагылан сара ахьаца, ахьаца агәра згон!

АМШ ҨЫЦ

Ԥҭа ҽыртлахак хыршәлам иахьа ажәҩан,
Адыд хьабылгьан, ашәышьханхыҵ ицеит.
Адунеиаҽ шәарҭа ыҟазам иауан-иашәан,
Иахьагьы гәырҩада-гәырчыда иҟьаҟьаза ишеит.

Нагзара рыкәзааит аиашеи аҭынчреи,
Ахааназы дгьыли-жәѡани рышьхәақәа еивҵаз.
Азхыцреиԥш имжәылааит аҽыҭреи аҽымтреи,
Ак ətaгь былгьалааит адунеиаҽ ҳаґа ицас.

Ҭабара ақәмыз ашьха рѡаш, асыԥсақәа рылабжыш,
Иахьатәи амыш алакҭа еицамкааит уажәы.
Иҽаҳәатәы ƙалааит нас ашаеҵәа иатаԥшыз,
Ауаѡы ашәиԥхьыз азыҳәан иԥимҵәааит аҵәы.

Ишьыцрымгааит Нарҭаа рашьа еитбацәа уаҳа,
Уаҳа аƙәараса ашьапы амшәааит ашьа.
Идәылган икармыжьаит зегь еихазҳаз агәараҳа,
Азә анышә имжаит азә изыҳәан, хаҵарас ишьа.

Анцәа еицоумкын сара сашьцәа рышьҭақәа,
Урҭ ашьҭақәа ирхылаша иилааит есқьынгьы.
Адгьыл разы дрыслаит ауаа рымѡахәасҭақәа,
Урҭ риеҵәахә лашалааит уаҵәгьы.

Есымша аразреи анасыԥи карҵәазан,
Абжь-шьхак ирхаԥхаит абжь-мрак геи-шьхеи!
Ахааназы илхзаит, иаргамамхааит амаза,
Нагзара рыкәзаит аапынреи анапқәеи!

АН

Иахьагь лшьал-ґра налык әыршан,
Ашарккамҭаз дгылеит ан.
Ллаб-ҷашь ԥшза налыцакшан,
Амзырха днықәлеит, абан!

Дахьнеиуа дцәажәоит лымала,
Нас даатґылоит ллаба леанҵа.
Аа, абни амѡахәасҭалоуп,
Дааныжьны лыҷкәын дызлаца.

Иахьеиԥш абра дгылан касызаҵә,
Иахьеиԥштцәкьа усƙангьы дбылуан.

Ан днаскьалгон лыҷкәынзаҵә,
Лыҷкәынзаҵә аибашьрахь дцауан.

Ан дгылан дыҧшуеит ашьханза,
Лхәыцрақәа ргәылоуп мши-ҵхи…
Лыхшазаҵәы иарҭмаҟ иазқәынҵа,
Данылкаауеит амҩа, нахьхьи.

Еихьыс-еиҧыс лылаҧш шикәшаҟьо,
Архәара днавазуеит иаргьы.
Дынкахәыцуа ллаб-ҷашь ныҵакшо,
Лқәаҵәахь дхынҳәгәышьоит ларгьы.

Есышьыжь ан дааиуеит агәашәаҿ,
Гәыжьжьагас уиоуп илзынхаз.
Дгәыглааит ан, дааилааит агәашәаҿ,
Дыҟанаҵ
Илашәымҳәан лыҷкәын дышҭахаз.

* * *

Есуаха схы ныкәсҵар,
Ҵхызла избоит са схәыҷра.
Сласуп, сузкыхуам сыҵурҟьар,
Сзыҩуам, сзыҧом сызхара…

Аимҵакьачаҿ ампыл мҵарсны,
Ашҭа агәы аахәан сҧырзоит…
Зны азыжь иаҵәара хыла сасны,
Салҵәраа жәҩаҭыхла сызсоит.

Ҳәызба ҵыркьакьа саҿыхыуп,
Нас азә дасырхалап аҵәы.
Аҷын сзыкәтәоу сасуеит, ҿыхыуп,
Еиҧьу имахым аҿазәы.

Зны акәа сҵәуп сгәы ҭырхьахьа,
Зны аҵла ахыҵәкәаҿы субоит.

Ситцагьежь, сшьапы хырҟьаҟьа,
Азә ибга тарсны сыкәпоит.

Стахәхәа сыцәаз сумырҽыхан,
Ус сыхәмарлааит сызхара.
Избалааит илахҽыхза,
Сыпхыз иалоу са схәычра!

АШӘТЫШ ТӘУОИТ

Хәылп шәапшь аҽалак ицәырцит амра,
Амза цьам пыеха хыхь илашоит.
Игәыргьоит ашәтыш атлаш амцан,
Иадыруеит, лассы азазагь аҳәоит.

Ашәтыц алашәтуеит атх иатцәара,
Азаза алабжыш аҳәҳәыҳәа икапсоит.
Игәыргьатцәа ирхапхоит амза лашара,
Ашәти азазеи рыфӧы хаа кәазоит.

Шьыжь шәапшь аҽалакны игылоит амра,
Амра абӧа лагьан ахьы шәахәа аҟьоит.
Ашарашәа еимырдоит аҟармацара,
Ашәтыш цәыуоит, лассы азаза шьтабоит.

ААПЫН-ҚӘА

Аапын-қәа ныкәнаршеит ахәыпшза,
Апытҟәыр хәычы атлаз аҳауеит.
Апша ласгьы аапсан, иҟәитза,
Амахә икәтәан изырӧуеит.

Бжьыда-шьтада ашәт абгьыцкәа,
Ашьыжь заза рҽанапсоит.
Еихыпа-еитыпо апш арыцкәа,
Адгьыл акәа интапсоит.

Бжь-хаҳәк ирхысит цаҟа азиас,
Иразнышха иаҧоит ахцәы.
Алабжыш каҧсо ицоит иниас,
Ахьышьтрахь ихынҳәзом азы уаҧәы.

Цлак иахылҧуеит аҟатара,
Баѡ ҧсык алшәоит ҽеа цлакы.
Аха ҭынчроуп аҧсабара,
Ак ҭахазаргьы, игылт ҽакы.

Ашьҭа заҧәык жәѡан ианхалан,
Ицеит азә иеиҧәахә былны.
Ишыҟоу рдыруеит зегь ҽҳәарала,
Аха гәыҕрак иамоуп еибаркны.

Сиеҧәахә, уаҳа улымшакәа,
Зны убла шаша неиқәыҧсар,
Уццышә ажәѡан иаламхакәа,
Афарҭын мѡас уамыцкьакәа,
Сызҟәа аҭыпаҿ укаҧса.

АҦӘЫКӘБАРҚӘА

Ҳахьатә кәасҟьа саҧаиоуп сгәыртланы,
Аҧенҧьыр инылашәшәоит ааҧынтәи аҧша.
Сгәыграқәа риеҧәахә сгәы иныкәыршәны,
Бырфын касшәа инасҿаҧыруеит сгәы аҧс аршьа.

Аххаҳәа ааҧын-қәа леиуеит ихымкәазо,
Гәырѡак ашьҭамҭа збазом ахабар.
Сгәы рҭынчны саҧаиоуп ҳкәасҟьа игәакьазоу,
Ацәыкәбарқәа аҧәымҕ аларҧоит аҟауар.

СѲЫХӘА

Иҧырны инеиуеит сара сѳыхәа,
Сѳыхәа аҕәра сырҧысзом.

Ма иахьанырцо, ма иахьанырхуа
Сцоит апҟаԥхәа, аԥша еилырхуа,
Сышьҭахь, саԥхьа егьызбазом.

Азәгьы сишьҭам, азәгьы дсышьҭам,
Аԥызагь дсыцым, аҭынхагьы.
Адгьыл ианпыҟҟалоуп сышьҭа,
Сахьцо сыздырзом схаҭагьы.

Гәалаҟарак сымҵанарсын,
Сама инеиуеит сҷырҟьаса.
Уарла-шәарла иныбжьарсны
Сҟамчы хсыршоит, апҟаца!

Ауаатәыԥса неиҷагылан,
Аԥсгәы иҭибацоит ана-ара.
Аамҭа зырԥаш аацрагылан,
Икылԥшны, ирхыччоит дара.

Дгьыли-жәԥани зегьы сзеиԥшуп,
Ашьха, ага, ашьаҟьасҭа.
Са исыздыруам уаҵәы испеиԥшу,
Ицқьоуп иахьа ажәԥан алакҭа.

Инеиуеит сеыхәа аееицыхны,
Ԥшаласк мԥасуеит икашьшьы.
Са сиеҵәахә жәԥан иҷыхны,
Ахьы шәахәа аххьа хыхны,
Исыма снеиуеит сгәыгра ацәашьы!

Ԥ-ДУНЕИК

Абасҵәҟьа аеҵәақәа кәеицеиуа,
Уахеиԥшҵәҟьа исымбазац даеазны.
Уахатәи са схәыцрақәа реиуа,
Схы-сгәы иҭамшәазац бзанҵы.

Ҽазныкгьы адгьыл сықәлахьоу ҷьысшьоит,
Саԥонаххьоу ҷьысшьоит мышкызны.

Аха зқьы шықәсақәа рышьҭахь,
Сеиҭагылаз ԥьысшьоит сыбзаханы.

Убасҟангьы избахьазшәа сыҟоуп абри атх,
Абарҭ аеҵәақәа каххаа исхарку.
Нахьхьи, жәԥан хыцәқәаҿ апҵа аеатх,
Илаша-лашо амза ихьзарку.

Ипстатцаган еихызҳәҳәаало аҟармаҵара,
Нырцә-аарцә еиқәҿызтуа арбаҕьқәа рыбжьы.
Ахыуҳәа зышьтыбжь аа԰уа азалагара,
Иҭааза апацха и԰оналашо ацәашьы…

Ԥ-дунеик наҟ-ааҟ схәыцра и԰алпхан,
Ԥ-пстазарак реипшьырҭаҿ снагылеит уаха.
Схаҿы, ихьшәашәаза, амза ԥьампыехан,
Сы԰он ахыцәқәа иқәыршәуп изаҵәха.

АҬЫХ ҬЫНЧ

О, аҵых ҭынч, аҵых гәыраз,
Жәԥан ҵаула аеҵәа зҿаҧсоу.
Аша-еҵәа иххаза игылаз,
Амза ахьы шәахәа зхьыршоу,

Сиеҵәахә сашьҭоуп уахантәарак,
Лаԥшыла сахысит шәа шәдунеи.
Стәоуп сымала, саапса-скара,
Аха сиеҵәахә ԥьаргьы исымбеит.

Издыруада, ԥьаракыр, ижәбазар?
Ажәԥан мшынаҿ иԥхозар ԥьара?
Издыруада, ишылашоз иблызар?
Дгьыли-жәԥани ирыбжьаззар хара?

Исашәҳәа, ажәԥан зыршеи-шеиуа,
Са сҟынза имаазома ашәахәа?
Ма, бла ахьзымназо, бла ахьзымнеиуа,
Ахала инхама изаҵәха?

О, аҵых ҭынч, аҵых гәыраз,
Жәԥан ҵаула аеҵәа зҽаԥсоу.
Хәылпы еҵәа, иххаза игылаз,
Амза, ахьы шәахәа зхьыршоу.

Уаҵәтәи сҵеиԥш ҳәа акрыжәдыррыма,
Сиеҵәахә ԥхарымашь ҳамҭакы.
Ҳамҭак сымԥоа лашарыма,
Сахьзарымашь са сгәахәтәы?..

АҠАРМАҬЫС

Аҵых зегьы ырлашан илеит асы,
Ашамҭаз ицаарыччеит аҵых еиԥжәо.
Аҡармаҵыс еиҵасны ахьҭа ианакы,
Иҵәырнагеит агәыгра ашәа еихышәшәо.

Аҵаа ҵаарыччон аҵых шьаркыцуа,
Асаркьа канаршәуан адгьыл гәыршьҭо.
Аҡармаҵыс ашәакәа аҳәон ирҿыцуа,
Ԥшьшьала ашьшьыхәа аҵых наскьон.

Ауҳаҳәа аҵхыбжьон ашәыб ҵәажәон,
Урҭ амцабз шкәакәа ԥеиуан ирхыс.
Аҵых иалыԥуан агәыгра ашәа,
Избанзар,
Уаҵә амра шгылоз адыруан аҡармаҵыс!

АҚӘАРШԤЫ

Ақәаршԥы леиуеит икыдцәаны,
Ашьха цыԥ-цыԥқәа акәабоит.
Ашьха рԥашқәа хыш-хыҵәаны,
Аԥхаа бжьара ибжьахәашоит.

Ашәаԥыцьаԥқәа ргәы иахәан,
Рымахәқәа абгьы рҿаԥыруеит.

Арха иангылоу аххәатцә ҭыхуа,
Аԥш азара еихатыруеит.

Акылкәыҷыҳәа ацәыкәбарқәа,
Акы нмыжькәа иргәаларшәо,
Жәԥан илбааган ажәабжь ҽыцкәа,
Аԥсабара иацәажәоит!

АКӘАСҬХАРАМЦА

Акәастҳарамца сныеҳәатәоит саазқәылаз,
Сыблақәа кыдхалан аеҳәахь сыԥшуеит.
Аԥырҕқәа хәыцлашо амцабз еиқәылан,
Аххаҳәа саԥхьа амҽқәа былуеит.

Стәоуп сымала, сқәыԥшра сгәаларшәо,
Схәыцрақәа наргәылсуеит инсыжьхьоу мышқәак.
Сахькаҳаз-сахьгылаз – ак саԥомыршәо,
Урҭ зегьы рныскаауеит сызнысхьоу мԥоақәак.

Урҭ амԥоақәа еихалоит-еихыцуеит,
Урҭ сҽара ашьҭақәа рнуп иахьагьы.
Уа цьара сҟьалеит, цьара сшьацәхыслеит,
Сыччабжьи стцәыуабжьи рныԥуеит зегьы.

Стәоуп схәыцрақәа амԥоа ианхалан,
Сыблақәа кыдхалан аеҳәахь сыԥшуеит,
Раԥхьатәи сыбзиабареиԥш еицралан,
Аххаҳәа саԥхьа амҽқәа былуеит.

ГӘНАҲА ЗМАМ

Ашарккамҭаз сгылеит иахьагьы,
Ашаецәа ажәԥан икыдшанхалоит.
Ашьха ирхыпраан аԥшахьы,
Сыкәа-смаҕра аеыртла иҭалоит.

Саныхәыҷыз еиԥш, аҵар рыбжьы,
Иахьагьы ихааза рашәа салоуп.
Аҵла гылоуп еилашьшьы,
Апытҟәыр ихырхыз амаҵә ҽалоит.

Аҳаскьын ҽа азаза рҽаҳәҳәы,
Аҽаазага адәы ицәиалоуп.
Иаха игәылҵыз ашәҭ рыфѡы,
Аԥхыз ссир еиԥш, сѡышьны салоуп.

Ашьыжьтәи азыхь абжьы ҭнаган,
Ахьхьа-хьхьаҳәа исаҵәажәоит.
Сҟәыԥшра хынҳәызшәа, сеилыхха,
Сшьапқәа ашьацра инылашәоит.

Иахьатәи ашьыжь еиԥш сласуп,
Сара сынасыԥ лашоит саԥхьа.
Сзыкәгылоу адгьыл еиԥш иразуп,
Аацын иҭнахыз ашьыжьтәи асахьа.

АБЗАГӘЫРѠА

Атыгә-тыгә, атыгә-тыгә, иаԥхьа инышьҭакшо,
Илаба ырԥшаауа днеиуеит алашә абан.
Днеиуеит ихала, аха ишьапгьы ныҵакшом,
Иара имѡа изылнахуеит иику илаба.

Атыгә-тыгә, атыгә-тыгә, акатран ианыѡны,
Имѡашьахуа нахьхьынтәи илаба ашьтыбжь гауеит.
Заҟантә дымѡасхьоузеи абри амѡа данысны,
Ушьҭа гәаныла зегь ибоит, зегь иаҳауеит.

Днеиламскәа дышиашоу днеиуеит амшынаҽ,
Дзышьцылоу аҟәардәаҽ ԥшьаала днатәоит.
Аибашьра ашыкәсҟәа аацәырҟьоит ихәыцраҽ,
Зныкыр, зшәахҵас зегь иаԥхьа инкабоит.

Акыраамҭа дҭынчза дтәоуп иара ихала,
Акыраамҭа дазызырѠуеит амшын ацәқәырпа.

Иԥыр-ԥыруеит, иԥыр-ԥыруеит аԧнышқәа ихалан,
Аха рыбжьы заԥәыкоуп алашә иаҳауа.

Уи ахара даԥшуеит имҩоа дызнысыз,
Ԥьара иччабжь аныҵуеит, ԥьара – илаԍырз каԥсоуп.
Акакала ибла иаахгылоит дызхысыз,
Аха уи амҩоа каххаа ицқьоуп, илашоуп.

Нас, дҩоагылоит уи амра нҭамшәацкәа,
Уа ԥлакы днавыргоит ицхраан шьоукы.
Усҟан, ԥасеиԥш иблақәа ихалазшәа,
Дгәыргьоит, агәра игоит дышзаԥәым.

Атыгә-тыгә, атыгә-тыгә илаба нышьҭакшо,
Алашә ҩаԥхьа имҩоа ахы наиркуеит.
Уи ауаа ргәадура игәаҽы ишылашо,
Ахәылпаз ашьшьыхәа иҩонықәа дхынҳәуеит.

АҚЬАПҬТА

Ахрақәа гылоуп инкахәыцуа,
Арҩаш иарцәажәоит аԥсҭа.
Ашьха ԥшазаԥә нықәсуа,
Ихьшәашәаза ишьҭоуп ақьаԥҭа.

Ажәытәза зыцәҩаншьап азырсыз,
Абарҭ ахрақәа змаз гәыгьрҭас.
Зшьам дгьыл згәыцак изныкәыз,
Иахьа рышьҭамҭа аныцит зынзас.

Аҭынчра иналыҩны уаз ашәак,
Аԥсҭаца иҭыҩуеит шьыжьы.
Алазаԥә ақьаԥҭа ианхалазшәа,
Слымҳа иҭаҩуеит абжьы.

Ҭынчроуп. Зехьынԥьара ҭынчроуп,
Ари адгьыл аԥеицәа мгьежьит.
Урҭ рхәышҭаара ахаҳә ахьышьҭоу
Иқәасит, изысит, ихәтәит.

Ацәтәыҩеиԥш абраҟа дҩагылан,
Аԥсышәала азә дцәажәо убазом.
Арԥарцәа иалырхуаз жәҩахкыла,
Рергьашәа шьхатәыла игазом.

Ҭынчроуп,
Сыбла иабо зегьы гәырҩаго,
Абраҟа сгылоуп сзаԥәза.
Иаасыкәыршан ҭынчра гәыҭҟьагоуп,
Ашьха дгьыл ҭаԥәуп икказа.

Ахраҟәа гылоуп инкахәыцуа,
Арҩаш иарцәажәоит аԥсҭа.
Ашьха ԥша заԥәы нықәсуа,
Ихьшәашәаза ишьҭоуп ақьаԥҭа…

СЫՊСАДГЬЫЛ

Гәыгра-шәк агәыԥашәҭны игылеит иахьагь амра,
Гәыгра-шәк сыманы сгылеит саргьы.
Ахаан изламсыц шьыцрак, ҳарамрак,
Сыпсадгьыл, уҷыхеит иацеиԥш иахьагьы.

Сышьхаҟәа ргәыпҳәы уаԥаршәуп, са стәыла,
Ашьха рҩашҟәа уркәабоит есымша.
Сыпсадгьыл, уныҳәаҷа ааанкылан
Иркушәа, ԥатхьцас сышьхаҟәа ирхакуп амзаҷа.

Узиаскәа амшын иазнеиуеит игәыҩ-ҷыҩоха,
Упра шкәакәан ԥарԥалыкьцас ухыршәлоуп амшын.
Са сазхәыцуеит Ерцахә иқәхаз аґба аԥеыха,
Са сазхәыцуеит акаамеҭ аҿны аґба иԥеыз.

Сыпсадгьыл, уцәа итамзац акакала егьыҟазам,
Уара утәыцәкьа зҳәаша макьана дмизац.
Иахьагь уҭоурых анышә иамоу ицәыцазан,
Ашьаб еиԥш итәахуп, аха макьана имцысзац.

Уажәы-уажәы иныҵхахоит маҵәысҵас,
Уажәы-уажәы аз-хьамҧш нақәырҭәоит шьоукы.
Аха иара ѡаҧхьа ахы ыҵнахуеит еҵәышҵас,
Зи-мцеи ирзымго, ирызмырцәо уразҟы.

Сыҧсадгьыл, ухьз ҳәаны шьоук аҵәы ҧырҵәоит,
Ухьз ҳәаны акәараҳәа иахәоит азыршы.
Аха умш параз, узықәтәоу амахә ҧырҟоит,
Наҟ-ааҟ унеихышьны урҭиуеит рхазы.

Сара сыбаѡ сҵәа иҭаҧсоит,
Урҭ уныҳәаҷа ахьныркыло,
Сақәиҭзар, уара ухьзала аҵәца шьҭырхыр зузом.
Ишьҭырымхааит аҵәца аееигьы, амееигьы,
Уара ухьз зыдкылоу,
Уара ныхахәык уаѡызоуп, уеицаркыр ҟалазом.

Сара ҧсадгьылкоуп исымоу сахьцалакгьы,
Сахьнеилакгьы сгәы ныжьны схынҳәуам.
Абри адгьыл быжьра-быжьҵәа снытҵабгаргьы,
Уара, сныхақәра ахаангьы уаасхәом, усҭиуам.

Сыҧсадгьыл!
Снышәнап гәакьа, Аҧсынтәыла,
Шықәса рацәа аҧсгәы иҭысхьеит улахьынҵа.
Аха иахьагьы ушьха ламыс ҧшзаза инкыла,
Анцәа иҳамҭа, удгьыл бырлаш уахагыла,
Ауануп ажәытә уабдуцәа ршьаркәасҭа.

Узиасҟәа амшын иазнеиуеит игәыѡ-ҷыѡха,
Уҧра шкәакәоуп иҧарҧалыкьха амшын иҭашәаз.
Са сазхәыцуеит Ерцахә иқәхаз аҕба аҧеыха,
Са сазхәыцуеит акаамеҭ аены аҕба иҭахаз.

АҦХЫЗ

Иаха ҧхызла избеит схәыҷызшәа,
Сшьапы хырҟьаҟьа сықәызшәа адәы.
Иаасыкәыршан ашәтқәа шәтызшәа,
Снеиуазшәа какаҷла сҧьыбақәа рҭәны.

Зны сыжәцәеимаа сшьапы акызшәа,
Ала исцәагахызшәа ҽазны.
Сцәуон уи азы сан сылшьрызшәа,
Ауеимада ҳәа еиматәаны.

Зны амаҕ ахьалаз сшьапы шәыхуан,
Сцыркьуан исыхьыр ҳәа сшәаны.
Хьаада-баада зны сыԥрыхуан,
Ԥсаатәцас сымцәыжәԝаҟәа ҟьаны.

Раԥхьа сгылахын ҳа ҳкамбашьқәа,
Анышәгәал ԝашқәа срыхҟьашо.
Снеихуан сабду сеимырбакәа,
Аҳәҳәыҳәа сылабжыш каԥсо.

Ахьхьа рылгоит аԥҳә абгьыцқәа,
Аԝоы шьыбжьонк амра анкашзо.
Сыхәда иҭаԥсахуеит аԥҳә ахҳәаҵәқәа,
Амра снаҵаԥшуеит – ихәлазом.

Сызхысхьоу зегьы ԝаԥхьа ирҽыцны,
Сеиҭархысырц инасзыԥшит.
Сгәы аҭҳараҳәа ишцоз иҭытцны,
Сытрысны ашамҭаз сааԥшит.

Ишшара иҟьаҟьаза ишахьан,
Схәыҷра амшқәа схысны ицахьан.

АХӘШӘТӘЫРҬАҦЫ

Иахьатәи амрагьы аԥҭақәа ирылоуп иҟьалан,
Хәашахштцас иахьазны инкылԥхоит ашәахәа.
Ицәырҟьа-цәырасуа убригьы ашәеиқәа иалоуп,
Иахьцалакгьы аԥҭақәа ашьҭоуп иаҽаҳәуа.

Адәахьы аԥша иаҟьоит ҵарақәак мцарсны,
Аԥша ақәтәаха рнаҭом, рыцха, ишаҟьоит.

Абгь ԝежькәа аттаҳәа амахәқәа ирҽысны,
Ацәартәеиԥш ацлақәа рымԥа икаԥсоит.

Са схәыцреиԥш ихьанҭоуп иахьатәи амшгьы,
Асырҳәы аԥенџьыр иадыԥсалоит иҽырпны.
Сара схьаа схәаеырц саҽуп ишамуагьы,
Гәҭыхақәак ацәысҳәар ст҃ахуп ичҳаны.

Зны машәыршәа гәыгракәак рышьҭа сынхырҵоит,
Лакә дунеик ашҭа сынҭарцахуеит зны.
Аха урҭ зегьы зшәахҵас инасымпыҵабоит,
Лаԥшҵашәаран, сааныжьны ицоит изыҵны.

Схәыцреиԥш ихьанҭаҵәҟьоуп иахьатәи амш-еиқәара,
Жәԝангәашә неимҟьашам ԥьарамзар-ԥьара.
Аха сахьцалакгьы хәцыш аамҭак сыцуп ацәаара,
Ииасыз амшгьы, имиц амшгьы срыхьҵәыуом сара.

УАҴӘ ИШЬҬАХЬ ИЦӘЫРЫРГАША

Уара иуцәиза, сара исцәиза,
Ишакәхалакгьы уи деихан,
Еихҳәа-еиҵҳәа абааш дузза,
Иԝаганы иргылеит ахан.

Уара иуцәиза, сара исцәиза,
Адашьма иқәиҵеит апаркьет.
Алаԥш цәгьа ила ацәизап,
Еиҭахәашьа амам – апатреҭ.

Уара иуцәиза, сара исцәиза,
Мерседескгьы иашҭа иҭалт.
Ара-гәаԥшь иалху амебель ҽыцза,
Ицыр-цыруа изал иԝналт.

Уара иуцәиза, сара исцәиза,
Ацла ҟаԥшь иалихит икабинет.

Ус, нахьхьинза, ас, аахьхьинза,
Аҭзамцқәа шәҟәыла ичаԥеит.

Акы узавымбо ԥьара акала,
Зегь хагалан, хыхь иԥоноуп.
Аԥсызқәа реиԥш рееивахалан,
Ҭаацәа гәарҭак ԥаҟа ишьҭоуп.

Сасгьы аԥшәымагъ, азәгьы дхалом,
Шьахәапара асаба ԥоноуп.
Зегь ԥакәиит рҭыԥ ианхалан,
Ашәҟәқәа аншьан еиԥш икҿоуп.

Абахҭа хьанҭеиԥш ашәқәа еиҿажьуп,
Амҿи алаки еибакны.
Иара иееиԥҳәа ԥаҟа дкажьуп,
Еихатәы каруаҭк еибаркны.

Уи ивара амсақәа ҟанаҵеит,
Хыхь импорт каруаҭ ҭацәуп баша.
Уахагь ацгәы шьҭалара ицеит,
Уаҵәы ишьҭахь ицәырыргаша!

ЕГЬАРААН

Егьараан ицәырҵып абри амзаҿы сара санықамгьы,
Егьараан мраҭашәара иацралап ашәаԥшь.
Ижжаза икыдлап азә ииеҵәахә ажәԥан ԥадагьы,
Шьоук убрантәи илбааргап иссирзоу ажәабжьк.

Ажәцысгьы аҭра ҿыц ҟанаҵап сыԥоны аҭуан аҿы,
Иҷырҷыруа амахә иқәтәан бжьы ссирк аргалап.
Ҭаҳмадакгьы иашҭа аԥынҵан ашәшьыраҿы,
Иқәыԥшра гәхьааган, гәырԥашәак иҳәалап.

Аацынтәи ашәҭқәа ирԥычап адәҳәыԥшқәа,
Ахәхәа-хәхәаҳәа зыхь ҿыцк нытҳәараан инкаҭәап.

Рытрақәа инархыпраап аапынтәи аҳәыҳәқәа,
Рымцәыжәԥақәа еицыхны ажәԥан иазцап.

Апсыуак итәԥаншьап аирсып са сышьтахьгьы,
Уи имцахәгьы каххаа илашап иххаза.
Урт ыҟанатцы идырзрым са сышьтагьы,
Сара сыхьзгьы ргәатцаҿ инхап ицқьаза.

Егьараан ицәырцып абри амзаҿа са саныҟамгьы,
Бырлашшәа ажәԥан ихалап аптақәа рыхчы.
Сара смата иаламшәац сныхақәырагьы,
Егьараан амзаҿа дадылбалап сыпҳазатцә лхәычы.

УШЬТА ШЬЫБЖЬЫШЬТАХЬУП…

Ушьта шьыбжьышьтахьуп, сԥыза, шьыбжьышьтахьуп,
Амрагьы ахәы пшза инавалашт ушьта.
Иацеипш иахьагьы иахьыстаху ишыстаху,
Зегьы сырхьымзаргьы, исумтан гәыбган.

Уи аамта цагәышьеит мацәыс еимҟьаран,
Икапсеит зны аеацә ашьамхы исыртцысуаз.
Бгарцахьы саныкәпоз исымаз алшара,
Адунеи зегьы рацәаны снапы ианасыркуаз.

Ушьта шьыбжьышьтахьуп, сԥыза, шьыбжьышьтахьуп,
Хныркәышьа змамоуп ииасны ицахьоу.
Уажә схәыцра иалызбаауеит акыр сзыхьцәыуахьоу,
Схәычра алакә ссир гәыргьахәха иахьасуа кьаброу.

СЛАХЬЫНТЦА САПШУЕИТ…

Иахьа слахьынтца сапшуеит сара схала,
Сызхысыз-сызтцысыз зегь гәастоит сапшны.
Уатцәтәи спеипшаз смацақәа ыкәсыпсоит снапала,
Аха ацәгьагьы абзиагьы ааиуам снапаҿы.

Гәаныла еиласыԥсоит ҩаԥхьа са смацакәа,
Ҩаԥхьа сгәы иҭасыԥсоит схәыцрақәа цқьаны.
Аха амацакәа рзыблара гәыграк сымҭакәа,
Гәырҩашьҭак сызныжьны ицоит рыҽзаны.

Агәырҩеи агәыгреи еиҿагылоит усҟан ҳәаҭыхла,
Гәыгра шәахәацкгьы сгәаҵа инҭаԥсоит.
Саргьы ашьшьыхәа сындәылԥуеит адәныҟа,
Игәырԥшаагоу схәыҷрашәагь ныҵакны исҳәоит.

Адәахьы шәалҟьа мрак хьшәашәаза инкылԥхоит,
– О, исзааугазеи, азын шкәакәа? –
Аха аҭак ҳәа саҳазом.
Еиқәышлаҳәа аԥлақәа гылоуп иқьыԥаха,
Илаҳәыз ашәшьырақәа еиԥьыԥза икаԥсоуп.

АҨСУАЛА

Ҵхыз цәгьа сымбазеит иахатәи ашара,
Схы-сгәы алаҟан сгылеит шарԥазы.
Ссиршәоуп ишызбо иахьагьы аԥсабара,
Акымзарак саҳәом сара схазы.

Анцәа исаҭәеишьаз зегь сымоуп,
Саргь жәҩан гәашәаҿ сиеҵәахә лашоит.
Дала, шьала, гәыла, саԥсыуоуп,
Аххаҳәа аԥсыуала сымцахә лашоит.

Аԥсышәала еиҭасҳәоит сгәахәа сыгәтыха,
Аԥсуала есымша сышә-гәашә артуп.
Уара иануҭаху, ишуҭаху унасыхар
Ҟалазом. Ари адгьыл ҕәгәала сышьҭақәа ануп.

Сыԥсадгьыл рысуп сабдуцәа рбаҩоҷала,
Рқьабзи рыламыси рыла ичаԥоуп.
Урҭ еицеикыр азә мышкызны днархала,
Усҟан, анышә иҵоу аҳәақәагь гылоит рхала,
Аҕа изыҳәан, аԥсыҵәҟьагьы дыхиоуп.

Ԥсынгьы бзангьы адгьыл сыгәазом,
Сара стәы-сымаа здыруеит зегьы.
Сдарак әац рышьҭамҭа ахаангьы, иҟазоуп,
Урҭ ҵәахышьа рымазам ԥьаргьы.

Са сыԥәра еихасҳазом азәы итәала,
Сгәы каршәны снеиуеит схы шьҭых.
Са сыдгьыл сыԥәуп, са стәала, са ԥьала,
Хаҳәык урҵысыргьы иаҳәоит са сҭоурых.

Анцәа исаҭәеишьаз зегь сымоуп,
Саргьы жәҩан гәашәаҿ сиеҵәахә ҭаԥсоит.
Дала, шьала, гәыла саԥсыуоуп,
Аххаҳәа аԥсыуала сымцахә лашоит!

ЗНЫ АБРИ АДГЬЫЛ СЫҚӘЫН САРГЬЫ

Зны абри адгьыл сыҚәын сара стәала,
Ацәгьагьы абзиагьы акыр збеит, акыр саҳаит.
Сыҟанаҵ сыҟамызт сара слахәылан,
Аҭаҵәагь сыман, аха аҩызцәагь сырҳаит.

Имариамзаргьы, схала илсхит сымҩа,
Сара аԥаҷаагьы дысԥылеит, аҩстаагьы – убас.
Сгәы ҿызкааз алабжыш аҿысхьан са сзамҩа,
Аха скамҳакәа снеиуан аԥстазаара ацас.

Саргьы зны аԥшԥа иеиԥш сгәы каршәны сыцәон,
Уара уеиԥш сеигәыргьон раԥхьатәи асы.
Уара уеиԥш саргьы зны сыбзиабара хыш-хыҵәон,
Ԥҳәызба ссирзак имҵалырсхьан сыԥсы.

Адунеи ԥьара хьаак амоуп ҳәа сыҟазамызт,
Акәтаҳь ԥымезкәан иакәшоз ԥьысшьон адунеи.
Ԥкәына хьанҭа-тәа нап роук сиҩызазамызт,
Аԥшалас сеиԥшын, сахьзон ладеи-ҩадеи.

Азәгьы дсымҭиит, азәгьы даасымхәеит,
Схәыҷрагьы сдурагьы,

Азәгьы иҧан мҵасмырсит, сықәымхеит иқьаҵҭа.
Рымаза сыҵарымкит мазажәак рҳәозаргьы, –
Сыҵхамшьакәа сҭаҵшуан сԥызцәа рлакҭа.

Мышкызны абри адунеи ҧшза сықәын саргьы,
Агәыҷра харазаргьы, аҧьал ааигәоуп.
Сыƕанаҵ, аҭынхагьы дсыман, дсыман аҕагьы,
Жәлары зегьы азә бзиа деицырбеит ҳаҕоу.

СХӘЫҶРА АҧХЫЗ

Иахьа ахәы иеиҧш сгәы еимшәеит, сгәалаƕоуп,
Жәохә шықәса схыҵуашәа исыҵпрааүеит сшьамхы.
Уажә аамҭала исхашҭит сыгә иалақәоу,
Схәыҷра амышқәа сымҵарсны сыргеит сытƕәаны.

Мҵәыжәԥада сҧырра ҧьысшьоит ажәԥан схаланы,
Схәыҷра еиҭаҳәатә салоуп аҧхыз еиҧш сԥышьны.
Азәгьы сызлаиеиҧшым рацәоуп иахьа акала,
Геи-шьхеи зегьы сырхысуеит гәыла сҧырны.

Ҧша шәышәык насны махәқәак қәацазар,
Схәыҷра анасыҧ сыцәцар ҳәа сацәшәоит иҧырны.
Сара заа сдунеи сымҧсахыр ƕамлозар,
Схәыҷра аҧхыз ссир сшалоу исхыҵааит сыҧсы.

АҬӘАМБАҚӘА

Аҭәамбақәа хгылоуп аҭәархыҫҭа,
Иххьа рахәыцха еиқәпсоуп аҭәа.
Са сыбла даахгылоит ҵлаҳәыҫҭак,
Ҵлаҳәыҫҭак – сабду ихаҭа.

Ашьшьыҳәа имԥаниҵоит иҽбыга,
Аееикәарҳә аҭәаза еикәаԥсоит.
Ашьшьыҳәа имԥаниҵоит иҽбыга,
Икахәхәа аҭәа радқәа наскьоит.

Схәыҷра ахәыԥшзаҿ сыкәиоуп схала,
Ишьалҭа гәабанха исыцоуп аҭәа.
Схәыҷра аԥхыз ссир сԝышьны салоуп,
Ашәымҭак урҭ амшқәа хьаҳәит еиҭа.

Сылаԥш нахьысуеит ажәԝан еимѣьара,
Аԥҭа црышқәа ирыбжьацәоит азыжь.
Сгәыртланы сацаиоуп ажәԝан иацәара,
Ԥшаласк ниасуеит, хәыцрашәк сызныжь.

Лакә ссирк сазхәыцуеит сахьышьҭоу,
Схахьы аԝы-шьыбжьонк аецәа пытуеит.
Сахьцалакгьы исыцу, исышьҭоу,
Ихааза атәа афԝы саҳауеит.

Атәамбақәа хгылоуп атәархыста,
Иххьа рахәыцха еиқәпсоуп атәа.
Са сыбла даахгылоит ԥлаҳәыстак,
Ԥлаҳәыстак – сабду ихаҭа!

ЗЕГЬ ЦЬАРАКОУП РЫШЬҬА АХЬНАГОУ

Зегь еижьагоуп, цьым, зегь еижьагоуп,
Амахә шәҭыргьы, ушьҭан икаԥсоит.
Адгьыл иқәган мԝахәасҭак нагоуп,
Убригьы тышак ахықәаҿ инҵәоит.

Шьыжьымҭан иччаз, шьыбжьон дцәыуеит,
Иахьакәымзаргьы уаҵәы ҳәа дгәыгуеит азәы.
Рдунеи шыуаароу зегьы ирдыруеит,
Адунеи иақәлахо цьыршьоит шьоукы.

Аҕар иеиҳагьы дгәаѣуеит абеиа,
Уахгьы-еынгьы дыԝуа дашьҭоуп акы.
Аха аԝыцьагьы реырзымгеиа,
Мшы ссирк аены иныкәырҵоит рхы.

Зегь еижьагоуп, цьым, зегь еижьагоуп,
Аԥсҭазара еилнахзом азәгьы.
Зегьы-зегьы цьаракоуп рышьҭа ахьнагоу,
Изыргәыԓуа сеидроу, игәыԓуеит зегьы!

* * *

Хәылԥ шәаԥшь налабоит мраҭашәара,
Ашьшьыхәа алашара ныкәбоит адәы.
Абжьы хыцны ақалақь злагара,
Са исыжәлоит сгәы азыхкыра ԥжәаны.

Схәыцуашәа, сымхәыцуашәа стәоуп сара схала,
Зхәы зцәыргаз аԥныш арҵәаа ҭнаргоит.
Уаха адунеи зегьы шызбо ҽакалоуп,
Уаха адунеи зегьы сцьыба иҭазоит.

Схәыцуашәа, сымхәыцуашәа стәоуп сара схала,
Игәыршьҭоу адгьыл арахәыцкәа цытҵәҵәоит.
Дгьыли-жәѡани рышьхәакәа еивҵалан,
Наѣ-ааѣ, урҭ реимак-бжьы ҕәгәахоит.

Аха иачҳауеит адунеи урҭкәа зегь реиуа,
Избанзар, адгьыл баѡыла ичаԥоуп.
Абан, адгьыл зыргәгәаз ауаѡы дахьнеиуа,
Убригьы мышкызны адгьыл дазшоуп.

Ахаҳә далхны асаби дѣәашза,
Азыршәра даҵагылоуп, иблакәа ччам.
Иҳашҳатәрахаз аҵәык әбарԥәа,
Ахьхьаҳәа ианыԥсалоит асаби иҵьам.

АКАМА

Ашьха зиас ныршә ѡхала,
Шәаԥыцьаԥла аҽҭаҳәҳәаны,
Дәҳәыԥш иатҵәак шьҭоуп ахала,
Ахра еиѡыцәра ашьапаны.

Зны абра игылан аԥсыуа кәасқьак,
Ахьа гәаԥшь-ԥла агәы уҽаԥхо.
Абра дынхон аԥсыуак анкьа,
Насыԥ ссирла игәы хыхәхәо.

Иура-иҳәара чара чысны,
Инхеигалон иԥонаҭа.
Дынхон-дынҭуан игәы рҭынчны,
Ашьха тәыла агәыгырҭа.

Абҕацамкра изышьаҟьасҭан,
Иара изы ацаҟьа шьалҭан.
Иҳәлыкь-слыкьуа ирахә гәарҭа,
Аҟәараш еиԥш иашҭа иҭан.

Иҽырпын абжьы уасарҳәыган,
Ашьха ирҽаԥуан ихааза.
Арԥаш ҭрысқәа рыжәԥа ҭыган,
Аԥохаа ибжьаееон ицқьаза.

Дынхон уи ауаԥ иара итәала,
Ашьха аҳауа ԥсыс ихан.
Ажәаԥон аеҵә икыдыԥсалаз,
Иашҭа-игәара иҭаԥхауан.

…Азырԥаш еиԥш инхыш-хыҵәаз,
Ашәышықәсақәа мԥасны ицеит.
Зымцахара зыены иҽыцәаз,
Уаҳа имцахә млашазеит.

Ауаԥытәыԥса ишьҭа аныҵит,
Иашҭа иҭалоз амԥа-па.
Иҟазамшәа иқәцит, изит,
Иагеит аамҭак ацәқәырҧа.

Акызаҵәык, аеазоит азын,
Ааԥын ицәырҵуеит ипытны.
Иара заҵәык ашьха иаҽамзит,
Ақьаԥҭа иамоуп итәахны.

Адәҳәыԥш иаҵәа ашьха ашанаҿ,
Амра ахаԥхо есқьынгьы.
Амҳаԥьыр ԥҳәыс лутра ашьана,
Акама гылоуп иахьагьы!

* * *

Аҳәасашәҭ ихнаршлааит аҳаскьын иаҵәара,
Ашьхыцқәа аттаҳәа ашәҭқәа ирҿаԥсоит.
Адгьыл ихәыцаҵәоит амра каԥхара,
Ацхарпа афѡы хаа сгәаҵа итатәоит.

Иахьатәи амш адунеи зегь ҭаҵәызшәа,
Дгьыли-жәѡани рыбжьара аҭынчра газгоит.
Иахьак сара сзыҳәан хәмаргас иршазшәа,
Абри адунеи зегьы снапсаргәыцаҿ икәашоит.

Аҵлақәа гәыргьаҵәа рбызшәала еицәажәоит,
Итлаз ԥшқан апытҟәырқәа гәылԥуеит адәахьы.
Аха ихьшәашәаза амѡа ахықәаҿ игәжәажәоит,
Агылѡа заҵәы – игәхьаазгаз раԥхьатәи абгьы.

* * *

Аԥсаа рашәагь уажә еихсыгьит,
Амра нықәлеит шьыбжьагәы.
Иахьа аамҭала зегьы нсыжьит,
Сеиҭанықәлеит абас адәы.

Аханатә аахыс са сзышьцылаз,
Сахьцалакгьы егьызбазом.
Еиқәыцәашьы аҵла ахьгылаз,
Имаԍышырҭахан ишьҭоуп.

Егьызмаха иуакь-бзакьуп,
Азы ықәыршоуп ладеи-ѡадеи.
Иахьоума иацоума –
Сеидроу, ианык әу,
Ачауқьцәа ирфеит, иргеит…

Зыԥсы қәацо ҭыск убашам,
Зегьы рхы ахьынахаз ицеит.
Адгьыл рыцҳа ҽажәкуеит баша,
Ашьха зиасҟәа ҭабеит.

Изгәыблу ҳәа уаѳ дысԥылом,
Зегь қьаԥҭажәхан илашьҭуп.
Ҳаҭгәыныжәқәак ахьцәыцагылоу,
Урҭгьы ҭынхадаха иԥшуп.

Уаѳ дысԥылом агәылеи азлеи,
Убас ҭынчрак ҳәа цәқәырԥоит:
Ацым-цымҳәа ԥсзык заҳаз иеиԥш,
Са слымҳақәа схыцны ицоит!..

УАРА ИАБОУДЫРУЕИ

Уара иабоудыруеи, дад, сара иахьсыхьуа, ишсыхьуа,
Иабоудыруеи заѣа ҵхылашә смыцәазакәа исыршахьоу.
Уара иԥьоушьоит са сцәаҳәақәа аҳәҳәыҳәа иахьцәуа,
Уара иумбазеит шәахәа зламԥхаз сымшқәа ицахьоу.

Иабоудыруеи, иахьатәи амыш мазеи аргамеи,
Са сылабжышқәа заѣантә сгәаца итаԥсахьоу.
Иудырзаргьы, угәы иамыхьзеит зегь аками,
Укәытцәѣьагьы хьшьы иамгац уашҭа итоуп.

Ауаѳытәыѳса иқьбжьы уазызырѳ ууаѳызар,
Сара истәым ҳәа хырѳ азумун уѳыза игәырѳа.
Угәы мбылзозаргьы дба дычмазаѳызар,
Ааигәа ухәыцны, уиаѳсны умцан зымѳа.

Жәласы аԥсҭазара уннажьыз ԥьумшьан ухала,
Аԥсҭазара деилнахзом азәымзар азәгьы.
Уаргьы зны амѳа уқәгылоуп, сѳыза, аамҭала,
Дасу ҳцыхәтәы мышқәа ҳзыцәахуп зегьы.

Уара иабоудыруеи, нас, сара иахьсыхьуа, ишсыхьуа,
Иабоудыруеи заҟа тҳы-лашә смыцәазакәа исыршахьоу.
Аха есымша иҧандам ауаҩытәыҩса азы дахьыруа,
Бзиа нагза шыҟам еиҧш, цәгьа нагзагьы ҟалазом.

* * *

Саапсатцәкьеит уаҳа насыламкәа,
Амҩабжара сымч капсоит.
Хәыцра хьанҭак, азы злымкәо,
Есымша сгәаца инҭатәоит.

Слахы саабуам уажә саазқәылаз,
Кәыбрык самырцәатцәкьеит иаха.
Иахьатәи амш иҟалаз, инылаз,
Слымҳақәа ҷыҩоны, ак смырҳа,

Схы ахьынахо, наҟ, сыбналан,
Схы ҽаҳәаны сцап хара.
Адгьыли ажәҩани рыбжьара,
Ҭынчрак ыҟазар ҧьара.

Ех, лак, цгәык, ҩ-ҧьмакы,
Уаҩ дахьыҟам бна дук агәҭаны!..

АН ЛЫБЖЬЫ ХАА

Абри ауаҩ мышкызны инижьит иқыҭа,
Иқәыпшра апша-лас дымцарсны дагеит.
Инижьит, ихашҭит иқыҭа мҩахәаста,
Ашьыжьтәи азазеиҧш наҟ инкабеит.

Ихашҭит ихәычра ацыхқәа рыпсы рхазцоз,
Иҧстатцаган игоз аҟармацар рыбжьы.
Амырхәага ашәахәа ашьхақәа ирхапхоз,
Иан лыбжьы хаа дзырҽыхоз шьыжьы.

Ихашҭит изышхәаз изыхьгьы агьама,
Ахәы ҷшзақәа ирҽалашоз ашәахәақәа.

Алакәа уарҳал днақәтәан, абри ауаҩ, арагма,
Ақалақь азыблара даналалт дҧыруа.

Имбазакәа амышқәеи аҵхқәеи мҩасуан,
Имбазакәа ихахәгьы иналаҧсеит аҕырла.
Мшаенеиҧш амшын аҟәара иаҿасуан,
Джьажьо ашықәсқәа иҧырҵуан мазала.

Ахылпа праалқәа дрылан уи ауаҩ дгәаҭеиуа,
Ақаруасақәа рмардуанқәа дырҿеан иахьеи-уахеи.
Иҧхызгьы иаламшәацызт аҧсра мыжда аиуа,
Амҳәыр аархан иаргьа ҷьыба иҭан адунеи.

Аха игага дзахымпазеит иага иундазгьы,
Игәы шымҩазоз иаакылсит иуахҭа.
Рыхьмызг рхырхырц, ргәы мбылзаргьы,
Изқәаҭып иқыҭаҿы иҩаргеит еиҭа.

* * *

Схәыцуашәа, сымхәыцуашәа стәоуп сара схала,
Зегь сзеиҧшушәа, исзеиҧышмшәа, баша сыҧшуеит.
Нахьхьи, арҩаш кнаҳеиҧш, ахәы иаҿалан,
Мҩахәасҭак еихалакьуа ҷьара иццакуеит…

Ишызбацоуп ишыҟоу иахьатәи адунеигьы,
Рапхьа ишәҭыз ашәҭыц канзан, икапсеит.
Имаҷзахеит абри адгьыл аҳаи-деигьы,
Убригьы ауаҩытәыҩса дшацрыхоз ииаҧсеит.

Згәы иажьо царақәак ажәҩан иалоуп,
Урҭ ҳәыпы-зыпуа аҧша иамоуп ишаҟьо.
Ауаҩытәыҩсеи ашышкамси еидарак иаҵоуп,
Ес-ишаргьы, ес-ихәларгьы иргоит ирҳәазо.

Аҭынчра иналыҩны чарашәак ааҩуеит,
Азәгьы мраҭашәара иацҭашәеит иҧсы.
Аамҭа аеырҭынчны ауасиаҭ аҩуеит,
Аамҭа аеырҭынчны иҵоит иласы.

Ԥшьшьала ашьшьыхәа сгәы сынҭаҕызуеит,
Са сышықәсқәа ԥхеибаԥа инеиуеит хара.
Ицәырҟьа-цәырасуа саԥхьа иниасуеит,
Сара иахьада исымбац сѡыза ихәычра.

ИҲӘАЛА, ИҲӘАЛА, САН, АГАРАШӘА ҲӘАЛА

Уаха азхыԥреиԥш, хәыцрақәак стоуп,
Уаха ахәыцрақәа исырҭо гәырѡоуп.

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Ԥыхьа зны ибҳәоз сгарашәа ҳәала.

Уахагьы ажәѡан рыԥхуп, иԥхоит ацәашьқәа,
Уахагь ацых ҭынчуп, бгьыцкгьы ԥысзом.

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Ԥыхьа зны ибҳәоз сгарашәа ҳәала.

Макьана аиҵарагьы сымҳәац сҽахәы,
Абар, ашлацқәа идрысит схахәы.

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Ԥыхьа зны ибҳәоз сгарашәа ҳәала.

Сыззыԥшу сыздырзом, акы сазыԥшуп,
Ахәыцрақәа, ахәыцрақәа сгәаԥа иҵашуп…

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Ԥыхьа зны ибҳәоз сгарашәа ҳәала.

Са сааныжьны исԥырҵхьаз хара,
Уажә ашәхымс ихыцуеит схәычра.

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Ԥыхьа зны ибҳәоз сгарашәа ҳәала.

Сан, ес-ишаргьы сымыч каԥсоит,
Ес-ишаргьы аҭынчра сгәаԥхоит…

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Цыхьа зны ибҳәоз сгарашәа ҳәала!

Уаха ихыш-хыцәан хәыцрақәак сҭоуп,
Уаха ахәыцрақәа исырҭо гәырԥоуп.

Иҳәала, иҳәала, сан, ашәақәа ҳәала,
Саныхәыҷыз ибҳәоз сгарашәа ҳәала!

АԥСУА ԥҲӘЫЗБА

Аԥсуа ԥҳәызба, ба быхьзала
Иахьанза сгәаԥаҿ ицәахыз.
Уажә ицәырган, сажәа еинраалан,
Саамҭа исыднаԥеит ҳәатәыс.

Ашәышықәсақәа рнапы иқәԥан,
Иалх азыблара аԥәқәырԥа.
Быхьз лашара иахьагьы имырзкәа,
Иааигоит быԥсадгьыл хәыҷ аԥа.

Ба быламыс цәымзаркыроуп,
Хра еибаркыроуп, имхәашьуаз.
Бара бқьабзоуп, быламысоуп,
Быжәлар гәакьа рҿа зыргәгәаз.

Аԥсуа хаԥа ба баниҳәоз,
Маҭарбагас ибиҭон ахы.
Ахы заԥә биҭон, аҕа данқәылоз,
Бара бимазарц гәыс, шьамхыс.

Аибашьраҿы иара дкаҳар,
Бара ишьҭыбхырц ибираҟ.
Ашьха аѳыԥа, абахә кнаҳа,
Бара даҿыбгарц ахә, агәаҟ.

Бара иҭыбгарц ар рԥыхәа,
Афрангь бырԥәирц зашәа.

Ахы зыкәшәаз иԥсы ҽызхуа,
Акаѡшәа ицәырыбгарц ашәак.

Ашьоуразыҳәан баҳәа ҭыбхырц,
Бҭаԥшырц бышиашоу аҕа илакҭа.
Хьзыда-цәада ус быхнымҳәырц,
Аԥсуа хаҵа игәыҕырҭа.

Игәгьы биҭеит, иԥсгьы биҭеит,
Идунеи зегь биҭеит ишыцкьаз.
Ахьыршәыгәгьы бнапы иахеиҵеит,
Маҭарбагас ҳәа амацәаз.

Бнапы иахеиҵеит ба блашарцаз,
Ба бынхарцаз иахьеи-уахеи.
Ба дбыхшарцаз, ба дбаазарцаз,
Аԥсуа ишьхаԥәа ихьчарцаз,
Ихьзырҳәагахаша аҵеи.

Иара даныҡам амш азыҳәан,
Еицабымкырц аԥсуа иԥьабз.
Иѡызцәа ҽаԥхьа аҳәҳәы-ҳәҳәыҳәа,
Блаҕырзышо ус брымбарц.

Ашьха ҭыԥҳа лыҡазшьала,
Бгәырѡа бгәаҵаҽ ихаҳәхарц.
Иҽыкәаша ахьгылоу ԥшьшьала,
Ихырԥәаԥәо иԥьабаларц.

Ба быламыс цәымзаркыран,
Хра еибаркыран иҡаларц.
Аԥсуа хаҵа иҡазшьа нкылан,
Аԥсынтәыла лашаларц!

АШЫЦ

Ашыц еиҭасҳаит са снапала,
Хәажә быцала иҭахкааны.

Анышә гәзара надсыҳәҳәалан,
Схынҳәит аԥсы ахаԥаны.

Сынкахәыцуа ашьшьыҳәа снеиуан,
Схаҭа сышьҭабжь смаҳауа.
Сшыц-ԥла саԥхьа икахәхәа иԥоеиуан,
Аргама сыблаҷ иазҳауан.

Схәыцра иалсны атта-ттаҳәа,
Харантә аихашьҭыбжь саҳауан.
Сара смаҭа хәыҷ изыҳәан,
Ашыц гара рчаԥауан!

* * *

Иахантәарак иҭаххаа ицәаз амра,
Илаша-лашо ахра иавцын исхоуп.
Аԥсабарагь иқәымлазац ҳарамрак,
Адгьыл аҽеиԥых икаххаа ишьҭоуп.

Ԥсы зхоугьы ԥсы зхамгьы зегь гәыгуеит,
Жәхьан иԥсышагь гәыргьоит акәыкәбаа.
Ԥсы зхоугьы ԥсы зхамгьы акы рныруеит,
Аха изакәыцҟьоу рыздырзом еилкаа.

Аԥсцәеи абзаԥәеи еицуп хәлааназа,
Атәыԥақәа рхагылоит аҽадақәа.
Амра шьыбжьагәы еиԥонашаанза,
Амԥахь ицәырԥуеит аҳәазақәа.

Амшын ду асаса иҭаҭәоит азиасқәа,
Урҭ бжьыда шьҭада амшынаҷ изытуеит.
Азиас ахықәан уаҳа рыламкәа,
Ҽаҳаи дагәеи ал бгьы еимаркын еисуеит.

Ашышкамс реиԥш ауаатәыԥса еилысуеит,
Урҭ зегьы ԥхеибаԥа иццакуеит ԥьара.
Шьоукгьы ашьшьыҳәа инеиуеит игәзасуа,
Изныслз амԥахь изхьаԥшзом дара.

Амра халоит ажәѡан ду ахрахь,
Уи зегь ачҳауеит хыхьынтә иахьыԥшуа.
Амрагь шцәырымцуа адыруазар уаҵәашьҭахь,
Ацәашь еиԥш, аххаҳәа уахаҵәҟьа ибылуан.

* * *

Аергь ашәа ныҵакны иҳәеит аҭаҳмада,
Гәаныла ахра рыԥхраҟәа дырҷеысит иахьа.
Иҷара амшқәа цәырцын, бжьыда-шьҭада,
Игәырѡашха иаԥхьа иаагылеит ѡаԥхьа.

Иҷҳәара амш абла дҭаԥшуеит аргама,
Хырпашьа змам ашәымҭақәа мѡасуеит лассы.
Зны аца лашә дынҭахәашоит ихәыцраҟәа дрыма,
Зны игәыгра ахац-па инаницоит иԥсы.

Иаѡосхьоу мшы лашак ибла нахьысуеит,
Ахьтәы ҵәҵәеиԥш азә лыччабжь ааѡуеит ҷьара.
Иаалырҟьан ашла игәы мыжда ҭрысуеит,
Изгәакьазоу сахьак аацәырцуеит харантә.

Усҟан днықәлоит икьаҭахьоу дунеи ссирк,
Зназы иныцхахаз амцахь инеицихуеит инапы.
Аха имцахә ахьеибакуаз аҽҳәаҷ днеизар,
Ихьшәашәаза аццышә инылашәеит инапы.

Нас азхыцреиԥш ашла игәы дынҭаҕызит,
Аԥстазаара шеижьагаз идырит зегьы.
Ихы дѡахан, жәѡангәашә илаԥш ныцысит,
Ҭынчран. Ҵааимбаргьы дыҟамызт – нцәагьы.

АДОУЦӘА

Шьыжьаахыс еиматәаны илеиуан асы,
Асы шкәакәа ацла дрыбит рымахә еилассы.
Жәк атәарҭа ажәѡан гәашҵа неимҟьеит са схаҷы,
Адәхәыԥш иацәа иаҷыкәаршоуп аԥҭа еикәараҷы.

Жәԥангәашәԥхьараҿ дунеи ҽыцзак снықәԥшит сара,
Ажәԥан хыбраҿ аԥсуа иаштеиԥш иаҵаршәуп иара.
Уа инҭалашеит хәылпы-еҵәа аблақәа нҭыпхан,
Ишԥеиԥшу амҳаԥьыр ҭыпҳа инлыжьыз амзырха.
Са схәыцрақәа хьы шәахәаҵшәа ажәԥан иахьынҳалт,
Са схәыцрақәа хыда-гәыда абгаҵамкыра ихалт.
Иаасыкәыршан асы ԥамгылах еиқәыцәашь ишьҭоуп,
Иаасыкәыршан амцабз шкәакәа амахәқәа ирыцроуп.
Ашәыб аԥла ирҽаҵааит, ирбоит ԥаԥхьа аҽа,
Ажәԥан хыцәқәаҿ ихьшәашәаза ицәырԥит амзаҽа.
Амза ашәахәа абжьы заҵәык адуеи иахьыршоуп,
Амза ашәахәа абжьы зныруа сара азәзаҵәык соуп.
Са схәыцрақәа еихьыс-еиԥысуа иҵоит инҭакәкәа,
Абри аԥых саркьаҿ са срызхәыцуеит иԥсхьоу адоуқәа,
Мышкызны абри аԥых шкәакәа сара сеиԥш иаҭаз,
Мышкызны абри аԥых шкәакәа гәыгьртас измаз,
Мышкызны инибарҵәаз, иҭибахыз зыԥсы,
Уаха рыгага еихык-еиԥык ианылоит ҵаҟа асы.
Сгәы зызоит, сгәы ҭагылом, игылоит са схәы-сжьы,
Исаҳауеит адоуцәа радгьылаҿ алашәага рыбжьы!..

* * *

Ԥша ԥшқарахзак асуеит ашьшьыхәа,
Схы-сҽы иныкәԥыруеит сыхаара лнапеиԥш.
Азаза ашьац инылаԥсоит аҳәҳәыхәа,
Аҳаскьын рыхәда иҭаҵәоит ацхарпеиԥш.

Аҭып ианхалеит аԥых шьаҳаитхан,
Аарла ацгәы шьаҽа еихнагоит.
Ажәԥан иаҵазсоит амза сараԥьха,
Аҳәиҵәҳәа аеҵә рышьхыҵә аҽаԥсоит.

Саргьы уахатәи аԥых алыра сахаршәуп,
Ацәылашареиԥш схәыцрақәа еимыггоит.
Ажәԥан аҳ ду иуарҳал ахьқаршәу,
Аҳҭынра ашҭа агәашәгьы еимќьоит…

Уахи-ени сгәыргьеи сгәырԥеи зныруа,
Са слакә дунеи асеиԥш илашоуп.

Схаҽы хьтәы цәымгла еилаарцыруа,
Ажәѡан атуан еихахаа ичаԥоуп.

УАХЫНЛА

Еихык-еицык акәытқәа атла иқәтәоуп,
Ҽаанбзиала! – бгахәыҷык абжьы саҳауеит.
Уаѡак амза ашәахәа аштә иқәтәоуп,
Абызкатаҳа ашьшьыҳәа акатә аҳауеит.

Уахатәи ацых гәыграшәк зыдҳәалоу,
Уатҽы ашамтазы цхызуп изеиԥшу.
Абызкатаҳатҽкьа акатә иахьалоу,
Убригьы зыԥсра аахьоу иазыԥшуп.

Зегьы-зегьы ирхаану зырѡуеит ажәѡан,
Ахаан алымҳа итамѡыц бжьык аҳауеит.
Ихьантахо иалагеит ажәѡан ажәѡа,
Асаби игәеиԥш агәы аттаҳәа еисуеит.

Ецәак инахылшәан гәыгра лашарак,
Ажәѡан инкыдлашеит, иаԥшаарц апеиԥш.
Амза шаҟьо апҵақәа ирылоуп,
Аԥша иҷенахыз ҭагалантәи абгьеиԥш.

Еихык-еицык акәытқәа атла иқәтәоуп,
Ҽаанбзиала! – цьара бгахәыҷык ҟауеит.
Уаѡак амза ашәахәа аштә иқәтәоуп,
Аԥшырҭа иқәтәоу иныҳәаԥхьыз саҳауеит!

* * *

Шәышықәсала ацәқәырԥақәа здыҽеалоз,
Аҟәара ааныжьны инаскьеит амшын.
Ахаҳәқәа ѡашза амра-ца ицәхалан,
Ишьҭоуп иахьагьы аҭакар рхашы.

Иахьагьы амшын наскьон иаҳа-иаҳа,
Ахьышьтрахь изыгьежьзом ушьта.
Ацәқәырпақәа цоит, иааугеит икараха,
Рхы аҟәарашра иныла҂ан ишьтоуп.

Ашықәсқәа ашыцламшә рықәнашьит ахаҳәқәа,
Ашықәсқәа ихындырҳәит адгьыл аҟәых.
Ишьаркыцны инхеит усҟантәи апаѡоқәа,
Усҟантәи апаѡоқәа азынхеит а҂оурых.

– Унаскьоит, амшын, адгьыл ааныжьны,
Ишсоуҳәара, ухьа҂ра иа҂ои мазас? –
Ажәак мҳәазакәа аҟәара аеахыжьны,
Ацәқәырпақәа еиласит а҂ак ацынхәрас.

Инаскьазома, нас, ашьхақәа ааныжьны,
Прада, ғбада инхарымашь асқьала?
Аха умцан, сѡыза, угәыҷра бжьарзны,
Иубо ҷьоушьона҂, уапхьаҟа упшла!

АМѠАХӘАСҬАҚӘА

Иахьак ауаа адунеи зегьы дрысзеит мѡахәаста҂ала,
Адгьыли ажәѡани ирыбжьоуп аҳа҂әы ҳауа.
Уа҂әы иҧымҭәозтгьы амѡахәаста҂ақәа рха҂қәа акакала,
Адгьыл кәымпыл ыҟазамкәа ахәцаҽы ҷыркаауан.

Амѡахәаста҂ақәа, ауаѡытәыѡоса игага ашьта҂ақәа,
Ашьта҂ақәа знысхьоу, уаҳагьы ихнымҳәуа бзанҵы.
Амѡахәаста҂ақәа, ауаѡытәыѡоса рыцҳа ишәахәаца҂қәа,
Ашәахәаца҂қәа реиҧш инышьтабоит урҭ уа҂әы зны.

Умыццакын, сыҷкәын, ҧшьшьала уаныз умѡа инагоу,
Уахьцалакгьы уара уазхәыцла Сасрыҟәа илахьынҵа.
Уақәымгәыҷын ушьта знымсыз амѡа инагоу,
Ушьта знысхьоугьы иҧсхьоу, изхьоу ҳәа иҧхьаза.

Иназазоу ҳәа ус егьшыҟам, абри удыруаз,
Ажәѡан саркьагьы аамталоуп, адгьылгьы убас.

Уаргьы аамҭала ԥхызк ушалоу есымша иуныруаз,
Уара ушьҭагь даеазә дхылоит уцынхәрас.

Угәы дҭазааит ауаҩытәыҩса зегь рзыҳәан,
Ауаҩытәыҩса ицәгьеи ибзиеи еиҟароуп.
Зны аҩы ужәуазаргь, ижәла аиаша, ныҳәан,
Уахьцалакгьы аиаша уцзар, абааш уҭоуп.

Зегьы ыҟоуп, аха мшы ссирк азы зегьы мҩасуеит,
Ауаҩытәыҩса игәыгра заҵәоуп шәымҭак деиқәзырхо.
Аԥсы ҭины амшын сакара агәы еиласуеит,
Аха ашәах заҵәыкоуп аԥра шкәакәагьы иаҭынхо!

* * *

Ашәаԥшь ацралеит мраҭашәара,
Еҵәак ажәҩан иналҵын, ишәҭит.
Аҵар рашәа игароуп аԥсабара,
Ахәы иаҿашәашьыз ашәшьырақәа зыҭит.

Зыԥсы ықәхаз амш иахьатәи ашара,
Ергь-аԥсергьхәа инахыҵит аԥсы.
Амҵәыжәҩақәа еицнахит алашьцара,
Иқьаҵтахаз амш иахыларц лассы.

Амш аҵҩақәа мырзакәа шьыжьынза,
Уаха аҵых лашә акәа итанаҳәҳәарц.
Азаза ныкәыршан адгьыл агәаҟынза,
Изәзәа ирыцкьа уаҵә амра ахаԥхарц.

Илашарц ҩаԥхьа адунеи хазына,
Ашәымҭак акәзаргьы иччарц алакҭа,
Аԥсҭазара назго рзыршьтрақәа рызна,
Ихәыцаҵәо, ашьха рҩашкәа лакьҭарц.

Ахааназы ахҟаҵәкьа зыбжьысхьоу,
Аԥсреи абзареи еиҿагыларц хаха.
Ауаҩытәыҩса ибаҩоҷала адгьыл зрысхьоу,
Иахьа аԥсра ԥыххаа икаԥсарц ҵаҟа.

Иахьатәи амшгьы ииасит акыҳәа,
Аҳәстаҽы абарбанџьиа лашоит амзашеиԥш.
Аҟәынџьқәа ирхылԥуа алѡа ашьшьыхәа,
Еишьылза иѡеиеиут, амаалыкь иԥсеиԥш!

* * *

Бжьык сыкәҽнатит иахьа шьыбжьоншәа,
Ԥхыз ссирк саалԥызшәа, сынхьаԥшит саргьы.
Аргамаџәкьа исаҳаит азә сыхьз иҳәозшәа,
Аха тынчран, азәгьы дыҟамызт џьарамзар-џьаргьы.

Сара сеигәыргьеит зынзак егьахьысымҳәаз,
Зынзак иахьҽысымтыз атак ацымхәрас.
– Унасып укәҽнатит, нан, уѡагыламтаз,
Алаҽумтзааит, сыҷкәын, унасып умыршәаз! –

Мшаенеиԥш сан лыбжьы хаа слымҳа интаѡит,
Схәыҷра ашьац афѡы лаҳа-лаҳаит иахьа.
Дунеи ссирк иныкәыѡны, са сҟынза иааѡит,
Ипрыз схәыҷра амшкәа хьаҳәит ѡапхьа.

Сышлара сналыԥшын, мацәыс еимҟьарак
Снықәпшит сыҷкәынра адәҳәыԥш иатәаза.
Сыблакәа ирытцаччеит цәымза лашаран,
Нас, иныцабан, зшәахцас ицеит аеазан.

Ицеит уи аеацә еиԥш итрысны храгәыла,
Скәыԥшра аша етәа, сылабжыш зхьыршоу.
Сыԥшуеит схәыцра ахәы ԥшза сыкәгылан,
Избоит цаҟа сышыкәсҟәа раан иахькаԥсоу.

* * *

Иахатәи атхгьы, уахатәи атхгьы аѡашәхак,
Машәыршәагь избом етәак амца иѡатхан.
Амаҳагьа ипсеиԥш, ажәѡан еиқәатәоуп,
Уаха атых иалыѡуа аты затәык абжьоуп,

Сара сгәыҕра знызгоз асар рымԥоа есымша,
Аԥҭақәа исцәырцәахит, ианрыцас аԥша.
Бжьык шымгогьы, слымҳа кыдца сзыркуеит,
Ацых ҽаҳа-дагәа амаҟа артлан, ишәиуеит.
Азә иччабжь хышхыцәо иааԥуеит харантә,
Ѳазә аԥсҭаа дихыччо дгылоуп цьара.
Адунеи абаԥора зегьы шьыжьынза итәахуп,
Ацых агәы иҭаршәны, быжь-цаԥхак аркуп.
Амши ацҳи реихыцыртаҽ сгылоуп саргьы,
Амш шара ацәылашара збарҭам цьаргьы.
Ецәак цәырцуеит, ецәак кыдшәоит са схахьы,
Икарахаз аԥша еиқәацәагь шаҟьоит адәахьы.

* * *

Адунеи адақәа цыххаасан, итынчхеит аҧсабара,
Агәырԥоа шьҭыбжьқәа гәашахан, еиқәтәеит хәылбыеха.
Зегь ахәланаршәит уахатәи ацых лашьцара,
Уаха ацых тыша зегьы аԥахит еиқәырхха.

Нырцә-аарцә рыбжьы еиныԥуам цыси ҳәыҳәи,
Атыԥарԥар ахәда акәажь иҭатәоуп агылԥа.
Ецәак кыдшәан, ххьа цәаҳәала ажәԥан аԥит,
Цьара уахатәи ацых инагәылатәоит ан лгәырԥа.

Адәахьы ацәамахә аԥенцьыр иадхоит уахантәарак,
Убригьы уаха акы иаргәамцуеит, аха издырда изызку.
Аҿы зцәажәом, агәы зцәажәом, абжьарак,
Акы аҳәозаап абызшәала, аха, сеидроу, изакәу.

Ацхи аҭынчреи ашәи-қашьи реиԥш еидхалан,
Рҟазшьа еиқәымшәеит, ҽаҳаи-дагәеи реиԥш еилоуп…
Нахьхьи, цьара ашацкыра цәыцагылан,
Уахантәарак аҟыр-ҟырҳәа изҿу ччароуп.

Ацых иашәын, ԥша хьшәашәазак, исамсалха,
Аԥенцьыр ахышә икыднаҳәалоит ажәԥан ахьыршаз.
Егьибарҭазам ауаԥ рыцҳа, аԥхыз саашьа иалахаз,
Уи ԥхызлагь дгәаҟуеит, тыша цадак дцеит дынҭаз.

Ацых агәацаҿ ицәашьы лашоит икараха,
Ушьҭа ацыхәтәантәи ицәаҳәа икалам инаҿшәоит лассы.
Ус, адәахьы амашьынақәа рыбжьы инаҵахан,
Аҭынчрагь ашамҭазы инахыҵит аҧсы.

Ԥ-КЬАНҦААК

Ҷан-ҷаны еибафозҭгьы иаагылазар,
Ҳәасаҧшь иқәаҵа итамзозҭгьы есымша.
Ацәырш еиҧш азә ибла азә дыхгылазар,
Азәы изыҳәан азәы ацәы ҵиҵәозҭгьы есшар.

Рцәашьқәа кыдҵаны ирбылуазҭгьы рышәара,
Уаҵәтәи амш рыҧсы ахьымзарц иҳәозҭгьы анцәа.
Рымаша агәы иныкәрыжьырц ахаҳәыршәыра,
Рабҧьарқәа ирыҵакны иркызҭгьы рнацәа.

Азәы иҿынеихар, егьи ицыхәа дшахьынҳалаз мацара,
Ԥнак рхарҭа-рыҧсыртахазар лассы.
Абас мацара инеизар урҭ рымԥоа аназараҿ,
Ацыхәтәан, алажә еиҧш инархыҵзар рыҧсы.

Шә-еышьахәарк рыбжьашәҵа урҭ рымаша,
Уахь, нарцәыҟагьы, ирыбжьамларц ахҟа.
Нас рызбахә арҙра аамҭа иарласып,
Амала,
Шәара еидшәмыргылан урҭ аԥоыҧьа рбаҟа.

ДИИТ АУАԤОЫ

Аҧшқа диит иахьа ашамҭаз,
Ашамҭаз ихысит адәахьы.
Рыжәла, рышьҭамҭа иазҳарцаз,
Есымша амра ҵхозарц ихахьы.

Дхысит абду, анцәа диҳәан,
Имаҭа иқәымзарц хьымзгы.

Дҵеи лашаран, иаргьы азәы ҳәа,
Дгыларц иԥызцәа рыгәҭаны.

Уи мышкызны мԥак дыԥнашәар,
Дышнеиуа днаҽахаргьы храк,
Иаацәыригарц ахаҵарашәа,
ԤОаԥхьа имԥоа данылрц мышракәа.

Дихарамхарц алаԥшыцәгьа,
Аҽаԥшыцәгьа диԥымларц ԥьара.
Ашәагәыҵәҟьа дыкәнамкырц аԥшацәгьа,
Ихьша-мыхьша царц хара.

Ила ишабо азыхь ҭамбарц,
Ик әтарцына ҽнамҭырц шьыбжьон.
Имҟаарц абгыз аимыггамҭаз,
Иашҭа иҵамларц иарбаґь како.

Иаҭаххозар ихгьы камшәарц,
Ашьхәа иҵагьежьырц иееиқәа.
Абґацамкыраҽ ишьа ҭамхарц,
Аԥсуа хаҵа ихаҵа иԥа!

* * *

Избозар ҳәа азы шыцәоу,
Сшеимдоз, акыр саапсахьеит.
Арха, ага, ашьха аԥоыҵа,
Ладеи-ԥоадеи сшаҟьахьеит.

Уи сахҭыгәлар, исҳәон ха-жәак,
Ха-жәак – сыпҵҭазара иаԥсоу.
Иҽаԥха-ҽаччо саԥхьа агәашәаҽ,
Изҽаҳәҳәы аканкәа зҽаԥсоу,

Шәымҭа заҵәык иадамхаргьы,
Абла схаларц са схәычра.
Ушьҭан, сыпсы схыцны ицаргьы,
Нас моу сымамызт сара.

Аха ицәам арҩаш кнаҳа,
Ашьха зиасҟәагьы ццакуеит.
Избоит ишрымам урҭгьы гәнаҳа,
Баша зегьы рзы сгәынқьуеит.

Абри ахәы ԥшзаҿ хәыцрак ырзо,
Аҭынчра сҽаларз сзырҩуеит.
Напы зхьымзо, шьап зхьымзо,
Са схәыҷра аччабжь саҳауеит!

САБДУ

Са сабду раԥхьаза аԥҩоан анаирсуаз,
Иашҭаҿы ахьацагьы еиҭеиҳаит аҽны.
Аԥшаԥәгьа иҟәнакырц, аԥшаԥәгьа анасуаз,
Ажәҩоан иналҟьоз амаԥәыс царц ихҟьаны.

Есышьыжь са сзы анцәа диҳәон дшьамхнышлан,
Ахьаца икыдтцаны ибылуан ацәашьқәа.
Дхьациа-пҳан, идыруан, анцәа иан ахцәышла,
Анцәа иан лзыҳәангьы иҳәон ажәақәак.

Ҽнак, иаалырҟьан идыдыр, имаԥәысыр,
Ахьаца махә ахишьуан абарԥа агәԥаҳәа.
Ахьаца абгьыцәҟьа ицакыра захьысыр,
Зегь абааш иҭазшәа иԥхьазон иҭаҳәҳәа.

Шьыбжьон зыҽзыртлоз ахьаца ашәшьыра,
Гәырдагас, ԥсыршьагас иман есымша.
Уи иашҭа шәаҳәарҭан, иашҭа кашырран,
Ахәы ԥшза иныкәпраан иасуан аԥша.

Сара сабду шәы-шыкәса анихыԥуаз,
Ццааимбарԥас ахьаца ашәшьыраҿ днатәон.
Ашьха рҩаш еиԥш игәаԥаҿ ицәырԥуаз,
Игәырԥшаагаз гәырҩашәак нытцакны иҳәон.

Дырҽаԥшуеит уи иахьагьы ашьха цыҩ-цыҩкәа,
Иеа шьамхы зҽигалоз урҭ мышкызны.

Ашәарах рҽибаауеит ашьха гәыԝ-ҽыԝқәа,
Ашла ашьхақәа дыркыдуп гәыла дпырны…

Сара сабду рапхьаза атәԝан анаирсуаз,
Иашҭаҽы ахьаца еитеиҳаит аены.
Иахьагь спа заҵә изы анцәа диҳәошәа,
Ахьаца амҵа дгылоуп асеипш дышланы!

* * *

Шәалѣьа мрак налыпхеит иахьатәи ажәԝан,
Алԝақ иҭалаҳауп ажәԝан ахәыблы.
Адгьыл, ашәымҭак, аҭынчра иԥнашәан,
Ацәа азаган ишьҭоуп, амца ахыдды.

Ахәы ԥшза иныкәыԝоны икарахаз ашәа,
Ашьшьыҳәа апсҭаца инҭазуеит уаха.
Ажәԝан акалтаҽ апсабара агәырԝашьҭа,
Нахьхьи, хәылп шәаԥшь еицралеит имцаха.

Иахьатәи адунеигьы мԝасит ахааназ,
Иахьатәи адунеи азы иѣалеит акаамеҭ…
Дынхеит ауаԝы, уи адунеи иахаанхаз,
Абжьарак, иара азыҳәан ишан, ихәлеит.

Иагеит маза зыкь рсапаҭ нарҽаршәны,
Иприт маза зыкь зҭаз ачыкьмаԥьа.
Ауаԝ, ԝапхьа ихәыцракәа руарҳал нкаршәны,
Уаҵәтәи адунеи ҽыц насыпс ишьа,

Игәыгракәа рхац заҵә аарла инапишьын,
Лакә хәцыш аамҭак абла дҭапшит.
Ччапшьк ашәахәацгьы ԥшьшьала инеиҽысын,
Аха лассы илабжышхан, изамԝа инахьшит.

Ци-шәи рыбжьара аарлаҳәа ибжьысны,
Иахьатәи адунеигьы ахԝа нахашәеит.
Ашәаҳәабжьи аҵәыуабжьи ааныжьны,
Ахарҭа апсыртахан, амрагь нҭашәеит.

ҨЫЦЬА АПОЕТЦӘА РДИАЛОГ

– Уажәеинраалақәа срыԥхьеит гәык-ԥсыкала,
Ушьҭа гәыкала ҳаицәажәар сҭахуп.
Иабаҟаз, иабаҵәахыз абриаҟара агәала,
Аха уи уареи сареи ҳабжьара ицәахуп.

Аҳәҳәыҳәа алабжыш икоуҭәаз мацара,
Аеыуаҩ икәадыр дахнахыр ҟалон.
Уԥсҭазаарақ, иаҳҳәеит ҳәа, еимгеимцарак,
Уахьцалак уа узыҳәан ԥьара ак ҟамло,

Узықәшәазеи, узыниазеи зегь рылымкаа,
Еиқәаҵәамзар, шкәакәак уаҳа иумбазо.
Угагеиԥш есымша уаҳаидеик ыҟамкәа,
Ччаԥшьк аҵәаара ноуҿысны имцазо.

Уара ууаз ажәа сгәаҟынза имнеизеит,
Абри уара иуцәыззар сҭахыцәкьам сара.
Ажәеинраала уҩырцаз устолаҿ унеизар,
Амыткәма акәым, иҳәа ашәа, ицаша хара.

– «Зԥа дымԥсыц, уԥа диумырцәуан», –
Ҳа ҳабдуцәа рабдуцәа абас рҳәалон.
Уара агәы узҭазар, ԥьара акы зныруа,
Аҩыза, ҽакала сеилукаар ҟалон.

Сара алабжыш аасымхәазеит ԥарала,
Сгәырҩашәагьы ус гәҿыгьшақә исҳәом.
Аиқәаҵәа шкәакәазтәуа среиуазам цәаҩала,
Са исыхьуеит, аҩыза, ишсыхьуа сыззом.

Исаҳаз ҳәо, избаз ыфо сызгәарлом,
Уи уара уоуп ахаангьы насыԥс измоу.
Уара аԥсҭазаарақ иубо аҿаша мацароуп,
Уара уԥынҵа унахыԥшны уаҳа егьубом.

Сара суазашәа угәаҟынза имназазар,
Уи, нас, мбатәшәа избатәузеи зынзас.

Агәы ацынхәрас аупцәарҳәы узҭазар,
Сара исуҭагәышьозеи, аѡыза, гәыбҕанс.

ХӘЫЛПҬЫЕТЦӘА

Ацәаҟәа ухаԥыц аурбар икашәоит рҳәоит.

Сара исыздырам иахьа ажәѡан иацәызыз,
Ауеимадаҳәа ишҭәыуаз амрагьы нҭашәеит.
Азыхь иныҵхәрааз, быжь-хаҳәк инархысын,
Абҕа еиԥнахит, аеаршәшәеит, аеарԥацеит.

Ажәѡан ацәаҟәа хыҵиижьҭеи ианбыкәу,
Аха сшәаны макьанагьы сԥышә аасмыртзац.
Абгыз абжьы гоит, аха исыздырам иахьыкәу,
Иҟаауеит абгыз мышьҭацәгьа, ацхь ахнагарц.

Сара исыздырам иахьа ажәѡан агәы иалоу,
Сԥенԥьыр иадыпсалоит ацәыкәбарԥәа рԥыеха.
Абри адунеи хаҷҷа хәыҷы аҳауа иахьалоу,
Уажәы-уажә иҭагә-ҭасуеит, егьагым ицыркьхарц.

Сара исыздырам адгьыл уаҵәы иапеиԥшхаша,
Ацысхаԥәа хәрыбҕьыцла рԥәыршәра иаҿуп.
Са исыздырам мышкызны ацыхәтәажәа зҳәаша,
Иахьазы адунеи аԥенԥьыр ашәаԥшь аҿашуп.

Ԥшьшьала алашьцара амҵәыжәѡаԥәа еиԥнахын,
Адунеи зегьы гәларшәыс иазымхарц аҭахуп…
Адгьыл ахаан еиԥш, ишеи-шеиуа ицәырцын,
Нахьхьи хәылпыеҵәа жәѡангәашәаҿ иахшьуп!

* * *

Ацла рымахә иалахеит уаха амза ҟьалан,
Сара азәызаҵәык соуп уахатәи ацых згауа.
Уаха зегьы-зегьы еицәажәоит дара рбызшәала,
Уаха зегьы-зегьы еицәажәоит, аха ирҳәо саҳауам.

Абамба сеиԥш исыԛәԥсоит схәыцрақәа шьхытҵәцас,
Абамба сеиԥш схәыҷра амшқәа сгәаҵа итаԥсоит.
Сзыԛәгылоу адгьыл татоуп шьалҭа гәабанцас,
Нахьхьи, ахьтәы маакыра ажәѡан еиѡонашоит.

Ахьтәы фаитон сақәтәоуп, аеҵәақәа схьызсо,
Сыхьтәы хацны дгьыли-жәѡани срыбжьдоуп.
Азәымзар азәгьы иимбац, имаҳац иҿыцзоу,
Лакә дунеи ссирк, хацхә насыԥны исызшоуп.

Уи адунеи ссир аԥшәмацәа скырҭа рибаҭом,
Сара урҭ сыжәла заҵәны сырҭаait иахьа.
Зхатәы дгьыл сызҭаз анцәа илаԥш схигазом,
Сидырит иаҳҭынра ашҭа санҭала ѡаԥхьа.

…Ицеит, сгәырѡоа шкәакәа сназныжьны са схала,
Афархь мцеиԥш иѡыцхахан, зшәахцас инышьҭабаз
схәыҷра.
Атɬла амахәқәа ирылсны иѡеихьан амза халан,
Сара слакә дунеи шԥыххаасаз ангәаҭаз сара.

* * *

Ишызбац еиԥш иҟоуп абри адгьыл,
Ишызбац иахьагь ажәѡан иаҵәоуп.
Ишызбац амрагь амшын инхыԛәгылт,
Мраҭашәара ашәаԥшь ахьыршоуп.

Ажәѡан икыдуп амза лацҟьага,
Убри инахыкны ецәакгьы лашоит.
Ашырз еиԥш икаԥсоит ашьац аагага,
Арашәыгақәа рыбжьы еилаԥсоит.

Схәыҷра заҵәыкоуп са сызхьымзаз,
Схәыҷра амѡахәаҭақәа шлахьеит.
Зшәахцас иқәцит ақәрахьымза,
Агәырѡоа сгәаҵаҿы исзынхеит.

Ҽыстуеит, аха атак аашуам,
Амра нзаалеит, игыларц шьыжьы.
Мшаенеипш сара слымха иташуеит
Схәычра ацла исзыннажьыз апша зацә абжьы!

АҚЬАПҬТА

Дунеи хәычык ҭацәызшәа, ҭынчроуп абраҟа,
Дунеи хәычык ҭацәызшәа, адгьыл гәырҩоит.
Ашьха рыпхракәа ахчнысуеит ҩадаҟа,
Зычхара хыцыз ахаҳәкәа еиҟәыжәжәоит.

Ирдыруа анырхәа иҳашҳатәарахаз,
Ахааназ ахракәа ыцәоуп итахәхәа.
Ауашытәыҩса идлапса имацарахаз
Ашьха дгьыл хьанҭыцьза ишьҭоуп еицагәгәа.

Сдарак әац рҭызҭыпкәа еихык-еицыкны,
Азы ныкәыршан ашьхакәа ирҿапсоуп.
Апсыуа хаца акиҳәа ибжьы неицыхны,
Ахәкәа ирыкәыҩуа цьаргьы иуаҳазом.

Асас иагәра ахаиршәуам аехырпарҭа,
Апшәма дгәыргьацәа дныкәлом амзырха.
Аҟәараш еипш ашьха икыдым агәарҭа,
Мацкьа-шьацкьа апшәма ихитуам ипшьырха.

Адгьыл иалалт Ҷабалаа рышьхацамҩа,
Ахракәа ирныцит адауапшькәа рыхцара.
Иахьа рҭамха еиҿажьым ашьха – Аҳарҩа,
Ицәапхьазараз Ажәеипшьаа рашәабжь гом хара.

Шәакьпынтцала ахра агәапшь ахаҩазараҿ,
Уажә акардуаг цыххаа иларышьҭзом азәгьы.
Иахьеибакуаз апсуа хаца имцахара
Иқьапҭажә-цуҭажәха ишьҭоуп иахьагьы.

АХАҬА ИГӘЫРҨА

Игәамхәуаз ицалеит аб еиҭазымҳәаз,
Ихша заҵәы ииеҵәахә кыдшәеит ԥьара.
Иахьанза аб ицәырзоз, иарымҳәоз, –
Иԥсзы шааҩыз иарҳәеит харантә.

Ашәҟәы иаҳәомызт изкәаҭыԥ ахьамардаз,
Дышьҭызхыз, дышьҭазҵаз даҳәомызт ԥьаргьы.
«Ицыхәтәажәа зеиҳәаша уаҟа имадаз,
Леи-бгеи дырфазар, дрымбазар азәгьы?» –

Деихазԥшшәалаха ахаҳә еиԥш дахьгылаз,
Абарҭ ахәыцраҟәа икәшаны дыркын.
Згәызҽанзамкәа агәырҩа цәгьа зҧылаз,
Аԥсуа иламыс дкамыжькәа дакын.

Иуа-итынха идышшылон, инаидгылан,
Иара, баша, жәа мҳәазакәа ихы ирцысуан…
«Егьызмаха изгарыдашь сыҩоны игылоу?…» –
Иԥсы ҭыхуа, хәыцра еиқәарак игәахы ҽнакаауан.

Ицәҩаншьап иншьан ыкәын уа еицыхны,
Ипатреҭ мыжда ибла ихгылан, иччаԥшь иҽаԥхо.
Дгылан аб имзырхагәтаҽы ибла ҭыхны,
Аб игәаҟра иԥшнымцакәа ицәа иҭагзо.

Амыткәма ҭыҩуеит ауаҩыраз иашҭа-игәара,
Амыткәма – ан хлаҳәада лгәы зырҩаз.
Аб игәаҵаҽы иҳашҳатәароуп
Зегь иреицәоу,
Ибжьыдоу, ишьҭадоу ахаҵа игәырҩа.

Мышкызны ашҭа зырлашоз аҭәаҵла,
Икәашхан, иахьагь аарла игылоуп зымҩа.
Аҵла заазаз адгьыл иалаԥсит адацкәа,
Ишгылаз иԥсит, аха икаҳауам агылҩа.

Икаҳауам аԥсуа иадгьыл ашьана,
Икаҳауам. Сыжәлар ргәаҟра иамоуп шаҳатс.

Икаҳауам, икаҳауам ашьха ашана,
Ашьха ашана, амҳаԥьыр ирҭынхаз.

Сгылоуп са сымала, схәыцраӷәа еицакуеит,
Ашәышыӷәскәа сыӷәыгәгәоит ихьанҭаза.
Џьара аихац иҭахаз азыхь еиԥш игәаҟуеит,
Ахаҵа игәырҩашәа зҽыҩуа аԥхьарца!

* * *

Шьыжь шәаԥшь уаркалеиуа,
Инацралеит мрагылара.
Азаза шьҭаҳәит иԥхеи-ԥхеиуа,
Иҟам шьапыргыларҭа.

Аҽаазага аҳаскьын ҩеиуеит,
Аапын-цәа зыӄәнылауа.
Изары-шәыруа ԥьакьалк неиуеит,
Ақьышә хышра нылакуа.

Ацәцыхәаӷәа хьышәахәала,
Ажәҩан реаҽарԥсеит.
Ԥшакгьы насуеит ихыхәхәала,
Ишаайуа аккара инылазуеит.

Аԥҭа црышӷәа еицрыхәхәа инеиуа,
Асар реиԥш ажәҩан иаҵатәоит.
Абызҩыц еиԥш икеи-кеиуа,
Арҩаш аԥаҩ иаҵаҵәоит.

Зыбжьы еиӷәымтәо аҟармаҵара,
Ашәа ссирӷәа цәырыргоит.
Асахьа ҭызхыз аԥсабара
Са сакәушәа, сгылоуп схала,
Ашьыжь шара сеигәыргьоит!

СБЫЗШӘА

Иахьоуп уара ҽеишәа санузхәыцхьоу,
Иахьоуп ианызгәаҕьгьы узбахә аҳәара.
Уара шә-зыбларак рыцәқәырԥқәа ирылсхьоу,
Сбызшәа, сдаракәац ркәылзы ҩаца уара.

Сымшәо, сыԥхамшьо уара сҽы урцәажәеит,
Абри адгьыл иақәлоутәит са сҭоурых.
Ахаананаз аԥсадгьылаз сумыргәжәажәеит,
Сацамԥхьеит шьоук рыжәҩан,
Исымгеит азәы иҟәых.

Сабдуцәа ршьам дгьыл сыкәуп сгәыртланы,
Мҩахәасҭакгьы схы ахызбаауам ԥьара.
Сеицамккәа, сашҭа иҭалаз сиԥыланы,
Аԥсышәала аԥсшәа иасҳәоит сара.

Аԥсыуала сыцәгьеи сыбзиеи сырееиуеит,
Сыҩоны аԥсыуала ачарашәа рҳәоит ицкьаны.
Зны, сцыхәтәы мшазгьы ауаа аннеиуа,
Аԥсышәала амыткәма рҳәароуп еимданы.

Са сдунеигьы, сыхраҭгьы зегь зырԥшзо,
Мақьаԥсысцас аамҭа иаххьоу са сбызшәа.
Уахгьы-ҽынгьы сара сгәаца уҭымҵәо,
Сыԥстазара нцәахәыс уацуп есымша.

Мшы ссирк аҽены ашьшьыхҳәа унасҽыҵшәап,
Аапынтәи азазеиԥш сымҩасып саргьы.
Аха сышьҭахьгьы ахьхьаҳәа, шьхазыхьшәа,
Сбызшәала ицәажәаша уцыз есқьынгьы!

КӘТОЛ

Ухьзала сцәажәарц стахуижьҭеи итҵозеи,
Аха иахьагьы исзымгәаҕьыц ажәак аҳәара.
Иуадаҩуп, Кәтол, уцәа иҭазахьоу зегь
Цәырган, ҩапхьа угәахәара анҵара.

Саазқәылаз ласы-лассы сгәы уҵалоит,
Саазқәылаз ашлацқәа идрысзеит схахәы.
Схәыцрақәа рееимехаркт ԝонытҟала,
Цәыкьа исҳәарц стахуп са сҽахәы.

Иахьак ҳаԥсцәа зегьы гыланы испылоит,
Урҭ рыԥсы анҭаз еиԥш избоит лабҽаба.
Аха, ҽымтқәа, ашьшьыхәа рымԝоа инанылоит,
Сылаԥш шрыкәшаҟьо ицоит инкаба.

Урҭ ҳцеицәа роуп аибашьра иалазыз,
Зашҭа гәараҽы зчамԝоахә ҟамлаз.
Зқытаҽы зхаҳә баҟа адгьыл иаласаз,
Зыбзарзы аеҵәахә каххаа илашаз.

Урҭ зегьы азәазәала рсахьақәа спылоит,
Рыԥсы анҭаз еиԥш избоит лабҽаба.
Аха ҽымҭзакәа ршьамԝоа инанылоит,
Амцабз шрыкәшаҟьо ицоит инкаба.

Уашҭаҽоуп азхытреиԥш хәыцра-шәк ахьцәырцыз,
Уара уашҭоуп сара сқытә зегьы ахышә.
Иуеи, Алықьсеи, Толиеи зықәра иахьымзаз,
Уашҭаҽы еихык-еитцык иамоуп анышә.

Уаха убарҭ зегьы срыхәаԥшуа сахьгылоу,
Схәыцрақәа ахаҳә еиԥш ихьанҭоуп.
Аԥсымра иннажьыз хәылԥ шәаԥшь испыло,
Шәеиқәацәан, саԥхьа, абаҟа иахьыршоуп.

Ҽымтроуп, ҽымтрацәҟьоуп уаха, Кәтол, уашҭаҽ,
Ес уажәааны абасоуп ишыҟоу абра.
Амзаҽагь цәырцит ажәԝоан аштаҽ,
Уи ан дадылбалоит лысаби харантә.

Са сыԥсрагьы сыбзарагьы зырееиуа,
Сыччабжьи сцәыуабжьи ирымоу шаҳатс.
Мышкызны са сызқәаҭып ахьнеиуа,
Кәтол, снышәнап гәакьа, усымаз баҟас!

СҨЫЗА ИГӘАЛАШӘАРА

Анатоли Аԥьынԥьал изкны

Ишпасҭаху, мшаҽнеиԥш, ҳаицәажәар ҳнеидтәалан,
Иахьак схы уҭалазеит, Толиа, зынза.
Агаҽа шыҟоу снықәлалоит са схала,
Аха алабазатцә еиԥш санхалоит амҩа ҭацәза.

Ашьшьыхәа сахьнеиуа суацәажәоит гәаныла,
Мшаҽнеиԥш иахьагьы ҳаиқәшәоит хәылбыеха.
Уеицралан гәалақәак соуҳәоит ууаҭгылан,
Уара угәыраз хыш-хыцәоит умыч мырха.

Ԥшьшьала, ашьшьыхәа сшьаҽақәа еихызгоит,
Сылаԥш унытцшәар ҳәа сшәоит сыццакыр.
Абар, абыржәытцәкьа уаацәырцра ԥьысшьоит,
Амшын иеԥынгылоу аҟәардә ахь снаԥшыр.

Аха зегь сгәырҩа схызго лаԥштцашәароуп.
Усахьа гәыгыртадаха сҽаԥхьа изытуеит.
Ихасцом адамра шҳабжьалаз ҳабжьара,
Гәыграқәак ныцхахан, сгәатцаҽы иԥсуеит.

Амшын аҽы снеиуеит угәыграқәа зхызлаз,
Зны ԥсыршьагас иумаз амшын ацәқәырпа.
Ицоит, иаауеит азыблара еижәхысла,
Уара ахәаша аша-ецәеиԥш уахьцаз ункаба.

Иахьагь уи аҭыпаҽ снеиуеит хәылпазыла,
Аҟәардә иналҵны исԥылоит усахьа разза.
«Схы сыхьуеит, Мушьни» уҳәошәа саҳауеит гәаныла,
Аха суқәымшәеит, сашьа, исумҭан гәыбган.

Иҳашҳаҭәарахаз уҟәардә снықәтәоит ихьшәашәаза,
Ҳхәыҷра амшқәа сгәаларшәан срызхәыцуеит сара.
Ахьхьаҳәа слымҳа иҭаҩуа уччаԥшь гәакьаза,
Мшы ссирк иахьагәылпхо гәасҭоит хара!

Ууасиаҭ рыцха шаҳаҭс иамоуп аԥшазаҵә,
Уа уцыхәтәажәа ахаан азыҳәан имазоуп.
Уқәыԥшра иакәлоу уҩызцәа урылаҵәан,
Уцәымза лашаран, урҭ ргәаҵа уҭазоуп.

Аха зегьы-зегь сгәырҩа схызго лаԥштцашәароуп,
Ацәаҵәашь еиԥш усахьа сҽаԥхьа изыҭуеит.
Ихасҵом адамра шҳабжьалаз ҳабжьара,
Гәыграқәак ныцхахан, сгәаҵаҽы иԥсуеит.

САЖӘЕИНРААЛА

Уцәажәала, сажәеинраала, уцәажәала,
Ухәрашәан усыцыз есымша.
Са сгәы ансыхьуа ԥсыс усхалан,
Улакә цәымзан улаша.

Сгәырҩеи сгәыргьеи уара урылаз,
Схәырбгьыц ҩаца, сыԥхьарца.
Агәы змырҽыхо, баша ауалаз,
Убжьы ҭумган ихьанҭаза.

Ахьхьа-хьхьаҳәа убырлаш бырсан,
Ухьтәы еимхәыцха уеихаԥса.
Аԥсышәала са сҽахәы ырзан,
Сыжәлар гәакьа ргәы иҭаԥса.

Ухәҷызаргьы уара утәала,
Умҩахәасҭа ушьҭа анҵа.
Схәычра иакәлоу, сажәеинраала,
Сҽара амшқәа рыԥсы рхаҵа.

Аамҭа мҩаслап ихыш-хыцәан,
Абгьы гәылцып, абгьы каԥсап.
Иаанхазаргьы зны сцәашьы ыцәан,
Хҵарас уамаз слахьынҵа.

Зыԥсҭазаара аихац икылсыз,
Сажәеинраала, сгәацаԥха.
Лацәарзасрак аиҳа зхымцыз,
Саамҭа рыцҳа аҟәырчаха!

* * *

Сымшқәа среигзо салагеит саазқәылаз,
Иахьатәи амш ицегь иаузарц сҭахуп.
Уаанзеиԥш исхашҭзом иахьа исԥылаз, сызԥылаз,
Сѡызцәа, сықәлацәа мыцхәы сылаԥш рхуп.

Игәхьаазго салагеит сқыҭа мѡахәасҭа,
Аҭаҳмада – икаххаа лакәла изыршоз.
Ажәѡан агәы зрыԥхуаз аецә гәарҭа,
Аҟармацыс абжьы хаа – аԥх қәызцоз.

Аԥхқәа ирылашәҭуаз азыркәиқәа,
Зҷара гәхьаазгаз ииҳәоз ашәак.
Ихааза, иныцак, лыбжьы еицамккәа,
Сан лгарашәа иацыз ажәак.

Хәылбыеха аԥсымра аҭашәамҭаз,
Хәылԥ шәаԥшь зҷалашоз ахәқәа,
Хәылԥыецәа абла аҭыԥхамҭаз,
Зхала адәы ԥшза иакәшоз аеқәа…

Абарҭ зегьы уажә сыбла ианхгыло,
Ихьшәашәаза сгәы асырҳәы ҭаԥсоит.
Сылацәа аахыстыр, раԥхьа сызԥыло,
Ахуҳәа ақалақь алу лагоит.

Иахьагьы амра каххаа илашарцаз,
Иххаччо ахра иавцит шьыжьы.
Снапы иқәцан ҳамҭак имкьаҭарц,
Ашьшьыҳәа иназгоит сгәыгра ацәашьы!

АШӘОУП ИНХО, СԤЫЗА, АКРЫНХОЗАР

Уаҵәтәи амш иҟалаша уазымхәыцын, сԤыза,
Угәы рҭынчны ашьыжь шара уаҧыл уцкьаза.
Нахьхьи, цьара, жәԤан ахыбыргь аҧҭа рхыза,
Наҟ инхыцып амра гылар ижжаза.

Угәыртланы унылагыл ашьац иаҵәара,
Удгьыл гәакьа аҧхара унырып иразза.
Иҵәырҟьа-цәырас убла ихгылап ухәычра аҵәаара,
Убажәгәаламуа ашҭа унықәлап уҧшзаза.

Ухәычра алакә унагәылаҧрып ухиаала,
Нас, ашьшьыхәа, уқәра шкәакәа уназынхап.
Уеыларҟәзаны азаза унахьысп унапала,
Иаргь аҧсымҭаз иаакәеи-цеины инкабап.

Цкьа уазызырԤ абжьы иахылҵуа арԤаш хьшәашәа,
Зыбжьы еицамкуа арԤаш хьшәашәа ухы иҭагза.
Иахьатәи амш угәы цумжәан, икы умаршәа,
Абри адунеи ду азәгьы имоузац инагза.

Инасыҧуп, зынза иҷыцу ашәак узхәозар,
Ахааназ имҧсуа, имызуа иуҭынхап.
Ашәоуп инхо, сԤыза, акрынхозар,
Егьырҭ зегьы шыҧхыз иашоу агәра га.

Уаҵәтәи амш иҟалаша уазымхәыцын, сԤыза,
Уаҵәтәи амш иҟалашагь еилыргоуп.
Иахьатәи амш уара унасып иацзар,
Уалачча, уалагәыргьа, уара утәоуп!

* * *

Азиас иагахьоу шәҭыцк иаԤызоуп
Зны сқәыҧшра иацыз сгәаҧхара, –
Аҧхыз ссир наган са сгәаҟынза,
Имҳәа-имырза иҧрыз хара.

Сышықәсҟәа иреиҕьыз, аамҭа имҵарсны,
Ахыц ианнаҵахьеит уи аахыс.
Шәахәа шкәакәала схахәы рысны,
Сҽара амшқәа цеит исхыс.

Ицеит икнаҳан шә-зынра шкәакәак,
Схәыҷра аԥьаԥьыхәа – ашьашьал.
Храк сышкыдыз сыԥсы еиҭакуа,
Шьыбжьышьҭахь ҳәа амра нҭалт.

Быхьз ҳәан ҽыстуеит са саатгылан,
Аха сыбжь саԥхьа инкабоит.
Акыркырҳәа быччаԥшь спылан,
Ихьтәы еимхәыцха, схәыцра аанкылан,
Мшаенеиԥш, сгәаҵа инҭаԥсоит!

* * *

Уаха аҵх агәы еиҩонашахьеит,
Цәгьагь бзиагь ыцәоуп иҭахәхәа.
Шьыжьаахыс абзқәа ҳәацәахьеит,
Быжь-цыпхак рҽарцахьеит рыҽқәа.

Уахатәи аҵых ҭынчроуп зынза,
Амц мцурашақәа рыпсы рзоит.
Уҳәан-сҳәан ыҡам, аҵых цқьаза,
Амза ахьы-шәахәа ахьнаршоит.

Лагәаԥшьи лагәыгреи ҽаҳахеит,
Лаԥшыцәгьеи ҽаԥшыцәгьеи
Ҳәынҷаны ишьҭоуп.
Хәылпы еҵәа ԥшьаала иҭашәеит,
Бжьыҡам, шьҭаҡам, аҵых лашьцоуп.

Зыпсы қәацо убашам ԥьаргьы,
Адәахьы ашьшьыхәа азаза ԥсатоит.
Азәгьы ҳаҡазам – уаргьы, саргьы, –
Адунеи ҭынчуп, аԥсашьоит.

Уаха ацых агәы еиԥонашахьеит,
Ажәа шҳамкәа ирхыцит рыԥсы.
Бжьыҟам, шьҭаҟам, ацых цахьеит,
Имшандаз, имшандаз лассы!

* * *

Ԥоыцьа роуп издыруа азҕаб лгәырҕьара,
Ԥоыцьа роуп издыруа иахьа лгәы иҭоу.
Шьыжь шәаԥшь ахьнашьуеит мрагылара,
Ажәԥан, шьыбжьонцәкьа аеҵә аҿаԥсоуп.

Уи лгәалаҟара иарԥрыз лхәыцракәа,
Ашәҭкәа аҳәхәыҳәа лгәы иҭанаԥсоит.
Уи арԥыс илиҭаз амцәыжәԥакәа,
Алакә уарҳал дакәыртәан, ишьҭыпраан ицоит.

Лынасыԥ дымцарсны ицоит ихалазан,
Нахьхьи, жәԥангәашә аҷараҳәа иаатуеит.
Рапхьатәи асеиԥш, рапхьатәи амаза,
Иҟәашкакараза лгәаҵаҿы ишәҭуеит!

* * *

Иахьатәи амшгьы каҳада-ԥеыда,
Аарлаҳәа ииасны ицеит инҭакәкәа.
Ажәԥан икыдлеит амза ԥштәыда,
Мраҭашәара нацралеит хәылԥ шәаԥшь еибакуа.

Иахьатәи амш ауал ашәеит зегьы рзыҳәан,
Иахьатәи амш ԥсзык маԥозеит ԥьаргьы.
Азҕаби аҷкәыни еиԥырцит акы еибырҳәан,
Ргәы насыԥла ихыхәхәоит уахагьы.

Аԥсаатә рашәа игарлеит аԥсабара,
Дгьыли-жәԥани ирыбжьазсоит аԥша.
Ԥо-еыкәашак ҭашьқьыруеит ахкаара,
Ицеит ахәы ԥшза ашәаԥшь ахьырша.

Хәыцра-шәк, сахьа-шәк сҽаԥхьа ицәырԥуеит,
Аххаҳәа аҽааанахеит ааԥынтәи аӄәа.
Уаха азыни аԥхыни еилыԥуеит,
Сгәалашәареиԥш еилаԝынтуеит абыгьӄәа!

АДОУҲА АШҬАҾ

Хыхь – ажәԝан, цаӄа – адгьыл, азәгьы дыӄазам,
Аҭынчра еиҭымха ихыш-хыцәоит абра.
Арашәыга цәажәоит абгьы иаҵәа аҽалазан,
Сҭаҳәахаа хәыцрак азырԝаш салоуп сара.

Абри ахәы иӄәуп схәычра амышӄәа ԥхеибаца,
Лаԥш зхьымзо ашәымҭаӄәа цазеит иԥырны.
Са схәычра аччабжь слымҳа иҭаԝуа игәакьаза,
Сагьаргәыргьоит, сагьарцәыуеит сыхҭакны.

Аброуп иахьызбаз, иагьахьсцәызыз сынасыԥ,
Аброуп амрагьы уахык атыԝ иахьакыз.
Са сгәы сазнагозар абас сниасып,
Амԝахәасҭа снанылап, зны схәычра ашьҭақәа зныз.

Избап ахәышҭаара, зны амца ахьеибакуаз,
Дысгәалашәап сабду алакәкәа зҳәалоз.
Исеиҳәап Ххәыци Гьандагәи шеибагаз,
Исеиҳәап, зны ихьыз зҽаҳәатәы ƙалоз.

Сасрыӄәа ихҽагьы ажәԝан иналалап,
Ажәԝан цырлашаан илеишьҭып еҵәак.
Ашьшьыхәа алакәкәа рдунеи сналалап,
Сназызырԝып, иӄәыԥшра гәхьааган,
Сабду иихәоз ашәак.

Снеихьыԥшып саншьа ашҭа аԥынцаҽ,
Зарҭмаӄ зазқәанца аибашьрахь ицаз.
Абри ахәы ԥшза азыхәан иаԥылаз ахымца,
Абри ахәы ԥшза азыхәан зчамԝахә ƙамлаз.

Избап ахәызқәаҿ анышә ишамадоу,
Сдаракәац рышьҭамҭа, абри адгьыл иахшаз.
Ахҟа рыбжьызхуаз ѡ-жәлантәык еиҕацәоу,
Уԥцәазар уеиԥызшьуаз ахацламҳәа зҿаз.

Сара сшьамхнышлап урҭ рымаша ахықәаҿы,
Урҭ рыԥсаҭа сныхәап иҭаларц ԥьанаҭ.
Анцәа сиашьапкып ҳицәымзырц храҭаҿы,
Анцәа сиашьапкып имызырц ҳмилаҭ.

Адгьыл цәажәар ихаҳәхар ҳәа ишәошәа,
Маза зықь агәыҵакны ишьҭоуп ихьанҭаза.
Ԥшаласык насхаԥыруеит бырфын хҭырԥоушәа,
Иҿаҳа-дагәоу схәыцрақәа цоит хараза!..

БАРА БЗЫ

Иахьак сцәеицәԥсуеит ҳәашьак амамкәа,
Шьыжьаахыс сгәы шырахәым збоит.
Ҩеик сазхәыцыр стахуп, аха иамукәа,
Хәыцра еиқәарақәак рышҟа сыргоит.

Сыздырам, убри азакәхап сгәы бзыҵалаз,
Сабик иеиԥш быгәхьаазгеит сара.
Ара тәым уадак сыѡнахеит сымала,
Адәахьы икыдҵәан иаҿуп ақәоура.

Иахьа сазхәыцуеит бареи сареи ҳанасыԥ,
Сизхәыцуеит ҳаеҵәыԥш – лабжышла икәабаз.
Ҳара ҳгәы рыцҳа ԥсгәышьеит убри нахыс, –
Зны анасыԥ ссирқәа згәыгыртаз.

Иахьак быда ԥсуаҭла сымам ԥьысшьаҵәҟьоит,
Быԥсеиқәырхага рахәыц хацхеит сара сзы.
Ахьаақәа рзырѡаш сара сгәаҵа дырлашьцоит,
Адәахьы ақәа илеиуаз, иаԥсахит асы.

Бареи сареи абзиабаха ҳмазазеит.
Есымшааира гәаҟрак ҳашьҭоуп ҳахҭакны.

О, заҟа, заҟа гәтыха рҳәаха самраза,
Аамҭа зырԥаш иагахьоузеи ихәжәаны!

Сара издыруеит, зны маза бҵәыуон срыцхашьан,
Саныббоз, мчыла быбла ихыбхуан
Быччаԥшь ашәахәа.
Урҭ зегьы схашҭны сынарцәы-мԥа сыкәлашам,
Убырҭ зегьы са сгәаҽы иакуп имцаха.

Иахьа ахә иеиԥш шәынтә сеиҭашәоит, сгәалаҟам,
Жәа мҳәазакәа сшынкахәыцуа ицоит мышкы.
Аха ҽыбҭзом, бара ибдыруеит сгәалакәа,
Бара ибдыруеит сгәы шеицакым бара бзы.

Са исыздырам сыҽхәарамыш анықало,
Исыздырам сырԥылаша заҟа ааԥны.
Амала, саныҟамгьы, ибдыруаз, гәыкала,
Сыбзиабара бара ишбыцыз ицкьаны.

Иахьак сцәеицәԥсуеит ҳәашьак амамкәа,
Шьыжьаахыс сгәы шырахәым збоит.
Аха, сысабицәа рынасып снаԥакуа,
Нахьхьи, ԥьара, гәыԓрак ацәаара лашоит!

УИ АУАԤ…

Шыкәсы рацәа абри амԥа данын уи ауаԥ,
Иниҵша ниҵын, даангылт амԥаду агәҭа.
Иныҵакны илабжышкәа иԥаҵа иналаԥԥот,
Иаалырҟьан дҭаԥшит аҧсра алакҭа.

Данԥшылар иҭаххеит ихатәы мԥа дызнысыз,
Мшаенеиԥш днахьыԥшыр иҭаххеит ихәычра.
Аха мцабызҵас шәара гәытҟьарак неиҽысын,
Ишьҭахьҟа ахьаԥшра изымгәаҕьит иара.

Илаба иеанҵаны ахара дыԥшуеит ахәаша,
Иитиз, иааихәаз зегь рсахьақәа ибоит.

Уи ихы-иԥсы ҽызхша егьыӷазам ихәаша,
Ушьҭа храҭахь ибаѡ шинызбогьы ибоит.

Иахьагьы ихы заҵәыкоуп дзеигзо ирыцхаишьо,
Мышкызны иӷаиҵаз дахьхәзам иахьагьы.
Илшозар, даҽазә инышәынҭрагьы дыӷәкәашоит,
Уи азы уаргьы уишаҭом, сишаҭом саргьы.

Дгылоуп уи ауаѡ, зегьы-зегьы игәаларшәо,
Уаҵәтәи иԥсахәагазы имаца даԥшуеит.
Ирыцхарақәа ихихырц анцәа диҳәошәа,
Алаҵӷьагеиԥш деиѡыхәахәа ахара дыԥшуеит.

УХҼА

Анатоли Аԥьынҵьал изкны

Ѡышықәса аус иузомызт ҳа ҳѡыза,
Ѡышықәса амла дакуан апоет.
Аха убри азбахә ҵьара имҳәа-имырза,
Ус, ичҳаны, дааиуан апоет.

«Сыԥшәма сналышьҭзом ушьҭа аѡоныӷа,
Аиаша уасҳәап, ушьҭак сыԥхашьоит.
Ахаҵа баба, снапы ыӷа, сшьапы ыӷа,
Ԥҳәыск лнапы саныԥшыло снатәоит». –

Абас иҳәон зны апоет дыхәмаршәа,
Аха игәы амца ацралан дбылуан.
Уара унаивсуан уус аламшәа,
Урҭ зегьы-зегьы апоет ибауан.

Усҟан апоет ихьаақәа зегьы ихашҭуан,
Иара изы уахьԥсыз акәын имаз гәырѡас.
Иахьа, уаҵәы – амшқәа мѡасуан,
Уара иулшон, уизхьамԥшит уаѡоцас.

Дыԥсит апоет игәҭыха мҳәазакәа,
Амреиԥш иԥхамҭаз иеҵәахә кашәеит.

Убысҟангьы лабжышк уҽымшәазакәа,
Иԥсыжра амшгьы уазымԥшзакәа,
Ухаха мҽы еизызгашаз дааныжьны уцеит.

Ажәа ауаѡы дагьашьуеит, дагьаазоит,
Ажәа ԥхак иалшон уи деиқәнархар.
Аха уара убригьы даԥсоумтәит, изаазои,
Уара иахьагьы анцәа ишиҳәара уҟоуп уҭаххар.

Уара изқәаҭыԥгьы иумҭеит дгьыл ҽацак,
Убригьы дахубааит, уара аҳаиуан.
Хәышықәса ддәылырцон апоет ицаҟьан,
Хәышықәса дрымкьыԥхьеит, дцон-дааруан…

Абарҭ зегьы-зегьы убон уара аргама,
Иубон апоет есымша аҵәы дшахаз.
Аха ажәак иѡашьангьы уҽы иузарҳәама?
Мап. Иахьеиԥш убысҟангьы унхеит ушҽаҳаз.

Иахьагьы ҽуҭзом иаанхаз ҳанҵәозаргьы,
Ес-ицәырцуа ухы адубалоит амзаҽа.
Ушьҭа ухамыжә уҭахзам ԥхызла иубозаргьы,
Зны ахыц иануҵазгьы жьакцеит ухҽа.

АЕҴӘА ҬЬАРСАХЬА

Ирҳәоит, аеҵәа ҭьарсахьа убонаҵы,
уаԥьал хароуп ҳәа…

Ҧшьѡ-еишьцәа шҭак еицҭанхозшәа,
Еихык-еицык икыдын ҧшь-еҵәак.
Ҧшьѡ-еишьцәа риеҵәахә каԥхозшәа,
Есуаха ицәырцуан ҧшь-еҵәак.

Ҧшь-еҵәак са исгәыгра лашаран,
Жәѡангәашәаҽ икаххаа илашон.
Са сналагылан аҵых еиқәара,
Аеҵәақәа срыцаԥшуа абасгьы сҳәалон:

«Ԥшь-еԥәак са исгәыԥра лашароу,
Ԥшь-еԥәак – ԥшь-гәашәк рԥаԥха.
Шәа шәеышәымзан жәѡан шәахьалоу,
Шәнасыԥ лашаран сгәы шәтаԥха.

Нԥәахәыс шәацыз сқәыԥшра аԥшалас,
Сара исыцыз шәылыԥха-шәгәаԥха.
Сахьцалакгьы шәшәахәац салаз,
Сыбла шәхымԥын есуаха» –

Есуаха ԥшь-еԥәак рымԥа
Сматанеины, иааныжьны сцон.
Есуаха ԥшь-еԥәак рымца
Уаԥә ашамҭанза срыхьчон.

Сыԥшь-еԥәак исгәыԥра лашароу,
Уахагь жәѡангәашәаҿ шәкаххаа шәлаша.
Анкьеиԥш сыҟазам, хәыҷыкгьы сыгәѡароуп,
Уаԥәыкгьы са сзыхәан ԥшзала шәлаша!

АГӘЫҬРА

Ан лыхшара дышьҭоуп, дгәаҟуеит,
Уажәы-уашьҭан – ихыцуазеи.
Аха ан ахәаша лгәы дыҿнахуеит:
«Сыҷкәын деиқәхар, иудыруазеи?»

Ацыр-ҵырҳәа иаамацәысын,
Мраҭашәарахь ԥшахьык асит.
Ауаа гәыргьарак нарҿысын:
«Қәак ҳзаургьы, иудыруазеи?»

Бзиа еибабоз ргәы неивҵасын,
Еиԥырҵижьҭеи заҟа цуазеи.
Аха лгәаца иҭыѡуеит лхәыцра иналсны:
«Иѡымҭак соур, иудыруазеи!»

Аб ипа заԥә амца далоуп,
Заҟа имшқәа хьанҭахазеи!

Ашла дхәыцуа дтәоуп ихала;
«Ичамѡахә соур, иудыруазеи!

Шьоук адунеи амц ацрарҵарц
Рҵахижьҭеи заҟа ҵуазеи!
Аха бԥьар еибамгартә ԥьара акала,
«Жәлары ирылшар, иудыруазеи!»

Аԥстазаара иаԥсы ахацу,
Ирзымиааиуа мыткәмеи уази,
Уаргьы иуцу, саргьы исыцу,
Агәыгра рыцха «иудыруазеи!»

* * *

Ацлакәа рыхәцыш аамҭа ниасит ԥхызҵас,
Аԥхынтәи амшқәа мѡасит иласза.
Ицары-ҵаруа адгьыл шьаца гәырҵас,
Ацлакәа ргәаԥшь иналалеит ицарза.

Аԥша хьшәашәа шьагьуа инытцалеит аккара,
Уи нызкылоз абгьы ԥыххаа ҵаҟа икаԥсоуп.
Машәыршәагьы ԥьара иубашам амра ацәаара,
Ашла игәырѡеиԥш, ҵҭа еиқәацәала ажәѡан ҵҟьоуп.

Ԥхьарца рахәыцшәа ицәыуоит ацла рымахәқәа,
Рыԥсы ҭыхуа инарҽысуеит хыцҵас аԥша.
Рыԥсы ахацгьы ажәѡан хымаа инаҵакуа,
Иҕьҕьа-изәзәа амш иаԥылоит уаҵә анша.

Ишәымшәиин, ишәымԥьабан са сытлакәа,
Шәхьы бгъышқәа заа иѡеижьхан иахькаԥсаз.
Ѡаԥхьа урҭ рыбла аҭаԥшыха шәмазакәа,
Уаҵә ишәҽало шәыбгьы иаҵәагь ѡежьхоит убас.

УАХАТӘИ АЦЫХ

Сара соуп нцәахәыс иамоу уахатәи ацых,
Са соуп дгьыли-жәѡани ирымоу гәыгьрҭас.

Амза лаша, зегь иреиҕьу шәахәацк натцых,
Насыԥ хацхарц жәлары ирыстоит лахьынтцас.

Уаха абри ажәлоан икыду аетцәа цьарсахьа,
Саԥшуеит абрантәи адгьыл аԥеиԥш.
Еихаԥсы-еитцаԥсы ажәлоан иналтцуеит анцәа исахьа,
Уигь гәалак имоуп, изакәу сеидроу, ауалю иеиԥш.

Са исыздырам иаҳԥибаауа аԥшырта иқәтәоу,
Дгьыли-жәлоани еиԥыларымашь ушьта лассы?
Уаха амза ашәахәа разныԥсаран адгьыл иқәтәоу,
Иццышәтәаран ибылрымашь мышкызны?

Адау иблеиԥш ишеишеиуеит етцәак аштa,
Бзиара цыхәак азы еизамашь уа шьоукы?
Атцых тынчым, издыруада уатцәы иҟалаша,
Издыруада ауаатәылюса ирызшахыргьы уатцә разҟык.

Урт зегь башоуп.
Сара соуп нцәахәыс иамоу уахатәи атцых,
Са соуп дгьыли-жәлоани ирымоу гәыгыртас.
Амза шеишеи зегьы иреиҕьу шәахәацк натцых,
Насыԥ хацны жәлары ирыстоит лахьынтцас!

АМЮА СЫҚӘУП

Исымбазкәа, исмаҳазакәа,
Асеиԥш сышыкәскәа зытуеит.
Иреиҕьу сашәа сымҳәазакәа,
Мратаашәарахь еилашәшәуеит.

Амра гылоит шьыжьымтанза,
Шьыжь шәаԥшь кәицшәа инеицрашәоит.
Насыԥк наго са сгәаҟынза,
Атцар рашәабжь неихышәшәоит.

Усҟан сиетцәахә шеишеиуа,
Жәлоан иналԥхоит шьыбжьон.

Санқәыԥшыз еиԥш сыргәатәиуа,
Инасыԥахҳны сгәы сажьоит.

Сиеԥәахәгьы лаԥштцашәаран,
Ажәѡан саркьаҷы изытуеит.
Схәыцра саԥал сааԥса-скара,
Ѡаԥхьа сықәрахь снагьежьуеит.

Саныԥшылоит сара сымѡа,
Сыччеи сцәыуабжьи зныршоу.
Сара исзымуз, сара исзымҳәаз,
Зегь ҕәарапара иахькаԥсоу.

Аха зегь ириаиуа сгәыҕра сыцуп,
Сымѡахнажьуам уи ԥьаргьы.
Амрагь кыдуп, амзагь кыдуп,
Амѡа сықәуп иахьагьы!

АКАԤКАԤҚӘА ЕИҚӘҨЫРҬУЕИТ

Акаԥкаԥқәа еиқәҩыртуеит шьхатәыла,
Ѡ-храк рыгага рееихыршьит шьыжьы.
Ашьабысҭа ашьапоуқәа ирынгылан,
Ацыха зыхь ахықәан иԥшын.

Ахәда ҭырҳан изырѡит, ифѡышәеит,
Аха аԥшалас гәѡарамкәа исуан ицкьаза.
Нас, агәы каршәны азыршәра иныршәан,
Аҭыԥха цкьа леиԥш иажәит азыхь ласза.

Аԥсабара алакә ссир, амырхәага аеаҭан,
Ахьы шәахәа ахьызсо игылан иԥшуеит.
Иара азыҳәан уажә акымзарак шәарҭам,
Уи ашьха ԥшзара абла хнакуеит.

Асыԥсақәа тҟәацит ашьха ѡаскьараҷ,
Ашьхақәа ирыхьша зегь аманы ицеит.
Аԥҭа црышқәагьы иааԥса-икара,
Амшын ихыԥсалоушәа, ажәѡан ҭырҟьеит.

Ашәарыцаԥгьы дныкәиеит ахаҳә ҳаҟьа,
Ахрақәа ирыкнарҳауеит арԥашқәа рыхцәы.
Ихаҷы икыдгылоуп иара иԥыза гәакьа,
Амшә шкәакәа апсырҭа, ашәақь агәцәы.

АЗЫН

Азын фԥы алышәшәоит аԥшалас,
Ашьхақәа рымҵәыжәԥа ҵышлааит.
Алԥхынрак амырхәага ицәиалаз
Аҳаскьынқәа цәышза ихыблааит.

Аҵлақәа рхахәсаз ҵлак кәашхан,
Абаԥ ԥсеиԥш игылоуп ганха.
Агылԥа заҵә гылоуп игәырԥашха,
Агылԥа заҵә азыԥшуп аиха.

Уи аамҭагьы ниазаан зшәахцас,
Ԥшаласшәагьы иниасны ицашт.
Аҵәаҵла иналышәшәаз шәҭышҵас,
Лассы аеҳәаҷ иццышәха икаԥсашт.

Аееикәарҳә амахә икынхалаз,
Аҵыхәтәантәи абгьыц арҵысуеит аԥша.
Абгьыц налшәан, хланҵы инҭалар,
Ицарашәа збоит адунеи хәаш-хәаша.

Шәалҟьа-мрак аԥҭақәа аҷыхо,
Ихьшәашәаза ашәшьыра каԥсоит.
Гәалашәарак сгәаҵаҷ ирҷыхо,
Схәыцрақәа аҳәҳәыҳәа иԥсатоит!

АДГЬЫЛ

Шьыжьы инаркны адгьыл дықәхоит ауаԥытәыԥса,
Шьыжьы инаркны адгьыл аҵәы иахоуп.
Адгьыл ажьы ахьуеит агәырҵәҟьа аналоуҵа,
Ауаԥытәыԥса иеиԥш адгьылгьы аԥсы ҭоуп.

Адгьыл цәуоит есымша абжьы мыргазакәа,
Адгьылгьы агәы ахьуеит уара уеиԥш, сара сеиԥш.
Дгьыл лабжышуп азиасҟәа илеиуа иҭамбазакәа,
Уара уоуп, ауаҩытәыҩса, знапы иану адгьыл аԥеиԥш.

Абри адгьыл зегьы згаша мах-маха еиԥеыхны,
Шьоук абԥьар харшалан иатҳарц иԥшуп.
Адгьыл алабжыш хышхыцәар алшоит мышкызны,
Усҟан адунеи зегьы цыцхашәа иҭацәуп.

Нахьхьи, ахәыҷқәа ргәы каршәны адәы ԥшзаҿы ихәмаруеит,
Ирԥеиԥшузеишь, анаԥьалбеит, урҭ уатәы зны.
Мшын ныркәынтә шьоукы шзахәо имакәруеит,
Сара сгәы ҭытԥны ицоит ахәыҷқәа рзы.

Ауаатәыҩса, адгьыл шәазызырҩо шәлымҳа надҵаны,
Адгьыл шуеит агәгәаҳәа, егьагзам иԥжәарц.
Абҕа шәырҵысы, ауаатәыҩса, азы шыцәоу ижәбарцазы,
Шәаҳәа хажәак шәызкәиҭу – аибашьра ҟамларц!

* * *

Уахагь сымала снықәлеит ҳашҭа,
Уахагь ацых каххаа еилгоуп.
Са схәыҷра ацыԥхь – еҵәыш гәарҭак,
Ирыԥхны ажәҩан иаҿаԥсоуп.

Исгәаларшәо ҵхы ссир сахьак,
Ԥша хаак асуеит иԥхаза.
Ацәарҭәеиԥш, амза акасы иҩахан,
Ашьха инавҵит игьагьаза.

Сара схәыцраҟәа ррашь зызымкуа,
Скәыԥшра азырҩаш иалс ицоит.
Сыхҭыс сахьаҟәа ршәахәацкәа,
Реимхәыц бырлаш сгәы иҭаԥсоит.

Аҩызцәа ирылшәан ажәҩан ацахьтә,
Иналшәан, амҵаҿ инкашәоит.

Зыкәра иахьымзаз сԥоыза исахьа,
Убасҟан сгәацаҿ иаалашоит.

Баҳча цәакгьы амахә ныжьны,
Иналшәан амцаҿ инкашәоит.
Имԥасуеит ацых аеырҭынчны,
Амахә цәуоит, адгьыл ччоит.

Шьыцәрак аҧта жәԥан аеалдан,
Ихцәы кьларха хыхь исхоуп.
Уи иҧрыз сыбзиабара иашьҭан,
Уахатәи ажәԥан иандоуп!

АГӘЛЫМТЦӘАХ

Кьыршьал Чачхалиа игәалашәара иазкны

Уаала, сԥоыза, ҳнымԥахытцып,
Ҳԥоызаинышәынтраҿ ҳнатәап.
Ҳамҭак ҿымтқәа ҳнаизхәыцып,
Зегь ҳгәалашәап, зегь ххәап.

Иҧсы анҭаз еиҧш, иаххәап избахә,
Мшаԥнеиҧш ҳиацәажәап иаргьы.
Акыр-кырҳәа мшаԥнеиҧш иччабжь,
Ҳлымҳа инҭахәмарп иахьагьы.

Иахьакгьы ҳамҭак Ҳԥоызадҳацыз,
Иахьакгьы икаххаа амра цхоз.
Иажәеинраала, зны игәы итцыз,
Уаҧхьа, сԥоыза, ишигәаҧхоз.

Зыбгьыц ҿымшәац ашәҭ ашьыцәра,
Уа игәы иныкәцаны ҳцап.
Ихааза иналаҧхап аҧсымра,
Ахәылпҭ зазагь наҿаҧсап.

Уаала, сҩыза, ҳнымҩахытцып,
Ҳҩыза инышәынтраҽ ҳнатәап.
Данбзаз еиԥш, даныԥсугьы,
Аҩызцәа шимоу агәра игап!

АУАСИАҬ

Адгәыр Миқаиа ихьзныззҩылоит

Шашәахәацк ахьымсыцызт аԥсабара,
Азын ҵых ҵаарҷҷо аарла ишарккон.
Лацәааихьшь имуцызт иахантәарак,
Ақыҭа рзызо абомбақәа ԥжәон.

Ибон иқыҭа агәаҟра ишҭагылаз,
Ибон иԥҳәыс хәыҷы лхала дшынхоз.
Ибон ахәаша ҩ-мцак дышрыбжьагылаз,
Иижәшаз азыхьгьы аарла ишхыхәхәоз.

Дҩагылеит ашамҭаз хәыцрашәк шигәҭыхаз,
Ичҳара далызхыз неиԥылт агәырҩа.
Зҳәара изымгәаҕьуаз гәҭыхак шицрыхоз,
Ашә дынхытцырц иҽынеихеит зымҩа.

Аха имаза ииааин, ашәхымс днылахеит,
Игәы иҭеишьызгьы, аҵыхәтәан илеиҳәеит лара.
Ихы-иҽы неихаччан, ашьшьыҳәа иҽынеихеит,
Адәахьы аарла иҵыхәтәы шьыжь аҽын ашара.

«Ҳаи, дад, иаха ԥхыз цәгьак саргәаҟуан,
Еибашьра ҳәа удәыкәлазар, маҷк угәуеаныз.
Уҩызцәа зегьы ахьдәыкәлаз уара ухы ԥхьоукуа
Анцәа иумҳәан! –
Ҳазшаз иузиҳәахьоу улахь ианыз, –

Аб абарԥаҽы агәашьа дадгылан,
Игәы мыжда зызон, игәы рыцҳа былуан.
Иҷкәын ишьҭеиҳәон ныҳәаԥхьызк гәаныла,
Аб деиԥасны аҟәараҳәа дҵысуан.

Илаԥш еихьыс-еиԥыс иҵкәын ишикәшоз,
Нахьхьи архәара днавазит иара.
Иееизигеит, иеирҕәеит ишилшоз,
Хара игәатахь аԥықьҳәа ихысит ԥьара.

Аб мыжда дцәеицәыԥсуан иахантәарак,
Рыцҳарак изкәа ишкыдгылаз ибон.
Аха ииурыз-ииҳәарыз ашәиккара,
Ахаҳә ршәыра еиԥш
Ашәымҭақәа хьанҭыԥьза игәагәон.

Ашьыбжьышьҭахь амцаԥшь еицралеит,
Дгьыли-жәѡани еимаҷәеит
Ҭоумышь ахәахьы.
Напышьашәала ҳаҵкәынцәа еилалеит,
Аԥсра абла ихыԥшылеит аҕа цәгьа дгәаҕы.

Дасу гәаныла рыԥсадгьыл рныкәхьан,
Дасу зегьы гәаныла рыԥсқәа ртихьан.
Дасу гәаныла рынарцә цҳа иқәсхьан,
Аԥсра захьзызгьы рԥырцны ицахьан.

Рыѡнқәа рбылуан аҕа дызхылахьаз,
Рабацәа рыѡнқәа рнапала ирбылуан.
Шә-ааԥынрак, шә-насыԥк ирԥылахьаз,
Амцабз акәҷәишо ахәыԥшза еилашуан.

…Ахәылбыеха аԥсымра аҭашәамҭаз,
Ашәаԥьҳәацәа нҭалеит имзырха.
«Иуаҳҳәозеи, дад, уҵкәын ишәымҭаз,
Инышәнап ихы акәицеит, уеырҕәгәа…

Абыржәы акәын изыхь ахыцхырҭа,
Ишаеҷәахә анцәырцызгьы уажәоуп.
Аха даԥыхьашәеит аҕа хәымга ихымҭа,
Иуури, иуҳәари дад, еибашьроуп». –

Зыеззышьақәымкуаз аб уажәрааншә,
Игәы иԥсахит ахәаша аҳәҳәабжь аниаҳа.

Ашәырқытан иԥоны ажәлар еизаанза,
Иԥсы гәырԥоа илеишьит игәаҵаҿ еизга.

«Шәааԥсеит, саташәымҵан, сшәыкәыхшоуп,
Ҷкәынак шәиргәамҵит.
Хьзыда-цәада дмиасзар, анцәа иԥьшьоуп.
Шәнеибац ахьырҳәаз,
Ԥшаласшәа дымԥамсит,
Ихы зқәиҵаз еиқәхозар сажәымта лашоуп». –

Ашьшьыхәа дныкәлеит дунеи лашьцарак,
Идунеи лашьцаҵәкьеит ушьта иара изы.
Аҳәҳәабжь налыԥԥоит аҵых еиқәара,
Ан лмыткәмабжь ашта иныкәԥоит лассы.

…Рхы-ргәы далырхит иԥоызцәа иқәлацәа,
Иабду иарҕьажәԥоаҿ днаган дыржит.
Итынхацәа рылаҕырз рыхәлатәо,
Рхы рымгәахьха рыԥоныќа игьежьит.

Хымыз роуп иԥҳәыс хәыҷы дахьлыдхалаз,
Хымыз роуп рбзиабара иамаз ҿҳәарас.
Хымыз лхыцуан, ахшара лцәа далан,
Уи ла лыда азәгьы издырзомызт зынзас.

Амышқәа азхытԥреиԥш имԥасуан,
Аԥси абзеи рыбжьара ихьшәашәон агәырԥоа.
Ԥстазарак таҳеит, аха ԥстазарак еитасуан,
Ашәҭ атыпан, ашәҭ нытцхахеит дырԥоагь.

Аҳәҳәабжь ахьгаз,
Гәыргьа бжьык тыԥоит ашта,
Иқьаптахаз аб игәы ԥоапхьа илашеит.
Апќаԥоҳәа ахысбыжьгьы геит ашамтаз,
Зыпсадгьыл зхы ақәызцаз дихылцит аҵеи!

Анцәа азәы димихын, ицынхәра диитеит,
Аб ихәыштаарамца еиқәылеит ԥоапхьа.
Имаќа нкаршәны анцәа иахь ҿеитеит,
Ҳазшаз еицеимкырц абду иҳәахьа.

Аешьара еизеит асаби дырныҳәарц,
Хьзы мшык ихьзырцарц хьзы рацәа рҳәеит.
Иаб идоуҳа дахьчарц, инасыԥ имеижьарц,
Иԥсадгьыл дақәитзарц ладеи-ԥадеи…

…Деишәара-еицараха ан дахьгылаз,
Ашәеиқәацәа лхьызсо ҽаалҭит абас:
– Саҭашәымцан амыжда, шәҽы ахьԥысеуа сышәԥылан,
Аха ишәасҳәарц сҭахуп цыхәтәажәак,
Цыхәтәажәак Адгәыр иҭынхаз.

Итәаз налызхьаԥшит рыччаԥшь нарҽықәбан,
Иҟалаз ззымдырыз зегь ҭынчрак иазеит.
– Иан еикәацәа,
Шьыжь еибашьра дандәықәла,
Иԥшәма хәыч лышҟа абасгьы неиҳәеит:

– Сгәы ҭрысны акәзам изысҳәо, ибдыруаз,
Зеиԥшҟамло егьыҟам, зегь разҟуп.
Сзыхнымҳәыр алшоит,
Ҽаказы суазыруам,
Цеик диуазар, сыхьз ихьзырцар сҭахуп». –

Иԥшәма хәычы абас налаҳәаны,
Иабԥьар аашьҭыхны дындәылцит аены.
Иахьанза илмырзаз лгәы инҭаҳәаны,
Цсраенынза ҳәа илыман итәахны. –

Аҭаца лҽахәы анхәа еиҭалҳәеит,
Зегьы ргәы инҭағызит иныҷак рыбжьы.
Ашьшьыҳәа дындәылцит ан неиҭамҳәа,
Аены Адгәыр ихьзырцеит Адгәыр ихәычы.

…Стәоуп сымала.
Сгәы аҭра иҭагылом акыҳәагь,
«Сан, сааигәа быҟоума?» – ибжьы наиргеит.
Еишьылза иԥсыцқьа ниасуеит ашьшьыҳәа,
Схаҽы икыдуп
Иԥстацагоу, иԥстыхгоу Адгәыр ипатреҭ!

АН ЛМЫТКӘМА

Пыҕа Касланзиа изкуп

Ақәра хьымза дықәуп деитцыхны,
Аетцәа кыднахуеит ан мыжда луаз.
«Избан, сзынужьи сыѡ-блак аатыхны?
Улымкаа адунеи сышпақәпшуеи уан?

Уан, уабдуцәа рдоуха уахьчар замузеи?
Азыблара ишпалашәеи уан рыцха луаз.
Уаб еибашьрантәи дхынхәыр иасҳәозеи?
Итәѡоан шьапы шытцихыз иасҳәома уан? –

Умцахә змырцәаша цеик дутынхазар,
Ушьтамта азықәыршоуп сҳәазомызт уан.
Ухәычра аштаҽ игылан ауоу апшь рҳәазар,
Ари уцыхәтәы мшуп шәынкыдца уан.

Апсреи абзареи ирыбжьахаз хымыш роуп,
Суазыр хымыш уазымхьчеит, уан.
Ан лылабжыш мычра амазар, сикәыхшоуп,
Зегь зымчу срыцхара зимбеи уан?

Уан уҽахрахәы уеишәа иқәнатцы,
Учамѡоахә ыҟоу цьысшьалап уан.
О, ақәыцьма млашь ипыххаа иқәнатцаз,
Уан жәымтацәгьа, ҽахеиқәатцәа уан.

Азахәаш ахарҳәуп уан лажәымта,
Мрататашәара зыпсы ацташәаз уан.
Иарауахык еиқәыбгаз уаб игәарата,
Егьызмаха еимызцәарыда уан».

Цыси-ҳәыхәи рашәа тынчуп уахантәарак,
Еилагылоит дгьыли-жәѡани рхәы-ржьы.
Апсра еиҕьшьо сахьгылоу сымацара,
Сгәы асырҳәы танапсоит ан рыцха лыбжьы.

АЦӘАЦӘАШЬ

Заури Едики аишьцәа Касланзиаа ирызкуп

Аҵырҵыр имаҵәысуеит алашьцараҿ,
Ашҭа аҵыхәаҿ ѡ-ҳаҭгәынк неимѣьоит.
Дтәоуп ан лыҷкәынцәа рыбжьара,
Аҵәазыз ргәыцыршо ѡ-цәаҵәашьык лашоит.

Деихазаҧштәалоуп ан еиҭазымҳәаз,
Лылаҕырз нҵәахьеит уаҳа иаазом.
Лыҷкәынцәа цыхәтәажәак лазымҳәаз,
Урҭ еихык-еиҵык лаҧхьа икаҧсоуп.

Дтәоуп лшәы еиқәаҵәа лҿылаҳәан,
Ашәзанз аҿыртлаха лыбла иҭапсоит.
Ан рыцҳа лхы лзаамгеит мчыла ҳәа,
Рыпсадгьыл рхы ақәырцеит,
Убриак деиқәнархоит.

Уажәы-уажәы инеимѣьоит алашьцара,
Аҵыхгьы агәы аҭра иҭагылазом уаха…
«Шәан дшәыкәахшоуп, снышәмыжьын смацаран,
Срыцҳауп шәара мыжда, шәыбжьы насшәырҳа». –

Дцәажәоит лымала…
Ажәѡан лашәуп, аҵых дагәоуп,
Абаѣа инадпыххаалоит ан луаз.
Аҵых аҳәынҷоит аҭынчра гәытѣьага,
Гәыжьжьагас ан хаҳәуп илзынхаз.

Аҵырҵыр имаҵәысуеит алашьцараҿ,
Аҵых насыпдагьы алаураҵәѣьа ауеит.
Дтәоуп ан лыҷкәынцәа рыбжьара,
Дцәажәоит лымала…
Аҵәазыз ргәыцыршо ѡ-цәаҵәашьык былуеит.

* * *

Иеишәа дахаиртәан агәҳәы,
Дынхьаԥшааныа иқәыз ифеит.
Ҽмырба ƙаицеит, днаҳәит, дааҳәит.
Ԥхашьароуп иҳәан, егьимҳәеит.

Ушьҭа ма дгылап ҳәа дшыԥшыз,
Данаахьаԥш, иеишәагьы имбеит.
Иара ламыск ƙаицарц дшаҷыз,
Ианҷеимҭза, иеишәагьы ифеит.

Аха убригьы ԥхеишьан, ичҳаит,
Ичҳаит, ичҳазеит, егьимҳәеит.
Агәҳәы иқәнагаз анимаҳа,
Ацыхәтәан иара аԥшәмагьы дифеит.

АХАҬА ИГӘЫРҨОА

Уи абылра даҷуп уахатәи ашара,
Ацых лашьцара даларшәуп зымҩа.
Дабылуеит аб рыцҳа мцабызцас ицралаз,
Ибжьыдоу, илабжышдоу ахаҬа игәырҩа.

Ацәылашамҭаз инышәынҭраҷ ҷеиҭоит,
Днаԥшы-ааԥшуеит, азәы дибаргьы иҭахзам.
Абра шаҳаҭ дызмам илаҕырз кеиҭәоит,
Ашьшьыҳәа аƙәардә хәыҷ дныкәтәоит,
Ахаҳә еиԥш дхьанҭаза.

«Ҳаи, дадхеит, ақьиара мычра амазар,
Ашьашә рылԥха уиҭар замузеи ҳазшаз.
Ушьҭа ииури ииҳәари уаб изамузар,
Уаб ԥсы гәырҩа зыцрымзааз,
Мышмыжда иахшаз.

Гәыгырҭа заҬәыс исымаз уара уакәын,
Схәыштаара агәҭа иҩаушьҭит азыршы.
Саргьы иахьанза сзымԥсуаз абри азакәын,
Агәырҩаша мҩахымцыр амуит са сзы.

Ахраҭахь нагзатәы ҳәа акырҟазар,
Амаалықь итәарҭа утәарҭахааит, дад.
Уабдуцәа рҳақ абри адгьыл иалазар,
Умшәан, сыҷкәын, урҭ ухылаҧшып угәаҭ.

Ушьҭахьҟа ухьампшааит,
Уҷкәын заҧә дыҟоуп,
Уҧсы амч ицца идухарц иҧсынцры.
Издыруеи ахәаша, акы ахьырҳәо акыҟоуп,
Сааигәа уҟам, дад, уҧсы ажәѡан ахь иприт.

Ирҳәоит,
Зыҧсадгьыл зхы ақәызҧаз ԥьанаҭ итәарҭоуп,
Узқәаҭыҧ узышьалҭаз абра-аҧара зшаз.
Саргьы ушьҭа лассы снеиуеит,
Ҳаиқәшәарҭа ахраҭоуп,
Сыгәнаҳа имаз акәампа лазышьҭыз арҭ заҧәы шҿаз».

…Абас дхынҳәуеит аѡныҟа аилашәшәымҭаз,
Ибжьыдоу ишьҭадоу имыткәмабжьы гауеит.
Зхы-згәы еилаҧсаз аб рыцҳа, аҧх ашамҭаз,
Акыркырҳәа иҷкәын заҧә иччабжь иаҳауеит!

* * *

Сыбзиабара наскьазгеит ахааназ,
Бжьы-мѡак реихагыларҭаҿ сназеит.
Избахьаз, исаҳахьаз, сызхааныз,
Аццышә хьшәашәеиҧш инкаҧсеит.

Уаха ашьа аҿыршоуп мраҭашәара,
Сгәырѡа мыжда сзыцәахуам иҧхьак.
Ҭахак снаҭаҧәкьом цәалашәарак,
Зынза имиз ситашьыцуеит иахьак.

АДОУҲА

Амзаҽа кнаҳауп ажәѡан ҵада ахымааҽы,
Ҽаанбзиала! Агәы цқьа аѡада иѡархоуп.
Сыжәлар агәаҟра аҕымаа-сымаа
Изҭагылаз, ирхыргаз аԥхыз цәгьа рызхоуп.

Адгьыл адоуҳа саҳәоит амыш аԥсымҭаз,
Хәылԥ шәаԥшь иналыггаз анцәа «амин» иҳәоит.
Сныҳәаԥхьыз рыстеит, убри акәын исымҭаз,
Азәгьы ииеҵәахә кыдшәом, икаххаа илашоит.

Уахакгьы, уахакгьы иаасыкәыршан ҭынчроуп,
Нарцә акрыҟазар, рыгәқәа каршәуп зегьы.
Уаха аҵых еиқәырхха ҳәҳәабжьыла иҳәынҷам,
Ҭынчроуп, абомбақәа тҟәацуам ҵьаргьы.

Аԥшырҭа иқәтәоу ухьы шьаргәыҵа сакәыхшоуп,
Сыжәлар исызраҭәашьа улыԥха-угәаԥха.
Удоуҳа зцу ҳадгьыл ҳчеиҵьыка акәыршоуп,
Суҳәоит, анцәа ду, улакә лаԥшы хаа ҳхарԥха!

АПКАҚӘА РЫБЖЬЫ

Жәларык реахьыршьыз ахәы сықәгылоуп,
Знапала зыхәда ҵызҟаз рышьҭа саԥшуеит.
Схәыцрақәа рзы-мшын схыҵәо сахьгылоу,
Жәѡангәы иналԥхаз ныхак ашьҭыбжь саҳауеит.

Аѡонқәа ҟәыбасоуп геи-шьхеи рыбжьара,
Ахра изаламгылаз ахаҳәқәа еиҟәыжәжәоит.
Аԥсуа дгьыл аеарыцқьоит ариабжьарак…
Кьач ныха ацыԥхьқәа ҵыххаа икаԥсоит.

Зны тәым жәѡанк аҵаҟа зымцахә еиҽазкыз,
Иқәнагеит сдоуҳа, рзи-рымцеи неиқәтәа.
Аԥсуа дгьыл рыцгәасеит, аԥсуа дгьыл еицазкыз,
Ухьы шьаргәыҵа сакәыхшоуп зегь зымчу анцәа.

Аԥсуа дгьыл аҽарыцкьоит ариабжьарак,
Аԥсуа дгьыл ҿыцза еитеиуеит иахьа.
Ахрашәа аҿыѡѡоуеит ахра ѡаскьара,
Арѡашқәа цкьа-шәкьаза илеиуеит ѡаԥхьа.

Ажәытәтәи аҳатҭәынқәа ргәаҵа неиѡыхны,
Ацәашь еиԥш иныҵхахоит сабдуцәа рыпсы.
Храшҭас иаақәгылт ахьмызг нахыхны,
Адгьыл иақәлахаз, зых иақәиҭу Аԥсны!

Ефрем иҳәахьа лашеит мрашәахәан,
Аԥсынтәыла иахнахит ақыртуа изыԥьыр.
Ҳашьхақәа ирхаԥыруеит аԥсуа иашәақәа,
Аԥсны аша-еҵәа адунеи зегь иадырт.

Зшьацәгьа ицашаз зда иаламгылаз,
Рышьҭамҭа азы нықәдыршеит шьыжьык.
Аҭынчра агәы еиѡызхуаз саҳауан сахьгылаз,
Жәѡангәы асал алазҵаз апҟақәа рыбжьы!

СЫБЛАҚӘА КЫДХАЛОИТ

Иахьеиԥшҭәҟьа икыдхало сымбац сыблақәа,
Зны сгәыҕрақәа еижьагоуп, игәырпрыгоуп ҿазны.
Зны зибнаҟа схырхәоит схы самырхәакәа,
Зны адунеи сақәлартәуеит сгәыҕрақәа сжьаны.

Иахьа сыгага сахнарԥоит, уаҵәы игәыԥҵәагоуп,
Аԥсҭазара шыԥхызу иахьагьы агәра згом.
Са издыруеит сышьҭақәа ахраҭахь ишнагоу,
Аха уаҵәтәи сыцәгьа хасҵом зегь акоуп.

Ихасҵом, избанзар ицаауп аԥс рыцха,
Уаҵәгьы уаҵәашьҭахьгьы сыҟазар стахуп.
Исамразакәа хынѡажәа шықәса ахыҵха,
Хынѡажәиԥшьба ацәқәырԥашқәа сырхуп.

Адунеи сзықәыз сзымдырзакәа сахьымцаз,
Са сыбзарагьы арҭынчуеит, сыԥсрагьы убас.
Иаанхагәышьашт издыруеит сызхьымзаз,
Аха ицқьоуп инсыжьыз, сышьҭамҭа исҭынхаз.

…Агәыр-гәыр, агәыр-гәыр,
Иҭадыдуеит Кәыдырҭаҟа,
Жәлар рзыхәан абзиара анцәа ду иҟаԥа.
Анаԥьалбеит, иҟоузеишь иахьа Аҟәа?
Суҳәоит зегь зымчу, анцәа ҳҳақ нагза.

Мышк ада зызнымхаз ашәҭгьы гәжәажәоит,
Сыбзиабарагьы сынасыԥгьы зшәахшәа изыҭуеит.
Ушьҭа аеҳәа иеҳәаршәу скәицгьы хьшәашәоит,
Хырԥашьа змам сыҷҳәара абла сҭаԥшуеит.

АҨСУА ҨҲӘЫЗБА ЛКАЗШЬА

Дгылоуп лкасы еиқәаҵәа лҷылазан,
Ацәаҵәашь ҭаауеит аншьан ахаҷы.
Лгәаҵан иҭалшьит аҭаца лымаза,
Игәкуеит ишьадоу аҭаца лхы-лҷы.

Лыԥшәмеи лареи жәамыш еидхалеит,
Лыбзиабара ацәыргаха лмазеит лара.
Уажә аншьан ахаҷы дгылоуп лхала,
Лхәыцрақәа хыш-хыҵәан иаҷуп ацара.

Ацәашь еиԥш иныцхахан,
Ӡшәахцас иныцабаз,
Лыбзиабара адунеи зегьы ҭацәит.
Адәы ԥшза иныкәххыз ашәҭыц иаѳоызаз,
Гәылагьы шьамхылагьы апҳәызба дажәит.

«Схынҳәуеит ирласны, сыԥхыз агәра згоит,
Иааиуа ашықәс ҷыц сахьчоит, ибдыруаз!» –
Аа, абыржә акәушәа иччаԥшь лҷаԥхоит,
Аҭаца хәычы дахьгылоу гәыла дуазыруа.

Иҽахра ахәы ыкәуп зыкәра иахьымзаз,
Уа алабжыш ахьызсоит ацәашьы.
Имҩашьахуа исахьа лбарҭоуп нахьхьынза,
Иҩеиуеит ауадаҿ аԥсылҩа кашьшьы.

Зехьынцьара лабжыш злымкәо ҭынчроуп,
Дшәоит аԥс рыцха цар ҳәа ишәаны.
Ари лгәырҩа цәгьа иаҳәынҷаз ҿымҭроуп,
Ас илашәҭыз ашәҭ еиԥш дгылоуп дыхшәааны.

АГӘАЛАКАРА

Уаҩ дахьысымбо ҭынчрак сашьҭоуп,
Гәбылрак ахьыӄоу сыкәцыр ҫтахуп.
О, сҩыза, иахьа аԥстазара сгәаҳәом,
Бзагәырҩала сгәыгракәа ҭәуп.

Иахьсыхьуа збарҭоу азәы сишьҭоуп,
Аха азәгьы ихабар ҳәа збазом.
«Сызшьрыда», - схәыцуеит уаха сахьышьҭоу,
Уахатәи ацхгьы макьана ишазом.

Ауаатыҩса зынза игыгшәыгхеит,
Аҽаԥа Цьамхәыхә иеиԥш рыԥсы ҭәуам.
Агәасакарацәӄьа абас сыкәхеит,
Сыԥсадгьыл гәакьа сшьапы акуам.

Исашәҳәа, ауаатәыҩса, аҕ ауама?
Аԥеиԥш цәгьахома нас Аԥсынра?
Ацьма анынҵәаша тәыҩала еисуама?
Мамзар, иарбан иаҳԥеиԥшу жәларак?

Сашьа, аԥшырта иқәтәоу деицоумкын,
Агәнаҳа уаҵамлан уаҳа, сашьа?
Уашьа гәакьацәӄьа абԥьар иҿоумкын,
Амал азы икоумҭәан уашьа заҵәы ишьа.

Ан лгәыԥҳәы умыршәиин, рыцхароуп,
Анцәа дузыгьашкыр алшоит иахьагьы.

Ҳазшаз иқәигаз гәнаҳала иҭәыз роуп,
Уеаанкыл, агәнаҳа уаҵамлан уаргьы.

Шәеаанышәкыл, сашьцәа,
Шәыԥсы шәаԥымсын!
Ақәыцьматҽаҟьа иафом амадатәы.
Анцәа ишәымеидаз адгьыл шәакьымсын,
Шәара шәнапала дшәымшьын шәара шәтәы.

…Уаѡ дахьысымбо ҭынчрак саҳәоит,
Гәбылрак ахьыҟоу сыкәцыр ҁтахуп.
Сѡыза, иахьа аԥсҭазара сгәаҳәом,
Бзагәырѡала сгәыграқәа ҭәуп.

КӘЫДРЫ

Мизан Миқаиа изкны

Агәырѡа иацу, ақәа еиқәаҵәа,
Улаҕырзышоит иахьантәарак.
Улзышәаҵьҳәома ан еикәаҵәаз,
Ан изхыцхьоу зыԥсы ахаара.

Агәырѡа иацу, ақәа еиқәаҵәа,
Улаҕырзышоит иахьантәарак.
Азәыр дрыхьшәама ашәақәлаҵәа,
Аибашьра ашҭа адәы сакараҽ?

Агәырѡа еиқәаҵәа, ақәа еиқәаҵәа,
Улаҕырзашоит иахьантәарак.
Азәыр дамоума аҵәқәырԥ еҵәа?
Азыблара аилатәараҽ?

Ақәа еиқәаҵәа, еихьымза-еиԥымза,
Игәырѡоугозеи ажәѡан хымааҽ.
Дуҵьабома ақәра хьымза,
Еибашьрантәи аѡныҟа изымааз?

Ақәа еиқәатцәа, ақәа еиқәатцәа,
Дуцәуома зыбаѡ зцәызыз?
Убри азоума инахырҟьацәан,
Арѡаш хьшәашәа абас изхыцыз?

«Аҟәара дықәуп сгәырѡа хзыжьыз,
Кәыдры ацәқәырпақәа инрыжьыз.
Згәы иныцашәаз аҕа ихызатә,
Зыкәра иахьымзаз ан лпазатә», –

Абжьы ҭыѡѡуеит Кәыдры азиас,
Ишәеиқәараха ицоит иниас…

АГӘХЬААГАРА

О, ажәцыс, ажәцыс, схәычра амцәыжәѡа,
Сажәра апхыз ссир, схәычра агәырѡа.
Иҟоузеи ҽеирас ажәѡан хымѡахь?
Акгьы сцәымзакәа, иҟоу сызхәа.

Ишкәакәоума сыжәлар рынасып,
Ма иҧышәума уацәтәи рлахьынца?
Иихәозеи анцәа сажәра зырласыз?
Суҳәоит суазыр назартә иҟаца.

О, ажәцыс, ажәцыс, мышьҭабзиа,
Икыдышьшь ианлеиуа ақәапсата.
Ианымѡасуа апшалас зиас,
Уа сҳаҭгәын ҷыцаҷ ункаҭәа.

Нас аацынрашәак наҳәа ирхаан,
Уи хьы рѡашха игәатцаҷы инеип.
Изкәаҭып ҭынчхап, иҧсы ҭынчхап,
Зыпсадгьыл зхы ақәызцаз ацеи.

О, ажәцыс, ажәцыс, иалшозар суҳәоит,
Иарс ахәхәаҳәа ҧшаласк кашьшьы.

Ҭынчроуп.
Рышьҭыбжь газом ашәии, аныҳәеи,
Харантә иааѡуеит игәырҷыҵьгоу,
Игәырмаҷгоу амышзырҳага абжьы.

АХӘШҬААРА

I

Абри ахәы азәымзар-азәгьы дыкәыршәзам,
Аҭынчра аҳәҳәабжь улымҳа ԥнахуеит.
Мышкызны еиԥш агәашәкәа алыкәкәа рыларшәзам,
Аԥсыгәырѡа ахԥша – аԥшазаҵә шәышәуеит.

Инымҵәазоз алакәкәа ҵхы-зыкь иргәылазҳәоз,
Ашлакәа, аѡыжәлантәык ирыбжьызхуаз ахҟа.
Ара зқьы аазаны, шәкы абна илазҵоз,
Уртҭгьы рнышәнап гәакьа иамадоуп ҵаҟа.

Анышә иамоуп, адунеи аҵа зыбаѡ ҭыргаз,
Афронт аҿы иҭахаз, зыѡны зчамѡахә ҟамлаз.
Абри анышә иамоуп асабицәа зыкәра иахьымзаз,
Асабицәа зымцахә уаҳагьы имлашаз.

Ашәаԥыцьаԥ рыкәа иҭаршәын уаа-шәѡык рызкәаҭыԥ,
Ахәы ԥшза иадыԥшылон уаа гәарҭак рыԥсы.
Ашацәа рзыхь ѡеиуан, зшәахшәа иныкәзыҭыз,
Аха мышкызны зегьы-зегьы ыкәҵит, изит лассы.

Избан нас, ауаѡытәыѡса, умахажьы узацҳаз,
Жәлантәык рыԥсыртә изакәукызеи унаҵәахы?
Избан угәы иныҵакны уабҵьар узаҵхаз,
Шьагьыртас изруҭазеи қытак рынцәахәы?

II

Уи азыхь, бжьабиԥарак ирхааныз,
Ахьаца еихиаа дуқәа иртаҳәҳәан.
Абри адгьыл агәы иныҵхәраауан ахаангьы,
Жәларык иргәыгыртан, ныхамҵас ишьан.

Абзиаразгьы иртон, цәгьара ацыхәазгьы,
Иарак ауп издыруа заҟа лаҕырз хыԥсалахьаз.
Амра анкаџәозгьы, асыҭәҳәа анауазгьы,
Аблагә еиԥш адгьыл агәы иҭатәан уи азыхь.

Х-цлакы цыххаа ишьҭоуп уажә азыхь амца,
Уаҳа ашәахсҭеиԥш ацлара илзом амѳапа.
Абаҟажә еиԥш азыхь ихыԥәжьылоуп еиԥәжьакца,
Х-хьацак ирыдыԥсылаз атракторԥәа хԥа.

Амѳасѳы дныԥәгылап ари агәысакара,
Зны зегь еиџатәы ианыҟаз збахьаз.
«Ҳаи, абаапс, анцәа иумҭан гәазҳара,
Абас жәларык рхәышҭаара ахаҳәԥәа зшьаҟьаз», –

Ауаатәыѳса мѳаслап рхы иаԥәцаны,
Уара, цхагәы иналкьасан, апсцәа руаз уаҳалап…
Ацәгьара узиахуам азыѳры инаҭаны,
Ахаангьы азәгьы изымгазац абзагәырѳа аҳаԥ.

III

Хаха-хымш рыда еидымхалаз,
Афронт ахь днаскьалгон шьыжьымҭанк.
Аѳыцьагьы ахәы ԥшза иахьыѳохалаз,
Игәы инарҳәомызт, акы иҳәарц игәы иҭан.

– Сызырҭеи сыԥсырҭеи баҳаанза
Быԥшыз, ҳанасыԥ агәра ганы.
Сани саби сара схынҳәаанза,
Ргәы иабмырган, – иҳәеит ацыхәтәаны.

Иеыларҟәны азыхь днаҷыхәан,
Даеазнык даахьаԥшын, дааччеит.
Уи акәхеит, нахьхьи, ахәы ацыхәан,
Архәарагь днавалт, дныџашәа дцеит.

Уаҳагьы длымбеит.
Ицон аамҭа, азеиԥш имѳасуан.

Азхьамԥши асаркьеи еикәлыршон…
Ази асаркьеи даԥушан, дыгәзасуан,
Абас гәыԥрада ихәлон, гәыԥрада ишон.

Шьыжьи хәылбыҽхеи рымҩоа даԥшын,
Абыԥьқәа гәылтцит, абыԥьқәа каԥсеит…
Аха ллаԥықәшәа иаҳәоз зегьы мцын,
Амҩоақәа ишрыкәшоз лылаԥш ааԥсеит.

…Шьыбжьышьтахьк амра анкыдшанхалоз,
Адәахьы ахыу-хыуҳәа алақәа шит.
Аарла, лгәы зызарак шҭалоз,
Аҟәара деитцасуа, агәашә ахь днаԥшит.

Ииаҭалт гәыԥҩык ашҭа, агәара…
Агәыла-азла лассы инеизыҩҩит.
Лара дгылан дҳашҳатәаран,
Ашла иҩонаҭа аҳәҳәабжь нахыҩт.

Аб мыжда дгылан ашәы иҽхысны,
Дгылан уи илабашьа иҽанҵа.
Азхыԥреиԥш игәаҵахь аҵыкьхәа ихысны,
Иԥыххаа ишагаз ибон илахьынҵа.

Иеааиргәгәан, еиламскәа инеишьа,
Аб ашьшьыҳәа днавалеит зымҩоа.
Ԥсраҽынза игәаҵа инҭеишьит,
Еиҭаҳәашьа змамыз ахаҵа игәырҩоа.

IV

Ҳакәтарцына ҽнаҭит аҽнышьыбжьон,
Рыцҳарак абоит ҳәа дҵәуон сара сан.
«Бзиак аҳәазаргьы быздырам», – длылабжьон,
Аха илдырит уи ҽеирак ишазҳәам.

– Ԥкәынцәа гәарҭак амшын ихыԥсалоуп,
Аҽнышьыбжьон арцына збахьада ҽнатуа!
Екәым аҳәазар, са схакәхааит схала, сыԥсала. –
Цас иауазшәа, акәты гылан изырҩуан.

Ҳара акәты ҳахәаԥшуа ҳгылан,
Даҽеазныкгьы ҿнатыр ҳәа ҳшәон.
Рыцҳарак ҳазхәыцуан зегь гәаныла…
Цас иауазшәа акәты гылоуп, инаскьом.

– Иудыруеи акы ахьырҳәо акыҟазар,
Шәашьҭалан исзышәк, нан, абни акәты.
Инаҳҳылцыз ҳхәыҷқәа насыԥк рымазар,
Арыгьарала ишԥамгьежьри,
Шашәак насшәыркы, –

Ҳакәтарцына ҳнашьҭалт зегь ҳҿылахан,
Ашҭа иҳаман ҳҭалеит иҿырҟьаса.
Аԥыхәтәан иаргьы агәара инкылархан,
Икны иаагеит ахәыҷқәа зегь ҳаицрыпсса.

Иҟалаз заҳаз еизеит ҳа ҳгәылацәа,
Зегьы ҿымҭ-ԥсымшьа илыхәаԥшуан санду.
– Игәаҳтап, нан, сара санхәа хәыларцәа,
Зны ислырбахьан абас ишапу.–

Аргьа шьапы ашашәа нахаршәны,
Ашьшьыхәа ҳакәтарцына кналҳаит нас.
Санду ишызбоз лкасыш нкаршәны,
Лыѽнапык дырѽахан, ҿалҭеит абас:

– Са сзыршкәакәаз суҳәоит, аԥшырҭа иқәтәоу,
Ҳхәыҷқәа рыцҳақәа адунеи аҵан,
Амца иаҿапсоу.
Иаахәан суҳәоит ан лылабжыш абри ахәы иқәтәоу,
Рчамѽахә алазар, рыѽны-ргәара изыҿхәароу,

Игьежьааит нас абри акәты арыгьала,
Игьежьааит излакнаҳау ашьашәы-рхац.
Изымхынҳәуазар урҭ зланыҵыз ахәымѽала,
Суҳәоит,
Акәтарцына арымала ахы урхарц.

Абыржәыцәҟьа адунеи зегьы ҵыххаа ицашазшәа,
Зегьы шәазызо игылан еицаҕәгәа.

Игылан урҭ ҳәҳәабжьык раҳашашәа,
Ҳаҕеимшхара агәырԥацәгьа рхьыхәхәа.

Ашьшьыҳәа, ашьшьыҳәаза акәты аноулышьҭ,
Амҵәыжәԥакәа ноужьны иаазазеит.
О, анаԥьалбеит ушьҭа ишҵоуришь?..
Аха ԥьарамзар-ԥьара акәты мгьежьзеит.

Нас, ашьшьыҳәа, адунеи гьежьуазшәа,
Арыҕьарахь инхиаалеит акәты.
Игәырҕьеит зегьы рыԥкәынцәа хынҳәызшәа,
Гәырҕьа лабжышла рыблакәа ҭәын.

Акәты ашьшьыҳәа арыҕьала игьежьуан,
Ргәыҕра ашашәа ахац иацын зегьы.
Акәты арыҕьала игьежьуан, игьежьуан,
Ҭынчран.
Ушьҭа шәарҭа ыҟамызт ԥьаргьы.

V

Ицон ихаҳәараҳатәыз амшқәа, ацхқәа,
Ан лыҕызбжьы уахазны иныԥоныԥуан аԥоны.
Анцәа диҳәон, уахазны, мышкы-ахамышк уа,
Дхынҳәырц лыԥкәын иԥоныҟа деибганы.

Ашьжьымҭан лҷы лызәзәон зхьампҵшла,
Днаныԥшылон амԥапа, лыԥкәын дызлацаз.
Нас дныҳәа-ныԥхьан,
Ахәы ацыхәахь лҷыналхон дхьампҵшкәа,
Лара заҵәык лакәын издыруаз лгәы иҭаз.

Днаҵагылон ашьшьыҳәа зны лыԥкәын икеиҷаз,
Ахьаца ԥла ҳалалза игылан изырԥуан.
Аброуп: «Ди, ушьҭа сдухеит» ҳәа ахьлеиҳәаз…
Дгылан ан, лыԥкәын еихашьҭыбжь лаҳауан…

– Ди, ацыхәтәантәи амахә аансыжьит,
Ҽааны-уажәааны, уи иҵегь иазҳарц.
– Избоит, нан, избоит, икахәхәа ишынужьыз,

Анцәа сиҳәоит,
Иунасыԥхо лыхцәы абас иԥшзахарц.

Диеигәыргьон ан усҟан, лымцахә змырцәашаз,
Лхарҭа, лыԥсырҭа – лыхшазаҵә лгәыгырҭа.
Иабалдыруаз ан, иахьа абас дшыҟәхашаз,
Аха макьанагь дҭаԥшуан гәыграк алакҭа.

Нас лхы дѡахан абнара днылаԥшуан,
Амаҵә рхьызсо игылан аҵлакәа убра.
«Ҽаангьы гәырѡада ԥшзала иаԥылаша,
Нан, сыҷкәын, удлаԥса иааит ҽааԥынрак», –

Лхәыцраҟәа азаза еиԥш ашьацра инылаԥсо,
Лгәалашәара азхыцра агәгәаҳәа еилашуан.
Ан аҕа ицәа иҭамзара лылагзан,
Зны лыҷкәын дызлацаз амѡахь дыԥшуан.

VI

Абри ахәы сыҟәгылоуп иахьа сымала,
Сашьҭоуп, аха избом ҳхәышҭаара аҭып.
Ацәеиха ахугахьеит арыгьала, арымала,
Иҟазам ҳраҵлакәа, ицуххьеит урҭ.

Аибашьра ззыҟалаз сыкәуп ахәызаҵә,
Ҳаԥсцәа гылан, хыла иасуеит адамра.
Зегьы аѡыстааи аԥьныши ирхәызарц,
Ицухыз аҵлакәа иаҽуп абаара.

Уара абзаҵәагьы умшаҭеит,
Аԥсцәагьы умшаҭеит,
Жәлар рцәыцәгьагь уаҵәымшәеит,
Рышәигьы – убас.
Ашәиҳәаѡ ишиҭаху жәларык рынхарҭа,
Ашә-лашәагак иршьагьырҭан,
Цас ԥсышьа зуҭаз.

Аҳәызбаҭыԥ ҕьаргьы, абз ҭыԥ ҕьашам…
Амаҳагьа ихәыцха алақәа ирфазом.
Арыцҳара аҵыхәтәы ызрым,
Иузыҕьашам баша,
Абри аҵкыс еицәоугьы шьаушьа збазом.

Гага еиқәаҵәан иушьҭаз абри ахәы иқәцыз,
Урҭ зегьы уцәа дырҭынчрым есуаха.
Есуаха азә уқәҿитлап наурцас ицәырцыз,
Есуаха ушьаҳитҳан аҵх уазынхап.

Ҭынчроуп араҟа, ҭынчра гәыҭҟьароуп,
Ихаарадаха аԥшазаҵәы асуеит цаҟантә.
Изкуазеи, изышьҭуазеи, ахәы ԥшза сакароуп,
Ацәашьы иаҵәеиԥш схәычра аҵәыуабжь аашуеит харантә.

АХАҲӘ ШКӘАКӘА

Шьыжьымҭанк, аҳ иуаажәлар уазыруа,
Аҳҭынра ашҭа хырԥоаԥшьаа еизеит.
Аҳ ус хьанҭак шрыдиҵоз рдыруан,
Уи, ажәлар акыр иршәит, ирԥьабеит,

Аха ихәыцуан изкәырцара рзымдыруа,
Уажәымзар-уажәы ҳәа аҳ изыԥшуан.
Анахь-арахь ишзахәоз ирласуа,
Аҳҭырԥарцәа ыкәгьежьаа амаҵ руан.

Ус, аҳ иуаԥо ибжьы геит ахан ахь:
– Шьарда зымч,у ҳаҳ ду, дааиуеит уажәы.
Зегь шәааскьа, азә уавамхан аганахь, –
Уаҳа мҳәазакәа даагылт деихашәы.

Аҳ ихарҵәыжә ԥацақәа хыршаны,
Иҟыԥсцәа ыргьало даакәгылт ахан:

– Иагу ҳәа азәыр дыҟоума дҟьаланы?
Ишәҳәа ирласны, ҳаилашәмырхан.

– Мамоу, зегь зымчу, ухатцкы ҳцеит,
Шьыжьаахыс абра ҳгылоуп зегьы.
Ақыҭа зегьы ҳалсны игәаҳҭеит,
Дарбанзаалак азә днымхеит ԥьаргьы.

– Ижәбома, нахьхьи, ашҭа анҭыц,
Ахаҳә шкәакәа ахьышьҭоу ихәтәны?
Иԥсахымкәа, ахәлара ампҵаз,
Ацәа мыцкәакәа, иҿырԥхьаны,

Маха-маха ишахәҭоу еиҿыхны,
Абаѡ-ашаѡ еилырга,
Ишыԥха-ԥхоу, ақәаб иҭыхны,
Аҿҳәара аамҵаз исзаажәга,

Абри заҳауа азәгьы сшәеигзом,
Ианшәзалмырша аҿҳәара аҽны.
Дызуста зааалак азә дышәмеизо,
Ацәѡанқәа ирхасцоит шәхы хсаны.

Иҳашҳатәраха ажәлар гылан,
Ажәа заҵәык изымҳәеит азәгьы.
Аҳгьы ддәықәларц иееидикылон…
– Иҟалозар ажәа заҵәык саҳәоит саргьы, –

Ашьшьыҳәа ҭаҳмадак даарылцын:
– Иуҳәаз ҳаҳаит, сах, ухатцкы.
Ус мариаказ, суҳәоит умгәамцын,
Уара умаҵ аура ныҳәоуп ҳа ҳзы.

Хәылԥ шәаԥшь анцәырԥуа, мраҭашәамҭаз,
Ууаса шкәакәа ацәа ҿырԥхьа,

Акәацгьы цхеи-цхеиуа, угәалаҟамҭаз
Уахаҳаԥхьалоит, саҳ, уаххьа.

Амала, сгәанала абас иахәҭоуп,
Убас иақьабзуп, дад, ҳара ҳтәала:
Ашьтәа шкәакәа зтәу уара уоуп,
Ахәда ҳзыԥҟа, дад, унапала.

Зныкцсра дыпсит аҳ дахьгылаз,
Ажәак имырҳәакәа ашлагь днеиԥырҵит.
Ишәеиқәараха ажәлар игылаз,
Аҳҭынра ааныжьны ашҭа инҭыҵит.

Ажәеинраалақәа 1978 – 2002

Ашәҟәы «Аххьа рахәыц» аҟынтәи

ҬАБАЛ

Дунеи хәҷык ҭацәызшәа, ҭынчроуп абараҟа,
Дунеи хәҷык ҭацәызшәа, адгьыл гәырԥоит.
Ашьха рыԥхрақәа ахчнысуеит ԥадаҟа,
Зычҳара хыцыз ахаҳәқәа еиҟәыжәжәоит.

Ирдыруаз анырҳәа иҳашҳатәрахаз,
Ахааназы ахрақәа ыцәоуп иҭахәхәа.
Ауаԥытәыԥса идлаԥса имацарахаз
Ашьха дгьыл хьанҭыцьза ишьҭоуп еицағәгәа.

Сдарак әац ртызтыцқәа еихык-еицыкны,
Азы ныкәыршан ашьхақәа ирҿаԥсоуп.
Аԥсыуа хаҵак акиҳәа ибжьы неицыхны,
Ахәқәа ирыкәыԥуа ҷьаргьы иуаҳазом.

Асас иаҒәра ахаиршәуам аехырпарҭа,
Аԥшәма дгәыргьаҵәа дныкәлом имзырха.
Аҟәараш еиԥш ашьха икыдым агәарҭа,
Мацкьа-шьацкьа аԥшәма ихитуам иԥшьырҳа.

Адгьыл иалалт Ҭабалаа рышьха цамԥа,
Ахрақәа ирныцит адауаԥшьқәа рыхҵара.
Иахьа рҭамҳа еиҿажьым ашьха – Аҳарԥа,
Ицәаԥхьазараз Ажәеиԥшьаа рашәабжь гом хара.

Шәақь ҷынҵала ахра гәаԥшь ахаԥазараҿ,
Уажә ақардуаг ҷыххаа иларышьҭзом азәгьы.
Иахьеибакуаз аԥсуа хаҵа имцахара,
Иқьаҵҭажә-цуҭажәха ишьҭоуп иахьагьы.

Мышкызны ашҭа зырлашоз аҭәаҵла,
Ик әашхан, иахьагь аарла игылоуп зымԥа.

Аҵла заазаз адгьыл иалаҵсит адацқәа,
Ишгылаз иҵсит, аха икаҳауам агылѡа.

Икаҳауам аҵсуа иадгьыл ашьана,
Икаҳауам. Сыжәлар ргәаҟра иамоуп шаҳатс.
Икаҳауам, икаҳауам ашьха ашана,
Ашьха ашана, амҳаҵьыр ирҭынхаз.

Сгылоуп са сымала, схәыцрақәа еицакуеит,
Ашәышықәсақәа сықәыгәгәоит ихьанҭаза.
Џьара аихац иҭахаз азыхь еиҧш игәаҟуеит,
Ахаҵа игәырѡашәа зҿыѡуа аҧхьарца!

СПОЕЗИА

Споезиа, уара есымша азыблара уалан,
Аразреи ашьыцреи уеимаркуан есымша.
Аха уѡеиуан мчыла храгәык уаҿалан,
Ашьха рѡашқәа рзыхшьах ухьырша.

Уажәы-уажәы ушьапы наҿҟьон ахаҳә шьанҵа,
Иаакәыршан ахра ѡашра уцгәасон уара.
Аха доуҳас иуцын еилашуаз угәы амца,
Анцәа дуцын, анцәа духылаҧшуан харантә.

Унеиуан ацқьара ацәқәырҧашқәа угәыцхуа,
Уаҧсшәа амҵәыжәѡақәа уҿрытан уеихон.
Унеиуан уччаҧшь уҿыршо, улаҕырз хыхуа,
Уашәагьы умыткәмагьы хҭак инҭакзо.

Зны аҵых лашьца уагәылан, зны уанын рҟырак,
Цәашьы иаҵәан иухаҵхон уабду ибызшәа.
Зны мза лаша улашон, зны улан бнаршәырак,
Идыдуан, имаҵәысуан ухра бгарашәа.

Аҧсгәы еиқәаҵәа иҭыхны угага уахыҧон,
Иаҿоуҵон аҕәра аҧшаҵәгьа исуаз.

Абас мацара, хаҳәи-мҿыхәи шуцрыхоз,
Урсит азымца ахәараҳәа ишшуаз.

Шьыцԥои ҳарами зегь рымцабз шухысуаз,
Амԥа уқәын ушзахәоз, иалшон ублыр…
Ушьҭа игәԥарамкәа издыруеит ушхыцуа,
Абри аԥсуа дгьыл иақәлахо ауасхыр!

* * *

Аԥсы цқьақәа рыгага цәырҵуеит,
Еилаҳауеит ахра еибаркыра.
Ауаатәыԥса рыц еихысуеит,
Иԥҵәоуп рынасыԥ амаакра.

Дгьыли-жәԥани рзы-мшын дхыршәлоуп,
Агәаҟра азыҳәан ииз ауаԥы.
Жәлар шеиҿцаауа хысла-гәыслоуп,
Мыткәмоуп иуаҳауа узырԥыр.

Агәнаҳа ҳаҵоуп арыцҳақәа,
Ҳазшаз илаҕырз каԥсоит.
Рыцыԥхь цыххаа ҳныхақәа,
Ажәԥан агәаԥшь иаҿаԥсоит.

Цыгә цыхәахеит ауаа рынасыԥ,
Абзиазы абзиара ҟамлеит.
Цәгьара аҵыхәа, цәгьала иниасит,
Анцәа илыԥхагь харахеит.

Анцәагьы дызмам, ԥыстаагьы,
Шәиԥхьыз зхымпаз рацәаԥхеит.
Шәынтә иныкәцан урызхәыцыргьы,
Ҳлахьынҵа азбаҵәа ссахеит.

Аԥсы цқьақәа рымцабз гылоит,
Иахьатәи амыш хәлам-ишам.
Мраҭашәарахь ашәшьы хылоит,
Иааҳакәыршан иасуеит аԥша…

* * *

Аҭынчра хәыцаҵәоит ажәымҭыгьла зырҿыхо,
Иит иахьа амыш ҿыц, гәыгра ссирк сыхоит.
Игәылҵра ҷьысшьоит ашәҭыц, азын аԥсымҭаз,
Ииуеит дунеи ҿыцк, ауаӡоытәыӡоса ихамҭаз.
Иахьа мра шәахәак цәырҵит, мра шәахәак еиԥшым.
Шәҭыц лашак гәылҵит, шәҭыц лашак еиԥшым.
Амзаҿа ӡеиуеит, ашәышықәсҟәа ршәахсҭа,
Зегь ҳацҳақәа хыхуп, иҟам мӡасырҭа,
Зегь гәырӡашақәоуп, нахьхьи, ижәылан инеиуа,
Анцәа сумырҵәуан, асы еиқәаҵәа анлеиуа.
Сара адунеи ашаҳаҭ, сықәтәоуп аԥшырҭа,
Иаасықәыршан ҷалашәуп, исымам ҷысырҭа.
Адунеи дықәымлац, ауаӡ иаҟара ирыцхау,
Зира мыш инаркны зыԥсҭазаара рышхау.
Агәаҟрагьы зҵеиԥшны, аԥсрагьы зуалу,
Иуури, иуҳәари, зегьы-зегьы ҷьалуп.
Аха цәгьеи-бзиеи рыбжьара,
Зны хәцыш аамҭак цәырҵуеит,
Убригь лаԥшҵашәаран, наҟ иноуԥырҵуеит.
Рыцхарак зҵеиԥшым, иахьатәи амыш зӡоыдоуп,
Инхышхыҵәаз мра шәахәала адгьыл ду ӡоычоуп.
Иагьсыциз, иагьсыцпсуа сиеҵәахә ҷьарсахьа,
Слахьынҵа ахҵара кыдуп, агәы ҭырхьахьа.
Ухьы шьаргәыҵа сакәхшоуп, зегьы-зегьы гәазҭо,
Дырманшәал аеыӡ ҷкәын агәыргьаҿхәаша назго.
Жәлар унасыԥ рыцзааит мза лаша иӡеиуа,
Анцәа сумырҵәуан асы еиқәаҵәа анлеиуа!..

* * *

Ашьацра аеыларшә иасуеит аԥшалас,
Шьыбжьышьҭахьуп, амра хьашуеит.
Амыш ахькьаҿхаз сымоуп гәалас,
Уажә сызнысыз амӡахь схьаԥшуеит.

Гәыгра ссирқәак рыкәа сҭаршәуп,
Дунеи ҿыцк сныкәырҵоит снаган.
Насыԥ шкәакәак сымӡаҿ икаршәу,
Саԥхьа иныцхахоит мырхәаган.

Сышԥаухзызо, иахьатәи амыш,
Лассы исымпыцанцәо схьылаба.
Уаҵәы исҵеиԥшу, иахьа исхамыштт,
Схьы мѡахәасҭа анылага.

Сыԥстазаара мѡаст аҕьырак,
Аха иахьа ирҽыцны салагоит…
Амахә иҽшәаз аҵла ашәшьыра,
Азыжь саркьаҷ аҽакәабоит!

* * *

Зегьы-зегьы угәаларшәа, сѡыза:
Ахрагә иаҷалашоз шьыжь шәаԥшь.
Ага иныкәырс ахрашқәа рҟынза,
Рхы еиқәызхәалоз ацәаҟәа агәаԥшь.

Иугәаларшәа,
Амцабз шкәакәа зхибаҳәоз,
Ҳхәычра иақәлаз раԥхьатәи асы.
Амыхә иамкыз ашәыб рыбқәа зҷыхәашоз,
Бырлаш бырсан ишырхаршәыз ркасы.

Зегьы-зегьы угәаларшәа, сѡыза,
Арҟыра илгоу сымѡахәасҭа уаныԥшыл.
Унеи сыҷхәарамыш ахықә аҟынза,
Сугәаларшәа убысҟан, ҳамҭак уааҵгыл.

Иубома
Хәылԥ шәаԥшь амзаша еицралоит,
Ԥшаласк шасуа убома икашьшьы.
Уажә абарҭ зегь схәыцра азыхшьах иххалоит,
Аарла илашоит са сажәра ацәашьы.

Уааҵгыл, сѡыза,
Гәыблыла уқәԥсычҳа,
Сыбзиагьы угәаларшәа, сыцәгьагьы убас.
Саатырҟьа ҕәгәазаргьы, убригьы снычҳа,
Сара абри адунеи сықәмызт гагаҵас…

Аха урҭ зегьы ҭаԥсеит алуҭаѡ асаса,
Ӡшәахшәа иныкәбаны ицеит ҳа ҳҿара.
Аха абни ахәылԥыецәа шыԥхоз еиԥш ԥаса,
Иахьагьы ашьхақәа ирхыкны иаҿуп аԥхара.

Зегьы-зегьы угәаларшәа, сѡыза,
Арҟыра илызгаз сымѡахәасҭа цқьа уаныԥшыл…
Унеи сыҿхәарамыш ахьынҵәаз ахаҳә аҟынза,
Жәа мҳәазакәа
Сызқәа аҭыпаҿ ҳамҭак ууаҭгыл!

АԤХЫЗ ССИРҚӘА

Уаха аԥхыз ссирқәа аҵлақәа иртаait,
Убырҭ алакә ԥхызқәа срылоуп саргьы.
Аԥхыз шанақәа, бзиала ҳаиниаait,
Аԥхызқәа, бзиак ҳашәраза уахагьы.

Ҳакәа-ҳмаԓра иҭашәхәа абзиа,
Абзиа иатәыз уаҵәтәи ҳлахьынҵа.
Есымшагьы абзиа иԥеиԥшыз ақьиа,
Ауаѡы игәы иҭазаait аразра ԥхаза.

Аԥхыз ссирқәа, шгәыргьаҿхәашаз,
Ауаатәыѡса ирымаз шәылԥха-шәгәыԥха.
Жәлар ргәы иҭамԥсаait рҿы иаҳәаша,
Ргәыԓрақәа еицоумкын, уаҳҭаз есуаха.

Аҳаирплан камҳаait ҳашҭаҿ ԥхызла,
Аԥхыз ссирқәа иатәашьаз ауаѡы.
Иеҵәахә кыдымшәаait жәѡан инхызла,
Игәы ҭнамшьаait агәырѡа цәгьа, асырҳәы.

Есымша аҵых иалаз аԥхыз шкәакәа,
Есымша аԥхыз шкәакәа, шкәакәаз аҕа ицас.
Аԥхызқәа каԥсозаait ихымкәазакәа,
Ауаѡы ицыз аԥхыз ссирқәа лахьынҵас!

* * *

Ԥ-махәык рыбжьара аеԥәа бжьаччоит,
Аԥых агәы неиԥыхуа сымала стәоуп.
Ашьацра инылпрааз ԥшаласк шәшәа-шәшәоит,
Аеԥә рылабжыш разныхха икаҭәоуп.

Сазхәыцуеит уаха заќа маза алоу,
Заќантәи абри аԥых наҳәхьоу-иааҳәхьоу.
Заќаԥ рылаґырз жәԥангәы ихыпсалоу,
Заќантә заќаԥы риеԥәахә ҷшәахьоу.

Сазхәыцуеит заќаԥ ргәыґраԛәа аԥаркхьоу,
Заќаԥ аԥагәаќхьоу абри ажәԥан агәы.
Заќа ԥәаԥәашь ашаеԥәа иацбылхьоу,
Заќантә ицәахьоу ауаԥытәыԥса иразќы.

Саргь уаха гәыґыртас исымоуп ажәԥан,
Сынасыпаз амзаҷа сапшуеит.
Аха, сгәԥ-ҷыԥоуп уаха иауан-иашәан,
Амза ахыцырхәа асеипш илаҳәуеит.

Са сԥеипш сшазхәыцуаз, еԥәак неицралан,
Сгәырԥа иарҷыхаз ацыпхь сҷапсоит.
Снеиуеит ашьшьыҳәа мԥа шлак санылан,
Абри адунеиаҷ смыцхәушәагьы збоит.

Ҭынчроуп, ҭынчразоуп уахатәи ацых,
Бжьы ахьымго бжьы мазак слымҳа ԥнахуеит.
Ԥҭа ҷыртлахак асар рымԥа аеатых,
Нахьхьи, ашьхаќа, ахьышьҭрахь ихынҳәуеит.

* * *

Мап, мап, сара сеысымпсахзеит,
Сыбыз хәтәыргьы, иаҳәоит, иаҳәац.
Сшьахәа-шьаҷа ԥьаргьы еиламсзеит,
Ԥьаргьы еиламсзеит, сцоит сышцац.

Нахьхьынтә сануп са схәычра амԥа,
Аршәыра илызгаз сымԥапа.

Ацәгьеи абзиеи рышьҭа хымԥоа,
Иаазгеит абранза лабҽаба.

Саагылазар схатәы сымоуп,
Са сҟазшьа сыцуп лахьынҵас.
Зны қәаршԥоы бааԥсык сыцәгылоуп,
Зны сзазаш каҳәуеит шәахәацас.

Сымышқәа мацәыс еимҟьароуп,
Аха сдунеи анарха хароуп.
Сабду ибызшәа хра чаԥароуп,
Сабду ибызшәа сгәыгыртоуп.

Сахьцалак сахьчоит саԥсуара,
Уи са исныхахәны исхаркуп.
Анцәа исаҭәеишьаз сыразра,
Кьаҭара зқәымлазо цәашьуп.

Иныҵхахоит сыхәылԥ ныха,
Исхьыршоуп алыԥха-агәыԥха.
Нахьхьи сдоуҳа ацыԥхь ҽыхан,
Ашәаԥшь иацралоит хәылбыеха.

Сшыҟац сыҟоуп, сеысымԥсахзеит,
Ацқьара саҭәашьоуп аҳас.
Иажәразгаз сыламыс сазеит,
Убри ауп исыцугьы доуҳас!

* * *

Акасы ԥшқеиԥш ихыҵуеит анаҟәа,
Икаҳәҳәуп аапынтәи азаза.
Шьыжь шәаԥшь снаҵагылт сгәалаҟа,
Дааиуеит ашара-шәа – аҭаца.

Иахьатәи амыш иацым гәнаҳарак,
Азазеиԥш ицқьоуп макьана.
Аеартлоит сгәацахь гәаҳәарак,
Икыдуп ишьадоу «маганак».

Ацлақәа ирхьыҙсоит ацар рашәа,
Абжьы аақуеит амышзырҳага.
Иахьа рахәык саҳәом иауан-иашәан,
Сара сзы илашоуп ашьха, ага.

Сҽара амышқәа збоит, ихьаҳәит,
Шықәсы ҩажәа аарла исхытцит.
Шлац затҵәык скәыпҵшра агәы ахәит…
Сажәра ацәҟьара ахҭа стахысит.

Ахра шкәакәа ихалеит сеыхәа,
Аҧша еизнаҳәҳәоит суапа шкәакәа.
Сажәеинраала ашәҭыц ҽыхуа
Снеиуеит, сажәа камыршәакәа.

Нахьхьинтәи иааҩуеит бжьы разак,
Ашьхақәа ирхыпхоит лашарак.
Уара, ҳазшаз суҳәоит, исараза,
Сашәа ҽыц ациуеит ашара!

* * *

Иахатәи ацых ҵхыз ссирк салан,
Уа шәахҵас арҩашқәа хыхәхәон.
Жәҩангәашәҵхьара схала схалан,
Анцәа рҭыпҳа лашҭахь снаскьон.

Шьамхышәара аҳаскьын ҩеиуан,
Хьы разнышха азаза каҧсон.
Анцәа рҭыпҳа уа длеи-ҩеиуан,
Аеҵәа рышәҭыцқәа лҽаҧсон.

Лхьыжәҩашла аҧҭа еихыхуа,
Амзаҽа иахылхуан аххьа.
Ашәахәашқәа лзамҩа иахьысуа,
Жәҩангәаҵа лырлашон ҩаҵхьа.

Исҳәо сҽамшәо слыртаслымит,
Издырт ла шлакәыз слахьынца.

Срашь зызымкит, срашь цхлымит,
Ашьхәа иҭагьежьит аекынца…

Дагьналыспааит ажәоан зымшын,
Ашара ашаеҷәа еиԥш длашон.
«Насыԥ зоухьоу среиґьуп!» - сымшын,
Сбырфын цаха дсыман сахьцоз!..

* * *

Саагылазар тәамоахә сымамызт,
Есымша амоеиԥш сыццакуан.
Аха ԥыхьашәа ссирк сымамызт,
Мчыла сынасыԥ сыԥшаауан.

Уаха сышьҭалон аҵых снахан,
Аҵыхгьы ахаҳә еиԥш ихьанҭан.
Цхыбжьонынза схәыцра хахо,
Ҭыҵшьа змамыз тышак сҭан.

Аҵәы сшахаз абас мацара,
Инеихьысыгзеит сажәреи сҷареи.
Сҵыхәтәы моаҷы саапса-скара,
Сыԛәра шкәакәа ашҭаҷ снеит.

Сызнысыз амоахь сынхьаԥшуеит,
Сыччеи сҵәуабжьи аныршоуп.
Схәыцра амш еиԥш сымра хьашуеит,
Мраҭашәара ашәаԥшь аҷыршоуп.

Цабыргуп, са саамҭа сашәеит,
Аха,
Иахьагь схәыцра амоеиԥш сыццакуеит.
Рхацқәа еиԥысшьит сҷареи сажәреи,
Сгәы ҭынчуп. Ушьҭа еилашәшәуеит!

* * *

Дгьылда гәырԥоагьы ыҟам, гәыргьагьы,
Адунеиаҿ ԥсра ыҟам ԥьысшьоит есшар.
Агәыгра рыцха, уахынлагьы ҽынлагьы,
Сыкәа аҽтаршәны исыцуп есымша.

Гәыгроуп ауаԥ имоу ҭасгьы ҭынхасгьы,
Гәыгроуп дхызцаз ацәкәрԥкәа ирхыу.
Азхыцра деисоит ауаԥытәыԥса цасгьы,
Цасгьы азыблара дырыр иҭахыуп.

Ибоит имч зегьы ишәахьеит, егьигзам,
Аха дгәыгуеит, иаԥхьаҟа дыԥшуеит…
Ибоит ауаԥы, иԥеиԥшу хирзам,
Зегь акоуп, ауаԥытәыԥса длаԥшуеит.

Ауаԥ ус анцәа дишеит нахьхьинтәи,
Ҳазшаз ҭас игәыгра иитеит лахьынцас.
Дыԥоит уи ахра ԥашра ахыцәкәа аҟынтәи,
Ауаԥ игәыгра еижьага еижьоит цас.

Зегь акоуп,
Гәырԥоагь ыҟам, гәыргьагь ыҟам гәыграда,
Абас ашәышыкәсакәа хәлеит, ишеит.
Ауаԥ адгьыл дакәлахоит, хымԥада,
Ауаԥы дыҟанаҵ иҟалоит адуней!

* * *

Аҭынчра ашәа аҳәоит уахантәарак,
Схахьы ажәԥан еҵәа шәпа еилҟаауп.
Ихха-ххоит амзаҿа аназараҿ,
Жәԥангәы ашҭа еҵәа ссала иқәкаауп.

Уаха лахьынцас сцәанырра соуит,
Иҟам-иным сыкәԥшуеит дунеик.
Уаха схәыцракәа ррыԥхракәа сроуит,
Аха иамуҵәкьеит, сазымхәыцит ҽеик.

Анаԥьалбеит, изаԥсоузеи гәатҙәа жәпак,
Абыржәы аупцәарҳәы сызҭазар гәыс.
Сгәыԓра инахырзан исҳәоит гәырԥашәак,
Сгәаҵахь, ԥьара аҵыԥьҳәа ихыст.

Уаха аԥсцәеи абзаҵәеи срыбжьагьыжьуеит,
Зегьы рыԥсы рхасҵеит изхьоу иԥсхьоу.
Зны гәыԓрак аҵәаара сгәы ашьышьуеит,
Саԥхьа иааҵәырҧуеит ииасхьоу, ицахьоу.

Зегь рылабжыш сԥьаад ианыԥсалоит,
Ушьҭа аҵыхәтәантәи арбаԓ ҽнаҭит.
Ушьҭа лассы шьыжь шәаԥшь еицралоит,
Аҵых неиԥыхны ашарашәагь шәҭит.

Сгәы иалаз зегьы алысхит ашараз,
Гәаƀ ашәак хыкьасан иааԥуеит хара.
Са сцәаҳәаԥәа амцабз зыцралаз,
Амзаша еиԥш аххаҳәа иаҽуп абылра.

* * *

Ҽаҳәатәык саҳәоит амыш антҵәамҭаз,
Сыекаршәны сиашьапкуеит анцәа ҳазшаз.
Ҳаи, ԥьушьҭ, иахьатәи амышгьы нтҵәандаз,
Уаҵәы иԥхарын амра амыш иахшаз.

Анцәа сиҳәарын шьыжь шәаԥшь сеалакны,
Жәлар рылахь имоурц ашьыжь ииз.
Инасыԥ лашарц цәгьеи-бзиеи ирымакны,
Изышәаҳәарц, изыкәашарц амырхәага икаииз.

Иаҳхылаԥшхәу ашә-машәырк дырхигарц,
Ауаԥы ашә-насыԥк иитарц лахьынҵас.
Итаԥымҵәарц асыԥса,
Ашә-цаƀьак дырҽигарц,
Азыблара игәыҵихларц иаҕа ицас.

Ҽаҳәатәык саҳәоит амыш анцәамҭаз,
Сыекаршәны сиашьапкуеит анцәа ҳазшаз.
Ҳаи, цьушьҭ, иахьатәи амышгьы нцәандаз,
Иудыруеи, уаҵә мрак цхар амыш ҽыц иахшаз!

* * *

– Ашырпазы ашара ишалаз,
Исзааугазеи ашьыжь цшалас?
Схәыҷра шхьаҳәыз соуҳәарц уаама?
Гәыргьаҽҳәаша ҽыцк сзаугама?
Ма саамҭа цама аԥхыз сшалаз?
Са сызхьымзаз шсымаз гәалас,
Инеихашәы-еиҵашәы ихәлама?
Сшыгәыг-гәыҷуаз саамҭа цама?
Избоит саԥхьа сыхра ҽҟьароуп,
Сымыш гәѡароуп, сыцых гәѡароуп.
Исзааугазеи, нас, ашьыжь цшалас?
Ашырпазы ашара ишалаз?
– Уаамҭа дыдит, имацәысит,
Умѡа хра цәгьазак иаҽысит.
Ухьаԥшуеит ушьҭахь умшәазакәа,
Уажәра уҭалеит умҟьашьзакәа.
Ушьҭахь уаԥхьа шәиԥхьыз уцым,
Ашәеиқәа еиқәацәа узлаз цхызым.
Цьанаҭ тәарҭахь умѡа нагоуп,
Ушьҭа инужьыз лашарбагоуп! –
Абас ҽаанаҭит ашьыжь цшалас,
Ашырпазы ашара ишалаз!

* * *

Сара сгәы сынҭамҷызыкәа,
Мышкы шпамцеи, злыпха ҳаура.
Есымша ак леиуеит, қәамкәа, сымкәа,
Мшы лашак ианбыкәу иансоура?

Сышьыжь цәуоит, сыхәылԥ цәуоит,
Хәцыш аамҭак ансаҭәоу анбыкәу?
Исԥырбаауазеи, лақәак ууеит?..
Сызцымзаара еидарак сыкәуп.

Избан абас сзылаԥшыкәцоу?
Изԥицәозеи искыргьы аҵәаза?
Азхыцрагьы цхаҵәруп иқәцоу,
Сынасып сԥырцны иабацеи?

Сара сгәы сынҭамҩызыкәа,
Мышкы шԥамцеи, злыпха ҳаура!

УАХЫНЛАТӘИ АСОУРА

Уаха алашьцара аҽалазан,
Еимагылан илеиуеит асы.
Уаха ас-цырақәа еицралазан,
Мазажәак нахадырзит рыпсы.

Амахә ирхылԥуеит амцабз шкәакәа,
Уаха аԥых шкәакәаза илашоит.
Абарцаҽ сгылоуп жәа мҳәазакәа,
Сцәажәар асы хкәарҳәа сшәоит.

Алаԥш, алаԥш, алаԥш, алаԥш,
Аԥых иагәылаԥсо асы хьчоуп.
Аԥых шкәакәа сеиҭаналаԥшт,
Аԥх шкәакәаза илашоуп.

Аха асы леиуеит еимагылан,
Ауаԥаԥшь лагәграгьы дҵәахуп.
Шьамхсы леир, снылагыларац,
Уаҵәтәи ашаразы истахуп.

Асы хкәашам уаха акыҳәагь,
Ушьҭа сылаԥшгьы хнакуеит.

Асы леиуеит аҳәылыҳәа,
Сара сыблақәа сцәахуеит…

* * *

Насыԥс анцәа аԥсабара ситеит,
Амышрагьы ацитеит, атыхрагьы убас.
Аԥсабара сныхақәырахарц ҽеитеит,
Абас дсыԥәныҳәеит анцәа ҳазшаз.

Атәылашьца исзацитеит амзаҽа,
Уахатәи атых сынасыԥ саԥшларц.
Атыхгьы иналеитәеит акәараҷҷа,
Уаха шаанза акәарашәа аҳәаларц.

Амзаҽа иакәиршеит аеыкәаҳа,
Агәырҩоа маѣка сымгамларц бзанцы.
Са сдунеиаҽ сатамларц агәнаҳа,
Слахьынца аетәа камшәарц лассы.

Хәылԥ шәаԥшь сатәеишьеит ахәылԥаз,
Лаԥшыцәгьеи ҽаԥшыцәгьеи гыларц хара.
Дгьыли-жәҩани ргалуан иналаԥхаз
Сиетәахә каххаа исхылаԥшларц сара.

Насыԥс анцәа аԥсабара ситеит,
Мреи мзеи ирытцаскуам сгәыргьеи сгәырҩеи.
Са сыразра иаҳхылаԥшхәу игәеитеит,
Сҽаҳәатәгьы ахәылԥаз аргама иѣалеит.

О, Атых ссир, схәыцраҟәа рцәымза,
Схьаакәа рымаза зтатәаху скәалаԥ.
Мҩа харак сыкәуп сеихьымза-еиԥымза,
Цартак аманатԥ сышзахәо сцалап!

Сажәра шкәакәа, сызын хьшәашәа,
Сшәыртаслымит, ушьта егьысҳәом.
Слахьынца амҩа аамта иԥнашәаз,
Рѣырак иларшәуп, ашьта сзырхом.

* * *

Сыԥстазаара ашәымҭа мҩасит,
Сгәаҟрақәа рцыхәа пцәоит ушьҭа.
Хынҩежәеижәабантә амза еиҭасит,
Сцыхәтәы мацәыс ҭамацәыст Кәыдырҭа.

Уаха сыԥшь-етәак кыдзам ажәҩан,
Сиетцәа цьарсахьа лашазом.
Ажәҩан аҩит етәак налшәан,
Сиетцәахә ашьҭамҭа збазом.

Ацых иналыҩуеит бжьымазак,
Бжьы мазак гәаҟуа исышьҭоуп уаха.
Аха агәҭыха са сҟынза изыназом,
Алашьцара иалахеит изаҵәха.

Сажәра шкәакәа, асы хьшәашәа,
Сшәыртаслымит, ушьҭа егьысҳәом.
Слахьынҵа амҩа аамҭа иԥнашәаз,
Ршәырак илахеит, ашьҭа-мҭа сзырхом.

* * *

Ԥшасын шьҭахь зехьынцьара ҭынчрахеит,
Еикәаҳәа-еикәапса ацлакәа гылоуп.
Ана-ара ашара шәтқәа иныҵхахаз,
Алакә цәашьқәа адәы ԥшза иангылоуп.

Иҳәаадоуп ицҩадоуп са сгәаҳәара,
Сгәы шкасыршәра икасыршәит ушьҭа.
Ҽыԥныҳәада исхызгаз сыҷкәынра,
Сара сажәымҭа арҽыцуеит еиҭа.

Ииасыз, ицаз акгьы сахьцәуом,
Рымацәыс ашьҭа ааныжьны иԥрит.
Исаҕоу сиаҕоуп, исыуоу, дсыуоуп,
Убыс слахьынҵа анцәа ду избит.

Сыҷкәынра шҭынчмыз, сажәрагьы ҭынчым,
Са сыхҽа сшыцырхәа иануп иахьагьы.

Аха слахьынҵа аҽаԥхьа егьсымчым,
Зегьы уаароуп адунеи аҽеы уеизгьы.

Сыԥсы ахаара, уатҽынза исыцу,
Аԥшзарагь аразрагь, зегь уаароуп.
Уҧкәынра ашҭаҽы иԥшзоу, иҽыцу,
Уажәра аеҳәаҽы урҭ зегь гәырԝоуп.

Аха сҭынчуп сара уажә зегь рыла,
Наԝагьарак знысымкааз сымԝахь сыԥшуеит.
Сгәы каршәуп, сыԥсы каршәуп анцәа ила,
Абгьыц ахькашәо ашьҭыбжь саҳауеит.

Уаангыл, слахьынҵа!
Уареи сареи ԥшзала ҳамԝасит,
Ироуҳажьып амԝа ианылаз аҽар изызҳаз.
Ҳара ҳгәаӄреи ҳцәаӄреи, ҳахҭыси,
Зегьы-зегьы рҳәап ҳашьҭахь инхаз.

Иҳагхаз азыҳәан нызбак ҳарҭарым,
Ҳазлабзоу акрыӄазар, ирныҳәап ҳаԥсаҭа.
Шьыцԝык аганахь ииҳәо харацарым,
Дцәырцып зегь ҳаилзырго гәыгырҭак.

Уаангыл, слахьынҵа.
Уареи сареи, ԥшазала ҳамԝасит,
Ирацәоуп цәгьеи бзиеи иаабаз иҳаҳаз…
Ҳара ҳгәаӄреи ҳцәаӄреи, ҳахҭыси,
Зегьы-зегьы ртәы рҳәап ҳашьҭахь инхаз.

* * *

Мшаенеиԥш бсахьа сыбла ихгылан,
Ииасхьаз ҳамышқәа зегьы сҧылан,
Зегьы алакә саркьеиԥш избон.
Бара бшара шаецәан блашон!
Ахьхьа-хьхьаҳәа быччаԥшь хаара,
Адәы ԥшза ацыхәа аназараҽ,

Ихьырԥаш хьыблаха икаԥсон.
Садаԥ ҳәынҷәран быблақәа ҭыԥхон,
Быхцәы қамыз барфын бырсан,
Иԥсеилатцагаз хаарк быҵан,
Бзара еихытыр зыры-шәыруан,
Быҵкы цәқәырԥа шәыры-шәыруан,
Бхахәда ҵәыца рак иҭыхны,
Ажәеиԥшь рԥарцәа рыԥсы рхыхны,
Ба бышәшәа-шәшәо ԥшьала бниас,
Ас баннеиуаз, зылаԥш бзиаз,
Аԥьар рылаԥш набхьырша:
«Бшанагзеитәааит ба бызшаз!» -
Абас аныҳәаԥхьызқәа неикәдыршон…
Бара ашара мзеиԥш блашон.
Иахьа сажәреи сҷареи неимаздоит,
Сара игәхьаазгоит, сара игәырԥазгоит,
Ба бызҕабра заҙашшәа ибахьоу,
Сыбзиабара рыцҳа изхьоу иԥсхьоу.

* * *

Ахәылԥы еԥәа амза атәыԥа иахаршәуп,
Хыршәԥыс амзаҷа иацуп есымша.
Избоит ԥҭа цахашк ажәԥан иаҷаршәуп,
Жәԥангәы итқьасоит асар рымԥа хыееа.

Амши аҵхи еилыцырц егьрыгзам,
Еиҭасныруеит хьаак, ииасхьоу, ицахьоу.
Уаха избо зегьы акымзарак ҷыцзам,
Зегь сара исыциит зашәахә сҳәахьоу.

Уаха ԥо-дунеик срымоуп маакырас,
Сара соуп уаҵәтәи амра алахьынҵа.
Суаԥоуп сара. Адгьыл сацуп гәыблырас,
Адгьыл сацуп, адгьыл самоуп гәыгьрҭас.

Стәоуп уаха цәгьагьы бзиагьы неидхәыцло,
Сазхәыцуеит адунеи зхьынҳалоу ахаҵ.

Срызхәыцуеит Нарҭаа ҳашьхақәа ирхыцлоз,
Срызхәыцуеит рыхҿақәа знырҵоз ахыц.

Иааѳуеит нахьхьынтәи асыҧсақәа рышьҭыбжь,
Иааѳуеит хаҵашәак ҳашьхақәа ирҭынхаз.
Хәылбыеҳоуп уажәшьҭа, азазагьы ныкәнашьт,
Иҭашәоит рыҧсымра ҳаҧкәынцәа иҭахаз.

* * *

Иҭаслымхан абна гылан,
Асы шьалҭа аеҭаҳәҳәаны.
Шәымҭа мазак аҧсы згәылаз,
Асы леиуан еиматәаны.

Аҵла рымахә ашәыб дрыбуан,
Аҭынчра аехәыцаршә ишәаҳәон.
Аҳәыҳә ҟәыра абна рхыбуан,
Схахьы ашәаҕь цырақәа каҧсон.

Асы маалыкь саҧхьа дгылан,
Илыхьызсаны икаҭәон ахьзы.
Абарҭ зегьы сыбла ихгылан,
Ас ҵыс хәыҷ ашәа аҳәонаҵы.

Алакә ҵыс ашәа аҳәон азын,
Аапынра ашәа аҳәон аҵыс.
Насыҧ ссирзак азын иацын,
Хәыцра хәцышқәак цон исхыс…

Аекаршәны иныҵпраауан ҧшаласк,
Ас рыҧхра цырақәа еилаҧсо.
Арыдш хьшәашәа снапы ныласкт,
Насыҧ шкәакәак сгәы иҭаҧсо.

Асы маалыкь саҧхьа дгылан,
Илхьызсаны икаҭәон ахьзы.
Абарҭ зегьы сыбла ихгылан,
Ас ҵыс хәыҷ ашәа аҳәонаҵы.

* * *

Агәыргьаҽҳәашеиԥш икаԥсоуп ашәшьыраҟәа,
Амш лаша-ҩашагьы ниакәкәа ицеит.
Амрагь неицралан, неихыркәа амамкәа,
Амшын зымшын ахыҟәаҽ инкатәеит.

Ауаҩытәыҩса иҽҳәареиԥш,
Интәеит иахьатәи амышгьы,
Атцыхәтәантәи атцла агага аныцуеит адунеи.
Абас иниасуеит уатцәтәи ашьыжьгьы,
Уареи сареи ишҳацрыхо ахьааи агәырҩеи.

Иахьатәи амышгьы машәырын, ԥхызын,
Машәыршәа ицәырԥын, машәыршәа инкабеит.
Иахьа иоуз атцкыс еиҳауп ицәызыз,
Аха ауаҩ рыцҳа иара убригьы изхеит.

Изытԥит амыш,
Атцыхәтәантәи ашәахәа нықәршан,
Ушьҭа снылагылт алашьцара ахышә.
Ушьҭа ахәыцраҟәа рбаашоуп исыкәыршоу,
Уаха шәынтә сытцалахьеит, сытцытхьеит анышә.

Исҳәоит ахраҭи адунеии рыгәшәымшәа,
Хыргәыҷ-ҷыргәыҷгыроуп сара уахак сызҽу.
Абри атцых сакарамҩа са сыда азә данымшәа,
Атцых лашә шәеиқәара-зиқәаран иԥшуп.

Ушьҭа ицәырԥуеит ашьыжь шарагь лахҽыхза,
Ушьҭа гәырҩоак ашьҭа убашам ԥьаргьы.
Иац ииасыз амышгьы агага ацәыззам,
Уи агага снангылап иацеиԥш иахьагьы.

ААПЫН

Ахырхыр, ахырхыр,
Илеиуеит ақәаршҩы.
Ахыб иқәтәоит ахәыр-хәыр,
Ацәыкәбарҟәа каҳәҳәы.

Аҳаскьынҷа нытцыркәыр,
Иныкәхәхәуеит адәы.
Ацәыкәбаркәа нхыкәыркәырт,
Азыхь ҷыц анҭәы.

Аацын атцла иныкәтәан,
Ашәҭыш сҷанацсоит.
Азаза амахә иныкәтәан,
Ашьацраҷ икацсоит.

Ажәцыс алоуп ажәԝан,
Анцәа рцыс еикәшоит.
Ажәԝан неимѣьеит игәлшәан,
Ашәалѣьа мра лашоит.

Итадыдуеит Кәыдырҭаѣа,
Цшаласык кашәшәоит.
Цырҕышшәа анаѣа-араѣа,
Аацын ашәҭыц канацсоит.

Ацшалас ажәԝан аԝуеит,
Ажәԝан аԝуеит икашьшьы.
Ахәы иқәԝны иааԝуеит,
Са сынасып абжьы!

* * *

Сажәеинраала, рыцха, уара узҭахыда,
Ушьҭа ашәагьы амыткәмагьы рыгәра згазом.
Ашьац збылуа уара улаҕырз зхыркыда,
Уара улахьынтца зхыхьу азәгьы дызбазом.

Иашьҭада уара улахьынтца амаза ахьцәаху,
Угәырԝа лабжыш налацсо атцыхқәа иуршаз.
Угәы амца зыцраланы иццышәхан иблу,
Изхыхьда зыбаԝ цытәахаз уашьцәа ршьа икатәаз.

Избада афы рѣамчы ажәԝан еиԝызхуа,
Изаҳауада зуаз иаркараз апоет ибжьы.

Зи-мцеи рыцәқәырпҵа адгьыл разы анызхуа,
О, аԥшырҭа иқәтәоу анцәа ду ҳаумшьын.

Ишан ихәлеит, сыԥс иахацу, сажәеинраала,
Аразреи аԥшзареи уршьанан уаанхеит.
Ауеи ҳацәхалеит уаргьы-саргьы ҳхала,
Ууасиаҭ рыцҳа, баша ахра иаҿахеит.

Ашьац збылуа уара улаҕырз зхыркыда,
Уара улахьынҵа зхыхьу азәгьы дызбазом.
Сажәеинраала, рыцҳа, уара узҭахыда,
Ушьҭа ашәагьы амыткәмагьы рыгәра згазом.

Аԥшырҭа иқәтәоу анцәа ду ҳаумшьын!

* * *

Ушдунеиу удыруаз уара ухаҭа,
Ахаангьы еицоумкын улакҵа.
Ꙍымш роуп уахьыҟоу, угәуеаныз,
Уразреи уԥшзареи еицыз.
Араз абгыз иқәҟаар шыьбжьон,
Убригьы бзиак иатәуп ҳәа ишьон.
Уара удунеиуп, ауаꙍы,
Унхарц уҿиарц уеиҵаꙍꙍы,
Аԥстазаара умеидеит анцәа,
Ицқьазарц, иҕәгәазарц угәы-угәаҵәа.
Адгьыл уаҭәеишьеит ҳазшаз,
Нас деицоумкын, сыцкәын, узшаз.
Ауаꙍытәыꙍоса, уҟанаҵ зегьы чҳа,
Абзиа уурҳазар, ацәгьагь урҳа.
Акыр зычҳаз ашә бҕьы тлазны ибеит,
Ацхыбжьон аккаҳәа ацых шарккеит.
Ацәгьа аеаҵәахуам, ирзеиԥшуп зегьы,
Саргьы сыннажьуам, уарҭ даҿазәгьы.
Иухәлаччо реиҳа, иухәлаҵәуо дгәаҭ,
Азәгьы уфеида иҿуомцан, дад.
Урыцҳара еигәырҕьогь шыҟоу еилкаа,

Ргәы ацымхәрас аупцәарҳәы рызҭоуп ауаа.
Уцқьазар уԥшзазар, удунеиуп уаргьы,
Урымбаз аҭахызар, урмаҳаз ԥьаргьы.
Гәнаҳада хьмызгыда абранзагь ууаит,
Уҟанаԥ узқәа икыдымччалт ауаа.
Аԥьыка алаԥсаны уара ухәыцха,
Алақәа ирырымҭеит инахан ганха.
Ухьааи умазеи угәаԥа иҭагза,
Аха зегьы акоуп угәҭыха нагза.
Уара удунеиуп, ауаҩы – ихаԥа!

* * *

Саагылазар ԥсуа жәак сашьҭоуп,
Аԥсыуа жәак иахәшәу аԥсра.
Исызмырхеит сабду идоуҳа ашьҭа,
Уи шҭаԥәаху здыруеит ԥьара.

Аԥсра агәы иҭыху аԥсуа жәа,
Зны ахаҳә шьанԥа зырҳәаԥәаз.
Агәашьамх азҭаз ахәрашәа,
Аԥсуа жәа смилаԥ еиқәзырхаз.

Аԥсуа жәа, аԥсуа жәлар ркыкахш,
Аз хьампԥш, азы иаԥәа зыршыз.
Азы зԥабаз аԥсыз еиԥш дықәхаш,
Зан лбызшәа ахаҳә еиԥш ихәтәыз.

Хәыҷи-дуи еилаҩ-еиласуеит,
Аԥсуак ишьҭыбжь уаҳазом.
Тәым бызшәала кьаброу иасуеит,
Уаҳа даҽа бжьык газом.

Ада иалагылом ашьа ицаша…
Аԥсышәак иҿыԥшәазом азәгьы.
Сгәыԥшаа-хыԥшаа сыԥшуп баша,
Аԥсра иахәшәу апсшәа ыҟазам ԥьаргьы.

* * *

Аҭакар еиԥш изса-зсоит аҭынчра,
Ишԥашьадоу амза рыцха ахаҽы.
Аҽымҭра, зехьынԥьара аҽымтра..
Маза зыкь хәыҵ-хәыҵуеит сгәаҽы.

Иахьанза иаазгаз шықәсы шәк ирылган,
Сдунеи хәыҷ цыххаа саԥхьа икаԥсоуп.
Са сыԥсҭазаара амаза аацәырган
Изҳәаша дҟамлеит, иахьагьы имазоуп.

Сдунеи сыззыкәыз еилыскаарц сашьҭоуп,
Аха сышықәсҟәа абгьыжә еиԥш икаԥсоуп.
Абри адгьыл зрысыз сышықәсҟәа рышьҭоуп,
Аха ҽыртуам, сышьҭақәа ҽаҳәоуп.

Ибжьыдоу быжьқәак слымҳақәа цырхуеит,
Аҵәымыҷ жьакца аларҵоит са сгәахы.
Нахьхьи цьара тыша цѡадак сҭаԥшуеит,
Рбаҩьк абжьы аарла иныкәыѡуеит ахәы.

Асыртыжә еиԥш ихеит уахатәи сыцыхгьы,
Ихьшәашәаза амза иаҟьоит ашәахәа.
Х-цхык еихаларгьы еихытцыргьы,
Аартышьа рмоуит сгәыграқәа рцаԥха.

Бҩарцахьы еибакуеит адунеии ахраҭи,
Адунеии ахраҭи ирыбжьалеит ахҟа.
Уаха зынза адунеи сшықәыз схаштит,
Сылаԥш акәшаҟьоит ҳаҭгәынк абаҟа.

Уаха аҭакар еиԥш ицәқәырԥоит аҭынчра,
Ах, ишԥа шьадоу амза рыцха ахаҽы!
Аҽымҭра еиқәаҵәа,
Зехьынԥьара аҽымтра…
Маза зқьы хәыҵ-хәыҵуеит сгәаҽы…

* * *

Егьа иҳәаргьы макьана цәыкьаз ԥьишьон,
Амра гылар иҭамшәоз ԥьишьон лассы.
Уи ахаангьы имбацызт азы алеишьа,
Иахьа ииҳәашаз ааниҩуан уаҵәазы.

Ушьҭа ихахәгьы неилашыѡкит шлацла,
Аха иац акәыз ԥьишьон данықәлаз адунеи.
Иажәра иаҳа-иаҳа агәҷыгьрагьы анацла,
Хәыҷы-хәыҷла акәаҳҭхарамцахь деихеит.

Аха егьа иҳәаргьы макьана цәыкьаз ԥьишьон,
Ныркәи-аарцәи рҳәаа хараз ԥьишьон иара.
Аныҳәаԥхьызқәа зегьы иара ихы ианишьон,
Аԥсра азбахә машәыршәагь иҳәомызт ԥьара.

Ицыхәтәы мшазы, иԥсыцәкьа анихыцуаз,
Аргама аԥсра алакҭа аҟны даннеи,
Убысҟан идырит абри адунеи дшықәцуаз,
Дшықәцуаз, изымдырзакәа дыззықәыз идунеи.

АЛАХЬЫНТЦА

Акылаара инкылыхәхәан ашәахәа,
Ицгәы хәцышха инасҷахәмарит.
Адунеи сақәлахарц, аԥсра ахәшә снархәа,
Аҭзы икыдлан ашәахәа кьларит.

Ицәгьагьы ибзиагьы салам азәгьы,
«Анаԥшѡоы дхыршәѡуп», - сыԥшуп сымала.
Гәалашәарак ныцхахом ԥьаргьы,
Азыхь еиԥш сҭынчуп. Са сгьамала,

Сееицыхны снықәиеит ҳцәарҭаҷәы,
Уажәы инеиҷгьысшьеит азәгьы ситәымзар.
Азаҵәра инахьцәуеит сара сгәы,
Наҟ снамҟьарашәа збоит сызку,
Абри ажәѡан ду амаа скымзар.

Сгәыѡ-ҽыѡха сыԥшуеит адәахьы,
Атамашәҭ ахыцәеит атамацла.
Аапынра аееицнахит схахьы,
Схахәгьы нхышхыцәеит шлацла.

Сеиԥшхан
Асырҭы ибжьаԥцәаз арахәыц,
Ахәыцрагьы сылшом,
Амхәыцрагьы сылшом.
Гәаныла быжь-храцәгьак сырҽыст,
Схыжә-ҽыжәшәа стәоуп,
Ԥслымз шахак ыршо…

* * *

Мцабз мазак сыцрасит сгәы сеанзамкәа,
Иаҳа-иаҳа имжьыжькуеит са схьаакәа.
Уажә исыцыпсуа сымаза ауп сзыргәаҟуа,
Зегь рыцҳасшьо салагеит сахьаакәлаз.

Иац адунеи ԥшаласшәа снықәыххит,
Ԥшаласшәа снықәзыҭырц егьсыгым.
Исҭынхашаз мѡахәасҭак ылысхит,
Аха ашәагәы иқәхеит,
Алашәага иахьыртыпым.

Иахьа сееибысҭеит, сцьанаҭ шькыл каѡуа,
Сгәалашәарақәа зегьы цьарак еизыскит.
Уахатәи ацых баапс асыҭәҳәа анаѡуа,
Сдунеи сыззыкәыз еилыскаарц сеазыскит…

Дгьыли-жәѡани еибакит-еибашьҭит,
Аха идырзар рҭахымхеит адунеи сыззыкәыз.
Саргьы сымышқәагь сыцыхқәагь схашҭит,
Исхашҭит схәычра аԥшазацә
Ахьасуаз ахьыкәыз.

* * *

Иаркыз ацәацәашь, иумырцәан макьана,
Схы-сгәы лашоит ацәацәашь анарку.
Снаԥшуеит адәахьы, макьана шахьама?
Сԥенԥьыр ахышәқәа ыԥашьых иаркуп.

Иаркыз. Сыҟазар ҭахуп сымала,
Азәгьы иаҳар ҭахзам сара сқьыбжьы.
Схьаазгогьы дшыҟам здыруеит гәыкала,
Стәаз ашьшьыхәа, ахәылԥ шәшьыреиԥш сеихашьшьы.

Ҩаԥхьа сыхҭыс мышқәа зегьы гәарасҭап,
Сыччабжьи сҵәуабжьи рышьҭабжь галап.
Стәазааит уаха сымала, ԥшьшьалаза,
Ԥшьшьала схәыцрақәа рыкаҵа сҳалап.

Срыхәаԥшлап иԥсаҟьо ацыԥхь еимхәыцқәа,
Аххаҳәа еибаклап саԥхьа акәастхақәа.
Срыхьҵәуап илаԥштҵашәараз сыхҭысқәа,
Исаҳап зны сабду инхиҵоз ашәақәак.

Салаз ҳамҭак сгәалашәара азымшын,
Зны сгәы ҭаччап, ҭаҵәуап ҩазны.
Агәра згап дшыҟам ԥҳәыск илхымшаз,
Сналауазырп аҵых сыбжьы нтганы.

Сгәы сеанзамкәа схахәы иналшәап сышлац,
Сназыгәырҩоап шәымҭак зхымҵыз суахҭа.
Сыбжьы мазагьы исанаҳәап ишыхәлаз,
Сгәы ҭахынҳәып, ҭаҵәқәырпап еиҵа.

Иаркыз нас ацәацәашь, илашоз макьана,
Даеа мшык сымамзар ҟалоит иахьада.

ААԤЫНТӘИ АМЗА

Амзаҽа, ахыҵ еиԥш жәҩангәы уналыггеит,
Аҵых иналоуԥсеит рапхьатәи ушәахәа.

Уара уаха уиит, сара хынѳеижәижәаба салымгеи,
Азеиԥш са сышықәсқәа цеит инҭыкәкәа.

Уиит, уаха, адгьыли ацыхи рынасыԥ, –
Раԥхьатәи амацҽ агәылухит апытҟәыр.
О, ацх ссир, ацых лакә,
Сажәра умырласын,
Сулахәмарп, сулаччап, сажәра, умыццакыр.

Амза,
Ужәѳахыр иныҵак сара сиеҵәахә,
Ҳамҭак шәа шәымышра сыцышәҵа саргьы.
Акымзарак ыҟам, амза, иуцәысцәах,
Са снапы иныкәҵан суԥылеит зегьы.

Са сыԥс иахылҵыз схәыцқәа ѳыцьа,
Амзаҽа, иудызбалт, мшызҳа изызҳауа.
Нас, машәыр рыкәумҵан, насыԥла иѳыча,
Уара зегьы-зегьы зымчу, зегь заҳауа.

Раԥхьатәи ушәахәа ацых иналаԥсо,
Уѳеиуеит, амза шаша, ицегь уеикәатәы.
Зҽара ишьҭнарпрааз ацых иалазсо,
Аеыхәа иацәа ахала иакәшоит адәы.

* * *

Аеҵәа рқәыршѳы ахьызсоит ажәѳан,
Уахатәи ацых акәа сҭаршәуп сара.
Насыԥ еҵәак жжаза ажәѳан иалшәан,
Ахьышәахәа ныкәршан ибжьацәеит ҷьара.

Нахьхьи ашәахстеиԥш амза лацҟьага,
Ихьышьашха икыдуп амза ахҵара.
Жәѳангәашә инылаԥсо схәыцрақәа наган,
Ашә-гәашә снылаԥшуеит анцәа иаҳҭынра.

Дгьылгьы жәѳангьы рашҭа сҭыцны,
Смаалыкьхан снықәлеит анцәа идунеи.

Снеиуеит сымала, цьанатҩашк сырсны,
Ишызбоз, аргама шәахәашк насхаҧхеит.

Избеит иҧаххаа алакәҩаш шыцәаз,
Сыҧсгьы инахсырзеит хажәак гәыгьны.
Сҽаҳәатәы ƙалеит. Аркаш ихышхыцәаз
Дәыкәлеит ахаҳә ҳаƙьа аеанцаны.

Хьтәы фаетонла срылсуеит аеҧә рышьхыцә,
Уа сҩызцәа зегь спылоит изхьаз-иҧсхьаз.
Шаеҧәак лаша-лашоит ашә-шьхак рынхыц,
Ибыбышза игылоуп хьаҧлак иҩахьаз.

Сара сгәыргьара нхыкьасан аҧыхәтәан,
Сытрысны сааҧшит. Ажәҩан зырҩуан.
Мза шәахәак заҙашха адгьыл иқәтәан,
Уаха адәы ҧшза иакәшоз аеышьҭыбжь саҳауан.

* * *

Ушьҭа гәыграгь сымам, амчгьы сымам,
Ҳамҭак сындәылҧып, аҧых ссируп уаха.
Уаха сиеҧәа ҧьарсахьа збарыма?
Сиеҧәа ҧьарсахьа, схәычра аҭынха.

Слахьынҧа сыҧазҳәо есыуаха,
Сыҧшь-еҧәак, сыҧшь-ҧәашьык сраҧшып.
Иразомашь уаҧәухагь акыдлаха?
Уаҧәтәи сшара мыш аштахь снаҧшып.

Исарҳәап уаха, сыҷҳәара амыш анакәу,
Исарҳәап исзынхаз заƙа ааҧынра.
Сытәхәоу, мырхәагоу сҧыхәтәы мыш иацу,
Сныхахә еиҧш изгоит, сыҧшь-еҧәак шәыгәра.

О, шәарҭ жәҩангәашәҧхьара икыдыпсалоу,
Сыҧсреи сыбзареи рлахьынҧа зызбо.
Иахьагьы аамҭа ашәеиқәа салоуп,
Исашәхәа уаҧә иарбан зыхшьахыу сызго?

Ушьҭа агәыҕрагьы сымам, сымычгьы хам,
Ҳамҭак сындәылҷып, ацых ссируп уаха!

АШЬАБСҬА

Ажәеиԥшьаа рҭыԥҳа,
Ашьхақәа рынасып,
Мра-шәахәа зхьыршоу,
Ашьабсҭа, ашьабсҭа,
Абна аламыс,
Умшәан-умырҳан,
Иахьа ашьха жәѡан лашоуп.
Ушԥеиԥшу ашәҭыц,
Уара мцахә азҳа!
Умшәан, ԥшаласуп
Абна иныла ххыз.
Харантәоуп ишааѡуа
Алашбжьы иуаҳаз,
Ахысыбжь ахьгаз,
Абжь-шьхак ирхыкуп,
Адыдгьы уԥырхагам,
Иниасны ицеит.
Иааукәыршан суп
Ашьхақәа ирықәу,
Ауаѡытәыѡса иԥбагьы
Наҟ инаскьеит.
Ашьха жәѡан ҭынчуп,
Ҷьаргьы шәарҭак гылазам,
Угәы каршәны,
Ацыха зыхь уазнеи,
Аԥшзара иаиааиуа
Даҽеа мчык ыҟазам,
Ҳаԥи-ҳаѡеи ҭынчуп
Ладеи-ѡадеи!
Азыхь унаҿыхәар,
Ԥсҭазарак унырып,

Ашьха шаецәеиԥш,
Илашап улакҭа.
Ашьабсҭа, убзаласа
Итцегь ицырцырып,
Уара уԥшзара
Хы алҟьазом уажәшьҭа!

* * *

Ԥсы зхоу зегьы алахьынтца рымоуп,
Амрагь иамоуп, амзагь иамоуп алахьынца.
Адунеи зегьы шеибарку арма-ҕьырмоуп,
Адунеи азыҳәан ԥҟа-ԥцәак усгьы ишазам.

Алахьынтцеи аԥьали еицуп, еицрыцзом,
Аԥьал, аԥьалуп, еилнахзом ажәи аҽеи.
Улахьынца улахь иану, ануп, ианыцзом,
Хырԥашьа амам уҽҳәарамыш уашҭаҽ ианнеи.

Адунеи иациит алагамҭагь анцәамҭагь,
Шьыжь игарлаз, акәба изыԥшуп хәылбыеха.
Ԥьарак инеиуеит ауаѡ ицарҭа иаарҭагь,
Ѡ-шәымҭак роуп ауаѡ рыцҳа изынхаз.

Адунеи иациит алагамҭагь анцәамҭагь!

* * *

Сызнысыз сымѡахәасҭа каршәуп еиҭымха,
Сышлара сналԥшны сыԥшуеит хараза.
Исҭахуп сымышқәа мышк рыцлар исзымхаз,
Ирласны иахьатәи амыш сԥырцыр сҭахзам.

Асыҭәҳәеиԥш ихьшәашәоуп иасуа аԥшалас,
Снаскьоит акәасҭхарамцахь, аха амца ԥхазам.
Сынхықәгылт амаша, сгәы иалаз, сгәы ишалаз,
Зегь акоуп иахьатәи амыш сԥырцыр сҭахзам.

Зазашшәа икаԥсоит сышықәсҟәа ршәымҭақәа,
Сышлеит, сшышлара, аха сашәахә ҳәазам.
Рҟыра мѡак сануп са сгәы ахымшәакәа,
Зегь акоуп, иахьатәи амыш сԥырҷыр ҭахзам.

Аԥсҭазаара ашә-бзык, ашә-хаԥыцк срыҷырхит,
Аха ԥсрахәеи, ԥсра ҽашеи сызбахә рҳәазом.
Зныхгьы аԥсцәаҳа имҭәыжәѡа сныҷаххит,
Аха зегь акоуп макьана сгәыгра хәашьзом.

Ишысфалак исфеит схәы анцәа исанеишьаз,
Лахьынҵас исатәашьаз сыкәра сахьхәзам.
Ах, ах, ишпатқааy аԥс рыцҳа шанашәа!..
Зегь акоуп, макьана,
Сцыхәтәы мыш кьатар ҭахзам!

* * *

Аԥсҭазаара науруп, аҽкьараҽ игылоу,
Абранза саанагеит сгәыгра сжьа-жьо.
Уахынлагь ҽынлагь мцгәышьан испылоз,
Сааит абранза
Исфо рацәашьо, изуа ҟәыншьо.

Ҽеик сазыԥшын, иахьамзар уатцәы ҳәа,
Алукәа еибафон ихон акәараз.
Адгьыл хәызхәон, акәаршѡы леиуан атҽцәаҳәа,
Ҳәҳәабжьын игоз зехьынцьара,
Иааигәаз, ихараз.

Дгьыли-жәѡани уазын ирыбжьысуаз,
Аша етҽа кыдшәон, хәылпы етҽа ҭашәон.
Ашәақь еиларцон. Ауаѡы дахьыршьуаз,
Асаби ишьа раза баша икатәон.

Абри адунеи мѡасуан ихыдан игәыдан,
Амышқәеи атцыхқәеи мѡасуан рзыѡры.
Алахьынҵа ахац агәыр аҵа икылдан,
Зышьҭабжь умаҳауаз бжьык гон узырѡыр.

Интҽеит саргь сымышкҽа еижьаган,
Гэнаҳада сажәымҭа ашҭа сынҭалт.
Аарла игәасҭоит схәычра амаѡахәасҭа ахьнагоу,
Абжьы ааѡуеит сыҷхәара амыш асаркьал!

* * *

Уахагьы амра ҭашәеит каҳада-ԥеыда,
Ашәаԥшь еиѡонахуеит адгьыл агалуан.
«Уаҵәтәи амыш аҵәашьхәы зкрыда?» -
Ажәѡан иналыхәхәан бжьык саҳауан.

Уахатәи аҵыхгьы аԥсҵәа ирдунеиуп,
Уара улыԥсаа ԥхыз дубаргьы умшәан.
Уаха иааҟало зегьы ҽеиуп,
Уахатәи аҵых ԥсызала иумшәан.

Иудыруаз, акы ахьырҳәо акыҟоуп,
Уара хыхь аԥшырҭа иқәтәоу дхаҵа.
Иуқәуҵаз нумыжьын, иҟаҵа адәныҟоу,
Абгархәы наган абнаҷы ишьҭаҵа.

Абарҭ зегьы уахатәи схәыцраҟәа иреиуоуп,
Геи-шьхеи рыбжьара еимаҳан ишәшьуп.
Аҵәаҟәа хымаа аҷырхәаны инеиуа,
Кәыдри Ԥсоуи рыжәѡахыр иахшьуп.

* * *

Сиижьҭеи итҙозеи сазхәыцыр,
Исыциз сзиас ҭабахьеит.
Даҷа жәашыкәса схыҵыр,
Ԥшьынѡежәа агәашәахь сеихеит.

Ахҳ, ишԥаҵааау аԥс рыцҳа,
Макьанагь сыҟазар сҭахуп.
Имажәзо агәызаҵә ҽыцхан,
Иахьагь схәычра азиас ихуп.

Адунеи сақәлахо цьысшьоит,
Сеиҭеиуа цьысшьоит ишар.
Ана агәыҷра еижьага схыччоит,
Аха исҭахым агәра згар.

Иахьагь сеыргызмалны снеиуеит,
Сыгага сахыпҵар сҭахуп.
Аха схагәҭаҿ амра цеиуеит,
Сыгага ыҟам, итҳәахуп.

Абас ишсышьҭоу амци агәыҷреи,
Ҧшьшьала сымышқәа наскьоит.
Рҿынеихышьуа сгәырԥеи схәыцреи,
Аҳәҳәыҳәа сшәымҭақәа каҧсоит…

* * *

Ашәахәа азыршәреиҧш икынхалеит,
Арԥашқәа хыҽҽоит ахшцеиҧш.
Асыпса рыцапҵәоит ԥохала,
Аҭныжәԥан кеи-кеиуеит иацеиҧш.

Ашьхақәа еигәынԥуеит гәаныла,
Атрышә иасуеит акапкап.
Ахра мԥахәасҭа ианылан,
Изса-зсо инеиуеит ақәасаб.

Мцабзшәа ацыхәа еицралан,
Аҳацаҟьа иқәтәоуп абнакәты.
Шьабсҭак зызымкуа ахала,
Ацыхазы ажәуеит еикәаҭәы.

Ахәхәаҳәа иасуеит аҧшалас,
Цаҟьаш днаҿаприт ажәеиҧшь рҭыпҳа.
Пҭа цахашк ахраш ихалаз,
Ахрақәа ирхазсоит икахәхәа.

Ашьхақәа рылыпха аҧсы цкьа,
Иҟалеит аргама лҿаҳәатәы.

Ҳапи-ҳаԥеи зегьы рыцқьан,
Ашьха зыхь иаҳауеит аҳатәы.

Изырԥуеит наҟ-ааҟ абахәқәа,
Лахьынҵа ссирк ашьҭыбжь гауеит.
Акыр-кыр – еихсыгьрак ақәымкәа,
Ашьха раҳ иччабжь саҳауеит!

* * *

Сара мԥа иашагьы мԥа хәахәагьы срышьцылахьеит,
Ацагьы ахьшәашәагьы са сзыҳәан зегьакоуп.
Сышьхәагьы сшьапҧынҵагьы срықәгылахьеит,
Са сзы ашәагьы амыткәмагьы рықәра еиҟароуп.

Сара зегьы-зегьы сыблақәа рышьцылахьеит,
Сара дызбахьеит иҳәаҧсахаз, илаҧсахаз.
Алоура зуаз игәырԥашьҭагьы схылахьеит,
Зхала зхы ззымшакәа, зынасыҧ зыцәцаз.

Сара абри амԥаҿ зегьы-зегьы срышьцылахьеит,
Абзиабарагьы ацәымҩрагьы сгәы ҧырҧәахьеит зынза.
Зхы арагәаҧшь ианызҟьозгьы дыспылахьеит,
Ауеимадаҳәа лбҩьыла итҵәуозгьы – убас.

Сара зегьы-зегьы сыблақәа рышьцылахьеит,
Сара сырҿаҧшхьеит аҧшзагьы аҿаасҭагьы.
Абри адгьыл абарҭ зегьы рышьҭа анылахьеит,
Аха, макьана зегьы-зегьы ачҳауеит иахьагьы.

Сара мԥа иашагьы, мԥа хәахәагьы срышьцылахьеит,
Ацагьы ахьшәашәагьы са сзыҳәан зегьакуоп.
Сышьхәагьы сшьапҧынҵагьы срықәгылахьеит,
Са сзы ашәагьы амыткәмагьы рықәра еиҟароуп.

* * *

Ацәеиҧш ихьанҭоуп сыгәҿыгьра,
Иниасуан акымзарак сҭахым.

Истахым ажәак сыԥсы ахыжьра,
Сымазагь саргамагь акгьы ҭәахым.

Стәоуп ауаԥы, адгьыл амашәыр,
Сызустоу цқьа издырыр ҳәа сшәоит.
Сагьҟәышым, сагьгазам, акалашәа…
Сзышьҭоу сеидроу, акы ашьаҭа сырхоит.

Исызыдрам сахьырго урҭ ашьҭақәа,
Адунеи ҳәаада кәыкәыблоуп са сзы.
Сызху ашьҭақәа лашьҭа-ҳәашьҭақәоуп,
Сдунеи еижьагагь цхызхоит лассы.

Сылахеит бнаршәырак атоура,
Иаасыкәыршан рҟыра мԥак збазом.
Сашьҭоуп ҽамԥа лашарак ахьсоура,
Зехьынцьара аҵәы лашьца илашьцоуп.

Аҟәышдараз амба шьаҟа гәыдыскылоит,
Сымаза зцасымкуа сишьҭоуп, дызбом.
Снеиҭаҵыр мышьҭацәгьак дысԥылоит,
Сыԥшуп. Схәыцрақәа рҳәатәы нцәазом!..

* * *

Есцәылашара угага уцыз,
Абри адунеи уеиҭақәлаанза ҽазнык.
Имхәтәаait ухраҭ ахаҳә иаурсыз,
Иқәымиааит умаша ажыц уаҵәык.

Уанықамгьы ужәлар рыцхыз уалаз,
Еицамкааит ухьз иаласоу ахаҳә.
Шәиԥхьызны иушьҭамыз ужәлар ргәала,
Угәнаҳа ухухыр, ушьҭахьҟа ухьаҳә.

Уара уцымхәрас угага адәы иқәыз,
Ԥсра зқәым уԥшзара угага иазынхап.
Гәнаҳа зцым удунеи уаныкәыз,
Уцәаҳәа инужьыз, шаеҵәан иуҭынхап!

* * *

Аԥенԥьыр асаркьа аԥаа иԥәнаԥоит,
Аԥенԥьыр асаркьа ԥьоуҳаруеит.
Ашьашьал хьыршазхан икаҭәоит,
Алѡоаԥә аҳауаҿ икьларуеит.

Мраҭашәара сыршѡыла итԥшәаait,
Асы рахәыц ажәѡан икнаҳауп.
Ак әастҳарамца аеҳәаҿ еилшаait,
Адәахьы асышәыб еимаҳауп.

Ашьшьыҳәа, икыдышьшь илеиуеит асы,
Ажәѡан асы аѡуеит насыԥ лашаран.
Сажәрагьы еиԥәышлаҳәоит лассы,
Иԥәырԥьа-ԥәырасуеит схәыҷра аԥәаара.

Ак әастҳарамцаҿы стәоуп са схала,
Схәыцра шкәакәа еихьыс-еиԥысуеит.
Ахьаца мҿы былуеит еицралан,
Анцәа имаалыԥь дсахәыҭ-хәыҭуеит.

* * *

Насыԥ имоуп аԥшзара абашьа здыруа,
Уи анцәа ду зегь иитеит ҳәа ишьа.
Дныҳәоуп аԥсшәа аҳаҭыр зныруа,
Даҽеазә ихахә ылырхуеит даԥсыуоу ԥьшьа.

Пату иԥәуп тәым бызшәала ицәажәо,
Атәым бызшәа ззымҳәаз аԥсуа дыбжоуп.
Аҭахызаргьы ахаҳә шьанҵа еиԥәижәоз,
Иҿаҳәатәгьы ԥалозаait, зегьы акоуп.

Дцәажәароуп дԥәышзар тәым бызшәала,
Уи ауп иахьа изызбо ҳа ҳлахьынҵа.
Дызбом иахьа аԥсышәак зҳәаша еинаалан…
Ҳабдуцәа реихымца шкьаҭаз хаҵа.

Иҳәа нас, уабду иԥьабз еиԥәзырхарыда?
Тәым бызшәала еимырдарыма уан луоу?

Уаҳәшьа заҵәы лмыткәма заҳарыда,
Ишпҵалури луаз иарҵәуо данылмоу?

Амшаҧы мԥасуеит, ажәлар,
Шәыблаҟәа хыжәԥар,
Шәиԥхьыз рыцуп иазрыцҳахаз збызшәа.
Амилаҭ рныхахә иахышәымхын ахлымԥа,
Анцәа идгьыл иацрашәымҵан акәиц икашәаз.

Шәҿыха, уара, аҧсуара аҵеира!
Шәхала шәамыцҳан шәымаха ажьы.
Заа шәеашәымҭан аамта азы алеира,
Шәызшәиз шәиныҳәарц икыдышәҵа аҵәашьы!

* * *

Ихәландаз, ԥьушьҭ, иахьатәи амышгьы,
Аҟәа шкыдҵәоз адгьыл хәызҳәеит.
Зегьы еилаԥашьеит, амцгьы аиашагьы,
Иахьатәи амышгьы баша ишәаԥьҳәеит.

Мыцҳәа иҧа гәыргьа дшагоз мацара,
Шәынтә еилашәшәит,
Шәынтә ишарккеит.
Ихәландаз, наҟ, иахьатәи ашарагь,
Иахьатәи сгәыԓрагьы баша инаскьеит.

Уахатәи аҵых лашә аҵәа сеасҭап,
Иудыруеи гәыԓра еижьагак ԥхызла избар.
Уахакгьы сгәаҟра нахызгап сиарҭа,
Ҩаԥхьа адунеи снықәлагәышьап изшар.

Ихәландаз, алашьцара сналахәыцрын,
Аиашеи аҧшзареи ма ԥхызла избарын.
Сгәырԥа ашьҭыбжьгьы ччаҧшьха ихыцрын,
Ашәымҭак ԥьанаҭ шьапыла сцарын.

Даеа дунеик снықәларын ҳамҭак,
Сықәцрын уахакгьы алашәага рдуneи.

Ари аԥых ԥсыршьага са сзыхәан ҳамԥан
Анцәа ишсиԥаз аргама агәра згеит.

Ихәландаз, ԥьушьԥ, наҟ иахьатәи амышгьы…

СБЫЗШӘА

Сбызшәа аԥгылон ашьыжь шара,
Сбызшәала сгәыргьон,
Сбызшәала сгәырҩон.
Сан лбызшәа са сзыхәан илашаран,
Насыԥ ссирны сгәаԥа иԥаԥхон.

Сара схәы ԥшзаҽы зегьы аԥсшәан,
Ҳаԥлакәа аԥсшәа рхьызсаны икаԥәон.
Ахаҳәгьы аԥсышәан, ашьхақәагь аԥсышәан,
Аԥсыуала ҳгылон, аԥсыуала ҳтәон.

Аԥсышәала иҳаршон аԥыхқәа,
Алакәқәа рхьы рҩашқәа еилатәон.
Анцәа ҳиҳәомызт аԥсшәа ҳацымкәа,
Аԥсышәала ҳныҳәон,
Аԥсышәала ҳабгон.

Асаранԥь еиԥш икақәын жәлар рҳәамԥа,
Зеиуа уԥыхьамшәоз шамаха.
Аԥсышәала ирҳәон ажәабжь гәарԥак,
Аԥсшәа, ажәытә ҳабдуцәа ирԥынхаз.

Ара аҽԥыхәшә еиԥш аԥсшәа еицралон,
Шьхазыхьшәа иарцәажәон ашла иԥоурых.
Ҳадгьыл еицазкуаз шәиԥхьызны ирхалон,
Схәы ԥшза иақәлан сыбызшәа аҟәых.

Са сыбызшәа сыхәылԥ иахьамаз гарас,
Сабдуцәа рашәа ыкәцит назаза.
Дәазахеит ахәы ԥшза иамаз хаарас,

Ахәы заҵәы иазынхаз лашарас,
Аеҵәақәа икарԥсоит
Рхьыршаз-азаза.

* * *

Аныҳәаҽа ныскылоит схәы мразы,
Аеҵәа ҵьарсахьаз, зееихышь икыду.
Амза лакҭа лаша аҭәымҭазы,
Хьы еимхәыц цәыкәбарла ажәѡан ихыбу.

Раԥхьа абри ахәы зныҳәаз ашла изы,
Аҵых иагәылазҳәаз раԥхьатәи алакә.
Ашла иныҳәаҽа амин ақәларцы,
Зынасыԥ ҽнаҭыз иаҳарцаз аҭак…

Аҵәашьы иаҵәа сѡахоит адгьыл зҳақыз,
Нагзара ақәзаарц анцәа ибызшәа.
Ҳабдуцәа рԥашәаз, ҳабдуцәа рдацаз,
Иахьакәым ала анцәа ҳаимыршәарц.

Абри ахәымрагьы изшаз исасхарц,
Иацзарц, иахьчарц сабдуцәа рдоуҳа.
Рынасыԥ аҟәарашра иламшәарц,
Рҵеицәа рхаҵара агәыргьаз дырҳа.

Рымышқәа мшарцаз ишара-мшан,
Схәымра ақьабз еицеимкырц анцәа.
Сара слакә хәы адунеи зегьы иабжан
Иҟаларц азы срыҳәеит ашацәа.

Инеилахәмарит саԥхьа аԥшалас,
Жәѡангәашәԥхьарантә иаазгаз ажәабжьк.
Сныҳәаԥхьазқәа рыцәқәырԥа сшалаз,
Амаалыкь исахьа налыԥхеит ашәаԥшь!

СЛАКӘ ДУНЕИ

Саауеит сара алакәқәа рашҭа сҭысны,
Са схәыцшзақәа рыхзы сҳазыртраҽы иҭоуп.
Иаазгоит сныхахә ацәашьы иатцәа шьҭыхны,
Ацәашьы иатцәа ашла иажәеиԥш ихьанҭоуп.

Ахәы иқәыѡуеит ашлақәа рыбжьы раза,
Урҭ рыԥсыцкьақәа нытцхахоит есуаха.
Иҭацәахуп ухьтәы кәалаԥ са сымаза,
Изҭазу здыруа схәы зацәыкоуп ацаԥха.

Схәызацә, схәызацә х-қытак ршаецәа,
Сыччабжьи сцәуабжьи ирымоу шаҳатс.
Анцәа раԥхьа иибаз ианаахит илацәа,
Уара аԥсуареи аламыси ирымоу баҟас.

Ҳазшаз, ага ԥслымз ахыцхьазара здыруа,
Инацәа уқәикит, уара адунеи агәҭа.
Жәларык рыцәгьеи рыбзиеи зегьы зныруа,
Аԥсуа хаца игәашьамх, иразра алакҭа.

Саауеит иахьагьы алакәқәа рашҭа сҭысны,
Ушьҭа сышлакә хшароу агәрагь згоит.
Шьыжь шәаԥшь сналагылан, сыбжьы неицыхны,
Уара узы ашәа шысҳәо храҭаҽ сназоит.

Мышкызны ажәѡан ҷзыԥссоз аҵлакәа,
Ацәашьы иатцәакәа игылаз икахәхәа.
Схәыҷра амышқәа зегьы насгәыцакуа,
Сыбла ихгылоуп аԥхыз ссир еиԥш сҭахәхәа.

Иахьагьы сануп уи абна мѡахәасҭа,
Схәыҷра ашәахсҭа, схәыцракәа ирҭынхаз.
Акызацәык еиқәхаз сабду итәархысҭа,
Ашәагәы иқәыршәуп, ци-шәи ирыбжьахаз.

Абжьарак, ари ахәы ԥшза азыкәыршоуп,
Адамра иҭыԥуа сабдуцәа рышәибжьы саҳауеит.
Аԥлакәа рҭыпаҽы акәыц рыкәыршоуп.
Алашәага ууеит, алашәага ирҳәауеит.

Ара иҵахаз адунеи хәыҷы бзагәырԥоан,
Сгәы асырҳәы ҭанаԥсоит,
Сгылоуп сеихашьшьы.
Исаҳауеит схәыцра хьанҭа иналаҳәҳәан,
Схәыҷра ахьаца иннажьыз аԥшазаԥә абжьы.

АҬЫНЧРА

Тур ихәтәи иеиԥшзам Аҟәатәи амза,
Ара еиҳа ддууп адауы, амза агәҭаԥәҟьа иану.
Кәтолтәи амза еиҳа илашоуп,
Еиҳа еиԥшуп амца,
Ара адауы иныга еиҳа дԥоаханы икыуп.

Ҳара ҳамза аԥәарҭәеиԥш илаҟәны икыдуп,
Уи иаакәыршаны илашоит аеԥәа рԥәашьқәа.
Абри ахәы ԥшзаҽы сахьцалакгьы амза сыцуп,
Азазеиԥш ашәахәақәа рыцаԥсоит сшьапқәа.

Есымша ҳлакә цыхқәа цәашьра рзызуа,
Уахагьы цьампыехан ҳхыбра иқәыршәуп иара.
Ҳара ҳамза, асар рымԥоа азырԥоаш зҽысуа,
Уахак исзааигәазаны иаҽуп аԥхара.

О, Тур, ихәы х-қытак рҿахәы еиҵаҳәаԥо,
Алакәқәа рыпсадгьыл, х-қытак рынцәахәы.
Аеԥә бырлаш уахагьы ушьха жәԥоан инаԥаԥоот,
Х-қытак рыцәтәыԥоа, х-қытак рԥәашьхәы.
Тур ихәы, еиҳа ажәԥоан иазааигәоу цьысшьоит,
Ара адунеи агәҭа акәхап, амзагь гәыцхә-гәышьуеит.
Рдунеи рыпсаххьеит ара аԥаембарцәа, -

Схы ҟәнысшьоит…
Сыблақәа кыдхалан,
Исаѡосхьоу дунеик аштә стаԥшуеит!

ТУР ИХӘЫ

Сҽара амшқәа наскьазго саналага,
Схәы ԥшза, угәхьаазго салагеит еиҳагьы.
Схәыҷра амѡахәастә, Тур ихәы ахалага,
Ахәреиԥш амарда иаҽысуеит иахьагьы.

Иахьагьы сыԥсы уқәуп, ашацәа ртәартә,
Тур ихәы ааԥын, сыҷкәынра аԥхыз.
Сара сабацәеи сабдуцәеи рлакә ҳәартә,
Сышьтамтә рызқәатыԥ, рцәашьхәы ахьаркыз.

Тур ихәы, схәы ԥшза, схәыҷра амшқәа рынасыԥ,
Сдунеи ду, сдунеи лаша, слакә аҟәырҷаха.
Уара мшы ссирк аҽены уныжьны сниасып,
Ҩаанаԥынракгьы уара уаштаҽы истынхап.

Схәы ԥшза, мышкызны аеԥәа иацыршәаз,
Рымѡоақәа ахьеиԥыло сажәреи сҽареи.
Сшаеԥәа ахьгылаз, схәылпиеԥәа ахьташәаз,
Иахьеихалоз, иахьеихытуаз сгәыргьеи сгәырѡеи.

Схәы ԥшза, схәы ԥшза, х-қытак ргәаԥшь-ѡаца,
Аԥшь-мѡак, аԥшь-насыпк, х-қытак рцаԥха.
Уатәтәи амш, уатәтәи ааԥын, суҳәоит исараза,
Уатәгьы, схәы ԥшза, ухәы-мра сгәаԥа итарԥха.

Сгәы иныкәуршаз са сабдуцәа рыччаԥшь,
Кьатара ақәымкәа сгәатаҽы инхеит.
Иумазааит сышьха дгьыл хәартә-хәаԥшь,
Х-қытак уршаеԥәан, схәы ԥшза, укәеицеи!

ИЗДЫРЗЕИ

Издырзеи абасҵәҟьа сымшқәа шысԥырҵуаз,
Абасҵәҟьа сыцәа шҭынчымхоз лассы.
Издырзеи ашәымҭак аиҳа шахымҵуаз,
Лаԥштцашәаран инасԥыршәаз схәыҷра асы.

Издырзеи, абасҵәҟьа сара зегь сзеиԥшны,
Сынкахәыцуа ҳаҵла ашәшьыраҽы сыштәоз.
Гәырԥеи-гәыргьеи зегьы реиԥшьны,
Ихымкәазоз асырҳәы сгәаҵа ишҭаԥсоз.

Издырзеи, сара ҽҳәарак шамаз ахаҳәгьы,
Аеҵәагьы кыдшәар шалшоз мышкызны.
Сара адгьыл сақәлахоз ԥьысшьон егьасҳәаргьы,
Сажәра схьымзоз ԥьысшьон иццакны.

Анцәа сыркьаҭ ҳәа адунеи сықәын сгәыртлан,
Уаҵәтәи амшаз иҟалашаз сымгәырԥоо.
Иахьанзагьы азәгьы сиҽымцааит хысла-гәысла,
Азәгьы дысԥымлац сыԥсырз алагьы акы зҳәо.

Иахьагьы ачеиԥш сԥыруеит сымкәараҵакәа,
Убри азы исаԥшәазом аамҭақәа рыхҿа.
Иахьагьы сыхәраҟәа шсыхьуагьы, сымшәакәа
Снеиуеит, макьанагьы еиламсыц сшьаҽа.

Цәыкьа исзымдырит аԥсҭазаара амаза,
Уи агәы ацаԥха сԥыхьамшәеит лассы.
Ианыздыр, санҟәышха,
Аамҭа мԥоасхьан башаза,
Усҟан схы ҟәашза иқәнаухьан асы.

* * *

Уара анцәа аԥшзара уиҭеит аамҭала,
Аамҭала иуиҭеит шәымҭак зхымҵыз анасып.
Нас, аччаха уамраза аҵалашә унҭалан,
Ҳәара ахьыҟоу, уара ахьыҟам униасып…

Уцәымҭреи убзиабареи ирыбжьалап ахҟа,
Дгьыли-жәѡани ирыбжьатҵәап азырѡаш.
Ԥьанаҭи ԥьаҳаными рымѡа ԥыҟҟа,
Аԥҵа еиқәатҵәа аԥхыз цәгьеиԥш ихырѡаш.

Нарха змамыз ууаԥынрагь кьаҭап,
Насыԥуп нарцә иузгозар агәнаҳа зцымыз.
Уразреи уцкьареи ацаҳәарҵа игәарҵап,
Уламыс ноугап зыцкьара мцымыз.

Убысҟан уԥсыцкьа узкәаҭып иныкәлашап,
Ашьац аагага нықәыҳәхәып азаза.
Ацәашьы иатҵәеиԥш абри адгьыл иқәхаша,
Уԥсы лаша ухәы ԥшза иныкәлап назаза.

* * *

Тур ихәтәи амра ҭаршәуп сыкәа,
Сгәырѡоа иацу сылабжыш зырбо.
Ахра рыԥхараҽы сгәы мышьтыкәа,
Шьхацамѡала аѡада сызго.

Ашацәа ртәарҵа рхәымра сыцуп,
Исынасыԥуп, иахьчоит слахьынца.
Иахьа сқәыԥшра ашареиԥш сгәы ҽыцуп,
Сахьҵәуазом амыш иац ицаз.

Сабду иашәеиԥш илашоит сымра,
Аԥсшәеиԥш икаԥсоит ашәахәа.
Иахьатәи амыш гәырѡак цәымграк,
Ԥьаргьы итубаауам сымзырха.

Схәыҷра иациз, сажәра наскьазго,
Кьаҭара зқәым сымра алакҵа.
Са сгәаҟреи суази сыцгәырѡазго,
Ушәахәа ныкәрша снышәнап агәҵа.

Ууанза усыцыз ахҵа аҟынза,
Умышра уцыхра сымаз есымша.

Зегьы уара удоуҳаи уҳақи рыцҵа,
Мшаҽны еиԥш, схәы мра, укаххаа улаша!

* * *

Акымзарак хьаазгом, игәхьаазгом,
Ицаз цагәышьеит, изыҵит асеиԥш.
Сызхьымзаз, сахьымзеит, игәнызгом,
Санызбом, сахьцәуом са сҵеиԥш.

Анцәа исаҭәеишьаз са сшәымҭақәа
Ҟәнысшьом. Сҭаԥшуеит суахҭа алакҭа.
Аԥшзареи ацқьареи гәамҭакәа,
Атлаԥоа сыламгылеит агәҭа.

Ашьыжьгьы саԥылеит мрагылара,
Азазашгьы натаԥсеит сшьапы.
Сахьзеит амԥоадугьы анылара,
Анцәагь дхасҵеит, саԥылт амшаԥы.

Цәгьагьы-бзиагьы збеит ракака,
Амцгьы ацабырггьы зегь рыгәра згеит.
Ушьҭа саапсеит уаҳа насыламкәа,
Аамҭа сиааиит, сыфеида сцәагеит.

Издыруеит сара ушьҭа сыҷкәынхазом,
Сниасны саԥылом, исылшом сгьыжьыр.
Зегь зымчу, ҽакы азыҳәан суҳәазом,
Сыҟанаҵ исыцҵа
Тур ихәы аԥшалас абжьы.

* * *

Саныҟаз ирзымҳәаз сыбзарзы,
Саныҟам ишырҳәо здыруеит.
Ахаангьы сыҟамызт са схазы,
Иахьагь убри хьааны исныруеит.

Сара сԥымҭақәа сара истәуп,
Азәымзар азәгьы сиехьынмлеит –
Са сшьа рылоуп, сыбжьы рхуп,
Са сымԥоа нахьхьантәи санылеит.

Урҭ зегьы ирымоуп са сҟазшьа,
Ирылоуп са схәыцшза аԥхарра.
Ахаангьы ныхахәс ишьаз,
Са сабдуцәа рымцахаара.

Са сыгәҭыхақәа зегьы сҳәеит,
Ажәытәтәи сабдуцәа рбызшәала.
Тур ихәы аштаҽы исызшеит,
Исызҳаит Тур ихәы аҟазшьала.

Зыхь иатцәала абра скәабоуп,
Абра сатгоуп ашьха зырԥаш.
Сныҳәаԥора хәычы аԥоы ҭаҭәоуп,
Анцәа ихьзала ахлымԥоа зхырԥоаз.

Сшызҟыз сатыргеит ара ада…
Анцәа илыцха иситаз сыцуп.
Сгылеит адунеи агәыгырта,
Иахьатәи амшгьы са сзы иҽыцуп.

Абарҭ зегьы рҳәап, ирзарым,
Уатцәы абицара ҽыц игыло.
Сылабжыш иавсны ицарым,
Сгәырԥоеи сгәыргьеи зцыло.

Санықаз ирзымҳәаз сыбзарзы,
Исытцагыло ишырҳәо здыруеит.
Ахаангьы сықамызт са схазы,
Убри цхыз хаан сгәы ианыруеит!

* * *

Тур ихәаҽы сыгага икақәхаз,
Есымша шара схәыцра иацуп.

Азыхь хәыҷ жәлантәык ирҭынхаз,
Ашьыжь зазаш ацыԥхь ҽыцуп.

Аԥааимбарцәа азыхь еиԥызхыз,
Ацыԥхь аблакәа ирхызбалоит.
Ашәышыкәса аккаҳәа изхыцыз,
Азыхь ҷамҷамра рыԥсы ххалоит.

Абызшоытцеиԥш аамҭа ацасгьы,
Снышәнап гәакьа ауаҩоа иантәалоит.
Арсана изыхь ҳәа ахьз инхазгьы,
Ахәы ԥшза амҷәыжәшоакәа ирынхалоит.

Иҕызы-ҕызуа мраҭашәамҭаз,
Ахәы иныкәыххуеит ашла иашәа.
Ахьырзы ныкәырш азаза аҳәамҭаз,
Ашәа халоит агәаҟра иԥнашәаз.

Ахәаҽы исцәынхаз схәычра агага,
Иахьагьы гәаныла ҳаигәышоуеит.
Са сшацәартәарҭа ахалага,
Сандуцәа рмыткәмабжь анышоуеит.

* * *

Тур ихәоуп изаҳаз раԥхьатәи сыччабжь,
Аброуп раԥхьаза сцәуабжьгьы ахьгаз.
Абра исаҳаит сара арҩаш ахыееабжь,
Аброуп сымзаҽа ахьгылаз, иахьҭашәаз.

Аброуп акәаршоои сареи ҳахьеицәажәаз,
Аԥшалас иснарцеит Тур ихәы абызшәа.
Абра сыԥнашәеит сара арҩаш хьшәашәа,
Аброуп сара сахьгәырґьаз, сагьахьшәаз.

Абра иззатәит сылахьи сыцьымшьи,
Анасыԥ азы амаалыкь сиҳәеит абра.
Ацкьареи аразреи анцәа исатәеишьеит,

Зегьы збарҭоу ихьы шьаргәыҵа
Сакәхшеит сара.

Сцәашьы кыдысцеит ҳныҳәарҭа ахьаца,
Иахьагьы саҳәоит сабдуцәа рдоуҳа.
Ацыпхь ахьызсо, ажәѡан аҿалаҵа,
Апсуа ныхақәа лашоит хәылбыеха.

Мшаҿнеиԥш иразуп уаха схәычра ахәылпаз,
Хәылԥ-шьац аагага каԥсоит икашьшьы.
Илашоит ацәазыз ашыцламтә иалатәаз,
Са сышьҭахьгьы анцәа ирлаша
Ҳныҳәарҭа ацәашьы.

* * *

Сара зегьы-зегьы сгәалашәоит,
Ашара зыршлоз раԥхьатәи асы.
Еиҭаҳәашьа змамыз акалашәа,
Аҵлақәа ирықәыршәыз акасы.

Лакә пстҳәашҵас анаѣкә ихыцуаз,
Аҵлақәа ирхьызсоз ашәахәа,
Еилаарцыруа зхы-зҽы хызтуаз,
Икапсоз ашәшьырақәа кахәхәа.

Ахәылԥ зырҽыхоз адагь рашәа,
Тур ихәы иқәкәашоз адыд абжьы.
Зи-мцеи еиқәызтәоз сабду иажәабжь,
Ихәыҭ-хәытуа илеиуаз ҳкәара кашьшьы.

Аецә рхьыршаз аҵых иалатәоз,
Аҵых агәы еиѡызхуаз сабду илакә.
Асар рымѡа ажәѡан иаҵатәоз,
Ашамҭаз ҿызтуаз ахәы ԥшза аҳақ.

Уаха абарҭ зегьы хьаҳәит ишьҭрақәлан,
Ицоит апхыз еиԥш схәыцрақәа хара.
Исаҳауеит аарла абас снықәлар,
Ахәы ԥшза иқәгылан ҿызтуа схәычра!

* * *

Хьаада ииз ажәеинраалақәа сымазам,
Зегьы абга аҟырҟы иҵысит ашамҵаз.
Азәгьы иҵарымкит урҵ рымаза,
Зегьы амышәкәан илҵит аҵых аҧсымҵаз.

Ршьамҩоа ианылеит сажәеинраалақәа,
Ирыхьшуп иахьагьы амыткәмеи ауазы.
Амаҷәыс шрыкәшаҟьоз, имҟьалакәа,
Ахра еибаркырақәа ирҿысит.

Асыҧсақәа рыҵаҧҵәеит аха҃оазараҿ,
Ахра агәаҧшьҵәҟьа иқәнакит асыҵәхәа.
Аха ихалеит рлахьынҵа аназараҿ,
Икахха инагоуп ушьҭа сынасыҧ амҩоа.

Имҧсзеит сажәеинраалақәа амҩоа ишықәыз,
Еилымшәеит рхаҧақәа реибаркырҵа.
Ахәы ҧшза ааанхеит алакә, шлакәз,
Ҽазны еиҧшым уаха
Тур ихәытәи амза аҭәымҵа.

* * *

Тур ихәы инсыжьит са сиеҵәа ҷьарсахьа,
Сымза лаша хыцырхәагьы – убыс.
Сара исхылаҧшуаз амаалыкь исахьа,
Тур ихәы аныхахә, ҳцәашьы ахьакыз.

Аҵых зыркаҩуаз аеҵә рсаркьал абжьы,
Уаха ашарашәа еимыздоз аҟармацар.
Аҧсы дзырҿыхоз аҧшалас кашьшьы,
Ажәҩан иаҵаҿеоз
Асар рымҩоа ахымҳәхәар,

Ахәы иқәҧсаз са схәычра ашьҭақәа,
Раҧхьатәи сыччабжь, сҵәуабжь ахьгаз.
Ахәы ҧшза иқәҧсаз аҵан рашҭақәа,
Рымцахара ахьеибакуаз хьзы згаз.

Сабдуцәа рабдуцәа рлакә ҳәарҭа,
Сасрыҟәа ихҿа ажәѡан иахьалоу иахьагьы.
Сабиԥарақәа рхарҭа, рыԥсырҭа,
Зегьы ахьсуоз, зегьы ахьыслҩызуа зынгьы.

Ԥсынгьы бзангьы абарҭ зегьы срыцуп,
Уназкьыслакгьы ирхоуп са сыбжьы.
Есы-шәҭ срыцышәтуеит, есымша сҷыцуп,
Са сбызшәа ыкәыѡуеит абраҟа есқьынгьы.

Зегьы сыбла ихгылоуп рҳарҭа-сырҭа,
Урҭ егьсыциит, егьсыцыԥсуеит уатҷәгьы.
Сабиԥарақәа рхарҭа, рыԥсырҭа,
Зегьы ахьсоуз, зегьы ахьыслҩызуа уатҷәгьы.

* * *

Сара исгәалашәоит уи амыш,
Схәыҷра амыш хаштра зқәым.
Сыбла ихгылоуп, исхамыштҭ,
Уахгьы-ҽынгьы агәашә аркым.

Мраҭашәара ашәаԥшь ацралон,
Цәаҟәахәахәа еиѡнахуан жәѡангәы.
Ԥшь-ецәак каххаа ихалон,
Нахьхьи асыԥса ыкәлашон ахәы.

Исгәалашәоит, уи амыш анцәамҭаз,
Аԥсымра ианахыцуаз аԥсы.
Амырхәага шкаԥхоз аԥсымҭаз,
Алашьцара ишканаршәуаз акасы.

Исгәалашәоит азаза разнышха,
Аҳаскьын рыхәда ианахаԥсоз.
Иамразакәа шьыбжь анхыцха,
Амза ашәахәашқәа анканаԥсоз.

Аҵар ианеимырдоз ашарашәа,
Амш амаза анцәырҵуаз аҽны.

Поетк ицәаҳәақәа сгәаларшәо,
Маза бжьы хаак ангоз игәкны.

Абарҭ зегьы сгәалашәоит игәырԥаган,
Абарҭ зегьы сгәалашәарызеи шаҟантә?..
Ахәылпҵаз схәыцрақәа ҵсыршьаган,
Нахьхьи ахәы ҵшза сыкәпшуеит харантә.

* * *

Абар, сеиҭанылеит са сымԥахәасҭа,
Нырцәи-аарцәи ахәреиԥш ԥ-хәык ирыбжьоу.
О, ишҵахьанҭоу, уажәоуп иангәасҭа,
Сара сыҷкәынра аидара сызцоу.

Усҟантәи аҵыхгьы уахеиԥш еицралон,
Мраҭашәара шьахшшәа иҵыблаауан.
Маалыкьцас мҵәыжәԥада ажәԥан схалон,
Адунеи сакуамызт, ҵшаласшәа спыруан.

Ргәашьамх сытцан исхылаҵшуаз сышьхақәа,
Цыси-ҳәыҳәи рыԥхыз салан есуаха.
Ахәқәа ирҿаԥсан еихык-еитцык сышьҭақәа,
Аеҵә рышьхытцә схашеи-шеиуан имцаха.

Скәазҭхарамца еиҿашуан агәгәаҳәа,
Азын ҵых арҿыхон арбаҕь абжьы.
Изшәах ҵаҵа иҿазсо, ашлагьы игәаҳәо
Алакә иҳәон. Аҵых мԥасуан икашьшьы.

Са сыччабжь, сцәуабжь –
Схәычра ацыԥхьқәа,
Азы-мшын нагәыцыхны ицаз ишцара.
Инымҵәазоз алакәқәа иргәларҳәоз аҵыхқәа,
Исзынхаз ргәалашәара заҵәык ауп сара.

Сеиҭанылеит сажәымҭаз сымԥахәасҭа,
Истахуп сызхысхьоу зегьы ҿыц абара.

Аԥс рыцҳа шыҵааз абыржәоуп иангәасҭа,
Сцоит,
Ауаԥытәыԥса зра-ԥсра ахьиқәым ԥьара!

* * *

Сыԥсҭазаара хаарас иаҵоу,
Ԥсынгьы исыцҭало сдамра.
Уара здоуҳаи зҳақи хасҵо,
Сгәы сыԥс иацу сгәаԥхара.

Ԥсынгьы бзангьы сгәыҟажага,
Ажәԥан саркьа ацырҟьаха.
Аԥсра иахәшәу шәахәацк наган,
Сгәы иҭазыршәуа имцаха.

Сҵәуабжь иацу, сыччаԥшь иацу,
Х-қыҭак риеҵәахә Тур ихәы.
Сабду илакәқәа ирыпсахацу,
Мцҳәарҭеи ҵаҳәарҭеи рынцәахәы.

О, ашара иациуа есшара,
Амшреи аҟәышреи рчыкьмаҵьа.
Ашьха ирхыԥхо мра лашара,
Ахҭа аҟынза анцәа ихьча.

Анцәа иумырзын сабду иажәа,
Ԥ-жәлантәык ирыбжьызхуаз ахҟа.
Имылҳам хәрашәаз сашьцәа рашәа,
Амԥа аҿызгоз ахра цыҟка.

Сҵәуабжь иацу, сыччабжь иацу,
Х-қыҭак риеҵәахә Тур ихәы.
Уара, сышьҭа змырзуа дацуп,
Адгьыл иақәлахаз сынцәахәы!

* * *

Цасҳәа сшьапы уаҵаҳәуаз ԥьысшьон,
Иахьанза, сыгага умыцхәызшәа збон.
Есымша уахьсыцыз схы ҟәнысшьон,
Аѡыстаа исахьа ануоуаз ҟалон.

Шьыбжь ааугон, шьыбжь хужьуан, усыцын,
Унасҧыршәан унаскьомызт ԥьаргьы.
Иахьа хәлааанза усыцын, ушсыцыз,
Мраҭашәара уҧсы ацҭашәон уаргьы.

Мрагылара уацгылон есшара,
Ацәашь еиԥш саԥхьа уаагылон шьыбжьон.
Аѡынашәа снаҵыҵуан ԥсшьара,
Шьыбжь шааугаз, сыгага иуҳәон.

Сыгага, уа уакәын саатс исымаз,
Ѡыза гәакьас исыцыз есқьынгьы.
Сычча-сыхәмар, са сыгә иалаз,
Сыгага шаҳатс урыман зегьы.

Иахьанза умыцхәны усыцыз ԥьысшьон,
Сыгага угәастеит сызаҵәраҽ саннеи.
Убри сара иахьагьы иԥьасшьоит…
Сара сышьҭахьгьы, сыгага…
Уақәлаха адунеи!

* * *

Ҳаѡоны абаҟә аҿы, икыду
Ацәаҵәашь ашьшьыхәа ибылуеит.
Сиҳәоит хыхь иҟоу, ҳазқәиҭу…
Анцәа илакә ҭып ашҭа стаԥшуеит.

Адгьылгьы сныхәоит, амрагьы,
Аԥьаргьы, асаркьалгьы, убас.
Ҳамцагьы сныхәоит, ҳныхагьы,
Ҳанасыԥгьы цәыкьа имцарц.

Исныҳәоит адгьыл иатɷоахаз,
Ҳцеицәа раҳәакәа ахьцәаху.
Афырхацәа зыбаɷ цытәахаз,
Рашәа ацәашь еиԥш иахьарку.

Ахрақәа сныҳәоит, ашьхақәа,
Арɷашқәа, азыхькәа назлоу.
Дыди мацәыси рхы амҭакәа,
Адгьыл иахьақәлахаз аброуп.

Ҳаɷоны абаќә аҷы икыду
Ацәацәашь ашьшьыҳәа изытуеит.
Сиҳәоит хыхь иќоу, ҳазқәиту…
Ацәазыз агәцыршо
Ацәацәашь зытуеит!

* * *

Иахьоуп ианыздыр схәычра амаза,
Иахьоуп ианыздыр иахьҭатцәахыз.
Схәычра амаза, цәахы амазам,
Аамҭа азырɷаш иазымцәахыз.

Есымша имра-мзоуп схәычра асахьа,
Схәычра ацгылоит ашьыжь шара.
Схәы ԥшза иқәуп агәы ҭырхьахьа,
Азыхь еиԥш ицқьоу сыԥхыз хаара.

Зны аԥла икыдуп, зны аецә иацуп,
Зынгьы ахыц иануп аԥшалас.
Схәычра азыҳәан амзаҷа хыцуп,
Ашәахыста еиԥш жәɷангәы ианхалаз.

Схәычра амɷахәаста сангылоуп,
Уаха сабду иашҭа аҭалага.
Имɷашьахуа сыбла ихгылоуп,
Зны исываɷуаз схәычра агага.

* * *

Асышәыб зҽалаҳәыз аҵла реиԥш,
Ишәҭыз ахьара быбышза игылоуп.
Иқәчыз анаѓәа, иамацаз атлареиԥш,
Аекаршәны амыш ҽыц иаԥылоит.

Ихьы разнышха ҳаҵаѓа акәара,
Илеиуеит ахаҳәқәа ирхыхәашо.
Ишәаҳәоит уарҕанҵас аккара,
Ихәыҭхәыҭуеит абна, ассир иалашоу.

Азыжь иаҵәа инхыслоит ҵыс иаҵәак,
Аҵыс азы убригьы насыԥуп.
Насыԥ ссирк иашьҭоуп аҵыс иаҵәа,
Аха анасыԥ анаԥшааua анбыкәу?

Аҵәқәырпа ссақәа еибырҳәоит рыгәҭыха,
Цәқәырпадагь ашара шьыжь, шарам.
Икаи-бзиуа ашәахәацкәа анҽеыха,
Уаҵәы аапынра шгәылтцуагьы гәѡарам.

Асышәыб зҽалаҳәыз аҵла реиԥш,
Ишәҭыз ахьара быбышза игылоуп.
Иқәчыз анаѓәа иамацаз атлареиԥш,
Касы ԥшқан амыш ҽыц иаԥылоит!

* * *

Игәхьааганы Тур ихәы схалеит иахьагьы,
Мшаенеиԥш ҳахьатә кәасқьа гылоуп еихаххаа.
Иниасхьоу аҵыхқәа реиԥш уахагьы,
Ҵҭацк зхыршәлам ажәѡан схагылоуп икаххаа.

Аххаҳәа еиҽашуеит ҳкәаазҭхара амца,
Ацыпхь рышьхытцә ахьыҳәхәуп архышьна.
Рееиѡҽаны итәоуп ахәышҭаара амца,
Алакә иҳәоит ашла ибжьы иаԥыжьны.

Аарлаҳәа абла ҭаауеит ҳгаз лампа,
Уажәы-уажәы итҟәацуеит акәицкәа.

Алакәа иҳәоит сабду ҳхәштаара ампа,
Акәац цыцашха ирыкәуп ахыцкәа.

Акиҳәа ҳарбагь ацых агәы еиԥонахуеит,
Ацхь иаргәаҟуа абгыз ааԥуеит абжьы.
Марыхә иеыхәагьы абга еицнахуеит,
Амацәыс афы ҟамчгьы ахра иахшьуп.

Дцәажәоит сабду ици-ишәи ирыцразаан,
Уаха Ххәыци Гьандагәи рлакә нцәазом.
Азәгьы ажәак иҳәазом рыпсы инахырзаан,
Ахыбра икылшәаз амзаҽагь агәы аԥада ихоуп…

Анкьатәи ҳашҭаҽы ахаҳә шкәакәа сыкәтәоуп,
Изхьоу-ипсхьоу ԥхыз хаак салоуп сԥышьны.
Схәычра ахәылԥ сгәаларшәо
Зазашк амахә иқәтәоуп,
Хьарҳәшьа змам сынасып цоит иԥырны….

СГӘАЛАШӘАРА

Абри ахәылԥ хьанҭоуп, хәылпык еиԥшым,
Аарла гәалашәарак ииуеит.
Ҳла гәыбзыг ԥыхьеиԥш исеишуам,
Аҭынчра аекаршәны изырԥуеит.

Акызацәык ҳашҭа иқәхаз,
Ахаҳә мардуан саҽагылоуп.
Ҳахьатә кәасқьа иныхахә ныхаз,
Мшаенеиԥш сыблақәа ирыхгылоуп.

Сабду иԥаца хыеео зшәахшәа,
Иику ицәацәашь лашоит иаԥхьа.
Ажәԥан маалыкь иаԥхьа дтәазшәа,
Дматанеиуеит анцәа иҽаԥхьа.

Анцәа илыцха-игәыцха даҳәоит,
Даҳәоит лаԥш-ҽаԥшы цәгьа ҳхигарц.

Гәнаҳа змам ицәацәашь дԥоахоит,
Анцәа аԥоыстаа ҳаицәигарц.

Ҳаура-ххәара чара чысны,
Аца ҽыц итаԥсарц еихылабан.
Ипхаларц амра ахра иаҿысны,
Ашәахәа ашьацра иныларбан.

Шьыжь иҿнамтырц акәты арцына,
Арбаҕь мкакарц аенышьыбжьон.
Ауаатәыԥоса ҕыҕеибамгарц,
Еитцашьыцны иԥьеибашьо.

Аазарыеха ҳбызшәа камшәарц,
Аԥсуа жәлар рышьтамта иазҳарц.
Ахазаамта ҳаитаԥнамшәарц,
Гәнаҳа иатцам иҿаҳәатәы ҟаларц.

Ушьта жәхьан еиԥш амра ԥоеиуеит,
Ақьаԥта атцаршәуп жәԥоан гәатца.
Ахәы иқәхаз схәыцрақәа леи-ԥоеиуеит,
Сабду ицәацәашь былуеит абарцаҿ…

* * *

Шьахәапара аҳаскьынра сылагылан,
Схала заԥәык ҳхәы ԥшза сықәгылан сара.
Ашә-шьхак инархаԥхан амраш игылаз,
Ирыдш хьы шәахәан иаҿын аԥхара.

Лакә-ԥшак асуан, лакә мазажәак ырзо,
Изхьаз-иԥсхьаз зегьы рызбахә аҳәон.
Ахәы заԥәы ахала иахьынхаз гәнызгон,
Сгәалашәара еихьыс-еиԥысуа еилахон.

Еимыггон ииасхьаз сқәыԥшра ашара,
Амаша иныԥхахон аԥсы цқьақәа рцәашьы.
Аеԥәақәа налышәшәон жәԥоангәы иатцәара,
Зегьы ззеиԥшыз аԥых мԥоасуан еихашьшьы.

Аҭынчра иналыѡѡуан адгьыл агәырѡа ашьҭыбжь,
Ахәы ԥшза агәатҵа амақьеиԥш ишәхьан.
Ара блак иамбоз шәыла иҭазын ашьыжь,
Уахьыԥшлакгьы лашьҭа-ҳәашьҭан, зегь ҭацәхьан.

Зны сцыхәтәы мшазы инасԥыршәаз,
Имацараха абри ахәы заҵә иазынхаз,
Иахьагь иҵыҭәахаз сыбаѡ иашьҭоуп лакәшәа,
Сыгага иаԥшаауеит сынаур исҭынхаз.

* * *

Анцәа иуԥьшьоуп, хынѡежәеи жәаба сыртысит,
Хынѡежәеи жәабантә аапынра ашәа сурҳаит.
Мазеи аргамеи сылабжыш сзамѡакәа ирҿысит,
Саамҭаз, аѡызцәагь сырҳаит, аҕацәагь сырҳаит.

Сыԥанаҵы исыҵеимкит азәгьы, имаза,
Мшы цәгьагьы мшы бзиагьы сырԥылеит зегьы.
Сара схәычрагьы сдурагьы ҵәах сымазам,
Ус ԥазшьас анцәа иситеит иахьагьы уаҵәгьы.

Сгәы иҭоу, сгәы иҭасшьуам, исҳәоит имзакәа,
Сыԥсы саԥсыжьуам ахаан, исазаз сызхоит.
Сѡыза сиеижьом, ацҳа шхыхыу мҳәазакәа,
Аразреи ацқьареи рдоуҳа агәра згоит.

Са сыԥанаҵы сыԥоуп, сыгага саҵәымшәо,
Сышьҭахьгьы саԥхьагьы сыхәшьад рымҳәазац.
Ашьха аѡыҵаҿ ахьаԥарч иагәылшәо
Ахьа маҷиа сеиԥшуп,
Азәгьы сыфеида имфазац.

Сыцқьара сзынхеит сыԥсымра аҭашәамҭаз,
Сыразра ацәашьы иаҵәа каххаа иаркыуп.
Сажәымҭа ацҳаражәҳәаѡ, сышлац акашәамҭаз,
Ацыхәтәантәи сашәа сѡаханы искуп.

Сахьиз ашацәа ртәарҭахь иахьагь сгәы сыхоит,
Сылагылоуп здоуҳа сыцу ашлақәа рхышә.
Сцыхәтәы мшы азыҳәан, аѡызцәа сшәыҳәоит,
Сгәы иқәшәыпсаТур ихәтәи уаѡак анышә.

* * *

Ишпасҭаху дунеи ҽыцзак амаакыра,
Инагзатәу дунеи ҽыцзак, пспра зқәым.
Иахьыӄам ашәы еиқәатцәа рацәа ххыра,
Апсы иҧсылѡазы ацәацәашь ахьаркым.

О, анцәа, иахьакәым ала сумырѡашьан,
Са сатоумцан ҽтамзарала сахьҳәацәаз.
Пспрада апстазаара апшзара башан,
Пспроуп дзырпшзо ауаѡы хратахь ицаз.

Сара саҳәоит қәнагала апспра бзиа,
Гәнаҳа зцымкәа зыкәра ажәразгаз ауаѡы.
Даагылазар шьацк мыреыкәа ауаѡ қьиа,
Ахҭа дҭагылан, апспра иахзырпоз азәырѡы.

Анцәа дгәазҭаз, анцәа дхазцаз дымеырбакәа,
Иказмыршәцыз анцәа ихшара рхәыцласа.
Змаӄа казмыршәыз Елыр ныха агәра мгакәа,
Агәнаҳазы изкәымшәацыз жәлар ргәырпса.

…Са схәы пшза ашәшьыра аибаркырҭаҽ,
Зны иххаза иахьыпхоз схәыҷра ацәашьы.
О, сбарфын хаера, сышьха цытәа,
Убамба шьалҭан сызкәа аҭыпаҽы укашьшьы!

* * *

Иугәаларшәа зҽара гәхьаазгаз иашәа,
Азын цхы иагәлеиҳәоз сабду илакә.
Умышқәа мѡаслап аамта ипнашәаз,
Угәыгла, ухәыҷра ашәымтақәа ццаклап.

Ииасып умышқәа измам хнырҳәышьа,
Ҽазныкгьы унахьцәуап унасып узжьаз.
Адунеи аԥшзара нужьыр уҭахгәышьам,
Аха ус лахьынцас иуаҭәеишьеит узшаз.

Иугәаларшәа иахьакгьы уҟармаҵыс абжьы,
Ухәыҷра иақәлоу унылагыл ашьац.
Ушьапы инаҵаԥсап азаза кашьшьы,
Унылаиа ашьац иаҵәа уԥсы ушьарц.

Урзызырҩы ашьха рҩашқәа ргәы иалоу,
Уахи-ени измырцәо рымаза еилкаа.
Имҳәа-имырза шьыжьык уашҭа иҭало,
Аԥсра иахәшәу аҳаскьын амаза уазҵаа.

Угәнаҳа ухых шьыжь шәаԥшь унаҵагылан,
Угәнаҳа рԥырхагамхарц ушьҭахь инхаз.
Ҽыԥныҳәа рымамкәа ашара иаԥылан,
Имышхарц, иҵыххарц ашара мра икаԥхаз.

Удунеи иныкәыххны ицаз лаԥштцашәаран,
Улахьынҵа анасыԥ уахьымҵәуан ушьҭа.
Уҵыхәтәымыш умышьҭын еишәара-еиҵаран,
Усыҭәҳәа уналыԥшны узыччозар учча!

* * *

Сара сиит алакәқәа рашҭаҷ,
Алакә зазаш ахькаҳәуаз.
Ашьыбжьышьҭахь, амра ахьашраҷ,
Ашәҭқәа рцәымзақәа ахьпытуаз.

Аҵар рашәа аҵых ахьгараз,
Сабдуцәа ргарақәа ахьҵысуаз.
Х-қыҭак рныхахә амцахара,
Аҵых еиқәҳәало иахьлашауаз.

Тур ихәы ԥшза жәҩангәашәԥхьара,
Нарҭаа ашәҩык рцырҟьаха.

Сшацәа ртәарҭа, исыду ухара,
Имцабзха исыкәшоит есуаха.

Уара угәнаҳа зны ҳызцалаз,
Ашьац абылуеит сшьапаҿы.
Ахаҳә шкәакәа ахәы мра ицәхалаз,
Иҳашҳатәрахеит са сгәаҿы.

Игәыԥшаа-хыԥшаа ахәы иныкәлоит,
Ахраш инхшәаз ашәахәа.
Гәырԥа лабжышны зазак ныкәтәоит,
Сабду инышәынтра абаҟа.

Еиқәыхьшәашәа ахәштаара амца,
Ахаҳә иарсу қәацазом.
Аха ицәахьеит ахәы ԥшза амца,
Са сылабжыш ҭапсоит сгәаца,
Абза гәырԥа ашьҭыбжь нцәазом…

* * *

Ишьаҳаиҭхаз уахатәи ацых,
Аарла ацгәы шьаҿа еихнахуеит.
Нахьхьи апҭа хаера аҿацых,
Амза аххьа рахәыц аҿнахуеит.

Уаха ацых хьанҭоуп, азы алкәом,
Зышьҭа збарҭам бжьык еихсыгьуам.
Апҭа рагәакәа нышәгәалкәоуп,
Еицралоит сгәахәра ахьсыхьуа.

Уаха дгьыли-жәԥани руаргьала,
Ашацәа рымаалықь сантәалоуп.
Снеиуеит гәырԥеи-гәыргьеи рымԥала,
Заза лабжышк сыбла ихҭәалоуп.

Истҭаху саргьы исыздырзом,
Хәыцрак салоуп сызго сгаҳәа.
Зегьы сзеиԥшуп, акгьы снырзом,
Сыбла ихгылоуп иац сахькаҳаз.

Сханҷеаны атцых салаԥсоуп,
Атцых саркьа суахҭа здыруа.
Амзагь аҷыкәаҳа аҷыкәыршоуп,
Саргь гәаныла ԥьанаҭ сыруеит.

Ишьаҳиҭхаз уахатәи атцых,
Аарла ацгәы шьаҷеа еихнахуеит…

* * *

Амра нзаалоит уаха ашьшьыҳәа,
Ашәахәа аԥсаҟьоит мраҭашәара.
Зеиуа сцымло сыхәылԥ ныҳәа,
Акәа инҭалоит алашьцара.

Гәалашәарак лакәцас ирзо,
Сыкәа-смаԓра инҭахәмаруеит.
Схәыҷра иаҟәлоу, иԥсхьоу сѡызак,
Ихьырѡашха иччабжь аасѡуеит.

Еихьыс-еиԥысуеит сыхҭыс сахьа,
Гәаныла ашә-шьхак сырхысуеит.
Амза кыдуп агәы ҭырхьахьа,
Стәоуп сымала.
Иҟази иҟамзи срызхәыцуеит.

* * *

Адунеиаҷ иҷыцу ҳәа егьыҟазам,
Иҟоу еиҭарҳәахьеит зегьы.
Абри адгьыл иаҟәлоу хра гылазам,
Шәымҭа затцәык сақәлоуп саргьы.

Шәымҭа заҵәык, шәымҭак инкалашаз,
Шәымҭак сыԥсҭазаара ахаҵ.
Шәымҭак саразан исгәалашәаз
Сыцуп. Уаҵәынза исызхарц.

Адунеиаҿ иҿыцу ҳәа егьыӄазам,
Аԥсрагьы ҿыцзам, абзарагьы.
Адгьыл гәаҵәажәпа зегь алагзан,
Ци-шәи ирыбжьаршәуп иахьагьы.

* * *

Исыздырам абри амѳаҿы испеиԥшу,
Иахьанза испеиԥшу слахьынҵа.
Иахьа амахә иҿшәаз абгьыц сеиԥшуп,
Абгьыц сеиԥшуп зааԥынра цаз.

Иҿышәшәоит сшәымҭа ацәыкәбаркәа,
Сышлац иналшәаз гәырѳазгоит икашәаз.
Игәырѳазгоит ччаԥшь лашак сымбацкәа,
Уахагьы ицәеицәыԥсуа амра ахьҭашәаз.

Ах, аԥс рыцха, аԥс рыцха ушпаҵаау,
Сакәлахар шпасҭаху адунеи.
Исыздырам сабдуцәа ирҿысцаау,
Ахаан ԥсра шсыкәмыз агәра згеит.

Нас избан есымша сзыгәыѳ-ҿыѳоу?
Амра сыԥсы ацҭашәо зҧьысшьои уаҵәы?
Акгьы саҳар сҭахзам, слымхакәа ҷыѳоуп,
Ҳаумырѳашьан, ҳаицоумкын,
Сукәыхшоуп анцәа!

* * *

Уара уаҵаиит ашаеҵәа,
Уҿаҳәатәы ӄаиҵеит анцәа ҳазшаз.
Уаҿа иаиҵеит шыкәсы рацәа,
Акәампа каиршәит аӄала шҿаз.

Хьыз шигоз аибашьԥоы аибашьраҿ,
Инасыԥ шицныҟәоз есымша,
Ԥнак, амца ахьакуаз азеилашраҿ,
Даԥахеит.
Ицәызит дзырԥыруаз ихыԥша.

Зыгага изахыԥоз ԥьызшьоз,
Ишьхәа дҭагьыжьит иахьа.
Адунеи зегь зымчу ҳәа иршьоз
Ауаԥоы, аатра давахеит ԥаԥхьа…

Зи-мцеи иргәылсыз, ԥсра зқәым сашәа,
Нагзара уқәыз сабаҷәа ражәа!

* * *

Исызгәакьаз бжьык сзаанагеит аԥшалас,
Мрагылара сазыԥшуп аԥшзара аԥсы ҭаларц.
Амыш кахха иҿыхарц, илашарц аԥсабара,
Гәыжьжьагас исзылыԥхарц ашьыжь лашара.
Истахуп ауаԥоы разы иԥшзара еицамкырц,
Ауаԥоы ахаан агәаҟраз дымгәамҷырц.
Уаҷә инижьуа иԥшзара рзынхарц ихшара,
Кьаҭара ақәымларц рымцахә лашара…
Саԥхьа инкаҳәыз хәыҷ-хәыҷуеит аԥшалас,
Избоит аргама исхыпрааит сыгә иалаз.
Азы шыҷәоу ишызбо здыруеит ашамҭаз,
Сҿаҳәатәы шыҟало здыруеит са схатмаз.
Анышә снаҷԥахан, сыҿҳәара анынҷәа,
Сара сԥашәхак дгыларц сиҳәоит анҷәа.
Издыруеит, гәык ԥсыр, ишымаауа ҿа гәык,
Издыруеит аԥстазаара шыҟоу лашәхәык.
Аха, ԥымш исыцыз сыԥшзара стынхар стахуп,
Абри сымаза иахьагьы иныҷаршә ицәахуп…
Исызгәакьоу бжьык сзаанагоит аԥшалас,
Мрагылара сазыԥшуп аԥшзара аԥсы ҭаларц!

* * *

Анахьгьы-арахьгьы, анахьгьы-арахьгьы,
Алахьынҵа иаԥсаҟьоит ауаа.
Ажьы ацом адгьыл, иахьгьы-иамыхьгьы,
Аамҭа мԥасуеит имҵаа-имԥшаа.

Адгьыл ҭынчуп, ажәԥан ҭынчуп,
Урҭ угәырԥа ашьҭыбжь раҳазом.
Ԥ-цәаҟәак еихышь-еиҵышьуп,
Ԥ-цәаҟәак рымаза нҵәазом.

Уаҵәтәи амыш иԥеиԥшу сеидроу,
Адунеи ажьымдыр, ауаԥы.
Иахьагь амца еицроуп, ишеицроу,
Ауаԥы игәы иҭаԥсоит асырҳәы.

Дад, адунеиажәгьы хи-ԥсиуп,
Амраҵәҟьагьы ахазы илашоит.
Аҽаасҭагьы ихазы дссируп,
Ауаԥага азы шьашәа ибоит.

Газеи-ҟәыши азә деилымхуа,
Аамҭа ахәыла иҭаԥсоит.
Ақәԥсҳагьы иамраза ашәыха,
Ишкәамԥоу амҵаҽы инкаԥсоит.

Анахьгьы-арахьгьы, имҵаа-имԥшаа,
Алахьынҵа иаԥсаҟьоит ауаа…

* * *

Аԥшзара маҵәыс еимҟьароуп,
Сқәыԥшрагьы ныкәприт иныҵабаз.
Аԥстазаарагь хымҭа ҭҟьароуп,
Цәыкәбаруп, аԥслымз иалабаз.

Лаҵәарзасрахеит саапынра,
Ахәылԥ мзаҽа иациуа.
Шьыжь иныҵхахеит сыԥшзара,
Мзаҭахамҭа иацыԥсуа.

Нас, абзиабара мцызар,
Џьанатҭ тәарҭас иузҭода?
Агәыҷрагь цәашьцас изыҭызар,
Шьыжьтәи ашәаԥшь зырҷыхода?

Иацшәаҳәода мрагылара,
Зҷара амш лаша згәаларшәан?
Изнасыԥхода адәы ацәылара,
Ашьацра зазашк ныларшәан?

Аԥстазаарагь ԥслымз шахоуп,
Урыҟәымгәамцын ушәымҭақәа…
Еҵәак сшаԥшуаз схәыцра хахо,
Инкыдшәеит.
Ажәак аҳәаха сымҭакәа.

* * *

Сыгәхьаагареи сыгәҷыгъреи цәырызго,
Икыдхәашан илеиуеит ақәа.
Ақәа цыраҟәа иреыҵызгоит,
Сыхҭыс мышқәа ргәырԥоақәа.

Ацәыкәбаркәа еихьыс-еиԥысуа,
Ацәымыҷқәа аларҵоит аҟауар.
Ҷырпын рахәыццас рыбжьы схьысуеит,
Ақәа шәҭыц рыдышқәа рцәыкәбар.

Иныҵак иааԥуеит сабду иашәа,
Зҷара гәхьаазгаз ашла ибжьы.
Ихьанҭоуп ашәа ақәра иԥнашәаз,
Са сгәы иқәнаҳәоит ашәшьы.

Сгәы иқәнаҳәоит ааԥын сыҭәхәа,
Лаԥшҵашәарахеит схәычра.
Анцәа сиҳәоит мшы мшык сыҭ ҳәа,
Мшы мшык сатәеишьарц иара.

Сгәы иқәнаҳәоит ааԥын сыҭәхәа,
Акәастҳара мцахь снаскьар стахуп.

Мцабзк неицралап амца снатәхәар,
Макьана са скәицгьы цәахуп.

Ацәыкәбаркәа еихьыс-еиҧысуа,
Ацәымыгкәа аларцоит аҟауар.
Ҩырпын рахәыцшәа рыбжьы схьысуеит,
Акәа шәтыш рыдышкәа рцәыкәбар!

* * *

Илашьцоит ушьта хәылпазуп,
Амши ацхи еилытцит.
Арыцха дгәыргьатцәа дыпшуп,
Аарла ҽеа мышкы ихытцит.

Амҭақәа ирнуп аамта зтәу,
Адунеи иақәлахо цьызшьо.
Урт, зегь рыла зхы-згәы тәу,
Апслымз шахагьы зыршо.

Аҭгьы-акәаргьы неилапсо,
Ацых гәарлоит гәырҭада.
Азәы илабжышкәа нкапсо,
Аарла днеиуеит - тынхада.

Такәажәык лнапкәа цысуеит,
Ача тирта дахьадгылоу.
Ҩазә аҟьамсартраҿ дыпшаауеит,
Қьаадк лыртытуеит хәашак згәылоу.

Еихьыс-еиҧысуеит, лада-ҭада,
Амерседесқәа еилаарцыруа.
Итамҧшзац гәаҟрак алакта,
Тәи-млашьи изеибадыруам.

Часак даҳәоит, лгәы цшаауеит,
Лара илдыруеит лгәырҭа амаза.
Атакәажә лгәацахь бжьык гауаеит:
«Арыцха апсыдгьыл имазам».

* * *

Снаҳәит, сааҳәит, уаха аҵых шазом,
Ҵхы еиқәаҵәа сакарак сыцәхалеит.
Маҵәазк аҭәарҭа лашарак збазом,
Аѡстаа дшысхыччоз иҕәаҕә ҷалеит.

Ишыцәара ицәеит ашамҭаз сцәашьы,
Сара уахатәи аҵых сызмыцәазеит.
Иԥстыхгаха игоит атыѡарѡар абжьы,
Схәыцрақәа руазыр хымкәазеит.

Сгәырѡа арахәыц еиԥнашьуеит мши-ҵхи,
Сылаԥш шәазызо мѡацәгьак ианхалеит.
Сԥенҵьыр ахышә илахаз, нахьхьи,
Еҵәак ԥырҕыцха сыблақәа ирыххалеит.

* * *

Сгәалашәара сахьымҵәуо,
Анцәа сыркьаҭ ҳәа мышкы мцац.
Амра сцәыцны ақәа сцәылоит,
Инсыжьыз сышьҭақәа мгьазац.

Сгәалашәара мцабзны исыкәшоит,
Зны уахатәи аҵых лашә шазом.
Имҳәа-мырза гәыҕрак сыцшоит,
Аха насыԥк ашьҭыбжь саҳазом.

Сгәалашәара рыԥхыз салоуп,
Зны сцәуоит, ҽазны сыччоит.
Абри адунеи сшықәу схалоуп,
Аха иахьагьы анцәа сихьчоит.

Сразҟы азыҳәан исымам гәала,
Сыцәгьеи сыбзиеи рышьхәа еивҵоуп.
Абранза сааит хҵәрыра мѡала,
Иара убригьы анцәа иԥьшьоуп.

* * *

Са саазқәылаз дунеик сықәуп,
Шәахсҭа зным насыԥ сԥылом.
Иаасыкәыршан ҽҟьароуп, хықәуп,
Уажәымзар-уажәы сынхықәгылап.

Сыԥса еиқәаҵәоуп ахра аѡыцаҽ,
Шьаҽацыԥхьаза исыцаԥцәо.
Хаҳәык налҟьан ашьха ахыцаҽ,
Арѡаш шыкьра инхәыцаҵәоит.

Дунеик сықәлеит аазарыеха,
Амца бамбала иахьдырцәо.
Абза дахьыршьуа аԥсы дырҽеыхан,
Аԥсра иахәшәу абз ахьхырцәо.

Дунеик сықәцын, дунеик сықәуп,
Аха избоит абрагь егьсықәым…

* * *

Иахьак сеыѡнаскит сара суада,
Сажәреи сҽареи еиҽаԥшуеит лахәы-лахәы.
Схәыҷра сыстол иқәуп аеырхаган,
Сажәра азыԥшуеит ацыхәтәантәи сҽахәы.

Урҭ ахаангьы ирымазам еинышәашьа,
Схәыҷра аԥшалас мцәыжәѡада иԥыруеит.
Сажәра шкәакәа ахаҽы нықәлашан,
Аха, сқәыԥшра иахьахәаԥшуа агәы ԥшаауеит.

Аиреи аԥсреи рдунеиқәа еиԥылоит,
Сара сықәреиԥш схәыцрақәа хьанҭоуп.
Нахьхьи ашьха абга ԥцәаны амра гылоит,
Акан ахәыз схәыҷра азамѡа иаҽаԥсоуп.

Сқәыԥшреи сажәреи ацҳа ирыбжьыздаз,
Са сынасыԥ саманы иқәуп иахьа.
Сықәра шкәакәа имчыдоу, ибжьыдоу,
Ччаԥшь шәахәацқәак идырҽеыхоит ѡаԥхьа.

Иахьак сеыԥонаскит сара суада,
Схәыҷреи сажәреи еиҿыԥшуеит лахә-лахәы.
Схәыҷра сыстол иқәуп аеырхаган,
Сажәра азыԥшуп ацыхәтәантәи сҿахәы!

О, АЦЫХ, АЦЫХ!..

Ашьацра акәа итаҳәҳәуп аецәа ршәахәа,
Аԥша еиқәатцәа иалыԥхоит амза шкәакәа.
Садаԥ ҳәынтәроуп ажьыргәыц иҿалаз уаха,
Икаԥсоит азазаш ашьтыбжь мыргакәа.

Зегь рыбжьы саҳауеит, ԥсы зхоугьы, изхамгьы,
Итзозеи исцеижьтеи ари ацых абызшәа.
Ацых ауп сгәыжьжьага гәырԥоашак сыхьзаргьы,
Сшаецәа ахьгылаз
Схәылԥы ецәа ахьташәо.

Жәԥангәы итаееоит асар рымԥоа рԥоашшәа,
Уахатәи сыцых амаза иамоуп шаҳатс.
Нахьхьи асыԥсақәа ирҿыԥуеит храшәак,
Асыԥсақәа рыхрашәоуп исымоу нархас.

Уаха цхы мԥоахәастак схәыцрақәа анысуеит,
Иску арахәыц хац сыздырзом сахьаго.
Гәырԥоа мазак цьара, сгәатцахь имацәысуеит,
Азымлага алутаԥ еиԥш, ацых хьантоуп.

Аԥша еиқәатцәа иалыԥхоит амза шкәакәа,
Ашьацра акәа итаҳәҳәуп аецә рхьыршаз.
Икаԥсоит азазаш ашьтыбжь мыргакәа,
Игоит ашарашәа, аха макьанагьы имшац…

* * *

Амаза аиҳагьы имазоуп са сымаза,
Са стынчра аччаԥшь еиқәатцәан есымша.

Есымша ԥхызцәгьа тоурак сшылазаз
Сааит абранза, ахаҳә шьанԥа рхәаша.

Есымша исхылаԥшуаз доуҳак сыцын,
Ашьашә абыжьныха схаԥхон рцәашьы.
Са сынасыԥ абѡа гәыгәым шьаркыцын,
Анцәа ду иԥьарсахьа сыхәда иахшьын.

Уажә сышьҭахьќа схьаԥшуеит
Сызнысыз амѡахь,
Амацәыс ахәрақәа уажәыгьы имгьазац.
Снеиуеит иахьагьы сыԥсҭазаара ахрахь,
Сразќы згәылоу ахаҳә шкәакәаҿ сназарц.

Макьанагьы гәыґрашәк ахрақәа ирҿыѡуеит,
Схалоит ахра шкәакәа арахәыц сеанԥа.
Инсыжьыз сымышқәа рышьҭыбжь еигәныѡуеит,
Ишааигәахо гәасҭоит сгәахәтәы алахьынтца.

Сишь! Бжьык саҳауеит, бжьы ахьыќазам,
Ԥсҭазаарак сзышьҭаз сымаза ԥытлеит…
Сышьҭахьќа схьаԥшуеит, ҽԥныхәа сымазам,
Агәы нкаршәны ушьҭа амшгьы хәлеит.

АԤХЫЗ

Сцоит мшы лаша аԥыхәа ахьԥымтцәо,
Аԥхи амши иахьеимаркуа адунеи.
Сцоит амца жәла акәаасҭха ахьмыцәо,
Аԥсра ԥшза ԥсра ахьақәым амѡахь сназеит.

Сааит сара егьахьыќам, зегьы ахьыќоу,
Алаґырзқәа шаеԥәаны иахькаԥсо.
Мцҳәарҭеи ԥаҳәарҭеи рымцахә ахьеиқәу,
Шәгәырґьазк рныхәаԥхьыз сгәаԥа иахьҭаԥсо.

Иаасыкәыршан ара аразрагь храшроуп,
Ашә-шьхак ирхыкны ашәиԥхьыз газом.

Исытәхәом, иԥшатәхәом, азын цых тынчроуп,
Ати абгызи рышьтыбжь уаҳазом.

…Асыԥса аҵаԥцәеит ашьха ҩаскьара…
Аԥхыз ссир сшалаз, иҟьаҟьаза ишахьан.
Сааԥшит. Ихышхытцәон мра лашара,
Слакә дунеи цыцхашәа иԥыххаа ицахьан.

* * *

Иуаҩуҳыз зегьы лаҕырзгәышьоуп, сҩыза,
Ацәгьагьы абзиагьы еиҟароуп ргәырҩа.
Уара есымша адунеи уацыз ҷьушьон мҩанызас,
Есымша ашықәсқәа увсны ицоз ҷьушьон зымҩа.

Уара узы аҷьал анцәахәы дыҟазамызт иахьанза,
Уара узыҳәан ҧшырҭак дыкәтәамызт азәгьы.
Уара ишуҭахыз уназеит умҩа ахаҟынза,
Аха, угәырҩа ахаҳә еиԥш ихьанҭахеит еиҳагьы.

Иуаҩуҳыз зегьы аргама иуԥылеит ицәырцны,
Уахьрылаԥшуа угәы збаауа ҳәа егьубазом.
Зегь уара иужәлоит азхытцреиԥш ихытцны,
Уара уҳәыцы-зыԥуеит баша, умч хазом.

Уԥаҵа ах ианалгылоуп зегь-зегь ангәоуҭа,
Уԥстазаара ниакәкәа имҩасны ишцаз.
Уеикәаҳәа-еикәаԥса амҩа уаныкәгыла храҭаз,
Угәырҩа иналаԥсеит улабжыш угәаҵа иҷышәшәаз…

* * *

Ҳамҭак сҳы сазныжьыз, ҷыстрым,
Знықоуп ахәыцха аниазо ауаҩы.
Аха макьана сымаза хыстрым,
Схәыцып, сеиҭахәыцып, цкьа сзырҩып.

Иудыруеи сынасыԥ сықәҷенатыр…
Ах, ишԥагәырмаҷгоу аҵых уахатәи.

Исҳәоит гәырԥа сакарак сықәнакыр?..
Сгәы хыхәхәо гәыгра гәырԥала итәит.

Ашьац инылашәеит шәахәацк зызымкуа,
Снаихзызеит асаби ҽыц икашәаз.
Ажәԥан иахьызсоит аеҵә хымкәа,
Еилаарцыруеит ахьыршаз икатәаз.

Ҳамҭак схы сазныжьыз, ҽыстрым,
Ҳамҭак снықәлап ҳапсҵәа рдуней.
Ҳамҭак схыцрым ҳхәычқәа рышьта…
О, уаха схәыцрақәа рзырԥаш цытлеит…

Уаха ҳамҭак схы сазныжьыз, ҽыстрым,
Макьана цәыкьоуп, сымаза хыстрым!

* * *

Сыламыс сацәажәоит уахантәарак,
Сызцоу агәнаҳа сықәысхырц стахуп.
Са сыхҭыс сахьақәа реидара,
Сгәалашәара аштаҽы итәахуп.

Сҽара агәнаҳа сажәра иапымларц,
Иԥытҵәҵәаны икасыԥсоит азахәаш.
Ҷьаҳаным акәаш мца аххаҳәа еиқәымларц,
Исҳәаша сҽашәом, сныҳәапхьыз схашҭт.

Сызнысыз амԥахь сынхьапшуеит гәаныла,
Инсыжьыз агәнаҳа амца еибакуеит.
Гәаныла снеиуеит сгазара амԥа санылан,
Уаҵәтәи амш азы слапықәшәа сапшуеит.

* * *

Иахьатәи амшгьы сымпытцшәеит баша,
Аҳарҭ еиԥш иҽшәан, ицеит ишцара.
Сгәы итаз сзымҳәазеит сышьтахь инхаша,
Баша уаҵәы азыҳәан инсыжьит иара…

Иабаздыруаз уаҵәы аҳәаха шысмоуаз,
Сашьцәа аибашьра ишақәыркыз уаҵәы.
Издырзеи уаҵәы ала гәыбзыҕ шууаз,
Изгәамхәуаз зцалаз ишкыдылхуаз лыхцәы.

Аҧсыҧгьыри иқәсуеит ҳабдуцәа рныхақәа,
Аҧсуа жәлар рныхахә алаҕырз катәоит.
Агәнаҳа тҟәацит аҳақ аанымхакәа,
Ҳабдуцәа рныхахәқәа рыцыҧхь каҧсоит.

Ҳлахьынца рцәуоит аҧшырта иқәтәоу,
Ҳачкәынцәа аҟәақҳәа адамра хыла иаст.
Анацәа рылабжыш, адгьыл иқәтәоу,
Ацәқәырпқәа еиламгылт, имшынхан ихытцт.

Ашьац абылуеит аѡыстаа ишәиҧәхьыз,
Ирзыҕьашкит аргама ҳажәлар рдоуҳа.
Схаҳәхоит ауаѡы, исыздырам исыхьыз,
Ѡаҧхьа ҳныхақәа еицралоит уаха.

Иахьатәи амышгьы инаҵалт ҳарамрак,
Аеҵәақәа рыццышә, ццышәха икаҧсоит.
Ибѡа лагьанха инхықәгылаз амра,
Ацыхәтәантәи ауасиаҭ еиҧш иҭашәоит.

* * *

О, сыҧсадгьыл, суазашәа,
Уара сылабжыш, сгәырѡа.
Аамта еиқәаҵәак иалашәаз,
Амцаҧшь зхыжьу дырѡагь.

Геи-шьхеи ирыбжьаршәу,
Узҧырхагада иахьа.
Анцәа иша ецәа, укаршәуп,
Зышәиҧхьыз ушьтада ѡаҧхьа?

Уара зыгәнаҳа уаҵада?
Анцәа ҳазшаз имадатәы.

Лаԥшы цәгьала угәазҭада,
Ҳазшаз убжьы имаҳартәы?

Анцәа суҳәоит умаалықь,
Уара ухьы шәахәа ҳхьырша.
Иаҳзыӄоумҵан ныӄаалак,
Уаҵәгьы шьада иаҳзырша.

Иааҳакәыршан имаҵәысуеит,
Лаҳәак жьышуеит ѡада.
Сгәы ҭагылом, сгәы ҭрысуеит,
Иччом ажәѡан алакҭа.

Сыԥкәын заҵә, угәы каумыршәын,
Акәасқьа аԥшь-ҭзамцк цысуеит.
Уабду иеҳәа еиқәумырсын,
Ѡаԥхьаашьхарахь идыдуеит…

* * *

Уахагь сымала снықәлеит ҳашҭа,
Уахагь ацых каххаа еилгоуп.
Са схәычра ацыԥхь еҵәыш гәарҭак,
Ирыԥхны ажәѡан иаҿаԥсоуп.

Исгәаларшәо ҵхы ссир сахьак,
Ԥша хаак асуеит иԥхаза.
Ацәарҭәеиԥш амза акасы иѡахан,
Ашьхарԥ инавҵит игьагьаза.

Сара схәыцракәа ррашь зызымкуа,
Скәыпшра азырѡаш иалс ицоит.
Сыхҭыс сахьақәа ршәахәацқәа,
Реимхәыц бырлаш сгәы иҭаԥсоит.

Аѡызцәа ирылшәан ажәѡан ацахьтә,
Еҵәак ацыԥхь наҿышәшәоит.
Зықәра иахьымзаз сѡыза исахьа,
Убысӄан сгәаҵаҿ иаалашоит.

Баҳча цәакгьы амахә ныжьны,
Иналшәан, амцаҽы инкашәоит.
Имҩасуеит ацых аеырҭынчны,
Амахә цәуеит, адгьыл ччоит.

Шьыцәрак апҵа ажәҩан иамҭан,
Ихцәы кьларха хыхь исхоуп.
Уи ипрыз сыбзиабара иашьҭан,
Уахатәи ажәҩан иандоуп!

* * *

Схәыцрақәа, схәыцрақәа исхыхьу, исгәыхьу,
Цәацәашьшәа иныцхахаз сыҷкынра еихсыгьуп.
Ашьха рҩаш еипш ухыеea сцыхәтәы ашәа,
Анцәа ду еицоумкын са сабацәа ражәа.
Сабацәа ражәа, апсуа жәлар ргәашьамх,
Амилаҭ ргәапшь шьаҟа, рыламыс мҩашьах.
Схәыцрақәа, схәыцрақәа исхыхьу, исгәыхьу,
Ушьҭа сыҟәра шкәакәа сытәхәоуп, иҷыхьуп.
Сыбзиабара хьшәашәеит, иаҵазам хаарак,
Сапхьа акәашымцагь ҷыцәааит апхарра.
Умыш ҷыц уалагәыргьа, уҷкәынра уахзыза,
Зегь акоуп икапсоит ушәтыцгьы уатцәынза.
Ауаҩытәыҩса игәыргьарагь, дад, иуаароуп,
Иудыруаз агәыгра хароуп, аҧьал ааигәоуп.
Ашьха рҩаш еипш ухыеea сцыхәтәы ашәа,
Анцәа ду еицоумкын сабдуцәа рашәа!

АЗЫН

Азын фҩы алышәшәоит апшалас,
Ашьхақәа рымцәыжәҩа цышлааит.
Алпхынрак амырхәага ицәиалаз
Аҳаскьынқәа цәышза ихыблааит.

Ацлақәа рхахәсаз цлак кәашхан,
Абаҩ псеипш игылоуп ганха.

Агылҩазаҵә гылоуп игәырҩашха,
Агылҩазаҵә азыԥшуп аиха.

Уи аамҭагьы ниазаан зшәахҵас,
Ихышхыҵәан инаиасны ицап.
Аҵәаҵла иналышәшәаз шәҭышҵас,
Лассы аеҳәаҿ иццышәха икаԥсап.

Аееикәарҳә амахә икынхалаз,
Аҵыхәтәантәи абгьыц арҵысуеит аԥша.
Абгьыц налшәан ихиаало инҭалар,
Ицарашәа збоит адунеи хәаш-хәаша.

Шәалќьамрак аԥҭақәа аҿыхо,
Ихьшәашәаза ашәшьыра каԥсоит.
Гәалашәарак сгәаҵаҿы ирҿыхо,
Схәыцрақәа аҳәҳәыҳәа икаԥсоит!

* * *

Уа мшыбзиа, аҭынчра шкәакәа,
Азыжь ихыршәлоу, хәылп шәаԥшь.
Зашәа зырзо ихымкәазакәа,
Сгәышҵа цыграа са сҳәынҵәраԥшь.

Уа мшыбзиа, са сыԥшалас,
Агәыргьаҿҳәаша казыршәшәо.
Иахьа исымоу гәалас-халас,
Схәыцра еиқәара казыршәо.

Агылҩа иасуа амшзырҳага,
Ахра иаҿазсо ақәасаб.
Ахаҵа ихаҵа, ахаҵа нага,
Абчараҳ ду ашьха раб.

Сымыш уцуп сырҩаш хьшәашәа,
Ашьыжь шарашәа зхьыршоу.
Сымҩахәасҭа инеиуа ларшәа,
Хьача сырмала ихырҷоу.

Сымыш устҭеит аҵых ҵәцара,
Анцәа имаза ахьҵәахыу.
Ажәѡан иацу мза лашара,
Ххьа шәахәала ихырку.

Сымыш быцуп, аҭыԥҳа цкьа,
Быхәѡы ҵацәа блахьынцаз.
Анцәа иумрызын ахьатә кәасқьа,
Аԥсуа имцахә ахьлашаз.

Суаз аҳәарҭа, сашәа аҳәарҭа,
Сашәа сышьхақәа уреаѡ…
Уа мшыбзиа сынцәа итәарҭа,
Сыԥсадгьыл, сызқәаҭыԥ ахаҳә.

* * *

Ахәра еиԥш инеиуа амѡахәасҭа,
Аҟаитан шкәакәаза иканаршәуеит.
Ажәѡан саркьаҿ шәахәацк гәасҭоит,
Мрагылара ашәаԥшь иашәуеит.

Аҭынчра арахәыц иатцәа еиҵысхуеит,
Шьыжьнаҵы мѡамыш ианылаз.
Зхарҭа цахьоу насыԥк ҿысхуеит,
Ажәѡан акалҭаҿы исԥылаз.

Амѡа сықәуп, сцоит ҵсра ахьыҟам,
Ахала иахьылаҳәо азылаҳәара.
Иахьатәи амыш сгәы ыҟоуп схы ыҟоуп,
Сгәатца иҭыхом ус гәынхарак.

Анцәа ду исеиҳәоит мазажәак,
Ҳазшаз имаалықь икәа старшәуп.
Сгәатца иҭыѡуеит мазашәак,
Срахәыц иатцәа саԥхьа икаршәуп…

Иахьатәи амыш сгәы ыҟоуп, схы ыҟоуп,
Амѡа сықәуп, сцоит ҵсра ахьыҟам!

СҬЕИҧШ

Иахьагьы еиҭахсыртлеит сара смацақәа,
Уаҵәтәи сҬеиҧш азы иқәсыҧсоит еиҭа.
Абас сеиқәзыршлаҳәаз ахьаҧшха сымҭакәа,
Исҭахуп сҭаҧшырц са сҬеиҧш алакҭа.

Адәахьы амыш ҽи-лаҕырзи еиқәнахуам,
Аҵлақәа ирхьыҙсаны икаҭәоит аҵәыкәбар.
Ҽеик аҳәарц мацак аҽы неихнахуам,
Исаѳосыз амышқәа реиҧш икаҧсоуп харбҕьар.

Адәахьы ақәа инцәылоит схәыцрақәа ҧхеибаҵа,
Сгәыграқәа ақәа рахәыцқәа идрыҧхуеит абра.
Ахаан блак иамбац, ажәѳоан ҧада аҽалазан,
Нахьхьы ирылыҧхоит дунеи ҽыцк ҧьара.

Аха убригьы сылаҧш иныҷшәоит лаҧшҵашәаран,
Ѳаҧхьа каҳада-ҧҽыда снатәоит сеиқәышьшьы.
Слымҳа инҭаѳуеит зны иаапса-икара,
Схәыҷра аацра ицаҧсоз аҵәкәбарқәа рыбжьы.

Саҧхьа аххаҳәа акәастхарамца еицралоит,
Нцәахәык иеиҧш аеҳәа днагәылсуеит сабду.
Аҵыхқәа еихыҷуеит, аҵыхқәа еихалоит,
Ҧшьшьала, ҧшьшьалаза игәырѳашәа халоит,
Ачамҳа лабашьа ҧрышашәа изку.

Адәахьы амыш ҽи-лаҕырзи еиқәнахуам,
Аҵлақәа ирхьыҙсаны икаҭәоит аҵәыкәбар.
Ҽеик аҳәарцаз мацак аҽы неихнахуам,
Исаѳосыз амышқәа реиҧш икаҧсоуп харбҕьар.

* * *

Ашьыжь азаза амацәазқәа карыҧсоит…
Иахьынзауа аразра ажәла сҟьалап.
Снеилап схәыцрақәа ашәаҧшь иналаҧсо,
Сзырҵәуо ҟаларгьы, сзырччогьы ҟалап.

Сгазоуп иахьа ачеиԥш иԥыруа сышиашоу,
Сышиашоу иԥрыз соуп иаҽаркыз ахы.
Укәараҵа, дад, егьырахь зегь башоуп,
Уакәымгәыҷын, сԝыза, уаҳа даеакы.

Азәы уиқәыҷгы уеоумҭан азхыцра,
Абзиаразы абзиара шыҟамло дыр.
Ушьҭа исыздырам шаҟа шықәса схыцра,
Сыпсҭазаарақҽ цәгьеи-бзиеи гәасҭахьеит акыр…

Ашьыжь азаза амацәазкәа карыпсоит…
Зегь акоуп аразра ажәла сҟьалап.
Снеилап схәыцрақәа ашәаԥшь иналаԥсо,
Сзырцәуо ҟаларгьы, сзырччогьы ҟалап.

* * *

Дгылап апоет ҽыц, ашәа ҽыц зҳәаша,
Уаргьы-саргьы зны ееила ҳаилзыргаша.
Иҳагыу-иҳабзоу иҳәап акымзарак мзакәа,
Иҳәап, зегьы иҳәап, азәгьы деилымхзакәа.
Ала еилыхны атәан риҭарым иахьеиԥш,
Иахьеиԥш далахәмаррым апоет иԥеиԥш.
Дицәахрым апоет ҽырцәыуа ҟазцаз,
Иҳәап, дшыччоз мацара зымышқәа нҭәаз.
Иоура иҭбаара ныкәыршәны ишәап,
Амԝа ишыкәыз иԥсыз ицәаҳәақәагьы иҳәап.
Ҳарҭ зегьы ҳҭыпқәа рҽы ҳиргылап мышкызны,
Аҳамҭақәагь хҭырпажәитәрым ишаны…
Бзан ирымбаз, дыргәалашәап ԥсын,
Сара саамҭазын, дад, иашак ҳазыԥшын,
Аха уи ԥсҭазаарак шазымхаз ибап,
Аиаша аҩәарцьа ишафаз иаҳап.
Амԝа ианыжьлоу ирыцкьап ахаҳә-мҽыхә,
Зцәашьы кьаҭахьаз ицәашьы аиркып,
Асаба зыҽхысхьаз ашәкәы ааиртып.
Ицәыригап акыраамҭа ирымбаз, ирмаҳаз,
Аамҭа иарҽыцыз, аамҭа иамырхаз.
Аамҭа иажыз, аамҭа ицәырнагап дырԝегь,

Идыруп ахаангьы ԥсра аҟәлазом аеею.
Ажәа жәамзар, ԥьым, иамазам хәарԥа,
Иԥсы узихаԥәхәаазом иааихьоу зуахԥа.
Дгылап апоет ҽыц, ашәа ҽыц зҳәаша,
Уаргьы-саргьы зны ҳԥыцқәарҿ ҳзыртәаша!

* * *

Иасуеит аԥшалас, стәоуп са схала,
Апҟақәа ажәѡан иаларԥоит асал.
Ѡ-ҳәыҳәк, ѡ-махәык ирықәтәоуп еинаалан,
Ииасхьоу бзиабарак сгәаԥаҿ еицралт.

Ҳа ҳѡыцьагьы ҳқәыпшзақәан убысҟан,
Абри азиасгьы убысҟан абас иццакуан.
Исгәалашәоит абжьынԥ амахә ԥысцәан,
Жәа мҳәазакәа бнапы инасыркуаз.

Иахьагьы уи ашәҭ афѡы сқьышәқәа ирықәуп,
Бнапы аԥхаррагьы снируеит иахьагьы.
Схәыц-бгьыцуа сқәыпшра адәы сахьықәу,
Бхәычра асахьа сыбла ихгылоуп есқьынгьы.

Уи аахыс заҟа зиас ҭыкәкәаахьоузеи,
Заҟа зыхь ҽыц ыԥхәраахьоузеи уи аахыс.
Заҟа аапынра акәыкәу ҽнаҭхьоузеи,
Аха бшызбац бсыҭан, аамҭа цеит исхыс.

Уажә стәоуп сымала изгәамхәуаз зԥалаз,
Са сышлареи сыгәҽыгьреи неилаѡѡоит.
Лацәарзасрак зхымԥыз ԥхыз ссирк сшалаз,
Имҳәа-имырза схәычра ашҭаҽы инеилашәшәит.

О, уара, аԥстазаара хымхәа еижьага,
Ушԥанасԥыршәеи лашәхәык сырбаны.
Аамҭа еиқәаԥәак алакҭаҽы снаган,
Уцеит уара ныркәҟа сыцхаԥәры хганы.

Иасуеит аԥшазаҵә, стәоуп сара схала,
Апҟақәа ажәѡан иаларҵоит асал.
Ѡ-ҳәыҳәк, ѡ-махәык ирықәтәоуп еинаалан,
Саргь ԥшзала сышлара ашҭа, сынҭалт!

* * *

Ччаԥшь еиқәаҵәак сышьҭоуп ариабжьарак,
Аты абжьы саҳар ҳәа сшәоит уахагьы.
Ариабжьарак сыбжьахеит ци-шәи рыбжьара,
Накәаацарҭак ыҟазам ԥьарамзар-ԥьаргьы.

Сыҳәҳәар сҭахуп, аха сыбжьы заҳауада,
Избоит ишеицакыз сыжәлар рлахьынҵа.
Хәылԥ шәаԥшь иналасҳәо суазыр збауада,
Аҕа иҵәыцәгьа шԥаҳақәшәеи аҵахь ҳанца.

Ак әыкәбаа еимаркуеит ѡыцьа уаҵәы иныкәзытуа,
Ажәыруаҵ иныкәҳәҳәуа ашьыжьтәи ак әыкәбаа.
Ҳәҳәабжь иаҳазом аз иаго, угылаз иқәҽытуа,
Уа, ҳазшәиз дарбану? Анцәа ду уизҵаа.

Аҟәараѡа илашәеит ҳажәлар рынасыԥ,
Ѡаԥхьа ишьҭракәлеит иҳаѡсхьоу аҭоурых.
Ҳашьҭамҭа цыгәцыхәахан наҟ ҳниасып,
Аԥшафарҭын иаԥсаҟьап ҳабаҵәа рҟәых…

* * *

Иныкәлашеит аҵых иагәылшәаз ашара,
Насыԥ лашак агәыҵаршә ашара шарккеит.
Иахьа амыш ҿыц дациит имиц ахшара,
Аԥси абзеи реырыԥсахт, амрагь ҭашәеит.

Ишыбзаз имԥсыз дцеит ԥьанаҭ шьапыла,
Аѡстаа ԥсы зхарытәҳәаз иҭыԥхеит ԥьаҳаным.
Адунеи аеаҳәҳәеит, аеазәзәеит зегь рыла,
Инасыԥ мцабзхеит зылахь егьаным.

Аԥсра хьшәашәа иазымхәыцыц днасыԥдоуп,
Аамҭа иазбоит сажәеинраалагь улахьынҵа.
Зашәақәа ҷсыз ишьҭахь инхаз ҭәархыстоуп,
Ҷсаҭаҵәҳагоуп, нарха амоура заҵа.

Исаҳауеит азхытҵреиԥш саамҭа ацашьҭабжь,
Сытҵоагь ҵнашәаауеит, избоит хәыч-хәыҷы.
Иныҵхахаз сынасыԥ сықәҷнаҭит ашьыжь,
Саԥхьа инкаиеит схәычра ашьац иаҵәа кашьшьы…

* * *

Амза шаша аххьа рахәыцқәа,
Аԥсабара акәа иҭанаԥсоит.
Уахатәи азиас аҭра иҭымҵкәа,
Ихымҵкәа,
Иныҵак ашәа ссирк аҳәоит.

Еилаарцыруеит ашьха ҟаскьара,
Ибырлашҧсаран асыԥса лашоит.
Илашоит икахәхәа жәҟан ихалан,
Ашьха шкәакәақәа ацых дыршоит.

Ашьшьыхәа имҟасуеит ацых ҟәанда,
Асар рымҟа каххаа инашьҭуп.
Имҳәа-мырза аҭынчра аҿаҭан,
Ауаҟы дыгәхьаанагоит амҟахәасҭа,
Амҟахәасҭа ашара иазыԥшуп.

* * *

Сара слахьынҵа сырццакуан саагылазар,
Уаҵәтәи спеиԥш иахьа издыруазар стахын.
Уахатәи ацых амзаҿа агылара,
Сгәыгра ҵҟадақәа неиқәҳәало сазыԥшын.

Амзаҿа саԥшуан ҵхагәы еиҟонашааанза,
Уахатәи амзаҿа сыман гәыгыртас.

Амзаҽа сацәажәон цҭацк аҽаҳәааанза,
Аха амзаҽа уалы-уашон аҭак ацымхәрас.

Сгәыѡ-ҽыѡоха дгьыли-жәѡани срыбжьаршәын,
Амаалыкьгьы аҧеамбаргьы рыгәра згон.
Слахьынҵа ашаеҵәа сгәаҵа иҭаршәын,
Абас мацара ихәлон, ашара еимыггон.

Аха исзеилымкааит аѡыстаа заѣа ихытҵуаз,
Са слахьынҵа сшашьҭаз, сеиԥхызит анышә.
Уажәы-ушьҭан насыԥказ сышгәыҕуаз,
Ашамҭазы снылагылеит сыхрат ахышә.

АҦСЫ ИУАЗЫР

Ихаҳәхаз сцәа-сжьы анылт инымҵәазо амѡа,
Сымаша аѡонытҟа цааԥсуп иҭыршоу.
Уа ацхахә еихашәуп адгьыл ахлымѡа,
Ҷьаргьы мацәаз ҭыпк ыѣазам илашоу.

Уа амышгьы ацыхгьы зегьы еизадоуп,
Уахгьы-ҽынгьы аҵәылашьца илашьцоуп.
Ара сабдуцәа зегьы рышьҭақәа нагоуп,
Зегь тәоуп еиқәшлаҳәа, азәгьы ибжьы газом.

Ара сыԥсы анҭаз еиԥш алакәқәа рҳәазом,
Ацу рфазом Тур ихәы еиԥш, ашә занз рхьыршоуп.
Ашамҭазы ашара ҵыс ашәабжь саҳазом,
Анышә аза исыҟәжьу ахаҳә еиԥш ихьанҵоуп.

Избазом ша-шәахәацк ҷьанат иналыԥхан,
Аҳәҳәыҳәа иразнышха азаза каԥсом.
Сҭашьаркыцуп дунеи ҵәыԥсык еиқәараха,
Еиқәыхьшәашәа ҵлакәак гылоуп,
Ҷша шәышәык ҵысзом…

Ихаҳәхаз сцәа-сжьы анылеит инымҵәазо амѡа…

* * *

Ари адунеиажә ууароуп, иудыруаз,
Иахьа азы ихыцыз, уаҵәы иҭабоит.
Абҩоа зҭыршоу ачуан хьыруагь,
Уаҵәашьҭахь ажьакца ихнаҩоит.

Адгьылаҿ егьшазам лахьынҵада,
Ахаҳәгьы анышәгьы ирымоуп ҿхәарак.
Ауаҩгьы даҩызоуп агәыр ҵада,
Иҧсы ицәырацәоуп, дызтәазом ҷьарак.

Аҧсҭазаара шызшәаху издырзом,
Ҩ-шәымҭак иаҭәоу изакәҵом ҳаҭыр.
Азиасгьы баша ахала изхыцзом,
Наѣ-ааѣ имаҵәысны ажәҩан мдыдыр.

Усоуп, адунеи насыҧда цәеицәыпсуеит,
Есымша аҧшалас засзом икахәхәа.
Саргь уеи баапсыказ сниасуеит,
Уара уаҧылоит ашьыжьтәи ашәахәа!

* * *

Кыҷын иман аҳәакәа,
Хәычи-дуи жәабаѣа.

К.Чачхалиа

Ашымҳа иамҵаршәуп хәылпазтәи ашәшьыра,
Иахьатәи амыш имгазеит ҳарбаҷь абжьы.
Иахьатәи амышгьы иамоузеит шәышәырак,
Хыхь ажәҩан саркьа ихымлазеит ашәшьы.

Анцәа иҵьшьоуп, ихәлеит каҳада-ҵеыда,
Иахьакгьы еиқәрымҭәеит азәгьы аҳәынҵәа.
Ҳаҧшуп. Уаҵә азә ицәгьа еиҭазҳәарыда?
Мачхәума, дадхеит, ицәымгыу анцәа.

Аҳаскьын ззымхаз, алаҳәагәаԥа еимаркуеит,
Хьажь-хы аҭамҳа еиҿарыжьуеит шьоукы.
Шьоук ҕьычрах-заарахла анцәа деицаркуеит,
Иумаҳара иҟоузеи, дадхеит, зегь рыхкы…

Уаха ахәа еиҿарыԥсоит лассы идыршарцаз,
Аҕба шахагь рак аԥыршьуеит, ирызхом.
Алтә ԥхьарца ахыц аҿыршьуеит,
Ашәак адырҳәарцаз,
Уахгьы-еынгьы ҵааи-цышәи еиқәдыртәом.

Леибарфага газеҭқәак еицәажәоит,
Аха аҕар ихәаша акгьы рҳәазом.
Ажәлар гәашахеит иштәаз игәжәажәо,
Аԥых еиҭамҳәагьы уаха шазом.

Агәҭа атәара жәаѡык еимаркуеит,
Азәы иҭыԥ заҵәык ауп иҟоу агәҭа.
Ушьҭа егьрыгзам рабԥьарқәа еиҿаракуеит,
Иҭибахырц егьыргзам ажәлар рлакҭа.

Аха, аус алазам ауаатәыѡса ршыра,
Ашымҳа амҵа икаршәуп ашәшьыра!

* * *

Ушьҭа хәычҳак ауп исҭаху,
Ишысфалакгьы, схәы сфахьеит.
Ушьҭа ѡымыш исзыцәахыу,
Ашәхымс аҟынза сназахьеит.

Анцәа сиҳәоит ԥсышьа бзиаз,
Уаха ашә-цәашьык ахьаркыу.
Нас снахьҵәуоит ицаз иниас,
Ацәазыз зхьызсо цәацәашьк скуп.

Уаха ҭынчроуп иаасыкәыршан,
Ахәхәаҳәа лашарак зыҭуеит.

Адәахь зазашк нықәршан,
Шәахшәа ашьацраҿ икаҳәуеит.

Имѡасуеит ацых шьшьылаҳа,
Ацых сыгәҿыгьреиԥш ихьанҭоуп.
Схәыцра аҭлаѡа сылахан,
Аеҳәа хьшәашәа сыеҳәатәоуп.

* * *

Схәыцырц сҭахуп, аха сызхәыцуам,
Схи-сыхшыѡои еилаԥсоит.
Адгьыл иныкәҳаз анаѓкә хыцуам,
Избоит ушьҭа дук ахыцуам,
Адгьыл сыцгәасан ицоит.

Ауаатәыѡса кара-ԥсароуп,
Рхәыԥха изаҭәҳәаҵәѓьом ушьҭа.
Мраҭашәарагь рыԥсацароуп,
Аха аз иаго инапы иѓьароуп,
Уаҳа егьрымазам гәыгырҭа.

Уаѡак иѓам сыжәлар рыцҳа,
Абас шәызшәида мышкызны?
Иахьа ихыхуа уаҵәтәи шәыцҳа,
Ишәамразакәа шәымҭак шәхыцха,
Аамҭа шәазазѡои шәыхәжәаны?

Дызусҭада зылаԥш шәхьысыз?
Хҿыхгас измыхәаз ауасахша?
Мрагыламҭаз шәиԥхьыз зхысыз,
Ахәылпаз аԥсгәы иҭысыз,
Гәнаҳак иаҵоу есымша.

Схәыцырц сҭахыуп, аха сызхәыцуам,
Схи-сыхшыѡои еилаԥсоит.
Адгьыл иныкәҳаз анаѓкә хыцуам,
Избоит ушьҭа дук шысхымҵуа,
Адгьыл сыцгәасан ицоит.

* * *

Иаахшәаахеит сымч саазқәылаз,
Уажә еиҳа-еиҳа аеҳәахь снаскьоит.
Аххаҳәа акәастҳарамца еиқәылан,
Амҽаза ацәыкәбарқәа капсоит.

Иныцакзан исҳәоит гәырԥашәак,
Аеҳәа иеҳәалашоит апыргқәа.
Акыр шықәсқәа амцабз иԥнашәаз,
Ахаҳә арсуп амца еибаркуа.

Илашоит амцабз схәычра ацәымза,
Ихааза алԥа афԥы саҳауеит.
Иԥеиуеит ацыԥхь еихьымза-еиԥымза,
Ахәыблы еиқәацәа акәа итаҳәуеит.

Са сҽара ацыхқәа сгәаларшәо,
Игоит аеҳәа ахахьы арцу абжьы.
Уаха ацых мԥасуеит акалашәа,
Азеиԥш имԥасуеит ацых кашьшьы.

Уаха сажәреи сҽареи еиҽыхоит,
Нцәара зқәым схәыцрақәа цоит-иаауеит.
Сабду иапсшәа апсы дзырҽыхоз,
Уахагь азыхь еиԥш ибжьы саҳауеит!

АГӘЫԤО-ҨЫԤОРА

Сишь! Ааигәа азәыр дыҟоума?
Абжьы игаз, адәныҟоума?
Исзаазгарыдаз гәыргьаҽҳәашак,
Ашьыжь шараз сгәы аззырҳаша.
Акыр ҟалама жәлар ирыхәо,
Цәалашәарак са сгәы арҽыхоит.
Мамзар, баша сгәы саргәыгуоу,
Абжьы исаҳаз шәиԥхьыз хыхроу.
Сеидроу, сеидроу, ԥсырзхарыма?
Сишь! Уи абжьы еитагарыма?

Лаԥшҵашәарак ус исҵылоит,
Схәы-сжьы қақаза еилагылоит.
Идәылҵуеит, иԥоналоит икахәхәа,
Шьыжь амра игылаз ашәахәа!

* * *

Акасы шкәакәа аҵла ирхаршәуп,
Рымахә шьҭасуеит асаара.
Акәарақәа асаркьа рҭаршәуп,
Ахьзы рыцкәраа ицоит хара.

Сышьацәеимаа аҵыҭәа сзаҵоуп,
Сшьапы самшьуа иԥхаза.
Сабҵьар аҭыҳәҭа иҭысхын, саҵоуп,
Абна сылоуп са сласза.

Атрым! Ажьа саԥхьа иԥоаҵҟьан,
Агәышҵа ҵышлаа абрантә избеит.
Ашәыб ԥсаҟьо амахә иаҵҟьан,
Абна агәы аахәан иԥоны ицеит.

Ахәырд-ахәырд, асы сылоуп,
Сишь! – саатгылеит сыԥсы за…
Абна акылоуп, сыццакыроуп,
Ԥоаԥхьа саԥхьа икалаза,

Ашьабсҭа азара ҭкәыцәаа,
Ахьу! – иԥеит, уаҳа умԥсит.
Сабҵьар сԥоахан, инасыхкәцәаа,
Аха смацәа смырцысит.

Аԥсабара зырлахҿыхуа,
Уа ухьзала абҵьар скуам.
Абна улаз агәы хыхуа,
Абна гәыраз кьыс змам.

Ашықәс ҽыц иахьатәи амыш,
Уалагәыргьа уаргь са сеиԥш!
Уца, ашьабсҭа, уқәыл мԥамыш,
Саԥырхагам уара уԥеиԥш!

* * *

Ууаит ааԥынра аччаԥшь уҽыкәхх,
Ушԥеиԥшу, сыҷкәынра, раԥхьатәи асы.
Амра ашәцыԥхьык храшрак иныкәххт.
Ашәахәашқәагьы аԥсаҟьашт лассы.

Атԥла инамҭашәеит иҽшәаз ашәшьыра,
Аԥшалас ԥшаласуеит ҭынч икашьшьы.
Арԥашгьы ҭыкьасоит ҷаҟа ахшьыра,
Адунеи шҽыхара иҽыхеит шьыжьы.

Иахьа зегьы-зегьы ҽыц иалагеит,
Ҽыц ииуеит аԥсҭазааразшьоукы.
Азәы ииеҵәахә ажәԥан иналыггеит,
Ҽазә идунеи дыкәҵит ицәаҵәашь аркы.

Иахьа апытҟәыр иагәылҵуеит ашәҭыц,
Раԥхьа игәылҵыз, раԥхьа икаԥсеит.
Ауаԥытәыԥса адунеи дыкәлеит дгәамҵырц,
Дгәаҟырц. Ус анцәа адоуха ҟаиҵеит.

Саргь ушьҭа икьаҭахьоу еҵәак сеиԥшуп,
Сара сҭыԥгьы аблаҭып еиԥш иаанхап.
Сишь!
Еҵәак рыхьыҭшьуеит, икыдшәан илеишоу…
Ҽазныкгьы сзырԥып, цыхәтәажәак саҳап.

* * *

Асышәҭ леиуеит еимагылан,
Акәазҭхарамца еицралоит.
Схәыҷра зымтәа асы ицәылан,
Ашьалҭа шкәакәа илахәмаруеит.

Асы аҩуеит ажәҩан алацкьага,
Икаҵсоит аҿара анасыҵ.
Сгәаҵа аҟынза хәыцрак наган,
Сылаҵш ыкәуп сгәараҭыҵ.

Иаҳхылаҵшхәу сизыразым,
Ажәреи аҿареи зырласыз.
Иацеиҵш сшьамхқәа зыласым,
Игәхьаазгоит баша иниасыз…

Асышәҭ леиуеит, асышәҭ хахо,
Схәычра ашәҭыц сгәалахыуп.
Ахьаца мҿы ҵшьала снахоит,
Ушьҭа аҭынчроуп истахыу!

* * *

Икыдуп хара амза ашыц-хыц,
Ихха-ххоит аецәа рцәашьы.
Нахьхьи ашьха хышқәа рынхыц,
Ихышхыҵәоит Нарҭаа рыбжьы.

Аишьцәа дәықәлеит хьызрацара,
Ҳаҵи-ҳаҩеи зегь зырҩуеит.
Храшк дықәгылоуп инахаран,
Саҭанеи лдоуҳа абжьы гауеит.

Ррашьқәа рышьҭыбжь
Хызаҵә тҟьароуп,
Арҩашқәа ҭагылом рытра.
Мрагылара шәаҵшь еимҟьароуп,
Еҵәак зызымкуеит хара.

Изакәызеи нас абарҭ зыргәамцыз?
Иранаҳәазеи Нарҭаа рдоуҳа?
Гәаҟреи-ҵәаҟреи адгьыл иамкыз,
Ҩаҵхьа еицралама имцаха?

Адоуцәа цәырцма мраҭашәарахь?
Ишәарҭахама Аԥсынра?
Аҵых неиуеит ушьҭа ашарахь,
Са сгәы ҭыҵуеит аҭҳара.

Мап, ибашам са сцәанырра,
Иаҳԥеиԥшу санаҳәоит уаҵәы.
Сдоуҳа иснаҭоит адырра…
Иоужьуп Саҭанеи лыхцәы…

* * *

Сажәра урхьанҭеит, злыԥхаҳаура,
Аҟәыш иеиԥш сиацәажәоит агаза.
Уаҵәтәи амш исоура-исмоура,
Акгьы сазхәыцырц сгәы иҭазам.

Ес-ишаргьы саҵоуп гәырԛа еидарак,
Иныҵхахаз ччаԥшьк, цәазызшәа изыҭуеит.
Есымша сыԥсы аҿахоит ԛадарак,
Ахаҳә шкәакәакәагь сапхьа ихәтәуеит.

Шьыжьык арԛаш шыцәоу избаргьы,
Срыҟәиҭымхеит хажәак аҳәара.
Мшы хашак, исҳәаргьы иззаргьы,
Шәахәацкәак наламԥхеит ԥьара.

Сымшкәа мԛасуеит еиҟәыхьшәашәа,
Нырцәи-аарцәи изҿу еиҟәпароуп…
Сыԥшуп амыш ага иԥнашәаз,
Аԛыстаа дызҿугьы ччароуп.

Ҳаи, ԥьоушьҭ, адәахьы ишԥашьацоу,
Ашьха асы ыҟәнаҳәеит ааигәаза.
Сыкәреиԥш сышлацкәа шԥахьанҭоу!
Акәастҳара амца лашоит ихааза!

* * *

Аххаҳәа аҭыпаҿ амца ахьеибакуа,
Амцабз архышьна иакәҵәишоит.
Жәԥан ҵаулаҿ аеҵә рееибаркуа,
Ахра ҵәҵашқәа ирҿалашоит.

Аҭыпаҿ итәоуп агәыԥ рееиԥшаны,
Алакә реиҳәоит ашла еихаҳауа.
Сасрыҟәа ирашь аеԥырха агәыҵҳәаны,
Раԥхьа дниаҟьоит ихҭырпа ихаԥыруа!..

* * *

Сгәырԥа хеыга, сымза ҭәымҭа,
Еҵәаԥьаа рыцыԥхьқәа зҿаԥсоу.
Ажәԥан саркьа, ажәԥан ҳәымца,
Слахьынҵа амаза злаҳәоу.

Зегьы збарҭоу, зегь заҳарҭоу,
Аԥшырҭа иқәтәоу анцәа рҭыпха.
Иарбан мшыу са сзы ишәарҭоу?
Са суахҭа амаза сырҳа.

Уаҵәтәи сымыш шәшьума, ицәцоума?
Сымԥа еихнаҵәома уаҵә аԥшза?
Мамзар шәалҟьа мрак сызкаԥхома?
Са схәычра амреиԥш ихааза.

Исыкҿенатрыма насыцк ашьыжь?
Ԥаԥхьа сҿара амышқәа сзырша!
Ашьха ргалуан шәахәацк наҵышь,
Амраш гылома есымша?

Сымза шаша еилаԥо-еиласуеит!..
Ҽаанбзиала, амза еиҭасит!..

* * *

Аҵых аҭынчра агара игароуп,
Арашәыга агарашәа рҳәоит.

Азыркәи ԥсаҟьан аҵых иалоуп,
Анаҟа-араҟа аҵәашьқәа акуеит.

Ԥшахьык асуеит ихәыҭхәыҭуа,
Ажәѡан акалҭ ҟәашза ишәҭит.
Амза ѡеиуеит ахра иахысуа,
Азаза ашьацраҽ ишьҭашит.

Аԥш алапҟьа аҵәа иҭыцын,
Абырфын ԥаҵа наҽапсеит.
Азахәа аракәа ааида ихыцын,
Алҽыс амахә иаҽаҳәуеит.

Аҵар еихырҳәаалт сгәы мѡазо,
Амахә гәасҭеит ишҵысыз…
Сишь! Ашьхарахь еимыггоит,
Ишандаз, ишандаз лассы!

* * *

Анаҟа хыҵит аԥсабара,
Ашьыжь цәырҵит иҵарза.
Аԥсабара амра ԥхара,
Акәа инҭалеит иԥхаза.

Апытҟәыр гәылҵын, ашәҭ аҽалеит,
Амахә илнагеит аҟата.
Ихәыҭхәыҭуа аԥша хылеит,
Ҽыц иқәыҳәҳәыз амхырҭа.

Имҳәа-имырза аҵла ахыцәқәаҽ,
Ажь иналашәеит ағырла.
Ҭынч ашьшьыҳәа ажра ахықәаҽ,
Ашьынка ѡежьхоит мазала.

Адгьыл разы шьҭоуп иҭынчза,
Ишьҭоуп адгьыл, аԥсашьоит.
Ауал нагза, ахәы аԥынцаҽ,
Амраш акыр-кыр иччоит!

* * *

Ашьыжь сҽаччеит ашьыжь шараз,
Сҽара амышқәа зегь хынҳәит.
Са сеиҭеиит ашара еимҟьараз,
Скәыпҵшра азазагьы каҳәҳәеит.

Ҩаԥхьа икыдлеит са сымзаҽа,
Ҩаԥхьа сышьха зыхь хыхәхәуеит.
Рҩашшәа жәҩангәы иныцаееаз,
Асар рымҩагьы хшцахеит.

Аргама исоуит иахьа амцәыжәҩа,
Амаалықьцәа рашҭа ҭалт.
Еиҭа мшынхеит схәыҷра ажәҩан,
Ашацәа ртәарҭа рышҟа схалт.

Избоит ишыҟоу сышлара амҵан,
Ци-шәи рыбжьара ҟьаҟьарак.
Избоит сшажьо гәыгра кәампак,
Издыруеит сшамгогьы харак.

Аха,
Ашьыжь сҽаччеит, ашьыжь шараз,
Сҽара амышқәа зегь хынҳәит.
Са сеиҭеиит ашара еимҟьараз,
Скәыпҵшра азазагьы каҳәҳәеит!

* * *

Ашә-мазак, ашә-цаԥхак рҽасцеит,
Инеиматәаны сцәуарц ҭахуп.
Адунеи аҽы егьшыҟамыз хасцеит,
Аҧсрахәшәгьы ааԥраҽ итәахуп.

Зегьы-зегь ашә-кәалаԥк ирҭазуп,
Аҧсҭазаара шьцыларoуп уеизгьы.
Ауаҩгьы шәымҭак даҧсахацуп,
Аха, ахәаша, дгәыгуеит иахьагьы.

Ԥшаашьа змазам акы дашьҭоуп,
Ахаҳә арашы алихырц иҭахуп.
Дхылан днеиуеит уигь шьоук рышьҭа,
Ԥсра ҽенынзагьы рышьҭа дхуп.

Аҵыхәтәан дкылсуеит ахра ѡашраҿ,
Ахаҳәршәыра ахьзыҭуа.
Асыԥсагь иҵаԥцәоит аҳәишраҿ,
Ахааназы уаҳагьы дхынҳәуам.

Ашә-мазак, ашә-цаԥхак рҿасҵеит,
Шьыжь шәаԥшь снаҵагылан ҽасҭеит…

* * *

Аччаԥшь еиԥш ааԥын ашәҭқәа каԥсоит,
Иахьагь амра гылеит касышла.
Азыжь ҵамҵамра ажәѡан газгоит,
Уажәоуп саргьы сшьара саныкәла.

Са сгәыргьа иацуп, иацуп сгәырѡа,
Аҵых иалыԥхоит азыхь саркьа.
Бжьыкгьы шхәыҭхәыҭуа гәасҭоит зымѡа,
Ихәыҭ-хәыҭуеит бжьы раз гәакьак.

Аҵых заҵә амоуп сгәахәа шаҳатс,
Аҵых заҵә слахьынҵа зҭазу.
Сыԥшуп нырцәынтәи бжьы ссирк саҳарц,
Бжьы ссирк схәыцраӄәа ирхацу.

Ах, ишԥаӄәым са сажәаӄәа рҭыԥ,
Сыӄәлоит аҵәаша, аҳаша сшыӄәу.
Уажәы-ушьҭан насыԥ лашак скып,
Аха уи анасыԥ ахьыӄоу абыкәу?..

* * *

Сдыртынчуам ииасхьоу аҵыхӄәа,
Сдыртынчуам сызнысхьоу амѡаӄәа,
Са сгәырѡеи сылабжыши зхьыршоу,
Сышьҭахьӄа сышьҭаӄәа амца зыцроу,

Иҵарԥаца аҩон ашәқәа ахьарку,
Аҳәира зхыцәаз аштақәа иҵацәу,
Ауоуи ауази рмыткәмабжь ахьго,
Аб иԥсыгага ахьыкәу игәагәо.
Ишпаҵахым ахыс бжьы слымҳа цнахырц,
Ашьразыҳәан сԥама нықәцаны исхырц.
Иҵынчыз рызқәаҭыԥ ҳадгьыл еиқәзырхаз,
Ҳаԥсадгьыл азы ҳаԥкәынцәа иҵахаз.
Урҭ рыԥсы цқьақәа гылоит есуаха,
Ишыԥамгьы рызбахә дарзызоит аға.
Абиԥара игылаз, шәхәыц, дад, хара,
Иашәмырсын шәашьцәа хыла адамра.
Ргәы инықәца, сыԥкәын, ашәҭ илашоу,
Ашәҭыц, шьыжь шәаԥшь зхьыршоу.
Сдырҭынчуам ииасхьоу аҵыхқәа,
Сдырҭынчуам сызнысхьоу амҩақәа…

* * *

Амра аԥхара ашьшьыҳәа ихьшәашәоит,
Иҩежьхоит абгьқәа.
Асы аҩуеит ажәҩан, амш еиҵашәоит,
Иҵаауеит азқәа.

Ахҿеиԥш ажәҩан агәыцәԥьа иалоуп,
Апԥақәа рсал.
Илаҳәыз амзагь ԥшьаала ихалоит,
Ажәҩан аԥрсал.

Ажәҩан иалсуа ашацәа рашәа,
Цәымзаны илашоит.
Ажәҩан ахьыршаз аҵых иԥнашәаз,
Ишырзхан икаԥсоит.

Дгьыли-жәҩани рыбжьы еиныҩуеит,
Еҵәа сса еилԥааун.
Абар, ушьҭа лассы еимаҩуеит,
Ажәҩангьы ҵшәаауп.

Ацых еигәоит ушьҭа ашарахь,
Иациуеит насыцк.
Лассы адгьыл цәырҷуеит алашарахь,
Саргьы уахь сласып.

Сышәхымс ихыцуа гәыгра ссирқәак,
Избоит лабҽаба.
Алакә дунеи ссир сыбла хызкуа,
Ҷшзала исырба!

* * *

Иныстцыз, нысцит сшыгәаҭеиуаз,
Сшыгәаҭеиуаз, ацәы сшахаз.
Абжь-мрак схы ишҭацеиуаз,
Исазеит алашәага ирцәынхаз.

Лашәхәык сазеит иуақьы-бзақьыз,
Адунеи цәаҳаҳа ахәыцха.
Итɷызаахьаз алу ҳаҟьа,
Уахгьы-еынгьы акәараз иахаз.

Слуҭаɷ итапсон гәларшәк ашыла,
Убриак сыман гәыгыртас.
Уахгьы-еынгьы инеиҷынкылан,
Саамҭа гәзасуа ицон абас.

Са сҳаи сҷышьеи шынеиҷысшьуаз,
Инеиқәышлаҳәеит, дад, схахәы.
Сгәыгра ажәɷан аххьа ахызшьуаз,
Исытцабареитәит сынцәахәы.

Са исыздыруам сызцаз гәнаҳас,
Сшышьацәхыслоз абранза сааит.
Сишь! Иҟоузеи адәахь гәаҟрас?
Ашьыжь шара неилыбзааит.

Ишакәхалакгьы, ҷшзала ишама?
Ашәҭ абгьыц хәыҷ цыр-цыруеит.

Уаҵәтәи сымԥоаҿ амш еилгама?
Мап.
Зегьакоуп сышгылоу сыԥсуеит!

* * *

Илбааԥхоит амза, асыԥса цырцыруеит,
Аргама исныруеит иахатәи сыԥхыз.
Схәыҷра исԥырцыз нахьхьи иуазыруеит,
Иахьа хынԥажәеижәаба ашҭа сҭыҵт.

Уаха аҭынчра ҵәуеит аҳәҳәыҳәа,
Са сыда абжьы азәгьы иаҳазом.
Схәыцраҟәа рнуп сыҷкәынра асы мԥа,
Са сажәра асы шкәакәа хкәазом.

Илбааԥхоит амза, асыԥса цырцыруеит,
Иахатәи сыԥхыз аргама исныруеит…

* * *

Сыламыс сзыгъашкит уахантәарак,
Ашәи бжьы аныԥуеит амԥа сызнысыз.
Сызхысыз, сызцысыз зегь реиҳарак,
Ҟама ҿуп нахьхьынтәи сызҿысыз.

Анцәа сиашьапкуеит сыгәнаҳа схихырц,
Сцәацәашь ашьшьыҳәа иаҿуп абылра.
Анцәа сиҳәоит схы-сыԥсы ҿысхырц,
Сатеимцарц сиҳәоит са сгазара.

Амаалыкь дналыггоит жәԥангәы иацәара,
Уаха аецә каххаа ажәԥан лашоит.
Сыламыс сацәажәоит уахантәарак…
Аҳәҳәыҳәа сылабжышҟәа каԥсоит.

* * *

Ауаԥы есымша илахьынтца игәҭыхоуп,
Есымша адгьыл дақәлахар иҭахуп.

Ауаҩы игәыгра еицамкуа ныхоуп,
Аха агәыгра амаза ҭаршәны иҵәахуп.

Зегь акоуп ауаҩы анцәа диҳәоит,
Дыҟазар иҭахуп иахьагьы-уаҵәгьы.
Хәылпҵ шәаԥшь днаҵагылан дныҳәоит,
Аха ибжьы наҩозом, рыцха, ԥьаргьы.

Издырзом уи иахьакәу уаҵәакәу,
Иазыркуа данҟамло имзырха агәашә.
Абри адгьыл азәгьы данықәым,
Акаамеҭ аҽены ишцәырԥуа аԥсра ахәшә.

* * *

Иахьакгьы аԥшаҵәгьа амысзеит,
Ажәангьы кеи-кеиуа еилгоуп.
Ақәаршҩы млеизеит, азқәа хымҵзеит,
Адгьыл ԥхыҵәы-ԥхаҵәуа ишьҭоуп.

Иахьатәи ашьыжь аҽа ацгылеит,
Шьыжьза иҽалеит абгьҽа.
Иахьа ахәыҷы ихала дгылеит,
Ихала еихигеит ишьаҽа.

Лада ҭынчроуп, ҩада ҭынчроуп,
Иахьакгьы адыдбжьы газом.
Ацыс ҕраҷкәын амахә иқәтәоуп,
Ацыс ҷырчыруеит, ишәазом.

Лада ҭынчроуп, ҩада ҭынчроуп,
Иахьакгьы ҳәҳәабжьык уаҳазом.
Ҭынчроуп, ҭынчроуп, аха сеидроу,
Уаҵәтәи амыш иалахьынҵоу.

Иахьакгьы аԥшаҵәгьа амысзеит,
Ажәҩангьы кеи-кеиуа ицқьоуп.
Ақәаршҩы млеизеит, азқәа хымҵзеит,
Адгьыл ԥхаҵәы-ԥхаҵәуа ишьҭоуп!

* * *

Ихымкәазо насыԥ шкәакәан,
Асы леиуан еимагылан.
Аԥсабара зеиԥшраз лакәын,
Ажәѡан шыла шьамхсы сылан.

Амцабз шкәакәа рхысуан ашәыб,
Асы ҭаԥсон атԥла рыкәа.
Асы бымбыл адгьыл ашәит,
Ладеи-ѡадеи дук мырцыкәа.

Асырѡаш леиуеит аҳәылыҳәа,
Сҭынчра иҭынчроуп аԥсабара.
Асы каԥсоит сқәыԥшра аныҳәа,
Хәыҷи-дуи рыԥсықәара.

Абырлаш шкәакәа, насыԥ шкәакәа,
Асы леиуеит ихымкәазакәа!..

* * *

О, уахатәи слакә цых ушԥа ссиру,
Жәѡангәы иныцыршан акыр-кыр учча.
Цәала издыруеит, сгәыгракәа хируп,
Умаза зҭацәаху аарты учыкьмаԥьа.

Сыргәыргьа аецә рышьхыцә сналакны,
Еԥәыш хьыршазк асар рымѡа исзанҭәал.
Уаԥәы ашьыжьмҭан ашара инамакны,
Сгәаԥа иҭархәмар гәыргьаҿҳәашак асаркьал.

О, уахатәи слакә цых ушԥассиру,
Са схәыҷра аԥых ушԥеиԥшу уахагьы.
Ушьҭа уара узыҳәан са смашәыруп…
Ушьҭа сҿара ашьҭагьы нымхазеит ԥьаргьы.

Избоит, сажәра шкәакәагь саԥхьа иниаст,
Иниаст, гәырѡа хьанҭак сгәаԥа иазныжь.

Анцәа исаҭәашьа нас ажәра бзиа,
Дыди-маҷәыси ашәышьханхыҵ ихыжь.

Укаххаа уҵәцаз есыуаха, сыжәԥан,
Мза шәахәа ныкәырԥха сызмадоу ахәы.
Исызҳәа саныҟам бзиа избоз ашәа,
Аеҵәа ҷьарсахьа ныкәршә са сгәы!

* * *

Ажәԥан рыԥхуп еҵәа ссала,
Аҵых мԥасуеит икашьшьы.
Аҟармацыс хәыҷ ҭынч ахала,
Абаҳча иалкәраа игоит абжьы.

Ашәа игароуп аԥсабара,
Ашәа иарцәеит иҭахәхәа.
Икыдшанхалан ахаԥазараҽ,
Амзаш иашьҭуеит ашәахәа.

Ҷшьала икаҳәа азаза еимхәыцкәа,
Аҳаскьын рыхәда инахаԥсоит.
Ашәа иахнахыз ашәҭ абгьыцкәа,
Аԥхыз ссир еиԥш икаԥсоит.

Ажәԥан еилҟаауп еҵәа шәпала,
Аарла ицәылашоит шьыжьы.
Аҟармацыс хәыҷ уажәгьы ахала,
Абаҳча иҵкәраа игоит абжьы!

* * *

Изхьоу-иԥсхьоу лаԥшы хаарак,
Насҽаччазшәа акыр-кырҳәа.
Сҽара амышкәа ршәаԥшь лашара
Сыцрыҵуам, иахьак, акыҳәагь.

Ибзары-бзаруеит мраҭашәара,
Сынхыҷәгылеит арԥаш шыцәаз.

Сыԥс иахацыз ажәак мацара
Саҳәеит, сгәырԥоа аԥыхәа ԥызԥәаз.

Ашәымҭақәак зеиқәызҳәалаз,
Ашашәеиԥш иԥытлеит арԥоаш.
Ушьҭа сҽара аԥхыз ссир сшалоу,
Сынасыԥаз храшрак схалаш.

Апҟақәа неиуеит исхысны,
Ажәԥан еиԥырхуеит асал еиԥш.
Амаалыкь лымԥәыжәԥоа насхьырсны,
Саԥхьа дынкаԥыруеит алакә еиԥш.

* * *

Раԥхьатәи ашәҭыц апатҟәыр иагәылԥит,
Иахьа саргьы хынԥежәеижәаба схыԥит.
Саныԥшылоит ииасхьоу сымышқәа рымԥоа,
Ицәахаҳауп сара сыҷкәынра азамԥоа.
Ирыдшуп, разнышуп сааԥынра азаза,
Схы-сыԥсы иалахаз сқәыԥшра назаза.
Еилаарцыруеит ашьашьал икнаҳау,
Аԥла рымахә асышәыб еимаҳауп.
Шьамхсы неиԥоыхны грапарак нагоуп,
Асы илахәмаруеит схәычра хага.
Аԥоаршьтра иҭаҳәуеит алаҳәара ҷара,
Ардәынак кылкәыруеит амасар гәара.
Гәыргьаҽҳәашак сыкәа иҭанаршәырц,
Саԥхьа иныԥхахеит асы илашәҭыз ашәҭыц.
Сажәреи сҽареи ршәымҭақәа еиԥылоит,
Сықәра шкәакәа алаҕырз хыҳәҳәылоит.
Ихылпахасуеит сыҷкәынра – нанаыкьароуп,
Хкаара шьҭынуп, адунеи зегьы гәыргьароуп!
Саԥхьа илашоит акәастҳарамца еицралан,
Аеҳәа иеҳәаԥыруеит схәыцрақәа хиаалан.
Раԥхьатәи ашәҭыц апытҟәыр иагәылԥит,
Иахьа саргьы хынԥежәеижәаба схыԥит.
Ари адунеи хаарадаҽ избахьоу маҷзам,
Аԥыхәтәантәи скәастҳа ццышәхарц егьагзам.

* * *

Иааиԥыххылаз ахышә аекылыршәан,
Дашьапкит раԥхьатәи ашәахәа.
Анцәа иашҭа, ажәѡан саркьа гәылыршәан,
Лыхцәы зса-зсо дналыггеит анцәа рҭыԥха.

Инеихьызсеит илхылԥуаз алакә лашара,
Ишибоз иарԥысрагь хьаҳәит ѡаԥхьа.
Иԥстатцаган игәылсуан цәалашәарак,
Иблакәа лаԥшыла ирхылхуан аххьа.

Илашеит иҷара амышкәа рлакә цәашьы,
Ѡаԥхьа иқәыԥшра аҽа шьамхы ирцысит.
Игәаҳәара ҷыхеит гәырѡашәк ирылашьыз,
Иҟьеит имцәыжәѡа ажәѡан ахь дыприт.

Акараҳәа иааиртит жәѡангәашәԥхьара,
Амаалыкь иашҭа дҭалеит дкахәхәа.
Амаалыкь иашҭа дҭалеит анцәахшара,
Аеҵә рхьырѡаш жәѡан ианҭәалан ихыхәхәа.

Изымхеит аԥшзара анцәа ду иитаз,
Аеҵә рхьыршаз ҷыкәабагас итаххеит.
Ауаѡы насыԥда дшымҭәуаз гәазҭаз,
Аԥшырҭа иқәтәаз адоуҳа ҟаицеит:

«Абзиара знымаалаз иԥсымҭаз,
Ацыхәтәан дахьымзааит аҳәаха иҷахәы!..»
Зҷара хьаҳәыз ауаѡы даапшит ашамҭаз,
Ихахә иналшәаз ашлац аныршәлан ишьамхы.

АБЗИАБАРА АХАҲӘ

(Ажәеинраалақәа рцикл)
Л.Барганԥьиа-ԥҳа лгәалашәара иазкны

ИАХЬАТӘИ АМШГЬЫ

Иахьатәи амышгьы наскьазгеит быдлаԥса,
Аеԥәа ԥьарсахьагьы ԥэырԥит нахьхьи.
Ицәахуп ахааназы ҳабзиабара амаза,
Уажә, зазашшәа иниасыз ҳқәыԥшра сназхьит.

Хнырҳәышьа змам ицәахьоу ҳанасыԥ,
Ашәымҭа хәыҷы сарҭаслымит уаха.
Ушьҭа саргьы бышҟа анеира суахҭа арласып,
Ишԥасҭаху ҽазнык быбжьы раз саҳар.

Ианыбҭахыз сгәы исзыцымхыз ажәакәа,
Гәырԥоа еиқәаԥәан исыцралоит ԥоаԥхьа.
Убысҟан ба бзы исзымҳәаз ажәакәа,
Лаҷырзышан бгәы иныкәсыԥсоит иахьа.

Избоит сдунеигьы ушьҭа ахыкәаҽ ишнеиз,
Аха ба быдлаԥса аԥсраԥәҟьагьы сзаагом схаҽы.
Са саԥхьа иҭашәеит биеԥәахә илеиз,
О, убырҭ зегьы ахыжә еиԥш иҭахеит сгәаҽы.

Иныҵакны икасыԥсоит ахаҵа илаҷырз,
Аҵхи быншьани роуп ушьҭа исзынхаз.
Ԥсра ҽынза иҟазам сыҵыхқәа ирылазырц,
Ба бнапы разқәа сгәалашәараҽ инхаз.

* * *

Аҵыхәтәантәи сыбзиабара, бнаскьазгеит,
Аҵыхәтәантәи быччаԥшь ауп исзынхаз.
Исыздырам, избан,

Цыхәтәажәак бызсамҳәеит,
Срыцҳашьан бгәы иҭабшьит бгәы иҭаз.

Бареи сареи мҩа хьанҭак ҳанысит,
Ҳара ҳгәыргьабжь еиҳа, ҳцәуабжь еиҳан.
Згәырҩа зызхымгаз ҳажәрагьы ҳаҧысит,
Абас мацара агәырҩа еиқәаҧәа аҧәы ҳахан.

Бареи сареи абзиабаха ҳмазазеит,
Зцыхәа ҧымҧәоз гәаҟрак ҳашьҭан есымша.
Бара аҧсы гәырҩагь, абза гәырҩагь брылазеит,
Зегь бычҳауан.
Гәылагьы-ҧсылагьы блашан.

Аҧыхәтәантәи сыбзиабара бнаскьазгеит,
Ахраҭахь бхәычқәа аҩыцьагь бзыҧшуп.
Уахатәи аҧх ҳаҧсцәа зегьы еимыздеит,
Сгәы каршәуп.
Саргь уаҧәтәи сынарцә гәашә аартуп.

* * *

Сзыцәом. Сцәашьы асыркып ҳәа сыҟоуп,
Аха, мап. Иудыруеи аҧых быҧсы алазар.
Бсахьа нытҵахоит саҧхьа, ҧьара акыҟоуп!
Ма ҧхызла исаҳәа гәтыхак бымазар.

Аха уаха быҧсы сыршәарым, ҿыстрым,
Иудыруеи исабҳәар, банцоз ибзымҳәаз.
Ҳамҭак ба быхраҭ амҩа сазхәыцрым,
Срыхьцәуап бареи-сареи ҳамышқәа иныҳәаз.

Бцамҭазы исзымҳәаз ажәак сгәы ахәуеит,
Иҟалап саргьы ушьҭа сыҧсхы сылазар.
Сзыцәом. Аҧәашьы асыркып сгәахәуеит,
Аха мап. Иудыруеи аҧых быҧсы алазар!..

* * *

Бхьаа цәгьа иналыԥхаз быччаԥшь,
Сзынбыжьит ашамҭаз.
Раԥхьатәи асгьы ныкәнашьт,
Быԥсы ахаара ацамҭаз.

Баҭал ихьз бҳәеит раԥхьаза,
Баҭал, раԥхьа ибгәытцшәаз.
Бхәыҷы мцура бгәакьаза,
Исаҳаит ихьз шыбҷытцшәаз.

Акрыќоумашь анаԥьалбеит,
Сгәаҷы иуазырит гәаќрак.
Бнеиқәыхьшәашәа бышцаз гәасҭеит,
Аимыггамҭа ашараз.

* * *

Бара баԥхьа аԥсра саҳәон,
Иныцакны сиҳәон анцәа.
Есуаха ԥхызк сыпнашәон,
Ԥхызк сарҷыхон сгәыргьаҵәа.

Саргь сҷаҳәатәы ќалоз ԥьысшьон,
Ах, сышԥагәыҕуаз, агаза.
Амш еиѡысшон, аҵх еиѡысшон,
Хәылԥ шәаԥшь сапылон сразза.

Сыгәгьы каршәын, сыԥсгьы каршәын,
Сцәалашәара агәра згон.
Анцәа ихьы еимхәыц схаршәын,
Ицон амшқәа, ишон, ихәлон…

Зны са сгәыҕра сытцабаран,
Даҷазныхгьы сгәы хашон.
Сахыццакуан сымыш пара,
Сышьыжь ҭәуон, зны илашон.

Иац инҭасаҳәаз анцәа икәа,
Сыбла изамбеит лабҷаба.
Уажә бареи сареи ҳанаурқәа,
Саԥхьа еихышьуп ѡ-гагак.

* * *

Ауаҩы дыҟанаҵ имцахәгьы ыцәом,
Аҽҳәа иқәуп ихәшҵыргы.
Адунеиаҿ егьыҟазам инымҵәо,
Баша иргәыгуеит ауаҩытәыҩса ихы.

Саргь сыбзиабара имазаз мцабзын,
Уи бара ахраҭахь ибгеит.
Егьызхымҵыз ҳҽара мҩасын,
Имра шәахәацшәа инкабеит.

Сгәы зызоит уаха, сгәы ҭагылом,
Мшаенеиԥш сҭаԥшуеит иахьагь блакҭа.
Ба быбжьы разы сыдгьыжьылоит,
Уахагь ԥхызла бшызбо здыруеит еиҭа!

ԤХЫЗЛА

Баргьы-саргьы баҳча ссирк ҳаҵахын,
Шьахәапара ҳалагылан аҳаскьын.
Ҳгәырҩа-гәырчы аҳаиди аеаҵәахын,
Мра шәахәацла ииааҳакәыршан ихыркын.

Ҳнеиуан ԥшьала мҩахәасҭак ҳанылан,
Атԥла рымахә хәылԥ шәаԥшь ахьыршан.
Бара бшыԥсхьазгьы здыруан гәаныла,
Аха бдамра быштыцхьаз агәра згахьан.

Ҳҽара амышқәа зегьы хьаҳәны иаҳԥылон,
Ҳа ҳақәын алакә шәымҭақәа рдуней.
Бнасԥыршәарҳәа схәы-сжьы еибаргылон,
Аха есымша сааигәа бшыҟаз агәра згеит.

Сара сгәалаҟарагьы адгьыл иақәлан,
Ацәашь еиԥш ицхәраауан иҭамбазоз ҳзыхь.
Анцәа ду дҳацын убысҟан ҳақла,
Анцәа ицәашьы лашон ажәҩан ахыхь.

Сгәы каршәны сҭаршәын ԥьанаҵ акәа,
Ԥхызк аҟынтәи ԥхыз ссирк сагахьан.

Бара бнытцашәеит убысҟан сгәы сеанзамкәа,
Ахаан исымҳәацыз быхьзгьы сҳәахьан,
Саапшит сытрысны, иҟьаҟьаза ишахьан.

* * *

Ихароуп агәырԥоа амԥоа сызныбцаз,
Агәырԥоамԥоа сызныбцаз нцәазом.
Схәыцрақәа рзыхшьах исхытцәаз
Салоуп. Исхысны ицазом.

Сыҷҳәара анцәамҭаз сынбыжьит,
Саамҭагьы хәылбыҷхоуп ушьҭа.
Иахьагьы ацәы еиқәацәа ахьысшьит,
Иахьатәи амышгьы хԥеит алакҭа.

Бгәалашәара сзынхеит ԥсыршьагас,
Ҳа ҳҷарамԥоа сангылоуп уаха.
Ба бымышра сыцуп ҷахәҳәагас,
Иныҵаршәан иаркуп сгәы ацаԥха.

Ихароуп агәырԥоа амԥоа сызныбцаз,
Агәырԥоа амԥоа сызныбцаз нцәазом.
Сахәаҷеуеит азыхшьах исхытцәаз,
Ацых шьаркыцуп, ацых шазом…

* * *

Ес-уажәааны ҳаизынхон ҳамала,
Цхыбжьонынза инцәазомызт ҳҳәатәы.
Ҳаҟанаҵ ҳаҟан ҳара ҳгьамала,
Ҳабзиабара ҳацын, насыԥла ҳҭәын.

Ҳара егьҳамамызт, аха зегь ҳаман,
Ацқьареи аразреи ҳаман насыԥс.
Зегьы игәарҭахьан быламыс, бгьама,
Абас мацара блахьынҵа ашҭа бынҵыст.

Бареи сареи жәа хәахәак еимаҳамдеит,
Ԥсра ҷенынза багьсашьан, багьсаҳәшьан.

Есымша еицакын бареи сареи ҳаҳаидеи,
Аха анцәа иаҳзааигаз зегь бзиоуп ҳәа ишьан.

Уажә ибасҳәо зегьы мыткәмоуп, уазуп,
Гәыжьжьагас абриоуп исзынхаз.
Ибдыруаз, анышә аҵагь быҧсы сацуп,
Саҭабымҵан.
Ушьҭа бынсыжьуеит, бынарцә гәашә лашаз!

* * *

Бара ибзыскуеит ушьҭа исзынхаз сшәымҭакәа,
Мши-ҵхи ҳахҭыс мышқәа рмыткәма сҳәалап.
Ахәылҧ зазагьы акаҧсаха амҭакәа,
Аҧсымра аҭашәамҭаз бышҟа сцалап.

Иныкәсыҧсап бгәыраз аапынтәи аҳаскьынҷа,
Сгәы неиқәҳәалан икасыршәрым лаҕырзык.
Ба быхьзшьара ибасҳәалоз есымша,
Сыбжьы ныҵакны еиҭасҳәап ҽазнык.

Сгәы рҭынчны сбаҵәажәап даеазныкгьы,
Ахәыҷ иеиҧш бшыгәхьаазгаз, убригьы ззарым.
Лабжыш мазак камҧсакәа ишымцац уахыкгьы,
Ибамҳәакәа инсыжьыр, ҵьанатгьы сцарым.

Иҷыцәаауеит ушьҭа ацыхәтәантәи аҧсымра,
Адгьыл шьацоуп, схы-сгәы быҭан сзырԥуеит.
Сгәы асырҳәы ҭанаҧсоит уаха еиҭымрак…
«Уара, ахьҭа уамкааит!» - бҳәошәа саҳауеит!

* * *

Иахьагьы бгәалашәара ашәҭқәа срылоуп,
Ушьҭа уаҳа ҳшеибамбо здырырц стахзам.
Иахьак сбыцуп, исырзоит гәалас исымоу,
Са сымаза ба бзыҳәан ахаангьы итәахзам.

Анцәа бситан, анцәа бсымихит цәыкьа,
Избоит бзиа нагза ишамоуз нарха.

Са сынасыԥ санызбом инахырԥьан,
Аха, зынза схәыцраԛәа хышхыцәеит уаха.

Анарцә ԥырхагас ибмоуааит суазыр,
Бынарцә ацәашьы шкәакәа каххаа иаркыз.
Ишԥасҭаху мшаенеиԥш саԥхьа бниасыр,
Абар, снахьыԥшуеит быԥсы лаша иԥрыз.

Сцәеицәыԥсуеит, зынза сычҳара хыцмашь?
Сыԥс иахсмырзо мазак сгәацаҿ итцәахуп.
Бқьышә инықәыххыз ацыхәтәантәи быччаԥшь,
Иахьагь шара шәаԥшьшәа сыблақәа ирхуп.

* * *

Иахантәарак ашәышә бжьы сышьҭан,
Баҷәцақәа реинԥьабжь аргама исаҳаит.
Бхәыҷқәа гәхьаабгама инхаз бышьҭахь?
Сбыҳәоит, иалшозар, быбжьы насырҳа.

Бгәы рҧынч. Быдгьыл гәакьа бамадоуп,
Быԥс иахылцыз ѳыцьа бывоуп бхәыҷқәа.
Рангьы брызнеиит, нас уаҳа ирымада,
Бышьҭахьҟа бхьамԥшын инхаз рзы бгәыкуа.

Урҧ бара бдоуҳаи бҳақи рыцуп,
Быразреи быцқьареи рныхоуп дара.
Ѳымыш роуп ибхыцуа, бызқәаҭып ҿыцуп,
Сыԥсы шбыцу бдыруаз ахраҭахь ԥьара.

* * *

Ах, сышԥакарахеи ахәаша,
Ушьҭа сеа шьамх агәра згазом.
Имҧьазо сгәахәра иахәаша
Гәырѳоахәшәык ашьҭыбжь саҳазом.

Лабжышла саҿуп сымышқәа рныхра,
Имшазо ацых лашә акәа сҭаԥшуеит.
Гагацас, аарла, иныцхахоит гәыграк,
Аха ашәымҭак зшәахшәа изыҭуеит.

Игәкы-цәыкуеит ҳқәыпҧшра ашара,
Ба биарҭа хьшәашәаза иҭацәуп.
Ибҳәара цьысшьоит ажәа хаарак,
Аха, мап,
Ацәазыз агәцыршо бцәацәашь аркыуп…

* * *

Уахатәи ацыхгьы иштынчра итынчроуп,
Уахатәи ацыхгьы бареи-сареи иаҳтәуп.
Жәҩангәатцагьы ецәа ссала иҩычоуп,
Ба бгәалашәара ацәашьқәа каххаа иаркуп.

Рапхьатәи ацых еипш ҳаилатцәоит гәыблыла,
Уахатәи ҳанасып ацых зацә амоуп шаҳаҭс.
Рапхьатәи ацых еипш быссируп зегьырла,
Нас са сгәы зҭамгыло закәызеи абас?

Избан бнасымпытцпраан бцара зцьысшьо?
Агәра зысымгои быштыцыз цьанаҭ?
Мшаенеипш сапхьатцәкьа бгылоуп, ицьасшьоит,
Нахьхьи ихха-ххоит бдуней ҿыц ахраҭ.

Бдамра иҭамгылаз бынаур сацәажәоит,
Мшаенеипш ашәахәараз хыцуеит блакҭа.
Ирҩышьыгоу бдунеи сыкәуп акалашәа,
Ушьҭа ацыхгьы еиҩонашахьеит агәҭа.

* * *

Бызқәа аҭыпаҿ уаха ҭынчроуп,
Иҭашәеит амрагьы шҭашәара.
Ахәылпы ецәа цәрцит, ҿымтроуп,
Са схәыцракәа цоит хара.

Ашәапшь аҿыршоуп мраҭашәара,
Быхраҭ аимхәыц, азаза капсоуп.
Ашьшьыхәа иасуеит пшалас карак,
Сишь! Исаҳаз быччапшь ахаҭоуп!

Бсахьахәыра мшаены бшызбац,
Сапхьа инкаприт ираззa.

Са сыԥсы иацу ажәак исабҳәац,
Инасҽахәмарит игәкза.

Цқьа исызцәырымгаз сгәаԥхара,
Мцабзны исхыҵәоит ба бшәахәа.
Ӡра-ԥсра зқәым ҳқәыԥшра аԥхара,
Сымыш иацуп сгәы иҵахәхәа.

Ба быдлаԥса сымыш мҩасуеит,
Аҳәыстажә еиԥш сгәы ҭацәуп.
Уаха ҽыц ҳамза еиҵасуеит,
Гәыгра еижьагак сазыԥшуп.

* * *

Бареи сареи ҳқәыԥшра ишԥеиԥшу,
Азаза иагәылшәаз ацәылашара!
Избоит аргама уаҵәы испеиԥшу,
Саргәаҭеиуеит цәалашәарак.

Абар, стаԥшуеит быхраҭ ашҭа,
Мра шәахәацшәа быччаԥшь катәоит.
Бцыхәтәы мшазы исыбҭаз бҳамҭа,
Сыԥс иацралаз гәырҩак арцәоит.

Ах, ишԥаҟәыку уаха аҳауа,
Ацых ҵәыԥсы шԥахьантыцьу.
Бареи сареи дарбан ҳауа,
Зыԥсы ыҵахо адгьыл иҵынчу?

Бара быҟоуп ацаҳәарҭа,
Сара
Амцҳәарҭа адәы сыцәхалеит.
Иаасыкәыршан иҟам царҭак,
Еихымсыҕьуа мцак сыцралеит.

Аԥша еиқәатцәа шәаԥьҳәоит ашҭахь,
Дгьыли-жҩани рышьхәа ҷыҩуп.
Бжьык уазыруа исышьҭоуп сышьҭахь,
Уаха ацых еиқәатцәа зыҩуп.

Акы ахьырҳәо цьара акыҟоуп,
Быԥсы нбыжьит бара бышьтахь.
Анышә бшамоугьы са сзы бныхоуп,
Бгәырԥа исыцу згоит ахратахь.

Бареи сареи ҳҟәыԥшра ишԥеиԥшу,
Азаза иагәылшәаз ацәылашара!

* * *

Атцых аԥсымтаз, ашара ашамтаз,
Сарҽыхеит исызгәакьазаз быбжьы.
Быбзиабара бдамра итамзаз,
Шәахәацны аҽесык әнаршеит шьыжьы.

Мшаҽнеиԥш илашеит бара бсахьа,
Иаргамахеит иахатәи сыԥхыз.
Сара сымышқәа ашәзанз ршәызцаз
Сгәырԥоақәа зегьы зшәахцас исхытцт.

Бышьтахьҟа бхьаԥшит мшы мышраз,
Иббома, ибык әыршан ашәтқәа цытлоит.
Бхәыҷқәа ирзынбыжьыз бымышра
Адоуҳа, шаецәан раԥхьа илашоит.

Банцоз ибзымҳәаз маза бымазар,
Шьыжь шәаԥшь бналагылан исаҳә.
Бгәырԥоа зхыбго анарцә акрыҟазар,
Бхаҽы иарсуп сыбзиабара ахаҳә.

* * *

Акгьы ахьыстахым, акгьы ахьыҟам
Сцоит сымала, схәыцрақәа хыхәхәа.
Атцых цәцара ахьы мԥоа агәылҟоуп,
Мԥоанызас исымоуп амза ашәахәа.

Ахәыҷы сиԥызоуп сыхәмаргахеит,
Амаҷгьы саргәамцуеит, адугьы убас.
Зны исҳәо схаштуеит, сыгәлымыԥхеит,
Иамуит, сеысзымҟажеит уаԥцас.

Ушьҭа аҟәышрагьы аԥшзарагьы срыҳәом,
Сахьцәуоит сыбзиабара заа исыцәцаз.
Ушьҭа мра шәахәагь, мза шәахәагь сыхәом,
Инцәеит сҽарамыш исаҭәаз лахьынцас.

Уаха аԥых цәцоуп, ицәырцаауеит,
Иалшоит асы леир, аҟәаршѡы каҭәар…
Ишпсыша здыруа, сшәыҳәарц сышәтаауеит:
Ахьҭа сакуеит.
Ԥсыуа мцак аеҳәаҽ сшәыртәа.

Уахатәи аԥых цәца мѡасуеит икаран,
Ҳа ҳаипырцра аԥых абла стаԥшуеит.
Ԥсра зқәым сыбзиабара башьанан,
Саԥхьа иқәгылоуп бқәыԥшра апатреҭ.

* * *

Иеибахаз сгәырѡа амаза,
Сгәаца иҭашьужьҭеи ицзозеи.
Ԥсынеиҭакрак самраза,
Зегь сцәыбналаны изцозеи?

Аԥыхәтәантәи абгьыц ҽнахуеит,
Инцәырҟьа-цәырасыз аԥша.
Цәалашәарак сыпсы ҭнахуеит,
Науырк сышьҭоуп есымша.

Ашәи ҭыѡуеит ашәырқыҭан,
Аԥых аҳәынҷоит аты абжьы.
Хәыцрак салоуп сеимша-еимыта,
Гәырѡа еиқәаҵәак сгәы иҭашьы.

Еԥәак сыпхьоит ажәѡан аштаҽ,
Сгәы сынҭаҕызуеит маза.
Уаҵәы испеиԥшу иахьа сашьҭам,
Издырырц стахзам слахьынца.

Сыбзиабара мѡасхьеит, изхьоу,
Имгьо шәахсҭоуп исзынхаз.
Зырѡашшәа скәыԥшра ихыцхьоу,
Иахьа гәырѡашәоуп иаҭынхаз.

Ԥшаласк наслоит хәылбыехала,
Егьырҭ зегь ԥсыԥшәа ицеит зымԥоа…
Уажәы-уашьҭан ашәеиқәа иалоу,
Ихәарехан игылоуп агылԥоа.

* * *

Баргьы саргьы ҳамышқәа нымҵәоз ԥьысшьон,
Ҳаччаԥшь шкәакәахоз ԥьысшьон есымша.
Есышьыжь шара насыԥ ссирқәак сыкәшон,
Схәыцрақәа брыцнаҵ сгәыграгьы лашан.

Бареи сареи мԥоа еиқәаҵәак ҳанысит,
Ҳгәы нкаршәны аччаха ҳмазазеит ҳара.
Аразрагь аԥшзарагь шәымҭак ахымҵит,
Урҭ рымышра рыҵыхра ҳаҵәгылеит хара.

Лаҕырзуп ашамҭаз раԥхьа ҳазԥылаз,
Ҳаԥс иахылҵыз иоуп раԥхьа амца бзыркыз.
Ҳа ҳауп раԥхьатәи ашәеиқәаҵәа зшәылаз,
Ус анцәа ҳалахь иаиҵахьан разѣыс.

Бхәыҷы игәырԥоа цәгьа ҭәымыг жьакцан,
Бгәы ишалагылаз быммоасит баргьы.
Ушьҭа быдлаԥса ԥсҭазаарак сашьҭам,
Ҳабзиабара шысҵәуоз ихәлеит иахьагьы.

Сыԥсы быцуп уаҵәгьы уаҵәашьҭахьгьы,
Сакәхшоит бызқәаҭыԥ змардаз анышә.
Мшаенеиԥш баргьы-саргьы анарҵәгьы
Ҳалагылоуп наѣ-ааѣ ѳ-кәбак рхышә.

* * *

Зра-ԥсра рықәлазом сажәақәа,
Бара быбзиабара згәылоу.
Есымша иҽыцхоит сыхәрақәа,
Ба бхәыцрақәа сахьрылоу.

Ишан ихәлеит ихаарадан,
Уахагь сызаҵәра ѣәараҕхеит.
Мԥоаҵәгьак сыкәуп гәыграда,
Сымышқәа иреиҕьыз зшәаххеит.

Ихьанҭоуп сышлац агәырҩа иԥнашәаз,
Тәым жәҩанк сшаҵоу скарахоит.
Бара ибзыскыз сцыхәтәажәа,
Ибдыруаз, ҳанарцә иаҟәлахоит.

* * *

Избан быԥсы акәу зцьысшьо,
Ашә иылаххыз ашәахәа?
Амырхәага ашьыжь зҩычо,
Биарҭа иылахәмарт еилыхха.

Ах, ишҵеиԥшу ҳҿара ашьыжь,
Егьзхымҵкәа ицаз азеиԥш.
Ҳҿара ашьыжь рыцха
Ҳҿара ашьыжь,
Аҟәарашра иылашәаз ҳҵеиԥш.

АНШЬАН

Быншьан сыман гәыҟажагас,
Ашьшьыхәа снадтәалон есшьыжьы.
Сгәы сҭаҵәажәон гәырҩа хҿыгас,
Исаҳауан сзышьцылаз быбжьы.

Бхәыҷи бареи шәаԥхьа саатәон ҳамҭак,
Ꭴ-насыԥк ҩ-патреҭк шәысҿаԥхон.
Сшәаҵәажәон гәаныла ԥсшьамҭак,
Гәаныла суазыргьы сҳәон.

Ҳҿара мыш лабжышк налатәон,
Амца ацралон ахаҵа игәырҩа…
Убысҟан мшы лашак сгәалашәон,
Мшы лашак иниасыз зымҩа.

Бышықәс нҵәагәышьеит иахьа ашьыжь,
Иахьанза ҳаиԥылон есшьыжьы.
Иахьагь амра ҿыцза ихьашит,
Адәахьы ашьац гылеит икашьшьы.

Хыцьара иԥысҵәеит бҵәымыш…
Аеҵә рашҭа иҭалеит быԥсы.
Быншьан шьҭаҳхит. Быкәлеит мѡамыш,
Бдамра ахышәаҿ ҳаиԥылоит лассы.

* * *

Алԥхынрак игәырґьон абри аҵла,
Ишгәырґьоз мацара ишон, ихәлон.
Аҵла амахәқәа рыбын тлазла,
Есшара амырхәага ахьнаршон.

Ажәѡан иаҵагылан аеыртлан,
Амахәҽа илнагаз аҿын азҳара.
Зынґьы аԥҭа рееибарк инхылан,
Ақәа нҭахәмаруан акәа-амагра.

Ицеит аҵла ахәцыш аамҭа иамаз,
Иҵаарыӷӷеит аҵых, амра аҽазеит.
Ааигәа абґьы иаҵәа аҵла иҿалаз,
Аҵәартәеиԥш аҵла амҵа икаԥсеит.

Игылоуп аҵла ашәыб аҿалан,
Асы аѡуеит ахуҳәа, ажәѡан лагоит.
Ицәоушәа-ицәамшәа аҵых иахьалоу,
Аацынра быбышза ҵхызла иабоит!

* * *

Гәырѡа-гәырчы адунеи иақәлахарц,
Адоуҳа ҟаиҵеит анцәа ҳазшаз.
Ауаѡы дышгәыґуаз адгьыл даҵаѡахарц,
Ашарагьы ирхәларц, ашара зыршаз.

Ауаѡы машәыр адгьыл аҳәашьҳа,
Анышәаза иналазуа аҵәыкәбар.
Шәымҭа ҟьалак аԥстазаара зқәашьхаз,
Цас ишоу адунеи иқәҵуа зхабар.

Ауаѡытәыѡса ирыцҳара амзыз,
Зхазы цәгьа баны бзиа ҟазымҵо.

Ауаҩы шәи, бзиа нагза зызшамыз,
Аҟәарашраҽы абыстҭа лазцо.

Иац адунеи иқәнагалаз машәыршәа,
Иахьа сыгага убазом цьаргьы.
Сашәақәа роуп ухышә инкылшәо,
Абжьарак, ушьҭа сыҟазам саргьы.

* * *

Ҳашҭа ашәшьыраҽы сықәиоуп,
Ашьхыцқәа исҽарыпсоит аҵәашәҭ.
Хәыцрақәак сыҷкәынра иақәлоу,
Ахәхәаҳәа итаҵсоит са сгәашә.

Ак әыкәу абжьы ааҩуеит бнагәыла,
Хҭысқәак хәытхәытуеит сҽаҵхьа.
Сыбла даахгылоит гәаныла,
Исгәаҵхаз аҵҳәызба зегь раҵхьа.

Иасуеит ирҩышьыгоу аҧшалас,
Ииасхьоу схәычра анасыҵ схьаауп.
Хәылҵ шәаҵшь амшын ихшәалаз,
Ахьы шәахәа цыххаан ирааупп.

Аҧшеиҧш ицаз сымышқәа схысны,
Рыцәқәырпқәа сырхыуп азхыцреиҧш.
Амаалыкь лымҵәыжәҩа насыхьрсны,
Саҵхьа дниаҟьоит алакәа еиҧш.

* * *

Иҟалаша заа уаҵәымшәан,
Иузыхәшьаду лахьынҵоуп.
Инкашәаанза уеҵә кыдшәан,
Аҧшырҭа иқәтәоу икәа уҭоуп.

Бзиа сыҟоуп ҳәагьы умгәыргьан,
Бзиа нагза шыҟам дыр.
Уцәа уҭымцын инахырҟьан,
Анцәа духыццакуеит, уццакыр.

Аԥстазара ашәеиқәа иалоуп,
Цәгьеи-бзиеи рышьхәа еивцоуп.
Иахьатәи амыш угәы акалоуп,
Аха уаҵәтәи амыш уара утәоуп.

Ҩба умызхыз нас ак уиҭоит,
Ҳазшаз урхибаауам зегьы.
Ушьҭахь, уразрагь гәеиҭоит,
Акымзарак уҵәыззом ҵьаргьы.

Гәырҩеи-гәыргьеи еицыкәашоит,
Иахьа са истәуп, уаҵә – уара.
Зны сара сашҭаҿ ирлашоит,
Ашәшьы хиҵоит ҽаԥьара.

Дад, алахьынҵа кьаброуп,
Ахьи аразни абазом.
Анцәа дызҭоу иԥсынҵры роуп,
Ҽазәы иҵәуабжь иаҳазом.

Ашара иациз амыш ҿыцгьы,
Хәылԥ шәаԥшь иналазуеит уаха.
Иаапсаны иҿшәаз абгьыцгьы,
Аҵәартәеиԥш инкашәоит ҵаҟа.

* * *

Илаша-лашо амра цәырҵит,
Ақыҭа ҿыхеит иԥшзаза.
Аԥҭа шәахҵас жәҩан ихыцит,
Ашьха иркыдтәалт хараза.

Ԥшахьык асуеит уарла-шәарла,
Азаза аҳәиҵәҳәа икаԥсоит.
Ҟәпсҳак ҟалан, иҩежьза ахала,
Аҵла ахыцәкәаҿ аҽазоит.

Аҿарпын еиԥш абна цәажәоит,
Аҵла иныкәтәеит аҵыс аҭра.
Ахьшь гәаҭеиуа аԥсаатә ирхаҩоит,
Аҳауа иалоуп иԥыруа.

Иатҽа бгьыла еиԥынчылан,
Зехьыныҵьара аҽа ҭысуеит.
Рыхқәа шьҭыхны еикәагылан,
Асаргьы ашьхарахь иԥшуеит.

* * *

Ӡра-ԥсра зқәым аҵыхқәа сгәаҽы имҩасит,
Исыциз, исыцԥсуа сымышқәа гәырҩазгоит.
Хынҩажәеижәабантә иахьа амза еиҭасит,
Аҵыхәтәантәи сыҵыхқәа рыԥхыз наскьазгоит.

Сеиҭархылеит уаха иԥсхьоу сгәырҩа ашьҭақәа,
Иахьагь сышьҭақәа былуеит амца рыцралан.
Зегьы мцабзны испылоит схарҭа сыԥсырҭақәа,
Гәыжьжьагак сызнымхазеит, ицеит зегь бналан.

Хәылԥ шәаԥшь мыткәмак цәырнагоит мраҭашәара,
Уи ииасхьоу сымышқәеи сыцыхқәеи руазоуп.
Алабжыш канаԥсоит нахьхьи гәалашәарак,
Убырҭ зегьы сышлара иазныжьны ицаз роуп.

Сабду ихәышҭаара агәы сықәтәоуп наурҵас,
Хәылпы еҵәа наҽалашеит ажәҩан ахымаа.
Ахәы ԥшза шьаркыцуп, ашәы еиқәаҵәа зшәырҵаз,
Уи аеҵәахә кыднахит аамҭа аҕымаа-сымаа.

Схәыцрақәа зегь ырзо ԥша гәырҩак еиҽасит…
Исыциз, исыцыԥсуа сымышқәа гәырҩазгоит.
Хынҩажәеижәабантә иахьа амза еиҭасит,
Аҵыхәтәантәи сыҵыхқәа рыԥхыз наскьазгоит.

* * *

Сара сқәыԥшра зегьы-зегьы снаҭон,
Амрагьы амзагьы са сзы илашон.
Хыцҵас икыдлоз амзаҽа гәаҭон,
Ахьы шәахәа ахьызсо саԥхьа икаҭәон.

Дгьыли-жәҩани суаҩа иқәкәашон,
Асар рымҩагьы рҩашшәа ихыҽеон.
Ихьырзышха арҩашқәа хыхәашон,
Аены шьыбжьон зыхь ҽыцк хыхәхәон.

Санион азиас ҭаххаа ишыцәаз,
Аԥшалас абызшәа саҳауан.
Акәастҳара амцаҿ ацәашьы анырцәаз,
Схәыҷра анасыԥ каххаа илашауан.

Зегь сыман, зегь сыцын, исаҭәашьаз,
Алаԥшыцәгьа илаԥш сыҟәган.
Аԥсыуала атәашьа агылашьа…
Маза сыцакымызт, сыгәраган.

Абас мацара жәымҭа шкәакәа сҭалеит,
Абас санысит ихцәрыраз амҩапа.
Хәылԥ шәаԥшь снаҵагылт уаха схала,
Уаҵәы мшаԥуп!
Суҳәоит, ҳазшаз, ԥхыз ссирк сырба!…

* * *

Ахра ахыцәқәаҿ с-кәамҟьак ныжьуп,
Қардуаг шкәакәашәа илашоит.
Арффа цаҟьа асыԥса рҭажьуп,
Арҩаш рыцҟьа цаҟа ицоит.

Ахра шкәакәа иаҿахәмаруеит,
Абаҩыш тәыҩоақәа разынха.
Абқәа рԥыза, тәыҩоа қаруа
Ҭоуп,
Анана Гәында лымзырха.

Акаԥкаԥ абжьы аҳарҩоа ируеит,
Агәы-аԥсы каршәуп ақәасаб.
Ашәарыцаҩ иԥба рныруеит,
Ргәы реанырҵоит акаԥкаԥ.

Иахьатәи амыш ԥҭацк зхымлац,
Мшынҵас ашьха жәҩан цәқәырҵоит.
Цқьарамзар гәнаҳа зқәымлац,
Зыхь ҿыцк хыкьасан икаҭәоит.

* * *

Иаасыкәыршан зегь карахеит,
Дхеит ауаҩытәыҩса ихаҭа.
Аҭызшәа-гәарашәа гәарахеит,
Ари иамоузаҵәкьеит хәарҭа.

Уаха аши ахәызи еилысхуеит,
Аха хәарҭахәаԥшь збазом.
Ауаа ашьхыцә реиԥш еилысуеит,
Арыцха ихәаша егьырҳәазом.

Мҩакы иқәуп ҳазго ҳга ҳәа,
Аҩгьы-акәаргьы шьоукы иркыуп.
Еигәыдырҵоит шьоук агәгәаҳәа,
Шьоук анцәа иҳәара иаҿуп.

Амышә шзахәо аҿада афоит,
Аҿадажә ҭацара ауеит.
Аҩызагьы алымха цырҟоит,
Изакәызеи ҳәа ицаауеит.

Илымха данкуп ауаҩага,
Уи амин рыциҳәоит зегьы.
Дгазҳәызхеит ахаца нагагь,
Иихәо аԥхылнадом ҷьаргьы.

Акгьы анумҳәа уҿадахароуп,
Уи алагьы избоуп узцаара.
Иҟоу ануҳәа ухы ақәуцароуп,
Аргама уцәыцаршьуеит ҷьара.

Ҳара ҳазшәиз имаҟа нкаршәны,
Дшьамхнышгылазеи шаҟантә.
Инаҧар днахан, иҷьар ихаршәны,
Ашәиҳәаҩ ишәибжь ааҩуеит харантә…

* * *

Еҳ, дышҧагәхьаазгеи ашла,
Ашла аԥсышәала ицәажәоз.

Агәырҕьашьа здыруаз ҟәышла,
Ахаҵа итәала игәжәажәоз.

Згәырԥа аҵәахышьа здыруаз,
Ахьзи-ахьымзҕи зламысыз.
Аразреи аԥшзареи зныруаз,
Амԥа хҵәрыра ианысыз.

Уа утәы зҳәарыда убызшәала?
Убызшәала аз хьамԥш зыршрыда?
Ахәра ҭып зырҕьода ажәала?
Аԥсыуала мытәкмак зҳәарыда?

Ҳаҵәгьеи ҳабзиеи зырееиуаз,
Ашла ибызшәа ссир абаҟоу?
Аԥсшәа аҳәагыла иазнеиуаз,
Еиқәхарцаз иҳамоу иахьакоуп.

Еиҳау абаҟоу гәырԥоаҵәгьа,
Уан лбызшәа шыԥсуа анубо.
Ҷьаҳаным аҭыԥхап иахьаҵәкьа,
Ухраҭ мԥа ушьҭа знуго.

Сбызшәа, скәаба хышла-гәшла…
Стәоуп сымала сыгәжәажәо.
Еҳ, дышԥагәхьаазгеи ашла,
Ашла аԥсышәала ицәажәоз.

* * *

Баша уашьҭоуп, ауаԥы, имхазо амԥа,
Уара уеиԥш умԥоагьы иамоуп ҿҳәарак.
Дыҟоуп умԥа алахьанҵагьы иахаԥо,
Зегьы збарҭоу, дықәтәоуп ҷьара.

Умԥоагьы уаԥымуеит уара уаныҟам,
Ушьҭақәа ахьанымсыз игылоит ақәыц.
Уара уаныҟам, ҷьым, акымзарак ыҟам,
Асы еиҵәа асыцәгьа ауеит ишауц.

Амҩагьы шарылоит ушьҭақәа анамба,
Амҩагь ншьанҵас акыраамҭа ишьҭоуп.
Нас ахәреиԥш еималоит адгьыл кәамԥа,
Уаргьы ахааназ адгьыл уқәцит ҳәа ишьоуп.

Анагзатә ҳәа егьыӷказам, зегьы ԥхызуп,
Уара ушаецәагь зны икьаҭоит ԥьара.
Умышқәагь уцыхқәагьы зегьы-зегьы ԥсыԥуп,
Зегьы ирҭынхо, зегьы ирхаанхо хануп аԥсра!

* * *

Есымша аразра сашьҭоуп,
Аха ҳарамроуп исԥыло.
Санхыло амаалыкь ишьҭа,
Аҩыстаа саԥхьа даагылоит.

Убысӷан, амыш икаххау,
Хыхь аԓны жәан еиласуеит.
Аԥҭақәа ирылӷьан, иԥыххаа,
Аԥь ҵла амацәыс асуеит.

Саҩыстаахә дықәтәоуп аҵла,
Иҭахыуп анцәа сицәигарц.
Афы акәцәишоит аԥь еихацла,
Аҵла аҩыстаа даӷәицарц.

Ибылуеит аԥь амца ацралан,
Икаԥсоит аҩыстаа ицыблыха.
Адгьыли ажәҩани еилалан,
Нахьхьи напхыцла еицрыхоит.

Иарлашоит амацәыс сымҩа,
Еикәпоит ҳалали ҳарами.
Еибакуеит аҩыстаа изамҩа,
Игәыргьоит Анани Адами…

* * *

Уи ауаҩ игәы имыхьзац ахаан,
Есымша ибзаласа еиқәрҳәуп.

Иара ишиҭахыу дыҟоуп иаан,
Агәы ацымхәрас изҭоу оупцәарҳәуп.

Иаҳаз иҳәоит, иибаз ифоит,
Иара изы уахынлагьы шьыжьыуп.
Атәа ибазар, аҭәа иҳәҳәоит,
Егьырахь, зегьы итәҩәы рыхшьуп.

* * *

Гәырԥа-гәырчуп иснаҭаз,
Иахьа ицәылашаз ашьыжьгьы.
Еихымсыҧит амш исхарҭаз,
Амацәысгьы ададгьы.

Ахәылпазы абгыз сыкәкааит,
Ашьашәы еиқәаҵәа иҭарцаҳаз.
Ашамҭазы сгәы нкылкааит,
Абза гәырԥа зыпсыртахаз.

Аԥа скын, исымпыцаԥцәеит,
Амахә азагь азы алҵит.
Амца иҿасҳәаз хәцацәеит,
Аԥсра акынза сгәамҵит.

Исыкәҽнатзом сынасып,
Амца ацралеит ссыпсагьы.
Саргь уаҵә ԥшасын сниасып,
Са исыцыпсып сымрагьы.

* * *

Ашьынкаса еиԥш амза кыдуп,
Аҿыкәаҳа акәыршоуп – адырдха.
Еилаарцыруа аеҵә кәицуп,
Аҵых сыпсы алахоит уаха.

Садаԥ ҳәынцәроу зыбла аԥхара,
Еҵәышк налысхит хара.

Ааигәа исԥырҵыз, сыԥсықәара,
Уи бахнысшьалеит бара.

Ашьынкаса еиԥш амза кыдуп,
Агәы цқьа аѡада иѡарха.
Сахьцалакгьы насыԥк сыцуп.
Сҽаҳәатәгьы ҟалоит уаха.

* * *

Ах, уахатәи аҵых шԥахьанҭоу,
Цҳаражәҳәаѡыс исымада.
Сара сгәахәара иахәарҭоу,
Ажәа разык сзызҳәода?

Ушьҭа аҵых агәы еиѡонахит,
Алашьцара саларшәуп.
Еиқәаҵәала схәыцра схахоит,
Сгәырѡа ашьҭақәа сгәаларшәан.

Сахьа гәакьак цәырҟьа-цәырас,
Гага шкәакәак ниаслоит.
Сеиқәырхага, схәыцра, сгәыраз,
Усыцыз мышьҭа бзиала.

Ах, уахатәи аҵых шԥахьанҭоу,
Цҳаражәҳәаѡыс исымада?
Са сгәырѡа ашҳам алаҭәоуп,
Уаа, аҵых мѡасуеит хаарада,
Уаа, ажәа разык сзызҳәода?

* * *

Ажәѡан каххаан ашьхатәыла,
Ашьха зыхьқәа рыхьзы катәон.
Хыхь аҵәҳәыраҽ аҽарпын гылан,
Ахала аҵәҳәыраҽ иҵьабон.

Игылан уи агәҽыгь иаркаран,
Ашәа гәхьаанагон аҽарпын.
Ақәасаб хәмаруан ахра ҽкьараҽ,
Аҽарпын гылан иԥшын.

Ус, иқәырҭәаа ашьха ацәҳәыра,
Инаҽазсеит аҧсаса рымшын.
Игәырҩьа-хәмаруан гәыла-ҧсыла,
Ашәа аацәырнагеит аҽарпын…

* * *

Ҳара зегьы гәаныла ҳаиҩацәоуп,
Ҳаиҵашьыцуеит гәылагь шьамхылагь.
Аха ҽырҧшзагас ҳазҽу ччароуп,
Ҳаччабжь ҵѡадоуп уахынлагь ҽындалагь.

Ҳара зегьы ҽеила ҳаибадыруеит,
Избарҭоуп убла аҧыць ахьҵысуа.
Егьа уҽхыуѡаргьы,
Зегь акоуп иуныруеит,
Иузымзаз угәы еиқәаҵәа ахьбылуа.

Уаѡак азноуп уареи сареи ҳахьыӄоу,
Шьыцроуп, дад, уареи сареи ҳахзырҵәаз.
Ари иацакәым, жәацакәым, нахьхьынтәоуп
Иахьаа, амилат лымга зѡа зуахҭаз.

Иамоузеи нас ари ашәиҧхьыз хҽыхшьас?
Иныхәа ҳаанагома, зышәи ҳагаз?
Иамоузеи заб дызшьыз аҭоурых ианыхшьас?
Дызуста, дабаӄоу, ҳа «ҳашәахә» зҳәаз?.

Ҳара ҳазшәизгьы диасхьеит, дыӄазам,
Ауаса шкәакәа ззааго дыӄазам азәгьы.
Ҳабдугьы адамра хылаҵәкьа дасхьеит,
Хәарҭа-хәаҧшь збазом ҵьарамзар-ҵьаргьы.

Нахьхьи аҭәаҵла ҵысграк нықәтәалоит,
Са саамҭа гәырҽыгьга ҵоит ишцара…
Инархадоу зазашк амахә иныкәтәалоит,
Гәыгра бжьык аарла иааѡуеит ҵьарантә…

* * *

Уара анцәа изынгьы уҟазам,
Уҟазам аѳыстаа изынгьы.
Азә игәырѳеи игәаҟреи уалазам,
Ухы заҵәык уашьҭоуп ԥсынгьы-бзангьы.

Апсхаԥс жьы уфоит
Аҿыцшьыра уеигзан,
Иумоу узеихцом, ушьҭахь инхаша.
Ҵысхш, чагьа чыс уеишәахьча иқәзам,
Уца иҭоу уеигзоит,
Учуан иҭоу зымфаша.

Ԥси-бзеи еихҭнуҵоит ухы азеиґьашақә,
Ухҭырпажә еиԥш ауаѳы дутиуеит.
Уажәы-ушьҭан жәѳан гәаҵантә илеиша,
Анцәа ду иҭсыс шкәакәа уазыԥшуеит.

Аԥьма шьтәа ицәыцәыз цоит бгашәара,
Уаргьы ажәѳан икыдургылоит акьыба.
Уара иуразҟымхеит амаҷ анышәара,
Зегьы-зегьы ҭоугало ԥьушьоит укәба.

Ахәаша!
Ушпаѳызоу араса хәаԥса,
Згәы ацыц ирлагаз, цаҟа икаршәу.
Иубазом уара, уѳнапык науваԥса,
Уаҵә уҭоубыҭ ҵѳада аҵа ушҭаршәу.

Уара уҟамызт анцәа изынгьы,
Уҟазамызт аѳыстаа изынгьы.
Ус, агагеиԥш ушыҟәыз адунеи,
Агагеиԥш унықәбаны уцеит.

* * *

Агәхашҭреи агәыґреи еицымзар,
Апсҭазаарагь ҟаломызт.
Адунеи мԥла еибаркымзар,
Амшгьы хәломызт, ацхгьы шомызт.

* * *

Макьана ихароуп амба аҟынза,
Макьана еихсыҕьуам, ажәҩан лагоит.
Ажәҩан аҩуеит амацәыс аԥынҵа,
Амацәыс аԥынҵа зегьы-зегьы аҳәоит.

Сымшгьы сыҵыхгьы рынасыԥ аҩуеит,
Ажәҩан итҵнагоит слахьынҵа ахац.
Исмаҳац бжьы мазак нахьхьынтәи иааҩуеит,
Иааҩуеит бжьы мазак, избац-исаҳац.

Сануп макьана атоура арҟыра мҩа,
Избом иахьыцәахыу слахьынҵа акәалаԥ.
Исымпыцаԥцәоит иску амахә ҩа,
Ҽы шьапхыц ахьакуа сышзахәо сцалап.

Уажәы-уажәы еиласуеит адунеи аҕныжәҩан,
Исгәыцхуа снеиуеит азыхшьах ацәқәырпа.
Сышықәсҟәа реидара ықәыҕәгәоит сыжәҩа,
Ааҷеиԥш итысхит сызну амҩапа.

Снаскьеит ушьҭа арҟыра мҩа санысны,
Ацыхәтәантәи сҩыза, слабашьагьы скыуп.
Снеиуеит игәыҩ-ҷыҩохаз сгәы саԥысны,
Сзыназомашь сгәыҕра ацәашьы ахьаркыу?

* * *

Азәы ихирбгалеит ацыс хәыҷ атра,
Акәтаҕьқәа ыфаны икаԥсоуп асаара.
Иҷыр-ҷыруеит, мыткәмахап иаҳәо,
Амахәқәа ирылоуп ацыс хәыҷ шаҟьо.
Сишь! Ахәахьгьы иҟыжуеит акәытқәа,
Имцадырсзар акәхап абгахәыҷқәа.
Лаҳәа еиқәацәак ҟыруа ажәҩан ихуп,
Ижьышуеит, убригь ахәы аҭахуп…
Азырлашә амҩа иантәалеит, избоит,
Уигь уаҵәы амаҭ аԥылар ҳәа ишәоит.

Азырлашә аееицых амҩоаҽы иԥшуп,
Ауаҩытәыҩоса аҵыхәа хиҵәарц иԥшуп.
Слымҳа инҭаҩуеит ахысыбжь, ахәаҩ! –
Ҳаи, рыцҳа дымикәа дыҡам аҵеи!
Аха иаалырҟьан ԥсзык ааҩуеит харантә,
Азә ииеҵәахә кыдшәагәышьеит ԥьара.
Ахәахьы, чара бжьык быбышза ишәҭуеит,
Агәыгракәа ахьхьаҳәа рышьтыбжь гауеит.
Ажәҩан хымаа иаҽысуеит ақәа,
Ақәа цырақәа ирыцаскуеит снапкәа…
Сгәыргьоит, сагьгәыргььом, ҭынчрам ԥьаргьы,
Адунеи сагәларшәны сгылоуп саргьы!

* * *

Ахәда ныхшәа-аахшәо илашоит ацәацәашь,
Сгәалашәара, сгәаларшәо, абла ҭауеит.
Избоит ԥарԥалыкь шкәакәак ԥапашьк,
Ацәацәашь иакәшоит, ацәацәашь зыҭуеит.

Амцабз шкәакәа аԥшзара ихнахит,
Аԥшзара иагәылоу ашҳам абазом.
Аԥарԥалыкь шкәакәа
Амцәыжәҩақәа еицнахит…
Илашоит ацәацәашь, ацәазыз хкәазом.

Иакәшоит уи амцәыжәҩа еикәамԥсакәа,
Иакәшоит, еиҭакәшоит, аха ишәазом.
Амцаԥшь иалашәоит аԥарԥалыкь шкәакәа,
Аха
Аԥарԥалыкь шкәакәа аԥсырҭа абазом.

* * *

О, аԥстазаара, уазәк дсымшьызар,
Мшы мшык сатәашьа иахьагьы.
Сызнуҵаз амҩа, мҩа мшызар,
Умшра уыҵхра сыцҵа саргьы.

Анцәа амч сыҭ еиҳа иансыхьуа,
Суҳәоит ирсында са сгәырԥа.
Сгәырԥа-сгәырчы усгьы еихсыгьуам…
Исараза. Сыгәҭыха сырҳәа…

* * *

Са сыҟоуп сзыхь хәыҷ ыҟанаҵ,
Ашыцра шәа шаҳәац иаҳәонаҵы.
Ацәыкәбар хыкьаса аасра иланаҵ,
Иҭамбазо абжьы хаа аханаҵы.

Сшьабсҭа сышьхақәа рша еҵәа,
Сцыхаз ахь ианнеиуа шьыжьымҭан.
Ишәахха аԥаԥқәа ирхәыцаҵәо,
Ашара шәа анаҳәо сгәыгырҭа.

Убысҟан исҳәоит саргь ашәа,
Убысҟан исҳәоит сыҷкәынра ауаз.
Зегь сырзоит аамҭа иԥнашәаз,
Аҕгьы леиуаз, асыҭәҳәагьы ауаз.

Сзыхь ҭабааныза саргьы сыҟоуп,
Сымрагьы ыҟоуп, сымзагьы, убас.
Сыҟаз нас сынасыԥ ахьыҟоу,
Анцәа еицоумкын сыбжьы игаз!

* * *

Уахатәи ахәылԥ ҭынчроуп, ԥша аҵазам,
Аарла аԥсымра каԥхоит иҭааза.
Стәоуп шә-мазак рҭынчра сеалазан,
Игоит зынасыԥ ззымԥшааз иашәа гәыкза.

Бжьы зхам, ԥсы зхам аԥсабара ҵәажәом,
Азәгьы ибарҭам ԥсыгагак мԥасуеит зымԥа.
Еиҳа-еиҳа мши-цхи ргалуан хьшәашәоит,
Еиҳа-еиҳа еицралоит ашарамша сгәырԥа.

Апҟақәа неиуеит анаатә иԥнашәаз…
Илшои ауаҩ рыцҳагь игәаҟра иҳәеит ҳәа.
Ах, исазҳәарыда уаха гәшәы-мшәак?
Анцәа салоумшьын азынтәи асыҭәҳәа.

ШӘАБАҚОУ АЖӘЫТӘЗАТӘИ ҲАШЛАҚӘА

О, шәабаҟоу ажәытәзатәи ҳашлақәа,
Хацламҳәала аз хьамԥш зыршуаз?
Арамцаҽы изызбоз адгьыл агәалақәа,
Агәырза аԥа иныцганы хараза иԥшуаз?

Иахьа шәышԥаҭахыу сыԥсадгьыл еибахаз,
Шәара шәыдлаԥса абиԥарақәа ссахеит.
Аамҭа шәатҩоахеит еиҳа ҳанеилахаз,
Ахаҳә еиҩызхуаз шәажәа аамҭа иахәхеит.

Ара уажәы зи-мцеи аееаҳәа еиқәырҭәоит,
Анаҟә амца зкыз абамба аҽажьны идырцәоит шьоукы.
Амалазы, еимакны аԥсхаԥсжьы еицырфоит,
Жәлар рлахьынца азбарҭа рагәаԥшьк нымхазеит Аԥсны.

Ҷхызлагь иубарҭазам кәыбак злырхуа хьаҵлак,
Иҟәаҟәаса аҩохаақәа ирҭажьуп егьызман.
Ҳа ҳлакә Ҽапа Џьамхәыхә издырзом хьаҵрак…
Ҳажәлар рыцҳа еилахеит еиҭымхан.

Газагьы ҟәышгьы еиҟарахеит жәҩахырла,
Азәы ииҳәо даеазәы хасбжьны иаҳауеит.
Аԥси абзеи ҷьеибашьоит инеидгылар,
Ашәиҳәаҩ ишиҭаху ҳамышқәа ццакуеит.

Шәышԥаҳҭаху ар рҷыхәа ҭызгоз адуқәа,
Шәара амилаҭ рныхахәқәа шәымшра зцыз.
Шәнеиуан аламыси ахаҵареи ныкәуа,
Ишәыцын хьзи-ҷшеи, аԥсуа иажәеиԥш ихьзыркыз…

Арҩаш шыцәоу избозар сиҳәон Иасақьырсҭа,
Ҩаԥхьаҿшәымҭак ҳашлақәа ықәицарц адунеи.
Сҿаҭахьа сгәыҷырҭан сыхгылоуп аҭәарыхсҭа,
Ашьхақәа рыбжьара аҳаҭгәынқәа зырҩуеит!..

* * *

Сара саагылазар хәыҷзак акәын исҭахыз,
Аха убри ахәыҷгьы сахибааит ҳазшаз.
Сара сзынамзеит сразќы амаза ахьыцәахыз,
Иршьаркыцхьан сирамыш, иќьаќьаза ианшаз.

Убри аахыс схала заҵәык абри амҩа сыкәуп,
Анцәа илыԥха-игәыԥха саҳәоит есымша.
Гәнаҳак сатамларц сынасып сныкәит,
Иахьагьы ихьы шьаргәыцҵа сакәыхшоит ҳазшаз.

Хәылԥ шәаԥшь сналагыларц ушьҭа егьсыгым,
Насып имоуп гәнаҳада иқәцыз абри адунеи.
Убри азыҳәан џьара уал хьанҭак сыкәым,
Сызнысыз сымҩоахәасҭа цкьоуп ладеи-ҩадеи.

Ушьҭа сгәы каршәны анцәа имаалыкь сиԥылоит,
Сыҷъгьа-сызәзәа хышла-гәышла скәабоуп.
Уаха нырцәи-аарцәи рыбжьара сахьгылоу,
Сҭынчуп. Сымшгьы лашоуп, сыцхгьы лашоуп.

Сгылоуп сымала ауаҩымашәыр ихшаз,
Шыкәсык иаҩыслуеит уажәы еимга-еимцарак.
Суҳәоит,аԥшырҭа иқәтәоу, икахха изыршаз,
Сыќанаҵ исанажь, ашәак сзызҳәо шәахәац лашарак.

* * *

Аԥсҭазаара лаҷырзуп ԥсра зхымԥо,
Аԥсҭазаара уазуп есымшагьы.
Аԥсҭазаара лымгазҩа зызхымго,
Ауаҩытәыҩса дгәаќуеит иахьагьы.

Издыруеит,
Саргьы сышгәаҟуа сшиасуа,
Саамҭа гәырҷыгьга лассы ишзытуа.
Аҳәҳәыҳәа са сшьацра иныласуа
Сыԥшаласгьы ныҵашәа ишцауа.

Уи зегьы здыруеит игәаҩарамкәа,
Са сыҷҳәара амышгьы абла ҭаԥшуеит.
Ҳахьаца ашәшьыра сыҷныҵакуа,
Шәымҭак зхымцыз сажәымҭаз сашшуеит.

Аха издыруеит ахаангьы ҵсра шсыкәзам,
Сашәаҟәа аансыжьуеит сҩызцәа шәгәаҷеы.
Суасиаҭ шәанаԥхьо шәаԥхьа иныкәҵан,
ҨОаԥхьа сҷыцза сеиҭашәтуеит шәнапаҷы!

АМШАԤ АЄНЫ

Шьыжь шәаԥшь азаза аҷыршоуп,
Адгьыл разуп, ажәҩан лашоуп.
Амра нылагылт ажәҩан ахышә,
Икахха игәылҵит абжьынҵ ахышәҭ.
Ҽаныбзиала, дад, иахьа мшаԥуп,
Ҵәыцак сшәыркы, сара сеиҳабуп.
Гәнаҳак саҵамзар, суҳәоит, ҳазшаз,
Сҷаҳәатәы нагза, ҳамыш лашаз.
Гәырҩацәгьа румҭан ҳажәлар инхаз.
Гәаҟ-ҵәаҟра ирбахьоу рызхаз.
Нырцә-аарцә уаҳа аԥсзы думырҳан,
Сыжәлар рзы уаҳа аҕа думырҳан.
Ҵхыбжьон имгааит уаҳа аты абжьы,
Анцәа ҳрыцҳашьа, ауеи ҳаумыршьын.
Ҳхәычқәа рчамҩахә умырзын, анцәа.
Ҳжәымҭыгьла ачабаа аҷоумҵан,
Ҙаарах-ҳәаарах ҳца иҭоумҵан.
Лари, уаари, хызи, ҵьхәари ҳархыумбаан,
Ацәгьеи абзиеи анцәа еиҷумбаан.
Арцына ҷнамҭааит иахьа шьыбжьон,

Ҳаҕа иарбаҕь аргама икакоз,
Цәгьара азыҳәан анцәа ҳаумыршәан,
Ҳшәакь иҵытцыз ахы каумыршәан,
Анцәа еицоумкын аԥсуара аҳақ,
Сҽаҳәатәы ҟауцарц суҳәоит уахак.
Аԥшырҭа иқәтәоу зегьы зымчу,
Иҳаԥгал уаҵәы мшы ссирк имшыу.
Алаԥшыцәгьа-ҽаԥшыцәгьа дҳаҟәга,
Аԥсуара аҵеира бзиа еибарба.
Аешьа икаимҭәааит, аешьа ишьа,
Злыԥха ҳаура уаҳҳылаԥш, ҳаԥшьа.
Ҽаанбзиала, мшы-мыш, иахьа мшапуп,
Цәыцак сшәыркы, дад, сара сшәеиҳабуп!

АҬЛА ԤСИРИРИ ԤСИКӘАНА

Уа аҕар ихәаша егьыҟам рҳәеит,
Абза аԥсы дитцашьыцуеит рҳәеит,
Азхарафа ипа уицәымшәан рҳәеит,
Агәыҳә иоуп, дад, ишәарҭоу рҳәеит,
Хабжь ихы аԥерагьы ахмырцкәа рҳәеит,
Аишәа иқәу иԥсхишьуеит рҳәеит,
Аԥшәма уԥхашьаны егьумҳәар рҳәеит,
Уаргьы аҵыхәтәан уифоит рҳәеит,
Дад, аԥсуа дпагьахар рҳәеит
Аԥьмацәа амагә изахуеит рҳәеит,
Ауаатәыѡса, лашәагоуп рҳәеит,
Ҳа ҳлахьынтца зызбогьы рҳәеит,
Азхарамфа ипацәа роуп рҳәеит.
Абна аҵәаҧа аҵәаҧа ахоуҳар рҳәеит,
Аҵыхәтәан ҵәаҧахоит иҽало рҳәеит,
Дасу илеи-иҳәеи иара иеиԥшхоит рҳәеит,
Уа ҳара ҳазшәиз ҳаишәизеит рҳәеит,
Хәыц еиқәаҵәа злам уасак ҳаманы рҳәеит,
Ҳазшәиз иҟынза ҳцашан рҳәеит,
Аха убригьы, дыԥсхьеит рҳәеит,
Абас хҽыхшьа ҳмоузеит рҳәеит,
Ѳ-кьанҽаак амшын ихибарзалом рҳәеит,

Арҩаш зышхәас ирызхом рҳәеит,
Амшын зымшын рызхом рҳәеит,
Аҩеишьцәа ҷанҷаны еибафоит рҳәеит,
Уа, ԥьым, ԥьым, ари кааметуп рҳәеит,
Аԥьма анынтҵаша тәҩала еисуеит рҳәеит,
Уа иҳәала, иҳәала макьана рҳәеит,
Атла ԥсирири ԥсиќәана рҳәеит!

АШЛАҚӘА РУАЗ

Аԥтақәа ршәах иналазсан иаацәырҧит амза,
Џьаргьы уахьырымго сыргоит уаха мҩоақәак.
Ашьхақәа ирхалашоит аецәақәа рымца,
Ашьацра илахәмаруеит иќьалаз шәахәак.

Уаха ацых сацәажәоит ацых абызшәала,
Са исхоуп ажәытәзатәи сабдуцәа рыбжьы.
Ацысгьы сацәажәоит ацыс абызшәала,
Макьана иаламзыц иахьатәи ашәшьы.

Сбызшәа заҳауа шмаҷхо збоит аргама,
Избоит адгьыл сыҵашьшь ишаҿу ацара.
Сбызшәа умаҳазар, аҩыза, нас акыр узынхама,
Иабоуҭаху ари адгьыл зымца мнеиуа хара.

Изуҭахи Абрыскьыл анцәа дызиеисоз,
Нарҭаа ќамлозар, иазуеи Нарҭаа рдуней?
Адунеи агәҭа, зны аԥаембарцәа ахьеизоз?
Уаҵә рышьҭамҭа ҭацәуазар ладеи-ҩадеи.

Ихышәт, уара,
Ихышәт, уара, шәыблақәа аԥсуара аҵеира,
Улақәа хуҩар, амшаԥы цоит ишцара.
Бызшәада амилаҭ агоит азыхшьах алеира,
Рышьҭамҭагьы шәиԥхьызхан ишоит ишшара.

Амаша иҭыҩуеит ашлақәа руаз ажәа,
Амаша изҭамгалаз рызқәатыԥ ҷысуеит.
Сцәа-сжьы схибаҳәоит иахьа акалашәа,
Зыԥсы ықәхаз аецәа жәҩан калҭаҿ изытуеит.

* * *

Ииаажәг, уара, сабду илабашьа,
Ҽаанбзиала! Саргьы ушьҭа сбыргуп.
Сабду иламыс, игылашьа, итәашьа,
Сара саԥсуоуп, убырҭ зегьы сдыргоуп.

Ииаажәг аҩыжәлак ахҟа рыбжьызхыз,
Ирхаану шә-ҟалаак рдуней.
Ацаҟьа ашьанца амца аҿызхыз,
Слакә лаба иԥыршәахьоу гәыргьеи гәырҩеи.

Ииаажәг, уара, сабду илабашьа,
Ахаца дказмыжьуаз агәаҟраҿ.
Алабашьа аҩызараҿ иҩашьам,
Уа абҕаԥьмақәа аҿызхуаз ахра.

Икын уи азхьампҧш зыршуаз ахәараҳәа,
Есымша ирыцын аԥсреи абзареи.
Ицын ахаца ауаз ахьиҳәоз аккаҳәа,
Абас мацара са сҟынза ииазеит.

Ушьҭа сара исаҭәам еицаскыр,
Са сабду игәашьамхыз иахьанза.
Агәнаҳа сацалоит иԥхьаскыр,
Ашьамҩа ианысхьаз уажәрааза.

Ииаажәг, уара!
Ииаажәг, уара, сабду илабашьа,
Ари, дад, сара сзыҳәан гәадуроуп.
Сабду иламыс, игылашьа, итәашьа,
Ԥсраҽынза сгәацаҿы исцәахыроуп!

* * *

Дад, упсҭазаара аҭак уазымпҧшын,
Уцәалашәараҿ ауп аҭак ахьцәаху.
Ауаҩытәыҩса далоуп азымшын,
Азыхшьах игәытҳуа ацәқәырԥқәа дырхуп.

Ауаҩ рыцха дзакәу ҳәа макьана,
Имашәырынгьы азәгьы имҳәазац.
Ауаҩытәыҩса адгьылаҿ аргама,
Дмашәыруп, аха агәра имгазац.

Анцәа имаалыкь идунеи дыкәнаԥ,
Дшызԥаара дыргоу дыпсуеит.
Уи анцәа ду дишеит дгәаҟларц,
Убас мацара имышкәа зытуеит.

Ауаҩы иҿхәара амыш анҭәамҭаз,
Ицәалашәараҿ ицәырԥит аҳақ.
Иеынеиԥыхны иԥс ацамҭаз,
Иаҳаит аԥыхәтәантәи аҭак.

Убысҟан ашәымҭак иналагзан,
Еиликааит дмыцхәны дшыкәыз адунеи.
Аха аамҭа мҩасхьан башаза…
Аԥыхәтәан аарла ажәа заԥәык иҳәеит…

* * *

Адунеи хызфаахьоу ҳәа азәгьы дыҟазам,
Избан уара адунеи уакәлахо зԥьушьо?
Есымшагьы ишыпсыша здыруа урылазам,
Дгьыли-жәҩани анцәа иуиҭаз зегьы ҟәнушьоит.

Иузымхеит ашьха, иузымхеит ага азымшын,
Садаԥ ҳәынтәран аеԥә урыпхырц утахуп.
Уажәрааназа уаҩроуп, ламысуп иҟоу умшын,
Иахьа хьырԥәаԥәала ууадыхә чыкьмаԥьа ҭәуп.

Еԥәа сса зҿаԥсоу жәҩан сакара урҳәыргьы,
Ҩ-еышьахәарк анышә ауп иуатәеишьаз анцәа.
Уара уцгәы хәцышхан аҳәынаԥ укыргьы,
Уаҳа узахыпом, узыкәпшуам угага ахаԥәа.

Ауаҩ рыцха, адунеи шеижьагоу удыруаз,
Зынгьы рцыхәтәы ԥцәагәышьоит ашәеи ачареи.
Амаԥ уалаза, уҟанаԥ уччоз, ууазыруаз,
Ҩ-шьаҿак роуп ирыбжьоу, дад, акәбеи агареи.

АСЫ ШКӘАКӘА

Саапсагәышьеит, сааԥсагәышьеит,
Ишынеиԥысшьуаз сҳаи сҷышьеи.
Мҩоа хьанҭарак са санысит,
Ахра ҩашрагьы саҽысит,
Аԥстазаара зеилашыра,
Са сзы иҟамызт икашырран.
Есымша саман уи слаԥшыҟәцан,
Исылахәмаруан цҳатәрык сыҟәцан,
Аҩоа скыргьы исымпыҵапҵәон,
Аза скыргьы исымпыҵапҵәон,
Ххьа рахәыцла сыпсы кнаҳан,
Сара сзыҳәан инеимаҳан,
Зны илашьцон жәҩан сакара,
Шәалҟьа мрак ацәылашара,
Инасхамԥхацызт инасхалан,
Са сынасып ашәеиҟәа иалан,
Аха гәыграк ацыԥхь сыцын,
Игәыжьжьагаз схәыцра ҽыцын,
Санышьҭалоз уаха сгәаҳәо,
Иԥсыршьагаз ԥхыз ссирк саҳәон.
Саҳәон уаҵәтәи амыш шара,
Уаҵәуха азыҳәан мза лашарак,
Шәахәац хацк сыпсы аԥысшьуан,
Лакә лаԥыҟәшәакгьы насҽысуан…
Абас, дад, абас мацара,
Сназеит сымҩоа аназараҽ.
Снаԥшуеит – ахраш асыԥса аҽажьуп,
Шьахәапара асыршәы кажьуп.
Ушьҭа мраҭашәара ҷышлаауеит,
ҨОаԥхьа асы шакәакәа ауеит.
Асы шкәакәа сыкәнаугәышьеит,
Ишынеиԥысшьуаз сҳаи сҷышьеи!

* * *

Ииасхьоу сымышҟәа рыгага,
Сгәысеанырҧоит сажәымҭаз.

Схәыҷра амҩахәастҭа анылага,
Икаршәуп амра агыламҭаз.

Сқәыпшра иақәлоу цыск ҷырҷыруеит,
Абгьы иатҵәа аеалазан.
Атцыс хәыҷы абжьы сныруеит,
Сқәыпшра аԥхыз ссир иалагзан.

Ахәы иқәыҩуеит бжьыласык,
Схәыҷра ашамҭа сгәаларшәо.
Цшаласк ашьацра иныласит,
Насып шкәакәак ныларшәо.

Алакә еиԥш ишеит амыш,
Икаххаа иҿыхеит аҳаҩара.
Гәалашәарак аиуа схамыштҭ,
Сгәаҿы ицәырцит гәаҳәарак…

Шәымҭа затҵәык иналагзан,
Насып лашак сгәанатҽеит.
Лакә цшаласык салазам,
Амаҷ исоуз салазеит.

Цшаласк ашьацра иныласит,
Насып шкәакәак ныларшәо.
Ахәы иқәыҩуеит бжьыласык,
Схәыҷра ашамҭа сгәаларшәо!

* * *

Асы леиуеит еимагылан,
Атцла рышәыб еимаҳауеит.
Аԥша асы аҩуеит хыла-гәыла,
Сара сгылоит, скаҳауеит.

Аграпара цыск антәалоуп,
Ахьҭа ишԥакуеи иараби.
Асы шкәакәоуп зегьы зхароу
Уатцәтәи амрагьы гәҩарами…

Ардәынакгьы ацаа иарчалан,
Асы иларшәуп рацәа ххыран.
Асы цхьаҳәо цшьаала-цшьаала,
Снеиуеит азә ишьҭа схылан.

Асы леиуеит ибахцәаза,
Азын лакә ссир акәа сҭаршәуп.
Ацла хьышьаш ахыцәқәанза,
Абырлаш бырлашха иаҽаршәуп.

Асы шкәакәа, амцабз шкәакәа
Ахыпраан ажәѡан иалалоит.
Цшьаала снеиуеит смыццакзакәа,
Абыржәы снытцпраар иҟалои?..

Асы леиуеит, Асы леиуеит,
Асышәҭ ылашәҭуеит асы.
Сҭыпҳа шкәакәак сапхьа днеиуеит,
Асбырлаш цырақәа лхьыссы!

* * *

Сҳәатәы рацәоуп, сутәы рацәоуп,
Избоит ишан ишыхәлаз.
Сыҟәра аидарагьы хьанҭоуп,
Сѡызцәагьы цахьеит исыҟәлаз.

Мраҭашәарахь еилашәшәуеит,
Лассы ихәлоит ишыхәлара.
Сара схәыцрақәа ццакуеит,
Сгылам сымѡа сшыҟәлара.

Сҳәатәы рацәоуп, сутәы рацәоуп,
Уа зегь зымчу, исараза.
Макьана сиеҵәахә лашоуп,
Снашьҭы уаҵәтәи ашаранза.

Сеиҭалаҵа ашьац тата,
Азазаш сшьапы инаҵапса.

Анцәа, сышьҭа умырзын, сгәаҭа,
Исгәыҕыртада удлаԥса.

Исараза лакәк аҳәаха,
Иҷыцзоу ажәак сԥыхьаршәа.
Са сырхумбаан ѡаха, хаха,
Сабду иашәагь сгәаларшәа.

Ҽазнык саԥыжьла ашара еимҟьара,
Уаҳа, сиеԥәахә суҳәазом.
Сгәаԥа инҭарԥха мра лашарак,
Сынарцә мѡа змырлашьцо.

Исараза лакәк аҳәаха,
Ԥсуа ажәа ссирк сԥыхьаршәа.
Са сырхумбаан ѡаха, хаха,
Сабду иашәагь сгәаларшәа!

* * *

Адунеи зегьы сакәшеит сзәашҳәаха,
Дгьыли-жәѡани сгәыԥысхит зегьы.
Са сыгага сахыԥарц сҭаххеит, аха
Аеуреиԥш изызмкуеит иахьагьы.

Ацәгьеи абзиеи рыԥсгәы сҭысит,
Ша насыԥк сашьҭан иахьеи-уахеи.
Аха ацыхәтәантәи ахра сызхымҵит,
Ажәеиԥшь ҭыԥҳагь лхабар сымбазеит.

Насыԥ еижьагак иахьанза саргәыгуан,
Арѡашқәа хшцахоз ԥьысшьон уаԥәы.
Зҷаҳәатәы ҟалоз амаалықьцәа схырхуан…
Уахгьы-ҽынгьы сахалон-сахыԥуан ацәы.

Аха сԥыхәа сшакәшаҟьоз иажәразгеит,
Ахәагьы аҷашагьы акгьы сзымҳәазеит ԥьаргьы.
Ашә аҟынзоуп сгәыграқәа сахьнаргаз,
Мацәазк атәарҭоуп истәарҭоу иахьагьы.

Абни ахәылпцы ецәа уаха сыбла ихгылоу,
Са сышьҭахьгьы еицакзом, ишыԥхац иԥхалоит.
Аԥсадгьыл анасыԥ уаҵә ашара иаԥыло,
Убригьы са сеиԥшҵәкьа сышәыбшәа дышлоит.

Анцәа имаалыкь, насыпс иумоу шәымҭакоуп,
Цәыкәбарк аԥсынҵроуп анцәа иуиҭаз ҽҳәарас.
Нас, шара мшыказ ушьҭамҭа азыкәршоуп,
Иуаѡоухыз уаамҭа ауазоуп иуҭынхаз.

Уара, анцәа ду, ашьыжь шараз
Упсы зхоуҭәхәаз дышԥаиасуеи зымѡа…
Зыпсы ахац аԥызшьуа ашара еимѣьараз,
Ах, ауаѡытәыѡса шарамша, адгьыл агәырѡа!

САН ЛГӘАЛАШӘАРА

Есымша нан ҳәа сабҳәоз ԥьысшьон,
Ба быѣанаԥ схәыҷыз ԥьысшьон саргьы.
Сара бзиа избон сыхьз ахьыбшьоз,
Схәыҷыхьз сыцрымшәо исыцуп иахьагьы.

Ани-аԥеи рыбжьара акәра ыѣазам,
Ахшара изын ан дшаеԥәоуп есымша.
Адунеи дакәлоуп, ҽҳәарак лымазам,
Ус иакәуп, ус иаԥиҵеит ҳазшаз.

Сан, сара сзыхәан бынцәахшаран,
Зегьы-зегьы бымчын, мра ԥшза быԥшзан.
Бара бзыхәан сара есымша сгаран,
Азәк дышәѡыкызтәыз ҳәа сыпхьазан.

Бара бханҽаны сцәа-сжьы балаԥсан,
Схәыҷрагьы-сдургаьы бѣазшьа сѣазшьан.
Бшьа цқьа сыкәшон, бхы-бгәы саласан,
Бгьамагьы сгьаман, быгәрагьы сыгәран.

Сира мыш иациз цәашьы иатцәан исыцуп,
Иагьсыциит, егьсыцпсуеит, сан ббызшәа.
Бара ббызшәа ахҽа иацназо хыцуп,
Ахрат сҭыпхом, сан, ббызшәа ансыцәкашәа.

Бара ббызшәоуп сапсуарагьы сыламысгьы,
Бара ббызшәоуп иахьа сҽахәы сзырҳәаз.
Зра-псра акәзам, сан абри нахысгьы,
Ба бапсшәа ахаҳә шьанца зырхәашаз.

Азхьампш еицразцаз ашара еимҟьараз,
Аꙩыжәлантәык ирыбжьызхыз ахҟа.
Аехыбаꙩ зыркьыкьыз аимегаеимцараз,
Ахра агәапшьаҽ дзырҭаслымыз аға.

Сан, бсахьахәыра сапхьа икыдуп,
Аарла шыкәсы ꙩажәа бхыцуеит бара.
Зынцәара егьагым мꙩашлак сыкәуп,
Хынꙩежәеи жәаба сырҭысит сара.

Бпатреҭ сахәапшуеит
Схәыцракәа неиқәҳәало,
Сгәатцахь цьара асеипш илаҳәуеит.
Сан, бысҽаҧҧоит ибымазам гәала,
Схәычра ахьз ҳәаны ҽыбҭуашәа саҳауеит.

* * *

Сгылоуп Цабал аꙩ-шьхак рыбжьара,
Еихык-еицык ишьҭоуп акьапҭакәа.
Сызхаанмыз зегьы-зегьы гәꙩаран…
Ҽымтроуп сгәырꙩа агәашәкәа азыртуа.

Ашә-хаҳәк ирҭазуп адгьыл амаза,
Иахааныз рыбаꙩкәа цытәоуп уажәшьҭа.
Ари адгьыл ашьа шаҳат дамазам,
Иахьа ашәи бжьы ыкәыꙩуеит акьапҭа.

Аҭынчра дырзызоит аҳәакәа рхьеꙩобжь,
Ацаҟьа еиꙩонахуеит ахымꙩас абжьы.

Ахаҳә арцәуоит ан мыжда лымткәмабжь,
Ашьха дгьыл шәеиқәаран иахаршәуп ашәшьы.

Рыԥсы цқьақәа нытцхахоит аԥсуара ацеира,
Ахрагә архәашоит адгьыл ауасиатҵ.
«Ашәақәлацәа, шәнеибац – аҳаҳира!
Рылԥха шәыцзааит ҳашьхақәа рҳақ!» -

Иааѡуеит ибжьы ар рцыхәа ҭызго,
Амцеи аҳәеи ирызрыжәхьоу сашьа.
Нырцәи-аарцәи аҕа ицҳа хызго,
Ахра агәаԥшьаҿ иҭазмыжьуа зшьа.

Ашьхақәа ҿыртзом, ҳгәы ҳеанырцоит,
Абри ашьха дгьыл ҭынчзам иахьагьы.
Уахгьы-еынгьы рымца жәла еиқәырцоит,
Рымца хара лашарцаз есыԥьнгьы

* * *

Тлаз иатцәала итцыршоуп ажәѡан,
Ажәѡан иандоуп апҟақәа ррахәыц.
Акгьы сҭахым иауан-иашәан,
Аупцәарҳә еиԥш иххоуп сгәы ахац.

Ах, ишԥахьанҭоу иахьагь аҳауа,
Адгьыли ажәѡани срызкуам.
«Изакә насыԥузеи ҷеиԥшыс исоуа?–»
Аха аҭак ҳәа егьсаҳауам.

Уатцә испеиԥшу сеидроу, сеидроу,
Уатцәынза егьа етцәа каԥсап.
Аԥстазаара гәаҟроуп, гәеисроуп,
Азә иуахҭа кьаҿхап, азә – днаскьап.

«Ҳаи, апҟақәа, бзиа збаша,
Ишԥагәыԥцәагахеи шәыбжьы?
Шәаршаҟьома уатцә иҟалаша?» –
Сыԥшуп аҭак иҟарцашаз,
Аԥҭа еиқәареиԥш сеихашьшьы…

Иҭашәеит амра зегьы ззеиԥшу,
Ази амцеи еиқәырхаҽа.
Стәоуп сымала, схәыцра харшуп,
Азыжь ихыршәлоуп амзаҽа!

* * *

Азәгьы ииҭахым иашак сшашьҭаз,
Сышлеи сеиқәеи неилаҩуеит.
Аха ҽеик сызҭымгеит сашҭа,
Баша сгәыҷит, баша сзыршеит.

Еилаҩ-еиласроуп ес-ишаргьы,
Аз иаанагаз аԥша иагеит.
Егьа зургьы егьа сҳәаргьы,
Баша, башаза ишан ихәлеит.

Ажә ашьапы аҳәыс амшьит,
Ҭәа збазгьы иҳәҳәеит аҭәа.
Абас еилахеит аҵхи-амши,
Цыԥх аҵкысгьы еицәоуп сынтәа.

Аиаша зҳәаз азыжь дҭахысит,
Шәахсҭак анымлазеит ҷьаргьы.
Ааида ахьылаҡәыз шьоук ахыҵит,
Уаргьы угәеимҭеит – саргьы.

Ауаҩы газа иашак сшашьҭаз,
Сышлеи сеиқәеи неилаҩуеит.
Аха ҽеик сызҭамгалт сашҭа,
Баша сгәыҷит, баша сзыршеит!..

* * *

Ахьзгьы аҭынчрагьы срышьҭамызт,
Аиашазы есымша сыбыз хын.
Аныха ахазаргьы исзымцәахыз,
Мзакәа, сгәаҵа иҭысхыр сҭахын.

Сара убас акәын ҟазшьас исымаз,
Сыҟәыԥшзомызт азәгьы ижәԥахыр.
Шьоукы зхатцкы камыршәуа ирымаз,
Снапы абылуан иеышькыл скыр.

Уи са сзы адгьыл дмыцхәны дыҟәын,
Шьыжь ажәыруац иҟәиааз кәыкәбаан.
Абри шьоук ихьз мҵарсны иныҟәуаз,
Сара дара рыцхашьан сырзыԥшуан.

Агәыр алатцаны аиха алырхуан,
Урҭ зегьы ҟәышкәан, сара сгазан.
Сара капеи кылтцәак саԥырхуан,
Дара рагәаԥшьын, сара схьацан.

Абас мацара аамҭа мԥасуан,
Абас мацара инеилашәшәит.
Аамҭа мԥасуан, амза еиҭасуан,
Саргьы ачеиԥш сшыԥыруаз сажәит.

Зны абри адунеи ахҷаҭ хызхуаз,
Рышьҭахьҟа изыԥшзом, зегь аартуп.
Даҕьи маҭиуп урҭ рымԥаҿ ирбо,
Абжьарак рышьҭамҭа ҭацәуп.

Саргьы сызнысыз амԥахь схьаԥшуеит,
Сызлаҟаз акымзарак сахьхәзам.
Шьыбжь хышәтит, амрагь хьашуеит,
Сышьҭахьҟа схьаԥшуеит,
Анцәа иԥьшьоуп,
Сымԥа хәашьзам.

* * *

Ишәҭын икаԥсеит са сҳәасатцла,
Сааԥынра азазагьы каԥсеит.
Сышықәсҟәа реидара ианацла,
Иныҵахжәаз аԥь еиԥш скахеит.

Схәыҷра амышқәа зегь зыдҳәалоу,
Ахәы ԥшзақәа, арԥашқәа рыхцәы, -
Абарҭ зегьы рыԥхыз хаа салоуп,
Ашарагьы сазыԥшуп уаҵәы.

Сара насыԥ сымоуп зегь рыла,
Адгьыл агәеисыбжь ахьсаҳауа.
Иахьанзагьы зегь сыԥсы шрылаз,
Амра ахьгыло, иахьҭашәауа.

Сахьацгыло шьыжьтәи ашара,
Сахьаргәыргьо раԥхьатәи асы.
Аҵла рыбҕьы-шәыб аиаҵәара,
Ашә махә ахьархәо ихьыссы.

Насыԥ сымоуп, насыԥ шкәакәа,
Ҳдоуҳа аныха аԥсы ахьахоу.
Ацыԥхь аԥсаҟьоит еицамкзакәа,
Анцәа ихьы шәахәа зхьыршоу.

Абарҭ зегь анарцә егьсԥылазом,
Зегьы лашьцоит сахьгылаз, сахьтәаз.
Аха насыԥ сымоуп, шәымҭак иалагзан,
Абри алакә дгьылаҿ
Сыԥсы лаша ахьҭаз!

* * *

Са сынцәахәуп, с-Елыр ныхоуп,
Қьач ныхоуп – зегьы збарҭоу.
Зажәымҭыеха гәнаҳа зхыху
Аԥсы цқьа, ԥьанаҭ зтәарҭоу.

Аԥшаҳәа иқәԥсоу аԥсылмз
Ахыԥхьазара зегьы здыруеит.
Ауаԥытәыԥса дзыргәамцыз,
Дызусҭоу цәала исныруеит.

Сара исыршоит аԥслымз шаха,
Ахаҳә иалсхуеит ашәҭ лашара.
Ажәѡан саркьа ахышә снахан,
Иаасыртуеит жәѡангәашәԥхьара.

Зегьы здыруеит, слакә лаԥықәшәоуп,
Са исырҷыхеит арѡаш шыцәаз.
Иахьа адунеи сшықәу лакәшәоуп…
Амца сѡацхеит ашацәа ахьыцәаз.

Абри адунеигьы мыцхәарҭоуп,
Акгьы ыҟазам ибам, игәаҭам.
Са стәарҭагьы ԥьанаҭ тәарҭоуп,
Ԥсыцкьоуп исхоу гәнаҳак саԥам.

* * *

Азынтәа амахә сԥенԥьыр иадлаҳәылоит,
Шьахәапара ишьҭалахьеит асы.
Адәахьы асыԥта шкәакәа халоит,
Асыҭәҳәагьы неимаѡуеит лассы.

Аԥлаҟәа гылоуп ицәыхә-цәыцәан,
Аԥарақәа каԥсоуп адәахьы.
Амахәқәа асы-шәыб рхыцәан,
Амцабз шкәакәа рыкәшоит схахьы.

Ашәалҟьамра иажьаз аҳәасашәҭ,
Асы бымбыл илаԥсоуп ирхәаша.
Атамашәҭ еицралан асы ашәт,
Ахьыршаз қаруа нахьырша.

Аԥсабара зегьы ҭаслымуп,
Рыга-рҷы амҳәо зегь ҷаҳәоуп.
Еиба-кәеибоуп, зегьы еиҭымуп,
Зегь шәеиқәа занзла еилаҳәоуп.

Ишынеиҷцаауаз хылса-гәысла,
Мышкы ҳәа имѡасит иахьагьы.

Атамашәҭ сеиԥшуп саргь насыԥла,
Абри адгьыл аҽы ссасуп саргьы.

* * *

Амшгьы мшым, аҵыхгьы ҵхым,
Сыцәгьагь сыбзиагь зегь хьшәашәеит.
Иауан-иашәан акымзарак сҭахым,
Абзагәырԥа ишакәым сыԥнашәеит.

Избо салагеит азгьы шьашәа,
Ахра ԥашра сынхыкәгылеит.
Зны саԥхьа сыгага нкашәар,
Убригьы ԥыслаашәа дысԥылеит.

Аԥшалас хас бжьны исаҳауеит,
Аҟармацыслаҟьа – ашәагьы.
Зны амыш каххаагьы дыдуеит,
Адгьыл иаиқәым гәалагьы.

Бжьы мазак ааԥуеит харантәи,
Сгәаҽы иҽыхоит цәалашәарак.
Ицәеицәыԥсуеит амыш иахьатәи,
Зыԥсы ахьымзо ацәылашара.

Шәалҟьа мрак сатәазар сҭахуп,
Гәырԥа-гәырчы схьымгзакәа.
Аха схахьы амрагьы ҵәахуп,
Ҵҭа еиқәаҵәала, иамразакәа.

Ишԥасҭаху зегьы злазо,
Аупҵәарҳәы гәыс исызҭазар.
Мцгьы цабырггьы неихьыгзо,
Адунеи уааражә сатазар.

Амышгьы мшым, аҵыхгьы ҵхым,
Аҵыхәтәантәи скәицгьы хьшәашәеит.
Иауан-иашәан акгьы сҭахым,
Абза гәырԥа ишакәым сыԥнашәеит.

* * *

Аеԥәақәа ԥаа ԥеыхан,
Азыжь ԥамԥамра ихыпсалоуп.
Аԥарақәагь заа иҿыхан,
Ашьыжь шара агара игароуп.

Амаалықьцәа рыбжьы хаара,
Инеихаԥсоит рыдыш еимхәыцшәа.
Азаза разныш бла ҭыпхара,
Ашьацра илаҳәҳәуп еԥәышшәа.

Ашьыжь шара ишахшаз иҟоуп,
Адгьыл ианымлац шьапышьҭак.
Адунеиаҿ, ԥьара ак шыҟоу,
Адырра снаҭеит анцәа иашҭа.

Рымԥәыжәԝоақәа еилаарцыруа,
Аԥаимбарцәа ажәԝоан иалоуп.
Зегьы збарҭоу, зегьы здыруа,
Еилауаҭыруеит, ргәы акалоуп…

Гәнаҳала итәу ауаԝо рыцха,
Уаԥәтәи илахьынтә гәырԝоеигоит.
Ауаа егьрыгзам ицарц ҿыцха,
Дара аԝоыстаа днаскьаргоит.

Ашьыжь шара саԥагылоуп,
Маԥәыс еимҟьароу зынарха.
Аҳәа ццышә еиԥш исҿагылоуп,
Сышьҭахь инсыжьыз агәнаҳа.

* * *

«Хәԥыш аамҭак умбазеит! – уҳәозар ак әхап,
Аха ҭәи-млашьи зеибадыруам, сԝоыза.
Уара мрашәахәан уаԥагылоуп улак әха,
Сара сшьамхы аҟынза изнеизом схыза.

Уара аԥәырцәма умԥарцоит шьыбжьонҳәа,
Авара ахышра усаан ианырцоит хәылбыҽеха.

Зегь ҕыычрахуп, аха егьызбом ҳәа,
Иԥымҽзакәа акәтаҕь укәшоит,
Баирам умоуп есуаха.

Аха сара уара урыцҳасшьоит адунеи азна,
Инхоугалаз зегьы зҵаԥхзны иахькатәо.
Иахьа зехьыныԥьара адунеи уазнан,
Уаԥәы уҵонапык угәыдкыланы уахьтәо.

Уареи сареи ахаҳәмҷыхә ҳабжьажьуп,
Уара амцҳәарҭа уҟоуп, аԥаҳәарҭа – сара.
Иуфаз аԥсхаԥсжьы баҵ уаԥхьа икажьуп,
Аҵыза, уԥламҳәа ашьтыбжьгьы наҵуеит хара.

«Уа, аламлашь сафан, сагеит азиас!» –
Анцәа ичаҕьа унызбара иаҷуп.
Иахьатәи амышгьы цазеит иниас,
Уаԥәгьы удырҵатә еиҕьхарц уԥшуп.

Абас аԥсцәеи абзаԥәеи ҳицрыхоит, аҵыза,
Адунеи ҳаҷҷагьы ушьҭа ахаҷы инеит.
Кааметуп, дад, иахьзу абри аҵыза,
Адунеи ахаара-бзаара зегьы аԥахь ицеит.

Амацәыс аҟьоит нахьхьи мраҭашәара,
Аха ишыдыдуа қәа аурым ҳәа стәоуп.
Иныкәлозар акәхап ушьҭа алашьцарагь,
Џьара мшы машәырк сеигәыҕуеит зегьакоуп.

ДЫЗУСҬА АУАҴЫ?

Дызуста ауаҵы, дабаанагеи, дабацо?
Иҟәихуазеи агәыҕра еижьага абри адуneи?
Изакә доуҳаузеи ԥсра зқәым аштахь дназго?
Дзыргәаҟуазеи ауаҵ рыцҳа иахьеи-уахеи?

Дызуста ауаҵы, дабаанагеи, дабацо?
Агәаҟраԥәкьагьы иқәны, иуалны аԥсрагьы?

Хыхь анцәагьы дхазцо, аҩыстаагьы дхазцо,
Ауаҩы гага шарамша иржьо зегьы.

Иарбан кәалапу изтазу ауаҩытәыҩса имаза?
Идунеи дықәзар, цәгьамзар бзиак зызшам.
Хыхь – ажәҩан, цаҟа – адгьыл азәгьы димазам,
Адунеи лашәуп иара изыҳәан, ихәлам, ишам.

Аамта ацәқәырпа далоуп уи дҳәыцы-зыпуа,
Ауаҩы, шьала изырцәыҷьо адгьыл есымша.
Еиҳа дангәыҷуа акәыкәбаажә еиԥш иныкәзытуа,
Мшы еиқәатәаказ зыԥсы зхеитәхәаз анцәа ҳазшаз.

Нас дызуста ауаҩы, дабаанагеи, дабацо?
Ахымҩас ҟьала зыԥсацартоу ауаҩы? –
Иҷаҳа-дагәоуп ажәҩан зегьы-зегьы хазцо,
Дҷаҳа-дагәоуп ауаҩы, адгьыл акәаршҩы.

Ҭынчроуп, ҭынчразоуп, аеатәахит аҳақ,
Ауаҩы бзамыҟә дазыԥшуп изцаара аҭак!

* * *

Инхыхәхәаз аапынтәи ақәаршҩы,
Ашә бгьы анапсыргәыца иантәалоит.
Абри ахәы ԥшза сыкәгылан сзыршын,
Абжьы ааҩуеит апҟа заҵәы ахала.

Аарлаҳәа амҭәыжәҩақәа неихыхуа,
Инеиуеит апҟа заҵә кара-ԥсараха.
Апҭа хьанта ашьхақәа инарҷыхуа,
Ԥша жәижәыхк асуеит еиқәараха.

Аапынраз зегьы аапынреиԥш игәылтцит,
Ацыстрагьы амахә иаҷаршәуп.
Ахшцеитцш акәарақәагь хытцит,
Аҳаатц еимхәыцтцас ашьацраҷ икаршәуп.

Ашьхыц ашәтқәа рыхәда итагьежьуеит,
Ацхарпа еилыԥхоит ашьхыц ауатәаҷ.

Адгьыл разгьы аԥшалас иашьышьуеит,
Акәыкәу ҽнатуеит ахәы акалҭаҽ.

Игәыргьоит, ишәаҳәоит аԥсабара,
Аха схахьы ԥсҭазаарак гәɷараха,
Ажәɷан инаҵакны аԥсапара
Апҟа заҵәы неиуеит икараха…

* * *

Ашьха аԓныжәɷан еилгеит икаххаа,
Иааɷуеит асыԥсақәа рыԥцәабжьы.
Ахра цаҟьашқәа гылоуп еихаххаа,
Ашьха мырхәага каԥхоит икашьшьы.

Арɷашқәа кнаҳауп ихьы разнышха,
Ацәқәырԥқәа цыххаа ахаҳәқәа ирыхьшуп.
Ашьыжь амра ашәахәақәа иҽыхаз,
Аԥшь-храк рыжәɷахырқәа ирыхшьуп.

Ацыҭәара илашуп ацыха зыхь иаҵәа,
Ажьынҵәры хьыдхәоит амахәқәа ирхьыссы.
Ажәɷан иаҵаршәуп ашьха шаеҵәа,
Акаԥкаԥқәа еихырҳәаалоит лассы.

Ажәеиԥшь Жәаԥшьырҟан ахрагә дныкәххуеит,
Абчараҳ иԥыхьашәазы иергь ашәабжь гоит.
Шәакь ԥынҵала ақардуаг аҳацаҟьа иаҽырхуеит,
Ақардуаг самсалха аиɷохаа иҭаԥсоит.

Слымҳа иҭахәмаруеит азыхь кнаҳа,
Ашьха агәы иҭысуа арɷашқәа лакьҭоит.
Избоит сахьыԥшуа аасра снахан,
Схәыҷра азыхь иаҵагылоуп,
Ахьыр-хьыр иччоит!

* * *

Игәхьаазгоит ацәшьхәа зхызгоз ацыруа,
Аҕьара аԥшыжәла зыкәа итԥсоз.
Мшаенеиԥш уи амыш иахьагьы исныруеит,
Исхаштҙом адгьыл ахәхәаҳәа ишкаԥсоз.

Ахәда ныхшәа-аахшәо сыбла ихгылоуп,
Икәыркәыруа аҕьара ихыз аҟәараса.
Сқәыԥшра рҽыхо схәыцрақәа иргәылоуп,
Иахьа дунеи ҽыцк сықәуп зынза.

Ацыхәа ырмақаруа адыргантцыхәа,
Иахьагьы Абрыскьыл иуал зымшәац.
Лагажә цырак аҕьара ихнахуан,
Саргьы ҭынч сахәаԥшуан исмыршәарц.

Адгьыл агәы еиҩыхуа ацәқәа неиуан,
Ахԥсыхь зхылԥуаз адгьыл ҳалалза ишьҭан.
Ашьха ихыпрааз ԥшаласык леи-ҩеиуан,
Саргьы сшьацәхысло сашьҭан акәатан.

Уажә абарҭ зегьы мшаенеиԥш исԥылоит,
Схәыҷра асахьақәа изхьоу иԥсхьоу.
Ҳжәытә ҭәархыстаҽы схала сахьгылоу,
Имҩашьахуа иааҩуеит: «Хьи, ооҳоу!»

ҲАИ, ИАБАДИХӘА ЛАЖӘХЕИТ…

Ҳаи, ҳаи, иабадихәа лажәхеит,
Ари ахаз аамҭа зынза илакәхеит.
Абзацәа ԥсын, аԥсцәа бзахеит,
Газеи ҟәыши еиҟарахеит.
Знапы ианыда ҳлахьынца?
Ҩ-мцак ҳрыбжьахеит зынза.
Ирыцумҵаша жәа ҷьмакы,
Инапы ианырҵеит ҳа ҳразҟы.
Аԥсышәала ҩажәак изҳәазом,
Изҳәазозаргьы иҳәазом.

Ус егьа ифаргьы изхазом,
Иуҭалакгьы ифоит игоит,
Аха есымша дымлагоит.
Аҳәаҵәҟьа еиԥш иҟьоит ицламҳәа,
Иибаз-иаҳаз неизыҳәхәа,
Са сыхәгьы ифоит – уара ухәгьы,
Иԥсажә азы диеигзазом азәгьы.
Данцәажәоз сихәаԥшуан иацы,
Уихәаԥшны иузыжәуамызт азы.
Џьым, уафар аиҳа абгахәыҷы,
Абгаду уафар, угәы хәыҷык
Иабаауеит, иумыхәаргьы рацәак,
Аха убригьы ҳаҭәеимшьеит анцәа.
Ицәгьоуп абарҭ зегьы ануаҳауа,
Аха унапи ушьапи намзауа,
Уа уанрыбжьахалак ци-шәи,
Убысҟан аѳыслаа уишәиит… -
Абас схәыцуа, саапса скара,
Сгәырѳоа сыман сымацара,
Сынкахәыцуа аѳоныҟа сцон,
Ушьҭа ахәылԥ зазагьы нкаԥсон.

АТЫ АБЖЬЫ

Абыжь ныхак иҭарцаԥхаша,
Сара сԥенџьыр ахышә аартны,
Быжьра-быжьцәа иаџѳахаша,
Иԥсҭыхгаха абжьы гоит аты.

Ацых лашәы аѳеиѳошамҭаз,
Испубаауазеи нас уаха?
Иарбан ѳыслаа мусхәу ашамҭаз,
Ацых ҿазҳәаз еиқәырхха?

Цәыз дамоума абри ацых,
Нас дызусҭа зшәаԥь уҳәо?
Ацәылашьца убжьы нацых,
Дарбан зыԥсырзы зауҳәо?

О, атыҩарҩар мышьҭацәгьа,
Есымша иаазыцҳауа агәырҩа.
Аҵла гәаҩа иҵсхьаз анкьа,
Убжьы ҭыҩуеит агылҩа.

Убжьы ҭыҩуеит,
Убжьы шәиҵхьыз,
Убжьы ҭыҩуеит агылҩа.
Иахатәи аҵых ҵхыз цәгьак сеиҵхызт,
Исымаз сзымхозшәа агәырҩа.

Аҵых лашәы аҽеиҩшамҭаз,
Испубаауазеи, ҷыьм уаха?
Иарбан ҩыстаа мусхәу ашамҭаз,
Аҵых ҿазҳәаз еиқәырхха?

АНАСЫПҬАРА

Баҩ ҵсык налшәеит иахьатәи амыш,
Аҳауа агәырҩеиҵш ихьанҭоуп.
Аҵша ҭәыцәгьы ашьа налыжжт,
Адгьыл карахан ишьҭоуп.

Ахи аҵыхәеи неиқәҳәалан,
Аимсыжә еиҵш ихеит адуней.
Геи-шьхеи гылоуп еидыҷәҷәала,
Убырҭгьы ушьҭа ахаҿ инеит.

Рдунеи рыҵсахуеит зегь гәаранла,
Са стыпаҿгьы дааиуеит ҿазәгьы…
Адунеи еибаркуп уаран-саранла,
Ауаргьала иануп – шьоукгьы.

Уаҵәашьҭахьтәи аҭыпгьы ныклоуп,
Зны арҭ шҿоу акәампҵагь кашәоит.
Иаашаз аахыс зшьапы иқәгылоу,
Зегь, акы ззымхазо аҵахь ицоит.

Аԥсабара акгьы аздырзом,
Ԥхызцас иниасны ицаз.
Иқәра днахоу, дықәрахьымзоу,
Ишцалакгьы ицеит, ицаз.

Амыш дагәоуп, аҵых дагәоуп,
Идагәам егьыҟазам џьаргьы.
Ауаҩ рыцха ҩымыш иҟоу,
Дунеик дақәлахо џьишьоит иаргьы.

Лыԥсаак далҵит иахьатәи амыш,
Аҳауа агәырҩеиԥш ихьанҭоуп.
Аԥша ҵәыцәгьы ашьа налыжжт,
Адгьыл қьыԥахан ишьҭоуп.

АГӘАЛАКАРА

Аапын зыхь еиԥш сычча-сыхәмар,
Зегь шәахәацшәа ицеит зымҩа.
Мцаны исыцралоит знык исцәыхәлар,
Еихсыгьра зқәымлаз са сгәырҩа.

Ихышхыцәоит саамҭа азырҩаш,
Сара сҭынчра мҵарсны изгаз.
Уаҵәтәи сгәыгракәа зегь хырҩаш,
Ихырҩаш сымра шәахәа иԥхаз.

Ишԥахьанҭоу иахьа аҳауа,
Ишԥагьамадоу абри адунеи…
Ажәҩан саркьа иаҵахәмаруа
Зегь са сзыҳәан имлашьуеит…

Инеиқәыхьшәашәеит дгьыли-жәҩани,
Арҩаш аҽахаҳәхеит ахаҳә.
Ауаҩ рыцха скыдхаа стәами…
Уа, злыԥха ҳаура, џьара ак саҳә…

Исаҳә, сныхахә, ԥсеиԛәырхагак,
Исзаашьҭ хыхьынтәи шәахәацк.
Ислахьанԥоумтәын ус наѳагьак,
Суаз иаԥумшьын сыԥсы ахац.

Баша аҳауа салагәжәажәоит,
Рҽеиԥырхт схәыцраԛәа рышәшьы.
Аарла иналыѳуеит аԥша хьшәашәа,
Раԥхьатәи акәыкәу абжьы.

АТԤХИ АМШЫНИ

Маза зқьы рцаԥха зҭазу,
Атцых хьанҭа зҭынчра иҭынчуп.
Жәѳангәы иналшәаз, амза иацу
Ахәылпы еԥәа кахха икыдуп.

Атцых бжьыдоуп, атцых шьҭадоуп,
Атцых заԥәы зегьы адыруеит.
Инасыпдоу, илахьынԥадоу,
Иҟалаша зегьы аныруеит.

Зегьы аныруеит мыткәмеи уази,
Агәы иҭаԥәуеит бжьыда-шьҭада.
Зыбжьы гази, зыбжьы мгази,
Ртәы зҳәада, ртәы заҳада…

Уаԥәтәи амыш аԥеиԥш адыруеит,
Аха иарзар, иҳашҳаҭәрахоит.
Атцых хаҳәхеит, иуазыруеит,
Имѳасуеит аарла икараха.

Ԥаҟа амшын гәрымуеит,
Амшын маԛаруеит,
Хыхьи-гәыхьи ирыламхәыц.
Амза шкәакәа иаԥахәмаруеит,
Ацәқәырпашқәа рхьырахәыц!

* * *

Уахатәи аҵых иҟоуп шәымҭак,
Адунеи зегьы аныҵаслымхо.
Анцәа ижәҩан амаакырҭаҿ,
Ахьтәы фаетонқәа рыбжьы анҿыхо.

Жәҩангәашә ԥхьара,
Лакә еимҟьаран,
Агәашә анаатуа акараҳәа.
Анцәа ицәаҵәашь гәнаҳа зхарам,
Жәҩан ианаҵаԥхо аххаҳәа.

Уахатәи аҵых иҟоуп шәымҭак,
Аԥсыцкьақәа рыԥсы ангыло.
Аԥхыз уахьалоу аҵых агәҭа,
Иԥсхьоу уҩыза дануԥыло.

Нас ахраҭагьы ԥьара акыҟоуп,
Ацқьа иҭыԥгьы хиоуп нарцәы.
Дунеигьы храҭгьы ирымоу гәыкоуп,
Гәыкоуп ииасуагьы уаҵәы.

Анцәа ҳаицоумкын, злыԥха ҳаура,
Ҳазшаз ухьышәахәа ҳхьырша.
Ԥьанаҭ гыларҭас иахьҳаура,
Гәнаҳак иаҵам ҭыԥк ҳазша.

Уахатәи аҵых иҟоуп шәымҭак,
Аҭынчра анхыкьасо азеиԥш.
Амаалыкь данцәырҵуа ҳамҭак,
Амаалыкь асаби ипеиԥш!

* * *

Уахагь аҵых, аҵых ҭәцараҿ,
Асар рымҩеиԥш жәҩан сандоуп.
Мраҭашәара аимыггараҿ,
Хәылԥазтәи ашәаԥшь аҿыршоуп.

Ажәԝан дрыԥхуеит аеԥә рԝыԥса,
Аеыкәаҳа амзаҽа кәнаршоит.
Аххаҳәа Еԥәаԥьаа рымца,
Ахраш азқәаҽы илашоит.

Аԥых гароуп аԥар рашәабжь,
Лакә ҭынчра иҭынчроуп уаха.
Игоит амаалықьцәа рышьҭыбжь,
Рышьҭыбжь аԥых иаҭынхаз.

Еилаарцыруеит ашьха сыԥса,
Асыԥса рыԥапԥәоит хара.
Арԝаш цаҟьаш ахы нықәцан,
Иҭахәхәа ицәоуп уажә ԥьара.

Аԥыхгьы ыҟоуп, амышгьы ыҟоуп,
Шәиԥхьызк ықәыԝуам ԥьаргьы.
Уаха зегьы ыҟоуп, зегьы ыҟоуп,
Сара заԥәык сыда иҟоуп зегьы.

* * *

Азын ҭых маза зқьы агәыԥаҳәхәа,
Ашьшьыхәа инаскьоит апсы разаны.
Ахьаца мҽы аеҳәа мца аехәԥаҳәхәа,
Аԥыргы мца еицралоит еибакны.

Нырцә арԥу ҭәуеит абжьы неиқәхәало,
Схаҽы акәац цыцашха ахац иахоуп.
Ацыԥхьқәа архышьна иахьызсаны ихалоит,
Аԝыстаа данылырхуа аԥых уахоуп.

Дтәоуп апеамбар аеыхәа иҽабылгьазшәа,
Ипаԥа шла хыееан иныкәтәоит игәы.
Арбаҕьгьы ушьҭа ахәда ҭнахуеит ипрышашәа,
Ахәылпы еԥәагьы нкыдлеит ларҟәы.

Сабду алакә иҳәоит далашыԝкны,
Хьыршәыгә-емхәыцԥас иажәақәа капсоит.

Аеҳәа иакәшаны итәоуп рхы-рыԥсы иқәкны,
Ҭынчроуп.
Сабду ибжьы заҵәык аҵых еиҩнаршәоит.

Инаскьоит аҵых, зқьы маза агәыԥаҳәҳәоуп,
Сасрыҟәа игәашәгьы ачараҳәа иаатуеит…
«Аҩыстаа ашьашәы абыжьныха дҭацаԥхоуп!» -
Алакәа иҳәоит ашла, нырцәаа зыркоеит.

* * *

Шьыжь шәаԥшь иашәуеит азаза,
Ашара ашәабжь саҳауеит.
Ашара шарккоит назаза,
Ашәҭ абгьыцқәа цыр-цыруеит.

Аԥшалас асуеит аекаршәны,
Касы ԥшқан инылашәоит ашьац.
Шаеҵәак ахәда инахаршәны,
Амзаҿа ҩеиуеит, макьана имшац.

Шәы зҿазам аҳауа еимҟьараҿ,
Ачараҳәа ахьтәышә аатуеит.
Жәҩан ҵауала аимыггараҿ,
Маалықьк ибжьы хаа саҳауеит.

Еилаҩ-еилахәмар аҧсабара,
Амыш ҿыц гәыргьан иасуеит атрышә.
Акыркырҳәа ашьыжь шара
Аччаԥшь нылаҧсоит сҧенцьыр ахышә!

АҨХЫЗ

Схәыҷра азиас сынхыԥшылеит,
Исаркьа ххыраха иахьцоз.
Схәыҷра аҧсызқәагьы нхылеит,
Ацәқәрпа ссақәа неикәаҧсо.

Ицаз амшқәа рыԥхыз хаараҿ,
Сара смаалықьхеит ҳамҭакы.
Аԥсабара ахьыцәцара,
Лакә цәымзаны исхаркын.

Насыԥк ызуан, насыԥк цәырҵуан,
Сышьҭыхны сышьхақәа сыркын.
Акыркырҳәа сыччабжь хыҵуан,
Ажәѡан хьырѡашха исхакын.

Ԥшаласк асуан барфын бгьыцшәа,
Лакә насыԥ ссирк сгәы иҭаԥсон.
Азы ахьыцәаз инасҿыцшәаз,
Аргама сҿаҳәатәы назон.

Сынцәахшаран ажәѡан салан,
Гәнаҳак саҵамызт ҷьара.
Еиҳа-еиҳа ҵәѡанҵәы схалон,
Анцәа иқаруаса лашон хара.

Ахьтәы хьыршаз ажәѡан ашәуан,
Икыдышьшь икҭәаон асаара.
Убысҟан сшаеҵәан сыҷешәеит ажәѡан…
Слакә ԥхызгьы ԥыххаасеит абра!

* * *

Уԥсуазар, уԥсы амѡа ушықәу,
Умԥсыр амуазар, ушгылоу уԥсы.
«Уи иԥсышьа шыҟалаз шԥыкәу?» -
Ушьҭа дхымҵааларц азәы ихазын…

Дшыԥсра дыԥсит
Зызқәа икыдыччалаз,
Ѳынтәгьы хынтәгьы аҵәыцәгьа ихьшьуп.
Ицәгьагьы-ибзиагьы, дшеибгаз, дышцәалаз,
Лажиа днаганы ахәы аԥынцаҿы джуп.

Уҵахозар, уҵаха ахра ушықәу,
Уҵахозар, хьымзгыда уҵаха.

Иудыруаз мышкызны аԥсра шуқәу,
Рыхьымзг жәракьумтәын ушьтахь инхаз.

Уара умаша итымѡырц ашәиԥхьыз,
Аенышьыбжьон ирмыцәхарц уԥсата.
Уҟанатҵ уҟаз уара хьызрацараз,
Угәы каршәны утаԥшы ахаҵа илакҵа!

* * *

Адгьыл дырдха ахы иахнаршәан,
Амра бѡа лагьан аацәырцит.
Ацәцыхәақәа еихыршәшәа,
Зыхь цәқәырпҵа ссақәан ихытцит.

Гәырѡак ашьтамта убазом,
Зехьынцьара гәыгра қашьуп.
Бгьыц еицарсакгьы цысзом,
Хыхь ирԥпаны аԥта еилажьуп.

Иаасыкәыршан ашьац кашьшьуп,
Ихәытхәытуеит саԥхьа аԥшалас.
Адунеи цьанатха иԥшуп,
Инасхыпрааит исымаз гәалас.

Зыгәнаха зхызхырц зтаху,
Днатцагылоит ашәаԥшь еицрала.
Згәаҟра згәатцаҿы итцәаху,
Анцәа диҳәоит игәанала.

Зегьы агәы разы еиԥш иаартуп,
Агәыгра ссирқәа иргәылаҳәоуп.
Алахьынҵа затцәык цәахуп,
Азәгьы издырзом
Уатцәтәи амыш зыпсы алаҳәоу!

* * *

Ацәқәырпақәа еилаѡ-еиласуеит,
Икыднаҟьоит ргәырѡа амаза.

Са схәыцрақәа азеиԥш имѡасуеит,
Снеиқәызҳәало егъсымазам.

Ацәқәырпақәа ауаз рҽысуеит,
Амҳаԥьырцәа руоу ашәа.
Азыблара агәы шьҭыԥуеит,
Жәлар рыгәнаҳа агәаларшәан.

Адоуҳа тҟәацуеит, адоуҳа хыԥуеит,
Анышәнап гәакьа ҳақс иазгылаз.
Цәашьы иаԥәан рыԥсы ҭыԥуеит,
Амшын цәқәырпа изаламгылаз.

Еидара хьанҭак иқәу сыжәѡа,
Саргәаҭеиуеит сгәы акамкуа.
Ацәқәырпақәа иԥырцәаз зымԥзыжәѡа,
Амшын ихгылоуп аԥра шкәакәа!

* * *

Уахатәи ахәылԥ гәѡара-ҽѡароуп,
Ахәылԥ ҳауагьы хьанҭоуп.
Зехьынԥьара ҽымтра гәѡароуп,
Мышк амаза шә-кәалаԥк ирҭоуп.

Издыруада уаԥә иҟалаша,
Иаԥшрыда нас уаха ашәаԥшь?
Иҽаҳауп аԥых лаша-ѡаша,
Мраҭашәарагьы инахашәшьт.

Амши-аԥхи ртәы-рымаа,
Шәыда-чгада инеилдыргеит.
Уаха ишаҳаҭуп ажәѡан хымаа,
Амазагьы шмазаз инхеит.

* * *

Мышктәи ахьз ақәпсҳа иаѡызоуп,
Мышктәи аҭыԥ ԥхагьы – убас.

Зегьы ииасуеит иуԥызоу, узԥызоу,
Аԥыхәтәан ҩархоит иузынхаз.

Есымша уҟан мышкы азыҳәан,
Иахьатәи амш азы уԥсы ҭан.
Заҟа узгаз, заҟа узыфаз,
Уара убри акәзан ухы иҭаз.

Зегь зцәа иҭазо аамҭа еижьага,
Уқәыртәан уаман ажәҩахыр.
Уара удун, уара унаган,
Уҽаҳәатәы ҟалон уҽы ауртыр.

Аԥсцәа ибзахаз уара уреиуан,
Абзаԥәаԥәҟьа усгьы иԥсхьан.
Уара ргәы уқәсны унеиуан,
Узиааиз риеԥәахә ҭашәахьан.

Аԥсхаԥсжьыфаҩ иаамҭа мҩасуан,
Зегьы збарҭоу зегьы ибон.
Аԥсра зхашҭыз умақьасуан,
Умыш шара хәлон, ишон…

Иузымдырт бзиа нагза шыҟамлоз,
Азы иаанагоз аԥша ишагоз.
Зны уара убаҩгьы шҭытәахоз,
Зны уҳаҭгәынгьы абард шахаԥоз.

Уажә угәы иқәсуеит аԥша шәиԥхьыз,
Лассы уҩаасагьы ҭабгоит.
Аамҭа иаҩонахт ужәла ухьыз,
Удамра иҭамзаз ушәибжь гоит…

* * *

Мраҭашәара ашәаԥшь зҽыршоу,
Иҵыблаауеит ажәҩан акалҭ.
Аҩыслаа имҵәыжәҩа еиԥш икәыршоу,
Адыгаԥьа, ашәшьыра иҵәхалт.

Ахьаца амҵа аҵаашәҭ гылоуп,
Ашьыжь ииз, хәылбыеха иԥсуа.
Уи ашәҭ аԥсрахәшә агәылоуп,
Зыԥсы ықәхаз агәаҟ дхынзырҳәуа.

Сара издыруеит ашәҭ амаза,
Хьзысгьы иамоуп Ашәлиманы.
Ашәҭ мышкада мшы амазам,
Абжьы маза исанаҳәеит зны:

«Абри аҭыԥаҿы игылоит ашәҭыц,
Мышкы адагьы измам нарха.
Изаҳаны еиҭазҳәаз анҭыц,
Иара адгьыл иналабоит ҵаҟа!» -

Абас ашәҭыц доуҳас иацуп,
Сара соуп иамоугьы шаҳаҭс.
Игылоуп ауаҩы иԥсы иахацу,
Аха изыԥсахәагоу дҟамлац.

Мышкы заҵәык аԥсра иахәшәуп,
Иахьа инасыԥ шкәакәоу мшуп.
Ахьаца амҵа ашәҭыц каршәуп,
Мраҭашәара иазыԥшуп!..

* * *

Иахьатәи амыш угәы ԥжәазар,
Уаха уҽкаршәны уиашьапк ҳазшаз.
Уара уразра анцәа ибазар,
Иудыруаз уаҵәы гәрҩада ишшаз.

Анцәа илыԥха-игәыԥха уҭан,
Иԥсы цқьа шуцитцаз дыр.
Ууаҩореи уцқьареи гәаҭан,
Иҟалоит ԥьанаҭ агәашә аиртыр.

Знык ишазар, шыхәлогьы удыруаз,
Удунеи уқәнаҵы, сҩыза, уцқьаз.

Ацәгьагьы абзиагьы уныруаз,
Уара уашьҭамлан ацәгьа зыхҟьаз.

Ацәгьа цәгьоуп, цәгьароуп иахылҵуа,
Ацәгьа, дад, ахы ҟәыннашьом.
Ауаҩы ҽеи, ҽеила ихәыцуа,
Ацәгьара аҭак хаҵарас ишьом.

Уақәшәозар, уақәшәеит,
Уламыс еицоумкын,
Уабду иқьабз – анышәнап уасас.
Ашьҧса ахәҧха дылх, зегьы еилоумкын,
Уаҩагьы уивс, иаҳаҭыр уаҵаз.

Убысҟан анцәа илыҧха уҭан,
Илшоит уара узыҳәан дхашар.
Зҿаҳәатәы еицамкуа хьышәахәан,
Ахааназы хыхьынтәи длашар!

* * *

Аҧсата лҿаҳәҳәы ҧхәызба ззарак,
Ашьыжь шара даҵагылан.
Шәахшәа ихыҽео лыхцәы аҧара,
Ашамҭазы ашәаҧшь дагәылан.

Дыцәны дгылан азыжь зызлан,
Аҧсеилаҵага зморохә мызыз.
Ашара ашана адәы дыцәгылан,
Са сҭаслымхон зхы-згәы хыҵыз.

Лыччабжь хыҵуан акыркырҳәа,
Са сгәаҭеиуан аҧхыз сахьалаз.
Аҧсата шылхьызсоз аҳәҳәыҳәа,
Аҧша сарҿыхеит ашьыжь ашараз!

* * *

Даагылазар аамҭа дацкәашон,
Шкәакәамзар ибомызт еиқәаҵәак.

Апартиа ахьача сырма акәиршон,
Есымша иԥхоз ԥьишьон еԥәак.

Икәаркәашьоз акәаркәашьа дацын,
Аамҭа акәаркәашьа кәыркәыруан.
Ажәеинраалақәа иѡуан дасны,
Абас уи иааамҭақәа ццакуан.

Игәы измырхьуаз, ихы измырхьуаз,
Ҽырԥшзагас дтәаны иѡуан.
Имацәа ақәикуамызт иахьихьуаз,
Зегьы аамҭа даԥшны дшәаҳәауан.

Аамҭа цон, иара дкьыр-кьыруан,
Игәыла изы аԥхьарца аирҳәон.
Уи зегьы шбашаз иаргьы идыруан,
Аха аамҭа изыҕьашкыр ҳәа дшәон.

Игәы иҭаԥәҟьаз игәы иҭеишьит,
Аатра дшаваз ааанда жакьа.
Иихѡыз зегьы азмах иҭишьит,
Абас поетк дыҟан анкьа…

Игага дшаԥәшәоз мацара,
Иѡымҭақәа зегьы аамҭа иашәит.
Иҭнымхазеит ажәеинраалак,
Афурҭ еиԥш азҭаҟәа ажәит.

* * *

Убҕадаз, умчыдаз аҭахызар,
Уԥьыбақәагьы амцқәа рҭаԥсуаз.
Азәы ахьы разны иԥәахызар,
Уара есымша удафҭар уаԥшуаз.

Азы иаанаго аԥша ишаго удыруаз,
Амц мцурашахоит есқьынгьы.
Аеԥәа ҷәашьитәырц игәыҕуаз,
Афаха имазазеит ихәгьы.

Ихыркызааит нас ихы хыркызар,
Уара уҽахра уатәҳәан иуфоз.
Уцәашьы зацәызааит аҭахызар,
Аха уҟанаҵ ацәашь еиԥш улашоз!

* * *

Ицазгьы иаазгьы сара сымышқәа,
Акгьы саргәыргьом, акгьы сахьцәуом.
Ицаз цеит иҟаз ааныжьны иныцашәкәа,
Ушьҭа амыш ҽыц сниасны сацылом.

Са сизхәыцуеит зуаз аҳәаха змазакәа,
Зыбаѡ-зышаѡ ахраҭ аҵа ицыҭәахаз.
Ауаѡ рыцха игагаҵәҟьа дзахымпакәа,
Злахьынҵа цәгьа аҟәарашра илахаз.

Са дгәырѡазгоит ицаз, ишицыз имаза,
Ахааназы зынарцә гәашә иҭазгалаз.
Уи арыцха ишьҭахь-иаԥхьа егьимазам,
Дцеит изгәнымкылаз ԥхыз цәгьак дшалаз.

Амцҳәарҭа сыҟоуп, иара аҵа ҳәарҭа,
Сацашьыцуеит абри амаалықь инасыԥ.
Дахьзааназа адунеи абаѡра абарҭа,
Ашара зазашшәа дахьиасыз.

Ицазгьы иаазгьы сара сымышқәа,
Акгьы саргәыргьом, акгьы сахьцәуом.
Ицаз цеит иҟаз ааныжьны иныцашәкәа,
Ушьҭа амыш ҽыц сниасны сацылом…

* * *

Жәѡан калҭ неицралеит ирысзан,
Ишԥааигәоу хәылԥазтәи ашәаԥшь.
Снацәкьыс наласкит снахзызан,
Амцабз зцаԥыруаз ажәѡан агәаԥшь.

* * *

Абажә аҵәымыҭ акраҳа,
Ушьҭа сышқәсқәа хынҳәзом.
Анцәа сиҳәоит снапқәа раҳан…
Даҽеа мҩак уаҳа избазом.

Анцәа сиҳәоит сатеимҵарц,
Гәнаҳас иҟасҵахьоу зегьы.
Аҩыстаа инапы санимҵарц,
Сиҳәоит иахьагьы уаҵәгьы.

Џьаҳаным ашәгәашә сыламгыларц,
Ҽеи ҵсышьагьы сиҭарц анцәа.
Аҩыстаа анарцә дысҷамгыларц,
Ахрат исҵыларц ашацәа.

Ахрат исҵыларц зыкәра иахьымзаз,
Сымаалыкьцәа исыҵхахьоу.
Инасгәытцшәаз еихьымза-еиҵымза,
Са сгәы рыцҳагьы збылхьоу.

Ес-ишаргьы, ес-ихәларгьы,
Ушьҭа сымышқәа сыҵхьазоит.
Егьа зургьы егьа сҳәаргьы,
Сыҷҳәара амышгьы ааигәахоит.

Хыҵашьа амам са сыгага,
Сара исыциз слахьынца.
Лассы исҵырцышт иныҵаба,
Ахаан азынгьы ицашт зынза.

Ес-ишаргьы, ес-ихәларгьы,
Ушьҭа сымышқәа сыҵхьазоит.
Егьа зургьы егьа сҳәаргьы,
Сыҷҳәара амышгьы ааигәахоит.

* * *

Рыдшҵсаран аецә каххаа,
Ажәҩан зымшын иаҷаҵсоуп.

Анцәа иқаруасагь еихаххаа,
Ахьтәы ценҵьырқәа рҭасоуп.

Са слахьынҵа иахәлацәажәо,
Амаалықь ихьыблақәа ҭыҧхоит.
Амза шьадагьы еиқәхьшәашәа,
Ашәахәа хьшәашәа ахьнаршоит.

Аша еҵәақәа ршәахәацқәа,
Ххьа рахәыцшәа жәҩан иандоуп.
Жәҩангәы ианыҩуа, ашара мшацкәа,
Амаалықьцәа рышьҭыбжь ауп.

Ауаҩ рыцҳа имҩа дхымҟьарц,
Уаха абыжьныхақәа лашоит.
Анцәа имаалықь игәы ҭымҟьарц,
Ашацәа рышьҭыбжьқәагь дыргоит.

Саркьаххыран жәҩангәашәцхьараҿ,
Алакә хьырҩашқәа хыҽеоит.
Аҳаскьын ҩеиуеит шьахәапара,
Апсыцкьақәа ргәыргьабжь гоит.

Ҽеи цсышьа зауз,
Ҽеи тәарҭа иоуеит,
Гәнаҳа иацам дҭалоит цьанаҭ.
Ипстазаара убрахьгьы ирооуеит,
Маалықь тәарҭа итәарҭоуп ахраҭ.

Ашырпазы ашара еимҟьараз,
Адгьыл сгәы адҵан сзыршуеит…
Са слахьынҵазы мацараз,
Уахатәи ашаеҵәа саҧшуеит!

* * *

Ахгьы аҵыхәагьы аҵәҩан ҿиҟьоит,
Дгьыли-жәҩани акгьы ибазом.

Иԥхзы рҩашуп аиха ахьиќьо,
Аха дыццакуеит, дааԥсазом.

Ихҭырԥажә еиԥш уи дақәиҭны,
Адунеи иарґьа џьыба иҭоуп.
Шәымҭа заҵәык иеынеиԥыхны,
Иԥсы неивигарц ќалазом.

Аамҭа имазам, дыццакуеит,
Наќ-ааќгьы иҿиќьоит аҵәҩан.
Азхык ҳапхьазы иҵәахуеит,
Аԥсра хьшәашәагьы игәырҩам.

Ԥсраќам, бзараќам, абжьарак,
Игага дахыԥарц иҭахуп.
Мцҳәарҭеи ҷаҳәарҭеи рыбжьара,
Аԥсҵәаҳагь аччара даҿуп…

* * *

Зегь ҭынчрахеит еимгеимцарак,
Ажәҩан хәылԥ шәаԥшь аҿыршоуп.
Еҵәа заҵәык амацара,
Ԥырґыц бырлашха илашоуп.

Схаҿы амзаҿа ашыц хыц еиԥш,
Аеҵә рышьхыҵә аҿаҳәҳәы,
Жәҩан икыдуп ахәра еицарсеиԥш,
Жәлар рлахьынҵа шлакәа аҿаѳҩы.

Уаха схәыцра заҵәы еиҭымха,
Ҷьара сгәаҵаҿы ихәаеуеит.
Сажәра шкәакәа, сажәра мчымха,
Сҿара амышқәа рзы игәыкуеит.

Исахәыҭ-хәыҭуеит иԥсхьоу хҭысқәак,
Жәҩан иналпраауеит ашаҵәа.
Амаалықьцәа рышьҭа схымхкәа,
Срыма инеиуеит анцәа иԥаҵәа…

Иаасыкәыршан ҭынчра ҽымҭроуп,
Ахәылпҩ агәыҧахҳәоуп ашәшьы.
Иҟоу сеидроу, гәаҡроу цәаҡроу,
Иааѳуеит апҟақәа рыбжьы!

* * *

Аҧша икарахаз иахантәарак,
Ѳ-махәык рыбжьара аҧсы ашьоит.
Адәы иныкәлеит ашара ацәаара,
Ашьац азазаш ахьнаршоит.

Ицқьоуп макьана ашьыжь шара,
Азәгьы дыкәымлац адуней.
Икашьшьы иасуеит ҧшалас хаарак,
Аҧсаа еиҽаччоит ладеи-ѳадеи.

Раҧхьа ашара инаҵагылаз,
Иахьа илахьынҵа дазхәыцзом.
Анцәа имыш шьыжь дызҧылаз,
Ахәылбыеха дшыкәцуа издырзом.

Аҧсҭазаара дацыс иамоуп
Агәыгра рыцха, агәыгра еижьага.
Ауаѳытәыѳса аҧхыз дшалоу,
Инеиқәиҳәалоит имѳа инагоу.

* * *

Ѳ-цәаҡәак рҽеихьыршьит ахәылпҩаз,
Амшыни ашьхеи рыхқәа ҭакыуп.
Ахәылпҩаз аҕныжәѳан еихапаз,
Мраҵашәара зегь лашьцакуп.

Ѳ-цәаҡәак аҧҵақәа ирылпхоит,
Ѳ-цәаҡәак абжьас еиҧш иҕроуп.
Алакәа цәашьқәа сыҧсы рылахоит,
Аѳобагьы еилыблаа ажәѳан иандоуп.

Ԝ-цәаҟәак зныкоуп ианцәырҵуа,
Издыруеит уаха исҳәо ҟалоит.
Аха уажәы сыҵи-сышәи хыстуам,
Ихыстыр схаԥыц кашәар ҳәа сшәоит.

«Ацәаҟәа икыду ухаԥыц аурбар,
Дад, раԥхьатәи ухаԥыц кашәоит!» -
Уажәы исзыгәагьуам сҽы неихыԥхьар,
Раԥхьатәи схаԥыц кашәар ҳәа сшәоит.

Исгәалашәоит сабду иажәақәа,
Убысҟан ажәан икыдын цәаҟәак.
Стәоуп сылаԥш жәԝангәы иналакәа,
Са схаан ԝ-цәаҟәак кыдлеит уахак.

Ацәаҟәақәа ажәԝан ианытҵом,
Ажәԝан ашьана, ԝ-цәаҟәак лашоит.
Стәашьа сыԥсышьоуп, сҽы еихысхзом,
Саԥхьатәи схаԥыц кашәар ҳәа сшәоит.

* * *

Ашьха зыхь ахьара ицаршәуп,
Ахытҵхырҭа ахьыҟоу мазоуп.
Иныҵабоит азыхь зныкыршәа,
Иахьатәи амыш знык аеазоит.

Ашьха зыхь доуҳала иадыруеит,
Алаԥшыцәгьа ааигәа дантәоу.
Усҟан уи адгьыл уазыруеит,
Иадыруеит ԝысҭаак дшаҭоу.

Уи мацәазк атәарҭа атәарҭоуп,
Иаҵытцуеит хьа-ҵлак ашьапы.
Зегьы абарҭоуп, зегь аҳарҭоуп,
Ианцәырцыз амшгьы мшаԥын.

Ианиз аахыс аԥсра иахәшәын,
Амазагьы идыруан амҳаԥьыр.

Ицыцуан абри азыхь лакәшәа…
Аамҭа қәасит, изысит акыр…

Ицеит, иқәцит адгьыл зцьынцьыз,
Иршьаркыцит азыхь ахѡагьы.
Азыхь амаза ныкәны итаззыз,
Иахьа цшзала ихынхәит даргьы…

Ашьха зыхь ахьара ицаршәуп,
Ахыцхырҭа ушьҭа имазазам.
Ицхәрарауеит азыхь хьырѡашшәа,
Аҧсра иахәшәу ацыхаз цәахзам!

АШӘИҧХЬЫЗ

Иахьа тәым жәѡанк саҵаршәушәа,
Тәым уаѡык иеиҧш смацаран сгылоуп.
Сышьҭахь-саҧхьа зегь ҭацәушәа,
Абра зегь шеилоу хыла-гәылоуп.

Абна уаа рзыхәан сабду ииҳәоз,
Илакә каххаа исгәалашәеит.
Ибнакны аршәыра илхоз
«Амаамын» ччархәкәа гәарахеит.

Аҧсуак, маамын хшарамзар,
Аҧсны дгьыл дыкәуп ҳәа сыҟамызт.
Гызмал ѡыстаак дихарамзар,
Абарҭ рѡызцәа ҳаламызт.

Иабаанагеи, иабаҭнагеи,
Ауаа гәыҳәы цәыхә-цәыцәакәа.
Рашҭа-ргәара чоуқь тәарҭахеит,
Ашьха иаҿацәеит рымцакәа.

Зегь карыжьит, зегьы еиурыжьит,
Зегьы қьаҧҭажә-цуҭажәртәит.
Рабду ибызшәа уахь инрыжьит,
Рыеҳәа еишәара-еицарартәит.

Ақалақь иалоуп игәатлаҕарха,
Гәыцхәымзар азәгьы дзырҿамԥшуа.
Рбызшәа карыжьын, иччархәха,
Рыхьз раҳаргьы ихьаԥшуам.

Егьаԥсуам ма егьагыруам,
Абра иҳалахеит ицәаԥеыган.
Кәтаҕь зарада егьрыздыруам,
Изгарыда наҟ иаҳхыган?

Рабдуцәа рыԥсы ҭахеит агәаҩа,
Уа ауоу еимырдоит аҵлақәа.
Рԥьаԥҭажәқәа аҿаԥсоуп аҿаҩа,
Ашәиԥхьыз рҿаҩуеит ашьхақәа…

* * *

Зегьы-зегьы уара иумаз,
Дгьыли-жәҩани инадыркны.
Имышьҭа бзиаз иуԥылаз,
Уцәашьы ԥхозааит унап аҟны.

Ишыцәоу иубааит арҩаш кнаҳа,
Шьыбжьон уҿаҳәатәы ҟалоз.
Ужә ашьапы аҳәыс ашьраҳа,
Умш еицамкааит, умҩа хиоз.

Угәы иаҭаху ухшьапы иқәыз,
Есымша уеишәахьча хиаз.
Угәы каршәны умҩа уқәыз,
Иаргамахааит угәы иҭашәаз.

Адунеи уқәыз уара угәаҳәо,
Уаҳа уаласцом агәырҩа.
Амала, сахумбаан суҳәоит,
Сара сышьха зыхь ҿамҩак.

* * *

Азын шкәакәа, насыԥ шкәакәа,
Исзааугазеи ашьыжь шараз?
Исоуҳәар сҭахуп сынмырхакәа,
Ԥеиԥшс исымоу ашара еимѣьараз.

Еилашәшәзома мраҭашәара?
Аиаша еиқәатҷәазаргь иумзан.
Ушьҭа иааигәоума алашьцара?
Аиаша сыцакны умцан.

Асы еимаѡуеит еимагылан,
Алаԥырз еиԥш асы каԥсон.
Сыгәѡара-ҿѡараха сгылан,
Ажәѡан асы аѡуан,
Ажәѡан лагон…

* * *

Абна иахыцәеит абгьы рацәа,
Араса адац иалхәрааyеит азыхь.
Еилыхха ихыцуеит азы иатцәа,
Ԥшаласк ныкәххуеит хыхь.

Ашьшьыҳәа атынчра сеалазан,
Абна лакә амазаз сзырѡуеит.
Ашә-ԥлақәа ажәѡан реалатцан,
Ацәартәеиԥш рхьы бгьыш каҳәҳәуеит.

Ара адац сықәтәоуп сымала,
Схахьы арашәыга абжьы гоит.
Са схәыцракәа рзымшын салалан,
Ԥхызцас ԥьанаҭ тыԥкахь сыргоит.

Азыхь иатцәа сқәыԥшра зыдҳәалоу,
Ари ахәы ԥшза иакәлоушәа збоит.
Ахәреиԥш мѡахәасҭак халоит…
Ацырмақьа еиԥш азыхь иатцәа
Саԥхьа ихыхәхәоит!

* * *

Ашьха сыԥсаҿ амза хыцуп,
Азыжь ихыршәлоуп хәылԥ шәаԥшь.
Ҭла шәшьырала адгьыл рысуп,
Иҵыблаауеит ажәѡан агәаԥшь.

Аҵых иахьызсоит адаҕь рашәа,
Азазаш нылаҳәҳәуеит ашьац.
Еилаарцыруеит хыхь жәѡан гәашәаҿ,
Амза иахаршәу ашәахәа ахац.

Ахьтәы фаетон разныԥсаран,
Ажәѡан ахьы шәахәа аннаҵоит.
Амаалыкь лыбжьы еинаалан,
Аеҵә ирылԥраан лашәабжь гоит:

«Напцәы, шьапцәы,
Ахьтәы фаетон дантәалоуп,
Напы бзиа, шьапы бзиа,
Азахәаргьала дантәалоуп!» -

Аеҵә кәашо лакә еимхәыцшәа,
Асар рымѡа ианыԥсалоит.
Икаххаа илашоит аҵых шазшәа,
Уахатәи аҵых са сыԥсалоуп.

Са сыԥсы алоуп гәыла-ԥсыла,
Хәыҷы мпылҵас салахәмаруеит.
Исгәаларшәо зҕаб ссирк лыбла,
Ԥстҳәа хаерак ахцәы кьларуеит!

* * *

Иахьатәи амш ашьа аҿыцуеит,
Ҟаҳ, ишԥахьҭоу ԥьушьҭ, аф асит.
Ауаѡы гәаҭар ичҳа хыцуеит,
Иахьатәи амшгьы баша имѡасит.

Аира ҳзызшаз, ажәра шԥеиԥшеи,
Ишԥахьанҭоу ажәра шкәакәа.

Анцәа аира мацара ҟәнишьеит,
Ҳаҕоу иԥсы ыҟәхааит дмиасзакәа.

Ауаѳоы гәҳәы ак ззымхазо,
Ацагьы иамбылуа – хьшәашәагьы.
Зцәа иҭамзара зцәа иҭазыгзо,
Илабжышгьы иашәагьы.

Иахьатәи амыш ашьа аҿыцуеит,
Ҟаҳ, ишԥахьҭоу, џьушьҭ аф асит.
Ауаѳоы гәаҭар ичҳа шхыцуаз,
Абри амышгьы акыҳәа имѳасит.

* * *

Ахәылԥ сацәажәоит мазажәала,
Аҭынчра иалазсоит аԥша.
Еҵәыш хьы-цәыкәбарк ѳохашәалан,
Жәѳоан иналашәҭит амза иахшаз.

Амза амҵәыжәѳа дантәалоуп,
Амаалықь зҿаҳәатәы ҟало.
Уаха дгьыли-жәѳани еиԥылоит,
Сеидроу, егьыҟам зеиԥш ҟамло.

Зегьы еицәажәоит рбызшәала,
Ирызбоит адгьыл алахьынца.
Сара азәзаҵәык уаха схала,
Аҵых самоуп агәы сҭаца.

Адунеи азын, уахагь дунеиуп,
Ҳара иаҳамбо адунеи иаҭоуп.
Уахагьы иҟоу зегьы ҽеиуп,
Аҵх амаза шә-кәалаԥк ирҭоуп.

Еҵәыш хьы-цәыкәбарк ѳохашәалан,
Жәѳоан инадтәалт, исасуп изшаз.
Ахәылԥ сацәажәоит мазажәала,
Аҭынчра иалазсоит аԥша.

Зегьы еицәажәоит еидшылазан,
Бжьы ыҟам, шьҭа ыҟам цьаргьы.
Уаха дгьыли-жәԥани рымаза,
Сара сыда издырзом азәгьы.

* * *

Еиҳа бзиа уаныҟоу ушәоз, аԥыза,
Бзиа нагза шыҟамло дыр.
Икьаҿхар ҟалоит иуқәу ухыза,
Цәгьеи-бзиеи ееила шәеибадыр.

Абри адунеи уақәлахо цьумшьан,
Ушыԥсыша дыр, амаҷгьы узырха.
Арыцҳагьы дрыцҳашьа, дцьоумшьан,
Дахумбаан иуцәынхаз ухәыцха.

Иҟалоит уаргьы уԥазгаз улеигар,
Ашәеиқәа иалоуп ари адунеи…
Иахьа уара абранза уԥеизар,
Ушазыԥшым, иалшоит цаҟа улеир.

* * *

«Уаха икыду амза ҭәума?
Уаҵәтәи амыш сара истәума?» -
Сазцааит ашьыжьтәи ашәахәа.
Ишызбоз ашәахәа неилахәан,
Шәахәацк ԥ-махәыцк ирбжьшәан,
Цшьшьала ашьшьыҳәа инкашәан,
Атцла абгьышраҿы аҿазеит,
Уаҳа абжьы ҳәа амыргазеит.
Издырит ушьҭа егьшыҟам…
Сынкахәыцуа сцон аԥоныҟа…

* * *

Абыржәымзар-абыржәы азә дааира цьысшьоит,
Абар-абар ҳәа санаҳәоит слаԥықәшәа.

Зны абри сцәанырра еижьага сахыччоит,
Зны слапықәшәа агәра згатцәкьоит цабыргушәа.

Амра ашәахәа абарца итахәмаруеит,
Ицоит-иаауеит, хтыс сахьақәак спырцуам.
Амаалықь лыхцә еипш, жәфан калтаҽ икьларуеит,
Цта цахашк зса-зсоит, сыблақәа ирхытцуам.

Сажәреи сҽареи, ф-дунеик срыбжьагылоуп,
Ф-гәыграк, ф-дунеик срықәырхан сыркуп.
Сапхьаҟа саахьапшыр, мфа шлак сангылоуп,
Сышьтахьҟа сҽара ацәымза каххаа иаркуп.

Абыржәы, исымбац исмаҳац сахьак снахәапшит,
Ф-цәашьы иатцәак аалашеит хыхьынтәи!
Азы ата итаршәу абырлаш шкәакәа еипш,
Гәалашәарак налыпхеит амыш иахьатәи.

* * *

Хәылп шәапшь ацралеит мраташәара,
Аптақәа ирхылҟьоит амцабз шкәкәа.
Жәфанаҽ амза гылоит ишгылара,
Амра аташәахагьы амразакәа.

Хымфакы реихагылартаҽы сгылоуп,
Насыпк сахәоит ажәфан ахь сфапшны.
Сҽаҳәатәгьы ҟалоит, ушьта уахынлоуп,
Ажәфан сашьапкуеит амза сапшны.

Сыла ишабоз амзаҽа днаҽыпраан,
Амаалықь дхьышәахәан днытцпрааит жәфангәы.
Жәфангәашәпхьара ахышәгьы нцәытраан,
Ииатцәкаҟараза сныкәпшит ашацәа рхәы.

Уа ахьы рфашқәа ашьхақәа ирҽазсон,
Алакә ҳаскьын феиуан шьахәапара.
Урт зегьы шлапштцашәарамыз хастцон,
Схышхытцәаны салан апхыз гәазҳара…

Ииалырҟьан амацәыс жәԥангәы еиԥонахит,
Асар рымԥоагьы ажәԥоан ианыцхьан.
Жәԥангәашәԥхьарагьы агәашә инахеит,
Сааԥшит.
Сахьгылаз сшеилысра сеилысхьан.

* * *

Иԥацаа ах ианалагыла ауп данҷыхаз,
Убранза зегьы ԥхызын дызлаз.
Дгьыли-жәԥани ԥеамбарыз, ныхаз,
Азәгьы димазамызт, зхыцран дызлаз.

Ишаргьы ихәларгьы, сызго сгаҳәа,
Агәыҷра еижьага ацәқәрԥқәа дырхын.
Нас имазамкәан хьаҳәа-ԥаҳәак…
Ауаԥ рыцҳа адунеи аҷы дмыцхәын.

Издырамызт адгьыл аҷы дшымашәырыз,
Дмашәырны дшықәигалаз ҳазшаз.
Уи зегьы аниба, ианидырыз,
Усҟан ииасхьан имышқәа илашаз.

Инужьыз ауп иҟоу, егьырҭ зегьы зшәахуп,
Ауаԥоытәыԥоса дыҟанаҵ дытәзом.
Хәцыш аамҭак иибазгьы,
Ацыхәтәан ишәахтәуп…
Аха иԥсы ҭанаҵы убригьы ибазом.

* * *

Ахраш иаҷыцхәрааз арԥашқәа,
Ахрақәа рзыгьежь ихҭәалоит.
Абқәа рԥыза шьапхьышьашқәа,
Шьапхыцла цаҟьашк иахьынҳалоит.

Нырцә-аарцә акаԥкаԥқәа еиқәҷыртуеит,
Ашьха зыхь лаԥшыцәгьак ахьымсзац.

Касы цшқан апҭақәа еилысуеит,
Асыпсақәа аҵықьҳәа имхысзац.

Ҽырпын бжьык иааѡуа харантәи,
Уасарҳәыган иалоуп апшалас.
Ашьха жәѡан саркьоуп нахьхьынтәи,
Иналыггоит еҵәак ажәѡан иҽалаз.

Апсрахәшә зҽаршәу
Храшрак цырцыруеит,
Храшроуп издыруа уи амаза.
Са сахьгылоу абарҭ зегьы сныруеит,
Аха сыҕьгьоуп, сызәзәоуп, мыч сымазам.

Издыруеит ишызбо ашьха рѡаш шыцәоу,
Ахрақәа рышәшьыра ианытҵало.
Ауаѡытәыѡса игәырѡа зырцәо
Хәылпҭ шәапшь анцәырцуа,
Сҽаҳәатәы шыќало!

* * *

Апша аккаҳәа ашәа аҳәоит ашамҭаз,
Ашәҭқәа гәылпцуеит апхыз реалазан.
Цлакы аҽҽа алгоит амахәқәа рхамҭаз,
Ажәи аҽеи еиҽагылоуп еидшылазан.

Ашамҭазоуп шьоукы анықәыхх апсабара,
Ашамҭазоуп махәи цыси рымышира.
Инцәеит шьоукы рыҽҳәара амѡа аназара,
Ушьҭа икьатеит рҽара аецәа аимыггара.

Еилдыргеит апсреи абзареи ртәы-рымаа,
Амш гәырҕьоит, аҵых цәуеит, амыш анцәамҭаз.
Аха ишыќац иќоуп уахатәи аҵых ажәѡан хымаа,
Ашәахәац гәырҕьоит амыш ҽыц алагамҭаз.

Адунеиажә хьацәгьа хьабзиа аздырзом,
Хәыҷы-хәыҷла реырыпсахуеит аҽеи ажәи.

Зегьы-зегьы ачҳауеит, агәаҕгьы хыԥзом,
Зегьы азеиԥшуп иара азыҳәан амыткәмеи ашәеи.

Адунеи рыцҳа абас агәатцәа жәпамзар,
Адгьыли ажәѡани цыцхашәон уажәшьҭа.
Ауаатәыѡса ирхылаԥшуа азә дыќоуп мамзар,
Ахаангьы ԥсра еиқәатцәа ќаломызт еиҵа.

Аԥша ахыц еиԥш ашәа аҳәоит ашамҭаз,
Аҳәҳәыҳәа ашәҭқәа гәылԥуеит иахьагьы уатцәгьы.
Ҭлакы аҿҿа алгоит амахәқәа рхамҭаз,
Аԥсреи абзареи еиԥызшьуа дыќазам азәгьы.

* * *

Сара зҿаҳәатәы ќало ҽеамбаруп,
Лакәа хәыкаҿ исызҳаит насыԥла.
Сѡашәхак дирцаз, ихәлароуп, ишароуп,
Ашәышықәсақәа мѡасроуп насыԥла.

Адгьыл иакәлахо арашь уақәтәаны,
Адунеи зегьы уакәша уҭахызар.
Хыртәагак исыцҭыхыу уиқәшәаны,
Дузыԥшаазом жәѡан гәатца ухызаргь.

Убри дырны, аѡыза, усеиҷаҳа,
Ааигәа ухәыцны, умцан усаѡсны.
Суҭахымзаргьы мчыла усеилаҳа,
Уатцәтәи ҳшара мыш уазхәыцны.

Анцәа ила, сызқәу амѡа роууп,
Сымѡа наскьоит гәнаҳак ацымкәа.
Сара зеиуа узымԥшааува брууп,
Абааш узыргылазом, сѡыза,
Сбаѡҷа аламкәа.

* * *

Сара сзыҳәан игәыргьаҿҳәашоуп
Икыдыхәхәа илеиуа аапынтәи ақәа.

Саниз амш ауп, иахьа хәашоуп,
Сира мыш ашә-гәашә азыртуа.

Снапы иаиыԥсалоит ақәа насыԥ,
Ақәа ацәыкәбар цырақәа рцәашьы.
Саԥхьа инкаиоит ԥша ласык,
Сымыширазы икашьшьы.

Рыбгьы еилышәшәоит атԥла рытлаз,
Насыԥк нҭарҳәоит сыкәа-смаҕра.
Жәԥыск ҷырҷырит жәѡан инхызлаз,
Акәукәу абжьы аа ѡуеит харантә.

Сгәаҽы ихәыҭ-хәыҭуеит бжьы мазак,
Слахьынԥа ашьҭыбжь саҳауеит.
Иахьа акымзарак сгәалазам,
Сҽара ашәҭыц сгәатаҽ ишәҭуеит.

Адунеи сақәлоуп абри ашәымҭаз,
Амреиԥш сыԥшзоуп, ахреиԥш сыҕәгәоуп.
Сдоуҳа сахьчоит анцәа иситаз,
Сира мшы-мышгьы абар, уахоуп.

Иахьатәи сира мыш ахәашоуп,
Раԥхьатәи абгьыц аазыртуа.
Абри амыш гәыргьаҽҳәашоуп,
Иаулааит ақәа насыԥ, аапынтәи ақәа!

* * *

Аԥша цәгьақәа рхышәқәа сыркылсны,
Азыхшьах сгәыԥхны абранза сааит.
Сымѡа шатәахуаз алашьцара хыԥны,
Абҕацамкыра аарла ҳәа сылбааит.

Сылбааит шәахсҭа гәарҭак сынпыќќала,
Са сажәра шкәакәа ашә-гәашә сынҭалт.
Ауаатәыѡса рзымшын сшалаз сќьалан,
Аамҭа иашьаҳаз мѡа шлак санхалт.

Мҩа шәик санхалеит, џьаргьы зхы хамыз,
Ақәны жәлеиԥш ашәиԥхьыз ахьырҟьоз ауаа.
Аԥхыз цәгьа сԥылеит, сгәы иҭамыз, схы иҭамыз,
Са схәычра аҵлагьы карыжьит ицҟаа.

Уажәы иныкәцаны икнысҵоит сира мыш,
Лаԥшы цәгьа изы смаҟа накршәны сыбҕоит.
Шьоук сгәахәра иаҿарԥсоит аџьыка хыш,
Аха зегьы акоуп сшәахыста аанхоит.

Сшәымҭақәа анытҵуеит сымышқәа рхаҿра,
Сара истәу дунеи ҿыцк аасыртуеит.
Иахьрыхьуа здыруеит сышьхақәа рҟәартәра,
Ашә-кәалаԥк ирҭазу рыхәшә сыԥшаауеит

Хыхь – ажәҩан, цаҟа – адгьыл зегь сымызхыз,
Ҳакс сыразра ситеит анцәа ҳазшаз.
Са сгәырҩаша сыжәҩахыр иқәысхыз
Ацымхәрас, анцәа исатәеишьеит,
Мышкы илашаз.

Аԥша цәгьақәа реихацқәа сыркылсны,
Абранза саазгаз сара сымҩа лашоуп.
Аршәыра лашәага-еиҵа рҟырҟы сҭысны,
Иахьагьы икаххаа иахьшаз анцәа иџьшьоуп!

* * *

– Аҵых гәамҵуеит уахантәарак,
Иҳаԥнабаауазеи, сан?
– Цәашьык ыцәеит алашара,
Ибыргәу ҳәа егьыҟам, нан.
– Уахатәи ажәҩан еҵәак алшәеит,
Измааноузеи, сан?
– Қәра хьымзак иеҵәахә кыдшәеит,
Угага узахыԥом, нан.
– Адәахь уаз бжьык слымҳа иҭасит,
Изызҳәозеи, сан?
– Ажәак зыҭнымхкәа имҩасыз,
Аԥша даҵәуеит, нан! –

* * *

Ҽыц аеҵәақәа ирыхшаз
Амаалыкь дналҧрааит ажәѡан.
Уаха анра-аҧара зшаз,
Ажәѡан иаҵаҷҷоит ихьы жәѡа.

Анасыҧ рызнеигеит ауаа,
Ашәиҧхьыз рҟәигеит иҧылаз.
Амаалыкь адгьылаҿ данаа,
Раҧхьаза шәаҧшьуп ихылаз.

Ахьзы ахьыршазшәа адунеи,
Ирышҳаит ажәѡан хьыршазла.
Лакәшәа аҧсабара лашеит,
Амаалыкь ишәахәацгьы анацла.

Адгьыл иахыҵәеит аразра,
Аѡыстаа дҭеиблит шьашәы.
Ашьҭамҭа ыкәҵит арасра,
Абгыз ацхахә неихашәит.

Адгьыл ианихит аикәаҵәа,
Аҧшзара ахижьит адәы.
Инеигәыҵаҳәҳәа насыҧ рацәа,
Ауаѡыжәла дынхеит деикәаҭәы.

Иҽыцза аеҵәақәа ирыхшаз,
Амаалыкь дналҧрааит ажәѡан.
Уаха анра-аҧара зшаз,
Ажәѡан иаҵаҷҷоит ихьы жәѡа!

* * *

Ацыхәтәантәи аҧҭа иналырган,
Ахәылпцы мра налагылт ашәаҧшь.
Еихык-еицык ацла рыгага,
Ахәы ҧшзакәа рышҟа инхьаҧшт.

Аҧсаатә еихырҳәаалт ахәламҭаз,
Ахәылпҵаракәа акәшоит аѡны.

Уаха аҵых ҽыц агәарламҭаз,
Амзаҽагьы цәырҵит,
Жәѡангәы ахәра анҵаны.

Жәлар риеҵәахә кыдлеит ирыԥхны,
Схахьы жәык атәарҭа ажәѡан неимѣьоит.
Ажәѡан зыжь иаҵәа ихыҵны,
Ихьы-цыԥхь еимхәцха азаза каԥсоит.

Ашареи ахәлареи еилыҵуеит,
Уаҵәтәи амшаз игәыҕуеит зегьы.
Азәы сҽаҳәатәы ѣалоит ҳәа дхәыцуеит,
Уаҵә насыԥ ссирказ дыԥшуп ҽазәгьы.

Са схәыцраҟәа еихьыс-еиԥысуеит,
Схәыцраҟәа ҭоуп қаруасак ашҭа.
Нахьхьи ашьшьыҳәа ашьҭа аныҵуеит,
Ажәѡан ианхалаз аҵәаѣәа ашьҭа.

* * *

Аҵых ҭәцара, амза аҭәымҭа,
Асыԥса ргәышҭакәа цырцыруеит.
Ирысуп ажәѡан амаакырҭа,
Уаха аҵых амаза здыруеит.

Ҭыси-ҳәыҳәи рашәа ҭынчуп,
Иандоуп ажәѡан ахьы рахәыц.
Аҵьар ецәа рыжәѡа еихышьуп,
Асар рымѡа нымѡахыҵ.

Дгьыли-жәѡани жәабжьк еимырдоит,
Аҭынчра шкәакәа иналагзан.
Быжь-насыԥк ахра иахыргоит,
Мышра-ҭыхра налаҵан.

Аҭынчра иналыѡуеит чара шәак,
Ашәа ибжьыдоу, ишьҭадоу.

Аҧых хыхәхәоит акалашәа,
Аҧых ҷәцароуп, амза шьадоуп.
Аҭынчра иналыѡуеит чара шәак,
Ашәа ибжьыдоу, ишьҭадоу!

* * *

Ицеит ааҧынра ашьхаҟәа ирхыц,
Азынра шкәакәа акәа иҭанаршәит.
Амахә иҷшәаз аҧыхәтәантәи абгьыц,
Аҧыхәтәантәи аччаҧшь канаршәит!

* * *

Са сааизар акы сашьҭоуп,
Сшыҧшаауаз сыҷкәынра еилашәшәит.
Сышлагәышьеит сышхыз ашьҭа,
Ҽа ааҧынракгьы каххаа ишәҭит.

Мшы ссирк сашьҭоуп гәнаҳак иаҧам,
Ҭызшәеи-гәарашәеи зцым.
Абзара аҧсра ахьацым,
Аҧсҭазаара ахьымцым.

Акы сашьҭоуп акгьы ахьыҟам,
Гәыгра еижьагак сахҟьашоит.
Агәра згазом акгьы шыҟам,
Баша еиҭахәлоит, баша ишоит.

Сыбжьахеит ѡ-мцак рыбжьара,
Аццышә сеиҧшуп акәиц иахшәаз.
Идагәоуп адунеи сакара,
Адунеи ҳаҷҷа жәѡан иҷшәаз.

Мшы ссирк сашьҭоуп гәнаҳак иаҧам,
Жәымҭа шкәкәа аҧсра ахьацым.

* * *

Ажәҩан мшынха исхагылоуп,
Салаԥшуеит аеҵәа рԥьанаҭ.
Анцәа имаалыкь саԥхьа дгылоуп,
Икуп аԥьар, иҭигаз ахраҭ.

Уи еҵәа ԥьарсахьан исхигеит,
Са сгәы иԥьарит наѣ-ааѣ.
Аттаҳәа сцәа-сжьы насхыҧеит,
Ишысҧеиԥшыз здырит ѣалаак…

Жәҩан гәаҵа снытцаԥшит ирлас,
Сгәы аҭҳара иҭытцуан ишәаз.
Сша еҵәа жәҩан рыԥхра иалаз,
Сынасыԥ амаза, леиуан иҿшәаз…

* * *

Ахы ахьытцнахуа алашара,
Иахьагь уи амаза ҵәахуп.
Ашәахәа аѣьоит амра ԥхара,
Мра лашарагь жәҩан ихуп.

Дад, аԥсҭазаара шьцыларoуп,
Ҳаргьы адунеиаҿ ҳуаароуп.
Шьыжь мрагылара – ҳгыларoуп,
Мраҭашәара – ҳҭашәароуп.

Шәахәацк сыкәшоит иахьантәарак,
Уи аҳаи-ди бжьык саҳазом.
Ахәылбыеха иааԥса-икара,
Излацаз ҳәа егьызбазом.

Иаргьы ацгылоит мрагылара,
Адунеи дузза аѣәырҷаха.
Ашара еимѣьара аԥылара,
Аҿазыѣанаҵоит есуаха.

Иарбан шаеҵәоу изыцрытцуа?
Амаза иабыкәу иахьҵәаху?

Хьы чыҟьмаԥьоума изҭыԥуа,
Ма анцәа иныха иахарку?

«Ауаӧы уаара акы ззымхо,
Уадызцалеи анцәа идоуха!
Есышьжьымҭан уаԥхьа ихырхәо,
Ашәахәац амаза уаҳар?

Ашәышьханхыԥ рыԥа иҭазуп,
Ашәахәац амаза ҭәахны.
Уи амаза амра ишацу,
Ицәырԥуеит акаамеҭ аҽны!» -

Абас аҭынчра икашьшьыз,
Иналыӧӧоит амаалыҟь ибжьы!

* * *

Ӧ-тама махәык ирыбжьаччоит аша еԥәа,
Иаауеит ааԥынра,
Ашәҭқәа гәылԥуеит ӧаԥхьа.
Исыкәшоит, исыззатәуеит аеԥәа сылаԥәан,
Аҳәҳәыҳәа ашәахәашқәа ихырхуеит аххьа.

Сгылоуп ауаӧытәыӧоса ашара иарӧышьыз,
Егьызхымԥыз сшәымҭақәа сразоит.
Сымышқәа сыԥыхқәа аамҭа иашьыз,
Ирааны иахькаԥсоу сылаԥш рыхьзоит.

Иахьа ииз амышгьы мӧасуеит азеиԥш,
Уаԥәгьы ӧ-махәык ирыбжьаԥхоит ҽа еԥәак.
Ииуеит, иԥсуеит ауаӧытәыӧоса иԥеиԥш,
Дгьыли-жәӧани ирыҟәлахо дыҟоуп анцәа.

* * *

Насыԥ имоуп абри адгьыл раԥхьа иҟәлаз,
Ауаа аныршоз иршаз ахьыкәыз адунеи.

Насыҵ имоуп қәра хьымзак иқәра шиқәраз,
Заа иалҵыз ауаатәыѡса рлеи-блеи.

Башоуп, дад, башагәышьоуп, егьыҟам,
Ула анхыѡуа амшаҵы ҵоит ишҵара.
Мамеиқәароуп еилашыѡкуа адәныҟа,
Абзаҵәа ҵсит, аҧсҵәа неиуеит лаҵгара.

Ала анынҵәа абга дәықәлеит шәарыҵара,
Агәыҳәы избоит уареи сареи ҳлахьынҵа.
Аҕба шаха ахаҵ иаҧыршьуеит, наныкьара!
Ақаруаса дыргылоит, зыкәтытра ҟаҵам…

Иашәиу-шәиу Шәанзаа рашәа,
Ауын-иҧа Уаҷ Кадыр.
Заарах цыфа, ассир иақәшәаз,
Жьи Хапара, уеы кәадыр!..

* * *

Иаалырҟьан ацаҟьаш неиѡнахын,
Абжьыцәгьа ахра инагәылҟьеит.
Мрагылара ашәаҧшь аҽнахын,
Ашәахәаҵ зызымкуа иааҵәырҟьеит.

Еилаѡоит, еиласит аҕныжәѡан,
Арѳашқәа ахәараҳәа еилашит.
Ашьха жәѡан аҧтақәа ихырѳан,
Мра шәахәак уаҳа имаапшит.

Изакәызеи ашьха жәѡан зырҽыхаз?
Изыргәаҟзеи, изыниазеи ҟалаас?
Анцәа изышхәа аҧеамбар дызҽыхәаз,
Атра иҵызцаз дарбану абас?

«Дад, анцәа иадгьыл ишәарҭахаз,
Аҧсгәы иҵагылт имадатәы.
Ашьхақәа цәала игәарҭахьаз,
Анцәа адырра ҳаиҵоит харантәы». –

Абас иааҕызы-ҕызит абжьы…
Дгьыли-жәѡани аанхеит еиқәшьшьы!

* * *

Ашьха зыхь ахьхьаҳәа ицәажәоит,
Ҳапи-ҳаԥеи каххаа изырԥуеит.
Уажәы-уажә аҕны жәԥан еиҭашәоит,
Ахрақәа ирылҟьо арԥаш лаҳәуеит.

Рыбжьы еимырдоит акаԥкаԥқәа,
Ԥада абқәа рԥыза агәы аҿануп.
Хылпа зхаршәым ахра ҵәцашқәа,
Ашьха ҳауа ркалҭ ианып.

Ахшцеиԥш ихыҵуеит аԥҵа рхьышьаш,
Ахаҳә ҟаԥшь иқәтәоуп абнакәты.
Ацыхазгьы аасра ихәыцаш
Илеиуеит аҵыҭәара ртыты.

Аҵыс иаҵәа цәырҟьа-цәырас,
Ажьынтҵәры махәқәа еимнадоит.
Ацәырасра ԥшаласк ныласт,
Аапынрашәак аҵыс иаҳәоит.

Ашьапы шшәырқәа ирынгылоуп,
Изызымкуеит, изакәи иаҳа?
Аԥслаҳә ацыхаз ихгылоуп,
Ашьха ҭаца, ажәеиԥшь рҭыԥха.

Ахра шәарах рыбҭәа карҟьоит,
Абзаласа еилыбзаауеит.
Ахаҳә ҿапара ртәыԥа анырҟьоит,
Хра чапарае иеырбауеит.

Ашьха рԥыза рыҿтых игылоуп,
Ашьха тәыла рыбла ахуп.
Игылоуп рԥыжәԥақәа неидкыла,
Ашьха раҳ игәы иҿануп!

* * *

Исхаштхьоу сынасып сыкәәԥнатит,
Узыргәамцуазеи, слапштцашәара, сынаур?
Исзеилымкаауаз цәалашәарак сылаеит,
Иудыруазеи, сы еицәа асы цәгьа сылаур.

Иудыруазеи исзыпшызар мҩахарак,
Азы шыцәоу са саниозар даҽазны.
Ма исыплозар шара мшыказ гәахәарак,
Исцыхьашәозар насып шкәакәак уатцәы зны.

Иараби, цәалашәарак сартаслымуеит,
Дгьыли-жәҩани гьаргьаласоит дырдхатцас.
Зны сгәы хышхытцәоит, зны суаҩымуеит,
Са сзахыпом анцәа иситаз лахьынтцас.

Слаша-ҩашоит,
Слаша-ҩашоит иахьантәарак,
Еихьыс-еипыс хәыцракәак ци-шәи ирыбжьахеит.
Са сыкәнакит сшьапы зымкуа хра чапарак,
Уажәымзар-уажәы – ахаҳә шьанца саҽахеит.

Исымпытцраахьоу сынасып сыкәәԥнатуеит,
Сгәыҩ-ҿыҩоха гәыграк абла сынтапшуеит.
Иразныпсароу ҩапхьа зазашк снылапшуеит,
ҨОапхьа лакә дунеи ссир абла стапшуеит.

Иудыруазеи исзыпшызар мҩа харак,
Азы шыцәоу са саниозар даҽазны.
Ма испылозар шара мшыказ гәахәарак,
Исҽалашозар насып шкәакәак уатцәы зны!

* * *

Иҟоугьы иҟамгьы нышәуп,
Ала еибадырфоит зегьы.
Ауаҩы дизар илахь ҷышәуп,
Ус насыпс ицуп есқьынгьы.

Бзиа иҟоу еиҳагьы дшәарҭоуп,
Ианигәамхәуа иқәнакуеит зынгьы.
Зхы изамыхәо имца кьаҭоуп,
Ахәаз итцоуп есқьынгьы.

Ауаԥы сизхәыцуеит саазқәылаз,
Ауаԥы лаша-ԥаша бзамыҟә.
Насыҵ имоуп зымца еиқәылаз,
Егьи днауруп, длаҟәуп.

Азәых, иразра игәыцакны,
Иекаршәны диҳәоит анцәа ду.
Маалықьк имҵәыжәԥа иеыцакны,
Гәыгра еижьагала игәы тәуп.

Иара игәыгра иа изы чароуп,
Иҧызшәа-гәарашәа уаҳазом.
Иашҭа-игәара зегь лашароуп,
Згәы намзазгьы ибжьы газом.

Ҷәи-млашьи зеибамдыруа,
Ахҟа рыбжьаланы игылоуп.
Хәшәыс иамоу ҳәа егьырздыруам,
Иахьагь
Ԥ-лахьынцак еиҿагылоуп.

* * *

Икаҵсон ас цырақәа ршәах,
Адгьыл иагәылцуан асышәҭ.
Асыршԥы иныльԥуан ашәак,
Сы мпылк рацәаны исыршәт.

Ҵсы цқьак схалон ҵсра зқәым,
Сҿаҳәатәы ҟалон аргама.
Сыԥнапык раҳаны искын,
Анцәа сыразра ибама? –

Сиҳәон иныцакзан сыбжьы,
Анцәа ду сқәыпшрахь снеигарц.

Ас цырақәа каԥсон еилашьшьы,
Лакәа насыԥ ссирк сеизарц.

Ԥсы цқьак схалон ԥсра зқәым,
Сҽаҳәатәы ҟалеит аргама.
Сыԥонапык раҳаны искуп,
Анцәа ду сгәыргьабжь иаҳама

* * *

Мԥоахәастак збазом, бна тоурак сылоуп,
Саацынра зынрахеит, мацәыс еимҟьароуп.
Ианааз ианцаз сымбазеит схәыҷра аԥысгра,
Ԥоымыш исзынхаз, исыздыруам ишнысхра.
Схәыҷра ашәҭқәа каԥсеит азынра иԥнашәаз,
Саамҭа иацәысҳәеит ацыхәтәантәи сашәа.
Ацыхәтәантәи сашәа сгәаҟрақәа ируазуп,
Уи ацәаҳәа еиқәаҵәа сышьҭахь инхазоуп.
Аԥсҭазаара шәымҭактәи неи-ааироуп,
Иуури, иуҳәари, уаних, уаиааироуп.
Сымышқәа ршәымҭақәа хәытцласоуп, издыруеит,
Агәнаҳа сызцоугьы ушьҭа аргама исныруеит.
Ауаԥоы дани нахыс дшыԥсыша издырзом,
Есымша гәыгра цәышк ицуп, ицрыцзом.
Сахьаго сагаait ҳәа дануп мԥоа лашәык,
Дқәыԥсычҳауеит ицыхәтәы мыш игәаларшәан,
Убри нахыс дунеик днықәлоит имажәзо,
Убри нахыс нарцәы лашьца иԥылазом.
Схәыҷра ашәҭқәа каԥсеит, сызынра иԥнашәаз,
Саамҭа иацәысҳәеит ацыхәтәантәи сашәа.
Ацыхәтәантәи сашәа, сгәаҟрақәа ируазу,
Уи ацәаҳәа еиқәаҵәа сышьҭахь инхазоуп.

* * *

Хдырра ыҟазар ҽеи ԥсрагьы ҟалон,
Ауаа рхы рдыруазар, адунеигьы цқьахон.
Ауаԥо ихы изымдырзакәа дыкәцуеит идунеи,
Абас дрыцхан анцәа ауаԥоы дишеит.

Рапҳьа ауаԥ иҽапҳьа ахаҳәгьы шәҭит,
Ауаԥ изы аз хьамԥшгьы ахәараҳәа ишит.
Амшынгьы цышәҭрыкьхеит ладеи-ԥадеи,
Ауаԥ ирашь нҭаршәны хшла икәабеит.
Мшы ссирк аены иҟалеит иҽаҳәатәы,
Ауаԥ илакә ҵабыргхеит, дҟалеит деикәатәы.
Аша етҵәа ҭашәеит уи икәа-имаԓра,
Избахә ааԥоит, избахә наԥоит хара.
Насыԥс диоуит ажәеиԥшьаа рҭыпҳа,
Быжьра-быжьцәа ԥ-шышкамск рымаза иаҳаит.
Иура-иҳәара чара чысхеит, дмышхеит,
Ахьы шәахәа зыцрыцуаз амра изкапхеит.
Ауаԥоы имышқәа ииуан амышра зцыз,
Уи ижәԥоан кеи-кеиуан, ахьы шәахәа зхыз.
Ҽыки-бзыки ирзымҳәо иеишәахьча хиан,
Илакә цхызқәа дрылахәхәа есымша диан.
Гәаҟреи-ҵәаҟреи иара изыҳәан ихаран,
Ашара инамакны гәырґьаран, ччаран.
Аха абри зегьы изымхеит, дымҭэит ауаԥоы,
Абас мацара ишықәсқәа цеит еизыԥԥоы.
Уажә ахәыԥшзаҽы игылоуп иара ибаҟа,
Уи аҳашҳатәара ианып абас итыкҟа:
«Хдырра ыҟазар, ееи ԥсрагьы ҟалон,
Ауаа рхы рдыруазар, адунеигьы цқьахон».

* * *

Ииалырҟьаны имацәысит,
Адыд ҭадыдит Кәыдырҭа.
Апҭа хыцит, апҭа еилысит,
Ашьха ирхарцеит рыхҭырпа.

Ақәа апсаҟьеит ахразага,
Аххаҳәа иаҽуп ақәаура.
Ажәԥоан хьыршаз аҽаазага,
Нҭахәмарт атцла рыкәа-рмаԓра.

Арыдш хьышьашқәа шәахха,
Ашьацра иқәршоуп аԥар.

Ақәа цырақәа разнышха,
Ахәхәаҳәа икаԥсоит аԥәыкәбар.

Атԥла ирықәшуп ақәа анасыԥ,
Итԥаслымуп арха адәқәа.
Икашьшьы иасуеит ԥша ласык,
Еилашьшьы игылоуп амхқәа.

Ушьҭа агәыгрьа-ччара иарласып,
Адгьыл каххаа ишьаҭалт ушьҭа.
Дынкаԥырны аҿаѡра насыԥ,
Абар, дцәырцуеит уажәы-уашьҭан!..

* * *

Ахәылԥазтәи ашәаԥшь схәыцрақәа налакуа,
Изхьоу-иԥсхьоу мышқәак рыбла стаԥшуеит.
Уахатәи ахәылԥ ажәхьеит уаҳа наламкәа,
Иниасыз сқәыԥшраз, сгәаҭахь сашшуеит.

Ихьаазгоит аира иахьацимшаз анагзатә,
Игәнызгоит аҿара ахьеицеикыз анцәа.
Иамази нас ауаѡы адунеи дақәлазар?
Имѡар амахә ауаѡ иеиҭеиҳаз атәа.

Ауаѡ инасыԥи иеҵәеи еицызар,
Дунеи ахаан еицылашозар есымша.
Кьаҭара зқәым рша-шәахәац хызар,
Ицгылозар ауаѡы ашарашәа ес-шар.

Иамази аҿара иацымзар ажәра шкәакәа?
Аччабжь ахьныцхахаз, атәуабжь мгар.
Ауаѡ изыҳәан ауаѡы мыткәмак мҳәакәа,
Иԥстазаара ахҭа аҟынза инаигзар.

О, схәыцра хьанҭа, схәыцра еидарақәа…
Стәоуп сымала.
Аԥслымз шаха сыршоит уаха.
Еихьыс-еиԥысуа исхоуп ахәылԥцарақәа,
Асар рымѡа ажәѡан иандоуп икахәхәа.

Ԥхыз ссирк салоуп, ибжьыдоу, ишьҭадоу,
Ашьшьыҳәа сқәыпшра аԥшалас насхьыст.
Ацыхәтәантәи сыбзиабара игәыгыртадоу,
Ацыпхь анҭәалоит икашәаз сышәтыц абгьыц!

* * *

Анцәагь думамызт, ԥсадгьылгьы,
Уара ухы уашьҭан есымша.
Иулшон анцәа духашҭыргьы,
Есымша ухы азыҳәан ушан.

Ухы азеиґьшақә амԥ ацәа ахухуан,
Дуҭиуан, дааухәон ауаѡы.
Ауаа еилоуԥон, ауаа еилухуан,
Уԥсажә иоуҭахьан азәырѡы.

Знык ихәлар аацрақәа урыцан,
Иубаз угон, иуаҳаз уҳәон.
Умыш ала шьоукгьы хырцон,
Рзыцыпхь ахьымаашоша иргон.

Аамҭа уақәтәан аґәра аҽаршәны,
Иахьуҭахыз иаурсуан аԥша.
Абырфын шьацраҽ ауарҳал каршәны,
Уҽаҳәатәы ƙауԥон есымша.

Есшар ушҭалоз амԥ алымҳа,
Уаамҭа азырѡаш хыцны ицеит.
Ушьҭахь уапхьа акгьы аанымхеит,
Ухцәы бырфынгьы хәытԥласеит.

Аамҭа ушьҭнахын, аамҭа уажит,
Быжьра-быжьцәа уцеит цаƙа.
Уашҭа-угәара алыцәха ҭашит,
Шәипхьыз иацƙьаз нхеит убаƙа!

АГӘНАҲА

Адгәыр Миқаиа изкуп.

Асымҟәыл кажьын уатәашәпара,
Ацаа цәгьа цаарыччон убри аены.
Ақыта иаҽысхьан амамеиқәара,
Ажәлар шьхынҵсылан игылан иҧшны.

Изжәша азыхь ахы ытнамхыцыз,
Аб иҧазатә деицыхны дышьтан.
Ак ҽыба зыхҩа зхарымцацыз,
Анцәа имаалыкь, ичкәын дтан.

Зхымта дагаз иаб дибааанза,
Деихазҵштәалаха дыҵшын.
Инышәнап имаша итаҵсаанза,
Гәаныла ацәажәара даҽын.

Ҵсеиқәырхагас шьоуран имаз,
Ишьа к әпеила итарц итахын.
Ацәымыг жьакца игәахы иалаз,
Гәырҩа еиқәатәан ибла ихын.

…Шьыбжьышьтахьрахь амыш неиуан,
Инапқәа ишьтахь иҽаҳәаны,
Дҳәынҷан даргеит иагацәа иреиуаз,
Касышла иблақәа ҽаҳәаны.

Даргеит аарла зхәы еинышәшәылоз,
Иқәымцыцыз зхәычра адунеи.
Издырзомызт уи дызкәылоз,
Иабҧьар зтирҟьоз иахьеи-уахеи.

Инапқәа пдыртлеит, ибла хыртит,
Ихымта иагаз иапхьа дышьтан.
Аға игәаҽы гәаҟрак цәырцит,
Акгьы ибазомызт зегь лашьцан.

Ажәлар еизаз рыгәта дгылан,
Аб хәашбга иҧазатә дызшьыз.

Аҳәҳәыҳәа илабжыш еинылан,
Кәиц цәыкәбаршәа изамԥа иахьшын.

Ҳамҭак аҽымтра ахаҳә еиԥонахуан,
Аҭынчра иазбон алахьынтца.
Хәыцра еиқәарак игәы ҿнахуан,
Аб идунеи ааниҩьхьан зынза…

Дгылан аҧкәын дҳашҳатәаран,
Дышгылаз дыԥсхьан ауаԥы.
Ибон егьшагмыз иԥсацара,
Наԥшырҭак имамызт днаҳәыр.

Аҭынчра еиласит абри ашәымҭаз,
Агәырԥоацәгьа шыҟаз еихыжьжьа:
–Умԥшын, игәнаҳа иара имаз,
Иҭоумыжьын уҧкәын ишьа! –

Абас ҿааиҭын Адгәыр иԥоыза,
Иавтомат хыршан инеииркит.
Шәиԥхьызк назеит игәаҟынза,
Аб деиԥамгылт, аб длаҳәит.

Ԥоаԥхьа аҭынчра азы алкәомызт,
Ԥоаԥхьа ахызаԥәқәа шәышәуан.
Агәырԥоа еиқәаԥәа ахы алҟьомызт,
Аб дгылан аԥәашь еиԥш дбылуан.

Дуалыуашон ахы зымпыԥҟьаз,
Аарла дыкәгылан ишьапы.
Зынарцәымԥоахь имԥоахыцхьаз,
Апсра еиқәаԥәа ахац дакын.

Аб иҧкәын дызшьыз дихәаԥшуа,
Шьаҿак днеиҭаԥын, ҿааиҭит абас:
–Ушьҭа уара уҽызхуа, иухәаша,
Узшаз иуиҭазом лахьынтас.

Анцәа иузиҳәап иузыхәшьаду,
Уа угәнаҳа саԥалом сара.

Ашьа зыхьшу дунеик уацуп,
Џьаҳаным утәарҭахап џьара.

Шәиԥхьыз уцзааит удунеиаҿ,
Уаргь са сеиԥш ҕраҭшала ублыз.
Азы шьашәа иубааит уҟанаԥ,
Иухшаз игәырԥоа амԥоа уаныз.

Абар, иудкыл хьзы злоугаз уабԥьар,
Абри ԥхыз цәгьан иуцыз есымша.
Даҽеазныкгьы унасыԥ уамжьан,
Ушьҭа уԥсы цәгьа уақәитуп, ига, –

Аб ашьшьыҳәа ишьатхьҟа днаскьеит,
Ахәылԥ зазагь лабжышԥас инкаԥсеит.

ПОЕТК ИАХЬ

Уара азауадаз ашәа уҳәон, сԥыза,
Сара ашьыжьтәи азаза сыԥсы алан.
Уара мԥас ишьҭоуҵон акатран хыза,
Сара аеҵә срыԥхуан жәԥан иҿалаз.

Уара есымша аихаза урҭәон,
Аԥны еихагылақәа ухыбуан кыцла.
Сара еиҳа амзаҿа агәра згон,
Амзаҿа саԥшуан,
Амзаҿа збон ԥхызла.

Уаагылазар ушыччоз иажәроугеит,
Упоезиа амԥоа ушыччоз уанысит.
Гәырԥоа лабжышк угәахьы иноумгеит,
Уа узы зныкгьы имыдыдит, иммацәысит.

Уара укәты хьшьы иамгазеит уҟанаԥ,
Есымша укәтаҕь ԥымҿзакәа ибылгьон.
Уажәеинраалақәа рымпыл угама нас?
Ухьаԥшуеит ушьҭахьҟа, аха иубои?

Амҩа ианыԥсалоуп еихык-еиԥык,
Ҳара ҳаамԥа иԥнашәаз ашәақәак.
Рааигәа иқәнатәҳәом ԥшаласык,
Икаԥсоуп зыԥсы зхыцхьоу уцәаҳәақәа.

* * *

Адунеи ԥҩада атынчраҽы,
Гәырҩада инхахьада.
Жәлар рзы-мшын шьыцраҽы,
Феидак зырҳахьада.

Саргь рҟыра мҩак сылоуп,
Сахьаго сыздырзом.
Шара ҟьалак саԥылоит,
Сыгага сзаԥысзом.

Сара стәарԥа сшакәшоз,
Схахәы самсал зшәаххеит.
Сразҟы мҩагьы зырлашоз,
Сшара еимҟьарагь кьаҽхеит.

Сшәымԥақәа рымцахә сҩацхоит,
Аха мцабзк еицралазом.
Скәицқәа ирыхшәаз ццышәхоит,
Сыццышә шкәкәа хьшәашәазоуп.

Саԥхьа инеиуа мҩа лашәуп,
Гәырҩа каԥак иалахаз.
Саргь зыбларак саларшәуп,
Зыԥстазаара карахаз…

* * *

Аԥстазаара ԥсыԥ еиԥарсроуп,
Уабацо, уабаццакуеи, сҩыза?
Улахьынԥа амҩа ԥша еиҽасроуп,
Умҩа нагоуп ашә аҟынза.

Аамҭацк узлоу ԥхызуп, цәызуп,
Ушьапы зымкуа храк уаҽалеит.
Шәымҭа еимѣьарак етцәак уцуп,
Нас узыжь ухыслеит уеиха аҽала…

Апстазаара ԥсыԥ еитарсроуп,
Уабацо, уабаццакуеи, сԝыза?
Мра лашарагь зны имԝасроуп,
Уаргь ушьҭа нагоуп ашә аѣынза.

* * *

Ԥша бырфыншәа ихиаалан,
Ахәылԥ шәшьырақәа каԥсоит.
Амши аԥхи еинаалан,
Ртәи-рымааи еилдыргоит.

Ушьҭа уаԥәынза ԥшзала,
Ашара еимѣьара ҵәахуп.
Уаԥәынза ԥхыз ссирк далоуп,
Ҽынла изымхаз уаха иҭахуп.

Ауаԝы мыжда ԥхызлагь дгәаѣуеит,
Уахынлагьы изхом акы.
Ак ицәцахуеит, ак игахуеит,
Рзы-мшын далахуп шьоукы.

Иара изы аԥыхгьы еижьагоуп,
Ауаԝы ѣьала дакуам ԥьаргьы.
Ԥьара дԝагоуп, ԥьара длагоуп,
Аха дгәыԓуеит иахьагьы.

Уаҵә ишаргьы деимша-еимытоуп,
Ԥсыԥҵас имԝасуеит уаҵәгьы.
Данымгәыԓзо ихарҭа-иԥсырҭоуп,
Иҽыцны иалагоит зегьы.

Аҵла иаҵәагь уаҵәы икәашуп,
Ахаҳә шьанҵагьы хәтәуеит.

Ԥсы зхоу зегьы аԥсра рҟәашьуп,
Ашә абҕьыцгьы ҽыц ишәтуеит.

Ԥша бырфыншәа ихиаалан,
Ахәылԥ шәшьыраҟәа каԥсоит.
Амзаша еиԥш инеицралан,
Наҟза схәыцраҟәа наскьоит…

* * *

Иахьатәи амыш, амҕыш шсыцрыхоз,
Ажәеинраалак абга ҟырҟы иҭысхит.
Гәырԥоа еиламгылак сгәаҷа ишҭыхоз,
Ашьха рԥоаш ашәах ахҵаҭ хысхит.

Арашы алсхит исраҷәан ацаҟьаш,
Ажәԥоан ихьыдхәоз шаеҷәак ҽысхит.
Са сажәаҟәеи схәыцраҟәеи срыҵаҟьан,
Ихыкьасоз алаҕырз асахьа ҭысхит.

Хьы цәқәырԥан ихыҵит сабдуцәа ражәа,
Аԥсуа жәа еиԥнашьит аҳаи-аҷышьеи.
Ашьхаҟәа ирхыԥоит ахаҷара ашәа,
Аҕагь аԥсуа иажәа хызаҷәыз ԥьишьеит.

Уазк неихысҳәаалт хәылԥ шәаԥшь снаҷагылан,
Уажәы-уажәы ицәеицәыԥсуан аԥсымра.
Еишьылза амаалықьцәа рыԥсы гылан,
Ҷәашьы иаҷәан иқәхәмаруан ахәымра.

Иахьатәи амыш амҕыш шсыцрыхоз,
Ажәеинраалак абга ҟырҟы иҭысхит.

* * *

Еҷәак сашьҭоуп аеҷә рашҭаҽ,
Ԥҭа црыш хаерак схыкны изсоит.
Еҷәак ыцаршәуп амза аԥыцраҽ,
Ажәԥоан сырԥоашшәа еилаҭәоит.

Сара лакә еҵәак сашьҭоуп,
Ажәѡан иаҵоуп сылаԥш шаҟьо.
Ахаҭа зымбеит, сызху ашьҭоуп,
Баша срылоуп аеҵә ԥсаҟьо.

Еҵәак сашьҭоуп, насыԥк иацу,
Азымшын иаларшәу еҵәак.
Нас, абас сышгәаҟуа шарцу?
О, сгәыгра зшәахумтәын, анцәа.

Еҵәак сашьҭоуп аԥсра иахәшәу,
Сылаԥш иныҵшәан ицеит ԥьара.
Ажәѡан хымааҿ ԥьара икаршәуп,
Аха ахарҭа-аԥсырҭахеит иара.

Сиеҵә шаша, сыԥс иахацу,
Аамҭацк сныкәырԥш ухацәа.
Нас, абас сышгәаҟуа шарцу?
О, сгәыгра зшәахумтәын, анцәа!

* * *

Ажәѡан зызымкуеит, адгьыл шьаркыцуп,
Ацых амаза цаԥха зқьы аҿоуп.
Уахатәи ацыхгьы нықәцаны ихәыцуп,
Ацаарԥҷа иналԥхаз адгьыл шьацоуп.

Ацых деиқәнархоит гәырѡак иқәнакыз,
Ацых заҵә имоуп ахәыцѡы гәыгьрҭас.
Нахьхьи, мышкызны гәаҟрак иқәнахыз,
Рышьхақәа, рсыԥсақәа аркуп цәашьцас.

Ашә-цаԥхак ирҭазу мазажәак хәыҵ-хәыҵуеит,
Уаха адырдха еиԥш игьыжьуеит адунеи.
Уажәымзар-уажәы ачҳара хыцуеит,
Адунеи лаша-ѡаша ахаҿы инеит.

Сара азәзаҵәык сагәларшәуп анцәа имаза,
Анцәа имаза зцеимкыз сара азәзаҵәык соуп.

Сагьхәыцуеит, сагьхәыцуам, гәтыхак сымазам,
Ацых азыхшьах ахаҳә еиԥш ихьанҭоуп.

Смаѣка нкаршәны дысныҳәоит ацых зхәыцыз,
Ацых сгәырԥоа амаза зҭазу скәалаԥ.
Ацых абжь-жәԥанк, абжь-дгьылк рыкәра зхыцыз,
Абри ацых раз арахәыц-за сшацу сцалап.

Абри арахәыц-хац, арахәыц мыш
Сшацу иажәразгап,
Анасыԥи аԥсынҵри рҳаи-рԥышьеи сҳалап.
Ацқьареи аразреи ахҭа аѣынза иназгап,
Кьаҭара зыкәзам шәахәацны сыԥхалап.

* * *

Аԥшалас исзаанагон харантәи,
Ирԥышьыгоу ааԥынра ашәа.
Нахьхьи, ихыхәхәо зыхь ҽыцк тәит,
Гәыргьаҽҳәашак нықәыххуеит слаԥықәшәа.

Исаԥсхьаз сымышкәа срызхәыцуан,
Схаҽы ажәԥан аргәцыста еимыггон.
Хыхь аԥҭа еимаҳақәа аарла ихыцуан,
Сзышьцылаз шәаҳәабжьык.
Ахәы иқәыԥоны игон.

Нырцә-аарцә еимырдон ацар рашәа,
Аԥарҭа нкаршәны амыш ҽыц ииуан.
Нырцә ашьхақәа азынра иԥнашәаз,
Ахра ҵәцашқәа гыланы изырԥуан.

Ԥсҭазаарак ииуан, ԥсҭазаарак мԥасуан,
Ажәи-аҽеи ртәы-рымаа еилдыргон.
Амзажә ҭашәон, амзаҽа еиҭасуан,
Абарҭ зегьы бжьыдан, ишьҭадан избон.

Ԥшьаала, ашьшьыҳәа адунеи аеаразон,
Каҳада-ԥеыда амрагьы ҭашәон.

Сықәрагьы сацысит, сыгәгьы акалазом,
Цгәы шьаҽала са сымышқәа сшәон.

Уахатәи сыхәылԥ шәаԥшь схы-сыԥс налакуа,
Мҩа хьанҭак, мҩа харак саныланы сцон…
Сгәалашәарақәа икарԥсоз асахьақәа,
Зра-ԥсра зқәым ршәымҭақәа наскьон.

* * *

Удунеи уқәнаҵ ушыԥсышагьы удыруаз,
Ҷьанаҭгьы ҷьаҳанымгьы урыцәшәа.
Есшәымҭа цәгьеи-бзиеи рхыԥша уныруаз,
Иуԥылар иҳәа ақәыцьмагьы абызшәа.

Иудыруаз, аарцә еиԥш, нарцәгьы шыҟоу,
Удунеи иаақәухыз зегьы уԥылоит убра.
Умҩашьан, ауаҩы, акы ахьырҳәо акыҟоуп,
Аира зшаз ишишаз удыруаз аԥсра.

Амра зшаз ишеит алашьцарагьы,
Уа адунеи агәнаҳа шуанармыжьуа дыр.
Анарцә шә-ҵхык еихала-еихытцыргьы,
Иалшоит агәнаҳа ҭакарны еибакыр.

Ҽырҳасымҭак ауп абри адунеи уахьықәу,
Удунеи уаара уқәнаҵ, аразра лаҵа.
Иудыруаз, анарцә зегьы рҭак уԥхықәуп,
Анцәа имаалыкь, уҟанаҵ агәнаҳа ҟоумҵан.

Ҷьанаҭгьы, ҷьанаҭ ацыԥхьқәа угәыцарҷҷа,
Иудыруаз, ухы удырааназа иумоуп насыԥ.
Ушыцкьоу унеи.
Нарцә ша-шәахәацкгьы ныкәыччап,
Уара уԥьанаҭ тәарҭахь ҷшаласк ласып.

Даҽеа дунеик ушықәу уаԥыл ашара,
Ажәҩан ҵада ушақәламхо агәра га.
Дгьыли-жәҩани урыбжьамхан умацаран,
Аԥсхаԥсжьы уфар еиҳа амла уҽарга.

* * *

Ҳазшәиз дызуста иразны маҟа нкаршәны?
Ҳзыбгаз дарбану аҭәы еиқәатәа нҭаршәны?
Аԥьма анынҵәаша тәыѳала ишҧеибакуеи!
Ирзымфазеи, ирзымхазеи, еимаркуеи?
Ҳԥьынԥь еимырцәоит ишахара иахан,
Лассы иҳаршоит ҳәа еиҿарԥсоит ахәа.
Алдым еимырдоит, еилахеит рхаԥыцкәа…
Рыхҿакәа рнырцеит, еитырхит рхыцкәа…
Ашәиҳәаѳ ишиҳәо жәларык еиҿагылеит,
Каҳада-ҧеыда еиҵа шьамѳак ианылеит.
Ирхашҭит ҳадгьыл шьала изырцәыҕьаз,
Иаазгаз ахақәитра, ҳажәлар зыргәырҕьаз.
Ирхашҭит ҳадгьыл зрысыз збаѳоҷыла,
Ҳаԥсадгьыл зкәабаз ҳаҷәкынцәа ршьала.
Урҭ анарцә адамра хыла иадырсит,
Урҭ рышәи бжьи рҳақи ршьамхы изахымсит.
Ирхашҭит мышкызны рыбыз анхырцәоз,
Аееаҳәа азы нақәтәан рымцахә андырцәоз.
Ажәѳан андырлашоз аԥсуа жәлар рныхақәа,
Шәнеибац анырҳәоз, ҭыпҳа лпа днымхакәа.
Аԥсуа дгьыл ианахьчоз анцәа илыпҳа,
Амаалыкь анҿеиҭоз жәѳангәы дналпхан.
Ирхашҭит зегьы-зегьы, зегьы-зегьы рхашҭит,
Зегьы-зегьы таԥшуеит аѳоыстаа иашта.
Адгьыл алахьынца рытәгәы ахыршьит,
Уаҵәтәи амшгьы аҵәы еиқәаҵәа ахьыршьит.
Ахраҭахь ҳабаҵәа рыԥсы лаша уазыруеит,
Иҟоу арыцхара ахраҭахь ирныруеит.
Ихәтәхьоу аҳаҭгәынқәарҿ рыԥсы гылоит,
Аԥсы цкьақәа гәаҟуа рыԥсы ашара иаԥылоит,
Ҳара ҳамцахә ҳарцәоит ҳара ҳнапала,
Ҳаҵәѳаншьап ыцаххуеит ҳара ххала.
Усҟан азы кәдыршап ҳа ҳашьхақәа рымца,
Аԥсылѳагьы нахылтып ицәахьоу амца.
Ҳазшәиз дызуста иразны маҟа нкаршәны?
Ҳзыбгаз дарбану, аҵәы еиқәаҵәа нҭаршәны?

* * *

Амҽыша мыш еиԥш ҭынчроуп иахьагьы,
Мшаҽнеиԥш сҽара амышқәа сыцуп.
Рышьҭамҭа убазом бзиагьы цәгьагьы,
Абри аҽымҭра ихаршалоу хыцуп.

Цәалашәарак шәазызоит сгәаҽы,
Сацәшәоит уаҵә абри адгьыл иаԥеиԥшу.
Амаалықьцәа еилаԥыруеит схаҽы,
Шәаԥшьла иҵыршоуп
Дгьыли-жәѡани ахьеиԥшьу!

Ҽымҭроуп. Анцәа ду бзиарак ҟаҵа!

* * *

Ех, уара, аҵых, аҵых саркьа,
Схәыҷра аҵых аѡашәхак уахагьы.
Ушԥахьшәашәоу, сыҵых мақьа,
Гәаҟрак уԥнашәама уаргьы?

Са сацгылон мзагылара,
Амзаҽа агылара саԥшуан.
Сашьҭан мѡа хиак анылара,
Сгәыгра сгәыҵак амзахь сыԥшуан.

Усҟан сеиԥшын ашьыжь шара,
Саргьы абри амзеиԥш сҭәын, сыԥхан.
Сааилон схәы ԥшза аназараҽ,
Ашәышьхак рзыхь еиԥш сеилыххан.

Уахгьы-ҽынгьы насыԥк сашьҭан,
Суаѡа ианшәалар сҭахын еҵәак.
Ахра ихалар сҭахын сышьҭа,
Са сымѡа сықәын сгәыргьаҵәа.

Жәра-шлара ыҟоуп ҳәа сыҟамызт,
Са среиуан зҽаҳәатәы ҟалоз.
Ак ҟасҵеит егьахьыҟамыз,
Абри адгьыл сыҵашьшь ишҵоз.

Сааит абранза сшыгәатеиуаз,
Ушьта ажәԥан азқәагьы лаҟәуеит.
Апта шәахқәа ирылсны иахьнеиуа,
Амзаҽа ашьтыбжь саҳауеит!

* * *

Зынза имиз ибаргәузеи,
Гәаҟра-цәаҟракгьы имбеит.
Изитахузеи, иқәихуазеи,
Гәнаҳала итәу адунеи!

* * *

Есаапынра сқәыпшра цәырцуеит,
Схьаа мжьыжькуеит есаапынра.
Апсаа рашәа аххьа ахырхуеит,
Акәукәу абжьы ааԥуеит харантә.

Хыч-мычк нақәсыпсоит аеҳәа,
Иныцакзан гәырԥашәакгьы сҳәоит.
Уарла-шәарла амца снатәҳәан,
Ԥапхьа схәычра аштахь снаскьоит.

Ипытлоит ашәтқәа рпытҟәыркәа,
Аҳаскьынҽа нытцкәырт адәахьы.
Аапынра сыкәра смырдыркәа,
Сагоит жәра ахьыҟам ахәахьы.

Уацәтәи амшаз сеитагәыгуеит,
Ԥапхьа са сымцахәгьы еибакуеит.
Уацәтәи ашарагь ашәахәац хысхуеит,
Схәычра аччабжьгьы саҳауеит…

«Ашәт абгьыц еипш аапын гәылшәеит,
Жәлар рзыҳәан аееи аага.
Анцәа ду, иҳәа ҳагәшәы-мшәа,
Ағымаа-сымаагьы ҳахга!» -

Схы-сыԥс ицак ҳазшаз сиҳәоит,
Сыхәылԥ ныҳәа ст҂ахуп иаҳарц.
Сиҳәоит сиҳәоит, ҳазшаз сиҳәоит,
Иҟаларц сышлара адоуҳа.

Хыҷ-мыҷк нақәсыԥсоит аҽхәа,
Иныцакзан сгәырԝашәакгьы сҳәоит.
Уарла-шәарла амца снат҂әҳәан,
Ԝаԥхьа схәыҷра аш҂ахь снаскьоит!

ИЗЗАМУЗ

Ац҂әыцәгьа иқәшәеит ац҂әы аныршоз,
Аԝагьы импыцаԥц҂әеит, азагьы – убас.
Иара изы аԥслымз шаха шдыршоз,
Иахьат҂әи амышгьы цеит имԝас.

Азы хыцит, азы ахь҂амыз,
Ипц҂әеит хыцьара ицҳац҂әры.
Им҂әит иҳаԥшьа ац҂а змамыз,
Дахалт, дахыц҂т аихац҂әы…

Амҳац҂ә имоуит амшын қашьхан,
Амца ацралан иблит азы.
Лац҂арамзаз адгьыл ԝашхан,
Ат҂акар иалымшәеит ахзы.

Иара хьачан еимаа имоуит,
Амыжда иқәхәлеит ақ҂әараҽы.
Иеиқ҂әа хырҟа аҽац҂ә ироуит,
Анаат҂ә дық҂әнакит ахәаҽы.

Хьаца ц҂ҟәыҽы иаԥхьа афы асит,
Амца ацрамлеит агылԝа.
Ахаҳ҂ә аныхәт҂әуаз анаат҂ә асит,
Уаҳа ицрымц҂ит игәырԝа.

Шәԝык ираԥсаз, хәԝык драԥсамхеит,
Зегьы ицарыԥсеит алаба.

Иаарыхрагьы лапҟьак ҽамлеит,
Ачабаа рҽалеит лабҽаба.

Ацых кьаҽхеит цҳәыс даниҳәа,
Игәы шымѡазоз дҽаҳәахеит.
Иеынкаршәны анцәа даниҳәа,
Ажәак изымҳәо дҽаҳахеит!

* * *

Ауаѡ мышк ада анизнымха,
Убысҟан иаалырҟьан дҟәышхеит.
Уи иҽҳәарамыш анизымха,
Игәбылрагьы убысҟан иҽыцхеит.

Саргьы абри цьасшьоит оумашәа:
Уажәоуп ианрыцҳасшьа абгьыц икашәаз.

* * *

Ушьта шьыбжьышьтахьра сахысхьеит,
Хәылбыеханза шьахәа-шьаҽа бжьам.
Са сынасып сцыхәтәы мѡа ианысхьеит,
Стәоуп уажә сымала, ишуорам, ихьтам.

Сазхәыцуеит, имацәыс еимҟьаран
Иаакәыххыз сыпстазаара ашәахәац.
Иахьатәи амышгьы збоит игәѡаран,
Иҽшәара цьысшьоит сынасып ахац.

Уажәымзар-уажәы идыдып сгәахәуеит,
Икатәап сгәахәуеит аацынтәи ақәа.
Гәырѡа еицарсак сара сгәы ахәуеит,
Жәѡан гәатца инатцаскуеит снпақәа.

Избагәышьоит дунеи уаарак сшықәу,
Сшәымтақәа цәыкәбартцас икапсоит.

Исыздырам ианакәу, иахьакәу,
Лассы сызқәатып снышәнап таҧсоит.

Сишь! Ҧша разак асуеит амҩоахь,
Азхыҵреиҧш схәыцрақәа хыҵуеит.
Гәырҩеи-гәыгреи ааскьоит аеҳәахь,
Стәоуп сымала,
Аиреи аҧсреи ррахәыцқәа еиҧысшьуеит!

* * *

Амра жәхьан еиҧш ихалар,
Асы ҩамгылах шьҭабоит.
Аҵыс азынра иарчалаз,
Аапынра ҵхызла иабоит.

* * *

Уааи, уареи сареи аапынра ҳныҳәап,
Аапынра аҧшзара ацзаарц есымша.
Иаҳныҳәап аапынра амышра зцу ҳәа,
Абзиабарагь ацитцарц аапынра зшаз.

Ақәаршҩы ҳныҳәап, иаҳныҳәап аҧшалас,
Иаҳныҳәап ашьац аагага аҧсата.
Ашәтқәа рыфҩы хаа аҧшалас иалаз,
Икыднатцап усҟан адгьыл аҧсатә.

Аапын диип ацеи, ҳара ҳашьҭахь инхаша,
Иажәымта шкәакәахап зыхшара дзыхьзаз.
Дҩеидасып ацеи ҳа иаҳзымҳәаз зҳәаша,
Лыҧхала дхынҳәып хьызрацара ицаз.

Иаҳныҳәап нас аапынра мышьта бзиа,
Адгьыл иацзарц аапынтәи ашәахәа.
Инасып иқәҷенатырц ауаҩ қьиа,
Иныҵхәрааз азыхь ҭәызарц ихыхәхәа.

Ирыцгыларц, ирыцлашарц жәлар рынасып,
Ашьыжь шара иаламтәарц ашьа.

Уареи сареи ҳныҳәаԥхьыз иаралсып
Ҳажәлар рымшаԥ шара, анцәа ду иԥьшьа.

Уааи, ҳныцагылап аапынтәи ашәшьыра,
Жәԥангәы инаԥаҳкып ҳахраҽкәа ртәы.
Иҽиааит, иҕьацааит аԥсуа жәлар рира,
Ашәаԥшь ианалаҳҳәаз ҟалааит ҳҽаҳәатәы!

* * *

Уара умԥа хара уагарцаз,
Уиқәымгәыҕын азәгьы, ухала уеиха.
Есымша умцахә аԥсы ҭазарц,
Иумырцәан ацыхәтәантәи укәасҭа.

* * *

Схәыцуам, схәыцуам, уаҳа схәыцуам,
Ԥын-ԥыкәра усгьы исхыцуам.
Иахьа амыш қьиоуп, ацых қьиоуп,
Анцәа исзааиго зегьы бзиоуп!,.

* * *

Ишарккеит иахьатәи амышгьы,
Мци-цабырги зегьы цәырцит.
Ҭынчроуп. Игазом лашбжьгьы,
Ҵҭа цахашак ажәԥан иаҽысит.

Ишеит, ишшаз сызгәамҭазакәа,
Иаха шаанза дунеи ҽыцк сықәын.
Иҽызҭуаз арбаҕь агәра мгазакәа,
Сцәаҳәақәа каԥсон зегьы акакәын.

Зны сыччон, зны сгәы сҭацәуон,
Шьҭа еиқәацәак схын акалашәа.
Бжьқәак сышьҭан еибархьусуа,
Аԥсцәа рашәа сгәаларшәо.

Ахраҭи адунеии сеимаркуан,
Иссирын, илакәын исҵылоз…
Арбаҩыгьы абжьы геит имшацкәан,
Иныҵабеит амҩаагьы сызнылаз.

Адәахьы ишарккон аарла-аарла,
Ушьҭа истахыуп амрагь ҷхазарц.
Ашьыжь инсыжьит ажәеинраалак,
Дунеи ахаан сыҵсы ҭазарц!

* * *

Ииасхьоу амышқәа рыгага,
Еихык-еиҵык саԥхьа икаҵсоуп.
Изхьоу-иҵсхьоу рцәыргага,
Агага ауаҩытәыҩса иҵсоуп.

Ауаҩ ашәҭ еиҵш дцеит дниасын,
Ахаан азы игага иҭынхеит.
Идунеи дыҟәызма акыразын?
Мап, иҵсызаҵә адгьылаҿ инхеит.

Амра иацуп, адгьыл иацуп,
Адгьыл иаҟәлахо сыҵсы.
Сымыш иахацу, сҵыс иахацу,
Саргьы сыгага нхоит ласы.

* * *

Заҟагьы ууаигәоузеи, заҟагьы ухароупзеи
Сгәалашәара, ашәышьханхыҵ инсыжьыз.
Заҟагьы уласузеи, заҟагьы ухьанҭоузеи,
Уара, дунеи дук шеибгоу сгәаҵаҿ ихзыжьыз.

Мшаенеиҵш иахьагьы сзырччо, сзырцәуо,
Абжьы шьхак, абжьы мшынк ирхызго гәырҩашәк.
Исхыԥрааз сҿара ашьҭабжь сзыруазыруа,
О, раԥхьатәи сыбзиабара агәашә.

Раԥхьатәи сымзаҽа, раԥхьатәи сшарашәа,
Сыҷкәынра ашәы еиқәаҵәа, сажәра агәыргьаз.
Сгәалашәара, зегь сыԥужьлеит шанашәа,
Ушьҭа зегь урхынхәит, исыхьрызеи исмыхьыц.

Заѣагьы уааигәузеи, заѣагьы ухароузеи,
Уара, сгәалашәара рыцхә насыԥ шкәакәа.
Исаҳә нас, абриаѣара сымч змырхозеи?
Шәынхар замуеи, сыхҭыс мышқәа шәгәарамҵакәа?

Изакә мчузеи, изакә доуҳаузеи анцәа ишәиҭаз,
Сыхҭыс мышқәа ҽыц ирҽыцны испызгало.
Сгәырҩоа цәырҵит, сгәыргьа гәылҵит, ҽыц ишәҭитаз,
Сгәалашәара, есымша исыцу, зегьы ирнаало.

Сгәалашәара. Иԥстыхгоу, иԥстаҵагоу,
О, шәарҭ хныркәышьа змам сҽара ашьҭақәа.
Ахәыԥшза иқәгын сымҩахәаста нагоуп,
Нахьхьынза еихык-еицык
Икаԥсоуп схәычра ашьҭақәа.

Заѣагьы уааигәоузеи, заѣагьы ухароузеи,
Сгәалашәара, ашәышьхынхыц инсыжьыз!..

* * *

Аҵәуабжь ахьгаз, аччабжьгьы гароуп,
Аччабжь сазыԥшуижьҭеи ианбыкәу.
Аԥстазаара ладароуп, ҩадароуп,
Са сыччаԥшь ахьыцәахыу абыкәу?

Саргь зны мшы-мшык сымоума?
Зны исаҭәоума имыцәо лашарак?
Уаҵә гәырҩада амшаԥ саԥылома?
Исзыхашома ажәҩан еимѣьара?

Снеилап ашьшьыҳәа ҳазшаз итәала,
Сыцхә хызхыз, цхаҵәрык сызхитцап.

Сынасыԥ ҽнатаанза снеилап схала,
Агәырԥоа сызҭаз, ачҳарагьы сиҭап.

* * *

Хынԥежәеи жәаба мши-ҭхи еихалеит, еихыҵит.
Хынԥежәеи жәабантә ашәҭқәа шәҭын, икаԥсеит.
Хынԥежәеи жәаба аапынра аихац скылсит,
Урҭ ашықәсқәа, зны сҳәаԥсахеит, зны слаԥсахеит.

Сцыгәханы аҳәынаԥ сзымкит, убриаҟароуп,
Абжьарак, схас бжьы слымҳақәа ираҳахьеит.
Иахьагь аҭырас казҽо аҵанцәа сраҟароуп,
Ашәшьыраԥш еиԥш сықәнакит, аамҭа сархахьеит.

Ҵхызықь мԥоасхьеит сылабжышқәа иркәабаз,
Уаха шаанза сзыршәыкьуаз сыцын скалам.
Ҵәымыг жьакцан сгәахы иалоуп,
Гәырԥоеи-гәаҟреи избақәаз,
Убарҭ зегьы сажәра иҭазгалт, саамҭа сзыхашом, иауам.

Аарла сылсит шықәса рацәа рыбна еиқәара,
Иааԥоуеит иахьгь зны-зынла игәырмаҷгоу ашәак.
Аԥсуа жәақәа еилысххьеит быжь-гәыжьк реидара,
Аха,
Макьанагьы испыхьашәом, зегьы ирыцкыу ажәак!

* * *

О, суҳәоит, слахьынца, срыцҳашьа,
Схала снумыжьын амԥоаҽы уаха.
Аҳәаза анумҵан сымԥоа, исыцҳаша,
Исышьҭоумҵан ашәиԥхьыз хаха.

Есымша ирлаша амра саркьа,
Исыҵаԥумҵәан асыпса, асыҭәҳәа иацәынхаз.
Суҳәоит, сабду дзыхзызоз анкьа,
Аламыси ацқьареи еиқәырха.

Аазарыеха, слахьынҵа, усмеижьан,
Хыхь арҭ шҽоу, акәампҵа каумыршәын.
Абҕацымкыра иахьамам неишьа,
Аҳацаҟьа сшьапы аҽоумыршәын.

Саауеит саныланы мҩа харак,
Анцәа еицоумкын сынасыҵ сызҳәоз.
Ахҭа аҟынза исыцҵа гәаҳәарак,
Иҵырхәраа сышьха зыхь,
Макьана ихыхәхәоз.

Анцәа иумырцәан ҳашьхақәа рҳәымца,
Сыжәлар рынасыҵ еицоумкын, ҳазшаз.
Ныҳәарҭа агымзааит ҳахьаца амҵа,
Сасрыҟәа еиҽеикыз амца лашаз.

Адгьыл ҭынчыз, зи-мцеи еицроумҵан,
Алаҕырз алоумҭәан амшаҵ аҽены.
О, слахьынҵа, суҳәоит, саҭоумҵан,
Аҽапа сҽоумҵан аиаша хәаҽены.

Суҳәоит саанумыжьын амҩаҽ уаха,
Сабду дзыхзызоз еиқәырха…

* * *

Адәы иакәшоит ҽыхәак уахантәарак,
Алакә рашь иахьызсоит амза ашәахәа.
Аҵых иналазсан, еимга-еимцарак,
Аҽыхәа хиаалан инеиуеит икахәхәа.

Аҵых агәаҵа иҭаҧсоит аҽышьҭақәа,
Амцабз шкәакәеиҧш аҽыхәа цәқәырҧоит.
Инеиуеит ҷшаласшәа, адгьыл аҽышьҭакуа,
Уаха аеҵә шеи-шеиуеит, аҵых шанхоит.

Ашьамх амоуп ҧсҭазаарас аҽыхәа,
Аҧшзарагьы анасыҧгьы ирымоуп цәашьыс.

Амзаҽа ашәахәашқәа неихыхуа,
Инеиуеит аеыхәа адгьыл иахьыс.

Инеиуеит аеыѡ азыршәрақәа неицыхуа,
Амза ашара ашароуп иаргь алакҭа.
Инеиуеит аеыхәа агәырҕьара хыцны,
Анарха аԥшаауеит аҵых агәҭа.

* * *

Уи игәаҟра ихигон ашәала,
Ашәала игәахәра ирҕьон.
Ашәшьыраҽ днатәон ихала,
Аккаҳәа иԥхьарца аирҳәон.

Инижьыз имышқәа гәарлон,
Иҷкәынра хьаҳәуан ѡаԥхьа.
Ибжьы ҕызы-ҕызуа ихалон,
Еихышәшәон иажәақәа рыххьа.

Ушьҭа имышқәа игәѡаран,
Ушьҭа ишәымҭақәа иԥхьазон.
Ушьҭа аҵыхәтәантәи ѡазаран,
Ашла иԥхьарца зегь аҳәон…

Аԥхьарца ԥсра хәшәын иа изыҳәан,
Ашла иеазыҟаиҵон аԥсра.
Идунеи дықәҵуан игәаҳәан,
Ҷьанаҭаз дгәыҕуан иара.

Аҵыхәтәантәи игәнаҳа ихихуан,
Иԥсҭыхгаха иԥхьарца ҳәаҵәон.
Зегьы акоуп, ихы-иԥсы ҿихуан:
Нахьхьи,
Ҷьара гәыҕрак аҵәаара лашон!

* * *

Иахьа аразрагьы нхеит, ашҳамгьы,
Зегьы ааныжьны ѡаԥхьа амра ҭашәеит.
Ишыҟаз иаанхеит ахра ҿарҳагьы,
Акызаҵәык, ҳа ҟамлак амахә иҿшәеит.

Иаанхеит цәгьеи-бзиеи рышьхәа шеивҵаз,
Ахәыжә амҟьазеит иахьа адунеи.
Иаанхеит шьоук рхәышҭаарамца шеиқәыз,
Шьоук аееаҳәа еиқәыртәеит зи-мцеи.

Азә дшыччоз мацара иажәреигеит,
Азә уахгьы-еынгьы инымҵәеит иуаз.
Ҩазә иажәра ахҭаҟынза инеигеит,
Азә есымша дицрыҵуам аҕ азыруа.

Ауаҩ инасыҧ ашәеиқәа иалоуп,
Азәгьы дыҟазам абҕа зырҵсыз.
Ҧсынгьы-бзангьы уаҧхьаҵәҟьа дгылоуп,
Ҷьанаҭ иҭыҧхоит ишгылаз иҧсыз!

* * *

Алакә еиҧш сазызырҩуеит ақәа ашьҭыбжь,
Ацәыкәбарқәа исарҳәоит ииасхьоу ажәабжьк.
Ахәреиҧш схыҧшылоит схәычра ашьҭа,
Аарла аҧҭақәа ирылашәтуеит ашәаҧшь.

Икыдышьшь илеиуеит ақәа, ажәҩан ахьыршаз,
Ацәыкәбарқәа аҵәымыҕ аларҵоит аҟауар.
Иҧсыршьаган, иҟәандаза ҧшаласык аст,
Иныҵашәеит уажә сажәра, избом ахабар.

Ахәхәыҳәа икаҧсоит амаалыкь илаҕырз,
Зегьы-зегьы хынзырҳәыз ааҧынтәи ақәа.
Икыдыхәхәа илеиуеит схәыцракәа зырласыз,
Ацәыкәбар рахәыцқәа рныҧсалоит снапқәа.

Самҵаршәуп аҧсҭзаара,
Гәырҩеи гәырҕьеи ирхаану,
Ухьы шәахәа ҳацыз ақәаршҩы азыруа.
Ҧсынгьы-бзангьы абри адгьыл сахааиуп,
Ҭабуп, аҧсҭазаара, сахьиз, сахьыҧсуа!

* * *

Иахьак зынза слахыцәкьа саабуам,
Шьыжьаахыс сыгага сазыцкьоит.
Иацеиԥш иахьа сыблақәагь заатуам,
Уажәы-уажә акакаҷ рыцкьоит.

Адгьылаҿ смыцхәушәоуп схы шызбо,
Иаасыкәыршан зегьы гәырҿыҷгоуп.
Схаҿы ажәѡан кәыкәблагьы хылԥоуп,
Сылаԥш иаатцашәо зегь хыргәыҷгоуп.

Уарбажәык ажәѡан ихыгьыжьылоит,
Игәаҟуеит, изышоит, азы иашьтоуп.
Арѡаш ацаҟьа икыдшылоуп,
Аха шьашәа иабоит, гәнаҳак ашьтоуп.

Ишәиуп ауарбажә, гәнаҳак иатцоуп,
Уи шьаршәны иабоит арѡаш хиаала.
Арѡаш хыкьасоит цаҟа аԥстаца,
Ауарбѡажә гәаҟуеит, ажәѡан иалоуп…

* * *

Схәычра анасыԥ, ашьыжь шара,
Агәырҷьаҿҳәашеиԥш укаԥха.
Амра уацуп, умра лашаран,
Амза иахыхухуеит ашәахәа.

Ашьыжь шара, ашьац аагага,
Ашьыжь шара, амш агәы.
Адгьыл зыршәтуа амырхәага,
Зны азаза ныкәырш сара сгәы.

Ашьыжь шара, ашәтқәа урыцыз,
Аразра уацыз есымша.
Ес ишаргьы умыш ҿыцыз,
Уатцәгьы ԥшзала уҳазша!

* * *

Аҭынчра, суеиеырбоит саазқәылаз,
Аҭынчра, ажәымҭыгьла зырҿыхо.
Саԥхьа аххаҳәа акәаш мца еиқәылоит,
Аҭынчра хьшәашәоуп аҽеҳәахь исыхо.

Сара ахаангьы хәыҷык акәын исҭахыз,
Азынгьы афархь мцагь сызхон.
Аччаԥшь акәын есымша исымхыз,
Агәырԥеи сареи амҿы мцеиԥш ҳаикәшон.

Есымша алуҭаԥ акәараз сахаршәын,
Саргьыжьуан, сархынҳәуан
Аамҭа адырдха.
Сыԥсҭазаара ашьашә рқәаб иҭаршәын,
Аха есымша исыцын сыразра адоуҳа.

Са сынасыԥ сықәҿнатуан есышьыжь,
Иаркын, ицәомызт сгәыгра ацәашьы.
Уаҵә ашарахь сназгоз хымԥоак еихышьын,
Сажәра ашьац иаҵәа саԥхьа икашьшьын.

Сааит абранза, ҷи-шәи срыбжьысны,
Уаҵәтәи ашараз анцәа ду сиҳәоит.
Ахҭа иҭасыршәит нахьхьинтәи схысны,
Ушьҭа аҭынчра хьшәашәа
Аҽеҳәахь исыԥхьоит.

* * *

Иубома ишҭынчроу геи-шьхеи рыбжьара,
Уааи, ҿымҭзакәа абра ҳамҭак ҳнатәап.
Ацыҭәара инылсып ԥшалас лашарак,
Иԥс ҭаҵагоу арԥаш абжьы хаа ҳаҳап.

Нырцә-аарцә еиқәҿыртып ашьха каԥкаԥқәа,
Нахьхьи, ахра аика иныкәххып қәасабк.
Ахьхьаҳәа, иныцак, абжьы сса мыргакәа,
Ацыха зыхь нытҳәраан ацәашь еиԥш икатәап.

Иҳаҳап ашьхақәа ргәырҩоа амаза ашьҭыбжь,
Ахра агәаԥшьгьы иналҟьап усҟан хаҳәык.
Усҟан, ицәеицәыԥсып шьхатәыла ашьыжь,
Дгьыли-жәҩани реибаркыра
Асеиԥш илаҳәып.

Ҵабал ашҭа иныкәҩып мыткәмак уазыруа,
Лашарак ныкәххып анышәынтра агәы.
Абри адгьыл ахьаа иахаану, издыруа,
Ахаҳәқәа ҳашҳатәраха иқәхап ахәы.

Ашьхақәа ргәахәра амылҳам ахьызшьуа,
Бнакәтык бзары-бзаруа иныкәтәап ахаҳә.
«Аха аамҭа, агәаҟра ашьҭақәа нзыжьуа
Арбану, ахаҳә еиқәацәа, суҳәоит исаҳә!» -

«Сара соуп зегьы ирхаану, иахьагьы уаҵәгьы,
Зыччаԥшь еиқәаҵәахаз среиуоуп саргьы». –
Абас ахра инаҿаҩоит ахраш абжьы,
Акасы ԥшқеиԥш икаршәуп аҭынчра кашьшьы.

* * *

Ахәыҷқәа реиԥш, атәым хәыҷра сеилаҳаит,
Ҵәқәырԥа ссаҵас икаҵәоит амырхәага.
Иахьа зынза исхашҭит сшеилахаз,
Станаршәит акәа схәыҷра хага.

Аҵыхәтәантәи сашәа изынсыжьуеит,
Ашҭа аҵыхәаҿы ихәмаруа аҵеи.
Анцәа иахь ҿастеит, шәышықәса ихзыжьуа,
Ишԥастаху дақәлахарц адуеи.

Сашәа амҵәыжәҩоа, схәыҷра анасып,
Уаамҭа агәргьаҿҳәашазы уԥры!
Уаҵәы уара ууаныжьны сниасып,
Цыха зыхьшәа иазҳаait уԥсынҵры.

Ашьха жәԥан мрагылара амышра уцыз,
Умышқәа ирыцыз ҳабдуцәа рдоуҳа.
Ес-шара еимҟьара ухәыцрақәа ҿыцыз,
Есымша аԥсуара агәеисыбжь урҳа.

* * *

Амшын иалашәаз ашьхыц саԥызоуп,
Иаасыкәыршан ацәқәырпқәа сырҟьоит.
Аха, ажәԥан аԥыць сахьынҳалоуп, сԥыза,
Еиҳа-еиҳа алакә еиԥш схьанҭахоит.

Сырзылбаадом, агәырпынҵа, ацәқәырпқәа,
Абаԥ ԥсеиԥш сҭахеит аамҭа аҟырҟы.
Баша еицралоит аԥша ацыԥхьқәа,
Снеиуеит иахьагьы алакә цәашь схаркы.

Иахьагь сыхраш иаҿасуеит амацәыс,
Аха схаз аамҭазы сымч ҭәахыуп.
Снеиуеит еицамкәа сара сыламыс,
Сымԥа анҵәамҭаҿ слакәхар сҭахыуп…

* * *

Уалахәмар уалачча унасыԥ,
Уқәыԥшыз атамашәҭ шәҭуанацы.
Уалахәмар уалачча унасыԥ,
Уиеҵәа ԥьарсахьа убонацы.

Ихаҵа улаԥықәшәа иуанаҳәаз,
Аеҵәа икыдшәаз уазхәыц…
Ахара иҟырзаргьы алаҳәа,
Иудыруаз ижьышоит – уаԥырҵ…

Арцына шьыбжьон ҿнатызар,
Аены, хәлаанза угәуеаныз.
Аԥсраз ааҵра-ҳаскьын хәшәызар,
Иудыруазеи… улаԥш ахыз.

Иуқәҽнатуазар уа унасыԥ,
Ус бжьык уаҳазар шьыжьык.
Еиҕьуп ҽымҭкәа униасыр,
Унасыԥ амыршәарц убжьы.

Зны анасыԥгьы ыргәыбзыҭтәуп,
Алахьынҵа иашьҭоуп иаргьы.
Ацәҳар анахыҵуа иахыхтәуп,
Аамҭалоуп дшыӄоу ауаѡгьы.

Нас, уаргьы шәахшәа униасып,
Уаамҭа мѡасып, иахьа иацы.
Уалачча уалахәмар унасыԥ,
Уиеҵәа ԥьарсахьа убонацы.

* * *

Ԥьара акыӄоуп зегьы ахьыӄоу,
Ԥсрагьы ахьыӄам, бзарагьы.
Ухала, угыла, ухала уныӄәа,
Еиԥшуп иахьагьы уаҵәгьы.

Ишлеиц илеиуеит арѡаш кнаҳа,
Азыхьқәа хәыцӄьоит анаӄа-ара.
Ашьҭа убарҭам ԥьара гәнаҳак,
Ауаѡы имазам ҽҳәара.

Акәтаҕь былгьоит иԥымезакәа,
Уахи-ени ҳәа егьубазом.
Амра каҵәоит амырхәага,
Есымша ҽынлоуп, ихәлазом.

Иӄам гәаӄрак, иӄам шьыцрак,
Шьоукы еибафом ҷан-ҷаны.
Иааукәыршан иӄоу шыцроуп,
Бҕьы иаҵәала иҭаҳәҳәаны.

Зехьынԥьара ԥьанаҭ тәарҭоуп,
Шьахәапара аҵыҵәа шьҭоуп.

Шьыжь аҵар ирашәаҳәарҭоуп,
Мра шәахәала ажәѡан қәҵоуп.

Насыҵ имоуп гәнаҳа иаҵам,
Ашаҵәа ртәарҭа итәарҭоуп уа.
Иҧсы анҭаз еиҧш длаҵам, дѡаҵам,
Гәырѡак ицым игәы збылуа.

Ҷьара акыҡоуп, ҷьара акыҡоуп,
Зегь ахьыҡоу саргьы сыҡоуп.

* * *

Ажәа ҭынха улагза,
Арыцҳара харамхар.
Еиҵәоу шәига ыҡазам,
Аҧшзара ҳарамхар.

* * *

Уажә сгәалашәароуп исаҕоу саазқәылаз,
Иҧсҭыхгаха исышьҭоуп иахьабалак.
Уаха шаанза, исҧылаз, сызпылаз,
Сыбла ихыҵуам,
Сыҧхыз иалоуп сахьцалак.

Сҳәыҧы-зыҧуа саргь рыкаҭ салоуп,
Рыгагақәа роуп ушьҭақәа исзынхаз.
Шәалҡьа мран абарҭ зегьы ахьцаз сгәалоуп,
Сыгәҷыгьра заҵәык ауп сашҭа иҭахаз.

Са сгәалашәара лаҕырзуп, иччаҧшьуп,
Зны имцаҧшьха инеицралоит сгәаҷы.
Снапы назом, сшьапы назом, схаршуп,
Стәоуп сымала, хәыцрак самоуп схәаеы.

Иахьа сҷареи сажәреи рзыхшьах салоуп,
Сыҟәра аидара ахаҳә еиҧш ихьанҭоуп.

Схы-сгәы зыршәыкьша цьара акала,
Имашәыршәа, гәыҕра ҟьалакгьы збазом.

Уа уара, цсыхәак змам, ажәра шкәакәа,
Цәазызшәа иныкәзыҭыз сымышқәа руаз.
Сышцакаҧсеи сгәы иҭазамкәа,
Мышкызны аҽа шьамхы зырцысуаз.

Схәыҷра анасыҧ мцарсны аҧшалас,
Жәѡангәашәҧхьара
Инаҵазит икахәхәа.
Ишәеиқәара-зиқәараз, еиқәарак сшалаз,
Амахә иныкәтәеит ашьыжьтәи ашәахәа!

* * *

Сара абри адунеи сыкәын лаҵәарзасрак,
Аха аччаҧшьгьы алаҕырзгьы срыхьзеит.
Сара абри адунеи сыкәын цсыҧ еиҭарсрак,
Аха аҧсгьы сихьзеит, абзагьы сихьзеит.

Заа ашьха зыхьқәагьы збеит шьашәа,
Анцәа ҳазшаз иҳәаха сазеит мышкы.
Аѡсҭаа исахьа анызба аҽноуп саншәа,
Уааназа сҭынчын, насыпла схы хыркын.

Ауаѡытәыѡса насыпда сжьан зегь рыла,
Адгьылгьы, ажәѡангьы, амрагьы уааран.
Сымѡаҽы адаҕьгьы амаҭгьы анысҧыла,
Ах, сҳәеит, аха усҟан са сгәыҕракәа харан.

Амцәыжәѡа сшытцакыз слахьынҵа агага,
Аихаҵәҟьа самраза, аҧсра абла сҭаҧшит.
Сара сышьха ѡаскьаракәа рхалага,
Сышьҭақәа анымлацкәа сымышгьы хәашьит.

Ус ислахьынҵан, азәгьы акгьы ихарам,
Са суахҭа убыс анцәа ҳазшаз избит.
Адунеи сныкәххын мацәыс еимҟьаран,
Ацәашь еиҧш снеицралан, ацәашь еиҧш сыблит.

* * *

Ауаҩытәыҩса дыцәоуп дани инаркны,
Дызлоу зегьы ԥхызуп, машәыруп.
Ԥхызуп ауаҩы дызмоу деибаркны,
Ицәаҳаҳа икадыршәыз шәыруп.

Ауаҩы дызусҭоу издырзом азәгьы,
Ауаҩытәыҩса дкашәазар, дқәыцьмоуп.
Иаԥьал заҵәык ауп имоу уаҳа акгьы,
Абжьарак, ауаҩы дқәықәма-шәықәмоуп.

Адунеи лашә дықәуп ауаҩы ҩымыш,
Уи дызиз, дзыԥсуа ҳәа акгьы издырзом.
Дықәлаз ԥьишьоит ауаҩ рыцҳа мҩа мыш,
Игәыгра рыцҳа дыԥсаанза ицрыцзом.

Ишьхәа дҭагьежьны дыќанаҵ дыцҳауеит,
Умаха ажьы дацҳауеит ихы азеиґьшақә.
Илшозар, ихы азеиґьшақә асыҵәҳәа аируеит,
Ица иҭоу дахыбаауеит,
Ичуан иҭоу зымфаша.

Ауаҩ ихымќьо акааметгьы ќалазом,
Ауаҩ иоуп адунеи амцаԥшь ацразцо.
Уаҵә амца уалызго ажәакгьы иҳәазом,
Ауаҩ иоуп аҩыстаа, аҩыстаагьы дхазцо.

Ауаҩы шәикәагә зегьы-зегьы драґоуп,
Цәгьа баны бзиак ќаиԥарц иҭахзам.
Ихы дшаґоугьы идыруеит, аха зегьы акоуп,
Иара изы жәҩангәашәԥхьара агәашә артзам.

Ауаҩы машәырла дықәлеит адунеи,
Уи ҵәымыґ жьакцан адунеи дагәылоуп.
Анцәа иаԥысыз аҩыстаа ишәи ихьзеит,
Уаҵәтәи аццышә, нахьхьи, дхамбаха дгылоуп.

* * *

Амыш ҽыц игылаз,
Азаза ахьшуп ашара.
Амыш ҽыц зԥылаз,
Иазԥшуп ашәҭ лашара.

Ииаԥшит ажәѡан каххаа,
Гәнаҳак ацым амыш.
Дгьыли-жәѡани еихаххаа…
Бзиабарак схамыштҭт.

Ҳаскьынҽак нытцкәырит,
Аацынрашәак зырго.
Абгьы азаза нықәкәырит,
Гәыргьаеҳәашак цәырго.

Кәыдыртаҟа итадыдуеит,
Цәалашәарак хыхуа.
Атцла ԥшаласк рыласуеит,
Абгьы цәарҭәа ҽыхуа.

Уатцә иааѡуагьы чарашәоуп,
Сафеит слаԥықәшәа.
О, схы шызбо акалашәоуп,
Насыԥк сыцуп цәашьушәа.

Ԥҭа цахашк ахра ихытцит,
Абри ашәымҭа иалагзан.
Имҳәа-имырза
Жәѡан иаҽысхит,
Сзышьҭаз алакә амаза!

* * *

Адгьыл шьацоуп, ахьҭа аҽалеит,
Ажәѡан иашьтуеит ахҽақәа.
Амыш ҽыц иалаччоит ҭагалан,
Ацәартәеиԥш икаԥсоит абгьқәа.

Амра шәалҟьа цәырҟьа-цәырас,
Иаҟьоит ашьыжьтәи ашәахәа.
Еиқәыхьшәашәа ԥшакгьы ниаст,
Алѡатцә ѡеиуеит икахәхәа.

Иаасыкәыршан ҭынчра еимҟьароуп,
Асы шкәакәа ашьҭа схуп.

Дгьыли-жәԥани рыбжьара,
Азынра амаза ҭәахуп.

Асы маалықь амԥа дықәп,
Лассы икалыршәуеит лкасы.
Асы маалықь амԥа дықәуп,
Ас цыра бырлашқәа лхьыссы.

Адгьыл шьацоуп, ахьҭа аҽалеит,
Ажәԥан иашьтуеит ахҽақәа.
Азынра иалаччоит ҭагалан,
Ацәартәеиҧш икаҧсоит абгьқәа.

* * *

Амра шьыбжь агәы еиԥонахит,
Цыс иатҵәак ҷырҷыруеит схаҽы.
Атынчра дунеи ҽыцк хнахит,
Мазажәак хәыҵ-хәыҵуеит сгәаҽы.

Ашәахәаш ықәнатцеит ахәымра,
Ашәахәеиҧш аҳатәы аҳауеит.
Убас итынчроуп атынчра,
Ажәымҭыгьла атҵәыгьабжь саҳауеит.

* * *

Ишҧанеилахәлеи злыҧха ҳаура,
Сҽахә аҳәаха самраза.
Еилыскаанза скьаҽра соура,
Аамҭа мԥасит саразан.

Исымбазакәа апҟа мԥасит,
Аетҵәақәа итдырхааит ажәԥан.
Лаҧштцашәаран амза еиҭасит,
Атәаҵла иаҳәеит атцыхәтәы ашәа.

Ашьауардынгьы хьасаҟәан,
Иқәтәоуп ахра аеыҳарак.

Саргьы сыҟам сгәалаҟан,
Амцаҿ стәам сацәыхаран.

Иахьатәи амшгьы хәылашьуп,
Сҳаидигьы нхәыцазит.
Сшьамх иалазгьы алашьуп,
Цәеицәыпсракгьы сыласит.

Исхыцәоит хәыцра еиқәарақәак,
Избоит ишкьаҿхаз сынарха.
Ипахеит сымыш парақәа,
Сшәымҭақәа цоит игәоараха.

Злыпха ҳаура ишпанеилахәлеи,
Ишпанеилахәлеи цәыкьаза.
Акәицгьы аццышә ахнахуеит,
Ишьҭоуп ахчныза хьшәашәаза.

* * *

Асы шкәакәа, амза шкәакәа,
Ашьалҭа гәабан иларшәуп.
Илаша-лашо схәыцра шкәакәа,
Са схәы иацәа иқәыршәуп.

Игәырмаҷгаха хәыцра ҟьалак,
Цангьы-мцынгьы игәарамыз.
Схы-сгәы инҭаҳәит сахьтәаз схала,
Иабасҭахыз моурохә мыз.

Сгәыгра, сгәыгра, усыдызцалеи,
Ушьҭа сиасны сеиҭапылом.
Сгәыгра, башаза усыдхалеит,
Ахәареҩ гылоа абгьы ннакылом.

Апша ласгьы цеит ибналан,
Убгьыш иалаз ашьыжь шараз.
Абнагә уамоуп уара ухала,
Зысреи-қәасреи идыркараз.

Асы шкәакәа, амза шкәакәа,
Ашьалҭа гәабан иларшәуп.
Илаша-лашо схәыцра шкәакәа,
Са схәы шкәакәа иқәыршәуп!

* * *

Амра гылеит шьыжьымҭан,
Азаза рыкәшуп амахәқәа.
Амахә иқәтәоуп аҳардан,
Ацхарпа шкәакәа алыхәхәа.

Ахьы шьхыц акәшоит ажьымжәа,
Аԥсы ахаара алнахырц.
Икаршәуп ашьхыц иҽнаршәаз,
Иқаруа ххыроу ажьыргәыц.

Шәахәацк амра иацыршәаз,
Аҽҭанаршәит ажыьмжәа акәа.
Шәахәак нкахәмарт насҭахашәа,
Ашьац ахәда иахмыршәакәа.

Ашьыжь шара инҭыхны агәы,
Инеихырҳәаалеит аҵар рашәа.
Амырхәага ахьызсоит ахәы,
Шьҭыбжьык газом иауан-иашәан.

Мѡахәасҭак ахәреиԥш ахәы иаҽысуеит,
Аҵла рышәыб аҽалазан.
Ихәыҭ-хәыҭуеит, ихәыҭ-хәыҭуеит,
Ԥсынҵры лашак амаза.

* * *

Иахьатәи амшгьы цеит ишцара,
Алашьцара ахыҵәеит адәы.
Амза ҽеимаа нахьхьиза ҷьара,
Иналашәҭит ажәѡан еикәаҭәы.

«Амаалықьцәа ирыцхуп уаха,
Уаҵәтәи амыш ҵшзала иаҳзырша.
Сара саҳәоит улыцха-угәаҵха,
Анцәа ду улаҵш ҳхьырша!» -

Абас сиҳәон зегь зымчыз,
Аҵых сеалазан схала сахьтәаз.
Сиҳәон уара иушьуаз дзымшьыз,
Сиҳәон уаха амаалықь истаз.

Аеҵә срылаҵшуан, сыцшаауан,
Зыжь ҵам-ҵамран сахьыцшлак.
Аеҵә рашҭаҷы илашауан,
Ауаҩы игәыҕра зҭазыз кәалаҵк.

Ажәѡан зызлан, ажәѡан далан,
Ажәѡан зымшын аҷы дызсон.
Қаруа ҳәынҵәран аеҵә хиаалан,
Зызлан-заҳкәажә лыкәа итаҵсон!..

* * *

Амза аҵхамҭаз, амза аҭәымҭаз,
Мза лашарашәа схыхәхәон.
Ашәҭ хаерақәа рыптымҭаз,
Саргь ашәҭ абгьыцқәа реиҵш слашон.

Амшын сзааиуан шьахәапара,
Аеҵә рышьхыцә сыкәа итаҵсон.
Ажәѡан саркьа аназара,
Схәычҕра алакә шәаҵшь ихнарҧон.

Ашьыжь шара са сыцсы ацын,
Аҵшалас сацпыруан саргьы.
Сбырфын хацын, сааҵын шьацын,
Наунагзан избон зегьы.

Наунагзан акәтаҕь былгьон,
Адунеи гаран, сарҵысуан.

Амца сҽысуан, амца сгәылҟьон,
Сцәашьы еҵәа ыцәон, иакуан.

Ишон, ихәлон ҭынч гәырԝада,
Сеишәахьча иқәын са сҽаҵа.
Ус мышкызны згәы азԝодаз,
Абас еицакып ҳәа слахьынҵа?

Жәԝан гәаҵаҽ амза еиҭасит,
Сшәымҭа ԥхызқәа цеит еивас.
Саргьы агәаҟразы сԝеидасит,
Са слакә дунеигьы цеит имԝас.

Ушьҭа еихсыҕьуеит схәычра амца,
Схәыцра нкаԥсо схала стәоуп.
Еиқәышлаҳәа ахәшҭаара амца,
Аццышә хьшәашәаза икаԥсоуп.

* * *

Зны-зынла уаҵәы сыҷкәынхо ԥьысшьоит сымхәыцкәа,
Уаԝы изымдыруа, ахьаа иаҵоузеи нас мазас?
Арыдш еиԥш иаара ԥьысшьоит икаԥсаз схаԥыцқәа,
Ажәԝан ахь снытԥраа ԥьысшьоит ахьшь еиԥш сласза.

Сеимша-еимыта сыбзиабара рзызшап сгәахәуеит,
Анкьатәи сызҕабцәа рԝызцәа иахьагьы.
Абри слакә гәаҳәара сгәы ахәуеит, сыпс ахәуеит,
Абжьарак, акәиц хьшәашәахьеит,
Аеҳәа аҵыхәахьгьы ахахьгьы.

Слеиқәышлаҳәеит са сыгага шсыкәҟьашоз,
Иахьагьы аԥсрахәшә азы аатраҽ сыԥшаауеит.
Инеилалашәшәит исымбазакәа сшышаҟьоз,
Иахьагьы сҵеиԥш азы сиеҵәахә саԥшуеит.

Зегьы акоуп адунеи сақәлахо ԥьысшьоит,
Ашьха рԝаш шыцәоу избо ԥьысшьоит мышкызны.

Уаа шәԥоык ирызхаша зегь сымч рзысшоит,
Еицакра зқәым са сымч сеигзом уаҵәазы.

Еихымсыҕьзо бжьык саҳауеит уахынла:
«Адунеи уақәлоуп, дад, угәы ашәа аҳәонацы.
Унеила, ауаԥоы, уеҵәа ашьҭа ухылан,
Унеила ашаеҵәа ашәахәац убонацы!»

* * *

Абарҭ сышьхақәа шьхазтәыз рымазоуп,
Рычҳароуп бахәаԥшь шәахәаԥшь аҿазырԥхаз.
Ирычҳауан сышьхақәа, зегьы-зегьы рылазон,
Убри азын ауп иҳашҳатәараха изынхаз.

Зырԥашны имԥасуеит сышьхақәа рылаҕырз,
Асыԥсақәа ҷырыҵәҵәоит анацәа руаз.
Аҵанцәа абамба сы рзауит убринахыс,
Убринахыс ҷангәаран ашьха ибылуаз.

Жәа мҳәазакәа еиҟәыжәжәоит ашьхақәа,
Арԥашқәа дыршуеит ашьхақәа ргәырԥа.
Аҭоурых иаҵоуп ахаҳә шьанца рышҳақәа,
Рыхҭыс ҟалаа шаҳатс иамоуп ахрақәа рызԥа.

Дыди-маҵәыси ирызрыжәхьоу сышьхақәа,
Рыԥсы иахдырзазом ахрақәа рҭоуба.
Ахрашқәа ирҿаԥсоуп сабдуцәа рышьҭақәа,
Урҭ рдоуҳа амазагь ҷаҵәахуп ахаҳә еиҟәырпа.

Иахьагьы изырԥуеит рлымҳақәа кыдҵаны,
Ишәаԥьҳәоит ашәи бжьы иааԥуа ҷьарантә.
Ахаҳә ианпыҟҡалоуп,
Ахымҭақәа хымцаны,
Игәеантцагоу акаԥкаԥ абжьы ааԥуеит харантә.

* * *

Аԥсҭазаара, дад, маҵәыс еимҟьароуп,
Адунеи унықәырччан, унықәигоит нас.

Угәыҕра ааныжьны уҽахәы уҳәароуп,
Аамҭа еижьага заа иуцәымцарц имѡоас.

Ауаѡытәыѡоса, акәиц иахшәаз ццышәуп,
Угәуеанзамкәа
Афарҭын уаҧсаҟьоит уаҧәы.
Ауаѡытәыѡоса, мшаены иуциз нышәуп,
Аҧәы уахаиит, уахаҧсуеит аҧәы.

Хырҧашьа амазам иузыхәшьаду,
Хыхь иқәтәоу иуиҭаз лахьынҧас.
Аҧсрагьы ууалуп, агәаҟрагьы уцуп,
Абас урыцхан улахь иҷышәит ҳазшаз.

Аҭахызаргьы ҽынлаз, мамзаргьы уахынлаз,
Уҟанаҧы уцала уиеҧәахә ашьҭа ухылан…

* * *

Храшрак саҽан, сеихон саҽымкьарц,
Ахра ѡашра салаҧсны искын.
Абна атоураҿ сыжәѡа ҭымкьарц,
Анцәа сиҳәон, сыбжьы иаҳарц сҭахын.

Сшьапы акуамызт уа ахаҳә кәампа,
Ахаҳә рыҧхра сыҧгәасан ицон.
Сеихон. Макьана ихаран амба,
Ци-шәи ирыбжьысны сшәымҭақәа наскьон.

Снаскьон маҽа-маҽа,
Ашәгәы-аҧсгәы сҭысны,
Ахраш ахыцәқәа сиеҧәахә лашон.
Уаҧәы зны абри сиеҧәахә ҽыхны,
Сыкәа иҭашәарцаз ҽаҭахьак ҟасҧон.

Сабдуцәа рбызшәа сыцакын амҭәыжәѡа,
Ахрагә саҽызхуаз сыцын рдоуҳа.
Сынасыҧ ацәашьы
Иаҧагылаз ажәѡан,
Аҧсшәа акаѡоҳәа абжьы ансаҳа,

Арҩаш аҽахәмарт ахра ҩаскьара,
Споезиа ацәашьы иаҵәагь акит иххаза.
Нахьхьинтә исыцыз сгәырҩа хьанҭара,
Амзаша еиԥш еицралт ашьха аханза.

Абар, ахра иаҽысхит слакә ецәа,
Ихха-ххоит икаххаа сиеҵәахә алакҭа.
Иахьа ашара-мыш саԥылоит сгәыргьацәа,
Ахааназ сызқәатыԥ ҭынчуп уажәшьҭа.

* * *

Ах, адунеиажә ҳәашгашуп,
Изиҭац ииҵоит, егьырҭ зегь башоуп.
Анцәагьы хыхь лахьы даԥшны,
Ажьыхәҭа риҵоит ишаны.
Азәы аԥслымз шаха иршоит,
Азәы акада егьыӷам ԥишьоит.
Азәы иҵәҩанқәа зегьы кәашуп,
Есы-шьыжь шара ҽеик иқәашьуп.
Егьызқәым ихарҭа-иԥсырҵоуп,
Аҽада хьарҭа иеага кырҵоуп.
Адунеигьы ауаа еилнахуеит,
Иахьатаху ахҷаҭ хнахуеит.
Ауаҩы разы анцәа дирыцҳауп,
Ишуқьаҭ мпахьшьы аарла ирышҳауп.
Акәыхь аҽалоит арыцҳа иқәаҵа,
Даагылазар еидарак даҵоуп.
Аӷәараҽы иқәхәлоит амыжда,
Ацыхгьы иоузом амышда.
Азә иаҩихыз зегьы лаҕырзышоуп,
Ишьҭахь инхаз змахуп, тышоуп,
Ауаҩы аахшәах, ауаҩы мчымха,
Есымша даҽоуп адгьыл мчымха.
Сах ҳәа зеиҳәаз, еиҳәоит стәы ҳәа,
Иа изы иӷамлеит мшаԥык, ныҳәак.
Азә амҵ кнаҳан ацәа ахихуеит,
Азы аца аҭан ашәха хихуеит.
Азәы ашә бгьы ибоит тлазны,

Арашы алихуеит ахаҳә дасны.
Ҽазәы ила иабо ихы иаԥсоуп,
Даҽеазә иибо зегь хәаԥсоуп,
Ҽазәых изѡеи ичыси еиѡысуеит,
Уи зны иабԥьаргьы ахала ихысуеит.
Арыцҳа имам зегьы зшәахуп,
Иразра ада зегьы аахшәахуп.
Дгьыли-жәѡани жәуп, ихаршуп,
Дад, адунеиажә ҳәашгашуп!

* * *

Ашәҭқәа адәы ԥшза иаиыланы инеиуеит,
Ҽааныбзиала, дадраа, ушьҭа аапынроуп.
Анцәа иҟынтә гәыргьаҿҳәашак соуеит,
Иныҵхахаз сгәыгракәа рцәацәашь хароуп.

Ашәҭқәа неиуеит адәы ԥшза иаиылан,
Асыԥса рыцапҵәоит ашьхақәа рхаҿы.
Ақәра ду ажәразгаз имѡа даиылеит,
Асаби иҿаччоит шьыжь шәаԥшь ахәаҿы.

Ашәҭқәа адәы ԥшза иаиыланы инеиуеит,
Ҽаангьы ԥшзала ҳазшаз иаҳзырша.
Азыжь ҵамҵамра ажәѡан кеикеиуеит,
Амыҵмыԥь еиԥш ажәѡан агәаҵа неиѡоша.

Ҿыц ахаҳә иналахәрааз азыхьаҿ ҿасҭеит,
Уажәы-ушьҭан иҡалоит сҿаҳәатәы.
Ишызбоз шаеҵәышк шкыдлаз гәасҭеит,
Нахьхьи азә иеҵәахә кыдлеит еикәаҭәы.

Анцәа иҟынтәи гәыргьаҿҳәашак соуеит,
Иныҵхахаз сгәыгракәа рцәацәашь хароуп.
Ашәҭқәа адәы ԥшза иаиылан инеиуеит,
Ҽааныбзиала, дадраа, ушьҭа аапынроуп!

* * *

Амырхәага каҵәоит, шьыбжьонуп,
Аԥшалас исанаҳәоит мазажәак.
Акәукәу абжьы шго харантәоуп,
Атынчра иалѡуеит схәыҷра ашәа.

Са сгәы ыртланы сацаиоуп ажәѡан,
Иԥсыршьагоуп ашьац тата.
Схы-сгәы каршәуп иауан-иашәан,
Ашьацра сылаиоуп кәата-бгата.

Дунеик сакәлазәтәуа ус цәаныррак,
Слакә маалыкьхан, акәа сҭаршәуп.
Анцәа иҟынтәи исоуеит дыррак,
Схьы кәаркәашьагь саԥхьа икаршәуп.

Анцәа имаалыкь адгьыл иациз,
Издыруеит адгьыл сшакәламхо.
Адунеи ахьыршаз зегь рацкьыс,
Ажәѡан зымшын сшалахо.

Хынтә сеиҵеиит, хынтә сеиҵаԥсит,
Абри ашәымҭа аимга-еимцараз.
Аха, башаза наҟ сымѡасит,
Сдунеи сыкәын аамҭа заҵәык амацараз.

О, ауаѡ рыцҳа цасҳәа иршаз,
Цасҳәа изцырҵаз агәыгра еижьага…
Иахьак аԥслымз шаха шсыршоз,
Баша имѡасит абри амыш ага.

Нахьхьи,
Жәѡан цадахь илнахуан амѡа,
Ицәахьаз амца иахылҵуаз алѡа!

* * *

Ҳаиҵеиԥылеит уаха, ацых уареи сареи,
Уиеҵәакәа сыкәа иҭаҳәҳәуп уахагьы.

Лакә ссирк снагәлаприт еимга-еимцарак,
Ҭынчроуп. Ԥша шәышәык асзом ԥьаргьы.

Жәԥангәы итаееоит ишәахха асар рымԥа,
Асар рымԥа рхы еиқәнаҳәалоит геи-шьхеи.
Жәԥангәы иныҵазсаз ԥҭа хаерак анымԥа,
Амза ашәахәа хьшәашәа ахьнаршеит.

Уа уара, аҵых, аҵых гәеиламгыла,
Сгәырԥа хеыга са схәыцрақәа рк әалап.
Уареи сареи ҳаишьцылахьеит зегь рыла,
Иныҵакзаны ушьҭа гәырԥашәакгьы сҳәалап.

Амши аҵхи рхац еиԥызшьуа, ашацкыра,
Исыҭ цқьа ахәыцха,
Ашьыжь шара, умыццакын.
Аҵых ҷәцашра, сара сзыҳәан умаакыроуп,
Зытра иҭыҵуа сгәы ахапақәа еибаркы.

Уаха аҵәгьеи абзиеи рымца еиқәызҭәо,
Алахьынҵа амаза ахьцәырҵуа лабҽаба.
Ажәԥан раҳ ак әаш мца еиқәызцо,
Уаҵәтәи ашара,
Уаҵәтәи амыш лашарак ҳарба.

Ҳаиҭеиԥылеит уаха, аҵых уареи сареи,
Уиеҵәақәа сык әа иҭаҳәҳәуп уахагьы.
Лакә ссирк снагәлаприт еимга-еимцарак,
Ҭынчроуп. Ԥша шәышәык асзом ԥьаргьы!

* * *

Сара лакә ҷәахык сашьҭазам,
Сгәы амыҵмыҵь еиԥш иаартуп.
Ииасыз амышгьы рыцҳазам,
Уи сымышқәа зегьы ирыцкуп.

Ирыцҳасшьоит ус акалашәа,
Изхьызсоз сымышқәа ршәахәа.

Аа, абыржәыгьы исгәаларшәан,
Са сқәыԥшра аԥшалас снархәа,

Снанылоит раԥхьатәи мѡамыш,
Ашара ашаеԥәа сзырбаз.
Илаша-лашоит саԥхьа ашамыш,
Сгәы зырԥәуаз, сгәы зырдаз.

Ԥхыз ссирк салоуп ариабжьарак,
Арѡаш хьырѡашха икатәоит.
Ѡыхуп изжәуа сара еиҳарак,
Ҽазны шьац иатәак сыќәшәоит.

Зны азы шыԥәоу збоит акәараҿ,
Сҿаҳәатәы абар сазыԥшуп.
Ахш агәылԥуеит ахра еимќьара,
Ныршә ашәахәа раза кашуп.

Сҿара иацыз, сажәра иацу,
Мѡамыш сықәуп иахьагьы.
Ес-ишаргьы схәыцра ҿыцуп,
Анцәа улыԥха ҳатә уатәгьы!

* * *

Аԥша асы аѡуеит уахантәарак,
Ахуҳәа ажәѡан алу лагоит.
Ацых лашәгьы иааԥса-икара,
Ԥьалак иахоушәа игәагәоит.

Ԥхызԥас гәалашәарак схаѡоит,
Шықәсы рацәа зырҭаслымыз.
Зны сырхысуеит ҳаѡак, ҿаѡак,
Зны ԍдарак сылоуп амца зхысыз.

Снаҳәуеит, сааҳәуеит,
Сгәаќуеит, сзыцәом,
Шәынтә сазхәыцхьеит слахьынца…
Сгәырѡа ашьҭақәа рымцабз схытцәо,
Исшәиуеит сынасып сныжьны ицаз.

Аԥша асы аҩуеит, аԥша асы аҩуеит,
Ахуҳәа ажәҩан лагоит алакар.
Аты ҩар-ҩар абжьы цәыцә ааҩуеит,
Ушьҭа ашарахь еихоит абар.

Ушьҭа издыруеит са сымҩасҩуп,
Шәымҭак иаакәххыз цәашьуп.
Избоит анаԥшҩы дхыршәҩуп…
Аԥыхәтәантәи ашәахәа,
Ашара шәаԥшь иахшьуп!

* * *

Асы зхы аԥызхыз асышәҭ,
Асы бымбыл иныкәлашеит.
Лакә цәацәашьшәа ахышәҭ,
Лакә лашарак ныкәнаршеит.

Шәымҭа заԥәык зыпсы ҭаз,
Зегьы арлашеит абна аккара.
Мышк апсҭазаара зуахҭаз,
Ашара иазныжьны аԥшзара,

Акыр-кырҳәа инхәыцаччан,
Ицеит асыҭәҳәа иналазын.
Саргь
Лакә шәахәацшәа снықәырҷҷан,
Абас апсышьа сараза!

* * *

Ицәахьоу аԥшацәгьа умырҿыхан,
Ҩаԥхьа азы-мшын хнажьыр ҟалоит.
Ақәыцьмагьы ҟалазом игәбзыгхан,
Ушымгәыгзо зны абҭәажә аҟьоит.

Амца ацроумҵан уара унапала,
Сынтәа уҿаҵахәы зҿухыз аҟәнҵь.

Уи уаҵәы адгьыл арԥыслоит ахала,
Ꙋаԥхьа алгажә ҽалоит еихышь.

Уахьцалакгьы иуцрымҵуа угага,
Ԥсцәаҳау лахьынҵоу – амаза ҵәахуп.
Уаҵәтәи ашара анеимыгго,
Уаԥхьа иаагылоит, алаԥш ухыуп.

Уара иулшозаргьы уаҕрамгылан,
Убригьы унасыԥ иахацуп ԓьара.
Лаԥшыцәгьа-ҽаԥшыцәгьа дуԥылар,
Лаҕра-ҵәыҕра дуцрицоит хара.

Унапхыцгьы ухәгабз аумыркын амҽыша,
Абга ахьҭоу ауп иахьҭашуа ала.
Иҟоумҵан ҳазшаз угәаҕ изыркыша,
Анцәа имҩала ушцац-уцала…

Стәоуп ахәылԥаз аарла сымала,
Схәыцраԛәа реидара сгәатаҽы ицәахуп.
Аеҵәа ахьы цәыкәбар, арымала,
Амзаҽа атәыҩа ихшьуп!

* * *

Уа зҳәатәы нымҵәаз, зутәы нымҵәаз,
Уарада гәышьа гәышьаза.
Уа зыла шааԥшуаз зҽатца еиҩырҵәаз,
Уарада гәышьа гәышьаза.

Уа абзацәа ԥсын, аԥсцәа гылеит,
Уарада гәышьа, гәышьаза.
Абза гәырҩооуп шьыжьза иаҳԥыло,
Уарада гәышьа, гәышьаза.

Ҳлахьынҵа избоит азхарамфа,
Уарада гәышьа, гәышьаза.
Зыхәда цәнарҳәхьоу аҳа кәампа,
Уарада гәышьа, гәышьаза.

Ауаатәыҩса лаша-ҩашоит,
Уаргьы урфоит ироуразар.
Агәыҳәы итәы цәгьагәышьоуп,
Уа уарада гәышьа, гәышьаза.

Уа зҳәатәы нымцәаз, зутәы нымцәаз,
Уарада гәышьа, гәышьаза.
Уа аҽнышьыбжьон зҿаҵа еиҩырцәаз,
Уарада гәышьа, гәышьаза!

* * *

Арԥыск аарла зхәы еинышәшәылоз,
Лымгазҩак илаҽны дышьҭан.
Хәарҭа-хәаԥшьыс ҳәа инеиԥылоз,
Зегьы гәыгьрҭадоуп ҳәа ишьан.

Изжәша азыхь ахы ытцнамхыцыз,
Ашамҭазы иқәра дахьзом.
Адунеиаҿ егьыӷам изырымхәыцыз,
Аха ачымазаҩ ушьҭа дхынҳәзом.

Идоуҳа иқәҽнаҭит иԥсы ацамҭаз,
Арԥыс ихьуа апсышәала иҳәарц.
Иан ахәаша дгәыргьеит ҿазҭаз,
Ҳазшаз иашьапкуаз лыҷкәын деиқәхарц.

Адоуҳа абжьы апсрахәшә алан,
Лыҷкәын дшеиқәхоз агәра лгон.
Аха ихьуаз изымҳәеит ибызшәала,
Ихьуаз иҳәазҭгьы лыҷкәын деиқәхон!

* * *

Ԥсра зқәым амышқәа среиԥхызуеит,
Амышқәа исхысны ицахьоу.
Ԥхызла сылабжышқәа сҽысуеит,
Сцыхәтәы лыбжышқәа инцәахьоу.

Уа, уара, аҵых, аҵых насыԥда,
Заӄа маза умоузеи иҭаҳәҳәа.
Узыргәаӄзеи, аҵых, иуцәызда?
Схәыцырҭа, сыҵых, суҳәоит иҳәа.

Игәырԥоугома алақәа ахьууа?
Амашәыр ҳзыԥшумашь уаҵәы?
Убри азоума алоура зууа,
Аҵых, амаҵәыс зуршо нарцәы?

Есымша исыцу, исыцԥсуа, сыҵых,
Лабжышк налаҭәан ашара умыршан.
Сызҵоуҵаз агәырԥоа еидара саҵых,
Суҳәоит уаха ԥхыз цәгьа сумырбан.

* * *

Уара уӄанаҵ ухы уазныжьуп,
Нас, аразреи аԥшзареи еиқәырха.
Абжьарак иӄоу зегьы нышәуп,
Иахьа иуазаз убри узырха.

Ауаԥытәыԥоса диит дрыцҳан,
Дышрыцҳау дниасуеит уаҵәы.
Уаха аҵых лашә амԥоа уанықәха,
Ухы уазныжьуп. Дуҳәом ҽазәы…

Аԥсҭазаара лашә еижьагоуп,
Ҳаапынра иамазам нарха.
Зегь ахраҭ ахь ҳамԥоа нагоуп,
Инужьыз уԥшзароуп инхаз.

Нырцәи-аарцәи рыжәԥоа еихышьуп,
Ԥьанаҭаз анцәа уиҳәа уаха.
Иахьеи уаҵәи ухы уазныжьуп,
Уразреи уцқьареи еиқәырха!

* * *

Иарбан ныхахәу нас изҭазу,
Уаҵәтәи слахьынҵа ацаԥха?
Исазҳәода суахҭа амыш иацу? –
Ҽымтроуп.
Аҵых ҽаҳа-дагәоуп уаха.

Салаԥшуеит аршәыра лашьцара,
Жәѡангәашә ашәахәац еиѡонашоит.
Аҵых иалԥхоит асыԥса ѡаскьара,
Ашаеҵәа бахәаԥшь иаҽаԥхоит.

Шә-ԥьалк, шә-насыԥк
Еилаѡ-еиласуеит,
Аеҵә хьыдхәан ажәѡан иаҽоуп.
Уаҵәуха амза еиҭеиҭасуеит,
Ҿыкәаҳала амзаҽа ҭаҳәҳәоуп.

Ажәѡан саҵаршәуп гәыԥрашәк сгәыцак,
Ԥшь-ецәак, ԥшь-насыԥк саԥшуеит.
Сгәы иҭасҳәоит ажәақәак ныцак,
Лакә насыԥ ссирк ашҭа стаԥшуеит…

Иарбан ныхахәу нас изҭазу,
Уаҵәтәи слахьынҵа ацаԥха?
Исазҳәода суахҭа заѣа мшы ацу? –
Ҽымтроуп,
Аҵых ҽаҳа-дагәоуп уаха.

* * *

Ихьанҭоуп аҵыхәтәантәи ашәымҭа,
Умԥсыр шамуа анудыруа.
Ушьҭахь-уаԥхьа – ус маакырак,
Умазамкәа, ушуазыруа,
Аԥсырҭа алакҭа уанҭагыло.
Уара иноухыугаз зегьы ԥыхьа,
Зегьы шарамшаны иануԥыло.

Ицәгьагәышьоуп уаԥхьа ԥсылҩан,
Ианказыҭуа ухәыцра аԥсылҩа.

Угәалашәарақәа еибархьу-сууа,
Иануԥырҵуа ахаан азыхәан.
Ухы-уҽы шьадоуп аԥсра зныруа,
Нас ухәыцқәа уусиаҭ раҳәан,

Унарцәымҩа унықәлоит ԥшьшьала,
Угәы ҭынчуп, уԥсгьы ҭынчхоит,
Ушьҭахь нумыжьзар ус гәырҩала,
Ес-ишаргьы умцахә ҽыцхоит.

Уара ушьҭахьгьы амра гылоит,
Аеҵәа идрыԥхуеит жәҩангәаԥа.
Ишәшәа-шәшәо аҳаскьын еинылоит,
Арыдш рыкәнаҳәоит азаза.

Хәылԥ шәаԥшьгьы «жәаха-жәымш»,
Инацралоит мраҭашәара.
Са сышьҭахьгьы днықәлоит мҩамыш,
Жәлар риеҵәахә аҵеи лашара!

Абри аԥшзара зегьы ааныжьны,
Ихьанҭагәышьоуп угәарԥ уанҭыҵуа.
Аха уԥсадгьыл азы угәы ртынчны,
Ҷьанаҭ умҩоуп, уеынеицыхны,
Угәыгра шуцу уԥсы анухыҵуа!

АХҚӘА

Арҟырамҩоа…….……..……..... 5

АШӘКӘЫ «АШАЦКЫРА» АҚЫНТӘИ АЖӘЕИНРААЛАҚӘА

Саамҭа аҿахәы…… ……..... 18
Сара саԥсыуоуп…… ……..... 19
Шьыбжьышьҭахьуп уажәшьҭа……..... 19
Дырмит Гәлиа…… ……..... 20
Аҩаажәатәи ашәышықәса……..... 22
Аԥсны…… …… ……..... 22
Ушьҭа издыруеит……..……..... 23
Сиеԥәахә…… ……..... 24
Аҟәараса…… …… ……..... 26
Апоет инышәынтраҿы…… ……..... 26
Ашьауардын…… ……..... 27
Алашә……..……..……..... 28
«Илаша-лашо…» ……..……..... 28
Ашацкыра……..……..……..... 29
Азыркәиқәа..... 30
Иудыруазеи?.. …… ……..... 31
«Анаҟә хыцит…»……..……..... 32
Аԥь…… …… ……..... 32
Ахәычқәа хәмаруеит адәаҿы……..... 33
Скыҭа…… …… ……..... 34
Амышзырҳага……..……..……..... 35
«Мрагылара ашәаԥшь…»……..……..... 35
«Асы рықәуп…»……..……..... 36
«Сшәыбцас ибыбышза…»……..……..... 37
Асеи аԥшыци……..……..……..... 38

АШӘКӘЫ «АДӘҲӘЫПҬШ» АҚЫНТӘИ

Арашәыгақәа……..……..……..... 40
Аапцынтәи асахьа……..……..... 40
«Амра ашәахәа…»……..……..... 41
Ацәаҟәа…… …… ……..... 42
«Уаргьы саргьы…»……..……..... 42

Азын цых…… 43
Иҳәа нас, аҵых, аҵых цәцара…… 44
«Иахьатәи амш…»…… 45
Сыҟанаҵ…… 45
«Дгьыли-жәѡани…»…… 46
«Доуҳак рымоуп…»…… 47
Лахәа-цәыхәа ҭаст…… 48
«Ҽаҳаи-дагәеи…»…… 49
«Схәыцрақәа…»…… 50
Сбырфын бырса баазырѡы! …… 51
Ажәцыс…… 51
Аҿыуаѡ…… 52
Ашаецәа кыднаҵ…… 52
Аҵхи сареи…… 53
«Исцәызыз сыччаԥшь…»…… 54
Аԥхыз…… 55
Аты абжьы…… 56
Рацарбаамза…… 57
Амш анцәамҭазы…… 57
«Цсы зхоу…»…… 58
Аҵыстра…… 59
«Снеиуеит схәыцрақәа…»…… 60

АШӘКӘЫ «АЕТЦӘА АШЬҬА» АКЫНТӘ

Аԥсра ахәшә…… 61
Сишь…… 61
Аибашьра агәалашәара…… 62
«Ҳахьатә кәасқьа…»…… 63
«Иҟоуп аҵьалгьы…»…… 63
«Азеиԥш иҭынчуп…»…… 64
«Иацтәи амш…»…… 65
Аҷныш…… 65
«Иаргамамхаз ԥхызцас…»…… 66
«Сыҟәнагалт сара…»…… 67
«Ажәѡан ҳаракуп…»…… 68
Сѡыза…… 68
Акәа леиуеит…… 69
Сажәеинраала…… 70

Сыԥсадгьыл……71
Ҵабал аштаҿ……71
Арбаҕь……74
«Ашәах еиԥш…»……75
Апоет……76
Ашышкамс……77
«Иахьак сеыԥонаскит…»……77
Аҵыхәтәантәи амԥа……78
«Ԥхызла сԥыруазшәа збон…»……79
Уареи сареи насыԥ ҳамоуп, сԥыза……79
«Уахатәи аҵых…»……80
Угәыҕра уцыз, сԥыза……81
Аҵьар……82
Зегьы срышьцылахьеит……83
«Ажәԥан лашьца…»……83
«Уахатәи аҵых аҵыхҵәаҵа …»……85
«Изакәызеи иахьак…»……85
Спеиԥш……86
Сԥыза……87
Ашьхақәа……88
«Жәык атәартоуп…»……89
Агәалақара……89
«Уахатәи амза…»……90
Сызиҵашьыци?……90
Сгәы зҵынчымзеи?……91
Апслаҳә……92
«Амра ҵыххааса…»……93
Амҵәадара……93
Аихашҵыбжь……94
«Аеҳәаҿ акәастахарамца…»……95
«Апҵақәа рееиԥоҿан…»……96
«Абас снықәлап…»……96

АШӘКӘЫ «АШАРА АШЬҬЫБЖЬ» АҚЫНТӘИ

Саб инышәынтраҿы……98
«Егьа иҳәаргьы…»……99
Уахынлатәи асоура……99
Аеш……100

Ашақә…… 101
Зегь рыгәра згоит…… 102
«Исыздырам…»……103
«Шьха цшзак…»…… 103
Лашәхәык……103
«Ашьыжь шара…»…… 104
Сымҩоа…… 105
«Аҭынчра абжьы…»…… 106
Ашықәсқәа…… 107
Агәырҩоа……108
Апсшәа……109
«Ацлақәа гәыргьацәа…»…… 109
«Иахьагьы ахә иеицш…»…… 110
Ан лмыткәма…… 110
Адоуха……111
«Уаха амра нзаалеит…»…… 112
Алахьынца……113
Дызуста изыбжьу?…… 113
«Сара сҽареи…»……114
Анасып……115
Бара быблақәа……116
Ачымазаҩ……116
«Амза ашәхәақәа…»…… 117
Аҭакәажә……118
«Уаха ҳамзырха…»……119
Агәхьаагара……119
Сааит абранза…… 120
«Амзаҽа атәыҩоа…»……122
«Ацәылашамҭаз…»……122
Сыҧкәын уахь……123
Аҳаирплан абжьы……123
«О, иауам, икәалым…»…… 124
Санчара…… 125
Иаха цхыз узбеит…… 126
«Сцеиҵьыр абла…»…… 126
«Ахәгабз еицш….»……127
«Схәыцрақәа аҵыхқәа…»……128
«Сыпстазаара абжа…»……129
Саб …… 130

«Анцәа сыркьаҭ…»…… 130
«Аххаҳәа амцабз…»……..……131
«Иҭабеит арҩаш…»……..……132
Асаркьал……..…… 132
Аапын……..……133
«Сара иахьсыхьуаз…»……..……134
Лакҭа лаша……..……135
«Сара тәыҩакын…»……..……135
Пицунда……136
«Слахьынҵа сықәнагалеит…»……..……137
Ашықәс ҿыц……138
«Уахатәи ацыхгьы…»……..…… 138
«Цҭа цахашк…»……..……139
«Ладагьы-ҩадагьы…»……..…… 140
Сышьҭақәа……..……141
«Ашара бырлашха…»……..…… 141
Аҭәацла……142
«Иахьа ашьха…»……..……143
«Иҭабаз азыхь…»……144
Мышкызны ……..……145
Ажәытә ашәа……145
Ацыс иацәа……..……146
Ашьыжь ақыҭаҿы……147
«Са сгәацаҿ…»……148
Ашьыжьтәи акәыкәбаа……149
«Мзаҭәымҭоуп…»……..……149
Сабду имзырха……150
Хы-мҩак ахьеихагылоу……..……151
Ажьымжәа……..……152
Аҧша абжьы……..……153
Абри адгьыл……..……154
«Алпҳынрак игәыргьон…»……..……155
Поетк……..……155
Ахьаца……..……156
Амш ҿыц……..……156
Ан……..……157
«Есуаха…»……..…… 158
Ашәҭыш ҭәуоит……..……159
Аапын-қәа……..……159

Ацәыкәбарқәа…… 160
Сеыхәа…… 161
Ҩ-дунеик…… 160
Аҵых ҭынч……162
Аҟармаҵыс……163
Ақәаршоы……163
Акәаст̆харамца…… 164
Гәнаҳа змам…… 164
Абзагәырҩоа…… 165
Ақьаҧта……166
Сыпсадгьыл…… 167
Аҧхыз……168
Ахәшәтәыртаҷы…… 169
Уаҵә ишьҭахь иҵәырыргаша…… 170
Егьараан……171
Ушьҭа шьыбжьышьҭахьуп…… 172
Слахьынҵа саҧшуеит…… 173
Аҧсышәала…… 173
Зны абри адгьыл сықәын саргьы…… 174
Схәычра аҧхыз……175
Аҭәамбақәа…… 175
Зегь ҵьаракоуп рышьҭа ахьнагоу…… 176
«Хәылп шәаҧшь…»…… 177
Акама…… 177
«Аҳәасашәҭ ихнаршлааит…»…… 179
«Аҧсаа рашәагь…»…… 179
Уара иабоудыруеи…… 180
«Сааҧсаҵәкьеит…»…… 181
Ан лыбжьы хаа…… 181
«Схәыцуашәа...»…… 182
Иҳәала, иҳәала, сан, агарашәа ҳәала…… 183
Аҧсуа ҧҳәызба…… 184
Ашыц……185
«Иахантәарак…»…… 186
«Аергь ашәа…»…… 187
Адоуцәа……187
«Ҧша ҧшқарахзак…»…… 188
Уахынла……189
«Шәышықәсала…»…… 189

Амҩахәасҭақәа……190
«Ашәаԥшь ацралеит…»……191
«Бжьык…»……192
«Иахатәи ацхгьы…»……193
«Адунеи адақәа…»…… 193
Ҩ-кьанҷаак……194
Диит ауаҩы……194
«Избозар…»……194
Сабду……195
«Шәалѓьа мрак…»…… 196
Ҩыцьа апоетцәа рдиалог……197
Хәылԥыеҵәа…….. 198
«Аҵла рымахә…»…….. 199
«Ишызбац еиԥш…»……199
Ақьаԥҭа……200
Ахаҵа игәырҩоа……201
«Шьыжь шәаԥшь…»…….. 202
Сбызшәа…….. 203
Кәтол……204
Сҩыза игәалашәара…… 204
Сажәеинраала……206
«Сымшқәа среигзо…»……207
Ашәоуп инхо, сҩыза, акрынхозар……208
«Азиас иагахьоу …»……208
«Уаха ацх…»……210
«Ҩыцьа роуп…»……211
«Иахьатәи амшгьы…»……211
Адоуха ашҭаҷ……212
Бара бзы……213
Уи ауаҩ……214
Ухҷа……215
Аеҵәа цьарсахьа…… 216
Агәыгра……217
«Аҵлақәа рыхәцыш…»……218
Уахатәи ацых……219
Амҩа сықәуп……220
Акаԥқаԥқәа еиқәҷыртуеит…… 221
Азын……221
Адгьыл……222

«Уахагь сымала…» 222
Агәлымҵәах 223
Ауасиаҭ 224
Ан лмыткәма 228
Аҵәаҵәашь 229
«Иеишәа дахаиртәан…» 230
Ахаҵа игәырҩоа 230
«Сыбзиабара…» 231
Адоуха 232
Апҟақәа рыбжьы 232
Сыблақәа кыдхалоит 233
Апсуа цҳәызба лҟазашьа 234
Агәалаҟара 235
Кәыдры 236
Агәхьаагара 237
Ахәштаара 238
Ахаҳә шкәакәа 244

Ашәҟәы «Аххьа рахәыц» аҟынтәи

Цабал 247
Споезиа 248
«Апсы цқьақәа…» 249
«Аҭынчра хәыцаҵәоит…» 250
«Ашьацра аеыларшә…» 250
«Зегьы-зегь…» 251
Апхыз ссирқәа 252
«Ҩ-махәык рыбжьара…» 253
«Мап, мап…» 253
«Акасы цшкеипш…» 254
«Иахатәи ацых…» 255
«Саагылазар…» 256
«Дгьылда гәырҩагьы…» 257
«Аҭынчра ашәа…» 257
«Ҽаҳәатәык саҳәоит…» 258
«Ашырпазы…» 259
«Сара сгәы сынҭамзызкәа…» 259
Уахынлатәи асоура 260
«Насыпс анцәа…» 261

«Сыпсҭазаара ашәымҭа…» 262
«Пшасын шьҭахь…» 262
«Мшаенеипш…» 263
«Ахәылпы еҵәа…» 264
«Иҭаслымхан…» 265
«Агәыргьаҽҳәашеипш…» 266
Аапын 266
«Сажәеинраала…» 267
«Ушдунеиу удыруаз…» 268
«Саагылазар…» 269
«Аҭакар еипш…» 270
«Егьа иҳәаргьы…» 271
Алахьынҵа 271
«Мцабз мазак…» 272
Иаркыз ацәацәашь…» 273
Аапынтәи амза 273
«Аеҵәа рҟәыршѡоы…» 274
«Ушьҭа гәыграгь…» 275
Ашьабсҭа 276
«Псы зхоу…» 277
«Сызнысыз…» 277
«Апсҭазаара науруп…» 278
«Уахагьы амра…» 279
«Сиижьҭеи итҙозеи…» 279
«Ашәахәа азыршәреипш…» 280
«Сара мѡа иашагьы…» 281
«Ацәеипш ихьанҭоуп…» 281
«Есцәылашара…» 282
«Апенцьыр асаркьа…» 283
«Насып имоуп…» 283
«Ихәландаз…» 284
Сбызшәа 285
«Аныҳәаҽа…» 286

Слакә дунеи – Тур ихәы иазку ацикл

Слакә дунеи 287
Аҭынчра 288
Тур ихәы 289

Издырзеи……290
«Уара анцәа…»……290
«Тур ихәытәи амра…»……291
«Акымзарак хьаазгом…»……292
«Саныҟаз ирзымҳәаз…»……292
«Тур ихәаҽы…»……293
«Тур ихәоуп изаҳаз…» ……294
«Сара зегьы-зегьы…»……295
«Хьаада ииз…»……296
«Тур ихәы инсыжьит…»……296
«Сара исгәалашәоит…»……297
«Абар, сеиҭанылеит…» ……298
«Сыҵҫтазаара…» ……299
«Цасҳәа сшьапы…»……300
«Ҳаѳоны абаҟә…»……300
«Иахьоуп ианыздыр…» ……301
«Асышәыб…»……302
«Игәхьааганы…»……302
Сгәалашәара……303
«Шьахәапара…»……304
«Анцәа иуҵьшьоуп…»……305
«Ишҵасҭаху…»……306
«Иугәаларшәа…»……306
«Сара сиит…»……307
«Ишьаҳаиҭхаз…»……308
«Амра нзаалоит…»……309
«Адунеиаҿ иҿыцу….»……309
«Исыздырам…»……310
«Уара уаҵаиит…»……310
«Исызгәакьаз…»……311
«Анахьгьы-арахьгьы…»……312
«Аҧшзара…»……312
«Сыгәхьаагареи…»……313
«Илашьцоит ушьҭа…»……314
«Снаҳәит, сааҳәит…»……315
«Сгәалашәара…»……315
«Са саазқәылаз…»……316
«Иахьак…»……317
О, аҵых, аҵых!.. ……317

«Амаза аиҳагьы…»……317
Аԥхыз……318
«Иуаѳуохыз зегьы…» ……319
«Ҳамҭак схы…»……319
«Сыламыс…»……320
«Иахьатәи амшгьы…»……320
«О, сыԥсадгьыл…»…… 321
«Уахагь сымала…»……322
«Схәыцрақәа…»……323
Азын……323
«Уа, мшыбзиа…»……324
«Ахәра еиԥш…»……325
Сҧеиԥш……326
«Ашьыжь азаза…»……326
«Дгылап апоет…»……327
«Иасуеит аԥшалас…»…… 328
«Ччаԥшь еиқәаҵәак…»……329
«Инықәлашеит…»…… 329
«Амза шаша…»…… 330
«Сара слахьынҵа…»…… 330
Аԥсы иуазыр……331
«Ари адунеиажә…»……332
«Ашымҳа иамҵаршәуп…»……332
«Ушьҭа хәычҳак…»……333
«Схәыцырц сҭахуп…»…… 334
«Иаахшәаххеит…»…… 335
Агәыѳ-ҿыѳра…… 335
«Акасы шкәакәа…»……336
«Уааит аапынра…»……337
«Асышәҭ…»……337
«Икыдуп хара…»……338
Сажәра урхьанҵеит…»…… 339
«Аххаҳәа аҭыпаҿ…»……340
«Сгәырѳоа хеыга…»……340
«Аҵых аҭынчра…»……340
«Анаҡә хыҵит…»……341
«Ашьыжь сҿаччеит…»……342
«Ашә-мазак…»……342
«Аччаԥшь еиԥш…»……343

«Сдырҭынчуам…»……343
«Амра аԥхара…»……344
«Иныстцыз нысцит…»……345
«Илбааԥхоит…»……346
«Сыламыс…»……346
«Ауаӧы есымша…»……356
«Иахьакгьы…»……347
«Ихымкәазо насыԥ…»……348
«О, уахатәи слакә…»……348
«Ажәӧан рыԥхуп…»……349
«Изхьоу-иԥсхьоу…»…… 349
«Раԥхьатәи ашәҭ…»……350
«Иааиԥыххылаз ахышә …»…… 351

Абзиабара ахаҳә
(Ажәеинраалақәа рцикл)
Л.Барганџьиа-ԥҳа лгәалашәара иазкны

Иахьатәи амшгьы……..……..……..…… 352
«Ацыхәтәантәи сыбзиабара…»……..…….. 352
«Сзыцәом…»……..……..……..…… 353
«Бхьаа цәгьа…»……..……..……..…….....354
«Ауаӧы дыҟанаҵ...» 354
Ԥхызла……..……..……..…… 354
«Ихароуп…»……..……..……..…… 355
«Ес-уажәааны…»……..……..…… 355
«Бара ибзыскуеит…»……..……..……..356
«Иахьагьы…»……..……..…… 357
«Иахантәарак…»……..……..……357
«Ах, сышԥакарахеи…»……..……..……..358
«Уахатәи ацыхгьы…»……..……..……..358
«Бызқәа аҭыпаҿ…»……..……..…… 359
«Бареи сареи…»……..……..……..... 359
«Ацых аԥсымҭаз…»……..……..……..360
«Акгьы ахьыстахым…»……..……..……..361
«Еибахаз сгәырӧа…»……..……..……..361
«Баргьы саргьы…»……..……..……..362
«Ӡра-ԥсра…»……..……..……..363
«Избан…»……..……..……..... 363
Аншьан……..……..……..364

«Алԥхынрак…»……..……..……..365
«Гәырԥа-гәырчы…»……..……..……..365
«Ҳашҭа ашәшьыраҷы…»……..……..366
«Иҟалаша…»……..……..……..366
«Илаша-лашо…»……..……..……..367
«Ӡра-ԥсра зқәым…»……..……..368
«Сара сқәыԥшра…»……..……..368
«Ахра ахыцәқәаҷ…»……..……..369
«Иаасыкәыршан…»……..……..370
«Ех, дышԥагәхьаазгеи…»……..……..370
«Баша уашьҭоуп…»……..……..371
«Есымша аразра…»……..……..372
«Уи ауаԥ игәы…»……..……..372
«Гәырԥа-гәырчуп…»……..……..373
«Ашьынка са еиԥш…»……..……..373
«Ах, уахатәи..» ……..……..374
«Жәԥан каххаан ашьхатәыла...»……..……..374
«Ҳара зегьы…»……..……..375
«Уара анцәа…»……..……..376
«Агәхашҭреи агәыгреи…»……..……..377
«Макьана ихароуп…» ……..……..377
«Азәы ихирбгалеит…»……..……..377
«Ахәда ныхшәа-аахшәо…» ……..……..378
«О, аԥсҭазаара…»……..……..378
«Са сыҟоуп…»……..……..379
«Уахатәи ахәылԥ…»……..……..379
Шәабаҟоу ажәытәзатәи ҳашлақәа?.. ……..378
«Сара саагылазар…» ……..……..381
«Аԥсҭазаара лаҕырзуп…»……..……..381
Амшаԥ аҽны……..……..……..382
Аҭла ԥсирири ԥсиҟәана……..……..383
Ашлақәа руаз……..……..……..384
«Иаажәг, уара…»……..……..385
«Дад, уԥсҭазаара…»……..……..385
«Адунеи хызфаахьоу…»……..……..386
Асы шкәакәа……..……..……..387
«Иасхьоу сымышқәа…»……..……..387
«Асы леиуеит…»……..……..388
«Сҳәатәы рацәоуп…»……..……..389

«Адунеи зегьы…»…… 390
Сан лгәалашәара…… 391
«Сгылоуп Цабал…»…… 392
«Тлаз иаҵәала…»…… 393
«Азәгьы иитахым…»…… 394
«Ахьзгьы аҭынчрагьы…»……394
«Ишәҭын икаҧсеит…»…… 395
«Са сынцәахәуп…»…… 396
«Азынцәа амахә…»……397
«Амшгьы мшым…»……398
«Аеҵәакәа…»…… 399
«Хәцыш аамҭак…»……399
Дызуста ауаӷы?…… 400
«Инхыхәхәаз ааҧынтәи…»…… 401
«Ашьха аҕныжәӷоан…»…… 402
«Игәхьаазгоит…»…… 403
Ҳаи, иабадихәа лажәхеит..……403
Аты абжьы……404
Анасыҧдара……405
Агәалаҟара……406
Аҵхи амшыни…… 407
«Уахатәи аҵых…»……408
«Уахагь аҵых…»……408
«Азын цых…»……409
«Шьыжь шәаҧшь…»……410
Аҧхыз……410
«Упсуазар, упсы…»……411
«Адгьыл дырдха…»…… 412
«Аҵәқәырпақәа…»…… 412
«Уахатәи ахәылпҕ…»……413
«Мышктәи ахьз…»……413
«Мраҭашәара ашәаҧшь…»…… 414
«Иахьатәи амыш…»……415
«Аҧсата…»……416
«Даагылазар…»……416
«Убҕадаз, умчыдаз…»……417
«Ицазгьы иаазгьы…»…… 418
«Жәӷоан калҭ…»……418
«Абажә аҵәымыҷ…»……419

«Рыдшԥсаран…»…….....…….. 419
«Ахгьы аԥыхәагьы…»……..... 420
«Зегь ҭынчрахеит…»…….....421
«Аԥша икарахаз…»……..... 422
«Ꙩ-цәаҟәак…»……..... 422
«Ашьха зыхь…»…….....423
Ашәиԥхьыз…….....424
«Зегьы-зегьы…»……..... 425
«Азын шкәакәа…»……..... 426
«Абна иахыԥәеит…»…….....426
«Ашьха сыԥсаҿ…»……..... 427
«Иахьатәи амыш…»……..... 427
«Ахәылԥ сацәажәоит…»……..... 428
«Еиҳа бзиа уаныҟоу…»……..... 429
«Уаха икыду амза ҭәума?..» ……..... 429
«Абыржәымзар абыржәы…»……..... 429
«Хәылԥ шәаԥшь…»……..... 430
«Иԥаԥа ах ианалагыла…»……..... 431
«Ахраш иаҿыԥхәрааз…»……..... 431
«Аԥша аккаҳәа…»……..... 432
«Сара зҿаҳәатәы ҟало…»……..... 433
«Сара сзыҳәан…»……..... 433
«Аԥша цәгьақәа…»……..... 434
«Аԥых гәамԥуеит…»……..... 435
«Ҽыц аеԥәақәа ирыхшаз…»……..... 436
«Аԥыхәтәантәи аԥҭа…»……..... 436
«Аԥых ҭәцара…»……..... 437
«Ицеит аапынра…»……..... 438
«Са сааизар…»……..... 438
«Ажәѡан мшынха…»……..... 439
«Ахы ахьыԥнахуа…»……..... 439
«Ꙩ-тама махәык…»……..... 440
«Насыԥ имоуп…»……..... 440
«Иаалырҟьан…»……..... 441
«Ашьха зыхь…»……..... 442
«Исхаштхьоу сынасыԥ…»……..... 443
«Иҟоугьы иҟамгьы…» ……..... 443
«Икаԥсон ас цыраҟәа…»……..... 444
«Мѡахәастак…»……..... 445

«Хдырра ыҟазар…»…… 445
«Иаалырҟьаны…»…… 446
«Ахәылпазтәи ашәаԥшь…»…… 447
«Анцәагь думамызт…»…… 448
Агәнаҳа…… 449
Поетк иахь…… 451
«Адунеи ҵԝада…»…… 452
«Аԥсҭазаара…»…… 452
«Ԥша бырфыншәа…»…… 453
«Иахьатәи амыш…»…… 454
«Еҵәак сашьҭоуп…»…… 454
«Ажәԝан зызымкуеит…»…… 455
«Аԥшалас исзаанагон…»…… 456
«Удунеи уқәнаԥ…»…… 457
«Ҳазшәиз дызусҭа?..» …… 458
«Амҽыша мыш…»…… 459
«Ех, уара, аԥых…»…… 459
«Зынза имиз…»…… 460
«Есааԥынра…»…… 460
Иззамуз…… 461
«Ауаԝ мышкы ада…»…… 462
«Ушьҭа шьыбжьышьҭахьра…»…… 462
«Амра жәхьан еиԥш…»…… 463
«Уааи, уареи сареи…»…… 463
«Уара умԝа…»…… 464
«Схәыцуам…»…… 464
«Ишарккеит…»…… 464
«Ииасхьоу амышқәа…»…… 465
«Заҟагьы ууаигәоузеи…»…… 465
«Аҵәыуабжь ахьгаз…»…… 466
«Хынԝажәижәаба…»…… 467
«О, суҳәоит…»…… 467
«Адәы иакәшоит…»…… 468
«Уи игәаҟра…»…… 469
«Иахьа аразрагьы…»…… 469
«Алакә еиԥш…»…… 470
«Иахьак зынза…»…… 471
«Схәычра…»…… 471
«Аҭынчра…»…… 472

«Иубома…»…….....……..... 472
«Ахәыҷқәа реиԥш…»……..……..... 473
«Амшын иалашәаз…»……..……..... 474
«Уалахәмар…»……..... 474
«Џьара акыҟоуп…»……..……..... 475
«Ажәа ҭынха…»……..……..... 476
«Уажә сгәалашәароуп…»……..……..... 476
«Сара абри…»……..……..... 477
«Ауаҩытәыҩса…»……..……..... 478
«Амыш ҽыц…»……..……..... 478
«Адгьыл шьацуп…»……..……..... 479
«Амра шьыбжь агәы…»……..……..... 480
«Ишԥанеилахәлеи…»……..……..... 480
«Асы шкәакәа…»……..……..... 481
«Амра гылеит…»……..……..... 482
«Иахьатәи амшгьы…»……..……..... 482
«Амза аԥхамҭаз…»……..……..... 483
«Зны-зынла…»……..……..... 484
«Абарҭ сышьхаҟәа…»……..……..... 485
«Аԥсҭазаара…»……..……..... 485
«Храшрак саҽан…»……..……..... 486
«Ах, адунеиажә…»……..……..... 487
«Ашәҭқәа…»……..……..... 488
«Амырхәага…»……..……..... 489
«Ҳаиҭеиԥылеит…»……..……..... 489
«Сара лакә ҵәахык…»……..……..... 490
«Аԥша асы аҩуеит…»……..……..... 491
«Асы зхы аҵызхыз…»……..……..... 492
«Ицәахьоу аԥша цәгьа…»……..……..... 492
«Уа зҳәатәы нымҵәаз…» ……..……..... 493
«Арԥыск аарла…»……..……..... 494
«Псра зқәым…»……..……..... 494
«Уара уҟанаҵ…»……..……..... 495
«Иарбан ныхахәу…»……..……..... 496
«Ихьанҭоуп…»……..……..... 496

Мушьни Миқаиа

АЖӘЕИНРААЛАҚӘА РЕИЗГА

Актәи атом

Мушьни Микаиа

СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

Стихи
(на абхазском языке)

Первый том

Аредактор
Џьубеи Ебжьноу

Акорректорцәа
Раиа Арсҭаа-пҳа
Наала Барцыц-пҳа

Компиутерла аиқәыршәаѡ
Ламара Чамагәуа-пҳа

Аформат 84x108/32. Атираж 500. Иҟаҵә. акь. 16,1. Иныҟә. акь. бҕьыц 27. Аҽаҵаԥҟа №317.

Аԥсны аҳәынҭқарра
“Акьыԥхь ԥны”
Аҟәа, Ешба имԥа, 168.